

Три години Судово-ревізійної
обласного підкомітету в зоні
присутності відповідних органів АТУ

У С. Р.
Державне політичне управління

Колективізація та голодомор на Славутчині

ПРАВА № 657

Дортішук
Дортішук
Дортішук
Дортішук

Резерв доказів №

ПОЧАТО
СКІНЧЕНО

Дортішук
Дортішук

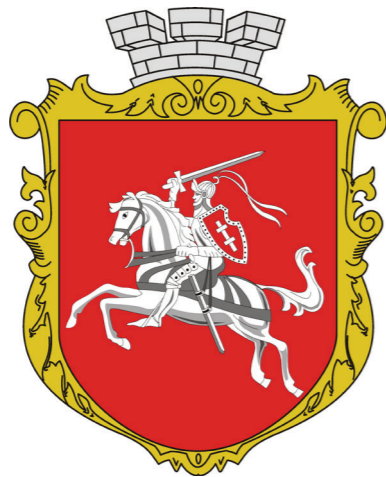
193

183

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ ТА ГОЛОДОМОР
НА СЛАВУТЧИНІ
1928 – 1933

ACTA HISTORICA SLAVUTENSIS

VOLUMEN VII

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ АРХІВІВ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ВИЩИХ ОРГАНІВ
ВЛАДИ ТА УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ЗАРУБІЖНОЇ УКРАЇНКИ
УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ПОДІЛЛЯ
ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ
СЛАВУТСЬКА МІСЬКА РАДА

**КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ ТА ГОЛОДОМОР
НА СЛАВУТЧИНІ**

Збірник документів

ММХІІІ

КИЇВ – ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
2013

УДК 94(477.43-2Сла)
ББК 63.3(4Укр-4Хме)
К60

ЗМІСТ

Колективізація та голодомор на Славутчині. Збірник документів / упорядкування, передмова та коментарі В. Г. Берковського. – Київ-Хмельницький: ПП Цюпак А.А., 2013. – 416 с.
У збірнику представлено документи, що розкривають трагічні сторінки колективізації та голодного мору населення сучасного Славутського р-ну Хмельницької області в жахливих 1930-х рр.
Для науковців, вчителів, студентів, краєзнавців, а також усіх, хто цікавиться історією рідного краю.

Упорядник:
Берковський В. Г. – канд. іст. наук, директор Центрального державного архіву зарубіжної україніки.

Рецензенти:
Баженов Л. В. – д-р. іст. наук, професор, директор Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському державному університеті.
Матяш І. Б. – д-р. іст. наук, професор, перший заступник Голови Державного комітету архівів України.
Шаповал Ю. І. – д-р. іст. наук, професор, завідувач відділу етнополітології, керівник Центру історичної політології Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України.

Вступне слово	6
Кілька слів від упорядника	9
Колективізація та Голодомор на Славутчині: передумови та перебіг подій	12
Список скорочень	41
Документи	
1928-29	45
1930	60
1931	159
1932	235
1933	307
1934	389
1935-36	392
Додаток	396
Іменний покажчик	399
Географічний покажчик	410

Затверджено до друку рішенням науково-методичної ради Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України № 12 від 2009 р.

© Берковський Владислав Георгійович, 2013
© ЦДАВО України, 2013

ISBN 978-617-513-230-2

ВСТУПНЕ СЛОВО

Ухвалення Верховною Радою України закону «Про голодомор 1932-1933 років в Україні» та визнання голодомору геноцидом, утвердження в суспільстві нетерпимості до будь-яких проявів насильства влади над суспільством, вшанування пам'яті мільйонів жертв актуалізувало потребу всебічного дослідження соціальних і політичних процесів 20 – 30-х років минулого століття, зробило їх ключовими в розумінні трагедії, якої зазнав український народ в період становлення та дії комуністичного режиму. Значно активізувалося дослідження голодомору вітчизняними істориками, які впродовж останніх 20 років і після ухвали закону вийшли на нові концептуальні горизонти.

З кінця 80-х рр. увага дослідників була зосереджена головним чином на такій послідовності як встановлення факту голоду 1932 – 1933 рр. в Україні, який заперечувався радянською ідеологією та історіографією, доведення його штучності, показу масштабу, кількісних показників і нарешті доказі присутності в голодоморі ознак геноциду. Це змушувало дослідників жорстко обмежуватись досить вузькими хронологічними рамками 1932 – 1933 рр., в кращому разі вони поєднувались з проблемами колективізації та індустріалізації, які подавались і в пострадянській історіографії як модернізаційні заходи. В зв'язку з цим головною причиною голодомору часто називались підвищені завдання хлібозаготівлі, невиконання яких і привело до трагедії. До цього часу знаходяться політичні сили і толеровані ними дослідники, які заперечують штучний характер голодомору, не бачать в ньому системної дії, заперечують відсутність логічного зв'язку між заготівлями зерна, колективізацією, розкуркуленням та денационалізацією України, стверджують про відсутність альтернативних шляхів розвитку сталінському курсу.

Прийшов час більш широкого концептуального погляду на події, про які ми сьогодні ведемо мову. Засадничо треба пам'ятати про кілька визначальних речей. Насамперед події 1917 – 1921 рр., коли українська (за марксистською теорією та комуністичною ідеологією) переважно дрібнобуржуазна нація в огні і бурі революції намагалась збудувати свою народну, демократичну державність, відстоюючи яку вела кількарічну збройну боротьбу як з білою, так і червоною Росією. На той самий час припадає перша спроба більшовиків запровадити силовим методом на підвладних їм територіях комуністичну систему, яка пізніше була названа Леніним «воєнним комунізмом». Більшовицький вождь свідомо поміняв місцями причини і наслідки, а радянська пропагандистська машина довгі десятиліття стверджувала, що іноземна інтервенція та громадянська війна змусили піти на застосування політики «воєнного комунізму». В останні десятиріччя історики незаперечно довели, що велику громадянську війну викликали ідеологія та практика комуністичної влади. В чому вона полягала? В тотальному одержавленні всіх сфер суспільного життя, націоналізації промисловості та землі, звертання товарно-грошових відносин, запровадження колективних та державних форм ведення сільського господарства, внесення класової боротьби в село, розкуркулення, походи на куркуля, боротьбу з куркульською контрреволюцією, тотальну реквізицію хліба за продрозверсткою, запровадження державної монополії на інші продукти сільськогосподарського виробництва. На цю політику

суспільство відповіло збройним опором, який наймасштабнішого поширення набув в Україні. Протягом 1919 – 1924 рр. в Україні йшла запекла народна війна, яку українське селянство під проводом національної інтелігенції вело з комуністичною владою. Підкреслюю, що в політиці «воєнного комунізму» були присутні практично всі ідеї та методи, включаючи масовий голод з летальними наслідками, згодом застосовані в роки «великого перелому». Таким чином більшовицька верхівка на чолі з Сталіним не могла не знати, чим обернеться політика «великого перелому», проте легко прогнозовані трагічні наслідки її не зупинили, що на нашу думку підсилює її відповідальність за все скоєне в 1928 – 1933 рр.

Події кінця 20-х – початку 30-х рр. мають ключове значення в формуванні тоталітарного сталінського режиму, в якому не було місця дрібнобуржуазній стихії, її національним і соціальним проявам. за диявольською логікою вона повинна була бути знищеною. Прямі реквізиції хліба, до яких більшовики повернулись у 1927 р. не дали бажаних результатів. Щоб їх досягнути вдалися до колективізації та розкуркулення, в надії, що контроль за колгоспом буде здійснити набагато простіше. В село знову вносились класова боротьба, яка страждала більш заможні і незаможні верстви селянства. Розкуркулення не лише лишило Україну 352 тис. кращих селянських господарств, які традиційно давали половину валового збору зерна в Україні. Значна частина тих, хто потрапив під визначення куркулів була розстріляна, близько 20% депортовано на Північ та Сибір. Колективізація призвела до ліквідації економічної самостійності селянства, зробила умови його життя гіршими, ніж за кріпосного права. По суті становище колгоспника, позбавленого землі, за винятком присадибної ділянки, тяглової сили, грошового заробітку, прив'язаного до села відсутністю паспорта, було становищем державного раба. Це становище наче випадає за межі визначення геноциду, відповідної Конвенції ООН 1948 р., до якої дослідники часто апелюють. Але воно передбачене Статутом Міжнародного Нюрнберзького Трибуналу 1945 р., в якому говориться про покарання за злочини проти людяності: вбивства, знищення, поневолення, депортації та інші негуманні акти, здійснені проти будь-якого цивільного населення до чи під час війни...». До речі цей статут добрий аргумент у дискусії з тими силами, які наполягають на букві закону, на тому, що закон не має сили зворотної дії, а тому, все що відбулося до 1948 р. не підпадає про визначення геноциду.

Про системний характер заходів, які привели до голодомору і були наперед спрямованими свідчить запровадження 15 листопада 1932 р. паспортної системи, невдовзі у січні 1933 р. українським селянам було заборонено виїзд з території УСРР в інші республіки, за цією постановою було арештовано до початку весни 1933 р. 220 тис. селян, майже 190 тис. з них було повернуто у вимираючі села.

Слід звернути увагу на міф про колективізацію як форму модернізації сільського господарства. 1930 р. валовий збір зерна в Україні склав 22,8 млн т., з них 60% зібрано одноосібні селянські господарства, 1931 р. врожай впав до 17,7 млн т., а наступного 1932 р. – до 12,8 млн т. Колгоспна система протягом всього існування СРСР була вершинами його економічної системи і не зважаючи на мільярдні дотації ніколи не могла нагодувати країну.

Було б невірним розглядати голодомор-геноцид як систему заходів спрямовану виключно проти українського селянства. Це був потужний захід спрямований на денационалізацію України, її уніфікацію в звичайну адміністративно-територіальну одиницю СРСР. Сталін вважав за краще Україну знищити, ніж втратити, саме такі

настанови він давав своєму сатрапові Л. Кагановичу у вересні 1932 р. Наприкінці того ж року Сталін підписав таємну директиву ЦК ВКП(б) про хлібозаготівлі в Україні, яка містила пункт про практичне згортання політики українізації: «изгнать петлюровские и другие буржуазно-националистические элементы из партийных и советских организаций, тщательно подбирать и воспитывать украинские большевистские кадры, обеспечивать систематическое партийное руководство и контроль за проведением украинизации». Як відзначив англійський історик Норман Дейвіс у всесвітньо відомій історії Європи, мета штучного голодомору, запровадженого сталінським режимом, «полягала в знищенні української нації». Дейвіс кваліфікував голодомор «геноцидним актом державної політики» і оцінив його як унікальне явище в історії ХХ ст.

Поряд з селянством винищувалась українська інтелігенція. Після поразки визвольних змагань тисячі найбільш активних українських інтелігентів, причетних до державних структур УНР, змушені були залишити Україну. Інша частина української інтелігенції, яка залишилась в УСРР, повіривши у щирість політики українізації, вже на початку 30-х років була піддана репресіям (сфальсифіковані владою справи «Спілки визволення України», «Спілки української молоді», «Українського національного центру», «Української військової організації», «Всеукраїнський есерівський центр» та ін. всього 15 справ), які у 30-х роках набрали масового характеру і увійшли до історії під назвою «Великого терору». За період з 1932 по 1937 р. репресій зазнав 71 український письменник. Про розмах терору в Україні свідчать такі цифри:

1929 р. було репресовано 29 916 осіб	1934 – 30 322
1930 – 33 373	1935 – 24 934
1931 – 51 880	1936 – 15 717
1932 – 74 849	1937 – 159 573
1933 – 124 463	1938 – 106 096 осіб

Загальне число репресованих за вказаний період перевищило 650 тис. осіб. Репресії продовжувались і після 1938 р. Звернемо увагу і на факт проведення 1933 р. чистки в лавах українських комуністів. З КП(б)У було вичищено все, що раніше належало до інших українських політичних партій. Досвід України мав бути показовим для національних сил інших радянських республік.

Таким чином, навіть при такому побіжному розгляді проблеми стає очевидним, що голодомор не був спричинений проявом природних катаклізмів як це буває зазвичай, а наслідком діяльності комуністичної верхівки на чолі з Сталіним, яка спираючись на партійну ідеологію та політичний досвід, набутий під час революції, свідомо розробила та застосувала комплекс різноманітних за своїм масштабом та способом дії заходів, спрямованих на упокорення України, найстрашнішим з яких була смерть через голод.

Владислав Верстюк

доктор історичних наук, професор
заступник голови Українського інституту національної пам'яті

Кілька слів від упорядника

Шановний читачу! У своїх руках Ви тримаєте видання, підготовлене до друку ще у 2009 році, де вперше якнайповніше публікуються архівні документи про перебіг колективізації та важкі часи Голоду 1932-1933 рр. на теренах Славутського району Хмельницької області. Слід відзначити, що в краєзнавчій та й історичній науці в цілому усталилася думка про незначні розміри голоду 1932-1933 рр. на прикордонних теренах, до яких в дослі-джуваний час належала й Славутчина. Власне цей факт і став основним лейтмотивом підготовки до друку даного збірника документів.

Починаючи з 1990 року суворо заборонена комуністичним режимом тема Голодомору, його причин та наслідків знаходить потужне висвітлення у працях та дослідженнях академічних вчених, на шпальтах республіканських газет та журналів. Разом з тим на регіональному, місцевому рівнях дана робота довгі часи перебувала на початковому рівні. Так, наприклад, за період з 1990 по 2008 рік на шпальтах місцевої преси Славутчини надруковано було лише близько 50 статей присвячених темі перебігу голоду 1932-1933 років. Більш того лєвова частка цих матеріалів припадає на період 1990-1993 та 2007-2008 років. Крім газетних статей Голодомор був розглянутий і в окремих розділах краєзнавчих та публіцистичних досліджень І. Поліщука, Д. Глашанця, А. та С. Ковальчуків, Т. Вихованця¹. Цій же темі присвятили свої книжки В. Терновий та М. Рущий². Разом з тим не можна не відзначити, що в статтях та творах вище перелічених дослідників головну увагу звернуто виключно на перебіг Голодомору на теренах населених пунктів сучасного Славутського району. Натомість проблема передумов голоду, а зокрема питання суцільної колективізації та руйнації селянських господарств практично не знайшла свого відображення. Поодиноким винятком з цього є дослідження Т. Вихованця³.

Певних якісних змін дослідження голоду 1932-1933 років на Славутчині та активізація руху за увіковічення цієї трагедії відбулося із змінами в загальнодержавній політиці в 2005-2009 рр. Зокрема було проведено колосальну за своїм масштабом роботу зі збору свідчень жертв Голодомору, визначення демографічних та соціокультурних змін на Славутчині періоду 1930-х рр. Підсумком цієї роботи стала публікація збірки спогадів та матеріалів «Гірка пам'ять Славутчини»⁴, а також широке представлення матеріалів району у «Національній книзі пам'яті жертв Голодомору».

Разом з тим не можна не відзначити, того факту, що не зважаючи на щоразу зростаючий потік видань присвячених трагедії українського народу в 1930-х рр. на мікрорегіональному рівні все ж таки відчувається брак правдивої інформації про ті страшні події. На нашу думку, основною причиною цього є той факт, що основні видання архівних матеріалів, серйозні наукові дослідження не поширюються на місцевому рівні, не надходять до пересічного читача, а отже практично не впливають

¹ Поліщук І., Глашанець Д. Нариси історії Правутинів. – Славута, 1995.– С. 43-44; Ковальчук С., Ковальчук А. Славута. Минуле і сучасне. – К., 2003. – С. 99-103

² Терновий В. Це було на Славутчині в 30-х...: Публіцист.-докум. вид. – Славута, 1993.

³ Вихованець Т. Початок 1930-х на Славутчині: епізоди болю // Нетішинський вісник. – 2008. – № 44. – С.12; № 46. – С. 12; № 47. – С.12; № 50. – С.13

⁴ Гірка пам'ять Славутчини. Збірник спогадів, документів, матеріалів про історичні події Голодомору 1932-1933 років у Славутському районі Хмельницької області. – Славута, 2008. – 124 с.

на збереження історичної пам'яті про страшну правду 1930-х рр. та подій, що прямо призвели до цієї трагедії. Також немаловажною є й позиція місцевої славуцької еліти. В першу чергу, говоримо про ту краєзнавчу еліту, яка зверталася до теми Голодомору лише в силу необхідності виконання державних настанов.

Власне з огляду на вище зазначене, упорядником даної збірки було вирішено створити збірник архівних документів присвячений перебігу колективізації, як передумови, та власне голодомору на теренах одного окремо взятого регіону, населені пункти якого увійшли до складу сучасного Славуцького району. Документальне підґрунтя видання створили, як раніш опубліковані, так і ще не відомі ширшому загалу архівні документи. Зокрема, використано було раніш не опубліковані документи з таких архівів, як: Центральний державний архів вищих органів влади та управління України; Центральний державний архів громадських об'єднань України; Державний архів Вінницької області та Державний архів Хмельницької області. Принагідно слід відзначити, що окремі з архівних документів, опубліковані в нижче відзначених документальних збірках, з огляду на їх лише часткову публікацію, були перевірені та представлені в даному виданні у повному обсязі. Усі інші документи подаються за публікаціями у наступних збірниках:

1. Васильєв В., Лінн Віола. Колективізація і селянський опір на Україні (листопад 1929 – березень 1930 рр.). – Вінниця, 1997. – 536 с.
2. Голод та голодомор на Поділлі 1920-1940 рр. Зб. док. та матеріалів / Автори-упорядники: Р. Ю. Подкур, В. Ю. Васильєв, М. П. Кравченко, В. П. Лациба, І. П. Мельничук, В. І. Петренко; Вінницька облдержадміністрація; Вінницька облрада; Інститут історії України НАН України; Вінницька обласна редколегія науково-документальної серії книг “Реабілітовані історією. Вінницька область”; Держархів Вінницької області; Вінницька філія Центру досліджень історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському держуніверситеті. – Вінниця, 2007. – 704 с.
3. Голодомор 1932-1933 років в Україні: документи і матеріали / Упорядник Р. Я. Пиріг; НАН України. Ін-т історії України. – К., 2007. – 1128 с.
4. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні: Злочин влади – трагедія народу: док. і матеріали / Державний комітет архівів України, Центр. держ. архів громад. об-нь України; кол. упоряд.: В. С. Лозицький (кер) [та ін.]. – К., 2008. – 504 с.
5. Колективізація і голод на Україні 1929-1933. Зб. док. і матеріалів / АН України. Інститут історії України та ін.: Упоряд.: Г. М. Михайличенко, Є. П. Шаталіна; Відп. ред.: Кульчицький С. В. – К., 1992. – 734 с.
6. Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні: Хмельницька область. Ч. 1 / Редкол.: Гавчук І. К. (співголова редкол.), Гладуняк І. В. (співголова редкол.), Слободянюк П. Я. (наук. ред.), Осадча Г. Г. (відп. ред.) та ін. – Хмельницький, 2008. – 752 с.
7. Розіп'яте Голодомором Поділля: Зб. док. і матеріалів про Голодомор 1932-1933 рр. на Хмельниччині. – Хмельницький, 2008. – 717 с.
8. Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932-1933 років в Україні в документах ГПУ – НКВД. – К., 2008. – 604 с.
9. Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание 1927-1939. Документы и материалы. В 5-ти тт. / Под ред. В. Данилова, Р. Маннинг, Л. Виолы. – М.: РОССПЭН, 1999-2004.

При підготовці текстів до публікації збережено стиль, лексику та орфографію оригінала. Документи подаються мовою оригіналу – російською або українською.

Усі документи мають заголовки, складені та уточнені упорядником, в яких відзначено порядковий номер документу, його тип, адресата та автора, короткий зміст та дату. У тих випадках коли точну дату появи документу встановити не вдалося, він датується за змістом або супровідними матеріалами чи датою надходження до адресата.

Окремі документи друкуються у вигляді витягів та скорочень, що позначено у тексті квадратними дужками []. Відсутні фрагменти безпосередньо не стосуються теми та географічних меж видання. Такими ж квадратними дужками позначено і вписані від руки частини тексту та підписи.

В археографічній легенді до кожного документу відзначено місце зберігання оригіналу (скорочена назва архіву, номер фонду, опису, справи, аркушів), рівень його автентичності (оригінал, завірена копія, копія).

Надзвичайну подяку за науково-допоміжну роботу висловлюю шановним колегам з ЦДАВО України та ЦДАГО України, а зокрема О. В. Бажан, Н. В. Маковській, О. Б. Берковській та О. М. Редько.

Крім того окремо хочу подякувати за допомогу у виявленні документів, уточненні окремих даних та за глибокі й змістовні дискусії моїм високошановним друзям і колегам, кандидатам історичних наук – К. В. Завальнюку (Державний архів Вінницької області), С. Л. Калитко (Вінницький державний педагогічний ун-т ім. М. Коцюбинського), Ю. В. Олійнику (Державний архів Хмельницької області).

Також низький уклін спрямовую Славуцькому міському голові, кандидату технічних наук В. Б. Сидору та заступнику Славуцького міського голови Г. Й. Фурманчук за підтримку ідеї видання корпусу джерел з історії Славутччини.

Владислав Берковський

Колективізація та Голодомор на Славутчині: передумови та перебіг подій

“...влада є диктатурою, тобто спирається не на закон, не на формальну волю більшості, а прямо, безпосередньо – на насильство”. *В. І. Ленін*¹
“По питанню селянства треба взяти круту політику не церемонитися, взяти з селянства все”.

*Л. Г. Кв'ятковський*²

З перемогою більшовицької влади на підвладних їй теренах розпочався перехід до нових форм господарювання. Одним з перших заходів, що впровадили в життя більшовики стала націоналізація великої промисловості та наступу на приватну власність. Як результат у безпосередньому розпорядженні вождів більшовицької партії опинилася лівова частка ресурсного потенціалу колишньої Російської імперії. Разом з тим, перед новою владою постала колосальна проблема, а саме проблема ефективного управління всією націоналізованою економічною системою, адже новий господар в особі державного органу управління не мав ані матеріального, ані особистого зацікавлення в розвитку виробництва. Більш того виникнення та стрімке розгалуження управлінського апарату у вигляді різного роду главків, центрів та управлінь лише поглибило кризові явища і замість виведення країни з розрухи, лише пожбурило її у прірву економічної кризи. Більш того застосування позаекономічних методів примусу, коли в умовах пролетарської диктатури примусовість, за висловом М. Бухаріна³, стала знаряддям більшості в інтересах цієї більшості, спричинилося до розколу навіть в лавах самої партії більшовиків. Так, наприклад, методи діяльності спущені в Україну Москвою викликали вже в березні 1920 р. обурення та осуд з боку членів КП(б)У, що правда доволі швидко придушені надісланою з Росії Надзвичайною комісією – т.зв. ВЧК, на чолі з самим Ф. Дзержинським⁴.

Наступним заходом більшовицької влади стало впровадження в життя ленінського декрету від 15 липня 1920 р. «Про розрахункові операції», яким установам, організаціям та підприємствам заборонялося купувати необхідні матеріали та виробити на вільному ринку. Розрахунки між установами, організаціями та підприємствами мали відбуватися лише в безготівковій формі. Фактично більшовики прагнули створити організоване господарство з повним зосередженням у руках держави всього виробництва та розподілу матеріальних та трудових ресурсів.

¹ Леніні В.І. Повне зібрання творів. – Т.31. – С.341; Ленін В.І. Епидемія доверчivosti // Полное собрание сочинений. Изд.5. – М., 1969. – Т.32. – С.315.

² Кв'ятковський Леонід Григорович (1900-?) – поляк. Службовець. Освіта: губернська школа, 1 курс Комвузу (1926). Член ВКП(б) з 1920. В 1922 призначений інструктором Ганнопільської Райкоопспілки, з 1930 зав. Райторгом. Член Бачманівського партосередку. – Див.: Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України), Ф.1, Оп.20, Спр.3514, Арк.197, 201-201зв.

³ Бухарин Н.И. Избранные произведения. – М., 1990. – С.197.

⁴ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр. як геноцид: труднощі усвідомлення. – К., 2007. – С.20-25.

Поряд зі змінами в промисловому секторі більшовицька влада розпочала наступ і на сільське господарство. Зокрема, 9 травня 1918 р. у дію вступає декрет Всеросійського Центрального виконавчого комітету «Про надання Народному комісаріату продовольства надзвичайних повноважень у боротьбі з сільською буржуазією, яка переховує хлібні запаси і спекулює ними». Як результат селянина зобов'язувалося здавати запаси хліба тільки за державними розцінками, а вільна ринкова торгівля заборонялася й оголошувалася спекуляцією. Більш того з березня 1919 р. уряд радянської України розпочинає процес перетворення поміщицьких маєтків на радгоспи та комуни, а з квітня вступає в дію декрет ВУЦВК «Про загальнодержавний облік та розподіл продуктів і предметів домашнього господарства», яким на селянина наклалися обов'язкові завдання щодо здачі хлібу та фуражу – т.зв. продрозкладка. Виступаючи у грудні 1920 р. на VIII Всеросійському з'їзді рад В. Ленін зазначив необхідність отримання від продрозкладки не менше 300 млн. пудів (5 млн. тон) хліба, оскільки «без такого фонду неможливо відбудувати промисловість країни...»¹. Таким чином відбудова промисловості країни мала відбуватися за рахунок насильної реквізиції хлібу у селян, в першу чергу в Україні.

У відповідь українське селянство, яке сподівалося на отримання земель у приватну власність, а також було розлючено постійними реквізиціями розпочинає повставати проти більшовиків. Вже у середині жовтня 1920 р. В. Ленін пише: «Ми беремо хліб із Сибіру, беремо хліб із Кубані, але не можемо взяти його з України, бо там кипить війна, і Червоній армії доводиться боротися проти банд, якими вона кишить»². Так, наприклад, лише за період січня-жовтня 1921 р. Всеукраїнській ЧК довелося зіштовхнутися майже з 500 повстанськими загонами українського селянства³.

На боротьбу із селянами, які зі зброєю в руках протестували проти утворення комун та радгоспів, більшовицька влада кинула найбільш надійні підрозділи Червоної армії – т.зв. загони інтернаціоналістів, а також загони ВЧК. Власне ці загони вже з квітня 1919 р. розпочали свою діяльність проти українського селянина, вдаючись до найжорстокіших методів боротьби. Зокрема на повітові органи управління було покладено обов'язок застосування методу заручництва. Як результат якщо село не підкорялося вимогам видати повстанців та зброю, заручників розстрілювали⁴.

Саме в цих умовах, відповідно до Ризького мирного договору 8 березня 1921 р., терени сучасного Славутського району остаточно входять до складу Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР). Більш того з цього ж моменту Славутчина стає прикордонною територією, що стало визначальною рисою історії даного району в міжвоєнний період. Принагідно слід зазначити, що згідно постанови ВУЦВК від 7 березня 1923 р. Славутчина увійшла до складу Шепетівської прикордонної округи⁵. В результаті адміністративно-територіальних перетворень періоду 1923-1932 рр. Славутчина пережила кілька трансформацій: від існування трьох районів (Берездівського, Ганнопільського та Славутського) до об'єднання в один Славутський район. При цьому саме прикордонне розташування одночасно рятувало і погіршувало ситуацію на селі. З одного боку існування розгалуженої контрабандної

¹ Леніні В.І. Повне зібрання творів. – Т.42. – С.142.

² В.І.Ленін про Україну. – К., 1969. – Ч.2. – С.493.

³ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.51.

⁴ Там само. – С.30.

⁵ Державний архів Хмельницької області. путівник. – Львів, 1964. – С.271.

мережі в районі рятувало його мешканців від голоду, а з іншого – участь прикордонних загонів ДПУ у контролі за соціально-політичною ситуацією на цих теренах лише посилював компартійно-радянський тиск на селянина.

Отже в результаті подій 1919 – початку 1920-х рр. вже на середину 1920-го року Радянська держава зазнала народногосподарського колапсу, що стало однією з основних причин деморалізації Червоної армії та її катастрофічної поразки під Варшавою¹. Намагаючись виправити ситуацію 9 серпня 1921 р. В. Ленін підписує «Наказ Ради народних комісарів про впровадження в життя начал нової економічної політики». Фактично з цього моменту взаємини між Радянською державою та селянином вперше почали опосередковуватися вільним ринком. Хлібний фонд держави, який формувався раніше за допомогою продрозкладки та насильної реквізиції, тепер став утворюватися завдяки державним закупівлям на ринку. Разом з тим не можна не відзначити того факту, що міська промисловість в цих умовах знаходилася на набагато вигідніших позиціях. Будучи монополістом у виробництві промислових товарів місто і держава встановлювали більш високу ціну на необхідні селу товари та занижували ціни на сільськогосподарську продукцію².

Послабленню впливу більшовиків на селянство також значно посприяла посуха 1921 р., що викликала масовий голод 1921-1922 рр. І хоча, Центральна та Правобережна Україна практично не були зачеплені цим природним катаклізмом, але саме на ці регіони ліг основний вантаж забезпечення хлібом не лише промисловості, але й сільськогосподарських регіонів постраждалих від посухи (Поволжя, Північний Кавказ, Південь України). При цьому не можна не відзначити того факту, що якщо голодуючим Поволжя допомагала не лише держава, але й закордонні організації (напр. Американська адміністрація допомоги), то в Україну закордонні благодійні організації не допускалися. Більш того не зважаючи на загрозу голоду з українського села продовжували насильно викачувати хліб та іншу сільськогосподарську продукцію. Зокрема 12 серпня 1921 р. очолювана В. Леніним Рада праці та оборони видає спеціальну постанову щодо застосування надзвичайних заходів під час вилучення продовольчого податку у селян. Згідно даної постанови до тих сіл, які опиралися реквізиціями продовольства, вимагалось вводити війська, а також «взяти в кожній волості від 15 до 25 чол. заложників з куркульського і середняцького населення. У випадку, коли яке-небудь село відмовляється дати підписку про кругову відповідальність, або ж, давши підписку про виконання продподатку в 48 годин, не виконає, такі села оголошуватимуться ворогами радянської влади. Половина заложників має бути осуджена аж до застосування вищої міри покарання – розстрілу, після чого буде взято наступну групу»³.

Як результат вже у грудні 1921 р. у південних та східних губерніях України розпочався масовий голод. Однак лише в січні 1922 р. Кремль дозволяє урядові Радянської України звернутися за допомогою до світової спільноти. Головною підставою даного дозволу стало різке падіння повстанського антибільшовицького руху в Україні, адже в умовах голодної смерті політична активність селянства впала до нуля і більшість повстанців була змушена або здатися більшовикам, або емігрувати закор-

¹ Кульчицький С.В. Народження радянського ладу (1917-1938) // Україна і Росія в історичній ретроспективі. Т.2: Радянський проект для України. – К., 2004. – С.40-41.

² Колективізація і голод на Україні 1929-1933. Зб. док. і матеріалів. – К., 1992. – С.6.

³ Голод 1921-1923 років в Україні. Зб. док. і матеріалів. – К., 1993. – С.51.

дон (напр. загони Н. Махно)¹. Таким чином у Кремлі збагнули, що голод є набагато ефективнішою зброєю для заспокоєння повсталого села.

Лише в 1923 р. українське село поступово починає виходити з тої кризи в якій воно опинилося завдяки політиці більшовицької влади. Не останню роль в цьому відіграло завершення аграрної реформи, в результаті якої земельний фонд бідняцько-середняцьких господарств зріс майже в півтора рази за рахунок передачі поміщицьких земель, а також вилучення куркульської землі і сягнув 92% загального земельного фонду УСРР². Також, у травні 1923 р. всі податки з селянина було замінено єдиними сільськогосподарським податком, який стягувався у грошовій формі. Таким чином український селянин отримав стабільну економічну ситуацію, коли вже на початку року він знав скільки, в якому розмірі і коли він має сплатити податки. Більш того право розпоряджатися на власний розсуд залишками продукції після сплати державного податку, не лише зміцнювало його господарство, але й повертало зацікавленість у збільшенні та модернізації сільськогосподарського виробництва.

Разом з тим в стосунку до сільського господарства Радянська влада і надалі застосовує подвійні стандарти. Так обмежено було можливість селян постачати зерно на внутрішній ринок, поступово в життя провадилася політика соціального розширення селянства. Зокрема звільнення від державного податку бідняків, в умовах постійного зростання розмірів оподаткування, призвело до переобтяження заможного селянства, що власне й було основним виробником сільськогосподарської продукції. Наприклад, в 1925-1926 роках державний податок не сплачувала п'ята частина сільських господарств України. Отже на селі поступово починає зростати напруга між середняцько-заможним селянством та біднотою, представницьким органом якої на селі були Комітети незаможних селян (КНС). При цьому якщо початково до Комнезамів входили бідняки та середняки, то після проголошеної 30 вересня 1921 р. Х. Раковським політики «чистки» КНС'ів, у останніх залишився лише «напівпролетарський і малоземельний елемент». Як результат станом на травень 1922 р. середняки становили лише 1/10 складу КНС³. Тим не менше в умовах т.зв. «нової економічної політики» селянські господарства продовжували залишатися незалежними від держави. Міцно тримаючи у своїй приватній власності землю селянин віддавав державі свою продукцію лише по тій ціні, яка його влаштувала. Якщо ж держава пропонувала надзвичайно низькі закупівельні ціни, селянин просто не вивозив свою продукцію на ринок.

В цих умовах особливого поширення набувають різного роду форми колективного господарювання, базовані як на відчуженні селянської власності, так і без неї. Останню форму представляли різноманітні сільські кооперативи, частина з яких було утворена ще наприкінці XIX ст. і які доволі негативно сприймалися радянською владою. Натомість активною підтримкою влади користувалися спілки базовані на відчуженні приватної власності: а) комуні – з цілковитим відчуженням приватної власності; б) артїлі та товариства спільного обробітку землі (ТСО) – з частковим відчуженням. При чому найбільшого поширення в селянському середовищі набули саме ТСО. Саме на підтримку цих форм колективного господарювання й було спрямовано рішення пленуму ЦК РКП(б), прийняте в жовтні 1925 р., про всебічне

¹ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.51.

² Кульчицький С.В. Україна між двома війнами (1921-1939 рр.). – К., 1999. – С.51.

³ Кульчицький С.В. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). – К., 1996. – С.269.

сприяння будівництву колгоспів маломісного і середнього селянства¹.

В грудні 1925 р. на XIV з'їзд ВКП(б), визначаючи пріоритети в соціально-економічній політиці СРСР, проголошує курс на «соціалістичну індустріалізацію». Разом з тим проголошення індустріалізації як пріоритету державної політики, не дало відповіді на основне питання – звідки взяти кошти для реалізації цієї політики. Єдиною можливістю негайного отримання необхідних фінансових ресурсів, в умовах диктатури більшовизму, стала докорінна реорганізація сільського господарства – суцільна колективізація. Принагідно слід відзначити, що розгортання темпів індустріального будівництва викликало значне підвищення попиту на продовольчі товари, оскільки саме продовольством виплачували зарплатню робітникам новобудов. Більш того збільшення експорту зерна за кордон дозволяло державі отримати валюту, щоб розплатитися за імпортоване промислове устаткування. Однак спроби негайного збільшення розмірів єдиного сільськогосподарського податку лише ускладнили кон'юнктуру внутрішнього ринку держави, оскільки зростання попиту на хліб значно випереджало товарні можливості селянського виробництва. В цих умовах спроби держави примусово стримати стабільні ціни на вироблені в державному секторі товари, а також утримати інфляцію цін на сільськогосподарську продукцію призвели до масової відмови селян везти на ринок свої товари і, як результат село зриває хлібозаготівельну кампанію 1926-1927 років².

Більшовицькою владою подібна позиція селянства була розцінена як відвертий саботаж і шкідництво. Таким чином в умовах розгортання нового протистояння між радянською владою та селянином, 30 грудня 1926 р. ЦК ВКП(б) приймає постанову «Про підсумки радгоспного й колгоспного будівництва», якою проголошувалася добровільна колективізація. В першу чергу дана постанова була спрямована на колективізацію незаможного селянства шляхом надання колгоспам податкових та інших пільг. Проте переважна більшість сільської бідноти відмовилася вступати до колгоспів. Більш того значна частина селянства звертається до окружних земельних комісій з вимогою повернення їм усупільненої землі³. В результаті, станом на жовтень 1928 р. колективізовано було лише близько 4% від всього селянського земельного фонду, а питому вагу (71,7%) колективних господарств становили ТСО.

В грудні 1927 р. виступаючи на XV з'їзді ВКП(б) Й. Сталін наголосив на необхідності переходу від дрібних і розпорошених селянських господарств до великих об'єднань, в переході на колективний обробіток землі, а також охопленні колективізацією до кінця п'ятирічки 20% земельного фонду селянства. Більш того вже 14 грудня 1927 р. ЦК ВКП(б) ухвалює директиву, щодо вжиття організаційних заходів згори донизу, спрямованих на посилення завезення хлібу з боку селянства⁴. А через кілька днів (24 грудня) приймається наступна директива, якою політбюро ЦК поставило перед представниками місцевих парторганізацій сувору вимогу негайного

¹ Кульчицький С.В. «Гамівна сорочка» колгоспу на українському хліборобі // Україна і Росія в історичній ретроспективі. Т.2: Радянський проект для України. – К., 2004. – С.66-67, 73.

² Вавринчук М.П. Колективізація на Хмельниччині: планові завдання, особливості впровадження, реакція населення // Геноцид: Голодомор 1932-1933 рр. на Хмельниччині: причини, жертви, наслідки. Матер. Всеукр. наук-практичної конф. – Хмельницький, etc., 2008. – С.46.

³ Центральний архів Федеральної служби безпеки Російської Федерації (Далі – ЦА ФСБ РФ). – Ф.2. – Оп.2. – Спр.388. – Арк.443.

⁴ Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Док. и материалы. – Т.1. – М., 1999. – С.14.

перелому на хлібному ринку.

Що більше, в тому ж 1927 р. до Кримінального кодексу УСРР було внесено статтю 127, якою передбачалося позбавлення волі через суд у термін до одного року з повною або частковою конфіскацією майна у винних в «злісному підвищенні цін на товари шляхом скуповування, приховування або невипуску їх на ринок»¹.

Таким чином селянина який відмовлявся продавати свій хліб державі за безцінь можна було притягнути до карної відповідальності.

Вже в січні 1928 р. в своїх виступах Й. Сталін виклав програму дій спрямовану на ліквідацію селянської непокори. Зокрема зазначалася необхідність:

а) зажадати від куркулів негайної здачі всіх надлишків хліба по державних цінах, а в разі відмови – застосувати надзвичайні заходи і конфіскувати надлишки;

б) протягом 3-4 найближчих років колективізувати щонайменше половину селянських господарств;

в) услід за частковою провести суцільну колективізацію².

Для впровадження в життя цих надзвичайних заходів, згідно розпорядження ЦК ВКП(б), на село скеровувалися керівники партійних комітетів всіх рівнів, від яких вимагалось арештовувати «спекулянтів, куркульчиків та інших дезорганізаторів ринку і політики цін», негайно віддавати їх під суд, не обтяжуючи при цьому судові процеси зайвими формальностями³. Таким чином в уявленні людей створювався фальшивий образ «експлуататора-куркуля» – заможного, міцного і ненависного ворога партії і прогресивного селянства⁴.

В межах боротьби з куркулем також провадиться боротьба з найпотужнішою з консолідуємих та організованих сил на селі – релігією. Прикриваючись тезами про забезпечення охорони кордону, а також загальнодержавної політики по боротьбі з релігією, 15 листопада 1928 р. Шепетівський окрвиконком приймає постанову якою виборчого права позбавлялися – православні і католицькі священники та монахи, єврейські рабини і т.д.⁵ Однак ці заходи лише викликали різке погіршення відношення до заходів радянської влади з боку сільської інтелігенції, в першу чергу, учительства. Зокрема, оцінюючи політичні настрої в середовищі учительства протягом 1928 р., Інформвідділ ОДПУ відзначив «недоброзичливе ставлення, а в ряді випадків й активну протидію, шляхом агітації» проти радянських кампаній на селі з боку учительства⁶.

Ще більше протистояння влади і селянина загострив недорід 1928 р. в основних хліборобських регіонах СРСР – Україні та на Північному Кавказі. При цьому в Україні, незважаючи на зменшення запасів хліба у селян до мінімального рівня, обсяги хлібозаготівлі було збільшено у декілька разів. Тим не менше якщо з врожаю 1927 р. Україна спромоглася надати більшовикам 200 млн. пудів (більше 3 млн. тон) пшениці та жита, то вже в 1928 р., незважаючи на те, що хлібозаготівля велася й

¹ Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1927 р. – Харків, 1928. – С.26-27.

² Кульчицький С.В. «Гамівна сорочка». – С.76; Його ж. Голодомор 1932-1933 рр. – С.106-107; Сталин И.В. Сочинения. – М., 1949. – Т.10. – С.4-5.

³ Документи свидетельствуют. Из истории деревни накануне и в ходе коллективизации 1927-1932 гг. – М., 1989. – С.21; Кульчицький С.В. «Гамівна сорочка»... – С.75-76.

⁴ Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. – К., 1993. – С.8.

⁵ Бюлетень Окружного Виконавчого комітету рад Шепетівщини. – Шепетівка, 1928. – № 4. – С.10.

⁶ ЦА ФСБ РФ. – Ф.2. – Оп.7. – Спр.523. – Арк.10-23.

взимку з 1928 на 1929 рік, до загальносоюзної хлібниці українське село змогло засипати лише 27 млн. пудів (менше 0,5 млн. тон) збіжжя. Більш того окремі райони України знову опинилися на межі голоду. Тим не менше не зважаючи на звернення української влади Й. Сталін, виступаючи в квітні 1929 р. на об'єднаному пленумі Центральної контрольної комісії та ЦК ВКП(б) зазначив, що краще натискувати на куркуля і витиснути в нього хлібні надлишки¹. На цей виступ більшовики України відреагували доволі оперативно і вже наприкінці квітня 1929 р. на II Всеукраїнській конференції КП(б)У приймається рішення про підвищення показників колективізації до 28%².

До певної міри підсумком вище зазначеного стало прийняття 28 червня 1929 р. ВЦВК та РНК РСФРР постанови «Про поширення прав місцевих рад щодо сприяння виконанню загальнодержавних завдань і планів» (підтверджена ВУЦВК та РНК УСРР 3 липня 1929 р.). Даною постановою вводилися обов'язкові планові завдання по хлібоздачі з розкладкою на село за принципом самообкладення³. Крім того на сільські ради покладался обов'язок штрафувати, у межах п'ятикратного розміру вартості хлібу, що підлягав здаванню, тих господарів які відмовлялися здавати зерно за завданням сільських сходів. При цьому якщо у боржника не було коштів на сплату штрафу конфіскували його майно. Що більше за груповий опір розкладці або ухилення від продажу зерна після накладення штрафних санкцій тягло за собою повну конфіскацію майна та депортацію засуджених до Сибіру. При цьому, аби створити ще більшу соціальну напругу на селі, була прийнята постанова згідно якої чверть надходжень від стягнень або продажу майна з торгів перераховувалась у фонди кооперування та колективізації бідноти. Тобто фактично було створено прецедент за яким місцева влада була особисто зацікавлена в як найбільших депортаціях та конфіскаціях, оскільки це приносило їм значні матеріальні та фінансові вигоди. Саме ці методи вимагав застосувати проти селян нарком земельних справ УСРР О. Шліхтер, який влітку 1929 р. виїхав для обстеження ситуації в Ізяславському та Славутському районах Шепетівської округи⁴. Що цікаво, в результаті обстеження даних районів було виявлено, що село Колом'є (140 дворів) під час проведення радянською владою землевпорядкування було записано, як земельна община з хуторським використанням землі. Очевидно, що подібна ситуація не могла не викликати гнів наркома, який був ярим прихильником жорстокої продовольчої диктатури та кругової поруки⁵. Власне тому у своєму звіті О. Шліхтер підкреслив, що місцева влада не робить жодних кроків в бік ліквідації хуторів навколо цього села.

Іншим методом боротьби з селянською непокорюю, а зокрема в середовищі селянина-середняка, стало застосування т.зв. контрактації – контрактаційних договорів. Особливого поширення даний метод набув після постанови ЦК ВКП(б) від 26 серпня 1929 р. «Про основні підсумки і чергові завдання в галузі контрактації зерно-

¹ Сталин И.В. Сочинения. – М., 1949. – Т.12. – С.89.

² Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.118-119.

³ Там само. – С.110.

⁴ Жук А. М. О роли землеустройства в период коллективизации (из поездки Наркомзема УССР А.Г.Шлихтера по некоторым районам современной Хмельниччины) // Тези доповідей подільської історико-краєзнавчої конференції. – Хм., 1965. – С.33.

⁵ Толстых И.В. А.Г.Шлихтер (Schlichter) // Питання німецької історії. Зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2008. [електронний ресурс] http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pni/2008/08ivtpps.pdf

вих посівів». Про реалії контрактації товарів доволі яскраво свідчить Уповноважений Наркомзему СРСР в Україні М. Юхновський: «Контрактація здійснюється таким чином: округ дає контрольну цифру району, район із деяким додатком (страхує себе) дає контрольну цифру сільраді. Сільрада цифру району з додатком (страхує себе), який іноді підвищується на 50%, розкидає по селянських дворах. Селянина примушують розписатися в тому, що він повинен здати зазначену кількість продукції, й контрактація здійснилася»¹. При цьому непоодинокими були випадки, коли в неврожайних районах владою вимагалось здати все законтрактоване зерно, що очевидно впливало на поширення опору селянства. Однак найбільше незадоволення селянства викликав той факт, що законтрактоване зерно купувалося державою за ціною в декілька раз меншою ніж ціна посівного матеріалу².

Натомість щодо т.зв. «кулаків» влада застосувала окремий підхід. В першу чергу було складено переліки куркульсько-заможних господарств, що становили 7-10% від загальної кількості селянських господарств. Так, наприклад, згідно таких переліків, складених в березні-липні 1929 р., в 17 селах Славутського району нараховувалося 232 т. зв. «куркульських господарств». Зокрема, в селі Баранне – 15, Варварівка – 12, Головлі – 10, Дідова Горі – 11, Колом'є – 7, Комарівка – 2, Корчик – 37, Кривин – 10, Крупець – 18, Миньківці – 25, Нетішин – 20, Перемишель – 6, Полян – 14, Сільце – 4, Стригани-Ріпище – 4, Улашанівка – 16, Хутір – 21³. Саме на такі заможні господарства було покладено обов'язок забезпечення до 80% обсягу плану хлібозаготівлі. При цьому проводилася експертна оцінка кожного заможного господарства і лише після цього на нього накладалося «тверде завдання» по здачі кількості хліба. Однак при цьому до складу експертних комісій входили лише представники бідняків та наймитів і власне тому визначальну роль в експертних висновках відігравала не реальна ситуація, а психологічний фактор – заздрість. Таким чином збережені архівні джерела фіксують масові випадки декілька разового обкладення куркульських господарств податками, свідомого доведення обкладення до нереальних розмірів з метою розпродажу майна.

Отже підсумовуючи можна зазначити, що в переддень т.зв. «масової колективізації» та послідуєчого за нею голодомору, більшовицька держава створила потужний механізм з викачування продукції сільського господарства у тих, хто її мав, із допомогою тих, хто її не мав. Тепер, на відміну від попередніх років, реквізицією хлібу в Україні займалися не робітничо-чекістські загони, а розгалужений компартійно-радянський апарат, що спирався на комітети незаможних селян. При цьому боротьба за вилучення хлібу велася не лише з індивідуальними господарствами, але й з колективними. Так, наприклад, уповноважений ЦК КП(б)У О. Нурінов провівши в жовтні 1929 р. обстеження семи південно-західних округів УСРР з обуренням писав про те, що колгоспники забагато їдять, замість того щоб віддати державі вироблений продукт для розподілу за картками⁴. Отже для комуно-більшовицької системи найбільш ідеальною була така ситуація, коли всі селяни були б зігнані в колгоспи і, під наглядом районного керівництва, працювали на державу, залишаючи собі мінімум

¹ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.112.

² ЦА ФСБ РФ. – Ф.2. – Оп.7. – Спр.524. – Арк.193-203.

³ Матвеев А. Репресивна політика щодо заможного селянства на Славутчині // Сангушківські читання. Зб. наук. праць I Всеукр. наук. конференції. – Львів, 2004. – С.57-58.

⁴ Голод 1932-1933 років в Україні: причини та наслідки. – К., 2003. – С.350.

продовольства для напівголодного існування. Як результат, з кінця 1929 року політиці радянської влади починають чинити опір не лише селяни-одноосібники, але й селяни-колгоспники. Що більше, особливої затятості боротьбі заможного селянина з більшовицькою державою надало рішення політбюро ЦК ВКП(б) від 18 липня 1929 р. про недоцільність приймання куркулів в колгоспи¹.

7 листопада 1929 р. в центральному друкованому органі ЦК ВКП(б) – газеті «Правда» надруковано було статтю Й. Сталіна під промовистою назвою – «Рік великого перелому (до 12-х роковин Жовтня)». Власне ця стаття стала початком «суцільної колективізації» сільського господарства. Вже 30 січня 1930 р. приймається постанова ЦК ВКП(б) «Про заходи з ліквідації куркульських господарств у районах суцільної колективізації». До куркулів було застосовано трьохрівневу систему терору. Зокрема селяни приписані до першої категорії підлягали негайному знищенню, до другої категорії – депортація у Сибір чи до Казахстану, третя категорія – могли залишитися на місці, але проживати повинні була поза межами колгоспу. На цю постанову доволі швидко відреагувала місцеві більшовики-активісти. Наприклад, в Славутському районі, вже 6 лютого 1930 р. пленум Горицької сільради оголошує бойкот заможним селянам та постановляє: а) кожному куркульському господарству залишити в користування не більше 3-х десятин землі; б) передати в користування артілі всі господарські будівлі, живий і неживий реманент куркулів; в) просити керівні органи вислати з села злісних куркулів, які виступають проти колективізації². Подібні рішення були прийняті й сільрадами інших сіл Ганнопільського та Славутського районів. Так, наприклад, згідно рішень сільрад сіл Головлі та Дяків протягом березня 1930 р. колективізовано було все майно 80 родин заможних селян, а їх самих виселили поза межі колгоспів³.

В цих умовах частка господарств, що підлягали повному знищенню коливалася в межах 3-5% від загальної чисельності селянських господарств, при цьому фізично знищити в Україні заплановано було 15 тис. осіб, депортувати – від 30 до 35 тис. осіб⁴. В січні 1930 р. заступник голови ДПУ УСРР К. Карлсон відзначив, що з теренів 5 округ Центральної України та 6 прикордонних округ (в тому числі й Шепетівської) слід негайно виселити не лише всіх тих хто активно виступав проти радянської влади та колективізації, але й їх родини, а також весь т.зв. «кулацький елемент»⁵.

На тлі політики «розкуркулення» активної ходи набрала кампанія з колективізації села. Зокрема 5 січня 1930 р. ЦК ВКП(б) приймає постанову «Про темпи колективізації і заходи допомоги держави колгоспному будівництву». Згідно цієї постанови процес колективізації мав бути завершений лише навесні 1932 р.⁶ Однак на місцевому рівні окружні та районні комітети КП(б)У в запопадливому бажанні вислужитися приймають рішення про пришвидшення темпів колективізації. Так, наприклад, Шепетівський окружний комітет КП(б)У прийняв постанову про колек-

¹ Правда. – 1929. – 19 липня.

² Державний архів Хмельницької області (Далі – ДАХО). – Ф.Р-659. – Оп. 1. – Спр. 1124. – Арк. 17-18.

³ Там само. – Спр. 797. – Арк.14; Спр.1124. – Арк.6.

⁴ Трагедия советской деревни. Коллективизация и раскулачивание. Док. и материалы. – Т.2. – М.,1999. – С.126-127.

⁵ ЦА ФСБ РФ. – Ф. 2-ос. – Оп. 8. – Спр. 35. – Арк. 222-224.

⁶ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.122.

тивізацію протягом весни 1930 р. 75% селянських господарств округи, а до жовтня довести цю кількість до 100%¹. Щоправда в Славутському районі до вересня 1930 р. у 16 колгоспів вдалося об'єднати лише 823 селянських господарства (12,7 %), куркулів залишилося 0,5 %². Більш того, станом на 25 травня 1931 р. в районі вдалося колективізувати в 85 колгоспів лише 7507 селянських господарств (49,6 %) ³.

Ще далі пішли в своїх рішеннях центральні органи виконавчої влади України. Так, наприклад, 7 грудня 1929 р. спільним рішенням Наркомзему УСРР та Укрколгоспцентру було запропоновано усупільнити не лише селянську землю, але й домашню худобу та птицю⁴.

Власне останнє рішення викликало найбільшу хвилю обурення, при чому в жіночому середовищі села. Селянки, яким нічого не залишали для годування дітей, повстали відстоюючи право на власну корову, дрібну худобу та птицю. Найбільшого розмаху випадки громадської непокори та відкритого збройного протистояння селянства набрали в лютому 1930 р., коли відбулося відкрите повстання селян Шепетівської округи.

Зокрема 24 лютого 1930 р. Шепетівський окрпартком панічно сповіщав ВУЦВК, що «у прикордонному Плузнянському районі виникло масове хвилювання, що охопило 13 сіл. Натовпи, переважно з жінок, під керівництвом куркулів, церковників висувають вимоги: відкриття церкви, ліквідації колективів, повернення громадського реманенту та насіння. В окремих селах натовпи налічували до 400 чоловік, було здійснено побиття активістів»⁵. А вже 26 лютого голова ВУЦВК Г. Петровський та секретар ЦК КП(б)У П. Любченко, нажахані розмахом селянського повстання в прикордонних округах, надсилають термінову телефонограму до Москви, до ЦК ВКП(б). Описуючи ситуацію вони відзначають, що «причина руху – недостатня підготовка в окремих селах колективізації форсованими темпами (усупільнення реманенту, посівматеріалу у дводенний строк при рішенні зборів, що не мали кворуму); головотесність комсомольців, які здійснювали збирання вторинної сировини фактично шляхом масових обшуків дворів»⁶.

Доволі швидко антирадянське повстання поширилося практично по всіх районах Шепетівської округи. Вже 28 лютого 1930 р. активно виступили жителі Берездова, очолювані вчителем з с. Зубівщина – Г. Денесюком. Фактично протягом 3-4 березня в антирадянський рух активно включилися селяни з сіл Печиводи, Піддубці, Тростянець, Улашанівка, Хоняків, а вже з 5 березня повстали села – Волиця, Голики, Головлі, Губельці, Жуків, Клепачі, Лисиче, Манятин, Мухарів, Ногачівка, Пашуки, Плоска, Понора, Пузирки, Великий та Малий Скнит, Татарівка, Хоняківські Поруби; з 7-9 березня – Великий Правутин та Нараївка⁷. Основними проявами непокори селян стали не лише демонстрації жінок, спроби перейти радянсько-польський кордон,

¹ Голод 1932-1933 років. – С.361.

² ДАХО. – Ф.П-364. – Оп.1. – Спр.229. – Арк.17.

³ Там само. – Спр.228. – Арк.15.

⁴ Піджарий Ф. Д. Діяльність Комуністичної партії України по створенню і зміцненню колгоспного ладу. – Харків, 1973. – С.57.

⁵ Трагедия советской деревни.. – Т.2. – С.833.

⁶ ЦА ФСБ РФ. – Ф.2. – Оп.8. – Спр.232. – Арк.72.

⁷ ДАХО. – Ф.П-458. – Оп.1. – Спр.326. – Арк.16; ЦА ФСБ РФ. – Ф.2. – Оп.8. – Спр.232. – Арк.101-101а.

підпалення майна та побиття самих радянських активістів¹, розбирання колгоспного та спілчанського майна, але й висунення певних суспільно-політичних вимог (введення в школах вивчення Закону Божого, надання державної підтримки церкві, звільнення арештованих за т.зв. «контрреволюційну діяльність»)². Врешті-решт в цей же час радянська влада з жахом помічає, що обертів набирає надходження інформації «о массовом развале и роспуске колхозов»³. Загалом протягом лютого-березня 1930 р. антибільшовицьким постановом було охоплено 63% населених пунктів Шепетівської округи⁴.

У відповідь більшовицька влада кидає на придушення селян відділи 20 прикордонного загону, міліцію, сили окружної партійної організації (200 осіб), загони як місцевих комсомольців та більшовиків, так і спеціально надісланих з Києва та Харкова. Їхніми зусиллями всі повсталі села було поділено на 2 категорії – повсталі та співчуваючі – та оточено оперативними групами й військами ДПУ. Наприклад, в Славутському районі до категорії повсталих віднесено було Нетішин, Солов'є, Сільце та Хоровиця, а до категорії співчуваючих – Голики, Варварівка, Стригани, Колом'є, Баранне, Полянь⁵. Таким чином, під тиском владних репресій та, як відзначив голова ДПУ УСРР В. Балицький, завдяки «решительным действиям оперативных групп и войск ГПУ» і «в деяких місцях з використанням зброї» повстання поступово вдається придушити вже до кінця березня 1930 р.⁶ Тим не менше, згідно довідки інформаційного відділу ОДПУ, окремі прояви антибільшовицьких заворушень спостерігалися до кінця травня 1930 р. в більш як 19% сіл Шепетівської округи. Особливо активним було селянство Ганнопільщини.

Репресивні заходи на місцях активно підтримуються й вищим партійним керівництвом України. Так, Політбюро ЦК КП(б)У ухвалює проведення наступних заходів: «а) розроблений ДПУ УСРР план проведення в прикордонних округах операції з вилучення куркульських контрреволюціонерів і шпигунських елементів затвердити; б) терміново відрядити до 13 округів 400 працівників на два місяці на допомогу місцевим парторганізаціям...; в) унаслідок масових неподобств, допущених у Шепетівському окрузі під час проведення колективізації, і явно незадовільного керівництва, окружкому після заспокоєння в окрузі викликати секретаря ОПК т. Пилипенка для повідомлення ЦК; г) доручити т. Косіору скласти проект листа окружкомам і райпарткомам з питання про перегини під час колективізації; г) доручити т. Хвилі терміново розробити питання про поліпшення роботи преси в прикордонокругах і про збільшення розміру газет; д) визнаючи за потрібне поліпшити матеріальне становище міліціонерів, доручити: НКТоргу збільшити хлібну норму; РНК терміново розглянути питання про збільшення ставок; Доручити РНК розглянути питання про воєнізацію міліції»⁷. Крім того 10 березня 1930 р. ЦК ВКП(б) приймає спеціальну постанову «Про боротьбу з викривленням партійної лінії в колгоспному русі», якою всі провини за насиль-

¹ ДАХО. – Ф.П-458. – Оп.1. – Спр.326. – Арк.25, 26.

² Там само. – Ф.П-459. – Оп.1. – Спр.47, арк.68-69,90-92,95,99.

³ Державний архів Вінницької області (Далі – ДАВО). – Ф.П-29. – Оп.1. – Спр.577. – Арк. 134-137.

⁴ Російський державний архів економіки (Далі – РДАЕ). – Ф.7486. – Оп.37. – Спр.132. – Арк.50-51.

⁵ ДАХО. – Ф.П-458. – Оп.1. – Спр.324. – Арк.45, 45зв.

⁶ Там само. – Ф.П-458. – Оп.1. – Спр.326. – Арк.19, 21; ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп.20. – Спр.3184. – Арк.54, 55, 62-74.

⁷ Голод 1932-1933 років в Україні: причини та наслідки. – К., 2003. – С.374.

ну колективізацію більшовицьке керівництво поклато на місцеві партійні організації. Очевидно, що такі звинувачення викликали хвилю протестів зі сторони представників місцевої влади, які посилалися на те, що лише виконували вказівки зверху. Тому, щоб заспокоїти їх, 2 квітня 1930 р. ЦК ВКП(б) розсилає на місця спеціальний закритий лист «Про завдання колгоспного руху у зв'язку з боротьбою з викривленням партійної лінії». Власне даний лист чітко характеризує становище в якому опинилася радянсько-компартийна влада на початку 1930-х років – «у лютому місяці у Центральний Комітет надійшли відомості про масові виступи селян... Ці відомості визначили стан, який не можна назвати інакше, як загрозливий. Якби не було тоді негайно вжито заходів проти викривлення партійної лінії, ми мали б тепер широку хвилю повстанських селянських виступів, добра половина наших низових робітників була б перебита селянами, була б зірвана сівба, було б підірване колгоспне будівництво і був би поставлений під загрозу наш внутрішній і зовнішній стан»¹. І дійсно ЦК партії було чого боятися, адже лише за 1930 р. в Україні відбулося 4098 селянських антибільшовицьких повстань, участь в яких взяло 956 тис. осіб².

В зв'язку з ліквідацією селянських антибільшовицьких виступів, вже в вересні 1930 р. радянська влада робить третю спробу колективізувати сільське господарство. Зокрема, 24 вересня 1930 р. ЦК ВКП(б) надсилає до ЦК КП(б)У та обкомів України директиву «Про колективізацію», якою вимагалось «добитися вирішальних зрушень у справі організації нового потужного піднесення колгоспного руху». Днем пізніше, 25 вересня 1930 р., в протоколі засідання політбюро ЦК ВКП(б) зафіксовано потребу розробки директиви щодо нового розгортання колективізації³. Власне в рамках даних директив та постанов, в грудні 1930 р. на пленумі ЦК КП(б)У приймається резолюція, в якій зазначається: «Боротьба за колективізацію є насамперед боротьбою проти куркуля, головного запеклого ворога колективізації... Нещадний наступ на глитаю по всьому фронту (хлібозаготівлі, фінансові заходи тощо), ліквідація куркуля в районах суцільної колективізації, переселення розкуркулених за межі села повинні стати складовою частиною боротьби колгоспних та бідняцько-середняцьких мас одноосібників за здійснення суцільної колективізації»⁴. Так, наприклад, станом на 1 жовтня в Ганнопільському районі насильним методом зорганізовано було 8 нових колгоспів⁵. В результаті, якщо станом на 20 жовтня загальна чисельність колгоспів в районі становила 27 господарств, то вже на 12 листопада зросла до 38 колгоспів та 14 ініціативних колективних груп⁶.

Отже, вже з кінця 1930 р. розпочинається нова хвиля примусової колективізації. При цьому, оскільки основну масу «куркулів» було знищено в попередні роки, до цієї соціальної верстви місцева влада починає зараховувати усіх, хто відмовлявся добровільно вступати до колгоспу. Настрої які панували в той час в середовищі керівників місцевого рівня доволі яскраво ілюструє записка інформаційного відді-

¹ Документы свидетельствуют... – С.390.

² Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.139.

³ Трагедия советской деревни... – Т.3. – С.54; Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.166.

⁴ Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК. – К., 1976. – Т.1. – С.709.

⁵ Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (Далі – ЦДАВО України). – Ф.257. – Оп.1. – Спр.1063. – Арк.341-341зв.

⁶ Там само. – Арк. 370-370зв.; Спр. 1064. – Арк. 75-75зв.

лу ОДПУ від 25 листопада 1930 р. про розгортання колективізації: для залучення одноосібників в колгоспи «треба накласти такий план хлібозаготівель, щоб вони самі просилися в колгоспи. Якщо це не допоможе, то треба накласти на них таку м'ясозаготівлю, що й останніх корів здадуть – тоді вже кожний до нас побіжить, тільки встигай записувати та приймати»¹. Подібного дотримувалися й представники Вінницького окркомун КП(б)У Перловський та Наронін, які під час перевірки стану колгоспу та села Іванівка, рекомендували іванівському керівництву «требуйте, душа з них долой [...] Ви ж в колективі, а держава допомагає колгоспам»². Ці ідеї знайшли своє відображення в нормах обов'язкової здачі сільськогосподарської продукції. Так, якщо колгосп з 1 га поля мав здати 4 тони картоплі, то селянина-одноосібник – 5 тонн. Більш того, селяни одноосібники, згідно рішення Славутського райвиконкому, мали здати державі 90% зібраного ними льону, 60% картоплі та соломи³.

Тим не менше добитися повальної колективізації керівництву Ганнопільського та Славутського районів не вдалося. Так, наприклад, якщо станом на весну 1930 р. колективізовано було лише 8,3% сільських господарств Славутського району, то на середину липня 1931 р. цей відсоток зріс лише до 51%⁴.

Остаточну руку місцевим представникам влади розв'язав XII Всеукраїнський з'їзд рад, який проходив в лютому-березні 1931 р., і на якому ухвалили резолюцію «Про підсумки та перспективи радгоспно-колгоспного будівництва». Цією резолюцією було вирішено «рішуче провести ліквідацію куркуля як класу»⁵. В тому ж таки березні 1931 р. на VI з'їзді рад СРСР було прийнято постанову «Про колгоспне будівництво», якою єдиною мірою кількісних і якісних показників роботи в громадському господарстві було визначено – трудовень. Однак незважаючи на оптимізм засновників даної системи оплати праці реалії виявилися набагато жахливішими. Зокрема, за свідченням генерального секретаря ЦК КП(б)У С. Косіора, більш як половина колгоспів України вже у 1931 р. не видала селянам за трудовні нічого⁶. Так, наприклад, в липні 1931 р. в протоколі засідання Славутського райвиконкому було зазначено, що в колгоспах району «належним чином не налагоджено обліку праці, не роздано трудові книжки і в книжках не впроваджено записів»⁷. Таким чином єдиною надією на існування для колгоспника стає його невеличка присадибна ділянка. Як результат селянин «кидає колгоспівську роботу – йде обробляти свій город»⁸.

До певної міри заходом до поборення протидії селянства стало впровадження постановою ВУЦВК від 3 лютого 1931 р. укрупнення районів та сіл⁹. В результаті цього відбулася ліквідація хуторів та присілків. При цьому, як правило, присілки одних сіл приєднувалися до інших сіл. Так, наприклад, в липні 1931 р., попри спротив селянства, до села Бачманівка було приєднано присілок с. Мінківці «Синява», натомість присілки с. Бачманівка були приєднані до с. Пашуки, Хутір та Корчик¹⁰.

¹ Трагедия советской деревни.. – Т.2. – С.713.

² ДАХО. – Ф.П-458. – Оп.1. – Спр.331. – Арк. 23-25.

³ ЦДАВО України. – Ф.1. – Оп.7. – Спр.1409. – Арк. 45-47.

⁴ Там само. – Арк.70.

⁵ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С. 169.

⁶ Там само. – С.183.

⁷ ЦДАВО України. – Ф.1. – Оп.7. – Спр.1409. – Арк.70-83.

⁸ ДАХО. – Ф.П-458. – Оп.1. – Спр.331. – Арк. 25.

⁹ Збірник узаконень УРСР. – 1931. – № 33. – С. 58 – 60.

¹⁰ ЦДАВО України. – Ф.1. – Оп.7. – Спр.1409. – Арк.64-67.

Власне в цих умовах руйнування сільського господарства московське керівництво приймає новий план хлібозаготівлі. Для України визначено було з врожаю 1930 р. зібрати 440 млн. пудів (7 млн. 200 тис. тонн) хлібу. Під тиском комуністичної влади з України до 1 червня 1931 р. викачали 477 млн. пудів (7 млн. 800 тис. тонн) хлібу¹.

В цьому контексті не можна не відзначити того факту, що оскільки розпорядження про посівні площі та врожайність у районі, на основі яких власне й складався план хлібозаготівлі, підписувався лише першими особами виконавчої та партійної влади в районі – секретарем райпарткому, головами райвиконкому, районної контрольної комісії, начальниками райземвідділу та райвідділу ДПУ, то окремі представники з цієї владної ланки задля применшення планових показників та зниження розмірів продрозкладки свідомо йшли на фальсифікацію даних, чим рятували життя селянам свого району. Так, наприклад, за невиконання постанов більшовицької влади щодо хлібозаготівлі зі своїх посад було знято голів Улашанівської (Прикордонної) сільради Бабійчука та Кутківської сільради Артемчука².

Підсумовуючи заходи радянської влади протягом 1931 року не можна не відзначити, що рівень виконання Україною хлібозаготівлі з врожаю 1931 р. виявився найнижчим серед інших зернових районів СРСР. І це при тому що адміністративний тиск зі сторони держави тут був незрівнянно сильнішим. Так, наприклад, на засіданні Славутського Райвиконкому 24 липня 1931 р. було постановлено – «обмежити помол зерна селянством на млинах розташованих на терені с/ради», заборонити продаж зерна на приватному ринку³. Таким чином радянська влада розпочала процес фізичного знищення ринку, шляхом вилучення з сільської місцевості всіх запасів хліба.

Принагідно слід відзначити, що на стан виконання завдання з хлібозаготівлі Славутським районом вплинули природні чинники – град, яким вибило посіви на 1000 га і з яких попри всі негаразди район мав здати з постраждалих земель 580 пудів (9 500 кг) хлібу⁴. Загалом, вже 12 вересня 1931 р. представник Славутського райвиконкому Балдер констатує, що темпи хлібозаготівлі загрозливі та не забезпечують виконання плану. Так, наприклад, по району хлібозаготівлю було виконано на 46,7%. Зокрема колгоспи виконали на 47,9%, контрактанти – 46,4%, твердоздатчики – на 54%⁵. При цьому найбільш відставали в виконанні більшовицького плану села Хутор, Мухарів, Клепачі, Красностав, Довжки⁶. Так, наприклад, в Клепачах станом на 22 вересня 1931 р. вдалося забезпечити план хлібозаготівлі лише на 30%⁷. Не покращилися ці показники й в посліуючі місяці. Зокрема 12 листопада 1931 р. завідувачий районним відділом постачання Балдер та представник Всеукраїнської контори «Союзхліб» Гутік вказують, що села Славутського району виконали план хлібозаготівлі лише на 75,5%⁸.

Поряд з невиконанням хлібозаготівельного плану більшовицької держави,

¹ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.186.

² ЦДАВО України. – Ф.1. – Оп.7. – Спр.1409. – Арк. 37.

³ Там само. – Арк. 69.

⁴ Там само. – Арк.64-67, 70-83

⁵ Там само. – Арк. 33-37.

⁶ Там само. – Арк. 58-61.

⁷ Там само. – Арк. 38-39.

⁸ Там само. – Арк.1-7.

Україна в недостатній мірі змогла виконати й інші завдання комуністичної влади. Так, не було виконано плану з м'ясозаготівлі, що було пов'язано зі зменшенням поголів'я худоби, а, в першу чергу, великої рогатої. Так, наприклад, в вересні 1931 р. завідувач Славутського районного земельного відділу Корнейчук відзначив, значне зменшення поголів'я худоби в приватному секторі «з приводу знищення молодняка ... (тайний убій худоби)»¹. Як результат, по району план м'ясозаготівлі було виконано лише на 56,7%. Більш того, за свідченням вище згаданого Балдера, окремі села взагалі майже припинили м'ясозаготівельну роботу.

В не менш загрозливому стані знаходилася й ситуація з посівом озимини, заготовлею картоплі та збором мобілізаційних коштів, оскільки селяни просто бойкотували ці заходи, говорячи, що «радянська влада душить селян, накладаючи на нього стільки податків та хліба, що це ніколи неможливо виконати»². Наприклад, завдання з заготівлі картоплі селяни Славутчини змогли виконати лише на 30%, а план мобілізації коштів, який фактично був вилучення заробленого селянином в попередні роки, по Славутському району, станом на 1 жовтня 1931 р., було виконано лише на 66,7%³. Зокрема найменше коштів по сільськогосподарському податку було зібрано в Берездові (40%), Нетішині (56%), Перемишлі (36%), Потеребі (29%) та Цвітосі (36%); по сільськогосподарській позиції – в Ганнополі (40%), Глинниках (48%), Колом'є (35%), Печиводах (10%), Сільцю (34%) та Стриганах (20%)⁴. Що більше, 23 жовтня 1931 р., під час чергового засідання Славутського райвиконкому, було відзначено, що рівень виконання завдань радянської влади селянами району невпинно знижується. Так, наприклад, за дві декади жовтня 1931 р. мобілізація коштів (с/г податок, страхування та позика) були виконані в Берездові лише на 13,8%, в Волиці – на 12%, в Головлях – 9%, Дякові – 15%, Киликиєві – 6%, Корчику – 6,6%, Красноставі – 6%, Жукові та Ногачівці – на 11,5%, Хоростку – 11%, Малому Правутині – 12%, Досині – 9,3% та Піддубцях – на 15%⁵.

З огляду на це Славутський райвиконком знову висилає в села району т.зв. буксирні бригади та «весь радянсько-кооперативний актив та робітників хозорганізацій» яким дозволяється «застосувати постанову Уряду від 4/IX-1930 р. на основі якої надається право вилучення землі та конфіскації с/г реманенту з передачею такого до колгоспів»⁶. Крім того було оголошено проведення з 10 по 25 вересня 1931 р. по всьому Славутському району т.зв. «штурмового декадника», під час якого на м'ясо було здано фактично всю худобу селян-одноосібників⁷. Попри це, вже 12 листопада 1931 р. радянська влада постановляє затвердити на наступні 15 місяців план з м'ясозаготівлі у розмірі 2627 тонн⁸.

У випадку, якщо селянин не мав змоги виконати покладені на нього зобов'язання більшовицька влада конфіскувала та розпродувала все його майно, від хати до рушника⁹. Поряд з цими заходами було здійснено остаточне прикріплення селянина

¹ Там само. – Арк. 54.

² ДАХО. – Ф.Р-6193. – Оп.12. – Спр.П-12696. – Арк.37.

³ ЦДАВО України. – Ф.1. – Оп.7. – Спр.1409. – Арк. 13-15, 30-31.

⁴ Там само. – Арк. 30-33.

⁵ Там само. – Арк. 16-23.

⁶ Там само. – Арк. 14-15, 55-59.

⁷ Там само. – Арк. 60-61.

⁸ Там само. – Арк.2-5

⁹ ДАХО. – Ф.Р-1229. – Оп.1. – Спр.18. – Арк.69.

до землі та колгоспу, перетворення його фактично на кріпака радянської держави. Так, наприклад, на засіданні Славутського райвиконкому, від 29 вересня 1931 р., було прийнято постанову яка забороняла організаціям наймати в робітники селянина, без спеціального на те дозволу правління колгоспу та інспектури праці¹.

Ще більш жорсткіші міри було прийнято Славутським райвиконкомом 22 жовтня 1931 р. Зокрема було постановлено, до максимального виконання поставлених планів, зняти з фінансування Берездівську, Волицьку, Глинницьку, Досінську, Киликиївську, Красноставську, Крупецьку, Лисичанську, Мирутинську, Ногачівську, Перемишельську, Печиводську, Піддубецьку, Велико та Мало Правутинську, Прикордонно Улашанівську та Хоростоцьку сільради, а з листопада 1931 р. – Бачманівську, Клепацьку, Кутківську та Мухарівську сільради. Більш того заступнику голови Славутського райвиконкому Колежуку було доручено застосування «фінансових репресій до с/рад та організацій»². Крім того в листопаді 1931 р. в Славуті сформовано Спецтрійку у складі завідувача Райпостачем Балдера, бухгалтера Коопспілки Шиманського та представника Колгоспспілки Соломенюка, яким доручено було до 15 листопада забезпечити виконання плану хлібозаготівлі³.

У відповідь селянство переходить від форм пасивного опору хлібозаготівлі та іншим завданням комуно-більшовицької влади, до активної боротьби з членами буксирних бригад та сільським партійним активом. Так, наприклад, згідно даних Укрколгоспцентру, в Славутському районі протягом жовтня було спалено 25 господарств місцевих радянських активістів⁴. На активну протидію селянства Славутчини радянській владі також вказує й секретно-політичний відділ ДПУ України, зазначаючи, що «роблять організовану протидію колгоспному будівництву шляхом діяльності контрреволюційних угруповань в середині колгоспів». А діяльність цих угруповань «йде по лінії зриву господарсько-політичних кампаній, посилення антирадянської пропаганди, поширення провокаційних чуток з ціллю створення антиколгоспних настроїв та явного шкідництва»⁵.

Отже, розглянувши 23 грудня 1931 року стан хлібозаготівлі в Україні політбюро ЦК ВКП(б) визнало його незадовільним, оскільки з українських селян вдалося викачати лише 74% від запланованих 510 млн. пудів (8 354 тис. тонн)⁶. Як результат, для «допомоги ЦК КП(б)У для посилення хлібозаготівель», в грудні-лютому в Україні перебуває представник московської влади В. Молотов. Власне за його участі 29 грудня 1931 року політбюро ЦК КП(б)У приймає постанову, згідно якої членам політбюро приписувалося негайно виїхати на райони для пришвидшення і закінчення виконання плану хлібозаготівлі впродовж січня 1932 року⁷. Так, наприклад, по Славутському району, до 18 січня 1932 р., уповноваженому ЦК КП(б)У з хлібозаготівлі Борева вдалося витиснути з селян 10180 тонн зерна, а до 20 лютого – ще додаткових 799 тонн⁸.

¹ ЦДАВО України. – Ф.1. – Оп.7. – Спр.1409. – Арк. 60-61.

² Там само. – Арк. 8-10, 20-23.

³ Там само. – Арк.1-7.

⁴ Там само. – Ф.559. – Оп.1. – Спр.1657. – Арк.34-40.

⁵ РДАЕ. – Ф.7486. – Оп.37. – Спр.235. – Арк.27.

⁶ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.193.

⁷ Трагедия советской деревни.. – Т.3 – С.217-218, 227.

⁸ ДАХО. – Ф. Р-1826. – Оп.3. – Спр.13. – Арк. 8, 10.

Ще більшому тискові селян було піддано після ухвалення 5 лютого 1932 р. спільної постанови РНК СРСР та ЦК ВКП(б) «Про збиральну кампанію 1932 р.», якою на державу покладался обов'язок контролю навіть за такими рутинними технологічними операціями, як згрібання колосків, скиртування скошеного хлібу тощо. Внаслідок цих заходів вже в кінці 1931 р. окремі сільськогосподарські райони Правобережної та Центральної України опинилися на межі голоді¹. Так, наприклад, вже в грудні 1931 р. про допомогу звернулися голодуючі курсанти перших Славутських курсів машиністів локомотива².

Катастрофічна ситуація з продовольством, яскраво відобразилася в період підготовки до весняної посівної кампанії. Наприклад, оцінюючи діяльність Мухарівської та Іванівської сільрад президія контрольної комісії Славутської районної Робітничо-селянської інспекції зазначила, що тут вдалося забезпечити виконання плану з заготівлі насіння для весняної посівної кампанії лише на 18,5% та 16,% відповідно³. Загалом по Славутському району план весняної посівної кампанії: радгоспами був виконаний лише на 23,3%, колгоспами – на 72%, селянами-одноосібниками – на 32,2%. Подібна ситуація спостерігалася й щодо інших планів. Зокрема план м'ясозаготівлі в другому кварталі 1932 р. виконано було лише на 12,5%⁴. З огляду на ці факти і з метою негайної повної реалізації поставлених державою планів супроти селян було застосовано найжорсткіші заходи, які призвели до масових втеч селян з колгоспної панщини.

Однією з основних причин початку голоду, згідно даних Вінницького обкому КП(б)У, став той факт, що станом на березень 1932 р. з селянами-колгоспниками зерном за трудовні розрахувалися колгоспи трохи більше 58% районів області. В усіх інших районах добитися повноцінного розрахунку з селянином не вдалося з-за відсутності зерна, яке повністю було вивезено під час хлібозаготівлі. Як результат, вже на весну 1932 р. в окремих районах України розпочинається голод. Так, в березні 1932 р. секретар Славутського райкому КП(б)У Котляр повідомляє центральне партійне керівництво, що з 83 колгоспів району повністю без хліба залишилося 65⁵.

Скрутна ситуація з продовольством спонукала уряд України звернутися до Комітету заготівель при Раді Праці та Оборони СРСР з проханням розбронювати 178 тис. тонн хліба з недоторканого запасу для задоволення поточних потреб республіки у продовольстві на квітень-травень 1932 р. Однак надання допомоги провадилося невеликим порціями і всіляко затримувалося московським керівництвом, що в свою чергу створювало критично небезпечну ситуацію⁶. Більш того, навіть запланована допомога в останій момент кількісно зменшувалася. Так, наприклад, наприкінці квітня 1932 р. Всеукраїнська контора «Заготзерно» забронювала для України 40 тис. тонн гречки та проса, однак вже на 14 травня ця сума була зменшена до 27 тис. тонн⁷. Що більше, як відзначає в своєму листі уповноважений «Заготзерна» на Україні Меламед, Загальносоюзна контора «Союзкрупна» орієнтувалася не лише на

¹ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.196.

² ДАХО. – Ф.Р-1061. – Оп.1. – Спр.83. – Арк.7.

³ ЦДАВО України. – Ф. 539. – Оп.17. – Спр.574. – Арк.51-52.

⁴ ДАХО. – Ф. Р-1826. – Оп.3. – Спр.13. – Арк. 84-86.

⁵ Там само. – Арк. 124.

⁶ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.199.

⁷ ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.5370. – Арк.5.

надання допомоги Україні, але й на одночасний вивіз з її теренів збіжжя на Північ. Власне в результаті проєднання такої подвійної політики протягом квітня-травня, в Україні продовольчих ресурсів ледь-ледь вистачало до липня місяця¹.

Немаючи змоги допомогти голодуючому населенню ЦК КП(б)У 22 березня 1932 р. приймає постанову про усунення обмежень щодо перевезення окремими особами незначної кількості хлібу². Однак вже в середині травня 1932 р. наказом наркома шляхів СРСР категорично заборонено перевезення ручним багажем продовольчих продуктів вагою понад 10 кг. Як результат загопи ДПУ розпочали проведення масових обшуків та конфіскацій надлишків хліба, які були куплені українськими селянами в Росії і везлися для голодуючих родин³.

Підсумовуючи, слід зазначити, що бездумне виконання всіх забаганок Кремля місцевою владою, яке й призвело до голоду, змушувало останніх до применшення масштабів лиха, перекладання відповідальності на інших. Зокрема С. Косіор, 26 квітня 1932 р. писав Й. Сталіну: «У нас є окремі випадки і навіть окремі села, що голодують, однак це тільки результат місцевого головоствата, перекручень, особливо щодо колгоспів. Усілякі розмови про «голод» на Україні слід категорично відкинути»⁴. Таким чином, в усіх офіційних документах влади слово «голод» блюзнірські прикрили словосполученням «продовольчі труднощі». Саме від цих т.зв. «продовольчих труднощів» вже в середині квітня 1932 р. потерпають терени сучасного Славутського району. Першими на собі відчули ці «продовольчі труднощі» мешканці Гориці, Клепачів, Манятина та Селичева, де, вже в квітні, голодувало більше 30% населення. Станом на 21-22 квітня 1932 р. в Клепачах хліб був відсутній більш як в 50 родин⁵. При цьому найбільш гострої форми голод набрав в Великому Правутині. Так, 4 травня 1932 р. керівництво Славутського прикордонного загону, в сфері впливу якого знаходилося дане село, повідомляє, що з 240 родин великоправутинців від голоду опухло 117. Більш того зафіксовано було перші випадки смерті від голоду, оскільки голодуючі харчуються лише картопляними шкарлупами та кормовим буряком⁶. А вже 10 травня Славутський райком КП(б)У сигналізує, що низка сіл району знаходиться в надзвичайно важкому стані. Більш того й в самій Славуті «робітники хлібом не забезпечені. Хлібопекарні працюють з перебоями»⁷. І дійсно протягом травня 1932 р., не дивлячись на постійні клопотання та звернення місцевої влади, в Славутській район не було надіслано жодної продовольчої допомоги⁸.

В умовах голоду селяни вдаються до різних форм не лише протесту, але й спроб вижити (виїжджають в інші більш забезпечені райони, виходять з колгоспів). Наприклад, лише по Славутському району до середини березня 1932 р. кількість колективізованих господарств зменшилася на 9,7%⁹. Так, в травні 1932 р. через голод Варварівський колгосп полишило більше 50% колгоспників, Бачманівського колгоспу група голодуючих селянок з дітьми прийшла під стіни Районної колгоспної спілки з

¹ Там само. – Арк.5.

² Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.206.

³ Там само. – С.206-207.

⁴ Голод 1932-1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. – С.148.

⁵ ДАХО. – Ф. Р-1826. – Оп.3. – Спр.13. – Арк. 71.

⁶ Там само. – Ф. П-364. – Оп.1. – Спр.363. – Арк. 1.

⁷ Там само. – Ф. Р-1826. – Оп.3. – Спр.13. – Арк. 86.

⁸ ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.5255. – Арк.31-32.

⁹ Там само. – Спр. 5256. – Арк. 4-5.

вимогою дати їм хліба. Крім того, з квітня 1932 р. розпочинається нова хвиля антирадянських заворушень селянства. Зокрема в Жукові, Піддубцях та Потеребі селяни намагалися розгромити колгоспні комори та гамазеї¹.

Найбільше від нестачі продовольства страждали робітники підприємств Славутчини. Зокрема, 19 травня 1932 р., секретар Райкому КП(б)У Осіпов інформує вище керівництво про масовий невихід на роботу працівників Славутської фарфурної, про масові втечі працівників лісорозробок (втекло більше 2 тис. осіб)². За відсутності продовольства робітничі їдальні змушені були зменшувати норми видачі хлібу робітникам державних промислових підприємств до 200 гр. на добу, або й взагалі припиняти видачу харчування. Так, наприклад, в їдальні Славутського лісозаводу №2 до кінця травня 1932 р. добова норма видачі хлібу була зменшена до 30 гр.³ Як результат з підприємств Центральної та Правобережної України починають виїжджати до більш забезпечених регіонів (Донбас, Ленінград, Москва) не лише некваліфіковані, а й висококваліфіковані спеціалісти. До середини 1932 р. втечі робітників та селян набрали настільки масового характеру, що вже 18 червня 1932 р. генеральний секретар ЦК ВКП(б) Й. Сталін писав до Л. Кагановича: «кілька десятків тисяч українських колгоспників все ще роз'їжджають по всій європейській частині СРСР і розкладають нам колгоспи своїми скаргами та скиглінням»⁴. Насправді розміри втеч були набагато більшими, зокрема, базуючись на даних секретно-політичного відділу ОДПУ, відомий український дослідник С. Кульчицький говорить про більш як 3 млн. біженців⁵. Ці ж дані опосередковано підтверджують документи з областей Росії. Наприклад, у квітні 1932 р. жителі Новооскольського району РФСР писали, що «по всьому нашому району кожний день цілими обозами їздять українські голодуючі селяни, колгоспники та одноосібники, за який-небудь кусень хліба вони віддають весь свій мотлох, як-то: взуття, одяг і все, що є»⁶.

В цих умовах турбуючись про долю майбутнього врожаю, держава розпоряджується надати допомогу голодуючим селянам. Зокрема 19 квітня відомства загальносоюзного рівня погодилися виділити зі своїх резервів 3 тис. тонн проса на допомогу українському колгоспнику⁷. З кінця квітня – на початку травня 1932 р. Наркомат зовнішньої торгівлі СРСР надає Україні 15 тис. тонн кукурудзи та 2 тис. тонн пшениці з експортних поставок⁸. Зокрема для Вінницької області заплановано було надати допомогу у розмірі 1 тис. тонн кукурудзи, з яких, станом на 26 червня, надіслано було лише близько 882 тонн. Крім того надіслано було 65 тонн пшона⁹.

Не зважаючи на таку скудну допомогу, вже 15 червня 1932 р. Й. Сталін звернувся до Л. Кагановича з вимогою «Україні дали більше, ніж треба. Давати ще хліба не потрібно і немає звідки». Як результат, 23 червня Політбюро ЦК КП(б)У прийняло постанову про припинення завозу хліба в Україну¹⁰. При цьому не враховано

¹ ДАВО. – Ф.П-136. – Оп.3. – Спр.13. – Арк.158.

² ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.5255. – Арк.31-32.

³ ДАВО. – Ф. П-136. – Оп. 3. – Спр. 7. – Арк. 18-21.

⁴ Сталин и Каганович. Переписка. 1931-1936 гг. – М., 2001. – С.179.

⁵ Там само. – С.204.

⁶ Там само. – С.205.

⁷ Голод 1932-1933 років на Україні. – С.146.

⁸ Трагедия советской деревни. – Т.3 – С.362-363, 365.

⁹ ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.5370. – Арк.10.

¹⁰ Голод 1932-1933 років на Україні. – С.190; Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.221.

було, що у селянина, в цей час, вже ніяких запасів харчів не залишилося, оскільки хлібозаготівельна кампанія з врожаю 1931 р. фактично закінчилася лише навесні 1932 р. За цей час з України комуністична влада викачала 380 млн. пудів хліба (6 224 тис. тонн). при цьому слід зазначити, що села Славутського району згідно постанов Винницького облбюро КП(б)У від 20-21 травня 1932 р. ніякої допомоги від держави не отримали¹.

Напівголодне існування селян в 1931 – на початку 1932 рр. призвело до значного запізнення весняної посівної кампанії. Так, наприклад, станом на 1 червня 1932 р. по Славутському району засіяно було лише 69,7 % від запланованого². Не останню роль в цьому відіграло й катастрофічне зменшення поголів'я робочої худоби. Зокрема за період з 1 листопада 1931 по 1 травня 1932 р. чисельність кінського поголів'я в Славутському районі зменшилася на 17,4%. Особливо катастрофічною була ситуація в одноосібних господарствах які за півроку втратили більше 24% коней³. Примушуючи напівголодного селянина до виконання посівної кампанії шляхом адміністративних репресій – «массовых обысков и арестов, избиений, наложения непосильных штрафов, неправильном раскулачивании и распродаже имущества, присвоении имущества»⁴, радянська влада лише добилася того, що вже з другої половини червня 1932 р. селяни починають масово втікати з колгоспів. Згідно даних колгоспної спілки Вінницької області станом на 10 липня масовою подачею про вихід з колгоспів було охоплено 53 райони (260-270 колгоспів). Загальна ж чисельність бажаючих вийти з колгоспу перевищила 10 тис. заяв. Голова даної спілки Гольдштейн відзначав, що практично в усіх заявах повторювався один і той самий рефрен – «Прошу виключити з колгоспу, так як сім'я пухне з голоду – нема що їсти»⁵.

Ще в січні 1932 р. московське керівництво розпочало тривалі дискусії щодо майбутнього врожаю та розмірів хлібозаготівлі. Дискусія тривала до кінця червня 1932 р. При цьому особлива увага зверталася на Україну. Так, наприклад, 1 липня 1932 р. Й. Сталін поставив перед Л. Кагановичем та В. Молотовим чітке завдання – «примусити партійну організацію України прийняти до виконання розроблений в Москві хлібозаготівельний план». Саме під тиском цих радянських функціонерів сталінського режиму 6 липня для України було затверджено план заготівлі збіжжя у розмірі 356 млн. пудів (5 831 тис. тонн). В слід за цим, 29 липня 1932 р., Вінницький обком КП(б)У затверджує остаточний порайонний план хлібозаготівлі на 1932 р. в розмірі 665 тис. тонн. При цьому Славутський район мав здати 9300 тонн збіжжя⁶.

Ще на стадії планування хлібозаготівлі більшовицьке керівництво Україною визначало заходи необхідні для забезпечення проведення всіх заготівельних кампаній. Так, наприклад, 10 червня 1932 р. В. Чубар в листі до Молотова та Сталіна зазначав, що для забезпечення запасів на зиму селяни розпочнуть масові крадіжки зерна, будуть зрізати недозрілий хліб та таємно перемелювати зерно. І дійсно вже наприкінці літа дані явища набрали масового характеру. Наприклад, 5 серпня 1932 р. Славутський райком КП(б)У доносить, що в індивідуальних господарствах намагаються

¹ ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.5450. – Арк.29.

² Там само. – Спр.6136. – Арк.29.

³ ДАХО. – Ф. П-365. – Оп.3. – Спр.2. – Арк. 112.

⁴ ДАВО. – Ф.П-136. – Оп.3. – Спр.10. – Арк.145.

⁵ ЦДАВО України. – Ф. 559. – Оп.1. – Спр. 2572. – Арк. 26-28.

⁶ ДАВО. – Ф.П-136. – Оп.1. – Спр.11. – Арк.42-43.

якнайшвидше зібрати хліб і таємно перемолоти на муку¹. Задля протидії цьому вже 1 серпня 1932 р. Вінницький обком КП(б)У приймає постанову про вилучення у населення приватних жорен². Однак московське керівництво пішло ще далі прийнявши 7 серпня 1932 р. постанову «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та зміцнення суспільної (соціалістичної) власності». В суспільну свідомість дана постанова увійшла як «закон про п'ять колосків». Таким чином за розкращення колгоспного та кооперативного майна селянину присуджували смертну кару з конфіскацією майна. Щоправда це покарання, за наявності пом'якшуючих обставин, могло бути замінене на позбавлення волі строком не нижче 10 років³.

Вже наприкінці липня – на початку серпня 1932 р. для московського керівництва стає зрозумілим, що українське село не виконає планів хлібо- та м'ясозаготівлі, планів по мобілізації коштів. Саме з огляду на це, рішенням Й. Сталіна мала відбутися масштабна кадрова чистка вищих та середніх ешелонів радянської влади в Україні. Зокрема на посаду генерального секретаря ЦК КП(б)У призначається секретар ЦК ВКП(б) Л. Каганович. Що цікаво Л. Каганович мав обіймати відразу дві ці посади. Також на двох посадах відразу мав працювати й заступник голови ОДПУ СРСР В. Балицький, якого скерували очолити ДПУ України⁴. Загалом в результаті серпневого наступу на українське село радянська держава отримала 47 млн. пудів хліба (майже 770 тис. тонн). Тим не менше хлібозаготівля не досягла рівня запланованого Кремлем. Зокрема за вересень-жовтень 1932 р. з села вилучено було всього лиш 82 млн. пудів зерна (1 343 тис. тонн). Тобто в повній мірі хлібозаготівельний план виконало лише 1403 колгоспи з 23270 існуючих на той час в Україні⁵.

Разом з тим серпневий наступ дав ще й інший результат. Вже в вересні 1932 р. в прикордонних районах розпочинається голод. Наприклад, 1 жовтня 1932 р. до канцелярії голови ВУЦВК Г. Петровського надходить телеграма голодуючих Славутських інвалідів з проханням про допомогу⁶.

З огляду на дану ситуацію, московське керівництво проводить ротацію чиновників на обласному рівні. Зокрема на жовтневому пленумі ЦК КП(б)У колишнього секретаря Дніпропетровського обкому КП(б)У В. Чернявського призначають першим секретарем Вінницького обкому. Тоді ж, 22 жовтня 1932 р., для виконання поставлених завдань, ЦК ВКП(б) приймає рішення відрядити на дві декади в Україну надзвичайну хлібозаготівельну комісію, яку очолив голова Ради Народних Комісарів СРСР В. Молотов⁷. Прибувши 29 жовтня до столиці Радянської України – Харкова, В. Молотов на засіданні Політбюро ЦК КП(б)У повідомив про згоду Й. Сталіна зменшити заплановані для України обсяги хлібозаготівлі на 74 млн. пудів (1 212 тонн). На наступний день Політбюро ЦК КП(б)У офіційно затвердило остаточний план хлібозаготівельної кампанії, згідно якого замість 5 831 тис. тонн зерна з України мало бути вивезено 4 535 тис. тонн.

Послідуючі кроки кремлівської комісії були спрямовані на формування та за-

¹ ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.6136. – Арк.35-36.

² ДАВО. – Ф.П-136. – Оп.1. – Спр.11. – Арк.44-45.

³ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.250; Трагедия советской деревни, Т.3, С.453-454.

⁴ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.253.

⁵ Там само. – С.256.

⁶ ЦДАВО України. – Ф.1. – Оп.7. – Спр.145. – Арк.219.

⁷ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.256, 265.

стосування репресивних методів щодо виконання всіх завдань поставлених перед українським селянином. Серед таких кроків є можливим виокремити: а) директиву щодо посилення допомоги хлібозаготівлі з боку органів юстиції, прийняту на засідання політбюро ЦК КП(б)У (1-5 листопада); б) вказівка В. Молотова та М. Хатаєвича всім секретарям обкомів КП(б)У з категоричною вимогою негайних і рішучих заходів боротьби, обов'язковим і швидким проведенням судових репресій та нещадною розправою з тими хто чинив супротив чи виступав проти виконання хлібозаготівлі (5 листопада). 10 та 11 листопада 1932 р. дана вказівка, у вигляді таємної інструкції «Про організацію хлібозаготівель в одноосібному секторі» та таємного звернення «Про репресивні заходи до злісних нездатчиків, спекулянтів, перекупників хліба» була доведена до всіх представників радянської влади на місцях¹; в) утворення спеціальної комісії при ЦК КП(б)У, яка мала право остаточного вирішення питання про застосування смертної кари в період хлібозаготівельної кампанії (21 листопада)²; г) постанову ЦК КП(б)У про відрядження 600 робітників-комуністів в ті села, де виявлено «куркульський саботаж і неорганізованість партійної роботи» (18 листопада); д) постанову Ради Народних Комісарів УСРР, щодо застосування, до колгоспів, «що припустили колгоспного хліба і злісно зривають план хлібозаготівель» накладення натуральних штрафів у вигляді додаткової м'ясозаготівлі у розмірі 15-місячної норми здавання даним колгоспом м'яса (20 листопада)³. Для контролю за дотриманням всіх настанов та рішень кремлівської комісії до областей та районів України було скеровано спеціальних уповноважених. Зокрема в листопаді 1932 р. з перевіркою стану виконання плану хлібозаготівлі до Вінницької області прибув П. Любченко, який відзначив особливо погану ситуацію в прикордонних районах, про поширеність ворожих настроїв в середовищі селянства щодо хлібозаготівлі – «последний кусок хлеба весной отдали»⁴.

Крім того, враховуючи проблеми з виконанням всіх обсягів зернозаготівельної кампанії, радянська влада застосовує зменшення розмірів соціальної підтримки населення. Зокрема, 29 листопада 1932 р. політбюро ЦК КП(б)У визнає за доцільне:

а) з 1 грудня 1932 р. зменшити норму видачі хліба службовцям, робітникам та утриманцям з 400 г хліба до 300. Особливо яскраво про це зменшення свідчить лист мешканки с. Красностава Ш. Ліберман, яка з розпачем пише – «я вже опухла від голоду та холоду»⁵;

б) зняти з постачання харчами всіх кустарів. Виконання даної постанови на місцях призвело до того, що, наприклад, в Вінницькій області з 29 тис. кустарів без державної підтримки залишилася 21 тис.⁶;

в) зменшити фонд видатків на громадське харчування на 15%;

г) зменшити видаткові фонди на постачання продовольством міського та сільського населення⁷.

¹ Державний архів Житомирської області (Далі – ДАЖО). – Ф.П-42. – Оп.1. – Спр.59. – Арк.361; Ф.П-122 – Оп.1. – Спр.46. – Арк.135-138.

² До складу даної комісії увійшли генеральний секретар ЦК КП(б)У, голова ДПУ УСРР та представник Центральної Контрольної Комісії.

³ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр. – С.267-271; Трагедия советской деревни. Т.3 – С.548.

⁴ ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.5386. – Арк.34.

⁵ ДАХО. – Ф.Р-1061. – Оп.1. – Спр.83. – Арк.35-35зв.

⁶ ДАВО. – Ф. П-136. – Оп. 3. – Спр. 69 – Арк. 14-19.

⁷ ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.6. – Спр.268. – Арк.116.

Також, в межах вище зазначених постанов та директив найбільш жорстокі методи були застосовані щодо селянина-одноосібника. Так, наприклад, у вказівках Й. Сталіна та В. Молотова, затверджених в постанові ЦК КП(б)У від 18 листопада 1932 р., щодо одноосібників, які не виконували плана хлібоздачі, застосовувалися штрафні завдання з м'ясозаготівлі (у розмірі 15-місячної норми) та картоплезаготівлі (в розмірі річної норми)¹. Таким чином селянин-одноосібник та селянин-колгоспник за невиконання державних планів з хлібозаготівлі відповідали продукцією вирощеною у присадибному господарстві, своїм особистим майном. Наприклад, у вилученого з колгоспу берездівчанина М. Савчука конфісковано було весь хліб зароблений в колгоспі, вирощене на городі просо та квасолю, а також здано на м'ясо корову. Як результат без засобів до виживання залишено 2 дорослих та 2 дітей віком до 4 років². Подібна ситуація спостерігається і з вилученим з колгоспа мешканцем села Волиця Остапом Теслюком, в родині якого без засобів до існування залишилося 5 осіб³.

Більш того весь прихований селянином для виживання хліб держава оголошувала як розкрадений. Згідно даних секретаря ЦК КП(б)У М. Хатаєвича в Україні приховуванням розкраденого зерна займалося від 85% до 90% колгоспників⁴. На це явище 25 листопада 1932 р. у своєму інформаційному листі вказував й Славутський райком КП(б)У. Зокрема відзначено було, що уповноважені райкому виявили масове приховування хліба «в ямах під підлогами, під столами, під ліжками, в подвійних стінках». Так, наприклад, лише в Ганопільському колгоспі уповноваженими була виявлено сховище з 200 пудами зерна (3 276 кг)⁵.

Підсумовуючи слід зазначити, що, запроваджені з особистої санкції Й. Сталіна, вище вказані постанови та директиви фактично створили законодавче підґрунтя для терору голодом, для запровадження цілеспрямованого голодомору. Більш того, з листопада 1932 р. з села вилучався не лише хліб, але й усі інші продовольчі товари.

Незважаючи на щоденно посилюючийся тиск з боку партійних та виконавчих органів темпи хлібозаготівлі постійно зменшувалися. Не зважаючи на обшуки, депортації та судові кари український селянин відмовлявся віддавати радянській державі останнє зерно. Тому, 6 грудня 1932 р., з ініціативи Л. Кагановича, ВУЦВК та РНК УСРР запроваджують внесення сіл на т.зв. «чорні дошки», що реально означало позбавлення селян права на виїзд за межі села до повного виконання планів хлібозаготівлі. Вже 8 грудня С. Косіор повідомляв Й. Сталіна, що в Україні на т.зв. «чорні дошки» потрапило до 400 сіл, виїзд з яких було заблоковано військами⁶. Поряд з цим, 16 грудня 1932 р., комісія Політбюро ЦК КП(б)У розробляє та встановлює нові зони та шкали щодо вилучення хлібу з врожаю 1932 р. При цьому Славутський та сусідні з ним Заславський і Шепетівський райони потрапили до переліку першої зони⁷.

Однак Й. Сталін не сподіваючись на українських комуністів, яких він крити-

¹ Голод 1932-1933 років на Україні. – С.257.

² ДАХО. – Ф.Р-1061. – Оп.1. – Спр.38. – Арк. 45-45зв.

³ Там само. – Спр.98. – Арк.435.

⁴ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.300.

⁵ ДАХО. – Ф. Р-1826. – Оп.3. – Спр.13. – Арк. 161.

⁶ Голод 1932-1933 років на Україні. – С.284.

⁷ Вавринчук М. Безумовно – геноцид // Розіп'яте Голодомором Поділля: Збірник документів і матеріалів про Голодомор 1932-1933 рр. на Хмельниччині. – Хмельницький, 2008. – С.5-6; ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.5381. – Арк.34-37

кував за м'якотілістьта лібералізм у боротьбі із невиконавцями державних завдань, 19 грудня скеровує до України, як особливоуповноважених ЦК ВКП(б) та РНК СРСР, Л. Кагановича та П. Постишева¹. Крім того як особоуповноважений ОДПУ СРСР в Україну прибуває В. Балицький з групою московських чекістів. Основним їх завданням було доведення, що саботаж посівної та хлібозаготівельної кампаній в Україні є не інстинктивною відповіддю селянства на спроби держави вилучити всю продукцію села, а лише організованою контрреволюційною акцією.

Більш того т.зв. «голодний психоз» селян, на думку партійних функціонерів, був викликаний не голодом, а лише провокаційною діяльністю контр-революційних елементів². В межах цієї тези, вже 5 грудня ДПУ УСРР отримує настанову, щодо негайного розкриття та знищення всіх проявів контрреволюційного повстанського підпілля в Україні. Дана настанова була розширена секретним оперативним наказом від 13 лютого 1933 р. Зокрема було створено Ударно-оперативну групу, яка доволі швидко «знайшла» т.зв. контрреволюційне підпілля, яке протидіяло заходам радянської влади в більш як 200 районах України. Що більше в межах даного наказу заступник голови ОГПУ В. Балицький вказував, що боротьба з українськими повстанцями «ні в якій мірі не повинна обмежуватися міроприємствами адміністративно-технічного чи судового порядку»³. Таким чином в дію було пущено найжорстокіші репресії для досягнення мети більшовиків. Принагідно слід зазначити, що в прикордонній зоні, а в тому числі і на Славутчині, репресії виконували, згідно § 13 даного наказу, бійці місцевих прикордонних загонів⁴. Підсумком даної боротьби стало прийняття 13 травня 1933 р. таємної інструкції «Про ліквідацію одноосібного господарства, перехід до нових методів боротьби з класовими ворогами». В цій інструкції, у відкритій формі, було занотовано, що в результаті проведення радянською владою протягом 1930-1933 рр. «масових арештів і гострих форм репресій у вигляді масового виселення куркулів та підкуркульників в північні далекі краї», в умовах коли «право арешту селянина мали всі кому не ліньки», відбулася повна перемога колгоспного ладу над індивідуальним господарством⁵.

Отже в результаті проведених в жовтні 1932 – січні 1933 р. заходів радянська держава вилучили практично всі запаси зерна у селянина⁶. При цьому, плану хлібозаготівлі так і не було виконано. Тому, 1 січня 1933 р., Й. Сталін в своїй телеграмі до вищого керівництва України повідомив про необхідність застосування до «колгоспників, колгоспів та одноосібників, які вперто продовжують приховувати розкрадений і прихований від обліку хліб [...] найсуворіших заходів покарання»⁷. Застосування цих заходів призвело до спроб масового переїзду голодуючого селянства до більш заможних регіонів СРСР. У відповідь на це 22 січня 1933 р. у директивному листі ЦК ВКП(б) ті РНК СРСР, власноручно підписаному Й. Сталіном, було віддано розпорядження про блокаду України та повернення до неї тих селян які встигли ви-

¹ Голод 1932-1933 років на Україні. – С.295; Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.279.

² ДАВО. – Ф. П-136. – Оп. 3. – Спр. 71. – Арк. 53-55.

³ Галузевий державний архів Служби безпеки України (Далі – ГДА СБ України). – Ф.9. – Оп.1. – Спр. 666. – Арк. 56, 58-62, 63 зв.

⁴ Там само. – Арк. 56, 58-62.

⁵ ДАХО. – Ф.П-323. – Оп.1. – Спр.67. – Арк. 207.

⁶ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.235.

⁷ Голод 1932-1933 років на Україні. – С.308; Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.300.

їхати¹. На основі даної директиви 23 січня 1933 р. РНК УСРР та ЦК КП(б)У видають свою постанову, згідно якої визначалися методи блокади українського села. Зокрема, сільрадам заборонялося видавати дозволи на виїзд за межі краю, заборонялася видача проїзних документів на залізничному та водному транспорті без посвідчень сільських чи міських рад і, що головне, запроваджувалася система оперативних за-слонів, оперативних маневрених груп та фільтраційних пунктів які мали заблокувати вільне переміщення шляхами України².

В результаті вище зазначених дій Комуністичної партії та радянської влади вже з кінця 1932 р. в Україні розпочинається масовий голод, який набрав найбільш стра-хітливих форм в першій половині 1933 р. Місцева влада не маючи можливості до-помогти голодаючим стає лише стороннім спостерігачем трагедії. Так, наприклад, в резолюції Славутської районної робоче-селянської інспекції від 19 січня 1933 р. на лист голодуючого інваліда славутчанина М. Зельднера, зазначено, що в розпорядженні інспекції є лише 30 кг хліба, в той час як голодуючих більше 600 інвалідів³. В іншому листі, написаному на початку лютого мешканцем Берездова М. Савчуком, зазначалося, що від голоду в його родині померло 6 дітей⁴.

Зростання смертності від голоду не припинило спроб щодо повного вилучення продуктів споживання з українського села. Більш того, в постанові Політбюро ЦК ВКП(б) від 28 січня 1933 р. ЦК КП(б)У та РНК УСРР пропонувалося розпочати з 1 лютого підготовку до посівної кампанії при цьому не послаблюючи нажиму на хлі-бозаготівлю⁵. Що цікаво, затверджуючи 30 січня 1933 р. спеціальну комісію з фор-мування насінневого фонду та проведення весняної сівби в Україні (С. Косіор (голо-ва), П. Постишев, В. Чубар, О. Одинцов, С. Реденс) Політбюро ЦК ВКП(б) надає їй право видавати розпорядження «під виглядом рішень ЦК та Раднаркому України»⁶.

Очевидно, що підготовка до посівної вимагала наявності достатньої кількості робочих рук. Саме тому, а також намагаючись приховати справжні розміри голоду ЦК КП(б)У видає 8 лютого 1933 р. постанову, в якій від обкомів та облвиконкомів вимагалось звертати увагу та перевіряти кожний випадок голодування. При цьому постановою було категорично заборонено створювати будь-які офіційні комісії з до-помоги голодуючим та вести офіційний облік голодуючих та померлих від голоду⁷. В межах даної постанови, 17 березня, секретар Вінницького обкому КП(б)У В. Чер-нявський повідомляв очільників КП(б)У С. Косіора та П. Постишева, що факти го-лоду в області зафіксовано було вже у січні 1933 р., в лютому – прийняли великий масштаб і у березні – масовий. Зокрема в березні різко збільшилися випадки смерті від голоду та безбілкової опухлості міського населення. Загалом голодом охоплено було 27 районів області (180 населених пунктів) і ця цифра стрімко зростала⁸.

Разом з тим, початок посівної кампанії було використано комуністами як новий крок на шляху до суцільної колективізації, так і у боротьбі з заможним селянством.

¹ Трагедия советской деревни.. – Т.3 – С.32, 635.

² Там само. – С.637.

³ ДАХО. – Ф.Р-1061. – Оп.1. – Спр.83. – Арк.42-42зв.

⁴ Там само. – Спр. 38. – Арк. 45-45зв.

⁵ Марочко В., Мовчан О. Голодомор 1932-1933 років в Україні. Хроніка. – К.,2008. – С.191.

⁶ Там само. – С.192.

⁷ Голод 1932-1933 років на Україні. – С.334.

⁸ ДАВО. – Ф. П-136. – Оп. 3. – Спр. 69. – Арк. 12-25.

Зокрема, 8 лютого 1933 р., Народний комісаріат земельних справ УСРР зазначив, що «не скрізь ще організовано справжню боротьбу за насіння, з розбазарюванням посівфонду, боротьбу зі споживацькими тенденціями та куркульським саботажем». При цьому колгоспи Славутського району увійшли до переліку тих не багатьох ра-йонів, де «унаслідок розгорнутої масово-політичної роботи, внаслідок непримирен-ної боротьби з куркулем та його агентом, закінчили повністю утворення посівного фонду»¹. Тим не менше, станом на 17 березня, Вінницька область не була забезпече-на посівним матеріалом. Найбільші проблеми були з картоплею, якою індивідуаль-ний сектор був забезпечений лише на 12,9%, а колгоспний – на 18,8%².

Нестача власних сил українських колгоспів на підтримку голодуючого селяни-на, а також потреба в забезпеченні весняної сівби спонукала Й. Сталін видати, 19 лю-того 1933 р., дозвіл на розблокування державних хлібних запасів та надання Україні допомоги в розмірі 3 млн. пудів зерна (більше 49 тис. тонн). Щоправда дана допомога була спрямована на підтримку колгоспів у підготовці до весняної посівкампанії. За-галом же протягом першої половини 1933 р. Україні було надано продовольчої допо-моги – лише 176 тис. тонн. Позірність даної допомоги яскраво відображає той факт, що якщо за листопад 1932 – січень 1933 р. з чотирьох українських областей північної групи (в тому числі й Вінницької області) було зібрано 35,1 млн. пудів зерна (575 тис. тонн), то для всієї України допомоги надано було аж 34,9 млн. пудів (571 тис. тонн)³.

Про мізерність вище зазначеної допомоги яскраво говорить той факт, що в бе-резні 1933 р. Вінницька область не мала можливості допомогти з харчуванням на місцях. Так, наприклад, для забезпечення харчування дітей з обласного харчофонду було виділено: 18 тонн борошна, 4,5 тонни цукру, 25 тонн картоплі, 6 тонн круп та 3,5 тонни повидла. Щодо допомоги дорослому населенню, то, наприклад, в Славуті з обласного фонду було надано допомогу для харчування всього лише 75 осіб⁴. Та й ця допомога надходила в неповному обсязі, вкрай невчасно та нерівномірно. Так, 27 березня, Славутський райком КП(б)У відзначив, що допоміжні пайки для вчите-лів не лише видаються з затримкою від 15 до 40 діб, але й розподіляються з грубими порушеннями⁵. На початку травня для підтримки життя кустарів Славутського ра-йону (близько 1 тис. осіб) з обласного фонду було видано 135 пудів (2 211 кг) хліба⁶.

Наближення весняної посівної кампанії врешті-решт змусило радянську владу звернути увагу на необхідність допомоги голодаючому селу. Зокрема бюро Вінниць-кого обкому КП(б)У приймає декілька важливих постанов спрямованих на вирішен-ня проблеми голоду. Зокрема це постанови: а) «Про заходи допомоги колгоспникам і одноосібникам, що не мають засобів харчування» (18 березня 1933 р.)⁷; б) «Про заходи щодо послаблення продовольчих труднощів в окремих районах області»⁸. В межах даних постанов пропонувалося, в першу чергу, надавати підтримку родинам червоноармійців та червоних партизан. Також, в результаті даної постанови до Сла-

¹ ЦДАВО України. – Ф. 27. – Оп. 14. – Спр. 73. – Арк. 9-12.

² ДАВО. – Ф. П-136. – Оп. 3. – Спр. 69. – Арк. 20-25.

³ Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.. – С.334-335, 338.

⁴ ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Спр. 6275. – Арк. 51-53.

⁵ ДАХО. – Ф. П-364. – Оп.1. – Спр.418. – Арк. 46.

⁶ Там само. – Спр.363. – Арк.22.

⁷ ДАВО. – Ф. П-136. – Оп. 3. – Спр. 71. – Арк. 53-55.

⁸ Там само. – А к. 68-70.

вутського району, як більш благополучного, було прикріплено Калинівський район¹. В результаті це лише призвело до погіршення ситуації з продовольством, оскільки основним джерелом підтримки голодаючих регіонів мала стати не централізована допомога з обласних фондів, а «соціалістична взаємодопомога поміж колгоспами, мобілізація харчових ресурсів у колгоспників, безпосередня заготовка харчових продуктів (хліба, круп, картоплі, м'яса тощо)». Тобто, фактично, за рахунок вилучення останніх харчів в т.зв. «більш заможних» районах². Загалом про стан забезпеченості Славутського району харчами, яскраво говорять виступи робітників ремонтного цеху Славутської фарфурні – «люди пухнуть з голоду, хліба не має, біля горна вмирають»³. На цю ж ситуацію вказує й контролер Полянської ошадкаси Г. Гуменюк⁴.

З початком посівної кампанії радянська влада застосовує нові методи примусу селянина до участі в виконанні всіх радянських кампаній на селі. Зокрема, 29 квітня, бюро Вінницького обкому КП(б)У приймає постанову, що допомога харчами може надаватися лише тим селянам, як беруть активну участь у проведенні весняної посівкампанії. При цьому, продовольство надавалося селянам не у вигляді безоплатної державної допомоги, а як певний кредит. Так, видане жито селянин мав повернути з врожаю 1933 року. В межах виконання даної постанови, Славутський райком КП(б)У подав інформацію про потребу негайної допомоги 4 селам (Бачманівка, Манятин, Великий та Малий Правутини)⁵. Розгляд даного прохання протривав практично до середини травня і лише в другій половині місяця для Славутського району було виділено 10 647 кг хлібу в трьох партіях. Першою партією, 19 травня, було надіслано 150 пудів (2 457 кг), другою (29 травня) – 500 пудів (8 190 кг), третьою – 100 центнерів хлібу⁶. Очевидно, що даної кількості продовольства не вистачало і, як результат, вже на початку червня по району в багатьох колгоспах було закрито громадські їдальні⁷. Дещо виправила цю ситуацію червнева допомога надана двома партіями. В першій партії (12 червня) насідлено було 3 тис. пудів (59 тонн), в другій (кінець червня) – 2 650 пудів (43 400 кг) хлібу⁸.

Разом з тим всі вище зазначені постанови вимагали постійного контролю з боку радянського активу на місцях, однак більшість сільських активістів потерпала від голоду на рівні з іншими. Саме тому, 3 травня, Вінницький обком КП(б)У приймає постанову про негайне й цілковите забезпечення продовольством, в дводенний строк, всіх голів сільрад, секретарів партійних осередків, а також окремих голів колгоспів і секретарів сільрад⁹. Також вибірково було підтримано й кустарів. Зокрема згідно постанови від 3 травня, в Славутському районі харчовою допомогою забезпечувалися кустарі об'єднані в артілі Промсоюзу і лише в поодиноких випадках кустарі-одинаки¹⁰.

¹ Там само. – Арк. 53-55.

² Там само. – Арк. 68-70.

³ ДАХО. – Ф. П-364. – Оп. 1. – Спр. 361. – Арк. 18.

⁴ Там само. – Ф.Р-1061. – Оп.1. – Спр.98. – Арк.429.

⁵ Там само. – Ф.П-364. – Оп.1. – Спр.363. – Арк.24-25.

⁶ ДАВО. – Ф. П-136. – Оп. 3. – Спр. 71. – Арк. 144-144зв.; ДАХО. – Ф.П-364. – Оп.1. – Спр.363. – Арк. 9, 93.

⁷ ДАХО. – Ф. П-364. – О п.1. – Спр.363. – Арк.9.

⁸ Там само. – Арк.16; Спр.361. – Арк. 10-11.

⁹ ДАВО. – Ф. П-136. – Оп. 3. – Спр. 71. – Арк. 105-106зв.

¹⁰ ДАХО. – Ф. П-364. – Оп.1. – Спр.363. – Арк.22.

Таким чином з огляду на вибірковість допомоги голодаючому населенню, голод не вдалося зупинити. Так, якщо наприкінці квітня по Вінницькій області голодом було охоплено 33 райони (385 сільрад, 103 тис. 698 селян), то вже в першій половині травня ця цифра зросла до 38 районів (431 сільрада та 120 тис. 903 селянина)¹. Яскраво простежується дане зростання по матеріалах Славутського району. Зокрема, якщо станом на 17 травня 1933 р., згідно даних Вінницької обласної оздоровчої комісії, в Славутському районі голодало 4 села (117 родин)², то вже 2 червня 1933 р. секретар Славутського райкому КП(б)У Мотенко доповідав секретарю ЦК КП(б)У М. Попову, що в районі з 92 населених пунктів голодом охоплено 82. При цьому найбільш гострої форми голод набрав в 22 селах (Манятин, Бачманівка, Малий Правутин, Селичів, Колом'є, Піддубці, Татарівка, Тростянець, Потереба, Хвощівська комуна, с. Хвощівка, Гориця, Романіни, Нараївка, Крупець, Гута, Варварівка, Красностав, Яблунівка, Хоросток). В цих селах зафіксовано 500 опухлих від голоду, 19 випадків смерті³. В наступному повідомленні, від 12 червня, Мотенко говорив вже про те, що за далеко не повними даними в Славутському районі голодом охоплено більше 2500 осіб та зафіксовано 180 смертей. При цьому зросла й кількість сіл охоплених найбільш гострими формами голоду – до 40⁴.

Не покращилася ситуація з кількістю та смертністю голодаючих і в послідуючі місяці. Так, 20 серпня, начальник агітаційно-масового відділу Славутського райкому КП(б)У Косік повідомляв, що в районі від голоду потерпає 8826 родин, з них: гостро голодуючих – 5315 родин. В цих родинах зафіксовано: опухлих від голоду – 5557 осіб, померлих від голоду – 918 осіб. Однак найжахливіші дані наведено було щодо голоду серед дітей. Зокрема з 40 570 дітей, продовольчою допомогою було охоплено лише 4801 дитина або 11,8%⁵.

Фактично з червня місяця в повідомленнях місцевої влади починає з'являтися діагноз – «опух від голоду», «помер від голоду». Так, в інформації начальника Славутського райвідділу міліції Вовченка щодо обстеження ситуації в селах Корчик та Романіни вказано поіменний список голодуючих селян з формулюваннями – знаходиться «в опухлому стані», «напередодні смерті», «помер з голоду». Всього зафіксовано було в Корчику – 16 опухлих родин на передодні смерті (96 осіб), в Романінах – 12 родин (66 осіб)⁶.

Загострення голоду поступово впливало на зміну психічного стану населення. Як відзначило в інформаційному зведенні вище партійне керівництво Славутського району – «населення харчується травою, щавелем, відпадками зі спиртозаводу». Зафіксовано було випадки розриву скотомогильників та використання в їжу здохлої худоби (Бачманівка, Хоровець). Врешті решт голод спричинився до появи найбільш жахливої форми психічних розладів – людодства. Зокрема, згідно даних Секретно-політичного відділу ОДПУ, якщо з лютого до середини квітня в Україні зафіксовано було 206 випадків людодства, то вже з 15 квітня по 1 червня – 315 випадків⁷. Не

¹ ДАВО. – Ф. П-136. – Оп. 3. – Спр. 80. – Арк. 81-82.

² Там само. – Арк. 81-82.

³ ДАХО. – Ф. П-364. – Оп.1. – Спр.363. – Арк.5-9.

⁴ Там само. – Арк.15.

⁵ Там само. – Спр.419. – Арк. 1-3; спр.318. – Арк.15-17.

⁶ Там само. – Спр.363. – Арк.13-14.

⁷ ЦА ФСБ РФ. – Ф.2. – Оп.11. – Спр.56. – Арк.198-202.

оминули ці жахи стороною й Славутчину. Так, наприкінці травня випадок людоїдства був зафіксований в Манятині¹.

Розглядаючи передумови та перебіг голоду 1932-1933 років на теренах Славутського району слід вказати на певну ознаку, яка вирізняє дану територію з поміж інших постраждалих українських регіонів. Власне даною ознакою була прикордонність Славутчини, що давало можливість селянам тікати закордон. Так, секретар Славутського райкому КП(б)У Мотенко 2 червня 1933 р. зазначав, що з огляду на голоду, посилювалися спроби прориву кордону та втечі до Польщі. Зокрема лише за квітень-травень 1933 р. до Польщі вдалося прорватися 45 родинам селян та 21 втікачеві-одинаку².

Підсумовуючи слід зазначити, що впровадження колективізації та послідуєчий за нею голодомор призвело не лише до жахливих людських втрат, але й вплинуло на докорінну зміну в світосприйнятті українського селянина, фактично поставило його на коліна перед комуністичним режимом.

Владислав Берковський

¹ ДАХО. – Ф. П-364. – Оп.1. – Спр.363. – Арк.5-9.

² Там само. – Арк.6-8.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

А

агромінімум – аграрний мінімум
адмінтехперсонал – адміністративно-технічний персонал
АМССР – Автономна Молдавська Соціалістична Радянська Республіка

Б

быв. – бувший
б.р. – біжучого року

В

військревком – військовий революційний комітет
воєнвед – військове відомство
волкомітет – волосний комітет партії
ВР – Верховна Рада (СРСР, УСРР)
ВРНГ, ВСНХ – Вища рада народного господарства
ВУЦВК, ВУЦИК – Всеукраїнський центральний виконавчий комітет
ВУЧК, ЧК – Надзвичайна комісія
ВЦСПС – Всесоюзна центральна рада профспілок

Г

ГДА СБУ – Галузевий державний архів Служби безпеки України
Госпромпредприятие – державне промислове підприємство
госстрах – союзно-республіканська система органів державного страхування
Госторг – Державна імпортно-експортна торгова контора
ГПУ, ДПУ – Державне політичне управління
гр. – грам
гр-м – громадянин
губ. – губернія
губвиконком – губернський виконавчий комітет
губком – губернський комітет партії
губраднарогосп – губернська рада з питань народного господарства

губревком – губернський революційний комітет
ГУЛАГ – Головне управління виправно-трудових таборів
ГЦБ – Державне центральне бюро з навчання робітників теплосилового господарства при ВРНГ СРСР

Д

ДАВО – Державний архів Вінницької області
ДАЖО – Державний архів Житомирської області
ДАХО – Державний архів Хмельницької області
Держплан – Державна комісія з планування
децзаготовки – децентралізована заготівля
ДКО – Державний комітет оборони
др. – друге
д-р – директор

Е, З

ЭКУ ГПУ – Економічне управління ДПУ
ЕСХН – єдиний сільськогосподарський податок
Зав. – завідувач
завканц – завідувач канцелярії
заврайснаб – завідувач районним відділом постачання
Заготзерно, ЗаготСТО – Всесоюзне об'єднання по заготівлі зернових, олійних, бобових та фуражних культур при Раді праці та оборони СРСР
земгромада – земельна громада

І

ін-т – інститут
ІНО ДПУ – іноземний відділ ДПУ
Информсектор, ИНФОРМ – Інформаційний сектор (ЦК КП(б)У, обкомів партії)

К

кавполк – кавалерійський полк
карб., крб., руб. – карбованці
Квартзавдання – кварталне завдання
КНС, комнезам – Комітет незаможних селян
коп. – копійок
КП(б)У – Комуністична партія більшовиків України
крайком – крайовий комітет ВКП(б)
Культпропвідділ – культурно-просвітницький відділ

Л

ЛВО – Ленінградська військова округа
ЛКСМ, КСМ – Ленінська комуністична спілка молоді

М

м., г. – місто, містечко
міськрада – міська рада
мобкошти – мобілізовані кошти
МПК – міський партійний комітет
МТС – Машинно-тракторна станція

Н

Наркомзем – Народний комісаріат землеробства
Наробраз – Відділ народної освіти
начтилу – начальник з тилового забезпечення
НКВС – Народний комісаріат внутрішніх справ
НКЗС – Народний комісаріат закордонних справ
НКпостачання – Народний комісаріат постачання
НК РСІ – Народний комісаріат Робітничо-Селянської Інспекції
НКТ, НКТорг, Наркомторг – Народний комісаріат торгівлі
НКФ – Народний комісаріат фінансів
НКЮ – Народний комісаріат юстиції

О

облЗУ – обласне земельне управління
облКС – обласна колгоспна спілка

ОВ ДПУ – особливий відділ ДПУ
ОГПУ, ОДПУ – Об'єднане державне політичне управління при РНК СРСР
ОКВСК – особлива колегія Верховного суду й контролю УСРР
ОК ЛКСМУ – Окружний комітет ЛКСМУ
ОкрСЗК, Окрсудземкомісія – окружна судова комісія з земельних справ
Окрком – окружний комітет КП(б)У
ОПК, Окрпартком, Окрпатком – Окружний комітет партії (КП(б)У)
оргагітвідділ – організаційно-агітаційний відділ
оргсекція – організаційна секція

П

п. – пуд
парторганизация – партійна організація
партосередок – партійний осередок
П/Б – партійне бюро
ПКК – Північно-Кавказький край
п/о – партійна організація
повітревком – повітовий революційний комітет
погранотряд, кордонзагін – прикордонний загін
погранполоса – прикордонна смуга
политкампанія – політична кампанія
политработа – політична робота
посівкампанія – посівна кампанія
ПП ОДПУ – повноважний представник ОДПУ
пред. – голова (председатель)
Предрайисполком – голова районного виконавчого комітету
предсельКНС – Голова сільського комітету незаможних селян
Промкорм, Союзпромкорм – Всесоюзне об'єднання кормової промисловості та комбікормової справи
промфінплан – промислово фінансовий план
проф – професор
профрада – професійна рада

Р

радлінія – радянська лінія політики
Райінспектура – районна інспектура
Рай-КК-РСІ – районна контрольна комісія робітничо-селянської інспекції
Райміліція – районний відділ міліції
Райснабвід, Райснаб – районний відділ постачання
Райсоюз – районний союз
РайКНС, РКНС – Районний комітет незаможних селян
Райколгоспспілка – районна спілка сільськогосподарських колективів
Райкоопспілка – районна кооперативна спілка
Райспоживспілка – районна споживча спілка
РаФВ, райфінвідділ – районний фінансовий відділ
РВК – Районний виконавчий комітет
РДАЕ – Російський державний архів економіки
Ревкомісія – ревізійна комісія
ревтрибунал – революційний трибунал
РЗВ, РЗУ – районний земельний відділ, управління
РИК – Районний виконавчий комітет
РККА – Робітничо-селянська червона армія
РКЛКСМУ – районний комітет ЛКСМУ
РКР – контрольна-ревізійна комісія
РКС – Районна колгоспна спілка
РНК – Рада Народних Комісарів
р-н – район
РПК, райпартком – Районний комітет партії
РСДРП(б) – Російська соціал-демократична робітничка партія (більшовиків)
РСІ – Робоче-селянська інспекція
РСС – Райспоживспілка
РСФРР – Російська Соціалістична Федеративна Радянська Республіка

С

с. – село
СВУ – Спілка визволення України

с/г – сільськогосподарський
Сель-тво – сільське товариство
СельПО – сільське виробниче об'єднання
СИК – сільський виконавчий комітет
Сільгоспостачання – сільськогосподарське постачання
Сільбуд – сільське будівництво
Сільзбірчком – сільський виборчий комітет
сільпартосередок – сільський осередок
КП(б)У
Сельсовет, сільрада, с/р, с/рад – Сільська рада
СКНС – Сільський комітет незаможних селян
см. – дивись
Совактив – радянські активісти
совкампанія – радянська кампанія
соворганы – органи радянської влади
СОЗ, ТСОЗ – Товариство спільного обробітку землі
СОУ ДПУ – Секретно-оперативне управління ДПУ
соцсоревнование – соціалістичне змагання
соцформи – соціалістичні форми
СПВ ДПУ УСРР – Секретно-політичний відділ ДПУ УСРР
ст. – станція
ст., ст.ст. – стаття
СТВ – сільське товариство взаємодопомоги

Т

Ш ОО ГПУ – Третій відділ Особливого управління ДПУ
т., тов., т.т. – товариш, товариші
т.інш. – таке інше
т-ств – товариство
т.п. – тому подібне
тис. – тисяча
трудгужвідбуток – праце-гужова повинність
ТСО Авіахім – Товариство сприяння обороні, авіаційному та хімічному будівництву СРСР

У

Укрхутро – Споживча спілка Українське хутро
 УК УССР – Кримінальний кодекс УСРР
 ун-т – університет
 Уповнаркомзовнішторгу – уповноважений Народного комісаріату зовнішньої торгівлі
 УПСР – Українська партія соціалістів-революціонерів
 УР – Укріплений район
 УРДП – Українська радикально-демократична партія
 УСО – обліково-статистичний відділ
 УСРР – Українська Соціалістична Радянська Республіка (з 1937 – УРСР)
 УЦР – Українська Центральна Рада

Ф, Х

ф. – фунт
 фабзавком – фабрично-заводський комітет
 ФЗС – фабрично-заводська семирічка
 фр. – фракція
 ф-тет – факультет
 хутміхсировина – хутряно-міхова сировина

Ц

ЦА ФСБ РФ – Центральний архів Федеральної служби безпеки Російської Федерації
 ЦДАВО України – Центральний державний архів вищих органів влади та управління України
 ЦДАГО України – Центральний державний архів громадських об'єднань України
 Центроспирт – Центральне управління спиртової промисловості
 ЦК ВКП(б) – Центральний комітет Всесоюзної комуністичної партії більшовиків
 ЦК КП(б)У – Центральний комітет Комуністичної партії більшовиків України
 ЦКК – Центральна комісія контролю

Ч, Ю

ЧА – Червона армія
 ЧУГА – Червона Українська Галицька Армія
 ЮЗ – Південно-Західна залізниця
 ЮП – Юні піонери

1928-1929

I.

Витяг з доповіді ЦК КП(б)У про стан прикордонної смуги

1 січня 1928 р.

Сов. секретно

ЦК ВКП(б)

Председателю Комиссии ЦК по Пограничной Полосе т. Бубнову

ОБЩАЯ ОЦЕНКА СОСТОЯНИЯ ПОГРАНПОЛОСЫ.

Пограничная полоса имела характеристику самого опасного участка Украины. Опасного, и по состоянию советского аппарата (неудовлетворительная его работа, засоренность чуждым элементом, развитие злоупотреблений), и со стороны всевозможных проявлений контрреволюции.

Современное состояние пограничной полосы, конечно, ещё полностью не гарантирует полного отсутствия тех или иных ненормальностей, но в целом резко отличается от тех оценок состояния пограничной полосы, какие давались ранее.

Мероприятия партии за последние два года привели к большим изменениям в состоянии пограничной полосы, укрепили, советизировали её.

Однак в силу специфических условий пограничной полосы, уровень работы партийных организаций, советской работы ниже чем в других округах Украины, рабочие кадры невелики, беднота слабо организована; безусловно в этом районе больше сосредоточено контрреволюционных элементов.

Пограничная полоса представляет собой район с подавляющим преобладанием сельского хозяйства. Этот район характеризуется исключительной перенаселённостью (Плотность населения 75 чел. на 1 кв. километр, [в] отдельных округах 96-107 чел. при средней плотности на Украине – 64). Чрезвычайно низкой нормой землеобеспеченности (2 дес. посева на двор против 3,6 дес. по Украине), крайней недостаточностью капиталов в крестьянском хозяйстве, большим избытком рабочих рук, не занятых в сельском хозяйстве, отсутствием рынков сбыта с.х. продуктов (как следствие условий Рижского договора) разрушенностью мелкой промышленности и коммунального хозяйства. [...].

РАБОЧИЙ КЛАСС В ПОГРАНИЧНОЙ ПОЛОСЕ.

Рабочая прослойка в пограничной полосе крайне небольшая. Занятых промышленных рабочих всего 34.454 (из них сахарников 7.462 чел. и рабочих занятых в местной ценовой промышленности – 4.575 чел.), что составляет 4,6% всех рабочих Украины. Рабочих транспорта и связи 14.633 (5,8% всех рабочих). Рабочих земли и леса 34.481 (18%).

В то время как в среднем промышленных рабочих и работников транспорта по Украине на 100 чел. взрослого населения приходится 6,9 чел., – в пограничной полосе только 1,8 чел., а в пром. округах – 28,5%.

Среди индустриальных рабочих в пограничной полосе имеется большая безработица. Так, по индустриальным союзам пограничной полосы числится безработных 16.319 членов союза, что составляет 48% всех индустриальных рабочих. Значительная часть этих рабочих по сути ремесленники и небольшая часть кустарей. [...].

Членов КНС в Пограничной полосе на 1.1-1928 – 232.086 чел. Таким образом, охват КНС бедноты ещё крайне низкий (16,5%).

Комнезамы Пограничной полосы работают плохо. Часто бывает, когда политический и экономический рост бедноты проходит из-зи вялости работы КНС, мимо них. Вместо работы по политической организации бедноты, работы по оказанию бедноте материальной помощи на основе советского законодательства, комитеты больше занимаются формальной канцелярской работой. [...].

КОМИТЕТЫ НЕЗАМОЖНЫХ СЕЛЯН.

В пограничной полосе % крестьянских хозяйств без скота колеблется в пределах от 9 до 27%, составляя в среднем 16,2%. Число крестьянских хозяйств без рабочего скота колеблется от 35 до 71%, в среднем 50,9% (по Украине 41,7%).

КОЛЛЕКТИВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА ПОГРАН.ПОЛОСЫ.

Развитие и состояние коллективизации в пограничной полосе отстает от развития коллективизации на Украине.

Размер коллективных объединений меньше среднеукраинских. Колхозы очень мелки, бедны капиталами. [...].

СЕКРЕТАРЬ ЦК КП(б)У

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.2532, арк.1-3, 15. Копія. Машинопис.

2.

Витяг з протоколу № 25 Бюро Шепетівського окркому КП(б)У про заходи щодо посилення хлібозаготівлі в окрузі

3 травня 1928 р.

Цілком таємно

ЦК КП(б)У, Наркомторгу т. Чернову¹
и один екземпляр в секретную папку ОПК

О мероприятиях по усилению хлебозаготовок в период Май-Июнь м-цы, согласно директивы ПОЛИТБЮРО ЦК ВКП(б) /телеграмма № 2762(с)/

ТАЕМНА ТЕКА

Довести до сведения ЦК, что не смотря на все принятые Округом меры, выполнение намеченной Округом суммы заготовок в Мае-Июне 150 000 пудов является тяжелым по причине:

1. Неблагоприятственные метеорологические условия нормального произрастания хлебов, отражающееся в сдержанном выбрасывании крестьянством хлеба.
2. Потребность пересева в районах повреждения посевов.
3. Уменьшение хлебных товарных излишков в связи со снятием таковых в текущем году на 50% больше прошлого года.

4. Отсутствие действия в течении 2-х месяцев (Май-Июнь) специальных фискальных стимулов.

5. И что даже при выполнении намеченных планов заготовок Май-Июнь всех культур, а не исключительно потребительских, планы НКТ по местному снабжению за счет заготовок не будет выполнен и что потребуются завоз хлеба согласно докладной записки данной по советской линии. Особо уже остро стоит вопрос местного снабжения в потребительских районах являющихся пограничными, где по сводкам ГПУ, в отдельных селах есть отдельные явления снятия с крыш соломы для кормления скота.

Считать необходимым более подробно информировать докладной запиской ЦК КП(б)У.

З оригіналом згідно: Секретар Президії ОПК [підпис]

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.2775, арк.123-123зв. Завірена копія. Машинопис.

Примітка:

¹ **Чернов Михайло Олександрович** (1891-1938) – росіянин. Освіта: фізико-математ. ф-тет Московського ун-ту (не закінчив). Член РСДРП (меньшовики) з 1909, РСДРП (інтернаціоналісти) з 1918, РСДРП(б) з 1920. З 1920 на партійній роботі в Іваново-Вознесенську (Росія), як секретар губкому РКП(б) (1921-1922), голова губвиконкому (1922-1923). В 1923 в Україні на посаді голови Донецького губвиконкому. З 1925 очолює: Наркомат торгівлі України (1925-1929), хлібофуражний відділ та садово-городню інспекцію при Наркоматі внутрішньої та зовнішньої торгівлі СРСР (1926-1930), Правління об'єднання «Союз-хліб» (1930), Комітет з заготівлі сільськогосподарської продукції при РНК СРСР (1932-1934), Наркомат землеробства СРСР (1934-1937). Крім того працює заст. наркома постачання СРСР (1930). Член ЦК ВКП(б) з 1934. Арештований в 1937. Розстріляний в 1938.

3.

Відповідь Наркомторгу УСРР на лист Шепетівського окркому КП(б)У щодо зменшення розмірів хлібозаготівлі

17 травня 1928 р.

Таємно

До Шепетівського Окрпарткому. Копія до ЦК КП(б)У

Про реалізацію плану заготівлі.

Ознайомившись з витягом з протоколу засідання Бюро ОПК за ч.25, вважаємо за необхідне зазначити таке:

1. Нам невідомо, про який власне план в 150 т[исяч] п[удів] на травень-червень Ви говорите, бо за н[ашим] планом, якого було погоджено з ЦК КП(б)У В[аше] завдання по хлібозаготівлі на один травень місяць оприділено в 250 т[исяч] п[удів].
2. Зазначеного плану було встановлено вже з урахуванням несприятливих метеорологічних умов всієї України та зокрема по В[ашій] окрузі.
3. Поруч з несприятливою зимою та весною ми урахували також і всі інші моменти, на які Ви посилаєтеся в останніх пунктах В[ашого] протоколу, як наприклад, пересів, інтенсивну заготівлю хліба в січні-березні, вичерпання стимулів по лінії фіску і т.інш.

Але все це все-ж не дало можливості скоротити В[аше] завдання, бо, для відому, з усіх частин України Правобережжя знаходиться все-ж в найбільш сприятливих умовах.

Отже Ви повинні вжити самих рішучих заходів щодо виконання плану залишивши різні формальні доводи, бо сучасний момент вимагає від нас здійснення навіть ніби-то того, що за всіма формальними даними (підрахування балансу) здійснити не можна.

Щодо плану постачання, то його встановлено в розмірі: а) для міста – 55 т[исяч] п[удів] та 6 т[исяч] п[удів] для робітників транспорту та б) для села – 30 т[исяч] пудів.

Крім того ми даємо Вам для годівлі худоби 9 т[исяч] п[удів] висівок та 1 т[исячу] пудів макухи.

Але просимо урахувати, що травневий баланс є остільки напруженим, що питання постачання ми примушені були ув'язати зі заготівлею й що таке недовиконання плану заготівель викличе також й недовиконання плану реалізації.

Народний Комісар Торгівлі УСРР /Курков/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.2775, арк.124. Завірена копія. Машинопис.

4.

Витяг з протоколу засідання бюро колективізації Ганнопільського райвиконкому

11 грудня 1928 р.

[...]

Заслухавши доповідь тов. БАКА про стан колоб'єднань Аннопільського району бюро колективізації констатує:

1. Майже по всіх колоб'єднаннях за виключенням Хвощівської артїлі не налагоджено рахівництво.

2. Не в достатній мірі засвоєно членами колоб'єднань виробничого процесу та розподіл прибутків в наслідок чого виникають різні незадоволення.

3. Відсутність виробничих планів за відсутністю агронома-колективізатора.

4. Не в достатній мірі використовувались С. Г. машини в час осінньої посівкампанії за відсутністю правильного керівництва агронома-колективізатора.

Відсутність культ-роботи по всіх колективах. А тому бюро колективізації рахує за необхідне:

1. Категорично поставити питання перед Окр. К. Г. С. про призначення кущового агронома на якого покласти обслуговування Хвощівського сектора.

2. Маючи на увазі, що по бюджету РВК передбачено 4 агронома в склад яких входить Рай-колективізатор, але завдяки відсталості району в культурному відношенні та наявності 60 населених пунктів при 82 082 гектарів землі агрономи, що прибувають, згідно призначення ОЗВ і втікають завдяки тяжким умовам праці, а тому просить Окр. К. Г. С. виділити частину коштів для збільшення зарплатні райколективізатору, що явиться стимулом затримки при районі колективізаторів від якого залежить темп усупільнення С. Г.

3. Маючи на увазі, що Хоровецька артіль кількісно виросла в 1928 році з 36

родин [до 40], землі збільшилось до 450 гектарів обслужити одному трактору не має можливості, а тому просити Окр. К. Г. С. про призначення додатково 2 траткори.

4. Беручи на увагу, що при с. Хоровець більшість членів М. Т. Т-ва ввійшли до артїлі, а тому рахувати за доцільне М. Т. Т-во ліквідувати, а всі С. Г. машини та інші неподільні капітали передати до артїлі.

5. Запропонувати артїлі Червоного Проміну усупільнити продукт. скот.

6. Маючи на увазі що Глинницьким М. Т. Т-вом розтрачено 96 карб., а тому позвати Голову Т-ва на засідання бюро колективізації, що відбудеться 15-го січня 1929 року.

ГОЛОВА [Черник]
СЕКРЕТАР [Наронін]

До Аннопільського Райпарткому надсилається для відома 12/XII 1928 р. [підпис]

ДАХмО, ф.П-31, оп.1, спр.124, арк.15-15зв. Оригінал. Машинопис.

5.

Витяг з повідомлення Інформвідділу ОДПУ № 1 про політичні настрої сільської інтелігенції України

Не раніше 1 січня 1929 р.

Україна.

Учительство

Политическое настроение учительства характеризуется следующими моментами: 1) Ростом за последнее время «крестьянских» настроений учительства, в связи с проведением на селе госкампаний. 2) Ростом антисемитских и шовинистических настроений. 3) Ослаблением участия учительства в общественной работе. 4) Усилением связи части сель[ской] интеллигенции с кулацко-зажиточными элементами деревни и 5) Проявлением резкого недовольства в связи с материальным положением и продовольственными затруднениями.

Отношение учительства к госкомпаниям и крестьянские настроения.

Хлебозаготовки и сбор налога вызвали со стороны части учительства недоброжелательное отношение, а в ряде случаев и активное противодействие, путём агитации против сдачи хлеба, налога и т.д. [...]. Среди сельского учительства довольно широко распространены «крестьянские» – кулацкие настроения. С другой стороны более многочисленные группы учительства, сознавая необходимость проведения кампаний, всё же не принимали участия в них, боясь обострения отношений с крестьянством и потери авторитета среди крестьян.

Шепетовский округ. Учитель Полищук в группе крестьян говорит: «Теперь все недовольны соввластью. Крестьяне говорят, что для них настало время хуже крепостного права».

информотдел ОГПУ

ЦА ФСБ РФ, ф.2, оп.7, спр.523, арк.10-23. Завірена копія. Машинопис.

6.

Інформаційний звіт секретаря Ганнопільського райкому КП(б)У про стан партійної роботи

Не раніше квітня 1929 р.

Шепетовському Окрпарткому

В настоящем листе считаю необходимым кратко осветить ряд вопросов с которыми приходилось сталкиваться в процессе работы парторганизации и которые имеют положительные и теневые стороны.

Вопрос борьбы с правым уклоном в партии и примиренчеством заострился ещё при проработке Ноябрьского пленума ЦК, в то время у отдельных партийцев проскальзывало мнение, что нет стимулов для развития середняцкого хозяйства, тяжёлый налог и пр.

По директиве РПК вопрос о борьбе с правым уклоном и примиренчеством был принесён на проработку в политкружки и затем для подведения итогов проработки был вынесен на Районное партийное собрание, состоявшееся 17/III 29 г. Здесь уже все выступающие решительно осуждали правый уклон и примиренчество, одновременно подчёркивали и контрреволюционность троцкистов.

На следующее утро в местечке (Аннополь) мы имели 4 троцкистских листовки, которые мною переданы в ОПК и местную Комендатуру ГПУ. Считаю, что это была демонстрация партийному собранию.

Несмотря на то, что по выступлениям единодушно все осудили правый уклон, надо отметить, что у отдельных партийцев крестьянские настроения имеются. Свидетельствует следующий факт. Райпартком созвал районное совещание партийцев и комсомольцев имеющих индивидуальное хозяйство, что бы выявить их отношение к коллективизации, разъяснить им линию партии в отношении реконструкции с/хозяйства, то из 11 партийцев явилось 4-5 членов. Остальные, боясь, что будет стоять вопрос о вступлении партийцев в колхозы, не явились на собрание. В Аннополе в организации товарищества по общественной обработке земли 2-е держат себя пассивно и записались лишь для того что бы их ячейка не брала в работу. Работы же по организации масс не ведут вовсе.

Сейчас в кружках ведётся проработка процессов уже по метод-разработке присланной из ОПК.

О подготовке к чистке. На районных партийных собраниях обсуждался вопрос о задачах и методах чистки партии. В настоящий момент партячейки обсуждают тезисы Ярославского – Зайцева о чистке партии. По части организационной работы здвигу достаточного нет. Не все секретари ячеек ведут ... карточки выполнения работ и нагрузок членов партии. РПК даны указания местам, рекомендовано *партийцам* на собраниях ячейки ставить доклады отдельных партийцев о партийно-советской работе каждого члена. Сейчас РПК проводится обследование партячеек, за Март и Апрель обследовано 3 ячейки. Замечается повышение активности ячеек в борьбе с проявлениями нарушений ... партии.

Антирелигиозная и антипасхальная работа. За последнее время работа ячеек Безбожников активизировалась. Особенно интенсивно ведёт работу Головельская ячейка. Благодаря её деятельности, почти вся громада ... мужчин и не много меньше

женщин не только перестали ходить в церковь и выполнять обряды, но и требуют закрытия церкви, уже свыше 120 членов подписались за закрытие. Одновременно эту активность и сельский актив со стороны кулачества и (по мнению РПК) контрреволюционных элементов есть попытки дискредитировать в массе путём провокационных выходов и тем более характерно то что выходы приурочиваются к проведению кампаний на селе. Во время перевыборов с/советов по селу был пущен слух о том что в колодезь предназначенный для освящённой воды безбожники кинули собаку, в то время как на деле это не подтвердилось, во время кампании перевыборов земгромад и засыпки магазинов зерном, ночью были выбиты окна в квартире попа, при чём был пущен слух, что это делает беднота под руководством учителя-комсомольца, что совершенно не соответствует действительности.

Сейчас в с. Головлях поп самосвят-украинский выехал, а на место него поспешил приехать с соседнего села словянский поп. Возможно, что здесь играет роль борьба между этими представителями течений. Дано задание ячейкам Безбожников изучить влияние в селе того или иного религиозного течения и социальную прослойку примыкающую к ним.

Антипасхальная работа. РПК даны указания на счёт проведения антипасхальной кампании, успели раздать по селам листовки предназначенные к этим дням.

В Красноставе и Берездове проведены собрания и митинги против подачек Американской буржуазии в виде мацы. Одновременно необходимо отметить, что в Аннополе этого провести не удалось. Провели здесь собрание комсомола, комсекции, собрания делегатов, с трудом собрали пленум с/рады еврейской, а обего собрания ев[рейского] населения не удалось собрать не смотря на все старания выделенных т [оварищей].

В Киликиеве местная партячейка наметила план проведения антипасхальных дней (еврейской пасхи) при чём в план включили тревогу т. е. решили что, когда все еврейское население пойдёт в синагогу молиться, то в это время сделать тревогу (боевую). С таким планом и пришли для согласования в Заставу ГПУ и таким образом узнал об этом и РПК и категорически запретил делать такие безобразия.

Хлебозаготовка. Теперь ещё пару слов о текущей работе. Вопрос о хлебозаготовке. В конце Марта м-ца и весь апрель парторганизация максимум внимания уделяла хлебозаготовке. Для здвига в работе был мобилизован Районный актив и брошен на подмогу ячейкам, который безвыездно просидел на месте 1 1/2 недели. Сдвиг ... благодаря применению методов рекомендуемых ОПК ... бойкот кулака, агитационная работа, черные и красные списки и т.д. Несколько дней назад для проверки выполнения директив РПК не только по хлебозаготовке, а и по ..., контрактации и т.д. РПК организовали выезд партактива охватив проверкой 2 сектора района одновременно (Берездовский и Красноставский).

Этот выезд осветил Райпарткому на ряду с положительными результатами и «художества», о них и хочу упомянуть: в с. Селичеве Берездовского сектора представитель ячейки и кооперации условился на месте что наметит селян 20 которые имеют излишки хлеба, составить список и приблизительно наметить и ... пудов которые может внести каждый из них. Сделал так. Список стал не для ориентировки как думали они, а объявил его селянам, на что последовало заявление на сходе о том чтобы зафиксировать в протокол – просить Райисполком снять с селян самообложение наложенное контрактом. Этого как будто не записали в протокол, но факт остался фак-

том. В самом Берездове и с. Сиомаках, где отделение Берездовского Спож[ивчего] т-ва приказчики при предъявлении квитанций о сдаче хлеба в с/г кооперацию посылают за железом вместо выдачи мануфактуры, которую просят сдать хлеба.

Кустари Берездова (единичные случаи) требуют от заказчиков по нарядам кооперации, помимо сдачи ... в кооперацию, продажи хлеба и для себя.

Эти все искривления, уже на месте исправлены. РПК заострено на них внимание всей парторганизации на Районном собрании и даны указания Секретарю ячеек и кооператорам. На кустарей составили акт и передан следственным органам.

... Проведённым обследованием установлено что не все с/советы как следует подготовились к посеву. Были не распределёнными кредиты на тягловую силу и семена, не закреплено за бедной зерно для посева из фонда СТВД, не совсем хорошо обстоит дело и супрягом. Выезжающие т.т. на местах исправили недочёты заставив зашевелиться вновь сельорганизации опустивших руки после окончания очистки зерна. Большим вопросом остаются конные колонны. Ещё не везде реорганизованы прокатпункты в конные, в большинстве лошади за счёт кредитов на конные колонны розданы колдобьям, а часть ещё оставлена с/г кооперациями для своих развозов. Это тоже сейчас по мере возможности исправляется и заострено внимание партийцев на Райсборах.

Необходимо отметить и то что Оксельгосподар прислал в с/г кооперацию Красностава гороха 400 пудов проеденного червями и негодного для посева. Прислал несколько сот пудов ячменя в с/г кооперацию Аннополя, который перемешан с жито, гречкою и разным другим сором и при очистке того от чего можно очистить даст громадный % отхода.

В отношении контрактации считаю нужным отметить то что от Аннопольской с/г кооперации требуют заготовки к вывозу 15 тыс. картошки для посева в тоже время винокурному заводу нехватает для контрактации тоже тыс. 15 не меньше, которые он должен ввезти в район. Поэтому необходимо чтобы Аннопольская с/г кооперация не вывозила картошки с района до тех пор пока не закончит завод контрактацией.

О работниках. Слабость работы по всем отраслям 2х коопераций Берездовской и Красноставской требует от РПК замену в них руководящих т.т. РПК не раз обращался в ОПК и сейчас ещё раз обращается с просьбой прислать 2-х выдержанных т[оварищей] для работы в с/г кооперации, которых можно провести во время переборов т.к. за дальнейшую работу кооперации в особенности Берездовской с/г РПК не хочет иметь моральной ответственности.

Заканчивая на этом информ[ационный] лист сообщаю, что о переборах земгромад в потребительских кооперациях материалы вышло в виде итогов после утверждения их РПК.

Секретарь РПК [підпис]

ДАХМО, ф.П-31, оп.1, спр.119, арк.26-28зв. Оригінал. Рукопис.

7.

Витяг з повідомлення Інформвідділу ОДПУ № 48 про хід кампанії з нових хлібозаготівель в Україні, станом на 31 серпня 1929 р.

10 вересня 1929 р.

Реагирование села на новые хлебозаготовки. Бедняки и середнячество.

Основная масса бедноты и середнячества выявляет положительное отношение к хлебозаготовкам. В целом ряде районов выносятся постановления о сдаче всех хлебных излишков урожая 1929 г., о сдаче хлеба коллективно [...].

Там, где в работе заготовительных органов наблюдаются недочёты, как, например, требование в неурожайных районах сдать всё законтрактованное зерно, несмотря на гибель посевов – там отмечается весьма значительное недовольство бедноты. При соответствующей обработке кулаками этой части бедноты это приводило в ряде мест к срыву собраний по хлебозаготовкам, а, в единичных случаях, и к групповым выступлениям.

Среди части середнячества отмечаются некоторые тенденции к уравнилности [...] по ряду мест отдельные середняки выступают и против сдачи излишков, выражая недовольство недостатком промтоваров и «ножницами». В с. Крупец (Шепетовский округ УССР) середняк при получении в кооперативе кожи говорил: «Когда мы будем жить, как жили раньше, неужели придётся нищенствовать? Негде купить самый плохенький винтик».

Значительное недовольство со стороны середнячества вызывает и то обстоятельство, что законтрактованное зерно принимается по гораздо меньшей цене, чем когда продавали на посев [...].

информотдел ОГПУ

ЦА ФСБ РФ, ф.2, оп.7, спр.524, арк.193-203. Оригінал. Машинопис

8.

Витяг з додатку до спецзведення про терор в УСРР за даними Інформвідділу ДПУ УСРР від 10 по 20 жовтня 1929 р.

21 жовтня 1929 р.

НА ПОЧВЕ ХЛЕБОЗАГОТОВОК

УБИЙСТВА. ШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ. В селе Зубовщина, Селичевского Сельсовета Аннопольского района, в ночь на 8-е октября во дворе убит из огнестрельного оружия Уполномоченный по хлебозаготовке, он же селькор, САВЧУК Федор.

НАЧ. I ОТДЕЛЕНИЯ ИНФО ГПУ УССР /СОКОЛИНСКИЙ¹/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.2990, арк.27,40. Копія. Машинопис.

Примітка:

¹ Соколинський Давид Мойсейович (1902-1940) – єврей. Освіта: 2 класи ремісничого училища. Член РСДРП(б) з 1920. З 1919 рядовий Окремого батальйону військ ВУЧК. З 1920 працює у Балті (Одеська губ.) заст. завідувача оргвідділу повітового комітету РКП(б), потім

заст. голови повради профспілок. З 1921 працює в органах ЧК в Балті, Миколаєві, Донецьку. З 1928 помічник нач. особвідділу Українського ВО, нач. 1-го відділу ІНФО ДПУ УСРР, помічник нач. особвідділу ДПУ УСРР. З 1932 очолює: Молдавський облвідділ ДПУ, 25 прикордонний загін ОДПУ, облвідділ УНКВС у Вінницькій обл., УНКВС у Дніпропетровській обл. (1936), 3-й відділ Управління держбезпеки НКВС УСРР (1937), УНКВС Донецької обл. (1937), УНКВС Челябінської обл. (Росія) (1938). З 1938 начальник Центрального управління морського нафтоналивного флоту СРСР. Арештований в 1939. Розстріляний в 1940.

9.

Витяг з додатку до спецзведення про терор в УСРР за даними Інформвідділу ДПУ УСРР від 10 по 20 листопада 1929 р.

21 листопада 1929 р.

НА ПОЧВЕ ХЛЕБОЗАГОТОВОК

ПОДЖОГИ. ШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ. В хуторі Рудне, Минковского Сельсовета Славутського району, середняком БАЛАНЧУКОМ подожжено имущество Уполномоченного Сельсовета по хутору Рудня – ГНАТЮКА. Поджигатель скрылся.

НАЧ. I ОТДЕЛЕНИЯ ИНФО ГПУ УССР /МИРОШНИЧЕНКО¹/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.2990, арк.52,55. Копія. Машинопис.

Примітка:

¹ **Мірошніченко Олександр Григорович** (1894 – ?) – українець. Член РСДРП(б) з 1918. Учасник I Св. війни. З 1918 працює в Лубенському повітЧК, з 1919 у лавах РСЧА. З 1923 очолює Тарадинцовський та Камишнянський райкоми РКП(б) на Полтавщині. З 1924 працює начальником – Купянського окрвідділу ДПУ (1927), Інформвідділу Сумського окрвідділу ДПУ (1928), Сумського окрвідділу ДПУ (1929), 1-го відділу ІНФО ДПУ УСРР (1929), відділу СПВ ДПУ УСРР (1931), СПВ Управління держбезпеки НКВС у Чернігівській обл. (1933), Проскурівського окрвідділу НКВС (1935), 1-го відділу Управління держбезпеки НКВС УРСР (1937). З 1938 заст. нач. Онезького ВТТ НКВС (Росія), а з 1940 очолює його. З 1941 працює: старшим оперуповноваженим IV-го відділу НКВС-НКДБ СРСР, а з 1944 і до 1950 займає різні посади в Головному управлінні виправно-трудових таборів та колоній МВС СРСР.

10.

Інформаційний політичний звіт Ганнопільського райкому КП(б)У про переведення хлібозаготівельної кампанії

17 грудня 1929 р.

ДО ШЕПЕТІВСЬКОГО ОПК'А
/інформ. відділу/

I. ПАРТ[ІЙНЕ] КЕРОВНИЦТВО ХЛІБОЗАГОТІВЛЕННЯ

а) По питанню хлібозаготівлі з боку ОПК ще на початку кампанії було переведено нараду секретарів РПК в купі з головами РВК, на який була дана загальна політична установка, щодо переведення хлібозаготівлі по окрузі.

В допомогу робітникам району відрядженні були уповноважені з ОПК, а також

ціла низка директив в цій справі. Під час переведення кампанії членами ОПК перевірялось керівництво РПК та загальний стан ходу роботи по хлібозаготівлі.

б) З боку РПК було переведено 2 наради уповноважених по хлібозаготівлі, на яких детально з'ясовано політичну установку та дані вказівки, щодо переведення і виконання кампанії по району.

Одночасно з цим по рад[янській] лінії були переведенні дві наради голів с/рад, Спож[ивчих] Т[оварист]в та С/Г кред[итових] т-в в купі з уповноваженими РПК, де всебічно обмірковувалось питання виконання хлібозаготівлі.

В процесі переведення кампанії на засіданнях РПК заслуховувались вітчіти фракції РВК та уповноважених про стан та хід хлібозаготівлі в районі, а також своєчасно надсилались керуючі матеріали в цій справі партосередкам, але все-таки необхідно констатувати, що з початку кампанії, партосередки не звернули належної уваги, щодо зосередження навколо цього громадської думки та участі батрацько-бідняцьких та середняцьких мас селянства в справі хлібозаготівлі, таке не серйозне ставлення викликало виділення членів РПК для роботи по секторам району. Весь район був розподілений на сектори і до кожного сектора зокрема був прикріплений член РПК, який переводив інструктаж низових робітників та виправляв ті чи інші хиби, що були під час допущені в роботі.

Для переведення хлібозаготівлі було мобілізовано в р-ні 38 членів партії і членів ЛКСМУ.

Аналізуючи роботу та участь профспілок в кампанії хлібозаготівлі, необхідно відмітити, що більша частина приймала безпосередню участь, менша частина ставилась пасивно і решта потайно-вороже.

в) Факти, що стверджували-б викривлення класової лінії з боку партосередків не було, але з боку окремих членів партії, то такі випадки були, а саме в чотирьох с/радах уповноважені в купі з комісіями сприяння хлібозаготівлі допустили розподіл річного завдання по хлібозаготівлі по між всіма соцгрупам села, поруч з цим були випадки недообкладення куркуля. Прояви правого ухилу з боку окремих партійців були, як наприклад: член партії Горошук на засіданні РПК заявив: «Я сваритися з дядьками не можу, а лише агітувати». Але прояви правого ухилу виникали під час практичної роботи через не розуміння. Одночасно з цим з боку окремих уповноважених було недосить відповідальне ставлення до виконання хлібозаготівлі в зазначені терміни, що визначені були РПК з приводу чого РПК своєчасно реагував і виправляв згадані хиби. По маючимся відомостям в РПК всі члени та канд. партії свої лишки хліба своєчасно здали до держ. органів.

г) Перевірка виконання директив РПК по хлібозаготівлі партосередками і уповноваженими через членів РПК.

д) Участь КОМ організації в справі хлібозаготівлі полягала в наступному: 1) 13 комсомольців були виділені уповноваженими, 2) в селах Жуків, Красностав, Аннопіль, Мирутин КСМ осередкам були виділені бригади на допомогу переведення хлібозаготівлі. По маючимся відомостям у РК ЛКСМУ комсомольцями здано лишків 383 пуда, а також КСМ осередками було організовано в 3-х селах червоні валки.

II. ДОСВІД МАСОВОЇ РОБОТИ

а) В загальному допомога з боку громадських організацій по хлібозаготівлі була. Контрольне завдання по хлібозаготівлі по кожному зокрема селу в першу чер-

гу обговорювалось на загальних зборах організації КНС в купі з неорганізованою біднотою. Біднота на своїх зборах приймала без суперечок. Був один випадок у с. Жукові де організація КНС була проти прийняття контрактного завдання хлібозаготівлі на село, а також були випадки з боку окремих членів КНС – Підкулачників, які виступили проти прийняття контрольного завдання по селам. В загальному з боку кооперативного активу обох систем кооперації приймалась активна участь в виконанні хлібозаготівлі. Треба зазначити, що біднота і громадський актив села в більшості перші продали свої лишки хліба державі. Також були випадки з боку окремих бідняків і активістів села, які підривали роботу по хлібозаготівлі по таких селах: Мухарів, Красностав, Кілікієв, Селичів.

б) Навколо своєчасного виконання контрольного завдання хлібозаготівлі по кожному селу зокрема уповноваженими РПК була проведена відповідна робота серед батрацько-бідняцьких та середняцьких мас села про участь останніх в виконанні хлібозаготівлі і натиску на куркульські шари села, щодо здачі їх лишків державі. В загальному комісії по сприянню хлібозаготівлі по району справились з роботою, яка покладалась на них і в більшості підходили класово до розкладки твердих завдань по хлібозаготівлі на куркульські господарства.

в) Бідняцько-середняцькі маси села в більшості допомагали комісіям по сприянню хлібозаготівлі по виконанню завдань по хлібозаготівлі. В соцзмагання по хлібозаготівлі було втягнуто 16 сел в районі, більша частина з них виконала умову по виконанню хлібозаготівлі до 25/X б.р. за що одержали премії від райбази - дефіцитний крам. Точного обліку як проведено соцзмагання і участь бідняцько-середняцьких мас, з боку уповноважених не було, що не дає можливість дати повні підсумки цієї роботи.

г) Було організовано 6 червоних валок.

д) Спілкою РТС було організовано бригаду з 17 чол., які проводили роботу по допомозі в проведенню хлібозаготівлі по 7 селам, наслідком переведеної ними роботи по селам було заготовлено 33 тис. пудів хліба.

е) Шефське Т-во в нашому районі мається лише одне, належної ролі по хлібозаготівлі не відіграло, лише під кінець виконання плану посилались т.т. для допомоги в переведенні цієї роботи, а також шефські т-ва, які держать шефство над селами з м. Шепетівки відіграли де які роль лише в справі роз'ясовчої роботи на селі.

Сільбуди, Х/Ч відіграли значну роль в справі популяризації завдань по хлібозаготівлі висвітлення в пресі питання хлібозаготівлі в стінгазетах. Через школи переводилась робота з учнями, які в свою чергу вели роботу серед батьків, допомагали в роботі Х/Ч, С/В. Учні старших груп, а також окремо приймали участь в засіданнях комісії допомагаючи якій в виявленні лишків куркульських господарств.

Участь профспілок полігала в виділенні бригад по хлібозаготівлі на села, для допомоги комісіям сприяння по хлібозаготівлі. Спілка «Робос» приймала участь в справі популяризації і роз'ясовчої роботи по хлібозаготівлі, а також частина відсотків 30 приймала активну участь в роботі комісій в загалі в роботі по хлібозаготівлі, були випадки коли окремі освітяни підривали роботу (Денесюк – Селичівської с/р). Що торкається спілки Медсантруд, то така вся в переведенні роботи по хлібозаготівлі не приймала, лише приймали участь окремі члени. В справі притягнення наймитів до роботи по хлібозаготівлі, то такі притягувались до роботи комісій.

Стін газети в усіх Х/Ч і С/В належного місця не заняли, а лише в частині віді-

грали роль в справі виявлення хлібних лишків та намірів куркулів, які намагались зірвати роботу в справі хлібозаготівлі.

З боку делегатських зборів була проведена така робота: питання про хлібозаготівлю було обговорено на заг[альних] зборах, де присутні були й жінки-делегатки. Значіння хлібозаготівлі не тільки делегатки, а й останні жінки уяснили добре, ніяких зривів з боку жінок, щодо хлібозаготівлі не було, а коли провадилась хлібозаготівлі весною жінки-делегатки селянки на зборах жінок робили визови й самі вносили скільки могли. Жіночий актив, як-то: жінки делегатки, як старого, так й нового складу чл[енів] с/р допомагали в переведенні кампанії хлібозаготівлі, були введені в комісії по сприянню хлібозаготівлі й де було треба ходили по хатах для складання акту й примінення інших заходів. Жінки котрі допомагали в хлібозаготівлі продавали лишки хліба самі, даючи приклад останнім жінкам. Так був використан актив старого складу.

III. ОРГАНІЗАЦІЙНО ГОСПОДАРСЬКА РОБОТА

а) Роль РВК і с/р в переведенні хлібозаготівлі була слідуєча: При одержанні РВК контрольного завдання хлібозаготівлі на район була складена комісія при РВК, яка розбила і намітила контрольне завдання на кожне село зокрема, після чого цей план був прийнятий на поширеній нараді голів с/р, земгромад, с/г та спож. т-в, яка відбулася 3/IX б. р., а 4/IX РВК надіслав контрольні завдання хлібозаготівлі до с/р. С/Р с комісіями і уповноваженими по сприянню розкладу на куркульські заможні маси села і повідомила останніх до 12/IX, де було зазначено термін здачі лишків хліба державі.

в) Для успішного і своєчасного виконання хлібозаготівлі з боку РВК і уповноважених приймався фінансовий натиск на дотермінову здачу всіх видів податків державі, особливо з куркульських заможних шарів населення. Адміністративний натиск на куркульські елементи по нашому району було проведено слідуєче: Закон ВУЦВК'у по нашому району було пристосовано до 31 куркульського господарства, з них 13 куркульських господарств було продано їх майно.

г) В справі технічних обставин кампанії з боку радянських і кооперативних установ, щодо підготовки складських приміщень і тари для зерна по району проходила задовольняюче. Лише нехватало вурок в хлібозаготовачів.

IV. КЛАСОВА БОРОТЬБА.

В справі переведення хлібозаготівлі з боку куркулів був великий опір, останні приймали всякі засоби аби підірвати хлібозаготівлі. В селі Кілікієві куркулі підполювали бідняків, аби останні виступали проти хлібозаготівлі, а також кулаки розповсюджували чутки, що буде війна. В с. Янушівці кулаки підговорювали бідняків, аби побити уповноваженого по хлібозаготівлі, останні передані до суду. В с. Мухареві куркулі агітували проти хлібозаготівлі.

Для характеристики як куркульсько-заможний елемент виступав проти хлібозаготівлі наводяться цифрові данні адмінвідділу про злочинства, що зареєстровані були під час кампанії: вбивств – 1, підпалів – 4, хуліганських вчинків – 3, агітаційних виступів – 4 і всього було затримано осіб за вбивство – 14, підпали – 1, за бешкетство – 4, і за інші – 16.

V. ЗДАЧА ХЛІБА СОЦІАЛІСТИЧНИМ СЕКТОРОМ ТА ПО КОНТРАКТАЦІЇ.

Серед членів колективних об'єднань була проведена роз'ясовча робота про зна-

чення хлібозаготівлі і своєчасну здачу лишків колоб'єднаннями державі, що колективами було виконано в зазначений термін, за винятком Піддубецького СОЗ'а, який за недостатком робочої сили не зміг своєчасно обмолотити свій хліб і останній здав свої лишки з запізненням.

Здача хліба плантаторами до кооперації проходила в основному задовільно. Несвоєчасна здача законтрабованого хліба мала місце тому, що недоставало молотарок в районі. В більшості плантатори зрозуміли користь контракції як для держави, та і для селянства.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /БУНЬКОВСЬКИЙ/

ДАХМО, ф.П-31, оп.1, спр.119, арк.30-33. Оригінал. Рукопис.

II.

Витяг з додатку до бюлетеню про терор в УСРР за даними Інформвідділу ДПУ УСРР від 10 по 20 грудня 1929 р.

21 грудня 1929 р.

НА ПОЧВЕ ХЛЕБОЗАГОТОВОК

УБИЙСТВА. ШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ. В с. Малый Скныт, Аннопольського р-на, 20/ХІ-с.г. убит бывший председельсовета-партиец. По подозрению в убийстве арестовано 9 середняков-уголовников.

НАЧ. I-го ОТДЕЛЕНИЯ ИНФО /МИРОШНИЧЕНКО/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.2990, арк.70,74. Копія. Машинопис.

12.

Інформаційний лист про хід осінньої посівної кампанії по Ганнопільському району

15 грудня 1929 р.

ДО ШЕПЕТІВСЬКОГО ОКРПАРТКОМУ

Агітаційна робота та [агро] пропаганда по здійсненню міроприятій осінньої засівної кампанії переводилась в достатній мірі Районовим Партиїним Комітетом та фракцією РВК що можуть свідчити показники осінньої засівної кампанії.

1. По плану ОЗВ контрольними цифрами передбачено очистити на трієрах 105 000 пудів посівматеріалу: Очищено на трієрах жита 57952 пуд., пшениці 25370 пуд., що складає ...% та на млинках і сортовницях 9 890 пуд.

2. Протруїти 45000 пуд пшениці, протруєно 17000 пуд, що складає 42%.

3. Закласти одностортових масивів на площі 400 гект. пшениці «Українки», а закладено на площі 320 гект, що складає 85%.

4. Сівники використовуються на 90%.

5. По плану ОЗВ та РВК контрольні цифри засіву жита та пшениці складають 13893 гект., з яких 35% товарової пшениці: засієно житом 9105, пшеницею 4778 гект.

Переведно засів на 25/ІХ б. р. жито 6120 гект., пшениці 2100 гект.

6. Негативні моменти в переведенні осінньої засівної кампанії є загроза недосіву по селу Жукову на площі 500 гект. в зв'язку з переведенням землевпорядження до гуртків населення ще не вступило в нові межі, а післано своїх представників до Харькова без відома РВК та ОВК і лише після повернення делегатів з Харькова буде приступати до посіву (землевпорядження до гуртків переведено по 8-ми селах, 7 сіл ввійшли в нові межі гуртками), але кожний гурток розподіляє землю між собою, а село Жуків саме кулацьке село категорично відмовилось). Крім того в час землевпорядження по 7-ми населених пунктах виявлено земельних лишків до 6000 гект., які розподілені між двома с/г артілями Українською та Єврейською, але теж мається загроза щодо зриву засіву артілями. Причини запізніле наділення землі та відсутність коштів на тяглову силу, а також відсутність відповідних керівників для Єврейської с/г артілі по організації виробничих процесів в сільгосподарстві на що необхідно звернути особливу увагу.

3 галузі колективізації виконано річний план щодо охоплення бідняцько-середняцьких господарств на 85%, а по площі на 102%. Цей зріст в більшості йшов за рахунок неподільних фондів.

Контракцію на 1929/30 рік виконано на 107%.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /БУНЬКОВСЬКИЙ/

ДАХМО, ф.П-31, оп.1, спр.124, арк.48. Оригінал. Машинопис.

1930

13.

**Доповідна заступника голови ДПУ України К. Карлсона
начальнику СОУ ОДПУ Є. Євдокимову з пропозиціями
щодо проведення виселення куркулів¹***13 січня 1930 р.*

В виду большой политической и практической важности выполнения мероприятий, указанных в Вашей телеграмме, дать категорические и окончательные соображения в такой короткий срок чрезвычайно затруднительно.

Нам кажется правильным, чтобы массовая операция по выселению кулачества была проведена в несколько очередей.

В первую очередь необходимо выселить антисоветско-кулацкий и контрреволюционный актив, приурочив к этому ликвидацию таких разработок, которые хотя и нуждаются в дальнейших агентурных мероприятиях, но должны быть ликвидированы в связи с операцией во избежание осложнений, причем по ним форсированным темпом следует проводить следственную работу.

Во вторую очередь включить семьи расстрелянных, заключенных в концлагерь, административно высланных кулаков и контрреволюционеров всей Украины, что составляет неточно 4 тыс. семейств,

В третью очередь должно быть проведено постепенное выселение кулацкого элемента, который хотя и не проявляет активности, но должен быть выселен для обеспечения успешности проведения коллективизации и весеннего сева.

Проведение мероприятий считаем необходимым начать с округов, которые переходят на сплошную коллективизацию, в частности: Одесский, Шевченковский, Сумской, Николаевский, Зиновьевский, Криворожский, Херсонский, Винницкий и Мелитопольский, а также с отдельных районов других округов, которые переходят на сплошную коллективизацию. Таких районов 8 по пяти округам.

Обязательно также должны быть включены пограничные округа: Каменецкий, Могилев-Подольский, Коростенский, Шепетовский, Проскуровский, Волынский и МАССР.

Одновременно с этим должна проводиться подготовительная работа во всех остальных округах Украины и в соответствующие сроки округа по нашим директивам должны приступить к проведению их в жизнь.

При проведении всех вышеуказанных мероприятий необходимо учесть, что мы столкнемся с рядом больших трудностей, как например: малочисленность периферийного аппарата ГПУ, отсутствие в ряде мест необходимой вооруженной силы, заминки с транспортом, отсутствие необходимых пересыльных пунктов, недостатки денежных средств и т. п.

Особенно тщательно нужно предусмотреть вопрос о ликвидации на месте хозяйств выселяемыми. Следует подробно предусмотреть, что будет отобрано, что бу-

дет оставлено, что будет разрешено к реализации.

Нужно своевременно разработать соответствующие планы, в которых предусмотреть вопрос об использовании всех частей аппарата ГПУ, выделении кадра ответственных работников для руководства и направлении групп работников для укрепления периферийного аппарата.

Районы и села, где будет проводиться выселение, должны быть обеспечены достаточным количеством партийных сил за счет городских организаций для общественно-политической работы.

Тщательно должен быть разработан план перевозок и подачи транспорта, во избежание заминок и скопления выселяемых.

В отношении цифровых данных, то, как Вам известно, учета по этим категориям не имеется.

По данным СОУ по девяти вышеуказанным округам числится на учете 6,5 тыс. чел., по пограничным округам – 8 тыс. Если из этого количества вычесть проходящих по разработкам до 2 тыс. чел., которые в операцию частично включены быть не могут, то остается 11,5 тыс. чел.

Сведения приблизительные, сюда не входят отдельные районы сплошной коллективизации, причем цифры взяты из формулярного учета. В них имеется некоторое количество бедняцких и середняцких групп, состоящих на учете по антисоветским проявлениям [...].

При разработке плана практического проведения в жизнь мероприятий по выселению кулачества просим учесть наши установки о категориях, об очередности выселения и о подготовительной работе.

Желательно своевременно получить директиву по этому вопросу.

Зам. председателя ГПУ УССР /Карлсон/
Начальник СОУ ГПУ УССР /Леплевский²/

ЦА ФСБ РФ, ф. 2-ос, оп. 8, спр. 35, арк. 222-224. Копія. Машинопис

Примітки:

¹ **Карлсон Карл Мартинович** (Огриетис Эдуард Янович) (1888-1938) – латиш. Член РСДРП з 1905. З 1908 по 1917 на еміграції в Німеччині та Бельгії. З 1917 – пом. нач. СОЧ ВЧК Росії, уповноваж. ВЧК у Нижньому Новгороді. З 1918 по 1919 – голова губЧК Казані. З 1919 член: колегії СВ ВЧК Росії, політбюро Московського губЧК. З 1920 в Україні: заст. нач. управління ЧК при Всеукраїнському, повноваж. представник ЧК України по Азовському узбережжю, голова Донецького губЧК (1920-22), нач. Донецького губвідділу ДПУ (1922-24), заст. голови ДПУ України (1924-34), нач. СОУ ДПУ України (1925-29), член ЦКК КП(б) У (1925-30), член ЦК КП(б)У (1930-37), нач. Харківського облвідділу ДПУ (1934-36), заст. наркома внутрішніх справ УРСР (1936-37). З 1937 в Сибіру: нач. Асимлага НКВС СРСР. 22.01.1938 арештований. 22.04.1938 розстріляний.

Євдокимов Єфим Георгійович (1891-1940) – росіянин. Освіта: початкова. Член РСДРП з 1918. З 1919 очолює ОВ МЧК, ОВ Південно-Західного та Південного фронтів, ОВ ВУЧК (1921-1923), повноваж. представ. ОДПУ на Півд.-Сході Росії (1923-1924) та в Півн.-Кавказькому краї (1924-1926), СОУ ОДПУ (1929-1931). Член колегії ОДПУ з 1929. У 1931-1933 – повноваж. представник ОДПУ в Середній Азії, ЛВО та СКК. З 1934 по 1937 перший секретар Півн.-Кавказького, Азово-Чорноморського крайкомів, Ростовського обкому ВКП(б). З травня 1938 – заст. наркома водного транспорту СРСР. В 1940 розстріляний.

² Леплевський Ізраїль Мойсейович (1894-1938) – єврей. Службовець. Член ВКП(б) з 1917. Член ЦК КП(б)У з 1930. З 1918 співробітник ЧК. Протягом 1918-1929 займає різні посади в Самарській, Катеринославській губЧК, Подільському губвідділі та Одеському окрвідділі ОДПУ. Очолює: СОУ ДПУ УСРР (1929-1931), ОВ ОДПУ (1931-1933). З 1933 по 1934 – заст. голови ДПУ УСРР. Нарком внутрішніх справ Білоруської РСР (1934-1937), УРСР (1937-1938). З 1938 нач. відділу ГУДБ НКВС СРСР. 26.04.1938 розстріляний.

14.

Витяг з протоколу ч.46 позачергового засідання Бюро Шепетівського окружного комітету КП(б)У в справі ліквідації куркуля як класу

31 січня 1930 р.

СЛУХАЛИ: Постанову ЦК КП(б)У від 3/І-30 року та інформацію т.т. ПРИСЯЖНЮК та ПРИХОДЬКО про наради при ЦК КП(б)У та ОДПУ про міроприємства в справі ліквідації кулака як класу.

УХВАЛИЛИ: Інформацію т.т. ПРИХОДЬКО та ПРИСЯЖНЮК прийняти до відома, постанову ЦК КП(б)У – до неухильного виконання.

2) Одобрити міроприємства ОДПУ, зв'язані з арештами 500 чоловік організаторів кулацтва та контрреволюційного елементу.

3) Навколо розкулачення, особливо навколо розкулачення тих кулаків, що мусять бути вислані поза межі України, кількість яких по контрольним завданням для нашої округи оприділяється в 800 господарств, розгорнути широку агітаційно-масову роботу серед бідняцько-батрацьких та середняцьких мас села, добиваючись в колективізованих селах постанов загальних зборів членів колгоспів, а в не колективізованих – загальних зборів батрацько-бідняцьких та середняцьких мас села, добиваючись підтримки міроприємств Рад. Влади та Компартії, скерованих на ліквідацію кулака як класу, добиваючись винесення постанов про підтримку виселення кулаків, які стояли на перешкоді, як загальним міроприємствам Рад. Влади і партії, так і особливо усуспільненню сільського господарства.

Для вироблення конкретних міроприємств по переведенню виселення, скласти комісію в складі т.т. ПРИХОДЬКО, БУРОВА та ШТИХНО.

4) Що ж ходить до розкулачення кулацького елементу, що остається в межах округи, то прийнявши до неухильного виконання директиву ЦК КП(б)У, доручити фракції ОВК встановити розмір земельних наділів для кулацьких господарств, виходячи для багатосімейних середньої норми земельних наділів для господарства, для малосімейних – середньої норми землі на їдця.

5) Дати директиви Районним Партійним Комітетам негайно приступити до складання списків господарств кулаків, які після розкулачування залишаються в межах округи, взявши за основу внесення в списки кулаків-експортників, кулаків позбавлених виборчих прав та тих кулаків, що були виявлені при хлібозаготівельній кампанії.

ГОЛОВА ЗАСІДАННЯ /ПРИСЯЖНЮК/
СЕКРЕТАР [печатка] /ЧИКИДОВСЬКИЙ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4135, арк.1. Засвідчена копія. Машинопис.

15.

Витяг з протоколу ч.48 засідання Бюро Шепетівського окружного комітету КП(б)У в справі ліквідації глитайських господарств

6 лютого 1930 р.

Підлягає поверненню
6/Ш-1930 року.

СЛУХАЛИ: Лист ЦК КП(б)У “Про заходи щодо ліквідації глитайських господарств в р-нах суцільної колективізації” та інформації уповноважених ОПК про пророблену підготовчу роботу зв'язану з реалізацією директиви про ліквідацію глитайських господарств. – (т.т. Недавній, Ковтун, Кенов, Наклонов, Шорохов та Буров)

УХВАЛИЛИ: Інформацію уповноважених ОПК про проведену підготовчу роботу – прийняти до відома.

1) Директивний лист Генерального Секретаря ЦК КП(б)У т. КОСІОРА «Про заходи щодо ліквідації глитайських господарств в р-нах суцільної колективізації» – прийняти до керівництва й негайного виконання.

2) [...] Практичну роботу по ліквідації куркуля як класу розгорнути в першу чергу в селах суцільної колективізації. В відношенні ж неколективізованих сіл запропонувати РПК негайно посилити роботу по колективізації, в процесі чого організувати бідняцько-середняцькі маси на ліквідацію кулака як класу, рішучо не допускаючи при цьому перекручувань й адміністрування.

3) В районах, де колективізація розгорнута ще недостатньо, але ж маються окремі колективізовані села, що забезпечує можливість здійснення як політичної, так і економічної установки – ліквідації кулака як класу, і де в цьому напрямку вже проведено підготовчу роботу серед бідняцько-середняцьких мас, рахувати необхідним практичне переведення директиви ЦК КП(б)У і в цих селах.

4) Відносно персональних списків, запропонувати РПК негайно приступити до складання орієнтовних поіменних списків куркульства по селах, як по першій, другій, так і по третій категоріях, поклавши в основу списки Окрвідділу ДПУ.

Практичну роботу по складенню списків не проводити аж доки не буде дано додаткової директиви ОПК.

ГОЛОВА /ПРИСЯЖНЮК/
СЕКРЕТАР /ЧЕКИДОВСЬКИЙ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4134, арк.14-17. Завірена копія. Машинопис.

16.

Оперативний наказ № 42167 по ДПУ УСРР щодо репресій та виселення куркулів

7 лютого 1930 р.

СОВ.СЕКРЕТНО

1. В соответствии с решениями Директивных инстанций органами ГПУ необ-

ходимо очистить территорию Украины от активных контрреволюционных, кулацких и белогвардейских элементов путём заключения в концлагеря и применения к наиболее злостной и активной части кулачества, террористам, повстанцам, организаторам массовых выступлений высшей меры социальной защиты.

Вместе с тем, ИЗ РАЙОНОВ СПЛОШНОЙ КОЛЛЕКТИВИЗАЦИИ (т.е. тех, которые коллективизированы на 50% и выше), должно быть выселено за пределы Украины – в СЕВЕРНЫЙ КРАЙ – 20.000. семейств наиболее активных и богатых кулаков.

2. Изъятие и репрессии по отношению к указанным выше кулацко-контрреволюционным элементам должны обеспечить безболезненное проведение мероприятий по массовому выселению кулачества.

При арестах ни в коем случае не гонятся за голым количеством арестованных. Операция должна быть проведена с таким расчетом, чтобы удар пришелся исключительно по наиболее активно действующим неисправимым кулацко-контрреволюционным элементам.

Операция по массовому выселению начинается в районах сплошной коллективизации 20-25 февраля.

В связи с тем, что при выселении, по всем районам Украины не-возможно будет обеспечить одновременно транспортирование эшелонов, ГПУ УССР дополнительно установить точные сроки для отдельных округов и районов. Без указаний ГПУ УССР к выселению ни в коем случае не приступать.

3. Аресту подлежат активные кулацко-контрреволюционные элементы, как группы и организации, так и одиночки, активные бандиты из кулаков и кулацко-церковно-контрреволюционный актив.

4. Аресты вышеуказанных элементов производятся не только в округах и районах сплошной коллективизации, но и во всех остальных засоренных округах и районах, не исключая национальных.

5. Особое внимание необходимо обратить на изъятие организаторов массовых выступлений, террористических актов, поджогов, умышленного вредительства и т.д.

Борьба с этой категорией лиц приобретает ещё большую актуальность во время массового выселения кулачества, так как несмотря на проводимые уже аресты контрреволюционного актива, борьба с контрреволюцией обострится и должна встретить организованный и решительный удар со стороны ГПУ.

6. Имея в виду, что в ряде засоренных антисоветским элементом округов, выселение кулачества будет произведено в минимальных размерах, вследствие ограниченного количества сплошь коллективизированных районов – в этих местах и особенно в пограничных округах, наиболее широко использовать настоящие арестов, для изъятия только активного кулацко-контрреволюционного элемента.

7. Начальникам Округных Отделов при разрешении вопросов об изъятии контрреволюционного элемента, строго руководствоваться наличием достаточных и веских данных, особо следя за правильным классовым подходом с тем, чтобы наши репрессии НИ В КОЕМ СЛУЧАЕ НЕ ЗАДЕВАЛИ СЕРЕДНЯКА И БЕДНЯКА.

8. Аресты середняков и бедняков допустимы, только в исключительных случаях, **ПОВТОРЯЮ В ИСКЛЮЧИТЕЛЬНЫХ СЛУЧАЯХ**, когда эти лица являются **АКТИВНЫМИ ФИГУРАНТАМИ ПО СЕРЬЁЗНЫМ РАЗРАБОТКАМ КОНТРРЕВОЛЮЦИОННОГО И ШПИОНСКОГО ХАРАКТЕРА**.

9. В городах изымаются те контрреволюционные группы или лица, которые связаны с селом и могут оказать ни последнее организующее антисоветское влияние.

10. Следствие по делам изъятых вести усиленным темпом, для чего выделить необходимый квалифицированный аппарат. Законченные дела представлять немедленно, не накапливая их в большом количестве, на Судебную Тройку ГПУ УССР, вместе с агентурными материалами.

11. К делам, направляемым в Тройку, необходимо прилагать обвинительное заключение, с указанием меры социальной защиты. Заключение согласовывается с Округпрокурорами.

12. В целях полного информирования ГПУ УССР о произведённых арестах, Округотделы доносят СОУ и в копиях соответствующим Отделам и УСО следующие данные: а) Всего арестовано Округотделом – Погранотрядом, из них по КРО, СО и ИНФО; б) Обязательно указать количество и клички ликвидированных разработок, по каждому виду преступлений (укр[аинская] контрреволюция, белая контрреволюция и т.д.); в) Сколько арестовано по каждой разработке и за каким Отделом ГПУ УССР разработки числятся (КРО, СО и ИНФО); г) Общие данные о социальном положении арестованных, отдельно по разработкам и одиночкам; д) К сведениям прилагать краткие характеристики по наиболее интересным делам; е) Сведения об арестах по ликвидированным разработкам и изъятым одиночкам – **ПРЕДСТАВЛЯТЬ КАЖДЫЕ ТРИ ДНЯ** по указанной выше форме.

13. Независимо от этого, Округотделы обязательно представляют в УСО предусмотренные директивой №33703 от 11/1-1930 г. следующие учетные материалы: 1. Карточку дела на каждое следственное дело. 2. Учетно-статистическую карточку на каждое лицо, с алфавитной карточкой. 3. Обвинительное заключение по делу в 5-ти экземплярах которые пересылаются вместе с делом на Тройку.

О ВЫСЕЛЕНИИ

I. Организация работы в Округе

14. Для руководства всей работой, организовывается Оперативная Тройка, под председательством Нач. Округотдела, из работников Округного территориального Отдела.

На территории тех округов, где расположены другие органы ГПУ, для разрешения общих оперативных вопросов, создаётся совещание из Начальников, расположенных на территории данного округа органов ГПУ, под председательством Нач. Округотдела.

15. Округная Оперативная Тройка, на основе настоящего приказа разрабатывает детальный план проведения выселения кулацкого элемента. В план входит: а) Подготовительная работа, организация районных оперативных групп, участие в оставлении и утверждении списков, организация пересыльных пунктов на назначенных станциях погрузки; б) Обеспечение бесперебойной информации о настроениях всех слоев населения, допущенных в Округе искривлениях, своевременная сигнализация о нарастающих и имевших место контрреволюционных проявлениях (злостная антисоагитация, распространение листовок, террор, массовые выступления и др.); в) Организация и подготовка вооруженной силы из числа партийцев и комсомольцев с точной разбивкой их по районам; г) Мероприятия по усилению охраны всех важнейших гос. сооружений и предприятий. Особое внимание обратить

на элеваторы. Мероприятия по усилению охраны и агентурного обслуживания всех тех пунктов где хранится оружие, арт. имущество и т.д.; д) Усиление перлюстрации корреспонденции, в частности обеспечение стопроцентного просмотра писем, идущих в Красную Армию, а также усиление просмотра писем, идущих за границу и из-за границы. Соответствующим образом предусмотреть усиление аппарата П/К.

16. При выработке плана должны быть предусмотрены вопросы связанные с возможностью волюнок и массовых выступлений.

17. Окружная Тройка имеет в своем распоряжении минимально необходимый вооруженный резерв из чекистов, войск ГПУ, ФК, ОСНАЗ и, в крайнем случае, из мобилизованных партийцев и комсомольцев. В случаях исключительной надобности (только восстания) привлекать воинскую силу только по телеграфному распоряжению ГПУ и командования УВО.

18. Окружная Оперативная Тройка, в зависимости от количества арестованных, общего количества выселяемых, количества районов и сел, охватываемых операцией распределяет правильно свои наличные силы: а) С расчетом быстрейшего проведения следствия по ликвидированным и возникающим делам (следственная группа Окротдела); б) Выделяет из состава УЧОСО группу работников для обеспечения ежедневной четкой информации по табелю донесений; в) Выделяет специального работника для учета всей работы Окротдела как по производимым арестам, так и по высылке, в целях регулярного и точного информирования центра по преподанным формам.

II. Организация работы в районе.

19. В каждом районе, где проводится выселение кулачества, создается оперативная группа, во главе которой стоит ответственный работник ГПУ, полностью отвечающий во время проведения операции за состояние района.

20. В районную опергруппу входит уполномоченный по агентуре, уполномоченный по следствию и необходимое количество сотрудников и мобилизованных парт. организациями, в зависимости от размеров операции.

21. Районные оперативные группы организуются в течении 24-х часов, с момента получения настоящего приказа и немедленно выезжают в свои районы.

22. Районные уполномоченные на все время работы группы переходят в непосредственное подчинение Начальников оперативных групп и используются ИСКЛЮЧИТЕЛЬНО для связи с агентурно-осведомительной сетью и информации.

23. Уполномоченный агентуры непосредственно связывается с наиболее серьезной агентурой Окротдела, вербует, в зависимости от обстановки, новых агентов, направляя их внимание на выявление нарастающих антисоветских и контрреволюционных тенденций, контрреволюционных групп и моментов подготовки контрреволюционных выступлений.

Районная опергруппа по получению указанных сведений, принимает немедленно меры, одновременно связываясь с Окружной Опер-тройкой.

24. На районную оперативную группу возлагается обязанность по освещению перегибов и извращений классовой линии, а также наблюдение через сеть за сохранностью конфискованного имущества.

25. Районная Оперативная Группа принимает меры к освещению через всю сеть, о настроениях допризывников и переменников и следит за тем, чтобы оружие, выда-

ваемое допризывникам и переменникам, не попало бы в руки враждебных элементов.

26. Районная Опергруппа, на основе получаемых данных, – информирует ежедневно Окружную Тройку, как о настроениях и событиях в районе, так; и о ходе подготовительных работ, составлении списков и проведении самой операции.

27. Уполномоченный по следствию ведет работу в районе по всем возникающим во время операции делам, связанным с антисоветской и контрреволюционной деятельностью, направляя арестованных вместе с делами, после первичных следственных действий – в Окружную Тройку.

28. Нач. Опергруппы связывается с Райисполкомом и участвует в составлении и утверждении списков, подлежащих выселению кулаков, причем: а) Использует все материалы ГПУ, учетов Окротдела и райуполномоченного о наиболее активных и злостных кулаках – для включения их в списки; б) следит за тем, чтобы в списки НИ В КОЕМ СЛУЧАЕ НЕ ВКЛЮЧАЛИСЬ СЕРЕДНЯКИ И БЕДНЯКИ И ТЕ ЛИЦА, КОТОРЫЕ ВЫСЕЛЕНИЮ НЕ ПОДЛЕЖАТ.

29. Списки кулацких хозяйств, выселяемых на Север, составляются Райисполкомами по решениям собраний колхозников, батрацко-бедняцких собраний, собраний КНС и утверждаются Окрисполкомами.

30. Выселению подлежат наиболее богатые кулаки вместе с семьями, бывшие полупомещики, а также семьи расстрелянных и заключенных в концлагерь кулаков, оставление которых в районе социально опасно. ПОВТОРЯЕМ ТОЛЬКО КУЛАКОВ, СЕРЕДНЯК НИ В КОЕМ СЛУЧАЕ НЕ ДОЛЖЕН БЫТЬ ЗАТРОНУТ.

32. Члены семей высылаемых и заключенных в концлагеря кулаков могут при их желании и с согласия местных Райисполкомов остаться в прежнем районе. Нач. Опергруппы должен принять участие в рассмотрении подобных ходатайств, не допуская оставления кулацких семейств, оставление которых в районе социально опасно.

33. Выселению и раскулачиванию не подлежат семьи красноармейского и командного состава Р.К.К.А.

В отношении же кулаков, члены семей которых длительное время работают на фабриках и заводах, – должен быть проявлен особо ос-торожный подход с выяснением положения соответствующих лиц не только в деревне, но и у соответствующих заводских организаций.

34. О выселении кулацких элементов из национальных районов, директивы будут даны дополнительно.

ПОРЯДОК ВЫСЕЛЕНИЯ.

35. Выселение кулаков и их семей из села, после утверждения соответствующими инстанциями списков, проводится силами местного партийного, комсомольского, рабочего и батрацко-бедняцкого актива.

36. Нач. Районной Оперативной группы направляет в каждое село, где будет производиться выселение, необходимое количество работников.

37. На обязанности этих работников лежит, совместно с Сельсоветом, отправка выселяемых из села (рекомендуется выселяемых и вещи их отправлять на подводах), направление их на станции погрузки, определенные заранее Окружной Тройкой, заполнение карточек на высылаемых, которые направляются вместе с высылаемыми на ближайшую станцию погрузки в 2-х экземплярах и сдаются коменданту пересыльного пункта.

38. Высылаемым кулакам при конфискации у них имущества должны быть оставлены лишь самые необходимые предметы домашнего обихода (также и теплая одежда), некоторые элементарные средства производства в соответствии с характером их работы на новом месте (ввиду отправки на Север и использования их на лесоразработках, они берут с собою – топор, пилу, лопату и др. инструменты, что должно грузиться в отдельном вагоне), причем общее количество вещей и продовольствия должно составлять 25-30 пудов. Денежные средства высылаемых кулаков также конфискуются с оставлением, однако, на руках у кулака некоторой минимальной суммы (до 500 рублей на семью), какая необходима для переезда и устройства на месте.

39. Высылаемых кулаков следует обязать, в счет полагающихся им к перевозке 25-30 пудов вещей, брать не менее чем на 2 месяца продовольствия.

В списках перевозимых, передаваемых территориальными органами комендантам эшелонов, секретно отмечать семьи, не взявшие с собою, по независимым от них причинам, – продовольствия, для выдачи им в пути питания.

40. Окружная Тройка, исходя из количества высылаемых, в зависимости от масштаба операции и территории, охватываемой ею, устанавливает станцию погрузки, согласно специальной инструкции ЮЖОКТО.

41. Станции погрузки подбираются с таким расчетом, чтобы иметь возможность заранее, здесь же, организовать пересыльные пункты, для содержания высылаемых на время по прибытии их на станцию до момента погрузки в эшелоны, что предположительно должно занять не больше 6-10 часов.

42. Станции погрузки согласовываются с ближайшими транспортными органами и сообщаются немедленно в СОУ ГПУ УССР и Начальнику ЮЖОКТО.

43. Порядок содержания высылаемых на пересыльных пунктах при станциях погрузки должен производиться с таким расчетом, чтобы ни в коем случае не имело место долгое ожидание маршрутных эшелонов.

44. Во главе пересыльного пункта на станции погрузки стоит Комендант, назначаемый из числа работников ГПУ, подчиняющийся непосредственно Окружной Тройке.

Коменданту придаются 2 помощника. Охрана пункта организуется за счет сил местного актива и милиции.

45. Комендант пункта ведет учет высылаемых, поступающих на пункт. Тщательно фильтрует отправляемых, с целью недопущения к отправке лиц, не подлежащих выселению (бедняков, середняков, семейств комсостава и красноармейцев РККА).

46. Комендант принимает меры к обеспечению отправляемых эшелонов необходимым количеством осведомления, которое передает комендантам эшелонов, для дальнейшей связи в пути следования.

47. Эшелоны сопровождают в пути охраной НКПС. Транспортные органы ГПУ назначают Комендантов эшелонов и их помощников.

48. Комендант пункта ежедневно доносит в Окружную Оперативную Тройку о количестве принятых и отправленных в эшелоны кулаков и их семейств, о положении на пункте, происшествиях, волынках и настроениях высылаемых.

49. Фильтрация высылаемых проводится следующим образом: Производится краткий опрос высылаемых (старших в семье) на основании данных, изложенных в

личной карточке.

В том случае, когда в отношении выселяемого не было допущено ошибок в определении социального положения, Комендант или его помощник после соответствующего опроса делает пометку на личной карточке, после чего один экземпляр таковой направляет в Окружную Тройку, а второй идет с высылаемыми к месту высылки, через Коменданта эшелона.

ПРИМЕЧАНИЕ: 1. Без ведома Окружной Тройки или Нач. Окротдела ГПУ, Комендант – освобождать выселяемых не имеет права. В случае необходимости он уведомляет Окружную Тройку, задерживает выселяемого и ожидает указаний последней.

2. Окружная Тройка по проверке всех данных пользуется правом приостановления выселения.

50. По выселению кулаков и их семей устанавливается следующая отчетность.

Ежедневная телеграфная сводка в СОУ ГПУ и УСО о количестве кулацких семей и общем числе людей, прибывших и убывших по следующей форме:

а) За данный день: 1) – количество кулацких семей, 2) – общее количество людей, 3) – отдельно количество взрослых мужчин (от 18 лет), сосредоточенных на погрузочных пунктах.

б) За данный день, отправленных в эшелонах по железной дороге из погрузочных пунктов – 1) – количество кулацких семейств, 2) – общее количество людей и 3) – отдельно – количество взрослых мужчин (от 18 лет).

При наличии эксцессов, в телеграмме даются краткие сведения с обязательным сообщением о принятых мерах.

51. Трех дневные сводки направляются почтой в адрес СОУ по следующим вопросам: 1) Реагирование всех слоев населения Округа на выселение; 2) Политсостояние районов, где проводится выселение; 3) Общий ход операции; 4) Эксцессы, волнения, выступления, активные проявления бандитизма и проч.; 5) Принятые меры.

52. По наиболее серьезным проявлениям – о террористических актах, массовых выступлениях, активного противодействия выселению и т.п., наряду с немедленным телеграфным уведомлением, высылаются подробные спецсводки.

53. К трех дневной сводке прилагаются статистические таблицы, согласно форме, приложенной к приказу.

54. Оперативная Тройка Округа ежедневно направляет в УСО четко заполненную копию карточки на высылаемых.

55. В соответствии с настоящим оперативным приказом, Нач. ЮЖОКТО разработать детальный приказ для ДТО, ОДТО Линейной Агентуры, Комендантов эшелонов и проч. – о порядке организации оперативных постов на станциях погрузки, приемки высылаемых, сопровождении, обслуживания эшелонов, питания высылаемых и т.д., установив соответствующий табель донесений.

56. Всем Начальникам Окротделов ГПУ ознакомиться для руководства в практической работе с последней директивой ЦК КП(б)У «О мерах по ликвидации кулацких хозяйств в районах сплошной коллективизации», предусматривающей порядок выселения, расселения и конфискации имущества.

57. Органы ГПУ, не принимая непосредственного участия в деле расселения кулацких хозяйств на другие земли, – должны поставить информационную работу таким образом, чтобы достаточно полно отразить настроения переселяемых и

окружного населения, перегибы и извращения, расслоение и т.д.

58. Начальникам Окротделов ГПУ, наряду с проведением всех вышеуказанных мероприятий, необходимо принять все меры к усилению агентурной работы по всем важнейшим линиям.

59. Все последующие указания к настоящему основному оперативному приказу будут даны дополнительно.

Для успешного, организованного и точного выполнения чрезвычайно важной и ответственной задачи, возложенной партией на органы ГПУ, – Всем Начальникам Окружных Отделов принять решительные меры к проведению в жизнь настоящего приказа, обеспечив на деле четкую и бесперебойную работу всего аппарата ГПУ.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО ПОЛИТИЧЕСКОГО
УПРАВЛЕНИЯ УССР /БАЛИЦКИЙ¹/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3190, арк.2-13. Копія. Машинопис.

Примітка:

¹ **Балицкий Всеволод Аполлонович** (1892-1937) – українець. Освіта: 3 курси юр. ф-тету Московського ун-ту, Тифліська школа прапорщиків (1915). Член РСДРП з 1913. З лютого 1917 – голова полкового комітету 114 запасного полку, а з жовтні 1917 – голова Ради солдатських депутатів (м. Тавриз, Персія). З 1918 на нелегальній політичній роботі в Грузії, член РСДРП(б) Гурії та Мегрелії. З грудня 1918 в Україні: зав.відділом та член Колегії ВУЧК, з 1919 – зав. секретаріатом ВУЧК. З 1919 голова – Гомельської ЧК, ревтрибуналу Гомельського УР, Української Організаційної Комісії та політінспектор ВУЧК. З листопада 1919 почергово – голова Волинської, Київської ЧК та уповн. представник ВУЧК на Правобережній Україні. З 1920 начтилу та голова військтрибуналу Південно-Західного фронту. Протягом 1920-1921 – заст. голови Центрального управління ВУЧК, з квітня 1921 по березень 1922 – заст. голови та командуючий військами ВУЧК, з липня 1922 – заст. голови ДПУ. З 1.IX.1923 по 31.VI.1931 голова ДПУ України, уповн. представник ДПУ-ОДПУ СРСР в Україні, заст. голови ОДПУ при РНК СРСР. З 1930 – член ЦКК ВКП(б). В 1932 – особливоуповноважений ДПУ з хлібозаготівель в Україні. В 1933 – уповн. представник ОДПУ в УСРР та голова ДПУ України. З 15.VII.1934 нарком внутрішніх справ УСРР, член ЦК ВКП(б). В травні 1937 переведений на Далекий Схід нач. УНКВС. В липні 1937 арештований та в листопаді розстріляний.

17.

Звернення наркома внутрішніх справ та голови ДПУ України В. Балицького щодо мобілізації міліції

8 лютого 1930 р.

Сов. Секретно

ЦК КП(б)У, Тов. КОССИОРУ С. В.¹

В предстоящей кампании по выселению кулачества, на органы Милиции возлагается большая и ответственная работа.

Милиция, как вооруженная сила и своим агентурно-осведомительным аппаратом должна будет, под руководством ГПУ, выполнить огромную работу по выселению кулачества.

Наряду с этим Милиции придется довести до максимального темпа борьбу с

крупными уголовными кадрами преступников – (бандитами, грабителями, поджигателями и т.п.), которые будут пополняться некоторыми группами кулачества, пытающимися перейти на нелегальное положение.

Между тем ряд ответственных руководителей Милиции снимаются местными парторганизациями на временную или постоянную работу иного характера.

Исходя из важности и объема задач, стоящих перед Милицией, я считаю необходимым объявить её, по примеру ГПУ, мобилизованной, прекратив какое бы то ни было иное использование её работников.

Прошу санкции для срочного проведения этого мероприятия.

НАРОДНЫЙ КОМИССАР ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
и ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ГПУ УССР [підпис] /БАЛИЦКИЙ/
ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3190, арк.22. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ **Косіор Станіслав Вікентійович** (1888-1939) – поляк. Освіта: Сулинське початкове училище (1902). Член РСДРП(б) з 1907. Член парткомітету РСДРП Донецько-Юрїївського металург. заводу. З 1912 на нелегальній партроботі в Харкові, Києві та Полтаві. З 1915 на засланні в Іркутській губ. З 1917 в Петрограді: відповідальн. секретар Нарвсько-Петергофського райкому РСДРП(б), комісар військкревкому, член Комітету ревоборони. З березня 1918 в Україні Народний секретар фінансів Радянської України. З 1918 – секретар підпільного Київського комітету КП(б)У. У 1919-1921 – член політбюро ЦК КП(б)У, секретар ЦК КП(б)У, голова Зафронтового бюро ЦК КП(б)У. В 1920 член колегії Наркомпродовольства УСРР. В 1922 в Сибіру: секретар Сибірського бюро ЦК РКП(б), з 1924 – член ЦК ВКП(б). В 1926 в Москві: секретар ЦК ВКП(б) та членом Оргбюро ЦК ВКП(б). З 1928 в Україні: ген.секретар ЦК КП(б)У. В 1930 член Політбюро ЦК ВКП(б), а з 1931 – Президії ВУЦИК. В 1937 депутат ВР СРСР. З 1938 заст. голови РНК СРСР і голова КРК при РНК СРСР. В 1939 розстріляний.

18.

Витяг з оперативного наказу № 44722 по ДПУ УСРР щодо виселення куркулів

11 лютого 1930 р.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

[В] Текущем м-це на территории Украины начнется операция по выселению кулака из районов сплошной коллективизация в соответствии с оперативным приказом ГПУ УССР за № 42167 от 7-го февраля 1930 г.

ПРИКАЗЫВАЮ:

А. Для выполнения этого задания привлечь:

1. НА СЕЛЕ:

а) партийцев	Путем мобилизации через соответствующие парторганы
б) комсомольцев	
в) батрачество	
г) проверенные группы бедняцкого населения	

Милицию на селе к этой работе не привлекать.

2. В РАЙОННЫХ ЦЕНТРАХ СПЛОШНОЙ КОЛЛЕКТИВИЗАЦИИ сформировать особые отряды в составе:

а) мобилизованных вооруженных партийцев; б) мобилизованных вооруженных комсомольцев и; в) милиции.

3. НА ЖЕЛ. ДОР. СТАНЦИЯХ В ПУНКТАХ ПОГРУЗКИ В КАЖДОМ ОКРУГЕ. Работой пересыльного пункта руководит особо назначаемый комендант. Пересыльный пункт обслуживается:

а) мобилизованными вооруженными партийцами; б) мобилизованными вооруженными комсомольцами; в) милицией (15-20 чел.) и; г) охраной НКПС (20 чел. на эшелон) до момента посадки выселяемых в вагоны, после чего охрана НКПС приступает к выполнению непосредственных задач конвоирования и сопровождения эшелонов.

4. В КАЖДОМ ОКРУГЕ СФОРМИРОВАТЬ ЧЕКИСТСКО-ВОЕННЫЙ РЕЗЕРВ в составе:

а) мобилизованные и вооруженные партийцы; б) мобилизованные и вооруженные комсомольцы; в) пешие и конные резервы милиции; г) школы милиции. Чекистско-военный резерв в оперативном отношении подчинять Окружной Тройке.

5. В 24-х ЧАСОВОЙ СРОК по получении приказа, донести в Особый Отдел УВО о количестве вооруженной силы и оружия (винтовки, револьверы и запас боевых патронов) согласно п.п. 2,3 и 4 раздела "А" и в соответствии с литерами, указанными в этих пунктах.

Б. В СЛУЧАЕ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ВОССТАНИЙ И БАНДИТИЗМА Окружные оперативные Тройки ликвидируют таковые имеющимся в их распоряжении вооруженными силами и в крайнем случае, каждый раз с моего разрешения, в Округа высылаются воинские части.

В первую очередь для ликвидации восстаний и бандитизма, используются войска ОГПУ, согласно ниже приводимого плана прикрепления войск ОГПУ.

ПЛАН

прикрепления войсковых частей ОГПУ на случай высылки из округа

Наименование округа	Какая часть прикреплена	Примечание
Бердичевский	Ман. группа Славутского Погранотряда	Высылаются
Шепетовский	Ман. группа Ямпольского Погранотряда	Высылаются

Остальные подразделения 6-го Кавалерийского полка остаются в г. Харькове в качестве моего резерва. В случае ухода 4-го Украинского полка из г. Харькова, караулы при ГПУ УССР занимают 6-м Кав. полком. [...]

Прибывающие части должны все время держаться в кулаке и не расплыться мелкими подразделениями. Части должны продолжать свою боевую подготовку, согласно особой боевой программы и могут быть оперативно использованы только на подавление восстаний и ликвидацию бандитизма. Мелкими оперативными заданиями войсковые части не нагружать.

В. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВОЙСК РККА.

Полевые войска РККА, как правило В ОПЕРАЦИИ НЕ УЧАСТВУЮТ. Привлечение их может быть допущено только в последнюю очередь при абсолютной недостаточности всех остальных вооруженных сил и с особого моего и Командующего

войсками УВО, в каждом отдельном случае, разрешения. [...]

Г. РАБОТА ВОЕНИЗИРОВАННОЙ ОХРАНЫ.

Военизированная охрана в операцию НЕ ВОВЛЕКАЕТСЯ. На нее возлагается усиление бдительности по охране объектов, в связи с могущими быть диверсионными актами.

Д. РАБОТА ОСНАЗА'а

Кроме участия в проводимой операции, ОСНАЗ'у усилить бдительность и ответственность по охране государственных учреждений и сооружений.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ГПУ УССР /БАЛИЦКИЙ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3190, арк.27-29. Оригінал. Машинопис.

19.

Витяг з протоколу ч. 50 позачергового засідання Бюро Шепетівського окружного комітету КП(б)У

21 лютого 1930 р.

Підлягає поверненню 21-го Березня 1930 р.

СЛУХАЛИ: §-750. Клопотання Заславського та Аннопільського РПК'а про дозвіл в цих районах приступити до ліквідації куркуля як класу, оскільки в цих районах колективізована площа на 20 Лютого понад 80% (т. Присяжнюк).

УХВАЛИЛИ: §-750. Приймаючи до уваги, що в попередніх 8-ми районах, в яких дозволено переводити ліквідацію куркульства як класу, робота по ліквідації вимагатиме перекинення всієї кількості міського активу в ці райони для забезпечення переведення відповідної політичної масової роботи, чому останні райони можуть залишитися без відповідної допомоги міськими партсилами, а тому вважати за неможливе зараз переводити в останніх п'яти районах (Славутському, Теофіпольському, Заславському та Аннопольському), роботу по ліквідації куркуля як класу, хоч вони на 20 Лютого і з'являються вже районами суцільної колективізації.

ГОЛОВА /ПРИСЯЖНЮК/
СЕКРЕТАР /ЧИКИДОВСЬКИЙ/

З оригіналом вірно: ЗАВ. ЗАГ. ВІД. ОПК'а [нідпис] /ЧИКИДОВСЬКИЙ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4134, арк.26-28. Завірена копія. Машинопис.

20.

Повідомлення ДПУ України в ОДПУ СРСР про масові селянські заворушення в Шепетівській окрузі

26 лютого 1930 р.

Зам. пред. ОГПУ т. Ягоде, нач. СОУ ОГПУ т. Евдокимову

В дополнение к нашему № 49731 сообщаем: спровоцированные кулачеством и церковниками волнения, начавшиеся в Плужанском районе Шепетовского округа

охватили также ряд пограничных сёл [...]. Волнения перекинулись в соседние Изяславский и Славутский районы Шепетовского округа. После проведения разъяснительной работы в этих районах наступило некоторое успокоение. Наметился откол бедняцко-средняцкой массы от вожаков.

Причины движения – грубые искривления местных властей, недостаточная подготовка в отдельных селах коллективизации при форсированном темпе последней, обобществлении инвентаря, посевматериала в двухдневный срок по решению собрания, не имевшего кворума, обыски комсомольцами дворов, конфискация утильсырья без оплаты, неправильное закрытие церквей. По Шепетовскому и смежным округам даны необходимые директивы. Брошена группа ответственных партийных работников для политической работы.

Зам. ГПУ Украины /Карлсон, Леплевский/
Нач. оперштаба ГПУ Украины /Реферт/

ЦА ФСБ РФ, ф.2, оп.8, спр.232, арк.72. Завірена копія. Машинопис.

21.

Лист голови ДПУ України В. Балицького про причини масових селянських заворушень в Шепетівській окрузі

28 лютого 1930 р.

ХАРЬКОВ ГПУ УССР ТОВ. КАРЛСОНУ, ЛЕПЛЕВСКОМУ ДЛЯ
НЕМЕДЛЕННОЙ ПЕРЕДАЧИ ТОВ. КОССИОРУ ТАК КАК СЕЙЧАС ЗАСЕДАЕТ
ПОЛИТБЮРО

На основе информации товарищей присланных из Харькова, Окружкома и ГПУ – Шепетовские события рисуются в следующем виде:

ПЕРВОЕ – волнения возникли безусловно благодаря искривлению линии партии по коллективизации. По образному заявлению местных товарищей – их лозунгом было «ПУСКАЯ ВСЕ ПОМРУТ, НО БУДУТ СТОПРОЦЕНТНО КОЛЛЕКТИВИЗИРОВАННЫ».

Районы получив такую директиву начали соревноваться друг с другом. В отдельных селах дело доходило до того, что не только не велась подготовительная работа за коллективизацию, но обманым путем записывали в СОЗ'ы и коллективы. Были случаи когда объявляли подписку на киноаппарат, на радио, а оказывалось, подписавшиеся попадали в СОЗ. После подписки формально считали их членами СОЗ'а и административными мерами проводили коллективизацию.

ВТОРОЕ – Как и в других местах примешали несвоевременно церковные дела, что давало повод также к выступлениям.

ТРЕТЬЕ – Комсомольцы в последних кампаниях наделали много преступных глупостей; допускали издевательства над крестьянами. И сейчас комсомолец в Округе вызывает повсеместно враждебное к себе отношение.

ЧЕТВЕРТОЕ – Во всех этих волынках руководящую и самую активную роль играют женщины, как-то: в первую очередь они против коллективизации, больше

поддаются антисоветскому влиянию попов и могут выступать единым фронтом – женщины-беднячки, середнячки и кулачки.

За ними втягиваются и мужчины, но в значительно меньшей мере. Были случаи когда жены избивали мужей, отцов, идущих в СОЗ'ы.

ПЯТОЕ – Кроме крайних искривлений со стороны партийного и советского аппарата, безусловно имеет место агитация антисоветских элементов. Начало волнений возникло в селе ПЛУЖНОМ, где органы власти допустили целый ряд ляпсусов в церковной политике и где поп и кулаки сумели организовать после одной из обеден по случаю возвращения церкви от сов. власти. Устроили обед на котором присутствовали представители 8-10 сел, всего до 2000 чел., после чего и начались массовые выступления женщин.

ШЕСТОЕ – Волнения и захват власти в отдельных селах имел место не только в Плужанском районе, но и в соседних с ним районах – Изяславском, Славутском, и Аннопольском и Ляховецком – отдельные вспышки и в других районах.

СЕДЬМОЕ – На сегодняшний день волнения значительно утихли. Везде Советская власть благодаря работе актива, брошенного на села, а также решительными оперативными действиями и аресту зачинщиков и подстрекателей, – восстановлена за исключением трех сел, куда нами брошена оперативная группа и партийцы.

ВОСЬМОЕ – Должен отметить, что в национальных селах, в частности в польских, на обращение участников движений и даже специально посланных делегаций – последние отказались выступить против Соввласти; несмотря на то, что поляки узнав о событиях в Шепетовке оживились, вчера вели агитацию, передавая ее из Польши по радио.

ДЕВЯТОЕ – Кроме глупостей и головотяпства, которые наделали здесь Окружком и местные организации, что отражается не только в действиях, но и в директивах, которые привезу с собой и также доложу ЦК свои выводы по руководству, так как сейчас абсолютно все мною разосланы на села и дергать их не следует – ими также был упущен момент немедленного активного удара в Плужанах, почему движение и разрослось до таких размеров.

Полагаю 2-3 дня по всем селам восстановим власть и прекратим движение групп к границе, с целью перехода в Польшу.

При ликвидации выступления – оружия не применяли.

У пограничников настроение бодрое. Несмотря на ряд провокационных действий по отношению их – они проявляют твердую выдержку и дисциплину. Ни одна группа за границу не пропущена.

ДЕСЯТОЕ – Вчера ночью провел совещание с прибывшими из Харькова товарищами, сегодня рано утром с Окружкомом.

МНОЮ ДАНЫ СЛЕДУЮЩИЕ УКАЗАНИЯ:

I. Не дискредитируя самой идеи коллективизации, оттеняя положительные стороны коллективизации, кое-где в местах, где были допущены указанные выше искривления партийных директив и голое насильственное администрирование в вопросе коллективизации, где коллективизация проведена по принуждению – спустить коллективизацию на тормозах, не раздражая населения тех сел, где лихорадка волнений не закончилась.

II. Наряду с такими мероприятиями произведем, решительный удар по кулацким антисоветским элементам – показать крепость Соввласти, что и действует уже отрезвляюще.

III. Запретить продажу водки, так как в демонстрациях была масса пьяных.

IV. Присланных партийцев распределяем так, чтобы они сплошным кольцом окружили район пораженный волнениями и не допускали бы распространения движения в новые села.

V. Ввиду того, что среди арестованных есть много середняков – мною даны указания за исключением контрреволюционных элементов – остальных обработать, частью завербовать и освободить.

VI. Присланные из ЦК товарищи и Окружком на имя тов. ЛЮБЧЕНКО отправили свои выводы, где в частности просят дать бумагу, для ежедневного выпуска газеты. Всемерно их в этом поддерживаем.

VII. Для закрепления положения, кроме настоящих ударных мер, нужна в течении нескольких месяцев систематическая партийная работа, для чего следует командировать НЕ МЕНЕЕ 50-70 тов. на 3-4 месяца.

Выезжаю в села Плужанского и Славутского районов, после чего буду телеграфировать.

ШЕПЕТОВКА /БАЛИЦКИЙ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3185, арк.40-43. Копія. Машинопис.

22.

Витяг зі спецповідомлення ДПУ України до ЦК КП(б)У про масові селянські заворушення в Шепетівській окрузі

1 березня 1930 р.

СОВ. СЕКРЕТНО
СЕРИЯ «К»¹

ТОВ. ЛЮБЧЕНКО П. П.²
СПЕЦИАЛЬНОЕ СООБЩЕНИЕ

По последним данным, поступившим из Шепетовского Округа ГПУ 27-го февраля с.г. [...]

СЛАВУТСКИЙ РАЙОН. Село Нетешин. 26/II–с.г. в Плужное выехало 200 подвод, якобы на ярмарку. После возвращения имелись тенденции созвать сход, на котором потребовать возврата посевзерна и инвентаря. Женщинами подано до 150 заявлений о выходе из СОЗ'а.

Село Соловье. Под влиянием настроений из села Нетишин подано 80 заявлений о выходе из СОЗ'а. 26/II–с.г. толпа до 300 человек, преимущественно женщин сорвала Пленум Сельсовета и потребовала вернуть инвентарь, ссылаясь на то, что в селе Плужном, якобы, все это возвратили населению.

Во время волынки толпы, был брошен камень в партийца. Отмечаются тенденции разобрать посевной материал. К 12-ти часам 27/II в селах Нетишин и Соловье собралось 200 женщин, с целью разобрать хозинвентарь и посевзерно.

В поражение села брошены, для разъяснительной работы партийцы, а для ох-

раны склада – отряд милиции. [...].

Тов. БАЛИЦКИЙ передал по проводу следующее:

[...] следует, чтобы ЦК дал указания местам перестать дразнить население закрытием церквей без подготовки и утверждения Харькова.

ЗАМ.ПРЕД. ГПУ УССР [підпис] /КАРЛСОН/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3191, арк.18-19, 21. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ Згідно листа Інформаційного сектору Організаційно-інструкторського відділу ЦК КП(б)У від 2 листопада 1930 року під грифом «серія К» надсилались «лише особливо таємні матеріали та протоколи закритих засідань Бюро», уся інша поточна документація надсилалась під грифами «А» чи «В». – Див.: ДАХМО, ф. П-364, оп.1, спр.234, арк.40.

² **Любченко Панас Петрович** (1897-1937) – українець. Освіта: Київська військово-фельдшерська школа (1914). Член УПСР з 1913, РКП(б) з 1920. З 1917 член Київської ради робітничих депутатів та Української Центральної Ради. Восени 1918 засуджений УЦР до страти, однак в січні 1918 звільнений Червоною армією. З 1920 по 1921 – заст. нач. політвідділу 2-ї Кінної армії. З 1921 по 1922 – голова Чернігівського та Донецького губвиконкомів. В 1922-1925 очолює Всеукраїнський союз сільськогосподарської кооперації, з 1925 по 1927 – Київський окрвиконком, а з 1927 по 1934 – секретар ЦК КП(б)У. В 1934 член Політбюро ЦК КП(б)У, одночасно, з 1934 по 1937 очолює РНК УСРР. Застрелився в 1937.

23.

Витяг з повідомлення голови ДПУ УСРР про ліквідацію селянських заворушень на Шепетівщині

2 березня 1930 р.

т. Любченко П. П.

ХАРЬКОВ ГПУ ТОВ. КАРЛСОНУ И ЛЕПЛЕВСКОМУ
ПЕРЕДАЧИ В ЦК ТОВ. КОССИОРУ

[...]. Во всех районах Шепетовского округа наступило заметное успокоение, хотя в отдельных селах в разных районах Округа кучками собираются бабы, требуют выдачи зерна, инвентаря. В Округе задержано несколько агитаторов против коллективизации из числа кулаков других Округов, в частности Херсонского. Операции идут по всему Округу. Округ разбит на оперативные участки. Местная районная власть обрадовавшись наведенному порядку кое-где делает глупости. Дал указание Окружкому таких головотяпов немедленно убрать. Несмотря на незначительные волынки кое-где в селах Шепетовского Округа положение в округе значительно улучшилось и массовые волнения я считаю ликвидированными. Этот вывод я делаю на основе информации и оперативных донесений но также из личных впечатлений, так как я сегодня объехал ряд сел Ляховецкого района, составил соответствующее оперативное руководство, завтра выезжаю в Харьков.

/БАЛИЦКИЙ/

Верно: Секретарь Председателя ГПУ УССР /Бессараб/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3191, арк.28. Завірена копія. Машинопис.

24.**Витяг з спецповідомлення ДПУ УСРР про заворушення в Шепетівському та Бердичівському округах**

5 березня 1930 р.

СОВ. СЕКРЕТНО. Серія «К»
Тов. КоссиоруШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ

На 4-ое марта с.г., массовыми крестьянскими волнениями охвачены: Ляховецкий, Теофипольский, Аннопольский, Антонинский, Судилковский, Полонский, Грицевский и Красиловский районы: в остальных отмечаются отдельные вспышки на почве недовольства перегибами и искривлениями классовой линии при проведении коллективизации.

Кулачество и другие антисоветские элементы, используя классовые искривления, в ряде сел сумели организовать и повести за собой середняков и бедноту под лозунгом «ДОЛОЙ СОВЕТСКУЮ ВЛАСТЬ».

На участке Славутского и Ямпольского погранотрядов толпы крестьян от 300 до 500 человек, вооруженные палками, вилами, топорами и в отдельных случаях огнестрельным оружием, настолько возбуждены, что несмотря на непосредственные угрозы пулемётного огня нападают на пограничников. До сего времени удавалось рассеивать участников выступлений без применения огнестрельного оружия.

Отмечены факты нападения на пограничников с целью освобождения арестованных, одновременно организованные толпы намерены освободить арестованных из ДОПР'ов.

В выступлениях принимают участие большинство бедняков и середняков: во главе толп и групп обычно идут возбуждённые женщины.

В последние дни начали появляться вооруженные группы крестьян, производящие налёты и зверские убийства.

Кулаки и попы открыто выступают редко, но ведут организованную конспиративную работу.

Политическое настроение каждого района рисуется следующим образом:

АННОПОЛЬСКИЙ РАЙОН – В селе ПОНОРА толпа женщин в 200 человек разобрала инвентарь СОЗ'а, разгромила склад с посевным материалом и побила стекла в сельсовете. Председатель последнего бежал. Аналогичные выступления произошли в селах – ПЕЧИВОДЫ, ДОСИН, ДЯТЕЛОВКА, ВАРВАРОВКА, РОВКИ, ПУЗЫРКИ и других.

За последнее время начали усиленно распространяться петлюровские листовки, написанные печатными буквами от руки, за подписью атамана ГУЛЯЕВА. Листовки – повстанческого характера; в них говорится о том, что на Украину прибыл атаман ГУЛЯЕВ с вооруженной силой в 500 человек, с целью освобождения крестьян от «большевистского ига».

Удалось выяснить, что атаманом ГУЛЯЕВЫМ является учитель школы села Зубовщина – ДИНСЮК Г. И., приступивший к обработке крестьян и созданию банды путем распространения листовок петлюровского толка.

ДИНСЮК-ГУЛЯЕВ арестован. Ведётся усиленное следствие. [...].

В остальных районах происходят незначительные волнения, антисоветский актив усиленно охраняется патрулями, составленными из бедняков и середняков.

В пораженных районах проводятся операции по изъятию активных участников волнений. В операциях участвуют прикрепленные партийцы, которые на местах ведут массовую политическую работу среди крестьян, организуют власть, где таковая была ликвидирована и выправляют те безобразия, которые были допущены при проведении коллективизации.

По полученным сведениям на 4-ое марта с.г., изъято по округу, в связи с массовыми волнениями, по неполным данным 427 человек-зачинщиков и контрреволюционного актива.

В связи с появлением банды Начальнику Ямпольского Пограничного отряда Войск ГПУ отдано распоряжение о выделении кавалерийского взвода в район оперирования банды. Туда же стягиваются милицейские силы.

Зам. Председателя Госполитуправления УССР [підпис] /КАРЛСОН/
Сводка получена из ГПУ в 3 ч. ночи с 5 на 6 марта [підпис].

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3191, арк.37-38 зв. Завірена копія. Машинопис.

25.**Витяг з спецповідомлення ДПУ УСРР про масові заворушення в Шепетівському та інших округах**

7 березня 1930 р.

СОВ. СЕКРЕТНО Серія «К»
Тов. Коссиору С. В.ШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ

АННОПОЛЬСКИЙ РАЙОН – В селе МАНЯТИНЕ толпа женщин пыталась освободить арестованных кулаков и тяжело избивала председателя сельсовета и двух представителей Райисполкома.

В селах Плоска, Пузырки, Ногачевка, Головли, Клепачи, Мухарев, Жуков и другие – производится расхищение колхозного имущества. Толпы избивают сельский актив и пытаются освободить арестованных.

СЛАВУТСКИЙ РАЙОН – Из села Стриганы были изгнаны толпой приехавшие шефы, которым выступавшие заявили: «МЫ С ВАМИ БУДЕМ ПОСТУПАТЬ ТАК, КАК ПОСТУПАЮТ СЕЛА ВОССТАВШИЕ ПРОТИВ СОВВЛАСТИ». [...].

Продолжаются операции по изъятию зачинщиков и руководителей выступлений. Одновременно проводится интенсивная массово-политическая работа.

Зам. Председателя Госполитуправления УССР [підпис] /КАРЛСОН/
ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3191, арк.40, 41. Оригінал. Машинопис.

26.

Витяг з інформації в Інформсектор ЦК КП(б)У про охоплення районів Шепетівської округи масовими заворушеннями селян

7 березня 1930 р.

Совершенно Секретно

ЦЕНТРАЛЬНОМУ КОМИТЕТУ КП(б)У
(Інформсектор)

О ПОЛИТИЧЕСКОМ ПОЛОЖЕНИИ ОКРУГА – ХАРАКТЕРИЗУЕМОГО МАССОВЫМИ СЕЛЯНСКИМИ ВОЛЫНКАМИ

Последние политические события, происходящие по Округу и характеризующиеся в основном массовыми селянскими волынками (преимущественно при участии женщин), возникшие сначала на почве как будто бы недовольства политической партией в области мероприятий по коллективизации и постепенно, до известной степени, планомерно, перешедшие в ряд ярко выраженных антисоветских, кулацких требований – бесспорно, находят себе корни в первую очередь в решительном наступлении партии на кулака, ликвидирующего его как класс на базе решительного проведения сплошной коллективизации, активизировали кулака и все контрреволюционные элементы и духовенство. Округ граничащий с Польшей, в прошлом являлся – ареной борьбы с белыми (в частности и преимущественно с петлюровцами) насыщен в немалой части участниками петлюровского движения, участниками банд разного толка, б[ывшими] жандармами, полицейскими, особенно в изобилии – контрабандистами, которые в наших пограничных условиях неизбежно, в абсолютном большинстве случаев, постепенно становятся и стали шпионами польской дэфензивы.

Наши решительные мероприятия по наступлению на кулачество вызвали отчаянное сопротивление последнего, начиная от самой гнусной агитации с провокациями против всех наших мероприятий и особенно, по весьма понятным причинам, против колхозного движения, кончая открытыми контрреволюционными выступлениями вплоть до физического террора над лучшей частью бедняцко-средняцкого актива.

Вне всякого сомнения, что во всей этой работе по подготовке и руководству, ныне происходящими в Округе массовыми крестьянскими волынками, – должен быть и есть, исходя из анализа сегодняшних фактов, организующие крепкое начало – контрреволюционный центр. Об этом убедительно свидетельствует одновременное появление в обращении кулачества абсолютно тождественных лозунгов и требований, в одно время и в абсолютно разных местах Округа территориально на изрядном расстоянии друг от друга разбросанных.

Всё это вместе взятое, при наличии, как это совершенно решительно констатирует Бюро ОПК'а (см. заседание Бюро от 3/III-30 года, протокол № 52), имевшихся в работе недочётов и грубых извращений линии партии при проведении коллективизации, сбора посевматериала, второстепенного экспорта (особая “заслуга” здесь принадлежит секретарю ОК ЛКСМУ, см. постановление Бюро ОПК'а от 25/II прот[окол] № 51), мобилизации средств, дополнительного экспортного обложения, закрытия

церквей без достаточной на это подготовки масс – говоря коротко на местах в ряде случаев получилось именно “головокружение от успехов” дало возможность кулачеству вместе с антисоветским элементом, в тесном союзе с поповством (особенно наглядно это показывает Плужанский район, откуда и получили начало волынки) использовать эти головоутишения и грубейшие политические промахи в работе для кулацкой ставки на селянскую массу и на наиболее её отсталую часть – женщин против нас.

Волынки берут своё начало первоначально из Плужного, перебросившиеся быстро в соседние сёла, а затем охватили почти абсолютно все районы Округа.

VI. АННОПОЛЬСКИЙ РАЙОН.

Движение в Аннопольском районе (пограничный) особенно характерно тем, что там делались попытки группами перейти в Польшу.

В м. Берездов (28/II утром) у мельницы было обнаружено воззвание, написанное печатными буквами от руки, петлюровского толку, за подписями: “Атаман Гуляев”. Примерное содержание: атаман-петлюровец, имеет 500 человек, призывает не вступать в коллектив называет это панщиной, говорит о близости войны и неустойчивости Соввласти. Произведённой разработкой, опергруппой было установлено, что атаманом Гуляевым является учитель школы с. Зубовщина – ДЕНЕСЮК Григорий Игнатьевич, приступивший к организации банды и обработке крестьян, путём распространения петлюровских листовок. ДЕНЕСЮК-ГУЛЯЕВ арестован. В с. Печиводы, Тростянка, Поддубцы 3/III – толпа в 400 чел. женщин разгромила склад с сельскохозяйственным инвентарём и пыталась перейти через границу. Принятыми мерами – толпа рассеяна. Уходя женщины заявили, что придут на другой день и всё же уйдут в Польшу. В с. Печиводы 4/III среди толпы женщин раздавались антисемитские выкрики: «Из-за жидов мы страдаем». В тот же день один крестьянин избил 2-х евреев.

В с. Хонякив 3/III толпа женщин пыталась соединиться с с. Улашановкой для совместных действий по разгрому складов. Заставой погранотряда соединение не допущено и толпа рассеяна.

На стыке 14 и 15 застав группа женщин в количестве 10-ти человек, собравшись в одном доме, двинулась к границе, намериваясь идти в Польшу. Принятыми мерами группа женщин рассеяна и возвращена в село.

В с. Хоняковские Порубы группа в 20-25 женщин тоже самое проявляла попытки перейти границу. Женщины возвращены в село.

В с. Плоское и Пашуки, Ногачовка, Клепачи, Головли, Лисичье, Понора, Мухарев, Вулька [Волиця], Жуков, Берездове, Печиводы, Татаровка, Тростянец, Голики, Манятин и других производится расхищение колхозного имущества, толпа избивает сельсоветы и пытается освободить арестованных инициаторов волынок.

В с. Манятин женщины избивали предсельсовета и 2-х представителей РИК'а.

В с. Клепачи 5/III от поджога сгорела хата предсельКНС.

В с. Поноры, Губельцы, Пузырки, Печиводы и Большой Скнит толпой выдвигались требования уничтожения вообще землеустройства и кроме того, в с. Большой Скнит толпа выдвигала требования проведения ежегодно перевыборов сельсовета.

В с. Беседки кроме всего из толпы выдвигались требования: введения в школах преподавания закона божьего и оказания помощи церкви со стороны государства. Аналогичные требования имели место в Малом и Большом Скните, плюс освобо-

ждение арестованных не только в связи с волнениями, но и вообще за контрреволюционные действия.

Надо отметить, что в результате оперативных изъятий зачинщиков волюнок и нашей агитмассовой работы, – в районе наступил значительный перелом в сторону успокоения.

VIII. ОСТАЛЬНЫЕ РАЙОНЫ ОКРУГА.

В Славутском районе отдельные сёла граничащие с Плужанским были охвачены волюнкой. По данным на 5/III в районе спокойно, где разбирается обобществлённое имущество, то таковое разбирается организованно. Некоторые обратились с заявлением о принятии в колхоз.

XI. НАШИ МЕРОПРИЯТИЯ.

Вся парторганизация Округа поставлена форменным образом в боевую готовность. Из парторганизации Округного центра мобилизовано больше 200 человек, для агитмассовой работы среди бедняцко-средняцких масс села, отрыва бедноты из под влияния кулачества.[..]

Весь Округ разбит на 5 оперативных секторов, в центре коих сосредоточены вооруженные силы для проведения операций по изъятию контрреволюционного элемента и ареста лиц, принимавших участие в избиении партийного советского актива, растаскивания колхозного имущества, – инициаторов волюнок и т.д.

Необходимо отметить, что в тех районах, где нанесён сокрушительный удар, путём массового изъятия контрреволюционного актива из кулачества, где нами развёрнута широкая массовая политработа наступило спокойствие. [...].

Во всех наших мероприятиях, Бюро ОПК'а своим решением «со всей решительностью подчёркивает перед парторганизацией задачи необходимости углубления работы среди бедноты и батрачества, сколачивание крепкого актива из бедноты и середнячества, и опираясь на него вести работу по сохранению и закреплению колхозов, дабы этот актив мог дать решительный отпор контрреволюционной работе кулаков-церковников».

Исходя из положения на сегодняшний день мы ощущаем нужду в партийных агитмассовых силах и военной силе (войсковых частей – красноармейских мы в действии не вовлекали) как Милиция и Г.П.У.

/ПИЛИПЕНКО/

ИНФОРМ ОПК'а [нідпис] /ОШАРОВСКИЙ/

ДАХМО, ф.П-459, оп.1, спр.47, арк.68-69,90-92,95,99. Оригінал. Машинопис;
ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3566, арк.1-30. Завірена копія. Машинопис.

27.

Зведення про політичний стан районів у Шепетівській окрузі станом на 7 березня 1930 р.

7 березня 1930 р.

АННОПОЛЬСКИЙ РАЙОН

7-III в с. Великом Правутине началось брожение населения. На место выехали представители РВК и РПК.

В с. ВУЛЬКАХ [Волиця] при аресте одной женщины сбежались селяне и не дали арестовать. Были даны выстрелы вверх, но женщина не была арестована.

В остальных сёлах спокойно.

Принял [нідпис] /Мартинюк/

ДАХМО, ф.П-458, оп.1, спр.326, арк.16. Оригінал. Машинопис.

28.

Витяг зі спеціального зведення про активні антирадянські прояви на Україні, за даними на 9-е березня 1930 р.

9 березня 1930 р.

[тов. Коссиору С. В.]

СОВ. СЕКРЕТНО

[...] За истекшие сутки в 4-х округах – Шепетовском, Волинском, Проскуровском и МАССР на почве массовых выступлений, имеются следующие данные о потерях:

С нашей стороны: убито – 6, ранено – 1, избито – 20.

С противной стороны: ранено – 1.

По сведениям, поступившим из 3-х округов – АРЕСТОВАНО за истекшие сутки – 137 чел., в том числе 54 **ВООРУЖЕННО ВЫСТУПАВШИХ**. [...]

В ряде сел Аннопольского района выступающими женщинами выбрасывались лозунги против колхозов, за перевыборы сельских советов. В с. Нараевка толпа женщин намеревалась 8-го марта выступить с демонстрацией под черным флагом. [...]

принимаются решительные меры к ликвидации выступления. На место мною выслан член Коллегии ГПУ УССР тов. **БЫСТРЫХ**¹.

Арестовано по округу за сутки 97 человек. [...]

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ГОСПОЛИТУПРАВЛЕНИЯ УССР

[нідпис] /В. БАЛИЦКИЙ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3195, арк. 1-7. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ **Бистрих Микола Михайлович** (1893-1939) – росіянин. Освіта: 2-класне міське училище. Член РСДРП(б) з 1917. У 1907-1918 – робітник на Мотовилихинському заводі, служив в армії. З 1918 по 1921 очолює губернські ЧК та особвідділи в армії. В 1920 – нач. особвідділу Кримської ЧК та Харківського ВО, пізніше заст. нач. СОЧ ДПУ УСРР. З 1923 по 1931 – заст. нач., нач. ОВ ДПУ УСРР, УПО ДПУ УСРР. В 1931 – помнач міліції та УГРО ОДПУ СРСР, пізніше почергово – заст.голови ДПУ СРСР, нач. ГУПО та військ ОДПУ СРСР, нач. ГІМ ОДПУ СРСР. В 1933-1934 працює на керівних посадах в ПП ОДПУ – УНКВС по Середній Азії. З 1934 по 1938 – головінспектор прикордонних, внутрішніх військ та міліції при НКВС СРСР, заст.нач. ГУРКМ НКВС СРСР. 23 жовтня 1938 арештований, 23 лютого 1939 розстріляний.

29.**Витяг з повідомлення по прямому дроту № 54389 про масові заворушення в 16 округах України***9 березня 1930 р.*

Всего было охвачено массовыми выступлениями 16 округов: Шепетовский, Бердичевский, Сумский, Проскуровский, Днепропетровский, Изюмский, Тульчинский, Волынский, Белоцерковский, Каменецкий, Могилевский, Кременчугский, Полтавский, Винницкий, Сталинский и АМССР. В 3 округах – в Днепропетровском, Изюмском и Сумском – выступления носили серьезный характер, но благодаря принятым мерам имеется перелом, успокоение непрочное. В частности, не совсем спокойно в Петриковском районе Днепропетровского округа. В 8 округах – Волынском, Белоцерковском, АМССР, Проскуровском, Могилевском, Тульчинском, Каменецком, Кременчугском – выступления не носили широких размеров. Приняты все меры недопущения дальнейших волынок. В Проскуровском округе попытки выступления отмечены в районах Деражнянском, Михалпольском и Городокском. Руководители и зачинщики этих районов арестовываются.

Остается напряженным положение в Шепетовском округе [...]. В ряде сел Аннопольского района выбрасывались лозунги против колхозов, за перевыборы сельских советов. В с. Нараевка названного района толпа женщин намеревалась 8 марта выступить демонстрацией с черным флагом [...].

В целях быстрой решительной ликвидации выступлений в Шепетовском округе мною туда выслан Быстрых. По сведениям 10 округов, всего потерь в процессе массовых выступлений – 577. Из них: с нашей стороны – 386, [с] противной стороны – 191. По округам и характеру разделяются: в Шепетовском округе с нашей стороны убито 17, ранено – 31, избито – 103 [...]. Всего убито с нашей стороны [по 16 округам] – 35, ранено – 37, избито – 314. Всего убито с противной стороны – 26, ранено – 62, избито – 103. Сведения о потерях, особенно с противной стороны, неполны. Условия обстановки не всегда позволяют их учесть.

[підпис] /Балицкий/

*ЦА ФСБ РФ, ф.2, оп.8, спр.232, арк.101-101а. Завірена копія. Машинопис.***30.****Зведення про політичний стан районів у Шепетівській окрузі станом на 10 березня 1930 р.***10 березня 1930 р.***АННОПОЛЬСКИЙ РАЙОН**

В районе спокойно. Перелом в лучшую сторону. В целом ряде сёл подаются заявления о вступлении в коллектив. Беднота осознаёт свою ошибку и настроена в основном против выступлений кулачества. Остальная же публика не хочет показать, что она не участвовала в движении против коллектива и что она сейчас тоже не против коллектива и не прочь отказаться о вступлении обратно в коллектив, если такой будет организован. Есть сёла, где ещё продолжается брожение.

В с. БЕСЕДКАХ ещё не совсем спокойно. Вчера было дополнительное изъятие, часть бедноты отказывается от движения, а остальная масса села настроена враждебно.

В с. ГОРИЦЕ – сегодня и вчера женщины ходят толпой, есть настроение пойти в БЕРЕЗДОВ оттуда в Славуту, для освобождения арестованных, приняты меры к ликвидации. Установка в работе принята следующая, закрепление оставшихся коллективов, в ближайшее время сковать актив и бедноту индивидуальной обработкой и групповой вплоть до обхода хат, отказ от собиранья сходов. Разъясняется устав артели и проводится организационно-хозяйственное оформление и обобществление инвентаря и оставшихся в коллективах.

Завтра собираются секторные начальники, которые привезут сведения о состоянии коллективизации в районе. Будет намечено ряд мероприятий в дальнейшей работе коллективов, пересмотр плана посевкампании и землеустройства.

Ведётся политическо-разъяснительная работа и сочетается с практическими вопросами. Кроме этого по линии соответствующих органов ведётся соответствующая работа.

Принял /Залеский/

*ДАХМО, ф.П-458, оп.1, спр.326, арк.19. Оригінал. Машинопис.***31.****Витяг зі спецзведення ДПУ УСРР про активні антирадянські прояви на Україні***10 березня 1930 р.*

[тов. Коссиору С. В.]

СОВ. СЕКРЕТНО

Массовыми выступлениями охвачены, по последним данным 11 округов. [...]

Остаётся НАПРЯЖЁННОЕ ПОЛОЖЕНИЕ в Шепетовском округе, где массовые выступления ещё не утратили своей остроты. Однако, в ряде поражённых пунктов уже НАСТУПИЛО УСПОКОЕНИЕ.

ШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ.

В целом ряде сёл Ляховецкого, Плужанского, Антонинского, Изяславского, Полонского, Аннопольского и Славутского районов, ранее охваченных выступлениями, – порядок восстановлен, сельские советы работают. [...]

В Аннопольском районе отмечена попытка отбить арестованных, каковая предотвращена. [...]

ПРОВОДЯТСЯ ДАЛЬНЕЙШИЕ РЕШИТЕЛЬНЫЕ МЕРЫ К ЛИКВИДАЦИИ ВОЛНЕНИЙ В ПЕРВУЮ ОЧЕРЕДЬ В УГРОЖАЮЩИХ РАЙОНАХ.

По округу АРЕСТОВАНО 292 человека. [...]

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ГОСПОЛИТУПРАВЛЕНИЯ УССР

[підпис] /В. БАЛИЦКИЙ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3195, арк.9-11, 17. Оригінал. Машинопис.

32.**Зведення про політичний стан районів у Шепетівській окрузі станом на 11 березня 1930 р.**

11 березня 1930 р.

СЛАВУТСЬКИЙ РАЙОН.

В районі спокійно.

В селах, где были волнения селян, как НЕТИШИНЕ и СОЛОВ'Е всё-таки осталось в этих сёлах в колхозе в первом 70 хозяйств и во втором 40 хозяйств. Наблюдаются тенденции с вновь вступлением в коллектив.

Принял [підпис] /Мартынюк/

ДАХмО, ф.П-458, оп.1, спр.326, арк.21. Оригінал. Машинопис.

33.**Витяг з записки голови ДПУ УСРР В. Балицького про ситуацію в прикордонних округах України**

17 березня 1930 р.

В пограничной зоне 11 округов на сегодняшнее число следующее положение:

ШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ. В округе отмечается рост активности бедняцких масс. В отдельных селах Аннопольского и Плужанского районов небольшие волынки на почве коллективизации.[...].

/БАЛИЦЬКИЙ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3184, арк.48,50. Копія. Машинопис.

34.**Витяг з записки голови ДПУ УСРР В. Балицького про ситуацію в прикордонних округ України**

19 березня 1930 р.

Благодаря принятым решительным мерами, кое-где применению оружия, изъятия к[онтр]-р[еволюционных] элементов положение в пограничной зоне на 19 марта следующее:

ШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ. Везде спокійно. В ряде районов население подало заявления о вступлении в реорганизованные СОЗ'ы. Идёт подготовка к севу. В селе Понора в перестрелке убит кулак – организатор волнений, вернувшийся из-за кордона для диверсионной работы.[...].

/БАЛИЦЬКИЙ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.1081, арк.99-102. Оригінал. Машинопис; спр.3184, арк.54,55. Копія. Машинопис.

35.**Звернення Славутського райкому КП(б)У та Районного робітничого кооперативу до Шепетівського окркому КП(б) У щодо забезпечення району харчами**

21 березня 1930 р.

За останній час, дякуючи острому кризису постачання робітників харчовими продуктами, особливо м'ясом, маємо цілу низку загострених моментів доходючи чуть не до встаній, нанесення побоїв чл. Правління, руганью і таке інше (Явище 15/III, а також сьогодні з боку жінок біля Робкоопу).

Всі явища, на нашу думку, виходять дякуючи путанному розпорядженню з боку Окрторгу та других організацій Округи по розподілу ресурсів округи між Робкоопами.

По розподілу Окрторга Славутський робкооп одержує на місяць 5600 кіло м'яса, при чому по його-ж розпорядженню ми повинні з цієї кількості відпустити:

Славутській лікарні	150 кілограм
--/-- інтернатам	600 --/--
--/-- Дитбудинку	240 --/--
--/-- дому матері пролетарки	90 --/--
--/-- Дитяслам	30 --/--
--/-- Дитсадку	30 --/--
3 їдальні робкоопу	3600 --/--
ВСЬОГО	4740 кг

Останні 840 кілограм залишаються для постачання всіх працюючих м. СЛАВУТА на місяць з яких:

робітників	1718 чоловік	утриманців	х 3 – 5154
службовців	581 чоловік	--/--	х 3 – 2324
пенсіонерів СОЦСТРАХУ та війни	308 --/--	--/--	х 3 – 924
організованих кустарів	195 --/--	--/--	х 4 – 780
ВСЬОГО	8382 --/--		
З рахунку робітникам по 100 кг х 21 день			10823 кг
останнім по 50 кг х 21 день			4229 кг

Всього необхідно для постачання по нормі Наркомторгу на місяць з рахунку 21 день – 14052 кг, а в розпорядження Робкоопу після задоволення закритого сектору залишається 840 кг, дякуючи чому ми маємо низку конфліктів доходячих до зборів як це мало місце сьогодні 21/III біля 2000 жінок біля Робкоопу з вимаганням видати м'ясо або дати їм чл. Правління щоб з ними розправитися, при чому керівництво цією волинкою було з боку кустарки ФРІДМАН, під гаслом “ДАЄШ М'ЯСО, АБО РОЗГРАБИТИ РОБКОП, РОЗБИВ ПРАВЛІННЯ та РАЙВИКОНКОМ”.

Потрібно відмітити, що стан катастрофічний м'ясні продукти в Робкоопі відсутні, робітники горнових та вредних цехів змушені працювати буквально без їжі.

Доводячи про це положення Окрпартком, просимо негайно прийняти відповід-

ні заходи, добившись через регулюючі органи переглянути норми розподілу окружних ресурсів в бік збільшення норми максимального задоволення трудящих Славуті м'ясом та жирами. Крім цього не дивлячись на такий катастрофічний стан Окрторг дав розпорядження, забрати належну рибу від "ДОМВОЛЯ" і лише після впертого нашого вимагання Нам вдалось одержати наряд на 50 пудів.

Доводячи Вас про це просимо дати розпорядження Окрторгу не гальмувати в дальнійшому одержання нами риби, згідно заключених умов з рибним товариством.

СЕКРЕТАР РПК /ОСПОВ¹/
СЕКРЕТАР ФР[АКЦІЇ] РОБКОПУ /РАСПУТНИЙ/

ОРИГІНАЛОВІ ВІДПОВІДАЄ:
Зав. таємн. част. ОВК [ніднис] /МАРТИНЮК/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3565, арк.5. Завірена копія. Машинопис.

Примітка:

¹ **Осіпов В. А.** (1895-?) – росіянин. Селянин. Освіта: нижча. Член КП(б)У з 1920 р. В 1927 призначений секретарем Славутського райкому КП(б)У.

36.

Доповідна секретаря Шепетівського окружного комітету КП(б)У Пилипенко Наркому торгівлі УСРР І. Вейцера¹ щодо забезпечення округи харчами

24 березня 1930 р.

Секретно

Политическое положение Округа Вам известно. Для сведения прилагаю при сем копию одной из докладных записок Секретаря Славутского Райпаркома из коей Вы видите, что возмущение среди рабочих и трудящегося населения в основном вызвано совершенно недопустимым положением в вопросе снабжения рабочих, гарнизона и трудящихся основными продуктами, как то: мясо, хлеб, жиры, табачные изделия и прочее.

Такое положение в Округе как пограничном совершенно нетерпимо.

Вам также известно, что за последний год Шепетовский Округ по всем видам заготовок основной продукции находится в первых рядах по 100% выполнению плана, между тем, – снабжение Округа из месяца в месяц все ухудшается, а на сегодняшний день когда Округ по ряду известных Вам обстоятельств находится в исключительном положении, снабжение стало ещё хуже, это в то время, когда как раз нужно было делать наоборот, т.е. учитывая все обстоятельства создавшегося положения в Округе снабжение довести во всяком случае до нормированного состояния, что является совершенно законным требованием в соответствии с установленными нормами Наркомторга.

Достаточно отметить, что по такому основному продукту как мясо – Округ снабжается против фактической потребности (по нормам НКТ) – 28%. Жиров для рабочих, служащих, гарнизонов, столовых закрытого сектора, больницы и т.д. – 3%, хлебом – 70% и т.д.

К этому добавляю, что частной торговли по Округу почти совсем нет, привоз селянами своих продуктов совершенно приостановился. Все это при абсолютной ограниченности наших ресурсов, создает целый ряд недоразумений, панических настроений, отдельных открытых выступлений и т.д. Кроме этого, в Округе размещено ряд отрядов ГПУ и т.д., которых необходимо снабжать сверх лимита.

Такой продукт как керосин в Округе выдается 2 кило по книжке на м-ць, что также недопустимо. Завоз керосина нужно увеличить не меньше как вдвое. В настоящем письме мы, например, не останавливаемся отдельно на таком вопросе, как ограниченный завоз промышленных товаров.

Обращая Ваше серьезное внимание на создавшееся положение просим Вас немедленно дать соответствующее распоряжение организациям о завозе в Округ промышленных товаров и одновременно в соответствии с установленными нормами Наркомторга разрешить Робкоопам нашего Округа производить самостоятельную заготовку продуктов в децентрализованном порядке.

Подчеркиваем, что допустить ограничение в снабжении основных частей населения (рабочих и служащих и их семей) продуктами питания в настоящее время мы не можем, поэтому, если с Вашей стороны не будет принято немедленно ряд мер к улучшению снабжения круга то вытекающее отсюда последствие политического характера мы возлагаем на НКТ и одновременно мы вынуждены будем принять ряд решений обеспечивающих нормальное снабжение населения основными продуктами.

Вчера мы дали Вам по этому поводу телеграмму, но обстоятельства вынуждают нас сегодня командировать к Вам для срочного разрешения этого вопроса Заведывающего Окрторготделом тов. ЗОНГЕРА Я. М.

СЕКРЕТАРЬ ОКРПАРКОМА [ніднис] /ПИЛИПЕНКО/
ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ОКК'а [ніднис] /СУКАЧЕВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3565, арк.4-4зв. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ **Вейцер Ізраїль Якович** (1889-1938) – єврей. Освіта: 2 курси юр. ф-тету Казанського ун-ту, фіз-мат. ф-тет Петербурзького політехнічного ун-ту. Член Бунду з 1906, РСДРП (б) з 1914. З 1914 бухгалтер в Казанській губ.(Росія). З 1917 очолює фінчастину Тимчасового уряду Росії. Протягом 1918-1919 на Чернігівщині член: колегії Новокиївського повітового фінвідділу, Президії губраднаргоспу, колегії губфінвідділа, голова Надзвичайної евакуаційної комісії. З 1919 голова колегії кущового кооперативного управління В'ятської губради споживчих товариств (Росія). У 1920 відповідальний секретар В'ятського губкому РКП(б) та голова виконкому В'ятської губради. У 1921 уповноважений ВЦВК зі збору продподатку у Пензі. З 1922 очолює Тульську губраду народного господарства, виконком Тульської губради (1923). У 1924 член колегії Наркомату внутрішньої торгівлі СРСР. У 1927 очолив Хлібофуражне управління Наркомату внутрішньої та зовнішньої торгівлі СРСР. З 1929 по 1930 нарком торгівлі УСРР. З 1930 член ЦК КП(б)У, заст. наркома зовнішньої торгівлі СРСР. У 1932-1934 торговий представник СРСР в Німеччині. З 1934 нарком внутрішньої торгівлі СРСР. Арештований та розстріляний у 1937.

37.**Витяг зі спеціального зведення №16/22 про активні антирадянські прояви на Україні, за даними на 24-е березня 1930 р.**

24 березня 1930 р.

[тов. Коссиору]
СОВ. СЕКРЕТНО

ЗА ИСТЕКШИЕ СУТКИ общее состояние пограничной зоны характеризуется ПОЛНЫМ УСПОКОЕНИЕМ. [...]

В округах: БЕРДИЧЕВСКОМ, ШЕПЕТОВСКОМ, КОРОСТЕНСКОМ, ВОЛЫНСКОМ, ПРОСКУРОВСКОМ, КАМЕНЕЦКОМ, ОДЕССКОМ и АМССР – СПОКОЙНО.

Поэтому можно считать, что ВСЕ ВЫСТУПЛЕНИЯ В ПОГРАНИЧНОЙ ЗОНЕ – ликвидированы. ПОРЯДОК ВОССТАНОВЛЕН, советы везде работают, в большинстве мест идёт подготовка к севу.

Органы ГПУ приступили к массовому изъятию кулачества и контрреволюционного элемента.

ЗАМ. ПРЕД. ГПУ УССР [підпис].... /КАРЛСОН/
ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.1081, арк.133, 140. Оригінал. Машинопис.

38.**Витяг з відомостей про кількість постраждалих представників влади та органів охорони порядку під час селянських виступів по Шепетівській окрузі**

24 березня 1930 р.

	Члены партии	Члены КСМ	Совактив	Представители власти	Сотрудники ГПУ	Пограничников	Милиционеров	ВСЕГО
АННОПОЛЬСКИЙ И СЛАВУТСКИЙ Р-НЫ								
Убитых.....	-	-	-	-	-	-	-	-
Раненых.....	-	-	1	-	-	-	-	1
Избитых.....	3	4	6	7	1	-	-	21
АНТОНИНСКИЙ Р-Н								
Убитых.....	3	2	4	-	-	-	-	9
Раненых.....	1	-	2	-	-	-	-	3
Избитых.....	1	-	-	3	-	-	-	4

ИЗЯСЛАВСКИЙ Р-Н								
Убитых.....								
Раненых.....	1						1	2
Избитых.....			3				2	5
ПОЛОНСКИЙ Р-Н								
Убитых.....	1	2	1	1				5
Раненых.....	6	2	5	9			1	23
Избитых.....	7	8	13	16	3	1	3	51
ИТОГО ¹	58	60	110	74	9	3	13	327

Ст[арший] Уполн[омоченый] III ОО ГПУ [підпис]
ДАХМО, ф.П-458, оп.1, спр.326, арк.25, 26. Копія Машинопис.

Примітка:

¹ По Шепетівській окрузі в цілому.

39.**Витяг з додатку до Бюлетня про виявлені листівки, за даними ІНФО ДПУ УСРР на 22/III-30 р.**

27 березня 1930 р.

ШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ – В мест[ечке] БЕРЕЗДОВЕ, Городницкого р-на, в конце февраля обнаружена листовка: «Дорогие селяне, что Вы думаете, я атаман петлюровцев и сколько раз просил Вас, чтобы Вы не записывались в коллективы. Если Вы хотите узнать о коллективе – то прочтите в газете «Радянское Село» за 22/II с.г. и вы увидите что война уже близится, а тогда Вам будет очень плохо.

Атаман ГУЛЯЕВ».

В авторстве листовки подозревается селянин КОСИК.

В селе Янушевке, Аннопольского района, 7/III была вывешена листовка повстанческого характера с призывом к решительным действиям и недопущению арестов.[...]

В селе КРАСНОСТАВ, Аннопольского района, 10-го марта была подброшена анонимка содержащая в себе ряд требований – как-то: «возвратить зерно, возвратить имущество кулаков, проданное с торгов и возвратить деньги собранные на трактор».

НАЧ[АЛЬНИК] I-го отделения ИНФО ГПУ УСРР МИРОШНИЧЕНКО

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3198, арк.30зв., 34зв. Копія. Машинопис.

40.**Телеграма першого секретаря ЦК КП(б)У С. Косіора Вінницькому окркому КП(б)У про методи роботи в умовах масового розпуску колгоспів**

29 березня 1930 р.

[...] Из ряда округов с высоким процентом коллективизации поступают све-

дения о массовом развале и роспуске колхозов даже в тех, селах, районах, где перегибов не было. Объясняется такой исключительно большой развал в значительной степени результатом паники, растерянности низовых работников. Не идти впереди масс в деле самоликвидации колхозов, а бороться всеми доступными политическими, общественными методами за сохранение колхозов. В крайнем случае сохранить колхоз в старом уставе СОЗа без обобществления пока лошадей, а также применять другие меры, позволяющие задержаться промежуточном положении без ликвидации колхоза. Однако крестьянство должно чувствовать, что оно решает вопрос быть или не быть колхозу. При реальной угрозе крупного скандала, а также опасности сорвать сев, надо идти на ликвидацию колхоза. Последнее время наблюдаются факты массового привлечения работников за перегибы, такие привлечения бесцельны, вредны, напрасно дезорганизуют актив. Надо выбрать несколько случаев особенно ярких, громко провести через суд. Дискредитировавших себя перебросить на другую работу в [...] другие округа, о чем получите специальное задание ЦК, остальным разъяснить хорошенько линию партии. Секретарь ЦК КП(б)У С. Косиор. 29 марта 1930.

Передал Чернозуб в присутствии ОПК Киева Скорик.

ДАВО, ф.П-29, оп.1, спр.577, арк. 134-137. Телеграфна стрічка.

41.

Доповідна записка голови ДПУ УСРР В. Балицького першому секретарю ЦК КП(б)У С. Косіору про причини та хід селянських виступів у прикордонних округах України

30 березня 1930 р.

Как Вам известно, во всех 11 округах пограничной зоны (Шепетовский, Бердичевский, Волынский, Коростенский, Тульчинский, Могилевский, Каменецкий, Проскуровский, Винницкий, Одесский и АМССР) с конца февраля имели место массовые волнения, а кое-где и вооруженные выступления крестьян. К моменту моего выезда в Тульчинский округ (15/III), во всех округах, за исключением Тульчинского, Могилевского и Винницкого, волнения в значительной мере улеглись. В Тульчинском и Могилевском округах к этому времени волнения достигли наибольших размеров и остроты.

В ряде сел Тульчинского, Бердичевского, Шепетовского, Винницкого и других округов арестованы отдельные группы и отдельные члены «СВУ», которые активно участвовали в выступлениях, руководили восстанием под лозунгом: «Да здравствует СВУ», «Хотя организация СВУ и арестована, но дело ее живет» и т.д.

Решительными действиями оперативных групп и войск ГПУ выступления и вооруженное восстание ликвидированы; во всех округах пограничной зоны была предотвращена возможность развития и перенесения волнений в другие районы и округа.

Сейчас, за исключением небольших волынок (в отдельных селах 2-3 округов), мы имеем полное успокоение.

Должен отметить, что село в большинстве вооружалось вилами, топорами, но-

жами и только в исключительных случаях были десятки обреза и охотничьих ружей.

Это говорит о том, что проведенная своевременно работа по выкачке оружия на селе проделана была успешно и украинское село, ранее наводненное оружием, теперь почти обезоружено.

После действий наших оперативных отрядов и войсковых групп, после восстановления Советов беднота начала активно помогать изъятию контрреволюционных элементов, кулака и восстановлению порядка. Так, в некоторых селах Винницкого округа беднота с музыкой и красными флагами приводила бежавших ранее из села кулаков. [...].

Теперь необходимо задать себе вопрос – почему, особенно на Правобережье, на границе, где, как нам известно, в большинстве бедняцкие, карликовые хозяйства, мы имели такие выступления?

На основе личного знакомства на сходах с настроениями крестьян, а также на основе всей информации, как ГПУ, так и партийных организаций, я прихожу к следующим выводам:

В этих выступлениях большую роль сыграла кулацкая контрреволюционная активность, но, наряду с этим, необходимо указать, что непосредственной причиной массовых волнений и выступлений в первую очередь явились извращения при коллективизации. Во многих местах коллективизация проводилась голыми административными мерами – было приказано коллективизировать, приказ приняли к исполнению и начали его проводить. [...].

Если ко всему этому прибавить «куриную переписку», все это помножить на ряд издевательств со стороны отдельных представителей власти и активистов, прибавив к этому также и то, что во многих местах во главе СОЗов ставились люди дискредитировавшие себя в глазах селян, пьяницы, станет ясно, что селянство после такого рода нажима и издевательств, увидев, кто стоит во главе СОЗа, в чьи руки передает оно все свое хозяйство, в таких местах могло поддаться агитации кулака, поскольку решался вопрос о его хозяйственном благополучии.

Увлечение формой голого администрирования и командования селом, весьма низкий политический и культурный уровень партийного и советского актива села, зачастую и района, вызывает с их стороны непонимание, а иногда и противодействие мероприятиям партии по борьбе с искривлениями. Характерно, что теперь среди этой части низовых работников ведутся разговоры, что после статьи Сталина¹ трудно работать, теперь стало хуже, теперь стало невозможно руководить селом. В связи с такими настроениями я попутно хочу обратить внимание на то, что некоторые из возвращенных в село активистов могут опять перегнуть палку, могут опять наделать глупости, восстанавливая порядок.

Что я считаю необходимым сделать в пограничной зоне:

1. Повести решительную борьбу с искривлениями линии партии, для чего в каждом пораженном округе нужно выбрать особо злостных нарушителей и поставить показательные процессы, чтобы селянство знало, что Советская власть всех карает за нарушение законов. Конечно, здесь не следует впадать в крайность, не следует объявлять месячника по преследованию отдельных головопатов и сплошь отдавать неловких комсомольцев и активистов под суд, а такая тенденция в кое-каких округах и районах уже имеет место.

2. Произвести переброску районных работников из одного района в другой район, или даже из одного округа в другой округ, так как эти «представники району» очень надоели селу, намозолили глаза, очень неумело проводили директивы партии и Советской власти и селянство сейчас не поверит им в этом же селе и в этом районе, что они сумеют иными способами и мерами проводить директивы партии.

3. Необходимо все округа пограничной зоны, а особенно Шепетовский, Тульчинский и Могилевский, в первую очередь, укрепить работниками масштаба секретарей районных партийных комитетов и предрайисполкомов. Что касается Шепетовского и Тульчинского округов, мне кажется, следует поставить вопрос об окружном руководстве.

4. Считал бы необходимым в Шепетовском, Тульчинском, Могилевском и Бердичевском округах произвести чистку сельского комсомола, который наделал чрезвычайно много глупостей и своими безобразиями, кое-где граничащими с провокацией, способствовал волнениям.

5. Считал бы необходимым, когда закрепится положение в указанных округах, назначить досрочные перевыборы сельсоветов в Шепетовском, Тульчинском, Могилевском округах полностью и в значительной части районов Бердичевского округа.

6. Наряду с этим надо провести решительную чистку кооперативных организаций и осуществить хотя бы минимально основные кооперативные принципы.

7. Кроме того нужно принять меры к еще более широкой популяризации статьи т. Сталина, нового устава сельскохозяйственной артели, последних решений ЦК ВКП(б), права колхозника на отхожие промыслы и т.д.

8. Надо констатировать, что глубокой работы среди бедноты и батрачества в большинстве мест не велось. Необходимо максимально усилить массовую политическую работу по сплочению бедноты и батрачества вокруг партии.

9. Наряду с этим необходимо всемерно укреплять пограничную зону экономически, поддерживая колхозы семенами, кредитом, так как колхозные ячейки в этих округах в большинстве состоят из бедняцких хозяйств. Наряду с организацией машинно-тракторной станции надо усилить снабжение тракторами уже существующие станции.

10. Принять меры к насыщению предметами первой необходимости – солью, керосином, спичками, махоркой, по возможности кожевенным товаром, потому что еще до сих пор не только в Коростенском округе, но и в Шепетовском имеет место лучина и почему-то во всей пограничной зоне абсолютно нет соли. Соли как будто бы у нас хватает.

11. Необходимо обратить внимание на усиление культурной и политической работы. Учитель в пограничной зоне играет большую роль, он в массе своей стал советским. Во время волнений мы во многих местах наблюдали активные выступления учителя, за коллективизацию, за советскую власть, против кулака и попу, и недаром выступавшие кулаки во многих случаях требовали изгнания учителя, возвращения дома попу, где находится теперь школа. Нужна более широкая культурная сеть. Отсталость массы, особенно женщин, там очень велика. Нужно не жалеть для границы бумаги и специально для границы организовать 2-3 хороших популярных газеты.

Также считаю необходимым добавить, что в ряде сел в связи с наступившим севом, отмечается напряженное состояние вышедших из коллективов, требующих

возврата своих прежних земельных наделов. В отдельных случаях настроения недовольства перерастают в прямую борьбу с колхозниками и противодействие севу.

Добиваясь разумными и допустимыми мероприятиями совместной обработки и сева на едином массиве, надо в случае нужды предоставлять индивидуальным хозяйствам сеять на отдельных межах.

Вместе с тем, конечно, не исключена возможность появления отдельных банд, как закордонного происхождения, так и внутреннего, тем более что часть кулачества и антисоветских элементов во время ликвидации волнений ушла из села.

Таким образом, можно констатировать, что порядок в пограничной зоне восстановлен, успокоение наступило, идет подготовка к севу и самый сев, значительно возросла активность бедноты, в ряде мест отмечается обратное возвращение в колхозы.

На основе твердого проведения решений партии надо добиться закрепления имеющихся достижений в области коллективизации, умело продвигаясь вперед.

[підпис] /БАЛИЦКИЙ/

ЦДАГО України, ф. 1, оп.20, спр.3184, арк.62-74, Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹Сталін (Джугашвілі) Йосип Віссаріонович (1879-1953) – грузин. Освіта: духовне училище в Горі (1894), Тифліська духовна семінарія (не закінчив). Член РСДРП з 1898. З 1901 на нелегальному положенні, партійні псевдоніми «Коба», «Давид», «Сталін» та ін. Член Тифліського та Батумського комітетів РСДРП. З 1902 по 1913 був 8 раз арештований, 7 раз засланий. Співробітничав з царською таємною поліцією. В 1906-1907 організатор збройних пограбувань банків Закавказзя для фінансування діяльності РСДРП(б). З 1907 член Бакінського комітету РСДРП. З 1912 член ЦК та Російського бюро ЦК РСДРП(б). В 1913 арештований та засланий в Туруханський край. З 1917 у Петрограді: член Бюро ЦК РСДРП(б) та редакції газети «Правда». З червня 1917 – член ВЦВК, з листопада – нарком з національних справ РНК Росії та член Бюро ЦК РСДРП(б). З травня по вересень 1918 – надзвичайний уповноважений ВЦВК з заготівлі та вивозу хлібу з Північного Кавказу, голова воєнради Північно-Кавказького ВО. З жовтня 1918 член Реввоєнради РСФРР та Ради Робітничо-селянської оборони. З 1922 – генеральний секретар ЦК РКП(б). З 1941 голова РНК СРСР, а з червня 1941 – голова ДКО, нарком оборони, Верховний Головнокомандувач збройними силами СРСР.

42.

Витяг з додатку до доповідної записки комісії з розслідування антиколгоспних заворушень в Шепетівській окрузі

березень 1930 р.

Збірка фактів.

Факти зібрано членами комісії під час об'їзду сіл.

1. Як утворювалися колгоспи.

[...] по Анополлю утворювалися колгоспи за більшістю селянських господарств, а значна кількість їх і не за більшістю присутніх.

Із перевірених 40 колгоспів оказалось:

Зовсім не оформлених – 2	
не оформлених – 26	
Оформлених – 12	

с. Нараївка. При переведенні зборів по колективізації разом з тим було поставлено питання і про ліквідацію кулака, як класу, де постановили «Просити уряд вислати за межі Шепетівської округи всіх перешкоджаючих усупільненню с[ільського] р[еманенту], а до заможньо-кулацької частини вжити самих рішучих заходів, належне їм майно конфіскувати в неподільний фонд с/г артіль».

с. Правутин. На загальних зборах селян при переведенні колективізації прямо питання про організацію колективу не ставилось, а обговорювалось питання землевпорядження, постановили організувати добровільно артіль.

с. Лисиче. Землевпорядник РУЧКІН кандидат до партії, переводячи збори голосував: «Хто за СОЗ» – нікого не було, «Хто за артіль» – нікого, «Хто за комуну» – одноголосно.

РУЧКІН заявив – «буде СОЗ».

На другий день селяни відмовилися усупільнювати реманент і весь час не бажали привозити добровільно.

І нарешті під натиском уповноваженого селяни викотили свої плужки до воріт, заявивши: «Можете забирать».

Секретар сільради дав розпорядження в кооператив: «тим, хто не здасть реманента й зерна ніякого краму не давати».

Голова сільради в час перебування комісії в селі був хворий, перепився, п'янствуючи з головою СільКНС та членами правління кооперації, поламав собі ноги.

Голова сільради, підтримуючи голову СільКНС в любові до дівчат одної заможної сім'ї, постановив: «викинути стерву з хати через те, що вона – дівчина – не звертає уваги на любов пролетарія».

І дійсно всю сім'ю з хати викидали.

с. Потереба. Той же землевпорядник РУЧКІН переводив колективізацію. Було присутніх до 60 селян, з них до 15 жінок. Голосувало за колгосп, за СОЗ – 7-8. За артіль 12-14. РУЧКІН заявив: «Артіль буде, від артілі спасеться лише той, хто попаде в Польщу».

Треба відмітити, що с. Потереба є саме типове хутірське село.

Столипінське. За винятком 8-12 господарств всі останні розкулачувались в свій час, як від земельних лишків, так й іншого майна.

Село знаходиться на самому кордоні. Лише за винятком декількох сімей українського населення все село польської національності.

За час з 1924 р. до 40 селян бандитів-кулаків-контрабандистів вислано. Переводились штрафи до тих селян, що не очищали зерно. З трьох селян-кулаків стягнуто в 24 години 1030 карб.

с. Улашанівка. Переводив колективізацію той же Ручкін. При голосуванні – коли ніхто не голосував ні за, ні проти, Ручкін запитав: «Хто утримується». Один дідок підняв руку. Ручкін крикнув: «А дайте його сюди, ми його розпитаємо чого він утримується, таких треба зв'язувати, щоб не піднімали рук утримуючись від переходу до колективізації» (це заявлено не менше 10 селянами й селянками на сході, коли був представник комісії – інакше перевірити було неможливо).

с. Нараївка. Голова сільради дав розпорядження кооперативу не давати краму

тим, хто не здав реманенту й зерна.

Секретар сільради відмовив записувати народжених дітей батьки яких не здали зерна й реманенту.

Уповноваженим району складались акти і залякувались селяни актами, коли не вступали в колгосп. З боку голови сільради було надзвичайно грубе відношення до селян – залякування висилкою в Сибір та Соловки.

с. Пузирки. Селяни довго не хотіли голосувати за СОЗ, тоді учитель жуківської школи ЗОЛОТОРЕНКО й ЯНУШЕВСЬКИЙ для проведення колективу привезли школу Селянської Молоді і посадили серед селян і голосували «хто за колективізацію» – голосували звичайно комсомольці-школьники та місцевих декілька осіб.

II. УСУСПІЛЬНЕННЯ РЕМАНЕНТУ.

с. Манятин. Комсомольці організували заградбригади й перед ярмарком ловили селян, що їхали і ставили коні в стійло. [...]

V. БОРОТЬБА З ЦЕРКВОЮ.

В с. Янушівці Аннопільського р-ну самочинний трус в церкві, виклики по па комсомольцями й пропозиції зректиса сану.

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3184, арк.97, 100-101, 103, 106. Копія. Машинопис.

43.

Витяг з інформаційних листів, цифрових даних ДПУ УСРР про заворушення в селах Ганопільського району у зв'язку з колективізацією сільського господарства

березень 1930 р.

АННОПОЛЬСКИЙ РАЙОН.

СЕЛО ЯНУШОВКА.

27/II собралась большая толпа женщин и разобрала обобществлённый сельхоз инвентарь.

СЕЛО ГУБЕЛЬЦЫ.

28/II группа женщин явившись в сельсовет потребовала выдачи ключей от амбара, где сложен сельхоз инвентарь, забрала ключи и разобрала его по домам.

2/III женщины группами продолжают ходить по селу. При разгроме склада забрано до 20 плугов. Накануне 1/III толпой избит член ЛКСМУ.

СЕЛО ДЬЯКОВО.

27 и 28/II поступило много заявлений о выходе из коллектива. На собрании присутствующий представитель рабочей бригады СТЕПАНОВ был избит 4-мя подкулачниками. Последний доставлен в больницу. Из числа виновных на месте задержан один.

СЕЛО БЕРЕЗДОВ.

28/II утром у мельницы обнаружено воззвание, писаное от руки, петлюровского толка, за подписью «атаман ГУЛЯЕВ». Примерное содержание: атаман петлюровец имеет 500 человек, призывает не вступать в коллектив, называя это второй панциной, говорит о близости войны и неустойчивости Соввласти.

СЕЛО КРАСНОСЕЛКА.

28/II группа женщин ворвалась в дом Пред[седателя] колхоза и с угрозами потребовала выдачи ключей от амбара, с целью разгромить обобществлённый инвентарь. Пред[седатель] колхоза бежал с ключами.

2/III в селе спокойно. Проведённый 1/III сход выявил массу ненормальных явлений со стороны местной власти, о чём указывали в своих выступлениях крестьяне на сходе.

СЕЛО ПОДДУБЦЫ.

27/II группой лиц было сорвано общее собрание крестьян, где обсуждался вопрос коллективизации.

Опергруппой при проработке был выявлен и арестован агитатор, приехавший из Херсонского округа.

СЕЛО ДОЛЖКИ.

28/II толпа крестьян избивала активистов села, проводивших собрание по вопросу о коллективизации. В селе населением подаются массовые заявления о выходе из СОЗ'а.

СЕЛО ПУЗЫРКИ.

1/III толпой женщин в 40-50 человек разобран инвентарь. Одновременно по селу распространились слухи, что кругом восстания и что Плужанский район присоединился к Польше.

2/III среди населения проявляются тенденции разобрать посевматериал. Группа женщин придя в сельсовет требовала выдачи карточек на лошадей.

СЕЛО ПЕЧИВОДЫ.

1/III группой женщин в 30-40 человек было сорвано собрание и пытались избить представителя района, но были удержаны 3-мя женщинами-активистами. Против коллективизации выступили с лозунгами и выкриками «Мы против пащины». Сейчас разбирают инвентарь.

2/III настроение среди крестьян возбуждённое, наблюдаются тенденции разгромить склад с сельхозинвентарем. Ведётся усиленная агитация о выходе из СОЗ'а. Работа по зерноочистке приостановлена.

СЕЛО ХОРОСТОК.

2/III толпа женщин, среди коих были пьяные, требовала от сельсовета выдачи ключей от амбаров для разбора инвентаря. Одновременно по селу ведётся агитация против коллективизации, в связи с чем население массами подаёт заявления о выходе из колхоза. К вечеру 2/III в селе успокоение не наступило, население разбирает сельхозинвентарь.

СЕЛО ГОРИЦА.

2/III население массами подает заявление о выходе из коллектива. Как выявлено агитацию против коллективизации в селе ведёт бывш[ий] офицер САМЧУК.

СЕЛО ХОРОШЕВО.

2/III в 4 часа дня толпой до 300 женщин разгромлен магазин, где хранился обобществлённый сельхозинвентарь.

СЕЛО МИРУТИН.

2/III настроение возбуждённое. Ведётся агитация за разбор инвентаря и зерна. Уменьшилось посещение учениками школы. По селу пущена провокация о воскресении из мёртвых одного кулака, который накануне в церкви упал в обморок и дома

пришёл в сознание.

СЕЛО ХОНЯКОВО.

2/III толпой до 200 женщин взломаны замки у склада, где хранился сельхозинвентарь и таковой разобран.

СЕЛО РОВКИ.

2/III в селе напряжённое состояние, проявляются тенденции разобрать обобществлённое имущество. 1/III вечером группа женщин до 100 человек на собрании членов кооперации потребовала уничтожения списков организуемого коллектива. На возражение – собирались побить окна в школе и избить представителей власти.

С.С. ДОЛЖКИ и НАРАЕВКА.

2/III настроение крестьян возбуждённое, требуют возвращения обобществлённого сельхозинвентаря и посевматериала.

С.С. ТАТАРОВКА, КИЛИКИЕВ и УЛАШАНОВКА.

2/III среди населения ведётся усиленная агитация за выход из коллектива.

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3199, арк.3, 4, 5, 6. Копія. Машинопис.

44.

Витяг з інформаційних листів, цифрових даних ДПУ УСРР про заворушення в селах Славутського району у зв'язку з колективізацією сільського господарства

березень 1930 р.

СЛАВУТСЬКИЙ РАЙОН.СЕЛО НЕТИШИНО.

26/II из села в Плужное выехало 20 подвод, якобы на ярмарку. После возвращения были тенденции созвать сход, на котором требовать возврата посев[ного] зерна и инвентаря. Одновременно подано женщинами 150 заявлений о выходе из СОЗ'а.

27/II женщины направились в село Соловье с целью разграбить склад с инвентарём и разобрать посевзерно.

28/II до 17 часов просиходило пассивное сопротивление собранию на улице. Собралось 400 человек, среди коих были лишенцы, которые не хотели идти на собрание в клуб и потребовали схода на улице. Ввиду присутствия лишенцев собрание не состоялось.

В 17 часов группа в 50 человек женщин и 40 мужчин имели намерение пойти в с. Соловье. Принятыми агитмерами поход в с. Соловье был предотвращён. Проведённые разъяснения оказали влияние, порядок восстановлен, а собравшиеся разошлись по домам.

1/III в 12 часов дня собралась возле сельсовета толпа до 150 женщин, требуя созыва собрания на открытом воздухе с целью сорвать таковое и направиться в с. Соловье и общей массой двинуться в с. Кривин для освобождения арестованных.

СЕЛО СОЛОВЬЕ.

26/II толпа до 300 женщин сорвала Пленум сельсовета, потребовав возврата зерна и инвентаря, основываясь, что в Плужном уже вернули. Во время волынки из толпы был брошен камень в одну партийку.

27/II в 12 часов дня в селе собралось до 300 женщин, как метсных, так и пришедших из с. Нетишино, с целью разграбить сельхозинвентарь и посеверно. К вечеру толпа женщин разошлась по домам.

1/III положение улучшилось. Обстановка разряжена. Самовольные сборища прекращены. Проведено заседание Пленума сельсовета заклеившее вчерашние события, исключив одного члена сельсовета. Постановлено исключить за участие в волынках 20 членов СОЗ'а, лишив их права вступления в таковой. Проведено собрание бедноты не облагаемой ЕСХН. Собрание прошло активно и приняло постановление тождественное постановлению Пленума сельсовета.

СЕЛО КОЛОМЛЯ.

1/III вечером холодным оружием нанесена смертельная рана члену машинного Т-ва БОНДАРЧУКУ, который 2/III скончался. Причины устанавливаются. На место выехал Уполномоч[енный] Кривинской Комендатуры. Убийцы три брата середняка – арестованы.

СЕЛО КОРЧИКИ.

Выслана опергруппа в 6 человек для производства арестов волынщиков, вместе с арестованными задержана населением. Требуют освобождения арестованных, взятых теперь и по общей операции в феврале месяце.

Задержанные находятся в здании сельсовета, окруженные толпой. Последняя угрожает походом в Славуту. Были попытки избить представителей власти и партийцев. На место выехал Пом[ошник] Нач[альника] Отряда тов. ЖИГНЕВСКИЙ с группой и Каввзводом.

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3199, арк.34, 35. Копія. Машинопис.

45.

Витяг з додатку до бюлетеню ДПУ УССР по індивідуальному терору за період з 20 березня по 1 квітня 1930 р.

5 квітня 1930 р.

ШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ – В селе МАРACHEВКЕ, Аннопольского района, 20/III – периодически подожжены имущества двух коллективистов.[...]

ШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ – В селе МАНЯТИН, Аннопольского р-на, 22/III – выстрелом в окно во время проведения занятий ликбеза – убит учитель, активист КОВАЛЬЧУК.

Установлено, что убийство произведено бандитом КУЧЕРОМ, под влиянием кулачества.

Арестованный бандит КУЧЕР во время охраны его в помещении сельсовета убил председателя КНС и скрылся.

По делу арестовано 4 кулака и 2 бандита.

ЦДАГО України, Ф.1, оп. 20, спр.3196, арк.54, 56 зв. Оригінал. Машинопис.

46.

Витяг з резолюції Шепетівського окркому КП(б)У щодо боротьби з викривленнями та наслідками кулацьких виступів

15 квітня 1930 р.

I. Крестьянские волнения, распространившиеся с 20-го Февраля по 15-е Марта по всем районам и охватившие 30% населенных пунктов Округа имели в своем развитии три следующих характерных этапа:

1. Первый этап – Выступление женской части населения за возвращение обществленного инвентаря и семян, против насильственной коллективизации, против административного закрытия церквей.

2. Второй этап – Вступление в движение и мужской части населения, перерастание «частичных» требований в общие требования – отмены коллективизации, требования в ряде сел возврата взятого по сельхоз налогу, экспортному обложению и другим видам платежей, введения преподавания в школах закона божьего.

3. Третий этап – Наличие банд в Антонинском, Полонском районах. Предъявление в отдельных селах со стороны контрреволюционных и кулацких элементов, политических требований, выбрасывание открыто контрреволюционных лозунгов («Представление всем права голоса», «Долой Советскую власть»).

II. Организатором движения являлся контрреволюционный блок: кулак, поп, бывший полицейский и жандарм, петлюровцы.

Этот блок, не выступая среди крестьянства сразу с открыто контрреволюционными лозунгами использовал наши недочеты и перегибы в колхозной работе и антирелигиозные извращения для выставления «частичных» требований заменяя их постепенно обще политической и экономической программой.

Бюро ОПК'а подчеркивает, что контрреволюционный элемент широко использовал случаи принятия его в колхозы с целью провокации изнутри.

III. Позиция бедняцко-средняцких масс села во время проходивших «волынок» характеризовалась следующим:

1. Значительная часть выступавших была втянута в движение путем использования искривлений и перегибов в коллективизации и т.д.

2. Часть была втянута путем экономического воздействия, подпаивания. Часть заставили выступить путем прямой угрозы, убийств, поджогов.

3. Значительная часть под влиянием террористических актов и провокационных слухов (о выводе частей Красной Армии, о ликвидации Совет[ской власти] на Шепетовщине, о скором приходе поляков) заняла выжидательное положение.

4. Меньшая часть – там где была достаточно хорошо организована беднота и где был крепок бедняцко-средняцкий блок дала организованный отпор контрреволюционным выступлениям.

IV. БЮРО ОПК СЧИТАЕТ, что при совершенно правильной политике партии, направленной на ликвидацию кулака как класса, на основе массовой, на добровольных началах, коллективизации.

При бешеном сопротивлении кулака, консолидации и активизации всех контрреволюционных элементов, которыми в изобилии насыщена Шепетовщина (петлю-

ровцы, б[ывшие] участники банд, контрабандисты, б[ывшие] полицейский и жан-дармы). При близости границы усиления противосоветской кампании за границей, способствовавшей активизации и подававшей значительные надежды на практические шаги контрреволюционному блоку.

ОСНОВНЫМИ ПРИЧИНАМИ ВОЛЫНОК В ОКРУГЕ БЫЛИ:

1. «Головокружение от успехов» – недооценка сил и возможностей контрреволюционного блока в противодействии коллективизации, переоценка собственных сил и успехов со стороны парторганизации: «игра в коллективизацию» - соревнование на количество без достаточной качественной подготовки и закрепления достигнутых успехов; отставание массовой работы (особенно среди женщин) от темпа коллективизации, слабость работы с беднотой, отсутствие достаточного внимания МТС в вопросе коллективизации.

«ОЧКОВТИРАТЕЛЬСТВО» – введение в заблуждение Бюро ОПК о действительных размерах и качественных показателях коллективизации со стороны Райпарткомов и коружных учреждений (Окрколхозсоюза, Земотдела, Скотарско-Молочарский союз).

2. Наличие массовых случаев перекручивания линии партии в практической работе; случаи угроз к непоступающим в колхозы, случаи зачисления в колхозы всех хозяйств по решениям меньшинства земгромады, административное закрытие церквей и снятие колоколов, случаи внесения середняков в списки раскулачиваемых, случаи описи и даже обобществления мелкого домашнего скота вплоть до курицы, запрещения продажи его (скота), административное собиранье второстепенного экспорта (особенно отличился комсомол).

Всем этим перекручиваниям мастного происхождения частично явились также следствием недостаточно четких, а подчас и не вполне верных директив (Наркомзема, Укрколхозцентра, Наркомторга) о которых ОПК своевременно не сигнализировал ЦК КП(б)У.

3. Большое количество случаев бесхозяйственности в уже существующих и вновь организованных колхозах (плохое хранение инвентаря, скверный уход за обобществленным скотом и т.д.). [...].

4. Увеличение в этом году по сравнению с прошлым годом мобилизации денежных средств, тройное увеличение количества экспертов, что затронуло часть середняков, явно недостаточный завоз промтоваров.

5. Большой разрыв во времени между проведением массовой работы, написанием списков, подлежащих раскулачиванию и выселению и практическим осуществлением этих мероприятий, что дало возможность:

а) Контрреволюционному блоку консолидироваться, произвести работу по запугиванию бедноты и середняка (и словом, и нередко делом).

б) У бедноты и середняка сложится мнение, что разговоры и мероприятия в отношении кулака недостаточно реальны (пока кулака раскулачат и вышлют – он перебьёт и сожжет всё село) и как следствие этого переход к пассивной части бедноты и середняка. [...].

V. НЕДОСТАТОЧНО РЕШИТЕЛЬНЫЕ МЕРОПРИЯТИЯ ПРИ НАЧАЛЕ ДВИЖЕНИЯ ПО ИЗЪЯТИЮ И ПРИВЛЕЧЕНИЮ К ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗАЧИНОКОВ кулаков способствовало распространению движения на всю территорию

округа и давало возможность запугивания кулаком бедноты и середняка, создавало у последних впечатление безнаказанности кулака и нашей слабости.

VI. Отмечая, что в результате последующих решительных действий по изъятию кулацко-контрреволюционных элементов и глубокой массово-политической работы партийной организации удалось оторвать бедноту и середнячество из-под влияния кулака и локализовать волнения, – БЮРО ОПК ВСЕ-ЖЕ ПОДЧЕРКИВАЕТ, что случаи требования посева по старым межам при проходе землеустройства, требования выхода из коллектива, несмотря на прежнее добровольное вступление и землеустройства коллективных земель в одну площадь, отдельные случаи отказа середняков от части земли, полученной в результате РЕВОЛЮЦИИ, – говорят о продолжающейся агитации оставшейся части кулацко-контрреволюционных элементов и членов семей изъятых и об опасности повторения волнений в случае ослабления массово-политической работы на селе и ослабления внимания к дальнейшей организации бедноты, об опасности невыполнения плана весенней посевкампании. [...].

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4134, арк.74-78. Копія. Машинопис.

47.

Витяг з довідки Інформвідділу ОДПУ про стан колгоспного руху в Україні

Не раніше 1 червня 1930 р.

Совершенно секретно.

Общие данные о колхозном движении

Основным характерным моментом в состоянии колхозного движения Украины в настоящий момент является прекращение такого массового выхода из колхозов, как в период март – апрель мес., достижение некоторой стабильности в составе колхозов, хотя частичный отлив из колхозов в ряде округов еще продолжается. Динамика антиколхозного движения, в основном, характеризуется следующими цифрами: за период с 10 марта по 10 апреля процент коллективизированных хозяйств снизился с 64,4% до 44,3%, с 10 апреля по 10 мая снизился с 44,3% до 37,7% и, наконец, на 1 июня в колхозах осталось 36,1%. Таким образом, выход из колхозов в декаду за последние 1,5 мес. не превышает 2%. В общем, за указанный период (с 10 марта по 1 июня) процент коллективизированных колхозов хозяйств снизился с 64,4 до 36,1, а количество объединяемых в колхозах хозяйств уменьшилось с 3248 тыс. (на 10 марта) до 1883 тыс. (на 1 июня), т. е. почти наполовину. Антиколхозное движение приняло особенно широкие размеры по Тульчинскому окр. (было на 10 марта – 57,8%, осталось на 20 мая – 16,2%), Шепетовскому – 63% и 19,7%, Коростеньскому – 38,2% и 12,9%, Харьковскому – 54,1% и 21,7% и Николаевскому – 85,5% и 42,0%, а на 1 июня – 41,3% (на 1 октября 1929 г. было 44,5%). [...].

Основные формы антиколхозных проявлений внутри колхозов в настоящий момент

Наличие ряда крупных недочетов во внутриколхозной жизни, особенно сильно обнаружившихся в процессе весеннего сева (плохая организация труда и производ-

ства, бесхозяйственность и злоупотребления, нездоровые отношения между беднячкой и середнячком частью колхозников и т. п.), отсутствие у колхозников достаточной ясности в вопросах оплаты труда и порядка распределения урожая, и, наконец, возрастающие продзатруднения внутри колхозов – все это обуславливает рост ряда антиколхозных проявлений среди значительной части колхозников, особенно из середняцких прослоек. В основном, антиколхозные проявления внутри колхозов в настоящий момент характеризуются: а) усилением тенденций к выходу из колхозов по окончании весеннего сева и разделу коллективно засеянных полей, б) то же после уборки урожая и в) сохранением озимых в единоличном пользовании.

Выходы из колхозов по окончании весеннего сева часто сопровождаются разбором обобществленного имущества и решительным требованием о раздаче коллективно засеянных полей. В ряде случаев указанные требования принимают характер массовых выступлений. [...].

Всего за май мес[яц] по ряду округов Украины зарегистрировано 49 аналогичных массовых выступлений колхозников с требованиями раздела коллективно засеянных полей.

Отсутствие серьезной массовой разъяснительной работы по вопросу об обобществлении озимых, а также наблюдающиеся со стороны местных работников тенденции полупринудительного обобществления озимых, без предварительного проведения соответствующей подготовительной работы и учета местных условий, вызывают, в ряде случаев, массовое движение среди колхозников против указанного мероприятия, за сохранение озимых в единоличном пользовании. [...]

Зафиксированы случаи, когда вынесенные сельским активом решения об обобществлении озимых механически навязываются середнячком части колхозников, не принимавших участия в вынесении этих решений. [...]

Значительно усилились за последнее время антиколхозные настроения на почве продзатруднений и фуражного кризиса, продолжающихся до сих пор остро ощущаться в ряде мест Украины.

Основные недочеты внутриколхозной жизни

Крайне слабое руководство внутриколхозным строительством со стороны райколхозсоюзов и окружных организаций, а также недостаточная квалификация руководителей колхозов являются основными причинами плохой организации труда и производства в большинстве колхозов Украины. Почти, как правило, в колхозах (не только во вновь организованных, но и в части старых колхозов) отсутствуют упрощенные производственные планы, более или менее твердые нормы выработок и расценок на разные виды труда, нет рационального распределения труда колхозников, отсутствует трудовая дисциплина и, наконец, плохо поставлен количественный и, особенно, качественный учет труда колхозников. Работа по организации в колхозах производственных совещаний и соцсоревнования почти нигде не ведется. [...]

Низкая производительность труда во многих колхозах (часто значительно ниже, нежели в единоличных хозяйствах) усиливает у части середняков-колхозников колебания в сторону выхода из колхозов.

Участие низового советского аппарата в колхозном строительстве

Местные сов- и парторганизации до сего времени еще не подошли вплотную к активному участию в разрешении вопросов внутриколхозной жизни. Целый ряд

фактов показывает полное бездействие районного и сельского аппарата в деле устранения многочисленных недочетов в организационно-хозяйственной жизни колхозов. Особо следует подчеркнуть бездеятельность низового советского аппарата в деле разрешения многочисленных земельных споров.

В ряде мест низовые работники продолжают практиковать принудительные методы коллективизации, по отношению к выходцам из колхозов нередко применяются меры экономического ущемления, аресты, угрозы и т.п. За разбор выходцами из колхозов обобществленного имущества низовые работники в ряде случаев привлекают бывших колхозников к судебной ответственности за «кражу». Некоторые низовые работники, с целью предотвращения выходов из колхозов, угрожают колхозникам «выселением в 24 часа за подрыв работы» [...]. Обычно подобные угрозы усиливают антиколхозные настроения и иногда являются прямой причиной выхода из колхозов.

Наряду с искривлениями партлинии низовые работники проявляют растерянность, непонимание проводимого партией курса, имеются также среди работников низового советского аппарата явно выраженные антиколхозные настроения. Зафиксированы случаи поддержки отдельными местными работниками (преимущественно выходцы из кулацких и поповских семей) антиколхозных выступлений и содействия развалу колхозов.

Недочеты в работе по проверке состава колхозов

Имеющиеся материалы о ходе проверки состава колхозов указывают на ряд серьезных недочетов в этой работе. Наряду с фактами недостаточной чистки колхозов от засоряющих их кулацких и антисоветских элементов, зафиксированы случаи незаконного исключения из колхозов середняков и даже бедняков. [...]

Следует отметить, что проводимая проверка состава колхозов не сопровождается необходимой разъяснительной работой о целях и задачах проверки, в результате чего, в ряде случаев, в момент проверки усилились выходы из колхозов.

Усиление антиколхозной деятельности кулачества

Почти повсеместно фиксируется усиление антиколхозной деятельности кулачества. Наглядно выявившиеся в процессе весеннего сева многочисленные недочеты в организационно-хозяйственной деятельности колхозов всецело используются кулачеством для усиления агитации за выход из колхозов. Широко и небезуспешно развертывается кулацкая агитация за выход из колхозов в связи с проводимой на Украине проверкой состава колхозов. Усиленную агитацию кулачество ведет в настоящее время против коллективной уборки урожая, призывая иногда к расправе с колхозниками в период уборки. В мае зарегистрировано 33 массовых выступления на почве коллективизации, в большинстве случаев спровоцированных кулачеством и антисоветским элементом. Значительно также число случаев кулацкого террора на почве коллективизации, обнаруживающего определенный рост. Так, за первые две декады мая зарегистрировано 87 терактов, а за одну последнюю декаду – 57, причем преобладающим видом террора являются поджоги (на 145 случаев террора – 121 поджог, что составляет, примерно, 80%). Зафиксирован ряд случаев вредительства со стороны кулаков, проникших в колхозы. В ходе проверки состава колхозов выявлена значительная засоренность ряда колхозов кулачеством и другим чуждым элементом, что нередко является причиной выхода из колхозов отдельных групп бедно-

ты и маломощного середнячества. [...]

Начальник ИНФО ОГПУ /Запорожец¹/
Помощник начальника 1 отдела /Иванов/

РДАЕ, ф.7486, оп.37, спр.132, арк.50-59. Копія. Машинопис.

Примітка:

¹ **Запорожець Іван Васильович** (1895-1937) – українець. Освіта: середня. Член КП(б)У з 1919. Учасник I Св. війни. З 1918 – в ЧА. В 1920 очолив Військ.відділ Київського губвідділу КП(б)У. З 1921 працює в ІНО ВЧК, з 1923 в ЕКУ ОДПУ. У 1923-1927 – резидент радянської розвідки в Берліні та Відні, помнач. ІНО ОДПУ. В 1929 призначенийнач. Інформвідділу ОДПУ. З 1931 по 1935 – заст.нач. СПВ ОДПУ, заст. повноваж.представника ОДПУ в ЛВО, нач. ОВ НКВС ЛВО, перший заст. нач. УНКВС по Ленінградській обл. 23.01.1935 арештований. В 1937 розстріляний.

48.

Витяг з додатку до бюлетеню ДПУ УСРР по індивідуальному терору за період з 20 травня по 1 червня 1930 р.

5 червня 1930 р.

ШЕПЕТОВСКИЙ ОКРУГ – В селе МИРУТИН, Аннопольского района, 24 мая неизвестными убит учитель – член КП(б)У – СТЕПАНЮК.

ЦДАГО України, Ф.1, оп. 20, спр.3196, арк.95 зв. Оригінал. Машинопис.

49.

Витяг з резолюції засідання бюро Славутського райкому КП(б)У щодо плану хлібозаготівлі по району

11 серпня 1930 р.

Мінімальний план телеграфно даний Окрвиконкомом в кількості 68000 пудів затвердити.

Запропонувати фракції РВК організувати комісії по всім с/р по сприянню хлібозаготівлі, згідно директиви політбюро, а також запропонувати фракції РВК негайно примусити комісію, яка організована при РВК, на підставі директив політбюро, щоб остання оприділила розмір задачі хліба по колгоспам (по всім культурам). [...].

Бюро відмічає, що хлібозаготівля цього року буде проходити при шаленому опорі ворожих елементів села – глитає, що особливо вимагає від партосередків та уповноважених РПК своєчасного реагування на всі вилазки класового ворога та надання рішучої відсічі останнім через мобілізацію всієї громадської думки на селі, особливо бідноти та колгоспників.

Бюро вважає за потрібне провести належну масову роботу серед жіноцтва, особливо серед батрачок та біднячок по питанню хлібозаготівлі переводячи куткові та спеціальні збори. [...].

Доручити партосередкам та уповноваженим РПК план села, куди автоматично входить затверджений районом план колгоспу цього села розглянутий та прийнятий на пленумі с/р, на правлінні колгоспу, на загальному зібранні наймитів та бідноти, колгоспників та на загальному зібранні села. Що ж до глитайських господарств, то план негайно довести до двору не чекаючи затвердження загального плану села. [...].

Кер[уючий] справами РПК /МУРАШОВА/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4027, арк.12. Копія. Машинопис.

50.

Інструкція уповноваженого Славутського райкому КП(б)У, затверджена 11 серпня 1930 р.

11 серпня 1930 р.

До ЦК КП(б)У

На виїжджаючих уповноважених покладається обов'язок організувати роботу по біжучих компаніях, в такий спосіб, що в найскоріший час робота дала певний ефект і реальні наслідки.

1. Організувати масову роботу по обмолоту, так в колгоспах, як і в поодиноких господарствах, об'єднав такі в гуртки супряг, по обмолоту зерна та відвантаженню, об'єднуючи їх навколо колгоспу та зерно всього товариства, розвернув роботу по втягненню їх в колгоспи та товариства. Роботу організовувати днём і ночью.

2. Налагодити масовий вивіз хліба, щоденно чередуючи партія за партією, по-жвавить роботу комісії зі сприяння хлібозаготівлі, негайно довести куркульським господарствам до двору, одноособовим довести контрактацію і запропонувати негайно розпочати вивіз, злісних притягати до відповідальності, але після всіх можливостей масової роз'ясовчої роботи.

3. Зібрати із колгоспу с/г податок, страховку, заборгованість по кредитам, аванси під позику і другі платежі. Форсовано провадить збір цих же платежів із індивідуальних господарств, розгорнуть масову роботу та оживить роботу комісії держкредиту і контрагентів.

Дати конкретне завдання кооперації по збору паїв і т.інш.

4. Організувати масовий збір утильсировини, притягнув в допомогу збірщикам: Комсомол, ЮП, школярів, колгоспників і т.інш. Наслідки роботи перевіряти щодня.

5. Організувати і налагодити правильний облік руху кампаній та завчасної і вірної доставки сводок про виконання планових завдань.

6. Розгорнути масову роботу по підготовці осіннього посіву (перевірити наявність і придатність реманенту, підготовки зерна, пару, лушчіння стерні і т.інш.).

7. Перевірити виконання планів м'ясозаготівлі та по-жвавить роботу в цій галузі, перевірити роботу заготовачів.

8. Організувати і провести висилку куркулів із села, провівши масово-роз'ясовчу роботу по цьому питанню серед бідноти і колгоспників.

9. В цій роботі треба добитись масовості, рішучого здвигу і реальних наслідків та систематичної постійної роботи місцевих організацій.

10. Мобілізувати громадську думку навколо силосної компанії та дійсно зайнятися цією роботою, потребувати відповідальності за неї від колгоспників.

11. Про хід кампаній і роботу в селі інформувати РПК не менше як кожної п'ятиденки.

12. На 20/VIII-30 року на 8-годин ранку вишліть на нараду в район Секретарів партійних та комсомольських осередків та техсекретарів ПС.

Р.П.К.'а

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4027, арк.13. Завірена копія. Машинопис.

51.

Витяг з протоколу № 25 засідання бюро Славутського райкому КП(б)У щодо м'ясозаготівлі

21 серпня 1930 р.

СЛУХАЛИ: §5. Про хід м'ясозаготівлі (тов. Єфіменко – Райторг)

ВИСЛОВЛЮВАЛИСЬ: т.т. Вдовіченко, Осіпов.

УХВАЛИЛИ: а) Відмітити, що м'ясозаготівля в районі виконана по рогатій хідобі на 38%, вівцях – 50,7% та свинях – 19,9%, що являється зовсім недостатнім.

б) Зовсім кволо проходить заготовка збору Райбази, запропонувати тов. Дубовицькому, Зав. Райбазою додатково мобілізувати робітників апарату та надіслати на села.

в) Сільуповноваженим та партосередкам посилити хід заготівлі м'яса, для чого використати всі методи заготовок, як масова робота, преміювання дефіцитним крамом та вжити адміністративних заходів до кулацьких елементів, до яких доведено план до двору.

г) Відмітити, що в зв'язку з переведенням заготовки збільшився хижацькій убій скота в особливості молодняка та підпільний продаж м'яса, на що фракції РВК і Нач. Райміліції вжити рішучих заходів боротьби з цим явищем.

ГОЛОВА ЗАСІДАННЯ /ОСПОВ/
Секретар /ДОБРОЧИНСЬКІЙ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4027, арк.15,18, 19. Завірена копія. Машинопис.

52.

Зведення про політичний стан у Славутському районі станом на 27 серпня 1930 р.

27 серпня 1930 р.

Зовсім таємно

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РАЙОНУ

Славутський район являється прикордонним, центр знаходиться в 16 км. від кордону. Села Славутського району межують з кордоном. По національності села

переважно українські. Маються окремі національні села: 2 села польських, 1 колонія чеська, 1 колонія німецька – останні українські змішані з польськими. Район являється не зерновий, ґрунт на 80% піщаний, скотарство має більшу питому вагу, ніж зернове господарство.

Головний прибуток сільського населення складається з відхожих промислів, лісорозробок, вивозки лісу та будівельні роботи. 30% населення живе виключно за рахунок другорядних прибутків, дякуючи чому напрямок розвитку с/г взято виключно скотарський і вся увага в колгоспному секторі звернуто на організації кормової бази та розвиток скотарства.

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ: На сьогоднішній день мається 16 колоб'єднань та 7 ініціативних груп. Об'єднано в колгоспах дворів 12%, а по земельній площі 14,5%. Весь час починаючи з закінчення “ВОЛИНОК” помітний поступовий приріст в колгоспах так, наприклад: після “ВОЛИНОК” вступило 204 господарства і за останній тиждень вступило 42 двора господарств. Самі по собі колгоспи в основному являються здоровими та організаційно окріпими. Основні недоліки в роботі колгоспів це: квола організація праці, в окремих колгоспах безгосподарність, недисциплінованість. По соц. стану в колгоспах біднота та батраки складають 70%. Таке становище каже про недостатню кількість середняків. Причини недостатньої кількості середняків в колгоспах це з'ясується вижідательною політикою середняка, чекаючи кінця господарчого року та в деяких колгоспах не правильні взаємовідношення колгоспів з індивідуальним сектором, на що звернуто зараз уваги парт. організації. Є надія, що по закінченню господарчого року буде масовий приплив бідняків та середняків в колгоспи.

Зараз в зв'язку з переведенням політично-господарчих кампаній (м'ясозаготівля, хлібозаготівля, уборочна кампанія, осіння посівна кампанія, фін. місячник) кулацько-ворожі елементи ведуть шалену агітацію за зрив вище вказаних кампаній. Тактика кулачества зводиться до слідуєчого:

А) В окремих селах кулачество веде агітацію за бойкот заг[альних] зборів. Кажуть: “Не ходіть на збори та вони вам нічого не зроблять і не будете давати хлібозаготівлі” і таке інше (сс. Крупець, Радошевка). Мається багато випадків знищення молодняка, здачі замість великої худоби по контрактації дрібної. В с. Хутір один кулак веде агітацію таку: “Ни дамо ни фунта хліба, зберем всіх баб”. Також кулачество використовує окремі неполадки в колхозах. В прикордонній чеській колонії кулак перейшов кордон, залишившиєся кулаки теж використовують це, маються випадки нападу на колгосп вночі (село Полян).

В загальному навколо господарчо-політичних кампаній кулачество та ворожі елементи використовують все що можливо, намагаючись зірвати політичні кампанії. Також має вплив близькість кордону.

ПРОМИСЛОВІСТЬ ТА РОБІТНИЧИЙ КЛАС

Промисловість в районі має велику вагу. Всього промислових, державних і кустарних підприємств нараховується до 25, з яких нараховується 5 державних заводів (2 папірні, 2 тартаки, 1 фарфурня та торфорозробка) які об'єднують 1400 робітників.

Лісне господарство району складається з 40.000 га державних лісів та 300 га лісів селянського значення. [...].

З жовтня місяця буде працювати до 8.000 лісорубів, крім цього будується новий

лісозавод та поширюються маючіся заводи. Особливість лісного господарства – це майже повна відсутність парткадрів.

Загальний настрій робітників здоровий, але ж маються випадки нездорового реагування на труднощі, які переживає наша країна. Маються явища, коли робітники кажуть: “Що селянство має зараз багато грошей, а налогу платять мало, треба збільшити налог”. Друге – “вивозять за кордон, а для робітників нема нічого”. “Соцзмагання, вдарництво, а їсти нема чого”. На всі ці явища парт.осередки своєчасно реагують, причому більш всього нездоровий настрій мається серед робітників, які недавно прийшли на заводи.

КУСТАРНА ПРОМИСЛОВІСТЬ

Кустарна промисловість складається з таких головних галузей: чоботарського, портняжества, деревообробна, ткацтво і таке інше. В переважній більшості кустарі об'єднані в артілі. В загальному мається до 400 кустарів, які об'єднані в різні артілі.

м. СЛАВУТА. Мешканців в місті нараховується до 14.000, з яких більшість з трудового населення, незначна частина це лавочники бувші і теперішні. В сучасний момент остання група б[увших] лавочників будуть робити на підприємствах. Зорганізовано комітет допомоги бідності. Зорганізовано до 12-ти різних підприємств, в які втягнуто до 800 чол. декласованого населення.

ХІД КАМПАНІЙ

УБОРОЧНА КАМПАНІЯ. Уборочна кампанія в районі ще не закінчена. Озимина убрана. Ярові посіви ще не закінчено. Молотьба в районі затягнулась в зв'язку з безперервними дождями, також по колгоспам уборка проходить при великому бракові робочої сили. При погоді молотарки в середньому навантажені 16-18 год. в сутки. Були окремі непорозуміння з двигунами, але на сьогоднішній день це усунено. З міста систематично надсилаються бригади робітників для допомоги колгоспам. В індивідуальному сектору теж в зв'язку з кліматичними умовами, молотьба запізнилась [...].

При наявності гарної погоди до 30/VIII уборка ярини буде закінчено.

ХЛІБОЗАГОТІВЛЯ

Підготовча робота до хлібозаготівлі почалася з 5/VII. Питання було обговорено на пленумі РПК та під час переведення роботи по популяризації XVI-го партз'їзду та до з'їздівських матеріалів на зборах бідності, колгоспників та на загальних сходах. Питання хлібозаготівлі було обговорено, однак підготовка переводилась не гаразд. План хлібозаготівлі по району одержано 10/VIII, який був перероблений на президії РВК, бюро РПК, нараді уповноважених, нараді голів С/Р, КНС, колгоспів. Зараз по всім селам план доведено і до кулацьких господарств більшість яких зусилею готують хліб до здачі та частково здають. Є окремі випадки, що кулачество відмовляється від плані хлібозаготівлі, до яких дано розпорядження вживати примусових заходів. По хлібозаготівлі в більшості сел перелом є. В новому бідняцько-середняцька маса села лишки здає добровільно та зорганізованим путем – червоними валками відправляє на зсиппункти.

На 25/VIII-30 р. виконано річного завдання 10,2%. Головним тормозом в хлібозаготівлі являються дощі, які йдуть безперервно біля 3-х тижнів.

ОСІННЯ ЗАСІВ КАМПАНІЯ

По контрольним цифрам, затвердженим пленумом РПК передбачається збільшити засівну площу на 9,5%. Районовий план складено і розіслано по всім селам.

В основному підготовка до сівби проходить мляво. На 25/VIII злушено стерні 9.000 га, а по колгоспам тільки 319 га, це така мала кількість по колгоспам пояснюється недостатньою роб[очої] сили, тягл[ової] сили. Зерноочистки переведено в кількості 2444 центнерів. Виробничих нарад в земгромадах переведено 187 та в колгоспах 16. Укладено і доведено план до двору по всім С/радам.

Відповідальність за переведення засів. кампанії на селах покладено на уповноважених по хлібозаготівлі.

С/Г ПОДАТОК. СТРАХОВКА та РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЗИКИ

“5-тирічка в 4 р.”

По с/г податку закінчено облік та виявлення об'єктів оподаткування. В порівнянні з минулим роком збільшено об'єктів оподаткування більше, як на 50%. Приступлено до досрочної здачі. Збільшення податку пояснюється збільшенням другорядних нехліборобських заробітків в особливості лісорозробки та лісозавозки, які в цьому році значно збільшились.

На 25/VIII поступлено с/г податку 1580.44 карб. або ...% річного завдання, по страховці на 25/VIII поступлено 16000 карб., або ...% річного завдання.

На позику підписано на суму 84515 карб, або 60,4% завдання і поступлено грошми...

По питанню переведення фін[ансовог] місячника та збільшення поступу грошей з села 26/VIII переведена нарада на якій було розібрано листа тов. КОСІОРА від 18/VIII і загострено достатньо уваги, щодо стягнення всіх грошових поступлень дотерміново. Можна чекати, що наслідки будуть гарні.

СЕКРЕТАР Р.П.К.

[підпис]

/ОСПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.2, спр.3554, арк.163-166. Оригінал. Машинопис.

53.

Витяг з протоколу № 26 засідання бюро Славутського райкому КП(б)У в справі хлібозаготівлі

1 вересня 1930 р.

СЛУХАЛИ: §3. Доповідь про хід хлібозаготовки та виконання Серпневого плану.

УХВАЛИЛИ: б) План хлібозаготівлі виконано на 1/IX на 15% річного завдання. Серпневий план виконано на 55%. Бюро рахує зовсім кволе виконання плану на Серпень, в головному перешкодою чого являється кволе виконання завдань колгоспів та с/р: Улашанівка, Колом'є і Славута, уповноваженим яких зробити зауваження і запропонувати таким виконати недоїмку у Вересні місяці. [...].

г) Бюро рахує за неприпустиме і безвідповідальне явище з боку робітників с/р Славуті та запізнення на роботу, що породжує великі очередей, за що уповноваженому Союзхлібу тов. ЗАВГОРОДНЬОМУ винести догану, запропонувавши такому в терміновому порядку налагодити роботу зсиппункту.

д) Робота с/р в справі хлібозаготовок квола, на що фракції РВК звернути саму серйозну увагу вплоть до притягнення до карної відповідальності голів с/р недбай-

ливо ставлячихся до справи хлібозаготовок.

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4027, арк.20, 21, 25. Завірена копія. Машинопис.

54.

Витяг з інформаційної доповіді про переведення Славутських районних партійних зборів

9 вересня 1930 р.

Райпартзбори Славутчини були переведені 8-го Вересня й тривали всього лише 1 день. На зборах була присутня більшість партійної організації (з 186-ти дійсних членів партії були присутні 100 чол.). Певна частина партійців-робітників була занята на виробництві, а тому не моли з'явитись на збори.

На повістці денній Райпартзборів стояла одна основна доповідь: про наслідки ліквідації округи та завдання партійної організації; перевибори РПК та вибори Рай-КК та Ревіз[ійної] комісії. Також було пропущено через збори прийом до партії та перевід в дійсні члени.

Доповідь представника БЕРДИЧІВСЬКОГО ОПК по першому питанню викликала жваві дебати присутніх. Найбільш характерні риси обговорення доповіді такі:

1. Абсолютна більшість товаришів, що виступали в дебатах загострювали увагу на питаннях БІЖУЧИХ КАМПАНІЙ, ОСОБЛИВО ХЛІБОЗАГОТІВЕЛЬ, М'ЯСОЗАГОТІВЕЛЬ та ОСІННЬОЇ ПОСІВКАМПАНІЇ. Виявилось, що темпи та якість переведення цих кампаній ДАЛЕКО НЕЗАДОВІЛЬНІ. Це було зі всією рішучістю загострено і в резолюції. Збори були використані для мобілізації всієї партійної організації в першу чергу навколо виконання завдань, щодо переведення цих кампаній.[...].

3. Частина виступавших товаришів відмічала, що робітники колишньої Шепетівської округи роз'їхались хто-куди і їх не торкнулась постанова ЦК ВКП(б) про відправку 90% округових робітників на село. [...].

5.Окремо треба зупинитись на виступі одного товариша (МАРТИНЮКА). Цей виступ був зв'язаний з питанням про заміну голови Райвиконкому тов. БУРІК, яка зараз перекидається в інший район на заступника голови РВК. Ця перекидка викликана тим, що тов. БУРІК молодий член партії не може повнотою охопити складної роботи Голови РВК в тяжких умовах такого великого промислового району, яким являється Славутський. [...].

В зв'язку з неприсилкою деяких робітників з округи залишились неумплектованими місце Голови Рай-КК та Зав. оргінстру РПК. Для обох залишено вільні місця в складі РПК та в складі КК. Тимчасово обов'язки голови Рай-КК покладені на одного з членів останньої тов. К'ЯРИКА по соц.положенню роб[ітник], чл[ен] партії з 1900 р. в сучасний момент працює директором лісозаводу. Обов'язки Зав.оргінстра тимчасово покладені на Секретаря РПК. [...].

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСІПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.2, спр.3554, арк.167-168. Оригінал. Машинопис.

55.

Витяг з інформлиста Славутського райкому КП(б)У про хід політично-господарських кампаній в районі

17 вересня 1930 р.

ХЛІБОЗАГОТІВЛІ

Як уже повідомлялось ЦК в попередньому листі – Райпартком та фр. РВК здійснюють керівництво кампанією хлібозаготівель через уповноважених, що послані на село. Такі уповноважені Райпарткому маютья по всіх селах де є С/Р. Якісний склад уповноважених досить задовільний, бо при виділенні їх на села, Райпартком уважно підходив до справи їх підбору, виділяючи таких товаришів, які добре обізнані з умовами сільської роботи та гарно орієнтуються в політиці партії на селі. Питання про стан хлібозаготівель ставить на кожному бюрі РПК, і систематично провадяться районові наради уповноважених по тим чи іншим питанням, що вимагають негайного реагування, або роз'ясовування від Райпарткому.

Стан хлібозаготівель по району на 16-те Вересня зокрема в частині виконання накресленого річного плану такий:

А) Річний план хлібозаготівель становить 68.000 пуд.

Б) Виконано за весь час хлібозаготівель 22.000 пудів – 33% річного плану.

Треба відзначити, що за вересень місяць досягнуто деякий злам в темпах хлібозаготівель. Коли на 1-ше вересня ми мали виконання річного плану в розмірі 19% то за 15 днів вересня виконано 14% річного плану або 50% вересневого плану. Однак цей темп ніяким чином рахувати задовільним не можна. Отже за останню п'ятиденку всього заготовлено 300 пудів, що не дає майже ніякого збільшення в порівнянні з заготівлями за другу п'ятиденку цього місяця.

Що до доведення твердих планів хлібозаготівель до окремого двору, то всього план доведено по району до 38 господарств, які повинні всього здати 4553 пуда. На 15-е вересня план хлібозаготівель по цим господарствам виконано (по відомостям, що маютья в РВК на 60%).

Масова робота навколо хлібозаготівель провадилась головним чином під час прийняття поселищних річних планів хлібозаготівель, що (плани) обговорювались на загальних зборах в кожному селі. В дальшому масова робота навколо хлібозаготівель провадиться на селі партійними та комсомольськими осередками і сільрадами, будучи скерованими до посилення темпів хлібозаготівель та мобілізації бідняцько-середняцьких мас для цілковитого здійснення хлібозаготівельних планів.

Навколо питання хлібозаготівель – на селі розгортається загострена класова боротьба. Класовий ворог на селі провадить роботу проти виконання хлібозаготівель, особливо проти організації червоних валок. Так, коли відряджалась червона валка одноосібників з хлібом з села Кривина то група заможних селян і деяких середняків підкулачників об'їжджали село навколо, не бажаючи їхати разом з червоною валкою.

В селі Полянє один заможний селянин (міцний середняк) заявив так з приводу хлібозаготівель: “ХАЙ ОЦІ РОБОЧИ – ПОЧЕКАЮЬ ХЛІБА, А МЕНІ ЩЕ СКОРО ЗА ПУД ХЛІБА 30 карб. ДАДУТЬ”.

В одному селі мався такий виступ: “А ГАДИ СОВЕТСЬКІ, ЗАХОТІЛИ ХЛІБА ЛИШКИ”. [...].

Ураховуючи ці всі моменти, Райпартзбори, що відбулись 8-го вересня ц/р. загострили увагу всієї партійної організації на питання організації масової роботи навколо хлібозаготівель, протиставляючи її спробам класово-ворожих елементів зірвати хлібозаготівлі. Райпартзбори також підкреслили, що всяке покладання на самоплив повинно розцінюватись, як найгірший вид правоопортуністичного ухилу на практиці, з яким треба вести рішучу і нещадну боротьбу.

М'ЯСОЗАГОТІВЛІ

План м'ясозаготівель на IV-й квартал по району був наданий такий: Рогатої худоби – 350 голів, свиней – 300 голів, овець – 150 голів. Виконано на 15 вересня цього року: рогатої худоби – 244 (70%), свиней – 103 (34%), овець – 145 (96,6%).

Надзвичайно низький відсоток виконання планів заготівлі свиней в певній мірі пояснюється великими падежем свиней по району, що (падіж) мав місце декілька місяців тому. Але поруч з цим треба також підкреслити і факт надзвичайно млявої роботи виробничих, поселищних товариств молочарсько-скотарської кооперації, що являються основними заготовачами м'яса на селі. До того ж виробничі, поселищні т-ва молочарсько-скотарської кооперації до цього часу ще не організовані по всіх селах, як це слід зробити згідно маючихся директив. Справа ця в значній мірі гальмувалась досі завдяки низці ударних робіт, що провадились на селі. Зараз Райпартком зосереджується над тим, аби організувати по всіх селах поселищні кооперативні т-ва. Ця робота буде цілком переведена зараз-же по закінченню реорганізації мережі споживчої кооперації на селі.

Що до питання про стимулювання м'ясозаготівель, шляхом відпуску м'ясоздатникам промислового краму вартістю в 20% вартості зданої худоби то вжито потрібних заходів до того, щоб всю масу пром[ислового] краму, що було відпущено для цієї мети просунути безпосередньо на село з районної бази, забезпечивши дійсну видачу цього краму м'ясоздатникам. Перекручень при переведенні м'ясозаготівель по району не виявлено ніяких. В селі Колом'є де було знято (на короткий час) по контрактації 16 корів – були заяви про те, що м'ясозаготівлі переводяться неправильними методами. При перевірці цієї справи на місці виявилось, що ніяких порушень законних норм при переведенні зняття худоби по контрактації в цьому селі не було. Заяви не підтвердились.

ОСІННЯ ЗАСІВНА КАМΠΑНІЯ ТА КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ

Плани осінньої засівної кампанії були доведені до колгоспів та земгромад по району ще в липні місяці ц/р. Основні показники плану осінньої посівкампанії по р-ну в цілому такі:

Засівна площа:

А) По колгоспному сектору	685 г.к	10%
Б) По індивідуальному сектору	6306 г.к	90%

Площа посіву пшениці повинна бути за планом доведена:

А) По колгоспному сектору	до 36% всієї площі озимого посіву
Б) В індивідуальному секторі	до 14%

Стан підготовки до осінньої посівкампанії та самооходу її по матеріалам на 15-е вересня ц/р характеризується такими даними:

А) Засіяно: по колгоспам – 3% плану
по індивідуальним господарствам – 43% плану;

- Б) Прочищено насіння: по колгоспам – 37% плану;
по індивідуальному сектору – 60%;
В) Протруєне насіння: по соц[іальному] сектору – 3% плану;
по індивідуальному сектору – 33%.

Як видно з наведених чисел хід осінньої посівної кампанії ще не набув потрібних більшовицьких темпів. Основну роль тут безумовно відіграє недостатня чіткість в керівництві нею з боку сільрад та уповноважених на селах. Але ж чимало перешкоджає успішному ходу осінньої сівби також і дощова погода, яка затягнулась і не дає можливості провадити польові роботи.

Особливо звертає на себе увагу стан осінньої посівкампанії в колгоспному секторі де, як видно з вище наведених чисел він значно гірший ніж в індивідуальних господарствах по всіх показниках. Пояснюється це головним чином млявим ходом обмолоту хліба в колгоспах та затяжкою уборочної кампанії, що досі ще не скінчилась по району і нестачею тяглової сили.

Що до дальшого зросту колгоспів за рахунок бідняцько-середняцьких господарств то згідно плану осінньої засівкампанії передбачено довести кількість господарств охоплених колгоспами із 14% (які мають зараз) – до 20% на кінець осінньої засівкампанії. На сьогоднішній день перелому в справі масового припливу нових бідняцько-середняцьких господарств в колгоспи ще немає, але ж окремі заяви про вступ в колгоспи надходять. Випадків виходів з колгоспів за останній час не помічається.

ХІД МОБІЛІЗАЦІЇ КОШТІВ:

Всього по району нараховано сільськогосподарського податку – 117561 карб. На 15-е вересня надійшло всього – 61351 карб., що становить 52,3% всієї маси податку. Є багато випадків, дострочної сплати податку селянами.

Страховки має всього по р-ну надійти 79000 карб. Зібрано вже 47000 карб. – 59,5% завдання.

Щодо кампанії з реалізації позики «5-ти РІЧКА В 4 РОКИ» по р-ну, то розпочалась вона з 15-го липня. Завдання всього по району було реалізувати облигації на 131000 карб., з них: по місту на 105000 карб., по селу: на 26000 карб. На 15-е вересня виконано план реалізації позики по місту: на 85,4%, по селу – на 68,5%, а всього по району – пересічно – на 82,4%. Надходження грошей по реалізованій передплаті позики – нормальне і відповідає накресленим контрольним цифрам.

В галузі мобілізації коштів на селі також як і в галузі хлібозаготівель (про що вже зазначено вище) ми зустрічаємо певний опір з боку заможної верхівки села і деяких міцних середняків. При чому сільради не проявляють іноді потрібної ініціативи та енергії для переведення заходів по мобілізації коштів. Є навіть випадки, коли члени сільради перешкоджають в переведенні цієї роботи. Наприклад: в селі Мінківці на пленумі сільської ради 1 чл[ен] сільради голосував проти самообкладення. В цьому ж селі на заг[альних] зборах 1 селянин голосуючи проти всіх кампаній, що переводяться на селі підштовхував і інших селян голосувати «ПРОТИ ПРОПОЗИЦІЙ ПРО ПРИЙНЯТТЯ САМООБКЛАДЕННЯ», викрикуючи при цьому – «НЕ ТРЕБА НАМ АГРОНОМІЇ, НАВЧАННЯ тощо». [...]

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.2, спр.3554, арк.169-171. Оригінал. Машинопис.

56.**Витяг з протоколу № 19 засідання бюро Ганнопільського райкому КП(б)У***17 вересня 1930 р.*

СЛУХАЛИ: Про самообкладення населення на 1930/1931 рік /КУШАКОВ/.

УХВАЛИЛИ: Пропонувати фракції РВК приступити до переведення самообкладання населення, для чого належить негайно:

- 1) Проробити питання на які міроприємства потрібно буде використати кошти самообкладення.
- 2) Самообкладення провести як мінімум 75-100% с/г податку.
- 3) По колгоспах та індивідуальних г-вах, що звільняються по закону від самообкладення, провести зокрема роботу в напрямку того, аби домогтись постанови про добровільне бажання ними взяти участь в самообкладенні, виходячи з нарахування по окладним листам для чого фракції РВК заготовити списки й розіслати по с/радам.
- 4) До куркульських господарств, що не мають засівів поставитись найсуворіше до виявлення джерел прибутку, та провести обкладення цих господарств. [...].
- 6) Райкому ЛКСМУ дати директиву по всім осередкам ЛКСМ аби останні приймали активну участь в переведенні самообкладення.
- 7) Термін виконання самообкладення згідно декрету Уряду.[...].

СЛУХАЛИ: Про вербовку колгоспників в ДАНБАС /ПОГРЕБНОЙ/

УХВАЛИЛИ: Доручити фракції Райколгоспсоюзу та партосередкам повести масову роз'яснювальну роботу, щодо вербовки членів колгоспів в Донбас.

ЗА СЕКРЕТАРЯ РПК [підпис] /КОТЛЯР/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3598, арк.27-28. Оригінал. Машинопис

57.**Витяг з протоколу №28 засідання бюро Славутського Райкому КП(б)У***24 вересня 1930 р.*

Слухали: Інформацію тов. ОСІПОВА про Всеукраїнську нараду секретарів РПК та постанову ЦК від 15/ІХ-30 р. про хлібозаготівку.

Ухвалили: 2. Відмітити, що хлібозаготівка в нашому районі не набрала належних темпів, що може поставити під загрозу своєчасне виконання плану (на 20/ІХ виконано 40% річного плану).

3. Відзначити, що в окремих селах немає достатнього нажиму на заможню верхівку села, а замість умілої організації хлібозаготівель є покладення на самоплив (Улашанівка, Міньківці).

4. Ураховуючи, що в умовах Славутського району затяжка хлібозаготовки буде сприяти розбазарюванню та скриттю хлібних лишків одноосібниками, зокрема заможною частиною села., що може привести до зриву плану хлібозаготівель, бюро ухвалює в основному закінчити виконання плану хлібозаготівель по району до 15/Х, а для куркульської та заможної частини села остаточним терміном здачі хлібоза-

готівлі встановити 1/Х. Запропонувати уповноваженим та партосередкам довести індивідуальні плани до заможних господарств, охопивши такими планами від 3-х до 5-ти відсотків та вживаючи до злісних нездатчиків хліба заходи бойкоту – громадського запламування, вивішування списків на чорну дошку, а також запроваджуючи до них закон ВЦВК від 3/ВІІ-1929 р.

5. Додатковий план хлібозаготівлі по району наданий Наркомторгом в кількості 6000 пудів затвердити. З розподялом плану по селам погодитись. Доручити уповноваженим перевести прийняття плану через сходи селян в 3-х денний термін.

Слухали: План заготівки картоплі та сіна по Славутському району.

Ухвалили: План на 7 тисяч пудів картоплі та 36000 пудів сіна затвердити. РВК зробити розподіл по селам, довівши заготовку до кулацького двору.

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4027, арк.37, 40. Завірена копія. Машинопис.

58.**Витяг з політико-інформаційного зведення Ганнопільського Райкому КП(б)У***1 жовтня 1930 р.**Таємно.*

3. СТАН КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ. Колективізовано маємо в районі 11,3%. Недоліки у колгоспах, не велося обліку праці й розподілу, в наслідок чого ускладнилося питання в розподілі прибутків й таки зараз не провадиться, а зосереджена увага на упорядкуванні рахівництва та виявленні затраченої праці кожного колгоспника зокрема, що дасть можливість хоч приблизно організувати правильний розподіл прибутків.

Що до виходу з колгоспів за останній час з 15/ІХ б.р. маємо два випадки, один по причині той, що його образили, другий вихід мотивує тим, що не бажаю бути в колгоспі.

Виключено з колгоспів було 17 осіб за те, що не вони й не їх родина не приймали участі в роботі колгоспу, а два вилучено за хуліганство та крадіжки. Притягнуто до кари 6 осіб в порядку громадського впливу.

Прийнято нових членів до колгоспів 16 госп[одарств], організовано нових колгоспів в осінню посівкампанію – 4.

500-ки, що були надіслані на керуючу роботу в колгоспи себе не виправдовують, живуть лише тим настроєм аби скоріше дозволили повернутися їм до тих господарств де раніше працювали. Їх настрої впливає на колгоспників негативно.

4. ХЛІБОЗАГОТІВЛЯ. Виконано річного плану з додатковим завданням на 55,7%, але ж виконання хлібозаготівлі не задовольняюче, що було констатовано бюро РПК від 1/Х-30 року, як-то:

а) Маються села, які виконали хлібозаготівлю на 100%, але ж в тих селах маються двори, які не вивезли ні одного пуда. Наявність сіл де був зроблений адміністративний нажим на куркульські госп[одарства], поруч з цим відсутність розгорнення масової роботи серед бідняцько-середняцьких шарів села, привело до того, що заможна частина хліб здала, поруч з цим повела агітацію, аби середняки не здавали

– в наслідок чого маємо не задовільне поступлення хлібу від середняцької частини села. переважна більшість колгоспів, що не виконали хлібозаготівельного плану, а де які ще ні одного пуда не здали. Маємо випадки, що хліб везуть торішній.

СЕКРЕТАР РПК [нідпис] /ПОГРЕБНОЇ/
ІНФОРМАТОР [нідпис]

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3514, арк.157-159. Оригінал. Машинопис.

59.

Витяг з протоколу засідання бюро Ганнопільського Райкому КП(б)У

1-2 жовтня 1930 р.

СЛУХАЛИ: §2. Заяву тов. КВ'ЯТКОВСЬКОГО Леоніда Григорового, член партії з 1920 року листопада м-ця, службовець, поляк, рік народження 1900 р. на посаді Райторга Аннопільського р-ну, про вилучення його з лав н[ашої] партії в зв'язку з непогодженістю його з лінією н[ашої] партії особливо в селянському питанні.

КВ'ЯТКОВСЬКИЙ: В моїй заяві сказано майже все, але хочу додати, що селянське питання дуже складне, не один вже політик ламав на цьому питанні корка. Наші міроприємства на селі ми переводимо співробітничавши з селянством, але ідеологія селянства не наша і ставиться до нас вороже, с/кампанії переводимо з трудом і маємо великий недобір це все дякуючи нашим демократичним принципам, примушувати не хочемо від чого в цілому страждають трудящі міста, получаючи голодний пайок.

Робітники міста не задоволені нашою політикою. По питанню селянства треба взяти круту політику не церемонитися, взяти з селянства все. Внутрі партійна політика не правильна, треба дати висловлювати свою справжню думку хотя б мінімально, а у нас получається так, не встиг сказати що небудь як тобі зразу почнуть шити ярлики, роблять оргвыводи, по моєму треба дати можливість висказати свою думку. Над питанням виходу з партії я довго думав й прийшов до висновку, що партія свій курс як видно не змінить, а з таким курсом партія опиниться в трудному положенні, змінити політику я не можу, а тому хочу зняти з себе відповідальність як члена партії. [...].

СЕКРЕТАР РПК [нідпис] /ПОГРЕБНОЇ/
ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3598, арк.30. Оригінал. Машинопис

60.

Повідомлення Ганнопільського РайКНС про хід осінньої посівної кампанії та колективізацію в районі

7 жовтня 1930 р.

До Всеукраїнського Центрального
Комітету Незаможних Селян

РайКНС повідомляє, що намічено по плану посіву 15700 га, по колективному

сектору 1160 га, по індивідуальному сектору 14540 га.

На 1-ше жовтня посіяно по колективному сектору 889 га, по індивідуальному сектору 11305 га.

Намічено по плану під час осінньої посівкампанії організувати 8 колгоспів. В час осінньої посівкампанії організовано 4 бідняцьких колгоспи, перспектива до закінчення осінньої посівкампанії буде організовано останніх 4 колгоспи.

Біднота в осінній посівкампанії приймає активну участь.

Давати зводки подекадно по телеграфу в РайКНС не мається коштів, а так будуть надсилатися поштою.

Голова РайКНС [нідпис] /Василюк/
секретар [нідпис] /Олендер/

ЦДАВО України, ф.257, оп.1, спр.1063, арк.341-341зв. Оригінал. Рукопис.

61.

Витяг з політзведення Славутського райкому КП(б)У про стан району

9 жовтня 1930 р.

Зовсім таємно
До ЦК КП(б)У

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РАЙОНУ

Славутський район прикордонний, центр знаходиться в 16 км. від кордону. По кордону розташовано не більш як на 3 кілометри 5 сіл, з них: 1 чеська колонія, 1 німецька. С/рад по району 17 та 1 селищна рада, з них: польських 2, чеських 1. Переважна більшість українського населення.

Населення по району 50500 чоловік, з них: сільського 34969 чол. Господар[ств] 6482, землі 31458 га., з неї придатної 28632 га, робочої худоби 8361, рогатої худоби 6600. Район являється не зерновим, ґрунт на 80% піщаний. В зв'язку з оточенням району лісами й лугами, скотарство має більшу питому вагу, ніж зернове господарство.

Головні прибутки сільського населення – лісорозробки, будівельні роботи, а також побічні заробітки по підприємствах. 30% сіл[ського] населення виключно живе за рахунок побічних заробітків, а остання частина більш як на половину живе з побічних заробітків.

ПРОМИСЛОВІСТЬ. По району нараховується державних підприємств та кустарних 25 з яких 5 трестових (2 папірні, 2 тартаки, 1 фаянззавод). Лісне господарство складається з 40.000 га державних лісів і 300 га селянського значення.

КООПЕРАЦІЯ. По району нараховується 50 розподільників, з них по селам – 25, закритих розподільників по підприємствах – 3, столовок – 5. В райцентрі організовано молочну ферму а 50 корів, свиновідкормочний пункт на 100 свиней, мається в розпорядженні пивоварний завод та організується пригородне господарство в 400 га. землі і рибне господарство.

СТАН ПОЛІТ-ГОСПОДАРЧИХ КАМПАНІЙ

ХЛІБОЗАГОТІВЛЯ. Річний план на 5/х виконано на 51,4% з них по харчовим продуктам на 62% в тій кількості колгоспний сектор виконав план на 28%. причини млявого темпу ходу хлібозаготівлі полягають в тому, що не по всім селам розгорнуто масова робота. Маються випадки що середняки заявляють «Треба довести план до двору» або «Коли б був доведений план до двору кожного господарства, то знали б скільки здавати». По селам де переведено масову роботу успішно виконується хлібозаготівля. наприклад: в с. НЕТІШИН селяни один одного викликали на кількість задачі хліба. Виконано 75% річного плану. По селам організуються червоні валки. По колгоспному сектору ще не закінчено обмолот хліба. Причина тому не своєчасна надсилка тракторів з МТС, не використання кінних молотарок, недохват робітничих рук і дощі які тягнуть цілу осінь. Не обмолочено хліб в 5 колгоспах.

В колгоспи посилаються бригади з робітників та службовців.

Кулаки навкруги хлібозаготівлі та м'ясозаготівлі ведуть шалену агітацію намагаючись перетягнути на свою сторону несвідому частину бідняцьких та середняцьких кіл селянства виступаючи на зборах «Хліба державі треба дати, робочі хотять їсти, але де ми візьмемо коли у нас самих немає» (с. РИПШЦА), «Ви хліба не здавайте і вам нічого не зроблять» (НЕТІШИН, гр. ЮЗЕПЧУК А.) селяни його не послушали, а пішли в с/раду і заявили про це.

Бідняцька частина населення розоблачає вчинки куркульні не йде за ними «Я здав лишки державі одержав дефіцитний крам, а мій сусіда перемолов та вивіз на приватний ринок – йому краму не дають в кооперації, то веде агітацію по селі що за голотою нічого не дістанеш».

Кулацьких господарств по району 0,05%. [До] 17 кулацьких господарств примінено закон ВУЦВК. Доведено план по хлібозаготівлі до двору заможним господарствам в кількості 3% до загальної кількості дворів. Був один випадок коли уповноважений РПК хотів масовою роботою провести заготівлю у кулаків не доводячи плану до їхнього двору (Корчик). РПК ця помилка була усунута своєчасно.

М'ЯСОЗАГОТІВЛЯ. План по м'ясозаготівлі на IV квартал виконано: по рогатій худобі – 70,57%, по свиням – 37,17%, по вівцям – 151,45% (відомості на 5/Х). Кулаки ведуть агітацію про не здачу худоби. «РІЖТЕ СВИНІ БО ЗАБЕРУТЬ ВСІХ» (Кривин), «ХУТКО БУДЕ ВІЙНА, БІЙ ХУДОБУ ТІЛЬКИ ТВОГО ЩО З'ІШ БО ВСЕ ОДНО ЗАБЕРУТЬ». Помічається тайний убій свиней. Розгорнута масова роз'яснююча робота навкруги цього явища. Є випадки продажу худоби на приватний ринок активістами села (НЕТІШИН).

ПО СІНОЗАГОТІВЛІ виконано план лише на 3% та по картоплі – 6%. Навкруги цих компаній ще в достатній мірі не розгорнута робота.

МОБІЛІЗАЦІЯ КОШТІВ. Сільгосподатку на 5/Х внесено 66,5%, страховки 73,5%, по позиці «5-літка в 4 роки»: по місту – 94,7%, по селам – 27%. Самооподаткування – 5,3%. Мобкошти на трактори – 2,6%. Держподатки – 73,5%. Вклади в ошадкаси – 19%. Паї та спец внески – 20,5%. Термінові і дотермінові позики – 79,9%. В загальному фінплан виконано на 65,9%.

ОСІННЯ посів кампанія виконана на 93,5% та по колгоспному сектору на 78,7%. Не достатнє розгорнення сівби в колгоспах мотивується недостатньою кількістю рук та тяглової сили.

РІСТ В КОЛГОСПАХ. За термін з 27/VIII по 5/Х в колгоспи вступило 25 гос-

подарств. Ведеться підготовча робота щодо втягнення індивідуальників в колективи в день колективізації 14/Х. Колгоспи розгорнули роботу по відчитуванню про наслідки господарювання в колгоспі. Починають поступати масові заяви про вступ в колгоспи.

Кулаки ведуть шалену агітацію, використовуючи різні засоби: «НЕ ЙДІТЬ В КОЛГОСП, БО ЧЕРЕЗ РІК ВСІ КОЛЕКТИВИ РОЗПАДУТЬСЯ І ХТО ВИТРИМАЄ ТОЙ БУДЕ ТОДІ ЖИТИ ДОБРЕ» (Кривин).

На зборах по розробці відозви ЦК КП(б)У від 3-го вересня кулак виступає «НАЩО НАМ ПЕРЕХІДНІ ФОРМИ КОЛГОСПІВ – ДАВАЙТЕ НАМ КОМУНУ ТУДИ МИ ВСІ ПІДЕМО» (Кривин), «В ПОЛЬЩІ БУЛА ВІЙНА І У НАС ТЕЖ БУЛА ВІЙНА, ТАМ ЖИВУТЬ ДОБРЕ, ВСЕ Є Й ТАКИХ ЗНУЩАНЬ ЯК У НАС НІДЕ НЕ МАЄ, ВИСИЛАЮТЬ КУЛАКІВ, МУЧАТЬСЯ ВОНИ, А ВОНИ ТАКІЖ ЛЮДИ ЯК МИ».

СТАН ПРОМИСЛОВОСТІ ПО РАЙОНУ ЗАДОВІЛЬНЯЮЧИЙ. [..].

Робітниче постачання продуктами стоїть в дуже кепському стані, столові при заводах обслуговуються кооперацією з перебоями та не доброякісною продукцією. Жирів зовсім не має, в той час коли маються бредні цехи й на приватному ринку робітники придбати не мають можливостей.

В лісовому господарстві мається прорив з-за відсутності робочих. З 15/IX повинно працювати 8.000 лісорубів тепер працює понад 1000 чоловік. По Славутському району та сусідніх районах вільної робочої сили не має.

ПАРТІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ нараховує 201 члена, 124 кандидати. Ріст за термін 15 днів 13 чоловік, ріст збільшується за рахунок робочих від верстака. [..].

РПК розгорнув роботу по посиленню кадрів на селам – послано в прикордонні села 3 чл[енів] партії головами с/рад та ведеться підготовка щодо дальшого підсилення с/рад.

СЕКРЕТАР РПК [нідпис] /ОСПОВ/
ІНФОРМ. РПК [нідпис] /МЕЛЬНІК/

ЦДАГО України, ф.1, оп.2, спр.3554, арк.172-174. Оригінал. Машинопис.
ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.229, арк.14-15зв. Копія. Машинопис.

62.

Повідомлення Ганнопільського РайКНС про сільськогосподарський стан району

10 жовтня 1930 р.

До Всеукраїнського Центрального Комітету Незаможних Селян

РайКНС повідомляє, про стан по району на 10 жовтня, колгоспів 27, господарств 1117, ріллі 5145, робочої худоби 645, [з неї] усупільнено 613, наймитів 81, насіння в колгоспах: озимих 2539, пшениці 465, насінньового фонду 180, пшениці 85, обмінено сортових озимих рядове 826, пшениці 500, колгоспах 500, очищено 17939, колгоспах 2472, триграми 9314, протравлено 4323, колгоспах 528, збудовано

силосних споруджень 35, колгоспах 35, силосної маси не має. Законтрактовано всього 8405: пшениці 2566, сортових 1177, пшениці 557.

Голова РайКНС [підпис] /Василюк/
секретар [підпис] /Олендер/

ЦДАВО України, ф.257, оп.1, спр.1063, арк.370-370зв. Оригінал. Рукопис

63.

Витяг з політико-інформаційного зведення Ганнопільського Райкому КП(б)У

10 жовтня 1930 р.

Таємно.

4. СТАН КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ. З 1/Х по 10/Х б.р. вступило нових членів в колгоспи 19 чоловік, з них: 16 членів КНС, 1 бідняк та 2 середняки. Вибувших з колгоспів за цю 10-ти денку не було.

За ці 10 день організувалося 5 колгоспів (в 5-ти селах) які потребують ще оформлення.

Що до роботи серед жінок, то намічені пункти делегатських зборів при колгоспах, які *тільки* організовані.

5. ХЛІБОЗАГОТІВЛЯ. Одержане додаткове завдання в кількості 60.000 пудів вже доведено до села. Виконано буде за рахунок заможного-куркульських господарств та зустрічних планів.

Виконано на 10/Х-30 року озимини 130.138 пудів, ярини 61.940 пудів, разом 192.078 пудів або 61,9%.

Треба зазначити, що 90.000 пудів лежить в склепах Глубинних Товариств не відвантажуються через те, що кепські шляхи, не можна ніяк їхати.

Маються випадки, що кулаки, які вислані пишуть до дому листи про те, аби здавали все Рад. Владі, ні в чому не суперечились, а також декторі з них присилають до дому гроші. На роботу по хлібозаготівлі мобілізовані всі парт. сили та актив КСМ.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ПОГРЕБНОЙ/
ІНФОРМАТОР [підпис] /ПОТАНОВА/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3514, арк.161-162. Оригінал. Машинопис.

64.

Резолюція засідання бюро Славутського райкому КП(б)У по доповіді про хід м'ясозаготівлі

11 жовтня 1930 р.

Рахувати кампанію по м'ясозаготівлі ударною.

М'ясозаготівля знаходиться в загрозовому стані, що свідчить виконання IV-го кварталу по вазі 64,7%. Перша декада не дала перелому в заготівлі. Не переведена в достатній мірі роз'ясовча робота серед бідняцько-середняцьких мас, недостатньо

переводиться здача лишків м'яса по товарним завданням. Констатувати неприпустимі умови захоронення заготовленої худоби на пунктах заготовчих організацій. Необхідно негайно оживити роботу комісій по сприянню м'ясозаготівель, організувавши бригади по десяткам. З боку заготовчих організацій ліквідувати моменти самотека по м'ясозаготівлі. Фракціям Райспоживтовариства та Райскотарспілки переглянути апарат заготовачів та в 2-х денний термін вислати їх по селам.

Уповноваженим РПК на селах перевірити виконання плану м'ясозаготівель. С/радам поставити питання на куткових зборах про заготівлю с/г продуктів для постачання робітничих центрів і ліквідації проривів вугільної промисловості.

Райторгу перевірити по району товарні ресурси. За виконання м'ясозаготівлі покласти відповідальність на тов. Гутіка та тов. Жарковіча.

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4027, арк.70. Копія. Машинопис.

65.

Витяг з протоколу об'єднаного пленуму Славутського райкому КП(б)У та Районної контрольної комісії

16 жовтня 1930 р.

СЛУХАЛИ: § 3. Доповідь про хід кампаній: хлібозаготівлі, м'ясозаготівлі та мобілізації коштів (тов. Паламарчук).

Висловлювались:

тов. БУДУНОВ: по селу Корчику за першу декаду жовтня м-ця хлібозаготівлю виконано 3000 пудів. Для розплати хлібоздавачам грошей немає, що гальмує роботу. Спож[ивча] кооперація та Раймолочарспілка не мають ув'язки в роботі, що гальмує хід м'ясозаготівлі.

тов. ХАЙЛОВ: в районі не точні відомості про виконання завдань по с/г податку. Хлібозаготівлю гальмують не точні розпорядження з боку Райколгоспспілки в галузі використання тракторів, наприклад: в селі Хуторі хліб стоїть не змолочений, овес в скиртах проріс, нема чим молотити, а трактори послано в друге село орати. По спож[ивчій] кооперації неправильно провадиться преміювання хлібоздавачів і мануфактура та дефіцитний крам лежать в кооперації не використані.

тов. ДУБІНІН: голова Перемишльської с/р халатно ставиться до біжучих кампаній, увільнює від роботи тощо. Над такими головами с/р треба робити показові суди та притягати їх до відповідальності.

тов. МАРТИНЮК: план хлібозаготівлі по колгоспу села Кривина не реальний. Коли розподілити хліб між чл[енами] колгоспу по 17 пудів працездатним і 4 п. непрацездатним та фуражу на коня по 27 пудів, тоді в колгоспі товарного хлібу не буде. РВК затирає ініціативу місць. На зборах селян села Кривина було ухвалено про самооподаткування на 100% від с/г податку, а куркулям вносити 150%, на що РВК відмінило цю постанову. В минулому році деякими селянами зроблено знижку по с/г податку та страховці і до цього часу грошей не повернуто – на що реагують селяни негативно. РВК не затверджує актив с/р про використання закону ВЦВК'у до злісних нездатчиків хлібних лишків, що гальмує виконання хлібозаготівель.

тов. РУДКОВСЬКИЙ: мобілізація коштів в дуже важкому стані. Треба на це

звернути особливу увагу. Невірна установка т.т., що кажуть селянам про преміювання здатчиків худоби чобітьми в той час, коли чобіт в недостатній кількості, а мануфактура мається но не використовується. [...].

тов. ГРУША: Раймолочарспількою не підготовлено людей та помешкань для переведення заготівлі сіна та картоплі. Грошей на заготівлю сіна та картоплі не дають, що стає гальмом невиконання планів.

тов. ЖАРКЕВІЧ: Плани м'ясозаготівлі та хлібозаготівлі не виконуються за відсутністю коштів. Робота по виконанню завдань в належній мірі не розгорнута, с/р не розгорнули в цьому напрямку роботи, через що невиконання мобілізації коштів стає затримкою в виплаті здатчиків хлібних лишків та м'ясозаготівлі. З боку споживчої кооперації маються випадки преміювання гостродефіцитним крамом лише тих здавачів худоби які здають в кооперацію. Плани хлібозаготівель по колгоспам не реальні, їх треба переглянути в бік зменшення. По колгоспам маються споживчі тенденції щодо не здачі зовсім хлібних лишків.

тов. КОНОВАЛОВ: плани по господарчим кампаніям реальні, їх треба лише виконати. По Славути хлібозаготівлю трудно виконати, кресе те, що селяни не здають хлібних лишків, а заявляють що хліба не мають, а по цьому треба план хлібозаготівлі в м. Славута переглянути в бік зменшення такого. Споживча кооперація збиває ціни на худобу, що гальмує м'ясозаготівлю. По Славути с/г податок виконано на 80%, а по відомостям РВК зазначено лише 9%. Треба виділити додатково уповноваженого по м. Славути, бо сам з господарчими кампаніями не справляюся.

тов. ОРТЕНБЕРГ: Темп хлібозаготівель йде вперед (на I/X – 60%, на 10/X – 70%, і на 15/X – 80%), але важкий стан хлібозаготівлі по колгоспам. Маються у т.т. тенденції, що плани по хлібозаготівлі в колгоспах не реальні, але це треба переглянути й перевірити плани, ліквідувавши споживчий настрій в колгоспах. Треба збільшити нажим на куркульство. Товариші з Кривина не праві, маючи намір перевернути положення, щодо примінення закону ВЦВК'у. Маються випадки, що деякі голови с/рад не приймають участі в переведенні політично-господарчих кампаній, а навпаки підривають такі. Селяни, які працюють на підприємствах не переводять допомоги на селі навкруги проходячих кампаній – на що треба проф[есійним] органам звернути увагу. Не упорядковано справу по питанню постачання й розподілу краму поміж пайовиками та здавачами заготівель.

тов. ЧЕРНУШЕНКО: тов. Паламарчук обвинувачує уповноважених с/р за невиконання кампаній. Уповноважені не винні, а вину треба покласти на с/р за недбале ставлення їх до кампаній. не можливо заявляти, що у селян грошей немає – гроші маються. Тов. КОНОВАЛОВ має правоопортуністичний ухил в галузі підводу бідняка-середняка і куркуля під одну рубрику, що «У ДЯДЬКА ХЛІБА НЕМАЄ» - цей виступ пленуму треба обговорити.

тов. ІЛЬЧЕНКО: тов. Паламарчук правий, коли сказав, що уповноважені с/р винні в виконанні планів кампаній, бо в селі Варварівці і уповноважений, і с/р нічого не роблять. Треба з цим покінчити. В тих селах де немає деф[іцитного] краму, там й невиконано планів по заготівлям, бо крам розтринькано і винних по цьому треба притягнути до права.

тов. ГАВРИЛЮК: деякі с/р недбайливо ставляться до роботи по всім галузям роботи с/р та компаніям. Окремих злісних голів с/р треба притягати до права. Через не своєчасне виконання планів по мобілізації коштів по фін частині мається прорив.

С/р не своєчасно здають с/банку кошти і по р-ну знаходиться біля 30000 карб. щодня. Спож[ивча] система зловживає коштами, використовуючи їх на заготівлю, а не здають в сільбанк. [...].

тов. ОСІПОВ: Питання про хід кампаній на пленумі ставиться для того, щоб ліквідувати прориви по заготівлям. Центральний Комітет КП(б)У постановив мобілізувати всі сили для своєчасного виконання кампаній. В н[ашому] р-ні маються прориви в заготівлях та мобілізації коштів, хоча й маються можливості виконати своєчасно кампанії. Треба буде виконати своєчасно всі плани по кампаніям, мобілізувавши на це всі сили. По колгоспам треба провести широку масово-роз'ясовчу роботу, щодо своєчасного виконання планів по хлібозаготівлі, ліквідувавши тенденції споживання у колгоспників. Загрозливий стан з хлібозаготівлею в м. Славута. Тов. КОНОВАЛОВ виконав лише 10% плану хлібозаготівлі в той час, коли в середньому на га припадає 5 пудів хлібозаготівлі. І тов. КОНОВАЛОВ заявляє на пленумі, що у селян хліба немає не розмежовуючи куркуля від бідняка і середняка. Треба буде звернути увагу на виконання м'ясозаготівлі до строку та до 1/X виконати плани по мобілізації коштів загостривши увагу на осадження, аби як більше охопити працюючих до осадження своїх коштів, що дасть можливість ліквідувати прориви по фінпланам. Прав тов. Паламарчук, що деякі уповноважені працюють слабо. В с. Солов'є уповноваженого немає, але плани по кампаніям виконано своєчасно до 3-ої п'ятиденки жовтня м-ця. Не прав тов. ГРУША, коли каже, що треба перевернути лінію, провадячи нажим на середняка, аби лише виконати плани по кампаніям.

Заключне слово тов. ПАЛАМАРЧУКА.

УХВАЛИЛИ: §3. Виділити комісію в складі т.т. ОРТЕНБЕРГА, ЖАРКЕВІЧА та ІЛЬЧЕНКА, яким скласти резолюцію.

СЛУХАЛИ: §4. Про попередні підсумки осінньої посівкампанії та стан колективізації по району (тов. ГУДИМА).

ВИСЛОВИЛИСЬ: тов. ГРОБДРУК: досягнення в переведенні ДНЯ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ говорять за те, що постанову партії переведено в життя як слід. Ми ще не в достатній мірі розгорнули відповідної роботи, щодо колективізації р-ну, це використовують ворожі нам елементи й провадять антирадянську роботу серед селянства. немає тепер такого явища, аби бідняк і середняк міркували кепсько про колгоспи, вони заявляють: «ЩО КОЛИ Я СЬОГОДНІ НЕ ВСТУПИВ В КОЛГОСП – ТО ЗАВТРА БУДУ ТАМ». Для поширення агітаційно-масової роботи по окремим кампаніям треба розгорнути роботу по куткам села. [...].

тов. БІЛОУС: по плану треба було чисто гатункового насіння озимовий клин, але насіння не представлено своєчасно й прийшлося сіяти недоброякісне насіння, яке лише зійшло на 25%. Пшениця теж засіяна не чистогатункова, бо раніше обіцяли прислати насіння, а потім відмовили. [...] По будівництву в колгоспах справа стоїть кепсько. Молочарспілька недбайливо ставиться до цього, наприклад: прибуло заліза для колгоспного будівництва, яке в зв'язку з недоговореністю Раймолочарспільки з Райколгоспом пролежало на залізниці 12 діб.

тов. ЖЕРДІНОВСЬКИЙ: після волинок замість посилення роботи, щодо колективізації товариші зовсім послабили цю галузь роботи. Причина широкого вступу в колгоспи тощо проведені хоча й не остаточні підсумки господарювання колгоспів селянство побачило, що колгоспи ростуть. Мається постанова про об'єднання комун з СОЗ'ами та переведення комун на статут артілей, але це ще не переведено в життя.

Комуна в селі Крупцю авторитетом не користується. окремі члени партії займаються склокою, що гальмує роботу й ріст. Питання з постачанням Спожив[чої] кооперації треба обговорити в достатній мірі й ліквідувати непорозуміння, які мають. Досягнення в роботі колгоспів та росту колгоспів треба закріпити.

тов. БАГІНСЬКИЙ: зріст колгоспів в день колективізації говорить про те, що була проведена відповідна роз'яснююча робота, але ще не розгорнута робота серед жінок-селянок на що треба звернути увагу в дальнішому. [...].

тов. ЖАРКЕВІЧ: Колгоспи під час осінньої сівби відстали від індивідуального сектору за відсутністю роб[очих] рук та тяглової сили. Колгоспні поля засіяні доброякісним насінням, але мають скарги, що в деяких місцях ще немає всходів. Треба звернути увагу на насіннєві страхові фонди, що являється важливим.

тов. ПАЛАМАРЧУК: не своєчасне виконання планів по осінній посівкампанії в колгоспах причиною чого є відсутність тяглової сили, роб[очих] рук та дощі, які йшли безперервно. Оранка та зяб ще не закінчені, але їх треба закінчити. Бригади робітників та службовців виходили в колгоспи для уборки врожаю, молотби тощо. Бригади себе виправдали. Колгосп в селі Крупці працює розхлябано – на що селяни дивляться з негативного боку.

тов. ОСІПОВ: постанову ЦК КП(б)У про закінчення осінньої сівби до 15/X ц/р ми виконали, план з перебільшенням на 105%, але тепер не можливо перевести певні підсумки, бо сівба продовжується. Деякі товариші після волинок зовсім припинили роботу щодо розвитку колективізації, боячись перекручувань. В нашому районі колгоспи хоча й слабкі, але вони уже перешагнули в першому році свого існування прибутки середняцьких господарств (в колгоспах трудовень оплачується в 1 карб. 40 коп. – 2 карб., а в окремих колгоспах – 4 карб., а в індивідуальному секторі лише 85 коп.). Це треба популяризувати серед мас. В колгоспах мають передумови для існування комун, як в селі Корчику, а Крупецьку комуну, яка себе не виправдала як комуну перевести на статут артілі.

По установам мається бюрократичне ставлення до колгоспного сектору в галузі висилки рахівничого апарату в колгоспи для закінчення підсумків господарювання, що гальмує роботу колгоспів, особливо будівництво. [...].

ГОЛОВА ПЛЕНУМУ /ОСІПОВ/
СЕКРЕТАР /МЕЛЬНІК/

З оригіналом згідно

Зав. заг[альним] відд[ілом] РПК [підпис] /ДОБРОЧИНСЬКИЙ/
ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4027, арк.3-6. Завірена копія. Машинопис.

66.

Витяг з резолюції Пленуму Славутського Райкому КП(б)У на доповідь про хід заготівельних кампаній в районі

16 жовтня 1930 р.

I. Заслухавши доповідь тов. ПАЛАМАРЧУКА про фінансові та с/г заготовчі кампанії по району за станом на 15/X-30 р., Пленум Райпарткому констатує:

1. Фінансові міроприємства, що мають величезне політично-господарче значення і від переведення яких залежить в значній мірі успішність здійснення величезних планів соціалістичного будівництва по низці сіл провадиться неприпустимо МЛЯВИМИ ТЕМПАМИ, зокрема:

а) План мобілізації коштів за минулий II-й квартал виконано було лише на 59%; б) Позика «П'ЯТИРІЧКА В 4 РОКИ» реалізована за готівку лише на 30,2% на селі. Також дуже слабо переводиться реалізація в місті. в) Збір самооподаткування становить 21,6% прийнятої по району суми; г) Збір коштів на трактори – 14% завдання.

2. Директива бюро РПК про закінчення виконання плану хлібозаготівлі по району до 15/X не виконана. не дивлячись на значний зріст темпів за останню п'ятиденку (заготовлено 15% річного плану проти 8% попередньої п'ятиденки – річний план хлібозаготівлі виконано лише на 73%, а по колгоспам тільки на 30%.

Щодо останніх с/г заготівель по селу слід відзначити:

а) Катастрофічний стан заготівель картопелі, план яких виконано лише на 10%; б) незадовільність перебігу м'ясозаготівель, біжучий кварталний план яких виконано лише на 11,45% (при чому по заготівлі свиней план виконано лише на 4,6%).

II. Ураховуючи, що прориви, які утворились по фронту найважливіших с/г та фінансових кампаній досить СЕРЙОЗНО ЗАГРОЖУЮТЬ своєчасному їх переведенню ПЛЕНУМ УХВАЛЮЄ:

1) Zobov'язати всі сільпартосередки, уповноважених РВК до 1/XI закінчити остаточне стягнення грошей по всім видам безспірних внесків, а саме: податку самооподаткування, страховки, грошей за реалізовану серед селян позику [...].

5) Оголосити ударний десятиденник виконання с/г заготівельних кампаній, закінчивши 100% виконанням хлібозаготівель до 25/X й значно прискоривши ТЕМПИ заготівель картоплі, м'яса та сіна, повністю виконавши накреслені плани в установлені терміни.

6) Доручити фракції Райколгоспспілки вжити заходів, щодо цілковитого виконання колгоспами визначених для них планів хлібозаготівель. Уповноваженим та партосередкам прослідкувати за цим.

Фр[акція] РВК прискорити проходження та затвердження актів, складених на куркулів, що не виконують планів хлібозаготівель доведених до їх двору. Уповноваженим забезпечити відповідне (за законом встановлене) юридичне оформлення цих актів та реалізацію їх без будь якої затримки.

Також прискорити розгляд справ на голів с/р за бездіяльність в галузі здійснення міроприємств радвлди на селі. негайно зняти цих голів с/р з роботи, замінивши їх відповідними кандидатурами.

7) Фр[акція] РПС та всіх завкомів повести спеціальну масову роботу, роз'яснюючу роботу на підприємствах серед тих груп робітників, що зв'язані з сільським господарством, навколо питань біжучих кампаній на селі. Мобілізувати всю робітничу громадськість ПРОТИ ТИХ РОБІТНИКІВ, що маючи своє с/господарство не виконують своїх обов'язків з хлібозаготівель, м'ясозаготівель та фінансових міроприємств. Використати повністю для мобілізації громадської думки навколо цього такі засоби, як стінгазети, поміщення на чорну та червону дошку і таке інше. [...]

З оригіналом згідно:

Зав. заг[альним] відд[ілом] РПК /ДОБРОЧИНСЬКИЙ/
ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4027, арк.7-8. Завірена копія. Машинопис.

67.**Політ-економічна характеристика Славутського району¹**

18 жовтня 1930 р.

ЗОВСІМ ТАЄМНО

Шепетівському окрвоєнкомату
Мобілізаційний відділ**І. ЕКОНОМІКА РАЙОНУ**

Район з'являється прикордонним. Центр знаходиться в 16 км від польської границі. Границить з районами: Ізяславським, Плужанським, Шепетівським та Анопольським. ГОЛОВНЕ заняття населення с/господарство та побічні заробітки з лісорозробками та промисловости. В м. Славуті нараховується 5 трестованих підприємств та до 20 куст-пром об'єднань. Працюючих мається до 8000 чол.

Славутський район з'являється не зерновим, ґрунт на 80% пісчаний й скотарство має більш пітому вагу ніж зернове господарство.

Колгоспів по району мається 16 з 823 господарствами що з'являється 12,7% від загальної кількості господарств по району.

В день колективізації і врожаю організовано 5 колгоспів з 114 господарств, мається зріст по колгоспам на 69 господарств.

Після реорганізації спож-кооперат. системи по району нараховується розподільників: 25 на селах, 25 по містечку. ОРГАНІЗОВАНО приміське господарство: молочну ферму, свиновідгодівний пункт, рибне господарство. Лісне господарство по району складає 40.000 га лісів.

2. НАСЕЛЕННЯ ПО РАЙОНУ

Населення по національності перебільшує українське. Мається 2 польс. сілради, 1 колонія чеська, 1 німецька. Єврейське населення пересічно живе в містечку. В загальному населення розположено до нац. політики РАД. влади задовольняюче. Но окремі випадки нац-антагонізму маються, особливо в нацселах (Хоровиця, Сільце, Дідова-Гора). Релігійні обради виконують відсталі маси населення особливо на селі, молодь відвідує церкви. Поповство має великий вплив на населення особливо на жинок.

Неписьмених по району мається 3000 чоловік віком від 10 до 35 років. Вони охоплені в цьому році лікнепом.

По підприємствам болєзнь «ТУБЕРКУЛЬОЗ» (особливо на фаянсовому заводі слабих біля 70%). По району є епідемія «ГРИПА та КОРУ».

Загальна кількість населення по району 50.500 чол. Кулаків 0,05%.

3. СОЦІАЛЬНО ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН РАЙОНУ

Настрій населення носить характер не задоволення щодо товаро-постачання. По окремим селам ще залишився бандітизм, якто в с. Радошівці, Барбарівці, частично в Мінківцях, Цвітосі, Романові, Корчику (лісні села). В цих селах населення вороже ставиться до Рад Влади, попи і куркульня мають значний вплив на населення, в цих селах господарчі кампанії відстають, розвитку самогоноваріння. В селах Перемишель, Улашанівка «бувші люди» у ... обіжені на радянську владу проводять агітацію против міроприємств Влади. С. Крупець, Стригани, Коломля мають вплив куркульні та попівства на населення.

Польські села – Сільце, Хоровиця й хутора прилягаємі до них вороже налаштовані проти Влади. Польща на ці села має вплив такий як настрій й в чеські й німецькі колоніях хоча й організовані там колгоспи але населення недовільне РадВладою.

Частина населення відноситься до подій в Польщі так: «Поміщиків палять, панству шкура тріщить, таке робиться в Польщі, так само і у нас селянство відповідає. В Польщі хоча й є крам, а у нас не має».

4. РАД. РОБОТА

По району по господарчим кампаніям вкнано: По хлібозаготівлі 73%, по м'ясозаготівлі 64,7%, с/г податок 73,1%, страхівка 81,7%

Куркуль та підкуркульник створюють опір заготівкам та біжучими компаніям. РПК для закріплення с/рад послав на роботу в с/ради 6 членів партії. Робота ОСО-АВІОХЕМУ по району поставлена кепсько. Гуртки не працюють регулярно. Спортгуртки функціонують регулярно лише в навчальних установах. на селі деякі демобілізовані червоноармійці (з заможних) заявляють, що «коли б війна не пішов би на війну, бо моє господарство опкладено податком». Робітники настроєні добре, заявляють «Скорий би була війна, пішли б бити поляків».

Маються окремі недовольства робітників по справі постачання продуктами та в справі своєчасної виплати зарплатні.

СЕКРЕТАР РПК [нідпис] /ОСПОВ/
ІНФОРМАТОР [нідпис] /МЕЛЬНІК/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.229, арк.17-18. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ Політично-економічна характеристика Славутського району виконана на вимогу Шепетівського окружного військового комісаріату від 4 жовтня 1930 р. № 807 для скерування до тих військових частин в яких будуть проходити службу призовники зі Славутчини. – Див.: ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.229, арк.16зв.

68.**Резолюція бюро Славутського райкому КП(б)У про підсумки висилки родин антирадянського елементу**

19 жовтня 1930 р.

1. Бюро констатує, що Райпарторганізація, зокрема партосередки та партійці мобілізовані для переведення кампанії по висилці кулацьких та антирадянських родин цілком справились.

2. Дякуючи переведенню масової та роз'яснюючої роботи серед робітничих, колгоспних та бідняцько-середняцьких мас села – настрої останніх в зв'язку з висилкою був задовольняючий, також була мобілізована в достатній мірі увага з боку мас навколо переведення зазначеної роботи, наслідком чого такими в особливості колгоспникам та сільактивом була оказана велика допомога в техніці переведення висилки та забезпечення порядку і спокою на селі, також переведена масова робота дала великий здвиг в переведенні всіх кампаній.

3. З боку кулацького та ворожого елементу посилена агітація з метою перешкоджання висилці, через провокацію та залякування населення, що не могло не відби-

тись на настрої окремих кіл населення з негативного боку зажиточної частини села і окремих середняків і бідняків в більшості родичів було співчуваюче відношення до висилаємих. [...].

5. Бюро відмічає, що з боку Кордонзагону, зокрема застав та операт[ивних] частин була переведена героїчна робота, в наслідок чого переведена висилка без всяких непорозумінь і чітка та всебічна інформація дала змогу РПК своєчасно реагувати на всі прояви й вилазки класового ворога та паралізувати їх діяльність.

6. Для закріплення роботи по висилці доручити партосередкам продовжувати роботу, щодо остаточного розоблачення ворожої агітації через протипоставлення масової роботи.

7. Доручити сільуповноваженим та партосередкам перевести збори колгоспників, бідноти вкупі з сільактивом на яких підвести підсумки проробленої роботи по висилці та попереднім підсумкам всіх кампаній.

8. В наслідок переведеної широкої масової роботи в зв'язку з висилкою досягнуто задовольняючих темпів по всім кампаніям, запропонувавши надалі уповноваженим та партосередкам ні в якій мірі не послаблювати і добитись закріплення таких до закінчення всіх кампаній.

9. Відмічаючи, що в зв'язку з переведенням висилки виявився і загартувався актив на селі, який здатний переводити всякі важливі господарчо-політичні кампанії – в дальнійшому запропонувати сільуповноваженим та партосередкам закріпити останніх на переведенні всіх кампаній та втягувати таких в повсякденну громадську роботу, в особливості мати таких на увазі в переведенні перевиборів та укомплектуванні Сільрад.

10. Ураховуючи переведення величезної роботи під час переведення висилки кордонзаставами поставити питання перед фр[акцією] РВК та всіма громадськими організаціями району, щодо виділення певних асигнувань для піднесення подарунків як червоноармійцям-пограничникам так і ком[андирському] та політ[ичному] складу під час ЖОВТНЕВИХ СВЯТ, поклавши за це відповідальність на тов. ЖЕР-ДІНОВСЬКОГО.

11. Запропонувати фр[акції] РВК по радлінії розрішити питання, щодо передачі колгоспам всього залишеного майна виселенців.

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4027, арк.77. Копія. Машинопис.

69.

Витяг з політико-інформаційного зведення Ганнопільського Райкому КП(б)У

20 жовтня 1930 р.

Таємно.
До ЦК КП(б)У

4. Телеграма ЦК партії про виселення родин кулаків від 9/Х-30 р. за № 4050 одержано Анопільським РПК лише 19/Х-30 р. о 18 год. З великим запізненням, запізнилась майже на 10 день, одержана в той день, коли треба було розгорнути цю роботу.

В зв'язку з такою важливою роботою вся партійна і комсомольська організації

з 19/Х-30 р. мобілізовані для переведення підготовчої роботи по висиланню родин підлягаючих виселенню.

При оголошенні списків на місцях, органами ГПУ, осіб, що підлягають до виселення частково виявилось невдоволення серед бідняцько-середняцької маси про те, що частина заможних кулаків до списків не попали, а попали бідняцько-середняцькі слої села, що були вислані за шпіонаж та злісну контрабанду. Нами прийнято належних заходів на місці, себто в селі, переглянуто кожну родину зокрема, що належить до виселення й осіб помилково попавши виключати, й тих, що не занесені додавати. Ця робота проведена уповноваженими й органами ГПУ.

При переведенні цієї роботи виявилось загальне явище, що майже всі котрі підлягають виселенню, дітей до 15-ти років залишають у своїх родичів, залишаючи й частину майна. З'явилась ціла хвиля вимагаючих розлучень, та подружжя членів родин, які підлягають виселенню.

При продажу майна висилаємих з боку уповноважених звернена увага на те, аби вся худоба (корови, вівці, свині), а також хліб були продані державі через кооперативні організації, по цьому напрямку ведеться роз'ясовча робота на місцях.

Майже по всіх селах прокотилась хвиля контрреволюційної агітації, а саме: що виселяють зараз кулаків, потім будуть виселяти середняків та бідняків, виселяють через те, що не писались в колектив.

В деяких селах середняцькі господарства почали подавати заяви про вступ до колгоспу. Мало місце контрреволюційної агітації й заклик до повторення весняних волинок, на що було звернуто увагу з боку відповідних органів.

В прикордонних селах є тенденція з боку родин підлягаючих виселенню, тікати за кордон, є випадок, що одна жінка прикордонного села втекла в Польщу, також є випадки, що виселяємі окремих сіл загрожують, що вони підпалять на що з боку уповноважених звернуто увагу, мобілізовано весь актив села, який слідкує за виселяємими.

Переводячи роботу по виселенню, уповноваженими звернуто увагу на виконання за цей час всіх політичних кампаній, як то хлібозаготівлі, м'ясозаготівлі, заготівлі картоплі, стягнення ед[иног]о с/г податку, страховки, позики 5-ти річка в чотири роки, тощо.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ПОГРЕБНОЙ/
ІНФОРМАТОР [підпис] /ПОТАНОВА/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3514, арк.164-164зв. Оригінал. Машинопис.

70.

Політичне зведення про ситуацію в Славутському районі станом на 21 жовтня 1930 р.

21 жовтня 1930 р.

Зовсім таємно
до ЦК КП(б)У

1) ХЛІБОЗАГОТІВЛЯ

По району виконано плану 73%, по продовольчим культурам – 78%, а по колгоспному сектору – 30%.

Незадовільне виконання хлібозаготівлі по колгоспному сектору причиною якого є: не закінчення ще обмолоту всього хліба за відсутністю роб. рук та тяглової сили, та мобілізації всі сил на закінчення будівництва будівель по колгоспам, яке затягнулося. По деяким колгоспам була споживча тенденція щодо залишення хліба в колгоспах (Кривинський СОЗ, Головельська артіль). РПК вжити належні заходи щодо усунення таких явищ. РПК прийняти належні заходи до своєчасного виконання всіх заготівель. Послано членів партії головами с/рад 7 чоловік (посилка продовжується). Мобілізовано додатково на села партактив району. Для допомоги колгоспам висилаються бригади.

Широко розгорнута культмасова роз'ясовуюча робота серед бідняцько-батьрацьких, середняцьких та колгоспних мас села.

19 куркульських господарств знищено: за несвоєчасне виконання завдань по хлібозаготівлі, с/податку тощо, хліб обмолочено, здано, а майно продано за недоплати.

2) М'ЯСОЗАГОТІВЛЯ

План по м'ясозаготівлі на V квартал виконано лише на 11,35% (в вазі). Контракційна худоба вилучена на 90%. Основні заготовачі не розгорнули роботи по м'ясозаготівлі, не підготовлені помешкання для худоби, не має відповідної агентури. РПК прийняти заходи до своєчасного виконання планів.

3) Заготівля картоплі не виконана. Заготовлено 27%. Прийняти заходи до своєчасного виконання планів. Колгоспи ще не закінчили уборку картоплі. До 25/X картопля буде викопана.

4) МОБІЛІЗАЦІЯ КОШТІВ.

С/г податок виконано на 77,4%, самообкладення на 21,6%, страховка на 85%, позика на 30%, тракторизація на 14%, по ошадженням кошти не поступають. Вжити заходи до виконання планів. По селам організується агентура по ошадженню.

РПК мобілізував всі партійні сили на своєчасне виконання всіх компаній. До 15/X виконали всі кампанії с/ради НЕТИШИНСЬКА та СОЛОВІВСЬКА (села знаходяться на кордоні).

5) КОЛГОСПИ ТА ПІДСУМКИ ПЕРЕВЕДЕННЯ ДНЯ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ ТА ВРОЖАЮ.

До дня колективізації та дня врожаю колгоспів по району було 16 з 823 господарств або 12,7%. В день колективізації організовано 4 колгоспи з 98 господарствами та вступило в колгоспи 69 господарств, більшістю за рахунок бідняцьких господарств та батраків і мала кількість середняків. Приплив в колгоспи йде далі.

РПК на день Колективізації мобілізував весь райпартактив пославши на села, вийшли бригади від шеф[ських] товариств. На селах була розгорнута масова робота. Колгоспи організували відчити, раніш по куткам села, а потім на зборах, мітингах про роботу колгоспів День колективізації проходив з великим піднесенням активності бідняцько-середняцьких мас населення. В середньому по району приймало участь в святкуванні біля 50% всього населення сіл. Була розгорнута самокритика, звертаючи увагу на недоліки в роботі колгоспів (моменти недисциплінованості, безгосподарності тощо). Позитивно відбився на настрої населення кінець господарчого року в колгоспах. В середньому трудовень колгоспника оплачується в 2 карб., в окремих колгоспах трудовень обходить в 4 карб. В той час коли в індивідуальному господарстві в середньому на трудовень припадає 85 коп. [...].

До дня колективізації в колгоспи прислано 20 демобілізованих червоноармійців. Червоноармійці своєю дисциплінованістю та активністю вплинули на колгоспників, які підняли в свою чергу труд[ову] дисципліну в колгоспах. [...].

ПОЛІТИЧНИЙ СТАН РАЙОНУ

Загальний стан району задовольняючий, як в місті, так і на селі. Настрій робітників в загальному позитивний, в галузі харчепостачання нездоровий. Ввіз продуктів за останню декаду зменшився. У вредних цехах спец-питання не видається. Лісоруби постачаються лише махоркою та хлібом. Жири відсутні. Зарплатня видається несвоєчасно – на що робітники реагують незадовільняюче. Причиною невидачі своєчасно зарплатні являється відсутність коштів по району. По виробництвам робітники не одержали зарплати за першу половину Жовтня місяця. По кустпром коопераціям зарплатня по артілям не видається другий місяць. Кустпромкооперація не надсилає лімітів. Вихід кустарів з артілей в Заславському районі негативно відбивається на настрої у наших кустарів.

Куркульня веде шалену агітацію серед селянства, використовуючи всі засоби (підпой бідняків і середняків, агітування за не здачу хліба, худоби і інше), розводять агітацію, що хлібоздавачам не платять за здаваємий хліб, що буд то має бути війна і хлібні лишки не треба здавати державі, а затримати і потім продати на приватному ринкові. Агітація розпочинає свій корень більшістю з межуючого Аннопільського р-ну, де куркульня розгортає масову роботу: – провадить нелегальні збори, утворюючи вечори, попойки і інше (село Жуків Аннопільського р-ну). За останній час помічається великий відсоток таємного убою худоби, особливо в прикордонних селах. Куркулі, аби скрити свої лишки картоплі закопують в ями у своїх сусідів. Куркулі і вороже настроєний елемент проводять шалену агітацію проти вступу у колгоспи заявляючи: “ІДІТЬ, ІДІТЬ В КОЛГОСПИ ОРОБИТЕСЬ ДО ТОГО, ЩО У ВАС НЕ БУДЕ ХЛІБА, ПОТІМ БУДЕТЕ ПРОСИТИ НАС, АЛЕ МИ НЕДАМО”. [...].

По району розпочались терористичні акти з боку куркульні. Куркуль села Комарівки МІРОНЮК підпалив господарство сількора ПОЛІЩУКА за допис про неоподаткування його в 1929 році. Куркульня намагається підірвати роботу лікнепів. В селі Барбарівці побито дівчину, яка йшла в вечері з лікнепу. В селі Голиках Барбарівської сільради в ніч з 19 на 20 жовтня було зроблено біля 10-ти вибухів з утинів та підкинуто анонімну записку (букви вирізані з газет та приклеєні на папері учителеві с. Голики ХРАНЕВІЧУ “ХРАНЕВІЧ виберись – уб'ю”).

На фаянсовому заводі начальником пож[ежної] дружини знайдено в ливарному цеху солону та сухі дрова, в горновому тієї ж ночі біля розпального горну (температура 1200 градусів) [знайдено] півлітра нафти.

19-го в 12 год. дня було підпалено дах будинку пивоварного заводу, який межують з Райсельбанком. Огонь погашено своєчасно.

Маються факти грабунків по дорогам. Частина грабіжників затримана (грабіжники з с. Вачева та Родошевки – лісні села).

Осілля посів[на] кампанія виконана на 15/X ц.р. на 105%. Сівба продовжується. Не закінчено ще зяблювання землі. [...].

РПК прийнято слідує заходи по висилці сімейств антирадянського елементу: 19-го жовтня було засідання ОПК по цьому питанню; 20-го жовтня – нарада товаришів виїжджаючих на цю роботу. Мобілізовано весь партактив. Частину партійців

послано в межуючі р-ни Аннопільський та Плужанський.[...].

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/
ІНФОРМАТОР РПК [підпис] /МЕЛЬНІК/

ЦДАГО Україн, ф.1, оп.20, спр.3554, арк.177-178. Оригінал. Машинопис.

71.

Зведене повідомлення уповноваженого Варварівської сільради Вдовиченка

21 жовтня 1930 р.

Зовсім таємно

До Нач. Погран-загону тов. ВОРОНОВА

1. В ніч на 19/Х по селу Голіках була стрілянина по селу бандитів, в той час, коли я підходив під село до квартири стрілянина тривала до 2-х год. ночі. Крім того було підкинуто записку під двері чл[ена] С/Р про угрози та до вчителя ХРАНЕВІЧА де я живу з загрозою про вбивство учителя.

2. Мається в селі Барбарівці неоподаткованого експортника куркуля ПУЦА Грицька, який агітує проти колективізації, постачаючи кого йому треба самогоном. В його збираються селяни кожен день для різки соломи на січку, де він серед них провадить свою роботу дискредитуя СОЗ та інше.

3. В організацію СОЗ проліз куркуль МОХ Лаврин, який своєю роботою в млині теж займається дискредитацією СОЗ'а, пиячить, зловживає крадуть мірчук своїми людьми, крім того його брат голова СОЗ'у захищає його й немає можливості виключити його тому, що біднота залякана в СОЗ'і, що виявилось на зборах СОЗ'а 19/Х ц.р., по розподілу прибутків СОЗ'а.

Біднота мовчить і не може говорити – ці факти тормозять справі роста СОЗ'у, при чому, коли я виступив проти політики голови СОЗ'а, він мені на зборах сказав: «НЕ ВАШЕ ДІЛО МІШАТИСЬ ДО НАС». Все це ставить під загрозу зриву роботи.

Надсилається для розслідування. Про наслідки повідомте РПК.

З оригінало згідно:

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/
ІНФОРМАТОР РПК [підпис] /МЕЛЬНІК/

ДАХМО, ф. П-364, оп. 1, спр. 230, арк. 2. Завірена копія. Машинопис.

72.

Лист Славутського райкому КП(б)У до уповноважених на селі

25 жовтня 1930 р.

З[овсім] Таємно
ДО ВСІХ УПОВНОВАЖЕНИХ

В зв'язку з продовженням терміну висилки до 2-го листопаду, всім необхідно

цей мент використати в такий бік, що Уряд пішов на зустріч висилаємим з таким розрахунком, аби вони могли реалізувати всі майно і добре підготувитись.

Уповноважені зостаються на місцях до виправлення без права виїзду в район. Між іншим помічається, що у товраишів є тенденція періодично виїжджати, а де-які товариші вирішили виїхати на кілька годин в м. Славуту.

Попереджую, що виїзд уповноважених надалі буде каратись самим рішучим образом. Термін перебування на селі використовуйте для закінчення всіх кампаній і переведення масової роботи, в особливості серед жіноцтва.

Допоможіть неорганізованим колгоспам оформитись та приступити до праці. В останніх колгоспах закінчити розподіл наслідків господарювання та роздачи прибутків серед членів.

Розгорніть підготовчу роботу, щодо переведення свята ХІІІ-ої річниці Жовтневої революції.

Зауважую, що не всі уповноважені в своїх сводках висвітлюють дійсного політичного стану села, а пишуть односторонньо – що все добре в той час, коли майже зовсім по всіх селах кулачество і весь антирадянський елемент групується, намагаючись дати відпор, а в де-яких селах є серйозні групування, які готуються і ведуть масову роботу в напрямку організації волинок і повстання, і цього уповноважені ніяк не помічають, а навпаки усипляють свою бдільність тим, що в їх все добре, для чого необхідно діловито запустити свої шупальці і всебічно вивчити настрої мас.

Кулак та підкулачник використовує висилку в той бік, що: «РАДВЛАДА ВИШЛЕ КУРКУЛІВ, А ТОДІ ВІЗЬМЕТЬСЯ ЗА СЕРЕДНЯКІВ» – цим самим хоче завоювати на свій бік середняка та залякати бідняка. Такі кулацькі виступи та групування розоблачати в переведенні повсякденної масової роботи, ні в якому разі не послаблювати уваги, щодо охорони громадських установ та колгоспів і бути напоготові кожену хвилину.

Всі неясні для Вас питання зв'язані з висилкою розрішайте на місцях через представників погран-загону, які періодично виїжджають на села.

Сводки в РПК направляйте через кожні сутки. Регулярно надсилайте сводки в Погран-загін, згідно директив, які в[ам] надіслані.

Надсилку сводок ув'яжіть з надсилкою грошей в Райсільбанк.

Сводки надсилайте зі всіх сільрад району в незалежності від того, чи там провадиться висилка, чи ні.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.230, арк.10. Оригінал. Машинопис.

73.

Лист Славутського райкому КП(б)У щодо перевірки діяльності секретаря Хуторської сільради Прокопчука

25 жовтня 1930 р.

Таємно

Секретарю РК ЛКСМУ – тов. ШУШКІВСЬКОМУ

По маючимся відомостям в РПК секретар Хуторської с/ради член ЛКСМУ

тов. ПРОКОПЧУК писав заяви кулацьким господарствам про звільнення їх від висилки, мотивуючи різними аргументами.

Сам ПРОКОПЧУК мешкає в квартирі кулака БУЗЕЛЯ. В балачці з сільуповноваженим тов. ПРОКОПЧУК заявив, що «наш Секретар комсомолу в комуні – відірваний від мас і відомо, що він буде підтримувати лінію партії, а я знаю комсомол і знаю що ребята будуть проти висилки антирадянського елемента через те, що в цих сем'ях маються непрацездатні, хворі і взагалі ці господарства тепер уже слабі – не кулацькі».

А по цьому РПК доручає перевірити цей факт в напрямок ліквідування таких явищ.

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/
ІНФОРМАТОР РПК [підпис] /МЕЛЬНІК/

ДАХМО, ф. П-364, оп. 1, спр. 230, арк. 9. Копія. Машинопис.

74.

Лист Славутського райкому КП(б)У до уповноваженого по с. Вачів Багінського щодо добкладення куркулів

25 жовтня 1930 р.

З[овсім]таємно
Уповноваженому села Вачіва – тов. БАГІНСЬКОМУ

Маються відомости в Райпарткомі, що група кулаків-експортників по селу Вачеву:

1. Василюшин Самсон Іванович має 2 хати, 2 клуні, 2 хліви, 2 коней, 2 корови і 9 гект. землі;
2. МІРОНЮК Корній Яковлевич має: хату, клуню, магазин, хлів, соломорізку, молотілку, 3 коні, 2 корови і 9 гект. землі;
3. МІРОНЮК Матвій Яковлевич, має хату, 2 клуні, 2 хліва, 4 коні, 2 корови і 9 гект. землі;
4. БЕРШЕДА Антон Трохимович має: хату, клуню, молотарку, соломорізку, 2 коней, худобу і 9 гект. землі;
5. БЕРШЕДА Марк Імільянович має: хату, 2 клуні, 2 хліви, 4 коні, 2 корови і 9 гект. землі;
6. БЕРШЕДА Ал-ндр Іванович має: хату, 2 клуні, 2 хліви, 2 коней, 2 корови, молотілку, соломорізку і 9 гект. землі;
7. ПОЛІЩУК Іван Єремєєвич має: 2 хати, клуню, 2 хліви, магазин, 3 коні, 2 корови інший інвентар та 8 гект. землі;
(всі члени п'ятидесятки)

Всі вони віднесені в оподаткуванні, як середняки. В обложенні експортом як в 1929 році, так і в 1930 році не були, дякуючи зв'язку їх з уповноваженим сільради по селу Вачеву КАШЕНЦЕМ.

А по цьому Райпартком пропонує Вам перевірити ці факти в бік дообкладення зазначених кулаків.

Про наслідки повідомити РПК

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/
ІНФОРМАТОР РПК /МЕЛЬНІК/

ДАХМО, ф. П-364, оп. 1, спр. 230, арк. 7. Копія. Машинопис.

75.

Лист Славутського райкому КП(б)У щодо перевірки виступу Л. К. Коцюбайла

25 жовтня 1930 р.

З[овсім]таємно
/особисто/
тов. К'ЯРИКУ

По маються в РПК відомостям член партії КОЦЮБАЙЛО Лука Кузьмич з БУХТІЙЧУКОМ і другими в клубі заводу сказав: «Я БЫ ВАМ СКАЗАЛ РЕБЯТА, ЧТО В ЭТУ КАМПАНИЮ ПО ВЫСЕЛЕНИЮ ПОСТРАДАЕТ МНОГО И БЕДНЫХ И РАБОЧИХ, Я САМ КОГДА-ТО ХОДИЛ ПРОИЗВОДИТЬ АРЕСТЫ, СОБИРАЛ ЭТИХ КУЛАКОВ И ВИДЕЛ, ЧТО МЕЖДУ НИМИ БОЛЬШЕ БЕДНЯКОВ. КУДА ИХ ГОНЯТ И ЧТО С НИМИ БУДЕТ».

Цей виступ Вам належить негайно перевірити і по цьому зробити належні висновки.

Про пророблене повідомить РПК.

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/
ІНФОРМАТОР РПК /МЕЛЬНІК/

ДАХМО, ф. П-364, оп. 1, спр. 230, арк. 8. Копія. Машинопис.

76.

Витяг з політико-інформаційного зведення Ганнопільського райкому КП(б)У

1 листопада 1930 р.

до ЦК КП(б)У
Таємно

В період з 20/X по 1/XI-30 року робота партійної організації була зосереджена на посиленні масової роботи в зв'язку з висиленням кулацьких родин біжавших в Польщу й висланих на Північ, й на виконанні всіх політико-господарських кампаній.

1. Політичний стан району задовільний. Родин кулаків біжавших в Польщу й висланих на Північ мались виселяти 26/X – б.р., потім по розпорядженню відповідних органів було зроблено відстрочку. Після цієї відстрочки зусилась кулацька агітаційна робота, як серед самих виселяємих, так й серед останньої ворожої кулацької частини, а саме: по с. Мирутину казали, що вже виселяти не будуть, а то

Рад. Влада хотіла, аби ми попродали все майно й були бідняками, по деяким селам агітували, виселку через те відстрочили, що підбирають ще де яких родин, аби разом відправити, будуть відправляти всіх тих хто має тверде завдання (де які селяни, що мали тверде завдання почали сушити сухарі на дорогу), виселку відклали тому, що Польща протестує.

Мало місце по деяким селам організувати жіночі волинки з метою визволення виселяємих. По с. Дякову виселяємий залишив все своє майно у сусіда кажучи, «що я хутко повернусь, бо маю надію, що Рад. Влада довго не буде існувати».

Були наміри з боку деяких виселяємих підпалювати свої господарства й тікати за границю, на що були підприємні з боку відповідних органів заходи й встановлено догляд з сільського активу й комсомольців. По церквах почали провадитись молебні всім виселяємим, з проповідями попів, «терпіть люде добрі», «не відрікайтесь своєї віри, молитесь богу» й інше.

Настрій бідноти й середняцтва задовільний, актив села мобілізовано для охорони майна колгоспів тощо. Малося декілька випадків, що виселяємі хотіли сховатись в сусідах або в другому селі – в родичів, сільський актив проявляв ініціативу, щодо викриття та затримки осіб, що хотіли сховатись, мало місце, що виселяємі з других районів хотіли переховуватись в селах нашого району, але сільактив це виявляв.

В час виселення, себто в ніч 31/X-30 р. Ніяких випадків не малося, актив працював гарно.

СЕКРЕТАР РПК [ніднuc] /ПОГРЕБНОЙ/
ІНФОРМАТОР РПК [ніднuc] /ПОТАНОВА/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3514, арк.166-167. Оригінал. Машинопис.

77.

Витяг з протоколу № 31 засідання бюро Славутського райкому КП(б)У про підсумки висилки родин антирадянського елементу

3 листопада 1930 р.

СЛУХАЛИ: § 5. Підсумки кампанії висилки родин антирадянського елементу в районі (тов. ВОРОНОВ).

ВИСЛОВИЛИСЬ: т. ЖАРКЕВІЧ: Списки родин антирадянського елементу, що підлягали висилці були неповні. По с. Крупець де я був уповноваженим дали список на 6 родин, залишивши в селі родину одного куркуля, яку обов'язково треба було б вислати. Взагалі же кампанія висилки родин антирадянського елементу пройшла цілком задовільно.

тов. ЖЕРДІНОВСЬКИЙ: зупиняється на досвіді кампанії, який довів, що чим більше провадити масової роботи, чим більше провести зборів, засідань, нарад тощо – тим краще наслідки від роботи. Гарні наслідки кампанії по висилці антирадянського елементу в повній мірі з'являються наслідком цієї масової роботи, яку провели по всіх селах.

тов. КАГАН: відзначає, що підчас переведення операції по висилці виявилось, що наша міськрада і міліція мають значні недоліки в своїй роботі. Міськрада зовсім

немає свого активу. Приходилось всю роботу по м. Славути провадити тільки силами партійного активу. На скільки міськрада кволо працює видно з того, що коли скликати м/раду від імені Президії то вона ніколи не збирається. Що ж до міліції – то й справа не зовсім гаразд. Коли робили пробну тривогу то вона збиралась зі значним запізненням в той час, коли загін комуністів збирався своєчасно в призначену хвилину.

тов. ОРТЕНБЕРГ: Актив, який виявився під час переведення кампанії висилки родин антирадянського елементу треба буде закріпити, ураховуючи його для поповнення сільських рад під час їх перевиборів, що незабаром розпочнуться. Значення переведеної кампанії полягає в тому, що вона значно штовхнула вперед виконання різних господарчо-фінансових міроприємств на селі, як то: хлібозаготівлі, м'ясозаготівлі тощо. Ставлення бідняцько-середняцьких мас селянства до висилки родин антирадянського елементу в основному було цілком здорове навіть з боку родичів. Були окремі провокаційні чутки, які розповсюджувались куркульським елементом, але завдяки масовій роботі, яку провадили весь час удалось ці чутки розсіяти.

тов. ПАЛАМАРЧУК: треба відмітити, що вся районна партійна організація в переведенні кампанії показала себе добре й провела її як слід. Бюрові РПК треба ще більше приділяти увагу переведенню всіх кампаній в чому зараз мається певний злам.

[...] тов. ГЛЕЗЕР: коли робота по підготовці та організації самої висилки по селах була організована задовольняюче – то серйозні недоліки були в організації прийомки виселенців на погрузочному пункті в Заславі. Не було плановості в прийомці, не були підготовлені люди для конвоювання виселенці і таке інше.

тов. ОСІПОВ: Зарядка, як було дано на бюро РПК та на нараді уповноважених РПК перед від'їздом їх на села була цілком правильна. Завдяки їм удалось забезпечити успішне переведення кампанії. Боязнь скликати збори і роз'яснювати причини та завдання висилки, що мала місце з боку окремих поодиноких товаришів (між іншим значно більше були ці настрої розповсюджені в організації Аннопільського району) – повнотю себе не виправдались і виявились, як прояв правого ухилу на практиці. Ми цілком правильно зробили, що ударили по таким настроям з самого початку, коли посилали товаришів по селах.

Військові частини Погранзагону провели велику героїчну роботу під час переведення кампанії. Я цілком погоджуюся з пропозицією тов. Жердінського про те, щоб піднести заставам до XIII-х роковин ЖОВТНЯ деякі подарунки. Що ж до активу, як комсомольського, так і позапартійного то в такій серйозній кампанії безумовно можна було виявити його цілком. Треба буде його тільки відповідним чином закріпити і зокрема поповнити ними н[аші] сільради під час перевиборів.

Окремо хочу зупинитись на роботі глитайні розгорнутій проти нас під час переведення кампанії. Глитай провадив велику ворожу нам роботу, при чому дрібницями він не займався. Він намагався залякати населення, розповсюджуючи чутки, що всю заможну частину селянства будуть виселяти. Тільки дякуючи н[ашій] масовій роботі н[ам] удалось паралізувати глитая.

Зараз, на ґрунті досвіду переведеної кампанії нам треба буде перевести низку серйозних міроприємств, щодо дальнішої роботи на селі та закріплення тих досягнень, яких ми добились під час останньої кампанії.

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4027, арк.78-80. Завірена копія. Машинопис.

78.

Витяг з інформаційного зведення про ситуацію в Славутському районі

11 листопада 1930 р.

Зовсім таємно
до ЦК КП(б)У

I. ХІД ГОСПОДАРЧИХ КАМПАНІЙ.

Господарчі кампанії підходять до кінця. До XIII-ої роковини ЖОВТНЕВИХ СВЯТ хлібозаготівлю по індивідуальному сектору виконано на 100% та по колгоспному – 57,9%, а в середньому плані виконано по району на 91,6%. На Жовтневі свята по селам утворено червоні валки з хлібозаготівлею.

По с/г податку завдання виконано на 90,9%; страховки 92,1%; мобілізація коштів на трактори – 100%; самоподаткування – 79,9%; позика “П’ЯТИРІЧКА В 4 РОКИ” по містечку – 98,4%, і на селі – 53,3%. По м’ясозаготівлі в 5-й квартал виконано – 48,7%; по картоплезаготівлі – 52,1%; по сінозаготівлі – 47,2%. Прийнято заходи щодо закінчення відсталих кампаній. Осіння посівкампанія виконана на 100% до 10/X-30 року. По зяблюванню виконано – 95% плану. Куркульня та вороже настроєні елементи вели шалену агітацію серед бідняцько-середняцьких та колгоспних мас, щодо зриву кампаній, як в попередній сводці зазначено, агітували проти виконання завдань (що буде війна і тому інше), дякуючи переведенню широкої масово-роз’ясовчої роботи мобілізованим партактивом всякі виступи та агітації розбито і навкруги поточних кампаній організовано громадську думку на селі.

II. КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Колективний сектор по району зростає, за останній час після ДНЯ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ ріст в колгоспи збільшується, а саме:

На 1/X-30 року в колгоспах було 741 господарство; На 15/X-30 року – 863; На 1/XI-30 року – 1225, або 18% всього сільського населення.

Маються окремі села де колективізовано 50%, ріст йде далі. На агітацію куркульні бідняцько-середняцькі шари села не піддаються. Наслідки господарювання показали, що на перший рік господарювання в колгоспах маються більші прибутки, ніж в індивідуальних господарствах.

Під час переведення ЖОВТНЕВИХ СВЯТ відмічається колективний вступ в колгоспи, по маючимся відомостям в РПК лише в 5-ти селах колективно вступили в колгоспи 105 господарств (останніх відомостей ще немає).

Загальний стан колгоспів здоровий. Виступів з колгоспів за останній час немає. Куркульня передбачаючи широкий вступ в колгоспи почала розпродувати худобу і коней, довівши ціни на коні до 10-ти карбованців. В цьому напрямку провадиться масова робота, щодо припинення розтринькування майна.[...].

На протязі з 20/X по 2/XI-30 року переведено по району підготовку до висилки родин антирадянського елементу. Виселено з району 120 родин, які складаються з 3058 душ. На цю роботу було мобілізовано весь партактив, частину якого послано було в межуючі райони Анопільський та Плужанський. На протязі всього часу підготовки до висилки провадилась масова роз’ясовуюча робота, в наслідок чого на-

стрій населення в основному здоровий. Робітники по цьому питанню реагували здорово. Основна бідняцько-середняцька частина села та колгоспники були цілком за висилку антирадянських родин. З боку висланих елементів були спроб зорганізувати “волинки”, підпали своїх власних господарств та деякі хтіли піти закордон в Польщу, але дякуючи організації колгоспних та бідняцько-середняцьких мас на селі й робітників в місті зазначені спроби були своєчасно уникненні. Велась шалена агітація з боку куркульні “що за висилкою зазначених елементів висилатимуться середняки та бідняки”, “що єврейська власть тепер і євреїв не висилають і тому інше”.

В час висилки виявився новий міцний актив на селі в бідняцько-середняцьких та колгоспних мас, який приймав активну участь в переведенні операції.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/
ІНФОРМАТОР РПК [підпис] /МЕЛЬНІК/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3554, арк.179-180. Оригінал. Машинопис.

79.

Інформаційний лист голови Ганнопільського РайКНС Василюка щодо ситуації на селі

12 листопада 1930 р.

До Всеукраїнського Центрального
Комітету Незаможних Селян

Участь комнезамів у переведенню сільськогосподарських, виробничих та політичних кампаніях переводимих на селі, в цілому задовільна.

Настрій та активність бідняцько-батрацьких мас майже з кожним днем зростає. Загострення класової боротьби на селі збуджують ентузіазм бідняцьких мас, що до дальнішого розвитку сільського господарства. Остання операція по висельці контрреволюційного та кулацького елементу на північ, показала, що дійсно блок бідняцько-батрацьких та середняцьких мас зміцнено, вся біднота активно допомагала в цій операції.

В наслідок чого хід й виконання контрольних завдань проходить слідуєчим порядком:

1. Нараховано по району сільськогосподарського податку 195560 карб. Виконано податку на 10/XI – 165637 карб. або 90%.

2. Самоподаткування нараховано 192543 [крб]. Виконано 108523 [крб].

Самоподаткування переводилось за вимогами бідняцько-середняцьких мас на 100% від податку, а по 14 населеним пунктам на 75% від податку.

3. Страховки нараховано по району 143187 [крб]. Поступило грошей 130825 [крб] або 91,4%.

4. Позики 5-річ[ної] в 4 роки завдання – 87000 [крб]. Реалізовано 72185 [крб]. Внесено грошей 41153 карб.

В галузі виконання завдань хлібозаготівлі:

Хлібозаготівлі по району виконано річного завдання по індивідуальному сектору на 90%, а по колгоспному сектору на 52% відсталість виконання колгоспами

спричинилась за несприятливих кліматичних умов, дощі які кожний день не дають змоги розгорнути обмолот, а хліба всі на відкритому повітрі.

Осінь посівкампанія пройшла ударним порядком при участі бідняцько-середняцьких мас колгоспників та індивідуальної бідноти, план перевищили по району на 4,7%.

Колективізація в сучасний момент проходить задовільно до осінньої посівкампанії мали в районі 23 колгоспи, то на сьогоднішній день утворено і зареєстровано 15. Разом мається по району 38 колгоспів. Крім цього мається ініціативних груп по району, які потребують оформлення, 14. Мається і масовий приплив до колгоспів існуючих нових членів. Цифрові данні про кількість дворів та землі буде дано додатково.

Керівництво і допомога з боку РПКа та РВКа дається на сільські ячейки мало звертають увагу на керівництво організаціями бідноти про що і ставилось у мому звіті на бюро РПК'а та дано розпорядження останнім, всім ячейкам по селам про підняття роботи серед бідноти. Бідняцько-батьрацькі групи при колгоспах засновано 23 по останніх ще не організовано так як нові колгоспи які ще в стадії закріплення організаційного стану належної роботи цих груп ще не розгорнуто керівництво РайКНС дається та вживається заходів до зворушення такої.

Голова РайКНС [нідпис] /Василіук/

ЦДАВО України, ф.257, оп.1, спр.1064, арк.75-75зв. Оригінал. Рукопис.

80.

Витяг з протоколу №2 пленуму Ганнопільського райкому КП(б)У

13 листопада 1930 р.

СЛУХАЛИ: §2. Підсумки осінньої посівкампанії та підготовка до весняної (тов. ПОХОДЗІЛО). Співповідь Голови Райколгоспсоюзу (тов. ГРИНЬКО).

Висловлення:

ЖІГІНАС: Я почну з колективізації, коли ми приймали план осінньої посівкампанії то там було зазначено колективізувати 14%, тепер підходячи до весняної посівкампанії ставимо 35%, на мою думку потрібно взяти більше себто 45%, щоб йти більшовицькими темпами. Що до зяблевої оранки треба сказати що ми не управляємось, це преступне відношення з боку наших трактористів. Агрономічними силами ми повинні в весняну посівкампанію бути забезпечені.

НОВАЛЬКІВСЬКИЙ: З доповіді видно, що керівництво з боку РЗВ не було. Доводили план чи вони не знали скільки землі в колгоспах чи що, наприклад: дали посіяти 20 га, а колгосп сів 90 га. Що до роботи наших трактористів то останні працювали безобразно, трактористи не почували відповідальності.

СУБОТІН: Відносно осінньої сівби в нас по селам обстоїть не все гаразд, як в нас в с. Киликіїв по індивідуальному сектору залишилось недосіяно. Що до засіву в колгоспі то винен Хоровецький колгосп, який дав гниле насіння для засіву, впливало на селян-колективістів, також треба сказати, що вина парт[ійних] осередків що давали сіяти не очищене насіння. З молотью в колгоспах справа обстоїть теж не

гаразд, нема машин чим було б молотити.

МЕШАНІНОВ: По колективізації я хочу зупинитись на Красноставському секторі й сказати, що в тих селах нема ні одного колгоспу й ініціативної групи на що партосередку, а також й прикріпленим уповноваженим звернути увагу. Відносно ремонтування реманенту до весняної посівкампанії потрібно перевірити чи він в справності.

РАЦЦКИЙ: Недоліки в роботі наших колгоспів були. В наші колгоспи затесались такі люди, які небажані були, вони гальмували всю роботу (приходить приклад з Головельського колгоспу). Треба сказати, що з боку трактористів було безобразне відношення до своєї роботи. Вони тільки псували землю, яку навесні прийдеється переорювати.

ГОЛОВА
СЕКРЕТАР

[нідпис]
[нідпис]

/ПОГРЕБНОЙ/
/ПОТАНОВА/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3598, арк.8-10. Оригінал. Машинопис

81.

Витяг з політико-інформаційного зведення Ганнопільського Райкому КП(б)У

20 листопада 1930 р.

Таємно.

До ЦК КП(б)У

2.ХЛІБОЗАГОТІВЛЯ. На 20/ХІ виконано хлібозаготівлі на 91,3% річного завдання. Зокрема пшениці виконано 38.237 пудів.

3.РУХ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ. З 10/ХІ по 20/ХІ б.р. організовано 8 нових колгоспів. Мається ріллі по колгоспах 6.526 га, робочих коней 874, усупільнено 613 голів.

Подано заяв в існуючі колгоспи 242, прийнято 215, не розглянуто заяв 27, відмовлень та добровільно вийшовши з колгоспів не було.

Крім цих 8 знов організованих колгоспів ще мається 8 ініціативних груп, господарств в них 145, площа землі 587 га, щодо оранки на зяб колгоспами зорано 1.563 га, індивідуальними господарствами 1.673 га.

Мається тенденція серед сектантських груп, баптистів організуватись в колгоспи. З нашого боку приймаються заходи, аби керівників сектантських груп не допустити в колгоспи й не дати окремій групі сгрупуватись (факти с.с. Зубовщина та Селичів).

7. РОБОТА КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНОГО ЕЛЕМЕНТУ. На селам раптово підупала ціна на коні, малося три факти, що коней продавали по 2 крб. З боку РПК було одразу реагування по такому явищу, на Райпленумі в присутності всього райактиву, було питання висвітлено – негайно розгорнути масово-роз'ясовчу роботу, в основному установка така: кожний факт продажу й купівлі коня перевіряється на селі, чому продав та для якої мети купується. В разі виявлення злісної продажу сільради складають акти для притягнення до відповідальності, що торкається тих осіб, що купують, то до них поставилися так: що коли купив, то знищувати не маєш права, а повинен тримати, а якщо для перепродажу купляє, то попереджується про те, що він

буде віднесений до диверсантів, а звітлія й економічні, політичні міроприємства до нього. Зокрема розгорнута робота серед колгоспів, аби останні ні в якому разі не продавали коней.

СЕКРЕТАР РПК [нідпис] /ПОГРЕБНОЙ/
ІНФОРМАТОР [нідпис] /ПОТАНОВА/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3514, арк.172-173. Оригінал. Машинопис.

82.

Звіт про переведені кампанії Славутської КНС

Не раніше 12 грудня 1930 р.

До Центрального комітету незаможних селян

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПІДГОТОВЧИЙ ПЕРІОД

1) Організаційна роз'ясовча робота по перевиборам СКНС та С/Р, розпочато по н[ашому] району з 1/І. 30 року і закінчено 10/ХІ.30 року.

По всіх селах, та на всіх засіданнях зборах різних сільських організаціях переведено доповіді про значення перевибірчої кампанії як СКНС так і Сільрад, буди виділені Комісії по перевірці роботи Президії СКНС, а також всіх установ.

В загальному роз'ясовча робота пройшла на селі як слід, розгорнено критику й самокритику. Біднота виступаючи здійснювала гасла партії та Радвледи, але-ж необхідно відмітити, що в місці роз'ясовча робота пройшла з запізненням і Спілки належної уваги не приділяли цій кампанії своєчасно.

ПЕРЕВІРЧА РОБОТА КНС

Перевірча робота сільських організацій КНС розпочалася з 10/ХІ і закінчилась 25/ХІ-30 року. В перевірчій роботі приймали участь Ревізійні Комісії СКНС та перевірчі Комісії що були виділені організаціями КНС, після чого розбивалося на бригади і перевіряли роботу всіх сільських організацій в тому числі КНС за відчитний період, організації КНС. За зазначений термін перевірили всі за момент перевірчої кампанії виявлено слідує:

По с.с. Цвітосі, Перемишлю, було виявлено розтрату насіньових, посівних фондів, членських внесків та інших фондів Головами СКНС, з лишнім по 500 карб.

В с.с. Перемешлі, Хутор організація зовсім не працювала. Крім цього організація КНС Коломле, Улашанівка, Корчик і Цвітоха не реагували своєчасно на недотримання сільськими сільрадами цих сіл класової лінії в проводимих кампаніях, як наприклад, в селі Перемішли бідняк який був звільнений від податку-самообкладення та і т. інш. його бойкотували не давали пром[ислового] краму, або навіть гасу.

Матеріали на цих Голів передано в Слідчих органів (прокуратури) для притягнення винних до відповідальності. В загальному перевірча Кампанія пройшла добре, недоліки лише в тому, що шефи сіл, Заводи, не достатньо приймали участь в перевірчій роботі.

ЗВІТНЯ РОБОТА КНС

Звітна кампанія розпочалася з 25/ХІ.30 р. і закінчилась 12/ХІІ.30 року, за який термін всі сільські організації перевели звіту про свою роботу. Звіти стояли на Пар-

тійно-Комсомольських зборах, на Президіях, на загальних зборах КНС і бідноти села, або великим організаціям навіть по куткам, характерний момент в звітній кампанії це по таких селах: як Перемишль, Хутор. На звітних зборах замість доповіді скерованої яку участь організація приймала по всіх політичних проводимих кампаніях в галузі, культроботи та освітньої роботи бідноти серед бідноти, голови СКНС зачитали списки кілько мається членів КНС в організації та кілько було засідань та зборів і то в письмовій формі, де члени КНС та біднота розгорнули жваву критику звіту та Голів СКНС виявляли непрацездатність Голів – пияцтво з куркульським та зажиточним елементом села. Звіти не було прийнято, а заставили скликати збори вдруге і зробити звіт як слід по всім галузям роботи, а Голові Перемишльської КНС запропонували запросити на звітні збори Голову РайКНС, що і було зроблено. На звітних зборах обговорювалось НАКАЗА, кандидатур до нового складу СКНС та Ревкомісії, але-ж не по всіх організаціях це було зроблено, мається і хиби які зазначені в перевибірчій кампанії.

ПЕРЕВИБОРЧА КАМПАНІЯ КНС

Перевибори сільських організацій розпочалися з 12/ХІІ і закінчились 25/ХІІ.30 р. За цей термін переобрано всі сільські організації.

Явка на виборчих зборах була по району 95% і на всіх зборах помітно зворушення активності бідняцько-батрацької маси. Маса активно виступала проти тієї чи іншої кандидатури викриваючи її нездорове явища приступність в минулому і зараз, даючи правильні відводи. Характерним моментом, це те що в с. ВАЧІВ Перемишльської с/р під час перевибірків при відкритті загальних зборів Голова Сільського виборчкому запитав Голову КНС та Уповноваженого КНС по тому селу, скільки з'явилося на збори членів КНС, який відповів, в організації нараховується 40 членів КНС, з'явилося 38 не з'явилося 2 по хворості, а так же з'явилося неорганізованої бідноти 20 чоловік. Разом 58 чоловік, і коли було відкрито збори Голова РКНС взяв вступне слово проговоривши більше 1/2 години, з'ясував суть перевибірків взагалі бідноти в дальшій роботі, зазначив функції організації після чого біднота почала висловлюватись та виявилось слідує:, що на збори зібрались не бідняки не члени КНС, а зажиточна частина населення і коли Голова РайКНС затребував у Голови СКНС обліковий журнал і почав зачитувати-викликати по журналу то на зборах було членів КНС лише 17 чоловік, а останні всі зажиточні себто було підманено Голову РайКНС, Голову Сільзбірчкому та Уповноваженого Р.П.К. який був прикріплений до того села. Після знову Голова РКНС коли запитав в тих бідняків яких було 17 чоловік відносно намічених кандидатур до нового складу СКНС то виявилось слідує: 2 кандидатури які були рекомендовані Обидва підсудні, один з них звинувачується у крадіжці дощок з Сільбуда, а другий за зв'язок з бандитизмом, третій зовсім відмовився працювати. Збори було відложено до другого дня і коли скликали на другий день всіх бідняків, вдов, членів КНС які з'явилися на 100% то виявилось слідує: Уповноважений КНС, кулак має 7,50 десятин землі п'яниця-картжожник, зв'язаний з ворожим елементом, Голова КНС с. Перемишля якому була підлегла організація с. Вачева п'яниця, який в останне пиячив в одного кулака і коли пив то примовляв: «Я П'Ю ЗА ЗДОРОВ'Я ПРОМПАРТІІ¹ та гарних хазяїв» (кулаків) після чого як Уповноваженого, так і його прихильників в кількості 5-ти чоловік на тих же зборах бідноти було вилучено з організації КНС, а замість них прийнято 12 чоловік

нових вдовиць та Червоноармійців. По с. Цвітосі кандидатури обговорювались не на зборах бідноти, а на відчитних зборах села, по дільницях, що було зараз-же виправлено, в тому ж селі рекомендували жінку до складу Президії КНС яка тісно зв'язана з релігією, Церквою, попом, являлась керівником церковного хору. Які на виборах було біднотою дано рішучий відсіч і до складу Президії обрано кращих бідняків активістів села, класово-витриманих. По с. Хоровиці, прикордонному з Польщею, національному (польське) було обрано Президію і Голову, але після Районного з'їзду Голова КНС відмовився зовсім працювати де було переобрано другого Голову СКНС. В загальному як і підготовча звітна так і перевиборча робота КНС пройшла по району задовольняючи.

Під час перевиборів організовано в с. Комарівці нову організацію СКНС, а так же на днях в цьому місяці буде організовано ще нових дві організації в с. Вачеві та Стриганах. До складу керуючих органів себто до Президії СКНС обрано по класовому принципу самих активних класово-витриманих членів КНС значна більшість членів партії комсомольці, наймитів та колгоспників, особливо підбір Голів СКНС в наслідок чого мається зараз великий перелом в роботі, особливо в момент перевиборів колгоспів та Сільських рад, біднота скрізь проявила свою активність, активно учасувала на зборах обстоювала свої кандидатури які були намічені до складу С/Р та колгоспів, що можна констатувати, що членами С/р по району із членів КНС обрано 188 чоловік. До Правління колгоспу обрано членів КНС 126 чоловік. Проведено на зборах перевиборів С/ради членів КНС чоловік.

Зараз біднота приступила до зсипки посівних фондів штраф-фондів та до очистки сім'ян до весняної посівкампанії до колективізації бідноти та ремонту інвентарю, та складання планів праці, щодо дальшої роботи.

ПІДСУМКИ ПЕРЕВЕДЕННЯ РАЙЗ'ЇЗДУ КНС Славутського р-ну.

З'їзд КНС відбувся 28/29 грудня 1930 року, підготовка до з'їзду на місцях була переведена слабо.

В наслідок чого явка делегатів на районний з'їзд не достатня із 100 делегатів з'явилося 71 чоловік з них 22 жінки.

З'їзд пройшов досить активно, по першій загальнополітичній доповіді було запитань задано 50 і висловлювалось 9-10 чоловік. В основному як запитання, так і висловлювання носили здоровий характер. Багато торкались у виступах питань міжнародної політики, військової безпеки, обороноспроможності країни тощо. Більша частина виступавших підкреслювала що дуже м'яко підійшов найвищий суд до шкідників (Промпартії) треба було їх розстріляти. Характерно також те, що декілька виступавших селян відзначили неправильність ліквідації Правління Сільських кооперативних товариств. (Постанова Пленуму про Споживчу Кооперацію ще не була відомою).

Окремо треба відзначити виступ одного делегата з с. Перемишля по першій доповіді ним було задано таке питання «Як Ви думаєте чи виправдовують себе конвенційні [ціни] в колгоспах». Цей же самий делегат в своєму виступі заявив «Коли ми хочемо щоб сільське господарство дійсно розвивалось і значно збільшувало свою продукцію то треба, щоб значно було збільшено вкладення на розвиток сільського господарства при сучасному рівні конвенційних цін – ми цих потрібних вкладень не забезпечуємо, а відсіля і труднощі в розвитку сільського господарства». В ключному слові було дано цьому виступу рішучу відсіч виявлено кулацьку сутність

спроби ревізувати ті конвенційні [ціни] які існують зараз.

По доповіді РКНС та Ревкомісії розгорнулася дуже жвава дискусія, робота РКНС була підвергнута дуже суворій критиці, при чому характерно що абсолютна більшість виступавших підкреслювали різниці в роботі старої Президії РКНС до роботи нової Президії РКНС, при чому декілька виступів було такого змісту «Що-ж виходить критикуємо багато але якось виходить що винних немає, нема кого ударити, кого висікти». Значна частина виступавших товаришів відмічали конкретні випадки перекручення лінії зокрема по с. Коломле, Головлі, Комарівка, та засміченість керуючих органів колгоспів Перемишель, Полян. Як нездорове явище треба визначити ось що у виступах цілої низки товаришів помічались антагоністичні настрої проти середняків, і, наприклад у своєму виступі зазначив «в колгосп приймають середняків, а тому бідняки не бажають іти в колгоспи» (Перемишль). Вибори до складу пройшли задовольняючи список рекомендований від фракції з'їзду прийнятий був цілком і одногосно.

ГОЛОВА РКНС [підпис] ШЕВЧЕНКО

*ЦДАВО України, ф.257, оп.1, спр.1081, арк.153-155. Оригінал. Машинопис.
ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.229, арк.49-51. Засвідчена копія. Машинопис*

Примітка:

¹ **Промпартія** – показовий судовий процес над на групою інженерно-технічної інтелігенції, який проходив з 25 листопада по 7 грудня 1930 в Москві, за сфабрикованим ОДПУ у 1928 звинуваченням у створенні антирадянської шкідницької підпільної організації «Промислової партії» («Спілки інженерних організацій», «Ради Спілки інженерних організацій»). По справі проходило більше 2 тис. осіб. За керівництво Промпартією до розстрілу засуджено було проф. Л. Рамзіна та М. Чарновського, інженерів: В. Ларичева, І. Калінніков та О. Федотова; ув'язнено на 10 років – інженерів С. Купріянова, В. Очкіна та К. Ситника. В часі слідства помер інженер С. Хрінників та розстріляний проф. П. Пальчинський.

83.

Витяг з інформаційного зведення про стан Славутського району

14 грудня 1930 р.

Зовсім таємно
до ЦК КП(б)У

I. ХІД ГОСПОДАРЧИХ КАМПАНІЙ

Хлібозаготівлю закінчено, виконано на 100,7% та по колгоспному сектору 68,9% (завдання були нереальні).

По с/г податку по загальним завданням виконано – 97%; страховки – 94%; самообкладення – 87%; ПОЗИКИ П'ЯТИРІЧКА В 4 роки: ПО СЕЛУ – 82%, ПО МІСТУ – 92%, а всього по району – 85%.

По м'ясозаготівлі по штукам виконано: рогатої худоби – 89%, у вазі – 91,1%. Свиной по штукам – 19,9%, по вазі – 18,5%. Овечь по штукам – 66,5%, по вазі – 121,2%.

По картоплезаготівлі виконано – 53%, по сінозаготівлі – 54%. Вжито заходів до закінчення тих кампаній по яким є відставання.

Осіння засівна кампанія закінчена повністю. План по всім показчикам, і зокрема по поширенню земельної площі засіву виконано на 105%, як по індивідуальному, так і по колгоспному сектору.

По зяблюванню виконано: ПО КОЛГОСПНОМУ СЕКТОРУ – 93%; ПО ІНДИВІДУАЛЬНОМУ – 94% плану.

Компанії проходили в умовах загостреної класової боротьби, але бідняцько-середняцькими та колгоспними масам села була дана відсіч куркульству.

Дякуючи переведенню широкої масово-роз'ясовчої роботи, мобілізації партактиву всякі виступи та агітації розбито і навкруги поточних кампаній організовано широкі робітничі та бідняцько-середняцькі маси.

II. КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.

Коллективний сектор по району зростає. Таким чином за останній місяць охоплення бідняцько-середняцьких господарств колгоспами збільшилося, а саме:

На 1/XI-30 р. в колгоспах було господарств – 1225, або 18%. На 21/XII-30 р. – 1388, або 21,3% господарств всього сільського населення. Проведена реорганізація низки СОЗ'ів і комун (останні лише носили назву комун, в дійсності ж нічого комунального в них не було).

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/

*ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.3554, арк.182, 184. Оригінал. Машинопис
ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.229, арк.38-40. Оригінал. Машинопис. Другий примірник.*

84.

Телеграма Шепетівському округу КП(б)У з постановою Політбюро ЦК КП(б)У від 30 грудня 1927 р.

1930 р.

Совершенно секретно

Сообщается постановление Политбюро ЦК КП(б)У, принятое совместно с Представителем ЦК ВКП(б) тов. МОЛОТОВЫМ¹ от 30-го декабря 1927 года. Ввиду обнаружившегося срыва и угрозы прямого провала всей хлебозаготовительной кампании, что, согласно указания ЦК ВКП(б), ставит под непосредственную угрозу снабжения основных промышленных центров с перспективой голода в Ленинграде и Москве, что поставит нас перед необходимостью импорта заграничного хлеба со всеми вытекающими отсюда последствиями и ввиду того, что в работе партийных, а также советских и кооперативных организаций Украины выяснилось совершенно недопустимое игнорирование своих основных революционных обязанностей. В отношении этой центральной задачи, задачи хлебозаготовок Политбюро ЦК КП(б)У совместно с командированным представителем ЦК ВКП(б) т. МОЛОТОВЫМ вменяет в обязанность всем партийным, советским и профессиональным и кооперативным организациям под личную ответственность членов бюро Окружкомов и Райкомов в строжайшем проведении следующих основных директив в деле немедленного поднятия и проведения хлебозаготовительной кампании:

1. Исходя из общего положения хлебозаготовок в СССР принять к исполнению годовой план хлебозаготовок по Украине в размере 265 миллионов пудов, в том числе

16 миллионов пудов масленичных семян ввиду особой важности заготовок для всего союза и ввиду того, что вышеуказанный план хлебозаготовок требует максимального напряжения для его выполнения, Политбюро ЦК КП(б)У признает абсолютно необходимым в течении ближайших 10-ти дней решительного перелома хлебозаготовительной кампании и ставит перед всей Украинской Партийной Организацией, и перед всеми организациями Соввласти и кооперации, задачу сосредоточения всех сил и внимания к хлебозаготовкам на весь период настоящей хлебозаготовительной кампании и безусловно точного выполнения принятого хлебозаготовительного плана.

2. Мобилизовать важнейших по хлебозаготовкам округах т.: 1/ ЧУБАР, 2/ КАГАНОВИЧ, 3/ ПОСТЫШЕВ, 4/ ЛЮБЧЕНКО, 5/ СКРИПНИК, 6/ ШЛИХТЕР, 7/ ЯКИР, 8/ ЛОМОВ, 9/ БУЦЕНКО, 10/ АКУЛОВ, 11/ ГУЛЫЙ, 12/ МАЕРОВ, 13/ ЗАЙЦЕВ, 14/ ПОРАЙКО, 15/ДУДНИК, 16/ ОДЕНЦОВ, 17/ НУРИНОВ, 18/ ДЕГТЯРОВ, 19/ ПОЛЯКОВ, 20/ ПОЛОЗ, 21/ ГОРБУНОВ, 22/ БЕРЕЗИН, 23/ ТАРАНЕНКО, 24/ СЕМЕНОВ². По Днепропетровску поручить Секретариату ЦК определить округа с тем, чтобы 50 % выделенных т[оварищей] выехали на место завтра же 31-го декабря, а остальная часть выделенных работников 1-го января, каждый командированный товарищ должен за время своей работы на месте добиться реальных результатов в размерах заготовок уже с первой десятидневки января. Срок работы выделенных т[оварищей] установит примерно 1/22 недельный, возвращение в Харьков может последовать только с предварительного согласия Политбюро. Предложить едущим т[оварищам] воздержаться от докладов и всяких общих выступлений сосредоточив все внимание на хлебозаготовках. Принять к сведению выступление ЛОБАЧЕВА, что при расширении сыпных пунктов хлебопродукт превысит план хлебозаготовок не меньше чем на 5 миллионов пудов.

3. Обязать окружкомы под личную ответственность секретарей ОКП оказывать всемерное содействие усилению работы хлебозаготовительного аппарата. Необходимо на деле оказывать всемерную поддержку и создать в дальнейшем благоприятную обстановку для работы государственных заготовительных органов хлебопродукта и Укрхлеба, для чего усилить хлебозаготовительные органы квалифицированными гарантийными силами не допуская снятия как партийных так и беспартийных работников этих органов во время заготовительной кампании без согласования с центрами хлебозаготовительных организаций и местными парторганизациями с участием государственных хлебозаготовительных органов принять все меры к укреплению хлебозаготовительного аппарата не допускать закрытия сыпных пунктов и не допускать какой бы то ни было дискуссии по вопросу о важности того или иного государственного заготовителя.

Политбюро ЦК особо подчеркивает, что немедленное усиление работы госзаготовителей должно способствовать поднятию и подхлестыванию кооперативных органов отстающих в работе по заготовкам.

4. Ввиду того, что в настоящее время темп хлебозаготовительной работы со стороны коопераций, на которую возложено выполнение 2/3 плана хлебозаготовок явно недостаточный и напряжение кооперативного аппарата в деле хлебозаготовок совершенно неудовлетворительно обязать кооперативные органы добиться немедленно решительного увеличения создавшегося неудовлетворительного положения. Кооперация должна на деле немедленно покончить с пассивностью по привлечению и увеличению паев и распространению крестьянского займа на селе в особеннос-

ти кооперация должна сейчас развернуть кампанию по максимальному собиранию авансов под сельскохозяйственные машины и др[угие] пром[ышленные] товары по вовлечению крестьянских средств к расширению сельхозкооперативной индустрии и тому подобное, возложить на сельхоз кредиты и сельхозкооперацию с участием НКЗ ответственность за немедленное проведение мер к такому распоряжению сельхоз, машин в деревне, которые бы стимулировали скорейшее расширение хлебозаготовок. Окружные Парткомы и соворганы обязаны им оказывать максимальные содействия кооперативным организациям в деле хлебозаготовок, мобилизуя внимание всего кооперативного актива на выполнение обязательств кооперации по хлебозаготовке. Необходимо добиться решительного перелома в работе кооперации по хлебозаготовкам уже в течении 1-й 10-ти дневки января.

5. Обязательным условием во всем дальнейшем ходе хлебной кампании является сохранение достигнутого уровня хлебных цен и недопущения, какого бы ни было их повышения. Усиление работы по хлебозаготовкам ни в коем случае не должно привести к паническому состоянию на рынке, к нервированию рынка, и к какому бы то ни было колебанию устойчивости цен.

6. Из всех поступающих на Украину товаров ближайшие месяцы не менее 80% отправлять на село, при чем из этой массы не менее 70% направлять в следующие основные 15 хлебозаготовительных районов: Днепропетровский, Мелитопольский, Полтавский, Кременчугский, Зиновьевский, Первомайский, Николаевский, Шевченковский, Уманский, Белоцерковский, Купянский, Запорожский, Криворожский, Мариупольский, Харьковский. Помимо использования поступающих в округа товаров из центральных организаций все промышленные товарные ресурсы годные для села и имеющиеся на складах Райсоюзов, Госторгов, и местной промышленности использовать также для направления, в хлебозаготовительные районы, признавая неотложным всемерное расширение товарной массы также за счет кустарной промышленности и промышленности под ведомственной ВСНХ УССР с одной стороны и кустарно-промышленной кооперации с другой. Максимально расширить работу промышленности под ведомственной ВСНХ УССР и кустарной кооперации поставить перед товаропроводящей сетью задачу расширения ассортиментов товаров потребляемых на селе путем приближения малоходовых товаров и изыскания новых предметов на которые может быть создан спрос. Обязать Окружки неуклонно проследить за выполнением этих директив. Возложить персональную ответственность на т. ЧЕРНОВА, а в округах на представителя СИК'а за точное выполнение директивы о направлении промтоваров в хлебозаготовительные районы. За нарушение этой директивы со стороны органов Наркомторга, Госторга и кооперации виновных немедленно привлекать к судебной ответственности.

7. Сосредотачивая основное внимание на главнейших 15-ти заготовительных округах Днепропетровский, Мелитопольский, Полтавский, Кременчугский, Зиновьевский, Первомайский, Николаевский, Шевченковский, Уманский, Белоцерковский, Купянский, Запорожский, Криворожский, Мариупольский, Харьковский, признать что и в остальных районах хлебозаготовок необходимо также максимальное напряжение в остальных кроме 16 округов районах хлебозаготовок необходимо также максимальное напряжение в работе партийных, советских и кооперативных органов для того, чтобы добиться и тут решительного перелома в плане хлебозаготовок, в этих целях ряд т[оварищей] командированных ЦК КП(б)У на месте должен быть

также направлен в эти районы партийные организации и другие органы должны помнить, что в настоящий момент было бы преступление забывать о том, что каждый лишний пуд хлеба имеет теперь исключительно важное значение.

8. В целях усиления хлебозаготовки в качестве временной меры считать целесообразным выделение особого фонда сложных сельскохозяйственных машин и двигателей для продажи за наличный расчет. Обязать кооперацию и органы Наркомзема принять все меры к тому, чтобы колхозы и середняцкие хозяйства по преимуществу имеющие известные запасы хлеба и могущие эти запасы хлеба продать объединялись для покупки сложных машин, не исключая возможности продажи машин этого фонда индивидуальным хозяйствам. Продажа этих сложных с.х. машин должна проходить так, чтобы она давала непосредственные результаты в смысле увеличения хлебозаготовок. Фонд этих сложных сельскохозяйственных машин установить в размере 40% общего количества сложных машин и двигателей Наркомторгу с привлечением НКЗ Сельгосподаря и Плугатаря в пятидневный срок установить порядок продажи машин вышеуказанного фонда.

9. Для действительной гарантии, что увеличенный поток на село промтоваров даст реальные результаты поступления хлеба, а не будет разбазарен и тем самым не сорвет всех намечаемых мероприятий по усилению хлебозаготовок, обязать НКТ и кооперативные центры опираясь на местные партийные, советские и кооперативные организации направлять дальнейшее снабжение промтоварами в прямой зависимости от количества хлебозаготовительного "могущего быть заготовленным" в том или ином районе, не прибегая при этом к прямому товарообмену.

10. В целях стимулирования продажи хлеба в течении ближайшего времени признать, что кооперативная доплата должна уплачиваться лишь за хлеб сданный до 1-го марта и фактически должна быть выдана не раньше второй половины мая. Просить ЦК ВКП(б) дать соответствующую директиву о кооперативных приплатах местным организациям смежных с Украиной районов.

11. В целях, как усиления хлебозаготовок, так и увеличения посевной площади считать необходимым принятие всех мер к созданию весеннего семенного фонда для чего признать абсолютно невозможным использование посева ячменя для пивоваренной промышленности.

12. Для усиления активности низовых работников коопераций работающих непосредственно по хлебу НКТоргу совместно с кооперативными центрами и их заготовителями с привлечением профсоюзов в течении 3-х дней разработать порядок выдачи премий за усиленную работу и дать на места по этому вопросу соответствующую директиву.

13. В целях, стимулируя предложения хлеба крестьянством признать необходимым в районах, где продукты животноводства конкурируют с зерном понижением цен на мясопродукты и скот поручить Наркомторгу в 3-х дневный срок установить соответствующие понижения цены, ориентируясь на снижении в размере десяти процентов.

14. Поручить Укрсельбанку с привлечением Наркомземов и Сельгосподаря внести в свой кредитный план на второй квартал и в особенности на январь, февраль месяцы изменение направления к ограничению выдачи ссуд к абсолютно необходимым размерам для кредитования деревенской бедноты и колхозов. Принять усиленные меры к обязательному взысканию ссуд по коим наступает срок возв-

рата, предложит Окружком оказат всемерное содействие органам сельского хозяйства, кредитсистеме по взысканию просроченной задолженности.

15. Обязать НКФ и местные исполкомы особое внимание обратить на взыскание всех причитающихся обязательных платежей „по 6.5 налогов госстраху недоимкам”, а равно на быстрое проведение в жизнь декрета по взиманию платежей по самообложению и нефорсированное распространение выпускаемого вновь крестьянско-го займа. Поручить Окружком неуклонно блюсти за максимальным их усилением темпа взыскания причитающихся платежей в целях твердого обеспечения сроков установленных по каждому из этих платежей сельскохозяйственный налог не позже 1-го февраля, госстрах не позже 1-го марта. Всю работу по самообложению закончить в течении января месяца с тем, чтобы в январе уже началось фактическое поступление снос по нему.

16. Обязать кооперативные центры, внесенные в парторганизации и местный кооперативный актив провести энергичную работу по усилению паевых капиталов в размерах установленных ЦК ВКП(б) примерно до 10 руб.

17. В целях решительного снижения и мобильных запасов на мельницах и хлебозаготовительных пунктах низовой кооперации обязать кооперативные центры осуществить немедленную сдачу на мельницы и элеваторы заготовленного низовыми кооперативными ячейками хлеба, не допуская никаких залежей. Принять все меры, как в центре, так и на местах к тому, чтобы колхозы и другие объединения выполнили немедленно указания о сдаче хлеба в целях немедленного сосредоточения на хлебозаготовительной кампании всех сил парторганизаций. Отложить сроки перевыборов советов на вторую половину март – апрель месяцев в тех же целях перенести отчетную кампанию и частичные перевыборы кооперации на более поздние сроки.

18. Печати сосредоточить внимание на решительной и систематической критике недочетов хлебозаготовительной кампании особенно на конкретных фактах “в учреждениях лиц виновных в халатности, торможении и срыве хлебозаготовок”. Всемерно помогая устранению явных крупнейших недостатков в проведении хлебозаготовительной кампании печать должна при этом руководствоваться в недопущении паники в крестьянских массах и городе.

19. Все эти мероприятия рассчитаны во-первых на немедленный решительный перелом в течении ближайших 10-ти дней и во-вторых на дальнейшую напряженную и энергичную работу до конца хлебозаготовительной кампании.

ПОЛИТБЮРО ЦК КП(б)У

ДАХО, ф.П-458, оп. 1, спр. 134, арк. 1-6. Оригінал. Машинопис.

Примітки:

¹ **Молотов (Скрябін) В'ячеслав Михайлович** (1890-1986) – росіянин. Освіта: Казанське реальне училище (1908), Петербурзький політехнічний ун-т (не закінчив). Член РСДРП з 1906. Секретар редакції газети «Правда», член Російського бюро ЦК РСДРП (1912-1913). З 1917 член Виконкому Петроградської ради, комітету РСДРП(б), Реввоенради Петрограда. В 1918 голова Ради народного господарства Північної області РСФРР, а з 1919 – повноважн. представник ЦК РКП(б) і ВЦВК на Поволжі, голова губвиконкому в Нижньому Новгороді. З 1920 в Україні: секретар Донецького губкому РКП(б), ЦК КП(б)У, член Оргбюро ЦК КП(б)У. Одночасно з 1921 секретар ЦК ВКП(б). З 1926 член Політбюро ЦК ВКП(б). З 1928 очолює Московську парторганізацію, член Президії ЦВК СРСР. З 1930

голова РНК та РТО СРСР. З 1931 по 1932 уповноважений з форсування хлібозаготівлі на півдні України. Депутат ВР СРСР (1937-1958). З 1939 нарком закордонних справ СРСР, з 1941 заст. голови РНК СРСР. З 1941 – заст. голови Державного комітету оборони, а з 1942 – перший заст. голови РНК СРСР. Учасник Тегеранської, Ялтинської та Потсдамської мирних конференцій. З 1949 – заст. міністра закордонних справ. З 1952 член Президії ЦК КПРС, а з 1953 перший заст. голови РМ СРСР та голова МЗС СРСР. З 1956 – міністр держконтролю СРСР, в 1957 – посол СРСР в Монголії. З 1960 – постійний представник СРСР в МАГАТЕ. На пенсію вийшов у 1962.

² **Чубар Влас Якович** (1891-1939) – українець. Освіта: Олександрівська механіко-технічне училище (1911). Член РСДРП з 1907. З 1911 працює на заводі в Краматорську. У 1917 голова фабзавкому Петроградського артзаводу, член Центральної ради фабзавкомів Петрограду. З 1917 – комісар реввоенкому при Головному артуправлінні (Петроград). З 1918 голова Державного об'єднання машинобудівних заводів, член Президії ВРНГ РСФРР. В 1920 в Україні очолює Оргбюро з відновлення промисловості України, член Всеукрревкому, голова Президії ВРНГ УСРР. В 1921 член ЦК РКП(б), голова Центрального правління кам'яновугільної промисловості. З 1923 по 1934 голова РНК УСРР, член Політбюро ЦК КП(б)У. Заст. голови РНК СРСР (1923-1925, 1934-1938). З 1935 член Політбюро ЦК ВКП(б). У 1937 нарком фінансів СРСР та депутат ВР СРСР. В 1938 начальник Солікамського будівництва ГУЛАГ НКВС СРСР. Розстріляний в 1939.

Каганович Лазар Мойсейович (1893-1991) – єврей. Освіта: самоук. Член РСДРП з 1911. Працює різноробом з 1907. В 1915 арештований за політ. діяльність та висланий. З 1917 голова Ради шкіряників та заст. голови Юзівської ради, голова військової організації РСДРП(б) в Саратові, член Всеросійського бюро військ. організацій при ЦК РСДРП(б), голова Поліського комітету РСДРП(б) в Гомелі. В 1918 комісар оргатвідділу Всеросійської колегії з організації Червоної армії. Голова губкому та губвиконкому Нижнього Новгорода, голова Воронежського губревкома та губвиконкома (1918-1919). В 1920 в Туркестані: член Туркестанського бюро ЦК РКП(б), ТуркКомісії ВЦВК та РНК РСФРР, очолює РКІ Туркестанської АРСР та Ташкентську міськраду. З 1921 в Москві інструктор Всеросійської Центральної ради профсоюзів, інструктор та секретар Московського парткому, секретар ЦК Ради шкіряників. З 1921 по 1922 член Туркестанського бюро ЦК ВКП(б), голова оргінструкторського та оргрозподільного відділів ЦК РКП(б). З 1924 член та секретар ЦК РКП(б). Член Оргбюро ЦК ВКП(б) (1924-1925, 1928-1946). З 1925 секретар ЦК КП(б)У. З 1928 в Москві: секретар ЦК ВКП(б). З 1930 член Президії Політбюро ЦК ВКП(б). З 1930 по 1935 перший секретар Московського парткому та міському ВКП(б). Член Президії ВЦВК (1931-1938). В 1933 зав. сільгоспвідділом ЦК ВКП(б). Голова Центральної комісії з перевірки партійних лав (1933-1934), голова КПК при ЦК ВКП(б) (1934-1935), голова транспортного відділу ЦК та транспортної комісії ЦК та РНК СРСР. Очолював наркомати: шляхів сполучення СРСР (1935-1937, 1938-1942, 1943-1944), важкої промисловості СРСР (1937-1939), паливної та нафтової промисловостей СРСР (1939, 1940). Депутат ВР СРСР (1937-1958). Заст. голови РНК СРСР (1938-1953). З 1942 – член ДКО та одночасно член Воєнради Північно-Кавказького та Закавказького фронтів. Очолював Міністерство промисловості будівельних матеріалів СРСР (1946-1947, 1956-1957). У 1947 перший секретар ЦК КП(б)У. З 1948 по 1952 голова Держкомітету з матеріально-технічного постачання при РМ СРСР, а з 1953 – перший заст. голови РМ СРСР і, одночасно, голова Держкомітета з питань праці та зарплатні (1955-1956). З 1957 по 1959 очолював трест “Союзасбест”. В 1959 звільнений на пенсію.

Постишев Павло Петрович (1887-1939) – росіянин. Член РСДРП з 1904. З 1906 член правління профспілки ситцедрукарів та Іванівського міському РСДРП. В 1908 арештований і в 1912 засланий до Іркутської губ. Член Іркутського бюро РСДРП (1914-1917), голова Ір-

кутської ради та Центрального бюро профспілок, член воєнревкому. З 1918 голова Ревтрибуналу, член Центросибіру та його представник в Далекосхідному РНК. З 1920 уповноважений ЦК РКП(б) в Хабаровському краю, з 1921 уповноважений РНК Далекосхідної радянської республіки в Прибайкальській області, член Воєнрад Приамурського ВО, Далекосхідного фронту, заст. голови Прибайкальського губвиконкому та облкомісар у Верхнеудинську. В 1923 переведений в Україну начальником оргінструкторського відділу Київського губкому КП(б)У. З 1924 секретар Київського губкому та окркому КП(б)У, а у 1926 призначається секретарем ЦК КП(б)У. Член ЦК ВКП(б) з 1927, секретар та член Оргбюро ЦК ВКП(б) (1930-1934). Керівник відділів організації та агітпропу ЦК ВКП(б) з 1930 по 1933. В 1933 скерований до України на посаду другого секретаря ЦК КП(б)У з вимогою “безумовно виконати план хлібозаготівлі”. Перший секретар ЦК КП(б)У (1933-1937). Одночасно перший секретар Харківського (1933-1934) та Київського (1934-1937) обкомів КП(б)У. Депутат ВР СРСР (1937). В 1937 секретар Куйбишевського обкому ВКП(б). Розстріляний в 1939.

Скрипник Микола Олексійович (1872-1933) – українець. Освіта: Петербурзький технологічний ун-т (не закінчив). Член партії з 1897. З 1905 секретар Петроградського комітету РСДРП. В 1914 засланий в Тамбовську губ. У 1917 секретар Центральної ради фаб-замкомів, член воєнревкому. В 1917 виїжджає до України наркомом праці і промисловості, а з 1918 – голова РНК та нарком закордонних справ УСРР. З 1918 – член колегії ВУЧК, нач. Відділу по боротьбі з контрреволюцією, нач. Секретно-політичного відділу. З 1919 – нач. Особ.відділів Південно-Східного та Кавказького фронтів. Очолював наркомати УСРР: державного контролю (1919), Робітничо-Селянської інспекції (1920), внутрішніх справ (1921), юстиції (1922-1927), освіти (1927-1933). Генеральний прокурор УСРР (1922-1927). З 1927 член ЦК ВКП(б) та голова Ради національностей при ЦВК СРСР. Член Виконкому Комінтерну. З 1933 заст. голови РНК УСРР та голова Держплану УСРР. Застрелився в липні 1933.

Якір Іона Емануїлович (1896-1937) – молдаванин. Освіта: Кишиневське реальне училище (1913), Ун-т в Базелі (Швейцарія), Харківський технологічний ун-т, Вища військова академія Німеччини (1928-1929). Член РСДРП з 1917. З 1917 член Бесарабського ревкому. В 1918 командир батальону китайських робітників, член ревкому Воронежської бригади, з вересня – комісар Південної завіси, член Реввоєнради 8-ї армії. У 1924 очолив Головне управління Військово-учбових закладів РСЧА. З 1925 – Українського ВО, член ЦК КП(б) У та РНК УРРСР. З 1928 по 1930 викладач Вищ. військ. академії Німеччини. З 1930 член Реввоєнради СРСР. З 1934 член ЦК ВКП(б), з 1935 командувач Київським ВО. В 1935 переведений на посаду командувача Ленінградським ВО. Арештований та розстріляний в 1937.

Ломов (Оппоков) Георгій Іпполітович (1888-1937) – росіянин. Освіта: юрид. ф-тет Петербурзького ун-ту (1913). Член РСДРП з 1903. З 1905 член комітету РСДРП та командир бойової дружини в Саратові. За політичну та терористичну діяльність в 1910-1913 був засланий до Архангельська. Повернувшись в 1913 до Москви бере участь в створенні Союзе металістів, за що в 1914 знову на засланні. В 1917 член Московського міському та обкому РСДРП(б), заступ. голови Московської ради робітничих та солдатських депутатів. В 1917 член Московського військоревкому, а після жовтневого перевороту більшовиків член першої РНК РСФРР – нарком юстиції. З 1918 по 1921 член Президії та заст. голови ВРНГ РСФРР (відповідав за постачання паливом). З 1921 в Сибіру – член Сибірського бюро ЦК РКП(б), Сибірського ревкому, Сибірського промбюро при ВРНГ, Уральського бюро ЦК РКП(б) та голова Уральської економічної ради. Член ЦК ВКП(б) (1927-1934). З осені 1926 в Україні: голова правління «Донвугля», член Політбюро ЦК КП(б)У. Член Оргбюро ЦК КП(б)У (1927-1930). З 1932 голова Нафтосиндикат, член Президії ВРНГ СРСР, Московського комітету ВКП(б) та Московської міськради. З 1931 по 1933 заст. голови Держплану, а в 1934-1937 – член Бюро Комісії радянського контролю. В червні 1937, за особистим розпорядженням Й. Сталіна, арештований та розстріляний.

Акулов Іван Олексійович (1888-1937) – росіянин. Освіта: Московська торгово-промислова школа (1905). Член РСДРП з 1907. З 1917 по 1918 секретар Єкатеринбурзького міському РСДРП та Уральського обкому. З вересня 1918 очолює Вятський губком партії, а з 1919 по 1921 – Оренбурзький губком партії, пізніше Киргизький (до січня 1921) та Кримський обкоми партії. З 1922 на профспілковій роботі в Україні. З 1927 голова Всеукраїнської ради профспілок. В 1929-1930 секретар та член Президії ВЦСПС. В 1929 заступник наркома РКІ та член Президії ЦКК. З 1931 перший заст. голови ОДПУ. Член Політбюро та Оргбюро ЦК КП(б)У (1932-1937). З кінця 1932 – секретар ЦК КП(б)У по Донбасу. В 1933 генеральний прокурор СРСР. Секретар та член Президії ЦВК СРСР, член ВЦВК та ЦВК СРСР (1935-1937). В 1937 арештований та розстріляний.

Майоров (Біберман) Михайло (Меєр) Мойсейович (1890-1938) – єврей. Освіта: самоук. Член РСДРП з 1906. З 1917 в Києві: член комітету РСДРП, виконкому, голова міськ-ревкому. В 1918 член колегії Народного секретаріату внутрішніх справ більшовицького уряду України, в квітні – керівник більшовицького підпілля України, в липні – голова тимчас. Всеукраїнського комітету робітничої комуністичної партії. З серпня по жовтень очолює Київський обком КП(б)У. З 1919 по 1920 служить в лавах Червоної армії в політичному та господарському відділах. В 1920 голова Київської губради народного господарства. З 1922 – секретар Одеського губкому КП(б)У (1922-1923, 1931-1933), голова Астраханського (1923-1924), Томського (1924-1927) губкомів ВКП(б) та одночасно голова Томського губвиконкому (1924-1925), заст. голови ЦКК КП(б)У, нарком постачання України (1930-1931), секретар Середньоазійського бюро ЦК ВКП(б) (1933-1934). З 1927 по 1934 член Центральної ревізійної комісії ВКП(б). В 1934 заст. голови Центроуніону СРСР. Розстріляний в 1937.

Зайцев Федір Іванович (1894-1960) – росіянин. Освіта: дворічна початкова школа, курси марксизму при ЦК КП(б)У (1924). Член РСДРП з 1915. З 1908 працює на Юзівському металург. заводі. В 1917 секретар та заст. голови Юзівської ради робітничих депутатів. З 1918 по 1920 – комісар червоногвардійського загону, голова повітревкому в м. Юзівка (нині Донецьк), інструктор політвідділу 13-ї армії Південного фронту. З 1920 по 1923 – секретар Юзівського повіткому КП(б)У, голова Донецької контрольної губкомісії КП(б)У та Донецької губради профспілок. З 1924 секретар партколегії ЦКК КП(б)У. З 1930 – секретар окружному та міськомів КП(б)У в Луганську та Дніпропетровську. У 1932 секретар ЦК КП(б) У. З 1934 в РСФРР: секретар Західного обкому ВКП(б), уповноваж. КПК при ЦК ВКП(б) по Татарії, працівник Наркомату вугілля СРСР. З 1941 по 1945 політпрацівник Калінінського, 1-го Українського та Забайкальського фронтів. З 1946 і по 1955 – старший інженер, старший інспектор та начальник відділу Міністерства металургійної промисловості СРСР.

Порайко Василь Іванович (1888-1937) – українець. Освіта: юрид. ф-тет Львівського ун-ту (1910). Член УРДП з 1908. В 1914-18 солдат австрійської армії. В 1915 у російськомуполоні. З 1918 – член РКП(б). Голова Астраханського губраднаргопсу. З 1919 – член президії Галицького бюро при ЦК КП(б)У. У 1920 командувач ЧУГА, член Галицького організаційного комітету КП(б)У. У 1923-25 – член ВУЦВК, голова Полтавського губвиконкому [Полтавського губкому КП(б)У]. В 1925-30 – головний прокурор та нарком юстиції УСРР, 1930-37 – заступ. голови РНК УСРР. Член ЦК КП(б)У, оргбюро (1930-37) ЦК КП(б)У. В 1937 розстріляний;

Одинцов Олександр Васильович (1895-1940) – українець. Освіта: вища. Член РСДРП з 1917. З 1917 перший секретар міському РСДРП(б) в м. Остер. З 1919 по 1922 – секретар Чернігівського, Київського та Одеського губкомів КП(б)У. З 1922 – член колегії та заст. наркома землеробства УСРР, голова Всеукраїнського союзу сільськогосподарської кооперації, заст. голови Колгоспцентру СРСР, член колегії та зав. оргвідділом Наркомзему СРСР, пізніше заст. наркома Наркомзему СРСР. З 1932 по 1933 нарком землеробства УСРР. В 1934 нач. Краснодарського крайового земельного управління. В 1937 розстріляний.

Поляков Василь Васильович (1893-1937) – росіянин. освіта: початкова. Член РСДРП з 1909. З 1917 – на парт. роботі у Брянській та Харківській губ. З 1922 голова Харківського правління “Південмаштрест”. Член Оргбюро ЦК КП(б)У (1922-1937). Нарком юстиції та генеральний прокурор УСРР з 1930. З 1935 голова постійного представництва РНК УСРР при Раднаркомі СРСР та нарком комунального господарства УСРР. Розстріляний в 1937.

Семенов С. І. (1898-?) – член РСДРП з 1918. З 1918 по 1921 – помічник военкома кавполку. З 1921 по 1923 – уповноважений ВЧК-ДПУ. З 1923 по 1925 – помічник прокурора в м. Золотоноша. З 1925 старший помічник прокурора в м. Ромни, в 1928 прокурор Конотопської округи, а в 1930 – заступник міжрайонного прокурора в м. Суми. З 1932 – заступник прокурора Вінницької обл.

85.

Витяг із списку політпрацівників закріплених за районами та селами Шепетівської округи з метою створення політичної блокади сіл охоплених селянськими виступами

1930 р.

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО.

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ПОЛИТРАБОТНИКОВ ПО РАЙОНАМ И СЁЛАМ

По мере развёртывания круга действий «волынящих» сёл 25-й было принято решение парализовать возможность проникновения «Волынки» в прилегающие сёла путём охвата политическим воздействием в целях противопоставления бедняка середняцкой массе не «волынящих» сёл делегациями, которые приезжают и просят поддержки.

Для этого непосредственно прилегающие к «Волынящим» сёла были разделены на 2 очереди – первая – имеющие непосредственное соприкосновение и вторая – отстоящие на 6 – 10 километров.

Разделение было проведено так, что бы плотным кольцом охватить волынящие сёла.

Для проведения работы в сёлах первой и второй очереди брошены партийные работники, как округа так и Киева и Харькова. Охват политическим кольцом «волынящих» сёл таков.

СЛАВУТСКИЙ РАЙОН	Сёла I-й очереди		Сёла II очереди	
	Число работн.		Число работн.	
	НЕТИШИН	10	Радосhevка	2
	СОЛОВЬЕ	3	Голики-Варваровка	2
	Сельце.....	1	Стриганы, Коломля, Баранье	3
	Хоровица...	2	Поляны, Кошеровка, яч. Бум.фабрики	

Для проведения этой работы были даны указания Райпарткомам с приложением дислокации сёл первой и второй очереди с конкретной задачей что делать.

Зав. Таємною Частиною [підпис] /Мартинюк/

ДАХМО, ф.П-458, оп.1, спр.324, арк.45, 45зв. Оригінал. Машинопис.

86.

Інформація про стан села та колгоспу села Іванівка Ганнопільського району

1930 р.

1. Всі постанови ЦК ВКП(б) та положення колгоспникам з'ясовані. Після 100% колективізації, організований колгосп, що охоплював 56 господарств, із загальної кількості господарств села 270. Землі в колгоспі мається 305 га. Склад колгоспу: біднота 50, наймитів 3, середняків 3.

2. Про минулі події, бідняцько-середняцькі шари населення відкликаються, як на події викликані місцевим перекручуванням та вплив оточуючих сіл (мовчать про роль куркулів в цій справі).

3. Частина бідноти і значна кількість середняцтва настроєні проти вступу до колгоспу: «Коли схотів те й роблю, нікому не підчиняюся». Є думка, що бідняцький колгосп не справиться з господарюванням та через внутрішні суперечки – розвалиться. Виявляється одсторонь середняцтва до колективу: «Для бідняків потрібен колектив, бо вони не вміли господарювати, а зараз мусять працювати і Держава їм допоможе, та і нам легше буде, не будемо за них платити, як платили». Де яка частина середняцтва міркує про те, що будуть поставлені восени такі умови, які заставлять піти до колективу, тому не слід з останнім поривати добросусідських взаємовідносин. В наслідок такого настрою середняцтво (індивідуальні господарі) не відмовилось від пропозиції Президії КНС про допомогу обробітку землі для бідноти (неорганізованої) та тягловою силою – для колгоспу, але ж деякі середняки між собою про цю справу міркують, як відбуток панщини: «Треба й собі відбути панщину». Почувши це колгосп виплатив того ж дня і з'ясував, що цей гр-н помиляється.

Частина середняцтва, коли побачила, що колектив справився з сівбою (раніш надіючись, що він розпадеться), каже: «Вже ор.....

ведеться обробка колгоспників-бідняків: «Що ви заробили в артілі, що Ви маєте: требуйте, душа з них долой (ці вимоги до керівників колгоспу). Ви ж в колективі, а держава допомагає колгоспам».

7. Більш витриманий, радянський актив села в колгоспі і цілком віддався цій роботі, послабивши свій вплив по роботі на селі. Настрій цього активу цілком здоровий.

8. Партосередку в селі не мається. Комсомольський осередок в кількості 14 чоловік, з них 10 в колгоспі. 4 комсомольці відволікають свій вступ до колгоспу, відірвались від життя осередку. Один був вилучений (середняк) за категоричне відмовляння від вступу до колгоспу. Неорганізоване селянство відноситься до КСМ ос[еред]ку індіферентно, що-ж торкається колгоспників, то у них комсомольці достатньо користуються авторитетом, через свою прикладність в роботі. Мається один партієць із рахунку «500», якій в селі знаходиться 2 тижні. Поки що його впливу, як партробітника й організатора – не почуваетсяся.

9. Характеристика настрою основних шарів села: бідноти, середняцтва і зокрема колгоспників, що нами дана вище – цілком характерна і для селянок.

10. Колгосп організаційно оформився. Земельний масив до посівкампанії відведено. Колгосп в малій мірі забезпечено тягло-силою (тракторна колона обробила

130 га) та частину землі обробили селяни. За браком коштів, авансів регулярно не видається. Для окремих робіт виділені бригадири в спробі нормувати працю. Облік праці – задовольняючий.

Будівництво в колгоспі гальмується (холодних будинків) за відсутністю цвяхів, бляхи. З посівкампанією в основному колгосп справився, вихід на роботу задовільний.

Трудова дисципліна не на достатній височині. Як приклад: кидає колгоспівську роботу – йде обробляти свій город; [...].

Ця частина (неохоплена колгоспом) членів С/Р зараз ставиться до своїх обов'язків пасивно.

/ПЕРЛОВСЬКИЙ/
/НАРОНІН/

УПОВНОВАЖЕНІ ОПК

ДАХМО, ф.П-458, оп.1, спр.331, арк.23-25. Оригінал. Машинопис.

87.

Витяг зі списку районів УСРР з кількісним складом членів і кандидатів в члени КП(б)У після територіально-адміністративної реформи 1930 р.

грудень 1930 р. – січень 1931 р.

Назва району	на 1/І 1931 р.			на 1/Х 30 р.	1/І 30 р.		Населення обрахунком на 1/І 1930 р.		
	членів партії	канд. партії	разом	членів спілки	к-кість рад	к-кість селищ	міське	сільське	разом
Славутський	287	180	467	3155	56	206	12941	85926	98867

ЦДАГО України, ф.1, оп. 20, спр.3217, арк.73. Оригінал. Машинопис

1931

88.

Витяг з політ зведення Славутського об'єднаного райкому КП(б)У про ситуацію в районі

12 січня 1931 р.

ДО ЦК КП(б)У
(Інформ. Відділ – т. СЕГАЛОВІЧУ)

І. ПРО ХІД ГОСПОДАРЧИХ КАМПАНІЙ

На 31/ХІІ-30 року хлібозаготівлю виконано на 108%; м'ясозаготівель – на 100%; у кварталі на 64%. По мобілізації коштів план ОСОБОГО КВАРТАЛУ виконан 54%. [...]

Підготовча робота до весняної посів. кампанії: не знято належних темпів, відсутність масової роботи, що недало виконати ряд намічених міроприємств. Політ-освітні установи на селі не провели жодної роботи, як С/Б, Х/Ч та другі.

Райпарткомом вжиті заходи, щоб добитись перелому в цій роботі. План весняної посівкампанії доведено до села, але ж ще не розгорнута робота по обговоренню їх.

Посів. матеріалу по колгоспному сектору зібрано – 2465 центн., в тому числі пшениці – 30 центн.

План посів. кампанії доведено до 28 колгоспів, 34 громад. та 360 дворів.

На 31/ХІІ-30 року пр иколгоспах організовано 7 молочарських ферм, з коровами, 258 голів; 5 свинарських ферм з кількістю свиноматок – 142 шт.; птахівничих ферм – 2; вівчарських ферм – 24 з кількістю – 287 шт. та 1 ферма крольня з кількістю кролематок – 112 шт.

ІІ. КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ С/Г

Всього в районі колгоспів – 29. З них комун – 1, с/г артіль – 14 і созів – 14.

Колективізовано з кількості господарств Району 1448, або 22,3% з площею усупільненої землі 64429, або 22,6%.

В колгоспах робочої худоби 1235 штук голів, в них усупільнено – 861, або 69%.

З метою встановлення нормального відсіву тяглової сили в колгоспах доручено Райветлікару та зоотехніку перевести огляд коней по всіх колгоспах, зробивши відбраковку негідних.

Для обслуговування людности та переведення підготовки весь агроперсонал розбито на участки. Зерноочистка ще не взяла належних темпів, но робота зрушена.

Колективний сектор по району зростає. За ОСОБИЙ КВАРТАЛ збільшено господарств на 223, або 4,3%; подано внов заяв на 31/ХІІ-30 р. – 35.

В окремих селах кулачество веде шалену агітацію проти колективізації. Є таки випадки, що бідноті-колгоспникам нашептують не усупільнювати коней, та ведуть підпільну агітацію. В загальному кулаки та ворожі елементи використовують все що можна намагаючись зірвати колективізацію та політичні кампанії.

Біднота, колгоспники та краща частина середняків, яка зрозуміла політику партії та Радвледи висловлюються, що Радвледи підходить правдиво до антирадянсько-

го елементу. На зборах, або в окремих балачках підкуркульники, або куркуль веде свою політику, а біднота виступає і зазначає: «Твоє місце в Сібірі», що паралізує дальнішу всяку спробу ворожим елементам провадити агітацію.

III. ПРОМИСЛОВІСТЬ

Промисловість в районі має велику вагу. Нараховується 6 Державних заводів: 2 папірні, 2 тартака, 1 фарфурня та торфорозробка, які об'єднують біля 2000 робочих.

За винятком фаянс-заводу в останніх підприємствах промфінплан виконується задовольняюче. Мається прорив на фаянс-заводі і дякуючи слабкій підготовці заводу до виконання виробничих завдань за ОСОБИЙ КВАРТАЛ, що виразилось в незабезпеченні топливом і сировинним запасом та не улаштуванням важливих цехів до зимової праці. Послаблення адмінкерівництва та труддисципліни в цехах, що сталося причиною невиконання промфінплану. [...].

IV. ЛІСНЕ ГОСПОДАРСТВО

В районі мається 3 участки лісорозробки, мались прориви в невиконанні планів. РПК своєчасно були вжиті заходи, послано мобілізованих партійців по слеах по переведенню роботи по усиленню рубки та вивозки дерева з лісу й в сучасний мент робота розворушилась. Кожне село получило точне завдання, складено умови і умови виконуються. [...].

V. СТАН ПАРТ. ОРГАНІЗАЦІЇ

Загальна кількість по району комуністів – 336. Ріст в дальнішому йде за рахунок робітників та кращих колгоспників. За IV-й квартал 1930 року прийнято до лав партії і затверджено Райпартзборами – 44 чоловіки.

Підготовча робота по перевиборам низових парт. осередків в місті та на селі пройшла під гаслом дійсної мобілізації парт. організацій, робітничої кількості та бідняцько-середняцьких мас навколо виконання господарчо-політичних завдань.

По лінії виробничих парт.осередків перебудовано в основному партійні осередки, організовані парт. групи при цех-осередках. Помітний злам, щодо роботи з позапартійним активом та зросту партії. Втягнуто партійців та позапартійних робочих в соц.замгання й вдарництво та мобілізовано увагу парт. осередків, робітників навколо виконання промфінпланів та 5-го року п'ятирічки, й закріпленн колгоспів. По селу перебудовано в основному роботу низових осередків які перейшли на планову роботу (організовані групи при колгоспах).

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/
ІНФОРМАТОР РПК [підпис] /ДОБРОЧИНСЬКИЙ/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.229, арк.44-46. Засвідчена копія. Машинопис.

89.

Витяг з протоколу № 20 засідання бюро Ганнопільського райкому КП(б)У

26 січня 1931 р.

СЛУХАЛИ: § 1. Доповідь тов. Кушнар'ова про рух справ по боротьбі з таємним убоєм худоби (тов. КУШНАР'ОВ)

Перевіривши в Адмінвідділі наявність справ по убою худоби виявилось, що маються акти на громадян, що убивали худобу й Адмінвідділ накладав на них штрафи по 2 крб., якого й до цього часу не стягнуто.

Тов. РАДАЙ-РАЙ: Коли я провіряв Начрайміліції, то справ таких мені не було показано

Тов. ПОГРЕБНОЙ: З актів виявляється, що з боку начрайміліції тов. Павлюковського мається опортуністичне ставлення по боротьбі з знищенням худоби. Як приклад по с. Жукову де мається акт про злісного убою й на нього накладають штраф 2 крб. Глинники, Берездів та інших місцях убой замазується, не дявлячись на те, що по району збільшено забою скота, а в Нарсуді немає ні одної справи й це все свідчить про опортуністичне ставлення з боку Начрайміліції.

УХВАЛИЛИ: § 1. За опортуністичне ставлення по боротьбі з таємним убоєм худоби негайно зняти т. Павлюковського з посади начрайміліції. Фракції РВК негайно відмінити всі штрафи накладені по м'ясу й не пізніше 5 день справу передати до суду.

Т.т. Кушнар'ову, Радай-Рай перевірити всю діяльність міліції.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ПОГРЕБНОЙ/
ДАХМО, ф.П-31, оп.1, спр.141, арк.11-11 зв. Оригінал. Машинопис.

90.

Витяг з політ зведення Славутського райкому КП(б)У про ситуацію в районі¹

27 січня 1931 р.

ДО ЦК КП(б)У
(до інформ. Відділу тов. СЕГАЛОВИЧУ)

I. Загальний стан організації КНС Славутчини

Всього в Районі членів КНС – 3012 чоловік, з них жінок – 478. По партійности: членів КП(б)У – 39; членів ЛКСМУ – 64; позапартійних – 2909. По національності: Українців – 2572; поляків – 221; євреїв – 18; німців – 17; чехів – 78; росіян – 5 та інших 1. Письменних – 2153; неписьменних – 859.

По соціальному стану: селян – 2856, з них: бідняків – 1979; середняків – 877; наймитів – 17; робітників – 75; службовців – 49; кустарів – 15 чоловік. Що мають своє власне господарство – 2865, з їдцями – 10776, з кількістю землі: 6121 гект. орної та 61 гект. садибної. Робочої худоби – 2476 голів.

Звільнено від с/г податку 1987 господарств, що платять без надвишки 1025 господарств. Звільнено від сплати членських внесків 74.

На протязі 1930 року вилучено з організації за порушення статуту 234; неханічно вибувших – 79 та 2 вийшло по свому бажанню. Вступило до колгоспів членами 85% господарств. Состоїть в добровільних організаціях: в сельбудах – 59; членами Х/Т – 56; ОСОАВІОХЕМУ – 63; МОДРу – 59; БЕЗВІРНИКІВ – 78. [...].

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/
ІНФОРМАТОР РПК [підпис] /ДОБРОЧИНСЬКИЙ/
ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.229, арк.49-51. Засвідчена копія. Машинопис.

Примітка:

¹ Політичне зведення Славутського райпарткому створено на основі інформаційного звіту Славутського райКНС про підготовчу звітну та перевиборчу кампанію КНС по Славутському району від 12 грудня 1930 року. – Див.: ЦДАВО України, ф.257, оп.1, спр.1081, арк.153-155. Оригінал. Машинопис.

91.**Витяг з інформаційного політ зведення Славутського об'єднаного райкому КП(б)У про ситуацію в районі**

8 березня 1931 р.

ДО ЦК КП(б)У

(Інформ. Відділ – тов. СЕГАЛОВІЧУ)

ХІД КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

С/Г артілей в районі – 72, С/Г комун – 2, Созів – 7. Господарств в районі – 17425. З них куркульських – 278, та тих, що фактично не займаються хліборобством – 964.

В колгоспах 4350 господарств, або 26,2% до заг[альної] кількості господарств в районі, без куркульських, та без тих, що не займаються хліборобством.

Землі всього в районі селянського користування 99945 га. В тому числі: орної без садибної – 72090 га. Колгоспи мають усупільненої орної землі (без садибної) – 16600 або 23% до загальної кількості орної землі без садибної в районі.

Колгоспи мають всього робочої худоби – 4641 голову. З них усупільнено – 1939 або 41,8%.

За останню десятиденку подано нових заяв про вступ до колгоспів від 315 дворогосподарств. [...].

В зв'язку зі злиттям Славутського та Аннопільського районів серед деяких товаришів з районних установ був демобілізаційний настрій. РПК вжито належні заходи, частину робітників з районних установ послано на села, а саае: в сільради – 4; в колгоспи – 3; зав. с/б та х/ч – 4; в кооперацію споживчої системи – 3, в сельвироб. т-ва – 1.

Район розбито на 10 секторів. До кожного сектору прикріплено відповідного робітника з районного партактиву. В кожному селі знаходиться сільуповноважений. Були випадки з боку членів партії недобачування кулака на селі. Малося місце з боку членів партії при обговоренні питання про роботу весняної посів. кампанії, мобілізації коштів, м'ясозаготівлі та інше не притягнення сільського активу до цієї справи, а переводили на закритому засіданні (с. КРУПЕЦЬ – Буньківський).

Для виправлення таких помилок РПК надіслано відповідні роз'яснюючі директиви усім секретарям партійних осередків, секторним уповноваженим та уповноваженим при сільрадах.

Не дивлячись на те, що кулака було загнано остаточно в підпілля, але ж в останній час такий почав висовувати свою голову, чим раз більше поширюється кулацька агітація за зрив колективізації – вихід з колгоспів, за наближення війни обов'язково весною сього року (Киликиїв, Берездів, Баранне, Колом'є і інші). Головними діячами в кулацькій агітації являється церковна община, особливо їхні жінки, використовуючи при цьому біднячок. Жінки організованим порядком по принципу минулого

року збирали по підписному листу підписи і вимагали звільнення з під арешту попа, для чого було зібрано 400 підписів [...].

Описане кулацьке майно для продажу за невиконання по мобілізації коштів підпалено самим кулаком і, щоб скрити свій слід, підпал зроблено з клуні члена колгоспу (с. Кривин).

Кулацька агітація до деякої міри має успіхи в своїй роботі. [...] по Берездову за дві години розібрано громадянами 365 пудів солі. Для припинення кулацької агітації та переведення кращої роз'яснювальної роботи серед колгоспних та бідняцьких, середняцьких мас села було скликано нараду уповноважених сільрад та секторних, секретарів партійних осередків і секретарів фракцій, де було висвітлено про політику кулака на селі в сучасний момент, як він переводить свою роботу і як з ним боротись.

Не дивлячись на кулацьку агітацію в більшості сіл району ми маємо значні досягнення в справі колективізації (Янушівка, Сьомаки, Полянь, Глинники, Мінківці, Піддубці, Татарівка, Головлі).

1-го березня було зроблено пробний вихід в поле, який дав грані наслідки. В той же самий день було подано нових заяв від 7-ми господарств про вступ у колгосп (с. Полянь).

У зв'язку з скороченням видачі хліба для утриманців робітникам нашого місцевого виробництва та іншим категоріям, як інвалідам труда, службовцям – збільшилися ціни на хліб на приватному ринку – 1 кг хліба до карбованця та 16 кг борошна – 9-10 карб. З такого становища маєтся велике незадоволення робітничої маси. Райпарткомом дано певні вказівки фракціям райустанов, фракціям профорганізацій та секретарям партійних осередків для переведення роз'яснюючої масової роботи серед робітників; дано вказівки фракції Райвиконкому, аби приступити до додаткової централізованої хлібозаготівлі, обміркувавши орієнтовочний план для кожної сільради.

Переведення централізованої хлібозаготівлі покладено на кооперацію споживчої системи. Фракції Райспоживспілки дано вказівки виділити певну кількість дефіцитного краму для стимулювання хлібозаготівок.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/
ІНФОРМАТОР [підпис] /МАРТИНЧУК/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4713, арк.52-54. Копія. Машинопис.
ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.234, арк.6-8. Копія. Машинопис

92.**Витяг з інформаційного зведення Славутського райкому КП(б)У про ситуацію в районі**

1 квітня 1931 р.

Тасмно

ДО ЦК КП(б)У

(Інформ. Відділ – тов. СЕГАЛОВІЧУ)

І. ХІД ГОСПОДАРЧО-ПОЛІТИЧНИХ КАМПАНІЙ
ГОСПОДАРСЬКІ ПИТАННЯ ВЕСНЯНОЇ ЗАСІВКАМПАНІЇ

Ремонт с/г. реманенту в основному закінчено, по колгоспам отремонтвано 5115 плугів й другий реманент. Спожкооперація своєчасно забезпечила кузні вуглем, організовано виїзні ремонтні майстерні. З 32 тракторів одремонтвано 25. В 1931 році Славутській МТС прислано 8 тракторів «інтернаціонал» без прицепних машин, через що такі не можуть бути використано повністю. Піднято клопотання перед тракторцентром про висилку до цих тракторів прицепних машин, но відповіді немає. В МТС відсутні запасні машини, особливо леміхи, й не дивлячись на неодноразове звернення до Тракторцентру про надсилку таких, реальних наслідків до цього часу немає. МТС весняний час має переводити роботу по прикордонній смугі й за відсутністю запасних частин може зірватися виконання умов, які складені з колгоспами. В МТС є відсутність крицевого заліза для біжучого ремонту, прийнято заходи для мобілізації такого по виробництвам на терені району.

На весняну посівкампанію МТС горючим забезпечена. Складення умов МТС з колгоспами закінчено. Плян весняної посівкампанії доведено як до колгоспів, так і до індивідуального сектору – до двору.

Колгоспний сектор посів. матеріалом в основному забезпечен, є окремі колгоспи, що не підійшли чітко з господарчого боку до прийому в колгоспи середняцької частини, яка не усупільнила повнотою насіння. Райпарткомом прийняті заходи, щодо ліквідації таких явищ. В окремих колгоспах є фуражу в недостатній кількості. Переведено відповідні міроприємства для самозабезпечення фуражним фондом колгоспи. Страховий фонд в колгоспному сектору зібрано на 80%, що складає 2634 центн., в індивідуальному сектору зібрано страхового фонду 6634 центн., або 62%. В колгоспах маючи посів-матеріал очищено на 100%, в індивідуальному сектору - 73%, що складає 34127 центн.

По району законтраковано посівів в індивідуальному сектору – 15488; в колгоспах – 3492, що складає на 1/IV – 25,83%.

На 1/IV – 31 року колективізовано дворогосподарств 6782, що складає 38%, та по земельній площі – 20008, що складає 33,6%, на протязі декади з 20/III по 1/IV рост колективізації складає 3%, новоподаних заяв 416, які в зачислений с/г ще не ввійшли.

Робочої худоби в колгоспах є 5196 коней, з них усупільнено 3193, або 60%.

По 22-м колгоспам вже переведено пробні виїзди в поле, що зробило позитивне враження на одноосібників (в Кривинському колгоспі в день пробного виїзду одноосібники масово подавали заяви про вступ в колгосп). [...]

Ураховуючи, що Славутський район, розташований у границі, куркульський та ворожий елемент переводить всякі засоби, щодо зриву підготовки до весняної посівкампанії та колективізації, залякуючи анонімками, підпалом, терором, підпой активу, тощо. Приводяться аналогічні факти:

Агітація проти засіву полів – в с. Коломле куркульня переводить агітацію («не сійте ярових культур хватить з нас дармового хлібу, бо всеодно власть забере, краще насіння продати»). Такі види агітації мають місце і в другіх селах.

Агітація по розложенню колгоспів – в с. Жукові куркуль закликавши до себе голову КНС та активіста колгоспника під видом гри в карти, організував попойку і в бесіді сказав: «А ви знаєте, що держава стратила багато грошей на колгоспи, тепер хоче їх повернути. Так закликає населення в колгоспи у яких через усупільнене майно забере назад витрачені суми, так що треба тікати з колгоспу поки не пізно». А також є факти, що куркулі саморозкулачуючись передають землю і майно в колгос-

пи, а потім самі пролазять в колгосп і ведуть розкладницьку політику, намагаючись розвалити колектив. (с. Губельці, Барбарівка, Яблонівка).

Шляхом залякування куркуль веде агітацію «чого ви йдете в колгосп, все одно поляки прийдуть і їм залишаться маєтки збудовані вашими силами» (с. Барбарівка, гром. Островський), або «Прийдуть поляки отберуть землю, що буде в колгоспі й ви знову змушені стати батраками у пана» (с. Радошевка, гром. Ястремський). [...]

Є окремі балачки робочих, які складаються: «Нас піддурили закріпленням на одному підприємстві до кінця п'ятилітки, зарплатні нестачає, робкооп продуктів не дає й мусим тікати з заводів». Цей настрій підхоплює куркульня. На Славутській папірні робітник МУЗИКА в групі робітників заявив: «Нам вже нема чого говорити про війну, бо доведуть до того, що скажемо – ідіть до нас, визволяйте, дайте хліба». на основі цього куркульня на селі веде шалену агітацію – «робітники пухнуть з голоду, у нас останнє забирають, чого нам далі мовчати, треба приступати до роботи (дерев для них хватить)». Це набирає масовости, що являється недопустимим у прикордонній смугі. нездоровий настрій появився у робітників в зв'язку з підвищенням цін на крам в Робкопі. Є виступи робітників по цьому заявляючи: «Ну й підняли реальну зарплату: продукти купляють по спекулятивним цінам й то трудно дістати, на крам ціни підвищені, робкооп продуктів не дає, це все робить п'ятилітка». Ці менти потрібно урахувати для відповідного реагування ВУКОПСЛКУ про централізоване постачання продуктами Славутського Рабкоопу, та зняття надвижок на крам.

Секретар РПК [ніднус] /ОСІПОВ/
Інформатор [ніднус] /МЕЛЬНІК/
ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.234, арк.9-13. Копія. Машинопис

93.

Резолюція бюро Славутського райкому КП(б)У про попередні підсумки підготовки до весняної посівкампанії

1 квітня 1931 р.

І. Відмітити, що темпи роботи по підготовці до весняної посівкампанії ДАЛЕКО НЕДОСТАТНІ й не відповідають тим вимогам, які поставлені партією в сучасний мент. Партійні осередки недостатньо мобілізували всі свої сили на ліквідацію проривів маючихся в підготовці до весняного сіву і колективізації.

а) Загрозливий стан роботи по збору насіння та фуража в колгоспах;

б) Зовсім недостатній зріст колгоспів (не дивлячись на те, що відсоток колективізації майже збільшився вдвоє з 1-го січня), за останню декаду (всього тільки 3%).

в) Затримка складання робочих планів по колгоспам. Всього плани складені по 38 колгоспам з 84 колгоспів району.

2. Відмічаючи, що Райколгоспспілка не забезпечує необхідного КЕРІВНИЦТВА колгоспами в достатній мірі, пропонувати фракції РКС:

а) Під особисту відповідальність голови РайКС тов. ГРИНЬКА до 10/IV закінчити складання виробничих і робочих планів ПО ВСІМ КОЛГОСПАМ, мобілізувавши весь свій апарат для проведення цієї роботи;

б) На протязі вище зазначеного терміну закінчити розробку твердих норм

«сдельщини» по всім видам робіт в колгоспах, вводючи їх (норми й сдельщину) в колгоспи, особливо при складанні робочих планів;

в) Закінчити до 10-го квітня переведення всіма колгоспами пробних виїздів у поле;

г) В тижневий термін закінчити розподіл наслідків господарювання за имнулий рік по тим 20 колгоспам, по яким ще не переведена ця робота.

3. Бюро вважає за абсолютно неприпустиме і суперечує лінії партії всілякі тенденції окремих робітників пояснювати причини слабкої мобілізації насіння й фуража відсутністю таких. Розмова про відсутність (насіння та фуража) повинні розцінюватись, як ознаки підпадання окремих членів партії під куркульський вплив. Бюро РПК зобов'язує всіх уповноважених, всі парт. осередки повести рішучу боротьбу за посилену мобілізацію насіння та фуражу повністю закінчивши цю роботу (мобілізація, як насінньових ресурсів, так і страхових, фуража) не пізніше 10-го квітня ц/р.

4. Пропонувати фр[акції] Райкоопспілки під особисту відповідальність тов. КОРНІЙЧУКА повністю закінчити контрактацію ярових посівів в індивідуальному секторі, не пізніше 10-го квітня, оформив відповідним чином індивідуальні підписки одноосібників на законтрактвану площу. Пропонувати всім парт. осередкам та уповноваженим по с[елам] оказати максимальну допомогу сількооп. товариствам в оформленні контрактації посівів, розгорнувши навколо цього відповідну масову роботу й перевіряти хід контрактації щоденно.

5. Окремо відмітити, що МТС не розгорнула відповідної роботи по колективізації селянських господарств, в наслідку чого відсоток колективізації в районі діяльності МТС НИЖЧЕ % КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ в селах неохоплених обслуговуванням МТС. Таке явище являється абсолютно неприпустимим. Бюро Райпарткому пропонує:

а) Адміністрації МТС розгорнути посилену роботу в районі своєї діяльності по розгортанню колективізації, забезпечивши повністю СВОЇМ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АГРОНОМІЧНИМ ОБСЛУГОВУВАННЯМ (складання виробничих і робочих планів, перевірка їх виконання і таке інше), всі колгоспи включені в район діяльності станції.

б. В 5-ти денний термін повністю закінчити ремонт тракторів. В зв'язку з відсутністю запасних частин до тракторів, пропонувати Зав. РАЙЗУ тов. ГУДИМІ та всім господарникам провести в срочному порядку збір металолому (особливо сталі) по всім підприємствам передавши його на МТС для використання запасних частин.

З приводу того, що тов. ГРІНЧУК неправильно інформував пленум про стан тракторного парку (тов. ГРІНЧУК заявив про цілковиту готовність до виходу в поля всіх тракторів, в той час, коли 8 тракторів ще не одремонтвані), передати справу на тов. ГРІНЧУКА в контрольну комісію для притягнення його до партійної відповідальності.

б. За останній час по району мало місце декілька випадків виходів з колгоспів по різним причинам. Фр[акція] Райколгоспспілки до сього часу не вивчила цих виступів й не сигналізувала про це перед РПК. Вважаючи таке явище абсолютно ненормальним, бюро РПК пропонує:

а) Фр[акції] РайКС під особисту відповідальність тов. Гринька в тижневий термін глибоко вивчити всі випадки виходу з колгоспів, які мали місце в цьому районі та причини цих виступів.

б) Фр[акціям] РайКС, коопспілки і всім уповноваженим та парт. осередкам прийняти заходи, щодо уникнення господарчих НЕПОЛАДОК в КОЛГОСПАХ (недбай-

ливий уход за худобою, безгосподарче охоронення насіння, соломи, картоплі і таке інше), притягнувши винних в безгосподарності до суворой судової відповідальності.

в) Всім уповноваженим, парт. осередкам зайнятись глибоким вивченням соціально-класового складу колгоспів, рішуче очищуючи від ворожих, куркульських елементів, що пробрались в колгоспи з наміром їх підризу (наприклад: с. Лисиче, Яблонівка, тощо).

Фр[акції] РайКС, всім уповноваженим забезпечити кращу і більшу пильну, ніж до сього часу охорону колгоспного майна.

7. Пропонувати Зав. РАЙЗУ, всім парт. осередкам та уповноваженим перевірити стан підготовки до виходу в поле ІНДИВІДУАЛЬНИХ БІДНЯЦЬКО-СЕРЕДНЯЦЬКИХ ГОСПОДАРСТВ, забезпечивши повне виконання виробничих планів доведення до двору. Провести точний облік кількості насінньових та харчових фондів запасів, в яких дійсно нуждаються бідняцькі господарства (в рамках маючогося запасу КВД).

8. Особлива увага зараз повинна бути віділена розгортанню масової роботи. Конкретно необхідно:

а) Перевести популяризацію постанови VI-го з'їзду рад по питанням колективізації безпосередньо на кутки;

б) Широко практикувати організацію жіночих бригад для втягнення жінок в колгоспи. Особливо практикувати взяття на буксир більш відсталих сел передовими селами з високим відсотком колективізації, для чого організувати спеціальні буксирні бригади.

в) Зміст масової роботи повинен бути насичено питаннями БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ В ПРОЦЕСІ СІВУ, виконання ПОСІВНИХ ПЛАНІВ (розширення посівплощі, засів відповідних культур і таке інше).

9. Пропонувати Зав. РайЗУ форсувати роботу по землеустрою повністю закінчивши відвод земель, не пізніше 10-го квітня й максимально використовувати роботу по землевпорядженню для стимулювання колективізації.

Фр[акції] Райкоопспілки під особисту відповідальність тов. КОРНІЙЧУКА зусилити роботу по мобілізації посівної картоплі ПОВНІСТЮ забезпечив посівною картоплею всю заплановану площу.

З ОРИГІНАЛОМ ЗГІДНО:

Зав. заг. відд. РПК [підпис] /Доброчинський/
ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.234, арк.14-16. Завіренак копія. Машинопис

94.

Витяг з інформаційного зведення Славутського райкому КП(б)У про ситуацію в районі

20 травня 1931 р.

Таємно
ДО ЦК КП(б)У
(Інформ. Відділ – тов. СЕГАЛОВІЧУ)

ВЕСНЯНА ПОСІВ КАМΠΑНІЯ

Райпарткомом для забезпечення своєчасного виконання планів весняного сіву,

перевів 3 кушові парт. конференції: одну нараду секретарів сільпартосередків; заслуховувався на бюро РПК відчит фр[акції] РАК та МТС про хід сівби та підготовку до уборочної кампанії. По осередкам дані директиви про забезпечення прискорення сіву, в бік взаємодопомоги серед колгоспів. Прийнято заходи до ліквідації прориву посадки картоплі із-за несвоєчасної мобілізації колгоспами відповідної кількості насіння картоплі післані уповноважені по секторам, прорив ліквідовано.

Сівба в колгоспному секторі в основному закінчена, до 10/VI будуть засіяні пізні культури.

В індивідуальному секторі засіяно лише 67% плану.

МТС план весняної сівби виконан по завданням Трактороцентра на 71%, по плану МТС на 54%.

МТС з роботою сівби не справилась, не було достаточного керівництва з боку директора МТС, в наслідок чого в час сівби трактора та прицепні машини ламались, були простої тракторів та інш.

РПК звернувся до Відділу кадрів ЦК КП(б)У про присилку відповідного директора МТС, щоб запобігти прориву в роботі МТС підчас уборочної кампанії.

В районі по стану на 20/V с: колгоспів 85 (кількісна цифра знизилась через те, що комуну с. Хутора злило з артілью). З них: с/г комун – 2; с/г артіль – 78; СОЗів – 5.

В районі всього господарств 16496 (в тмоу числі куркульських 278).

Колективізовано 7507 господарств або 49,6%.

В районі землі селянського користування 99 168 га. Усуспільнено орної землі в колгоспах 28954 га або 45,9%. Робочої худоби усуспільнено 6412 голів, або 29%; корів 1041 в 28-ми фермах.

За 10-ти денку подано заяв до колгоспів 124. Сівба в колгоспному секторі проходить з піднесеним настроєм, виход в поле активний. В час сіву випускаються щоденні стінгазети, де приймає участь активна частина колгоспників.

Підготовча робота до уборочної кампанії розпочата. Райпарткомом заслано на села 50 уповноважених по переведенню підготовчої роботи до уборки врожаю, як в колгоспному, так і в індивідуальному секторі.

В Райвиконкомі складено загальний план підготовчої роботи, який обговорювався на бюро Райпарткому та пленумі РПК. На останньому стояло питання про попередні підсумки весняної посів. кампанії, та про підготовку до уборочної кампанії.

Річні виробничні плани складені во всіх колгоспах. Відрядність застосовано в 70-ти колгоспах. Норма виробітки пророблені та прийняті во всіх 85-ти колгоспах.

В часі сіву було переведно кушові зльоти жінок-колгоспниць з питанням участі жінок у весняній посів. кампанії. Культ. освітні організації не досить проявили участь в посів. кампанії. Сільбуди та хати-читальні обмежувалися лише випуском стін-газет та переведенням періодично масових вечорів, обслуговуючи їх кіно-пересувками та виставками.

Вчительство в основному активно приймало участь в посів. кампанії, переводячи бесіди, лекції і т. інш.

Шеф. організації виїжджають в колгоспи для практичної допомоги у весн. сівбі, приклад: Кустпромська кооперація послала бригаду шевців, яка одремонтувала колгоспникам 300 пар взуття.

Райгазета висвітлює хід сівби – досягнення та виправляє хиби, організовує навкруги себе сількорів, допомагаючи в випусках польових щоденних стінних газет.

Комсомольська організація, включена в роботу посів. кампанії, в окремих колгоспах комсомольські бригади взяли шефство над доглядом худоби, с/г реманенту і т. інш.

Між колгоспами складені умови на соц. змагання. Керівництво з боку Райко-тарспілки в переведенні масової роботи па соц. змаганням та ударництву слабе.

Батрацько-бідняцьких груп по колгоспах – 70. Включилося в конкурс – 14.

Куркульня та контрреволюційні елементи ведуть шалену агітацію, щодо зриву сівби, агітуючи, що «не сьогодні – завтра повинна стати війна й сіяти не треба». Куркульня намагається пролазити в колгоспи для переведення розкладницької роботи з середини (села Красностав, Дяков, Яблонівка). Біднота та колгоспівський актив дають рішучу відсіч, викидаючи з колгоспів примазавшийся елемент.

В національному польському селі СІЛЬЦЕ, що знаходиться близько кордону контрреволюційний елемент на ґрунті збору коштів на костях намагався відтягнути сівбу. Райпарткомом були прийняті своєчасні заходи шляхом переведення масово-роз'яснюючої роботи і сівба своєчасно була закінчена.

В районі маються факти спроби з боку куркульні підпалу колгоспів: с. Комарівці підпалено сток соломи, але завдяки своєчасного прийняття заходів пожежа ліквідована. В с. Селичів була спроба підпалу невідомими колгоспної конюшні – вартівими підпал попереджено. По колгоспам організовані надійні варти.

ХІД МОБІЛІЗАЦІЇ КОШТІВ та других госп. кампаній

[...] План м'ясозаготівлі по рог. худобі виконано на 95%. Квартальне завдання 8186 центнерів. По вівцям план виконано на 3%. Завдання 425 центнерів. По свинням план виконано на 10,6% – завдання 7743 центнери.

Децентралізованої заготівлі хліба виконано на 32%, завдання 33 тисячі пудів.

План по картоплі виконано з 20/II на 3%, по яйцю план виконано на 44%. Райпарткомом прийняті заходи, щодо ліквідації прориву по всім видам заготівлі. [...]

За останню декаду йде посиленна вивозка лісо та пиломатеріалу з району, який на протязі місяців не вивозився. В добу відвантажується зі станції Славути по 200-250 вагонів. Мобілізовано робсилу з колгоспів на ліквідацію прориву по відвантаженню.

Робітники на фабриках та заводах в ударництво та соц. змагання втягнуті лише на 50%.

Культмасова робота розгорнута слабо, особливо в цеху, у станка.

Кепська справа обстоїть з культ. обслуговуванням лісорубів на лісорозробках, яких працює більше 2000 (організовано лише 2 бригади з 14-ти чоловік). Профспілкою не зосереджено уваги на роботі серед лісорубів. Юзтранслісом не введено в *смету* культ. робітників. Агітмасом РПК вжиті заходи до налагодження масово-культурної роботи на лісорозробках.

Робітників, яких в районі нараховується 5000 чоловік, обслуговує 5 клубів та 1 кіно-театр.

Радіо-трансляційний вузол із-за відсутності матеріалів немає можливості обслуговувати робітника на дому. [...]

СЕКРЕТАР РПК /ДАНЕЛЮК/
ІНФОРМАТОР /МЕЛЬНІК/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.234, арк.19-21. Копія. Машинопис

95.**Повідомлення таємного відділу Славутського райкому КП(б)У про висилку куркулів***28 травня 1931 р.*ЦІЛКОМ ТАЄМНО
ДО ЦК КП(б)У

25-го Травня ц. р. Райпарткомом скликана нарада виділених уповноважених по висилці куркульських сімей, на якій представником Кордон. загону було проінформовано виїжджаючих тов. по справі висилки.

Райпарткомом була дана установка про розгорнення масової роботи на місцях як в колгоспному, так і в індивідуальному секторах, по питанню колективізації, прийняття заходів до остаточного закінчення сівби, розгорнення підготовчої роботи до вбіральної кампанії, виконання планів по: хлібозаготівлі, картоплязаготівлі, заготівлі яйця і таке інше.

Уповноваженими виділені випробувані комуністи, що приймали участь у висилці куркулів в минулому році.

З 47 сіл району виселяється 89 сімей (кількість не остаточна, в процесі підготовки до висилки йде відсів).

Уповноважених послано 56 чол. Крім того на села виїхали комсомольські бригади, для допомоги в переведенні кампаній (хлібозаготівлі, посівкампанії, мобкоштів і інше.).

28-го травня ц.р. повідомлено виселяємим про висилку. Голови сімей попередньо ізольовані, знаходяться під вартою.

На протязі останніх днів в Районі спокійно. Був лише один випадок, що 24/V ц. р. в с. СЕЛИЧІВ була спроба підпалу колгоспної конюшні, но вартовим підпал попереджено. Колгоспи охороняються зусилленою охороною.

В Районному центрі з комуністів та комсомольців організовано на час висилки куркулів – бойова сотня під керівництвом Кордонзагону.

Підготовка до висилки йде. Термін висилки по нашому району 31/V. Станція посадки – Ізяслав.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ДАНИЛЮК/
ІНФОРМАТОР РПК / МЕЛЬНІК/

*ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4713, арк. 64. Оригінал. Машинопис.***96.****Протокол засідання президії Лисичанської сільради щодо накладення штрафу на ряд господарств за невиконання агромінімуму та зрив посівкампанії***5 червня 1931 р.*

Протокол №

Засідання президії Лисичанської с/р що відбулося 5/VI.31 року

Були присутні: Савчук Арсен, Остапчук Юрко в присутності Радчук, Горошук, Савчук та уповноважений Перевізний.

Слухали: інформацію голови с/р про підсумки незасіву землі в індивідуальному господарстві.

Ухвалили: Відмітити що в індивідуальному секторі є недосіву поля 91-га, а тому президія с/р вважає за необхідне за невиконання агромінімуму та зрив посівкомпаній Оштрафувати Слідуючі Господарства:

- 1) Поліщук Василь Лук'янович 25 крб.
- 2) Сімчук Євгена Іванова 25 крб.
- 3) Ковальчук Кірило Кондратів 15 крб.
- 4) Захарчук Левко Хомів 60 крб
- 5) Ткаченко Олекса 10 крб.
- 6) Костюк Совостик 55 крб.
- 7) Белявій Яков Степанів 10 крб.

Термін стягнення штрафу 6 червня 1931 року

Президія.

*ДАХМО, ф.Р-1182, оп.1, спр.10, арк.19. Оригінал. Рукопис.***97.****Витяг з протоколу № 25/І засідання бюро Славутського райкому КП(б)У***1 липня 1931 р.*

СЛУХАЛИ: § 7. Про підготовку організації Радгоспу при Аннопільській гуральні (тов. ВІРНИК).

УХВАЛИЛИ: § 7. Заслухавши доповідь директора гуральні тов. ВІРНИКА про організацію Радгоспу при гуральні бюро РПК відмічає:

1) Організація Радгоспу при гуральні є конче потрібним, через те. що район діяльності гуральні та радгоспу є картопляний, щ дає змогу в дальнійшому гуральні перейти цілком на картопляну сировину. Новоорганізованому радгоспу потрібно всю господарчу діяльність скерувати на культивування чисто гатункової картоплі високої якості технічних гатунків, яку, як насінневий матеріал в перші роки господарювання максимально розповсюдити серед колгоспів, що планують картоплю для гуральні, цім гуральня забезпечить себе доброякісною сировиною.

2) В зв'язку з наближенням осінньої засівкампанії, запропонувати дирекції гуральні та фракції РВК своєчасно закінчити відвід землі для радгоспу.

3) Вважати за потрібне для повного використання земельної площі протягом 1932 року, виділити озимий клин в два поля, що складає 364 га. Дирекції гуральні негайно скласти план посівкампанії, якого погодити з місцевими організаціями.

4) Негайно розпочати роботу по підготовці ріллі своєчасною обробкою та посівом озимих культур.

5) Терміново через УСО добитись завозу чисто гатункового насіння для озимих культур, забезпечити потруюючими матеріалами та очистку сім'ян.

6) Рівнобіжно з підготовкою ріллі до посіву озимини провадити зяблеву оранку

та лушення для ярових культур 1932 року.

7) Запропонувати дирекції МТС скласти умову з гуральнею на своєчасне та повне забезпечення механічною тяговою силою та інвентарем на час готування та переведення сіву озимини та зяблевої оранки.

8) Дирекції гуральні терміново приступити до намічення планів контрольного будівництва Радгоспу на 1932 рік.

9) Зав. кадрами РПК забезпечити Радгосп необхідними кадрами.

10) Дирекції гуральні з самого початку розгортання роботи Радгоспу запровадити господарчий розрахунок.

11) Райколгоспспілки та інспектору праці дати відповідні директиви колгоспам та сільрадам в справі підписання умови з радгоспом в оказанні допомоги радгоспу робочою силою.

12) Дирекції гуральні не пізніше 5/VII укомплектувати повністю апарат радгоспу, виходячи з потреб на 1931 рік.

13) Вважати за потрібне укомплектувати радгосп тяговою кінською силою, яку використати на внутрішніх перевозках гуральні.

14) Райторгвідділу оказати належну допомогу в справі постачання Радгоспу фуражем та продуктами. [...].

СЛУХАЛИ: § 10. Інформацію Зав. Союзхлібом про підготовку до хлібозаготовчої кампанії (ЛАВРЕНЮК).

УХВАЛИЛИ: 1) Інформацію тов. ЛАВРЕНЮКА прийняти до відома та прийняти до відома заяву тов. ЛАВРЕНЮКА, що пункт Союзхліба в основному готовий до прийомки хлібозаготівлі, склепами забезпечений.

На далі запропонувати тов. ЛАВРЕНЮКУ до 1/VIII обгородувати склеп на ст. Кривин, відкривши там перевалку Союзхліба.

Добитись при передачі Шепетівським заготовчим пунктом Славутському самостійному повне забезпечення потрібної кількості тари та майна. Також порушити питання перед Житомирською конторою Союзхліба аби така забезпечити відповідною кількістю тари для хлібоздатчиків, особливо соц.сектор, одноразово з цим продовжувати роботу по збору тари.

В час хлібозаготівлі відкрити культурно-побутову чайню, Райспоживспілки забезпечити необхідними продуктами, а також чайню забезпечити газетами, журналами, книжками, радіо тощо.

Скласти план-календар вивозки хлібу з району на склеп Союзхліба до 20/VII та погодити такий з РПК та РВК.

2. Доручити Завкадрами РПК та фр. Райколгоспспілки оказати допомогу, щодо укомплектування пункту необхідними робітниками та повернути на роботу Союзхлібу всіх робітників, що працювали у минулому році.

3. Доручити фракції РВК, фр. Колгоспспілки та партосередкам розгорнути роботу серед колгоспних та бідняцько-середняцьких мас села, щодо своєчасної підготовки до хлібозаготівлі.

5.Переведення хлібозаготовки, згідно постанови Наркомснабу покласти на Райкооперацію та МТС, які повинні переводити зняття контракти з колгоспного сектору, згідно умов з колгоспами.

6. Доручити Райколгоспспілки і МТС скласти в колгоспах хлібно-фуражні баланси а повного виявлення товарних лишків в колгоспах.

СЛУХАЛИ: § 11. Про план по сінозаготівлі (тов. ЛЕЩЕНКО).

ВИСЛОВЛЮВАЛИСЬ: Тов. Багінський: Наданий району план по сінозаготівлі реальний. По району складено орієнтовний план. Який сходиться з планом Наркомснабу.

Тов. ЛАВРЕНЮК: Індивідуальний сектор починає розбазарювати сіно, треба форсувати заготівлю.

Тов. КОРНІЙЧУК: Потрібно переглянути надання плану по сінозаготівлі наданий індивідуальному сектору, бо є випадки, що в окремих селах в індивідуальному секторі відсутня площа сіножатей.

Тов. ОСІПОВ: План по сінозаготівлі ще не пророблявся, а тмоу могли статися шороховатості в ньому. 30% до плану по заготівлі сіна треба довести твердим завданням до куркульсько-заможних господарств. Потрібно врахувати, що підприємства та установи не будуть зараховані на централізоване постачання фуражом, а тому потрібно буде переводити після централізованої заготівлі – децентралізовані. Сінозаготівлю потрібно перевести в Липні м-ці до початку уборочної кампанії.

Тов. ВОРОНОВ: Потрібно повести боротьбу з зустрічними планами перевозки, які мали місце в прошлому році та своєчасно забезпечити сіном Кордон-загін та підприємства й установи не чекають нарядів.

УХВАЛИЛИ: 1. З орієнтовним планом наданим Наркомснабом на Липень місяць в кількості 51.000 пудів сіна погодитись, та затвердити річний план висунутий фр. РВК'у в кількості 92.000 пудів, якого довести до села й колгоспу до 9-го липня.

2. До куляцьких і зажиточних господарств довести тверде завдання до 7-10% господарств з загального плану до індивідуального сектору, в 25-30%, який повинен бути виконаний на протязі 5-ти днів, з часу доведення до двору завдання при доведенні плану. До індивідуального сектору не зменшувати кількості здачі від колгоспного сектору.

3. Річний план сінозаготівлі виконати на протязі Липня м-ця до початку хлібозаготовчої кампанії. [...].

6. Запропонувати партосередкам та уповноваженим навколо переведення сінозаготовок мобілізувати всю увагу громадськості та забезпечити повне виконання завдань сінозаготівель в Липні місяці, проводячи рішучу боротьбу з куркульнею, яка буде намагатись пошкодити цій справі, не забуваючи, що сінозаготівля послужить генеральною репетицією до майбутньої хлібозаготівлі. [...].

СЕКРЕТАР РПК /ОСПОВ/

ЗГІДНО: Зав. заг. відд. РПК /Доброчинський/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.1, 2, 4, 7. Копія. Машинопис.

98.

Витяг з протоколу № 26/2 засідання бюро Славутського райкому КП(б)У щодо організації хлібозаготівлі

11 липня 1931 р.

СЛУХАЛИ: § 1. Доповідь Райземвідділу, РКС, МТС при участі Коопспілки про хід підготовчої роботи до збиральної кампанії

(тт. КОРНІЙЧУК, ДЗЯБЧЕНКО, ГРІНЧУК, ЛЕЩЕНКО).
співдоповідь обстеж. – КОЛОМІЄЦЬ
ВИСЛОВЛЮВАЛИСЬ:

Тов. ВАСИЛЮК: Облік праці в колгоспах в кепському стані, недостатньо рахівників. Щоб забезпечити цю галузь потрібно використовувати рахівників с/р й виробничих товариств. Серед трактористів не переводиться масової роботи, що значно відбивається на роботі. Для того, що покращити роботу б/б-груп, потрібно в РайКНС мати інструктора по цій роботі. СільКНС не може керувати б/б групами.

Тов. ХОМЕНКО, бригадир: по колгоспах фіксують працю колгоспників по тижнях, й записується не щодня, а потижднево, а в с. Мінківцях записується навіть за півмісяця. С/г машини по колгоспах повністю ще не відремонтовані. Масова робота по підготовці до збиральної кампанії не розгорнута, куркульня це використовує. На це треба звернути увагу, бо від того, як ми розгорнемо масову роботу буде залежати успішність збиральної кампанії, осінньої посівкампанії та колективізації. Б/б-групи працюють слабо, потрібно допомогти. Райземвідділ повинен мати щільний зв'язок з РКС, Райкоопспілкою та МТС. Апарат Коопспілки, Райколгоспспілки повинен бути підібраний. Виробничі плани повинні складатись не кабінетно, а масово – при широкій участі колгоспників. Соцзмагання та ударництво колгоспах не розгорнуто як слід, кращі ударники не преміюються за кращі показники, це треба запровадити. Потрібно мати облік зайвої робітничої сили по колгоспам. Є постанова Райпартконференції про 80% колективізацію до 1932 р., для чого потрібно використати організації червоних свят, ударні бригади і таке інше. До уборки хліба потрібно зібрати всі двигуни й використати їх, а трактори послати на луштиння стерні.

Тов. ЖАРКЕВИЧ: РКС провадила роботу по підготовці кадрів до збиральної кампанії, що значно відбивається на роботі колгоспів, особливо в обліку праці. Норми виробки й виробничі плани провадяться кабінетним порядком, про що колгоспники не знають, а як знають, то не виконують через те, що не переведено масової роботи. Через кепську ув'язку РКС з МТС відбивається на роботі колгоспів, що обслуговує МТС. Потрібно відремонтувати с/г машини до збиральної кампанії. Пасів в МТС немає, а уповноважені МТС обіцяють колгоспам паси. Протипожежного реманенту мало в колгоспах, є тільки жива охорона. Серед індивідуального сектору не переводиться роботи по підготовці до збиральної кампанії. Зайву робочу силу в колгоспах треба використовувати планово.

Тов. БАГІНСЬКИЙ: Плани по колгоспах є всюди, але не скрізь вони масово пророблені. В час сінозбиральної кампанії був перелом в роботі – в порівнянні з роботою минулого року в кращий бік. Будуть випадки, що плани збиральної кампанії будуть зриватись, бо в деяких колгоспах озимина не усупільнена. Потрібно звернути увагу на усупільнення озимини. В колгоспах провели постанови про усупільнення озимини, а в окремих колгоспах це не переводиться в життя. МТС кепсько обслуговує колгоспи, щодо підготовки до збиральної кампанії. Потрібно розгорнути увагу на придбання пасів для с/г машин.

Тов. СЕМЕНЮК: До збиральної кампанії треба організувати 29 дитясел, але скільки вже організовано ніхто не знає. Відсутні кадри дитясел. Треба ясла забезпечити харчами та милом. Масової роботи серед жінок не переводиться. Жіночі виробнаради не працюють. Культосвітня робота на селі не розгорнута.

Тов. КОТЛЯР: Всі товариші зазначають, що по колгоспам відсутня масова ро-

бота по підготовці до збиральної кампанії. Товариші е помічають того, що скрізь на конференціях, нарадах, пленумах, зльотах говориться про підготовку до збиральної кампанії, зазначається про масову роботу, про виробничі наради, а практично на селі робота не переводиться. По колгоспам відсутня відрядність, нема бригад, відсутні двигуни, паси, нема відповідних кадрів, не розставлені сили – через те, що є великий розрив між агітмасовою роботою та практичною роботою. Треба найскоріше скликати кущові наради уповноважених по питанню масової роботи серед жінок, треба так наполягати, щоб зробити перелом в роботі. Наш район треба в цьому році колективізувати в основному (80%), а потому треба попрацювати як слід, розпочавши цю роботу негайно.

Тов. ЯНУЛІК: Окремі голови сільрад не керують підготовчою роботою до збиральної кампанії, а на себе прийняли функції виконавців. Між керуючими організаціями, як РЗК, РКС, МТС є недоговорення в роботі. Потрібно перевіряти роботу уповноважених РПК, що працюють по селам.

Тов. ОСІПОВ: Підводячи підсумки збиральної кампанії сіна, бачим що підготовча робота була проведена добре. 96% колгоспників вийшли на роботу по уборці сіна. В роботі РЗВ, РКС, МТС є недоговореність, «паралелізм», райземвідділ повинен керувати всіма організаціями і своєчасно інформувати РПК про хід роботи не дожидаючись поставлення питання на бюро. Тов. ДЗЯБЧЕНКО ще не ознайомився з умовами району, а крім того ще не має інструктажу, треба інструктаж підшукати з активу колгоспників Коопспілки треба розгорнути роботу до збиральної кампанії в індивідуальному секторі, довівши одноразову роботу по колективізації та боротьбі з куркульськими агітаціями. МТС недостатньо провадить роботу в обслуговуваних селах і колгоспах. РСІ треба зайнятись справою причин відсутності пасів та ремонту двигунів. Не популяризовано як слід по селам й колгоспам Червневі пленуми ЦК ВКП(б) та КП(б)У. Серед жінок в час збиральної кампанії треба розгорнути роботу, переводячи масову роботу щоденно. По колгоспам не як слід розставлені сили, що відбивається на роботі.

СЛУХАЛИ: § 2. Про громадське харчування в колгоспах

(тов. ПРИМАК)

УХВАЛИЛИ: Бюро констатує, що намічений план Райколгоспспілкою щодо організації в 45-ти колгоспах громадського харчування являється недостатнім.

Рахувати необхідним організувати таке не менше, як в 70-ти колгоспах. Для забезпечення громадського харчування в колгоспах доручити фр. Райспоживспілки мобілізувати приладдя для кухонь в районних організаціях та провести належну масову роботу в індивідуальному секторі, щодо взаємоповоротного одержання котлів на час жнив. Дрібний інвентар, як посуд, ложки і таке інше мобілізувати у колгоспників.

За переведення всієї роботи по громадському харчуванню персональну відповідальність покласти на тов. ПРИМАКА.

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/

ЗГІДНО: Зав. заг. відд. РПК /Доброчинський/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.14, 15, 17. Завірена копія. Машинопис.

99.

**Витяг з протоколу засідання Славутського райвиконкому
щодо підсумків весняної посівкампанії та стану
збиральної кампанії, роботи осередків ТСО-Авіахіму в
районі**

15-16 липня 1931 р.

1) Підсумки весінньої посівкампанії та стан збиральної кампанії

(т. КОРНЕЙЧУК)

Заслухавши підсумки весняної кампанії та стан підготовки до збиральної кампанії Пленум РВК відмічає:

1) Під правильним проводом компартії с[ільське] господарство н[ашого] району зростає. Не дивлячись на опір класового ворога, якій його чинить, в повсякденній роботі колгоспно-батрацько-середняцькими масами дано рішучу відсіч останньому.

Колективізація району на сьогоднішній день становить 51% проти весни 1930 р. – 8,3%, засівна площа району в порівнянні з мин[улим] роком зросла на 13,1%, а поруч зі зростом площі мається певний здвиг і досягнення в справі запровадження закону агромінімуму на основі виконання якого зростає кормова база для розвитку тваринництва та підвищується врожайність с/г культур.

Весняна посівкампанія показала ударну працю колгоспників що свідчить про те, що колгоспна маса перетворилась на центральну фігуру господарника і що колгоспи стали основними виробниками с/г сировини.

Сінозбиральна кампанія розпочата своєчасно проведена задовольняюче і закінчена.

Відмічаючи всі досягнення які мались під час весняної та сінозбиральної кампанії, на досвіді мин[улого] року що заспокоїтись на успіхах колективізації, засівної кампанії та недооцінити всю можливість завдань в галузі зміцнення колгоспів та збирання врожаю означало б завдати величезної шкоди справі дальнійшої колективізації, з огляду навіщо Пленум відмічає цілу низку недоліків в справі підготовки до збирально-зернової кампанії, які полягають в наступному:

а) Запізнення складання оперативних складів колгоспів та далеко недостатня масова проробка таких колгоспною сім'єю.

б) Недосить незадовільне розташування сил в колгоспах, не всюди організовано бригади та налагоджена чітка робота останніх і таке інше.

в) Належним чином не налагоджено обліку праці в колгоспах, не по всіх колгоспам роздані трудові книжки і в книжках не впроваджено записів.

г) Зірвано роботу щодо підготовки кадрів для колгоспів по збиральній кампанії.

д) не закінчено повністю ремонту складних збирально-моло-тильних машин, двигунів та особливо транспорту.

е) слабо застосовано ударництво та соцзмагання між колгоспами та бригадами.

ж) відмічено зовсім кволе керівництво з боку МТС колгоспами в районі діяльності останньої в справі підготовки до уборочної кампанії, також майже нічого не пророблено по підготовці до збиральної кампанії Райскотарспілкою яка не підготувала селищанських виробничих т-ств, не перевела обліку машин індивідуального сектору, не налагодила справи ремонту, до сеї пори не утворила контингенту з одно-

осібних господарств по використанню складних машин, нічого не зробила в справі організації громадського збирання врожаю та утворення червоних токів і др. [...].

і) справа силосної кампанії знаходиться під загрозою зриву і в цьому питанні всіма організаціями, як районного, так і сільського масштабів нічого не зроблено, темпи будівництва силососпруджень надто кволі в момент силосування очеретів, лепех та бур'янів. [...].

л) підготовча робота до жнив слабо пов'язана з дальнішим ростом колективізації в наслідок чого зріст колективізації за останній час йде дуже мляво.

Відмічаючи ці недоліки Пленум Славутського РВК з метою забезпечення всіх завдань збиральної кампанії й безперебійного 100% виконання плану наступних осінньої та весняної посівкампаній 1931-32 р. звертає увагу всіх організацій на потребу:

ПРОДУМАНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВСІЄЇ ЗБИРАЛЬНОЇ КАМПАНІЇ НА ОСНОВІ УЧАСТІ ВСЬОГО НАСЕЛЕННЯ (СЕЛЯНСТВА І РОБІТНИЦТВА) У ЗБИРАННІ ВРОЖАЮ, ЗАХИСТУ ОСТАНЬОГО ВІД ВТРАТ, ЗА НАЙСУВОРИШОЮ ВИТРИМАННІСТЮ СТРОКІВ ПЕРЕВЕДЕННЯ УБОРКИ ПРИ ЦІЛКОВИТОМУ ЗАСТОСУВАННЮ ВІДРЯДНОСТІ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛІСТЧНИХ МЕТОДІВ ПРАЦІ.

Для переведення вище зазначеного Пленум пропонує проробити наступне: [...]

Закінчити усупільнення озимини посіяної колгоспниками індивідуально на 100%.

2. Інформація про підготовчу роботу до хлібозаготівлі та про перехід до сінозаготівлі (т. БАГІНСЬКИЙ).

Заслухавши доповідь про хлібозаготівлю тов. БАГІНСЬКОГО, Пленум Славутського району відмічає, що хлібозаготівля цього року матиме великі зміни, як це було в минулому році, що дасть можливість краще перевести виконання планових завдань району, як-то:

Контракція посівної площі дає можливість [усією] повнотою своєчасно кожному гр-ну урахувати всі свої хлібні лишки та здати їх у визначений термін.

Скорочення глибинних пунктів, тим самим скоротить зайву перевозку, розтруску зерна та витрати коштів, поруч з тим кожному здатчику дасть можливість отримати в момент здачі зерна кошти на пунктах Союзхлібу.

Пленум ураховує всі умовини, що складають в цьому році по хлібозаготівлі схвалює до виконання такі міроприємства:

1) Хлібозаготівля цього року провадиться в умовах класової боротьби, нажиму на одноосібні кулацько-заможні господарства та сприяння бідняцьким господарствам до повного залучення їх до колективного господарювання. Для переведення цього Пленум РВК зобов'язує С/р зробити перегляд складу комісії сприяння хлібозаготівлі під кутом зору залучення до комісії осіб цілком класово витриманих та працездатних до роботи, вилучивши зі складу нездатних та ворожий елемент, аби цілком запобігти очередей та безладдя на пунктах здачі хлібу.

Покласти цілковиту відповідальність на заготовчі та кооперативні організації, організувати на приймальних пунктах в Славуті – Кривині червоні кутки відпочинку, чайні тощо, для відпочинку здатчиків зерна і там переводить культурну роботу.

2) Зобов'язати хлібозаготовче-кооперативні організації організувати [в усій]

повноті плановість здачі зокрема кожного села району по соцсектору на селі, забезпечити відповідним апаратом приймальні пункти.

3) Ураховуючи всі можливості виконання термінів здачі хлібу, Пленум вважає, що виконання завдань по району [належить] закінчити дотерміново й надані плани виконати до 15/Х.

4) Для безперебійного вивозу зерна на пункти Союзхлібу на місцях зробити повний облік готового транспорту з метою вивозки безлошадним господарствам їх завдання по контрактації під керівництвом селищних т-ств. Вмінити в обов'язок виробничим т-ствам повністю зібрати потрібну к-кість мішкотари.

5) Маючи на увазі що планове завдання повно виконати виконується бойовими темпами, а тому організувати до терміну здачі, для цього звернути особливу увагу на організацію та планову роботу червоних токів обмолоту, нагрузив роботу машин в три зміни, провести масово-роз'яснюючу роботу щоб зерно відразу з обмолоту направляти для здачі.

б) На ряду з виникненням стихійного лиха по району – градобою 1000 гектарів, Пленум вважає, що в порядку братської солідарності внести допомогу тим колгоспам, що понесли збитки від стихійного лиха.

4. План мобілізації коштів на III кв[артал] 1931 р. (т. КОЛЕЖУК)

Заслухавши доповідь т. КОЛЕЖУКА про мобілізацію коштів і значення таких в 3-му вирішальному році п'ятирічки, Пленум Славутського РВК ухвалює: 1) План мобілізації коштів на 3-й квартал в сумі 1.059.000 крб. затвердити.

2) Зважаючи на те, що план моб[ілізації] коштів 3-го кварталу має в собі досить значну суму обов'язкових надходжень (с/г податок, самообкладення, страховка), пленум визнає за потрібне на цій ділянці роботи зосередити увагу, як фінапарату й сільрад, так і громадських організацій.

Зокрема на протязі самого короткого часу треба здійснити слідуючі заходи:

Г) Закон с/г податку 1931 р. направлений на те аби сприяти дальнійшому зростанню колективізації, розвитку сільського господарства, дальнійшому наступу на куркуля з цілковитим його знищенням, як класу на базі суцільної колективізації.

Президії РВК потрібно роботу в цій ділянці скерувати в такий спосіб аби протягом 3-го кварталу [в усій] повноті виконати намічену планом цифру вступу с/г податку, для чого:

а) забезпечити вирахування податку та доручення окладних листів платникам в основному терміном до 10 серпня.

б) Доручення окладних листів провадити на загальних зборах, використовуючи це, як засіб виявлення утайки через участь самого селянства в роботі.

в) Виявлення утаєних об'єктів провадити непослабно, ураховуючи що сокриття об'єктів порушує класовий принцип оподаткування.

г) Особливу вперту увагу звернути на виявлення куркульських господарств з тим, аби жодного куркуля не залишилось поза індивідуальним обкладенням, не припускаючи ні в якому разі випадків оподаткування середняків.

д) Вжити заходів до забезпечення надходжень с/г податку від куркулів, практикуючи запобіжні описи майна та дострокове стягнення податку.

е) Звільнення бідноти-одноосібників тісно пов'язувати з поглядами останніх на колективізацію.

ж) Для якісного забезпечення послідуючих етапів роботи по с/г податку вважати за потрібне переглянути склад сільських податкових комісій під кутом зору соцскладу та працездатності їх.

з) Всі міроприємства по с/г податку провадити масовим порядком, притягуючи до роботи колгоспників та бідноту, увесь час провадячи масово-роз'яснюючу роботу.

В справі самообкладення протягом 3-го кварталу спланувати засади та міроприємства щодо переведення майбутньої кампанії, перевівши найширшу пояснювальну роботу. [...].

б. Контрольні цифри осінньої посівкампанії (т. КОРНІЙЧУК)

Заслухавши контрольні числа по переведенню колективізації та осінньої посівкампанії, складені РЗВ, – з такими погодитись та затвердити в таких розмірах:

а) До 1/Х-31 р. усупільнити орну землю в площі 55666 га, або 84,4% та дворогосподарств 13423, себто за час з 1/VIІ по 1/Х-31 р. колективізувати дворогосподарств 6275 та орної землі 26641 га.

б) Засівну площу озимини затвердити в загальній кількості 17822 на з яких під озиму пшеницю 8260 га, жито 8982 га та жита на зелений корм 640 га, або в % відношенні пшениці 12%, жита 12%, жита на зелений корм 1%, що з контрольними цифрами НКЗС буде розходитись в бік збільшення пшениці на 1,5%, жита на зелений корм на 0,5%, яка зміна обусловлюється впровадженням збільшення площі більш рентабельної культури (пшениці) та вимогою 4-х пільної сівозміни, прийнятої в районі.

Для забезпечення посівплощі насінням, встановити, згідно місцевих норм висіву з розрахунку 10 пудів жита на гектар та 9 удів пшениці, 8 пудів жита на зелений корм, насіннофонд в кількості 169400 пудів та 20% страхфонду – ярини культурами в кількості 33300 пудів.

7. Інформація про переведення робіт з землевпорядження

(т. БОРИСЮК).

Надаючи великої ваги землевпорядній роботі, як фактору перебудови сільського господарства на соціалістичних засадах, реконструкції с/г господарства на базі соціальної колективізації та ліквідації кулака, як класу, в переведенні землевпорядних робіт вважати за необхідне:

а) В достатній мірі популяризувати актив села, бідняцько-серед-няцькі позаколгоспні господарства та колгоспні господарства з процесом землевпорядних робіт в такий спосіб щоб надати землевпорядним заходам масового політичного характеру, побудувавши всю роботу в спосіб соціальної колективізації та ліквідації кулака, як класу. [...].

д) Вжити всіх заходів щодо стягнення с/р належної платні за землевпорядні роботи до призначених РВК термінів не припускаючи будь-яких послаблень в цій роботі. [...].

ж) Терміном до 20-го липня виявити всі кулацькі господарства які підлягають до обмеження землекористування з переведенням в життя такого обмеження землекористувань по всьому адмінрайону до осінньої сівби цього року.

10. Інформація про роботу ОСО-Авіахіму в районі (т. МЕЩЕВЦЕВ).

Зважаючи зокрема ту серйозну роль, що має відіграти орг[анізація] ТСО-Авіахіму у збиральній кампанії Пленум доручає с/р всебічно сприяти виконанню

ТСО-Авіахімом своїх завдань у збиральній кампанії, особливо в частині:

- а) виділення ударних бригад в колгоспах.
- б) зразкового збирання врожаю, в [першу] чергу з засівів оборони.

Орг[анізації] ТСО-Авіахім включилась у масову роботу на суцільну колективізацію с/г району, на боротьбу з куркулем агітацією й перешкодами за ліквідацію куркуля, як класу на ґрунті суцільної колективізації.

13. Вивід члена Президії РВК т. ГУДИМА з членів Президії РВК та зняття з посади РЗВ.

За створившийся прорив у весінній посівкампанії Зав. Земвідділу т. ГУДИМУ з займаємої посади зняти та вивести з членів Президії РВК. На місце останнього обрати т. КОРНЕЙЧУКА (члена РВК) одночасно ввести в члени Президії РВК.

15. Інформація про переведення роботи з утворення насіннево-харчового запасу СТВ на 1931 р. (тов. ПОПАДЮКА)

Ураховуючи величезне значення утворення насіннево-харчових запасів СТВ, як засіб повного забезпечення допомогою батрацько-бідняцьких кіл села в весняній та осінній посівкампанії, та спрямування полегшення вступу їх до колгоспу, а тому Пленум РВК вважає за необхідне перевести кампанію утворення насіннево-харчових запасів СТВ на 1931 р., яку роботу розпочати з 1 серпня та закінчити повністю до 1 вересня ц. р., себто в місячний термін для чого С/р та Правлінням СТВ в 3-х денний термін провести нарахування по кожному селу з господарств з яких належить внесок, як зерном, так і грішми за диференційною шкалою по прибутковості єд[иною] с/г податку. Цього року в подвійному розмірі проти нарахувань минулого року.

Оригінал за належними підписами

З оригіналом згідно: [підпис]

ЦДАВО України, ф.1, оп.7, спр.1409, арк.70-83. Завірена копія. Машинопис.

100.

Витяг з протоколу засідання Славутського райвиконкому щодо роботи МТС, землевпорядкування та затвердження плану хлібозаготівлі

24 липня 1931 р.

1. Звітна доповідь про роботу МТС (Доп[овідає] т. БОРТНІКОВ)

Відмітити, що стан роботи МТС порівнюючи з минулим роком покращав, але поруч з цим мається цілий ряд значних недоліків, які полягають в наступному:

- 1) Недостатня підготовча робота до уборочної кампанії.
- 4) Недостатня увага з боку МТС щодо підготовки кадрів, в наслідок чого колгоспами на курси посилались робітники нездатні до праці.
- 5) Справа силосної кампанії перебуває під загрозою зриву.
- 6) Кепське готування до осінньої посівкампанії, як оранка, парів, луціння стерні, а також не проведено масово-роз'яснюючої роботи і не мобілізовано мас на цю галузь роботи, а особливо по Радгоспах.
- 7) Мало уваги з боку МТС на молотьбу в колгоспах і своєчасну здачу хлібозаготівлі.[...].

4. Затвердження проекту міжселищного землевпорядження

(Доп[овідач] т. БОРИСЮК).

По с. Хвощівка для користування с/г комуни з кулацьких земель села передати 40 га польової землі, а решту фондових земель залишити до користування с/г артiлі; за переведення поліпшення та оранку комуною землі, яка в порядку землевпорядження перейшла до інших користувачів, перевести компенсацію таким чином за відповідною оцінкою комісії. [...].

Заяву гр[омадян] висілка «Синява» про залишення їх користувачів та будинків на місці або доприселенням їх до с. Мінківці і непогодження доприселення до с. Бачмановки залишити без наслідку і проект підлягаючий здійсненню. З дворогосподарств такого висілка «Синява» як членів колгоспу доприселити до Мінківської с/г артiлі, згідно їх заявки, за рахунок кулацьких земель с. Мінківці, без визначення прав їх землекористування.

Заяву хуторних дворогосподарств с. Бачманівки про небажання їх доприселення до с. Пашуки, Хутора і Корчика, а залишення їх при с. Бачмановка, вважати безпідставними.

5. План хлібозаготівлі по району на 1931 рік. (Доп[овідач] т. БАГІНСЬКИЙ).

1) Президіум РВК затверджує план хлібозаготівлі по району на 1931 р. кількістю 9500 тонн, зокрема по культурам:

Пшениці	3000 тонн	Фуражн[і культури]	1000 тонн
Жито	3500 тонн	Крупян[і культури]	800 тонн
Бобових	1300 тонн		

2) Для розподілу плану по селах та колгоспах затвердити комісії в складі т. ОСІПОВА, БАГІНСЬКОГО, ДЗЯБЧЕНКО, ГРІНЧУКА та БАЛДЕРА.

3) Доручити комісії при розверненні плану до сіл та колгоспів мати на вазі наявність товарних лишків, урожайність та наявність скотарських промислових ферм в колгоспах. Погодитись з вилученням для хлібозаготівлі з валовою продукційною по колгоспному сектору 15%, по індивідуальному 1-17% та куркульсько-заможній частині села не менш, як 50% від валового збору урожаю

4) Термін виконання плану хлібозаготівлі в 1931 р. встановити до 15 жовтня 1931 р., а для кулацько-заможної частини села на протязі 10 днів з моменту надання Сільрадою твердого завдання кулацько-заможному господарству.

5) Для сприяння хлібозаготівлі, по всім селам організувати комісії з представників, Голів Сільрад, Голів КНС, Голів Колгоспів, Голів Виробничих Т-ств та представника від селян-індивідуальників, останнього обирати на загальних зборах села з затвердженням на Пленумі С/р.

6) Розверстаний Комісією план хлібозаготівлі довести до окремих сіл та колгоспів до 26/VII ц.р. та до 28 липня довести тверді завдання до кулацько-заможних господарств.

7) Запропонувати с/радам плани хлібозаготівлі в розрізі сіл та колгоспів обговорити на зборах колгоспників та бідняцько-середняцьких зборах села, намітивши конкретні міроприємства, щодо своєчасного та повного виконання плану хлібозаготівлі в зазначені строки.

8) В зв'язку з повним переведенням та оформленням контрактації по району здача хліба повинна переводитися по контрактаційним умовам населенням для чого

встановити норми здачі контракції з валового збору з гектара по 3-м групам сіл [...].

Дозволити Комісіям сприяння по хлібозаготівлі та С/радам окремим бідняцьким не товаровим господарствам, зменшувати норми здачі, а в окремих випадках звільняти від хлібозаготівлі зовсім за рахунок збільшення норм здачі окремим середняцьким господарствам, які мають великі товарні лишки зерна.

9) Колгоспники, які не усульїнили озимину виконують контракцію по нормам індивідуального сектору.

10) Запропонувати с/радам, виробничим товариствам вручити контракційні книжки контрактантам не пізніше 30/VII ц.р.

11) Для допомоги нарахувань по контракції по селах доручити Секретаріату РВК мобілізувати 60 тех[нічних] робітників на села.

12) Для допомоги С/радам по хлібозаготівлі [мобілізувати] 30 відповідальних робітників району для посилки на села до кінця хлібозаготівельної кампанії.

13) Доручити С/радам обмежити помол зерна селянством на млинах розташованих на терені с/ради до кінця хлібозаготівлі про що дати відповідні директиви на місцях, та повести рішучу боротьбу зі спекуляцією та розбазарюванням хлібних лишків переводячи роботу під гаслом «Ні одного пуда хліба на приватний ринок».

14) Райснабу вкупі з Райколгоспспілкою та пунктом Союзхлібу виробити календар здачі хлібозаготівлі в розрізі сіл району маючи на увазі, що в цьому році не організуються глибинні пункти, а здача хлібу переводиться виключно на пристанційних пунктах Славути та Кривина та щоб уникнути великого скупчення підвід строго дотримуватись календаря здачі хлібу.

15) Доручити с/радам мобілізувати увагу колгоспників і бідняцько-середняцьких та середняцьких кіл села навколо питання хлібозаготівлі не послабляючи боротьбу з класовим ворогом, та пов'язати хлібозаготівельну кампанію з кампанією по уборці та обмолоту, дальнішого росту колективізації та мобілізації коштів. [...].

9. Про засоби щодо фінансування хлібозаготівельної кампанії 1931 р.

(Вн[іс] Зав. РайФВ т. КОЛЕЖУК)

Загальний фонд витрат на хлібозаготівельну кампанію визначити в 10000 крб., при чому за рахунок райбюджету асигнувати 1000 крб. виключно на оперативні витрати, решту розподілити поміж райустановами в такій спосіб: Союзхліб – 5000 крб., Скотарспілка – 2500 крб., МТС – 1500 крб. [...].

Оригінал за належними підписами

З оригіналом згідно: Зав. Обслугов[уючим] Бюро [підпис]

ЦДАВО України, ф.1, оп.7, спр.1409, арк.62, 64-67, 69. Завірена копія. Машинопис.

101.

Витяг з протоколу № 29/5 засідання бюро Славутського райкому КП(б)У щодо підготовки до посівкампанії

1 серпня 1931 р.

СЛУХАЛИ: § 4. Доповідь про стан підготовки до осінньої посівкампанії (тт. КОРНІЙЧУК, ГРІНЧУК, ВІРНИК, ДЗЯБЧЕНКО).

ВИСЛОВЛЮВАЛИСЬ:

Тов. ЧЕРНИШОВ: Настрій індивідуальників на збільшення засіву пшениці не задовольняючий, а в колгоспах на збільшення засіву пшениці зацікавлені. Полянському колгоспу пообіцяли звести землю, щодо цього часу не зроблено, а кажуть сійте на тій землі що у Вас мається. Необхідно скликати полеводів, щоб з ними побалакав агроном.

Тов. ІЛЬЧЕНКО: МТС повинна нажати на трактористів, бо маються випадки, що трактористи гуляють в Славуті, а трактори відпочивають. Обов'язково потрібно забезпечити чисто гатунковим зерном колгоспний сектор, якого в нас для засіву не хватить. Особливо пшениці, таку треба забезпечити через Союзхліб.

Тов. ОСІПОВ: Справа з чисто гатунковим насінням стоїть не гаразд. Є випадки, що колгоспи здають сортову пшеницю. Треба забезпечити чисто гатунковим насінням через певний обмін між колгоспами. Треба утворити бригади для лушення та зяблення полів, щоб забезпечити виконання планів. Вимагати більше тракторів для нашого району не прийдеється, нам більше тракторів не дадуть, а в нашому мається достатньо тяглової сили, яку можливо використати для проведення осінньої посівкампанії.

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/

ЗГІДНО: Зав. заг. відд. РПК /Доброчинський/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.33-35. Завірена копія. Машинопис.

102.

Доповідна записка Славутського райкому КП(б)У щодо проблем з хлібопостачанням

5 серпня 1931 р.

ЗОВСІМ ТАЄМНО

ДО ЦК КП(б)У ТА НАРКОМПОСТАЧАННЯ

В Славутському районі головні заводи як фаянззавод, бум. фабрика, тартаки, лісорозробки і керовничий апарат частково знаходяться на централізованому постачанні, утриманці також знаходяться на децентралізованому постачанні, а другорядні підприємства, як чавуно-ливарний завод, суконна фабрика, смолокурні заводи, кустпром, артілі району і міліція та вчительство знаходяться на децентралізованому постачанні, відомість про кількість робітників в зазначених підприємствах до цього прикладається.

Зараз в зв'язку з переведенням хлібозаготовок децентралізовані заготовки зовсім припинено, аби не підірвати хлібозаготовку, запасів із децентралізованої заготівлі не залишилось ні яких, через те зазначені групи робітників залишились зовсім без хліба в зв'язку з чим є випадки масового відпливу робітників із підприємств та велике броженіє з боку зазначених груп населення, так, як хліба на приватному ринку купити не можна, бо в зв'язку з переведенням хлібозаготівлі на приватному ринку хліба не стало зовсім, так як план хлібозаготовок доведено до села, а покуркульській групі до двору, який по прод. культурам з'являється надзвичайно напруженим через те РПК і РВК прохає в терміновому порядку розрішити питання щодо взяття нашого

району цілком на централізоване постачання маючи на увазі пограничність району, що дасть змогу закріпити робітників на підприємствах та службовців які із-за відсутності хлібопродуктів будуть уїжати в райони в яких можна забезпечитись хлібом.

Вимагана кількість хлібу до цього прикладається.

СЕКРЕТАРЬ РПК
ГОЛОВА РВК'у

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.234, арк.23. Копія. Машинопис.

103.

Зведення Славутського райкому КП(б)У про стан уборочної кампанії та хлібозаготівлі в районі

8 серпня 1931 р.

ДО ЦК КП(б)У
(9-й погрансектор)

Уборочна кампанія цього року по нашому району проходить задовільно. Збір ранніх зернових культур в основному на 5/VIII закінчено, як-то скошено на 100%; пов'язано на 95% і звезено в скирти на 70%. По раннім яровим: ячмінь та овес скошено на 80-90%, зв'язано на 65% і приступлено до косіння гречки. Окремі колгоспи, в особливості Південної частини району – уборка всіх зернових культур закінчена за виключенням гречки.

Завдяки задовольняючому виходу на роботу колгоспників та застосуванню ударництва і відрядності прориви в уборці не мають місця, а лише в деяких колгоспах, завдяки великій кількості засіву є відставання (Глинники, Аннопіль (євр), Берездів та Киликиїв). Райорганізаціями оказується допомога в посилці бригад, і в окремих випадках притягується наймана праця та організується допомога з боку індивідуального сектору.

Не дивлячись на досягнення, які є в уборці врожаю ще є і недоліки. Є випадки в окремих колгоспах, як-то: незадовільний вихід на роботу, не скрізь застосовано відрядність; є декілька випадків, що колгоспники під впливом ворожої агітації забирали збіжжя зі своїх полів (Довжки, Марачівка, Вачів), а в Довжанському колгоспі розташованому на кордоні був випадок організованого уходу жінок з поля, коли зазвонили в церкві, та великий опір був в ряді колгоспів проти усупільнення озими, в наслідок чого і не скрізь удалось усупільнити таку.

Індивідуальний сектор в уборці врожаю від колективного не відстав, організована допомога в молотьбі, через червоні токи, в деяких пунктах досить гарно такі працюють. Кулачество проти червоних токів веде засилену агітацію.

Молотьба в колгоспах розпочата. Не скрізь ще перейшли на добову роботу із-зі відсутності роб[очої] сили. Є багато випадків простоїв двигунів та тракторів в молотьбі із-зі незадовільного ремонту та відсутності запасних частин. Через неділю жнива в основному закінчуються й вся робота буде переключена на молотьбу.

ХЛІБОЗАГОТОВКА: План доведено до сіл і колгоспів до 26/VII, до кулацьких і зажиточних господарств до 28/VIII. Терміни хлібозаготовки надані Пленумом ЦК

нами скорочені на 25 день. Колгоспна маса хлібозаготівельні плани зустріла задовільно. В деяких колгоспах висунуено зустрічні плани.

Серед індивідуального сектору затверджувати плани було значно тяжче. Кулачество вело великий опір. В одному лише селі висунуто зустрічний план на 500 пудів. Є окремі села, в яких зовсім мало присутніх на зборах голосувало за прийняття Плану, а в двох селах (МАНЯТИН, ВАЧІВ) зовсім не голосували, в одному селі (В[ЕЛИКИЙ]-ПРАВУТИН) до цього часу не вдалося зібрати загальних зборів індивідуальників. В окремих селах є масові явища, що господарства яким доведено тверде завдання відмовилися взяти Повідомлення.

План хлібозаготівлі на район в порівнянні з пришим роком збільшено на 54%, а по озимим культурам на 100%. План являється в основному цілком реальним, за виключенням жита, дякуючи недороду (вимочки та вимерзки), де в середньому урожайність 40-30 пудів з га. Нами взята ставка аби недостачу жита перекрити пшеницею. Урожай пшениці задовільний.

Для переведення хлібозаготівлі нами мобілізовано 34 комуністи з Харківського МК. Прислано 5 товаришів, але ці товариші достатньої користі не дадуть, через те, що вони на селі не працювали й недосить підготовлені (про що Вас повідомляємо спеціальним листом). Хлібозаготівлю ще належить доглянути через уборку та обмолот, який значно відстає, про що сказано вище.

На 5/VIII поступило на зсипні пункти 400 тон жита та пшениці.

Навколо збиральної кампанії та хлібозаготівлі значно загострена класова боротьба. Кулачество та антирадянський елемент використовуючи наші труднощі поширюють різні провокаційні чутки про війну, про те, що радвлда хоче вивезти хліб закордон, введе контрибуції, щоб запобігти війні. В окремих селах кулачество веде роботу в напрямку організації жіночих волинок і таке інше. На протязі останньої декади було два випадки підпалу колгоспів (Нетішин та на самому кордоні, в с. Пашуки). Пожар вдалося ліквідувати без великих збитків, як-то: в Нетішині згоріло кілька возів соломи, а в ПАШУКАХ кіп сто жита. Злочинці в підпалах виявляються.

Парторганізація району досить мобілізована на своєчасне виконання всіх політично-господарчих кампаній та завершення суцільної колективізації нашого району до кінця року.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСІПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4713, арк.73-74. Оригінал. Машинопис.

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.234, арк.25-26. Копія. Машинопис.

104.

Резолюція бюро Славутського райкому КП(б)У на доповідь про хід хлібозаготівлі та підсуки доведення планів до села, колгоспів

11 серпня 1931 р.

Бюро РПК констатує, що в основному нарахування по хлібозаготівлі пройшло задовільно, одноразово відмічає, що є деякі с/р (Жуків, Хоровець, Красностав) [які] самочинно зменшили план по хлібозаготівлі по твердим культурам.

Перші кроки хлібозаготівельної кампанії виявили, що хліб від кулацько-заможної частини поступає кволо. На 8/VIII виконано річного плану 8%.

БЮРО РПК ПРОПОНУЄ:

1. Всім партосередкам уповноваженим забезпечити через масово-роз'ясочну роботу виконання планів хлібозаготівель так в колгоспному, як індивідуальному секторах в точно указані строки.
2. Куркульським заможним господарствам яким надалі тверде завдання забезпечити виконання його в 5-ти денний термін.
3. Райснабу до 16-го серпня дати остаточний зведений план хлібозаготівлі по району, а також в розрізі окремо села.
4. Запропонувати партосередкам, уповноваженим розгорнути масову роботу серед колгоспників та індивідуальників диференціюючи роботу окремо (серед бідноти, б[атрацько-бідняцької] групи). Масову роботу по хлібозаготівлі ув'язати з політично-господарськими кампаніями на селі (осіння посівкампанія, мобілізація коштів, колективізація) повівши жорстоку боротьбу з класовим ворогом – кулаками та підкулачниками.
5. Організація соцзмагання ударництва, так внутрі селищ, як і село з селом, колгосп з колгоспом не набрали масовості в нашому районі. Всім партосередкам, уповноваженим забезпечити примінення цих методів в життя.
6. РК ЛКСМ забезпечити участь в роботі по хлібозаготівлі КСМ осередків через утворення бригад які б працювали по куткам.
7. Редактору газети тов. КОЛОМІЙЦЮ забезпечити організацію мас на виконання хлібозаготівель.
8. Інформуйте Союзхліб, Райкооспілку, РПК про хід хлібозаготівлі кожного дня.

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.38. Копія. Машинопис.

105.

Витяг з протоколу № 30/6 засідання бюро Славутського райкому КП(б)У щодо ходу хлібозаготівлі

21 серпня 1931 р.

СЛУХАЛИ: § 6. Інформацію про хід хлібозаготовки (тов. БАЛДЕР)

ВИСЛОВЛЮВАЛИСЬ:

Тов. ЧЕРНИШОВ: По селах плани хлібозаготовок виконуються фактично на 30%, а чому то в пресі висвітлюють нікчемний %% виконання плану (Комарівка – Полян).

Тов. ЯНУЛІК: Маються випадки скарг, що копа дає 2 пуда, а коли ми звірилися на місці то виявилось, що копа б пудів. Фактично маємо 60 пудів, а здано хлібозаготівлі 33 пуди.

Тов. ЧУХРАЙ: В цифрах тов. БАЛДЕР трохи наплутав. Нам треба виїхати в Район для перевірки і дати установку уповноваженим, бо дійсно ми захватилися розподілом середняка.

У нас маються випадки, що громади на загальних зборах виносять постанову,

що в них хліба немає і просять РВК аби змінити хліб грошима.

Деякі уповноважені та керівники намагаються довести, що плани хлібозаготівлі нереальні.

Тов. ВОРОНОВ: Я вважаю, що справа про хлібозаготівлі не зовсім гаразд, одна частина кулак другу захватили середняка де получився загіб, що треба виправити.

Я вважаю, що доповідчик прийшов з цифрами роботи доповідне ознайомившись з таблицею виконання хлібозаготівки в розрізі зокрема кожного села, що може стати сумливим в правдивості.

Тов. ОСИПОВ: Ми надіялись розглянути розподіл на фр[акції] РВК де тов. ЧУХРАЙ заявляв, що кулака не дообложили, а середняка переобложили.

Кулаки розбазарюють хліб, а кажуть, що не мають хліба, треба нажати на кулака і злісних нездатчиків, притягти до показового суду на місці.

У нас, по виконанню хлібозаготівлі в середньому повинно поступати зерна на зсиппункти не менше 3-4 тисяч пудів в день.

ЗГІДНО: Зав. заг. відд. РПК [підпис] /Доброчинський/
ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.43-45. Завірена копія. Машинопис.

106.

Резолюція бюро Славутського райкому КП(б)У на доповідь про хід хлібозаготівлі

21 серпня 1931 р.

а) Інформацію прийняти до відома, констатувати хід виконання плану хлібозаготівлі як кволий, на 17/ VIII виконання річного завдання на 15%. [...].

б) Бюро відмічає, що в остаточному зведенні плану по селах, сільрадами та уповноваженими припущено помилку в бік перебільшення притягнення індивідуальних господарств до твердих завдань в окремих селах дані нереальні, плани заготівки закінченим господарствам, доручивши зав. Райснабом тов. Балдеру на протязі 3-х днів переглянути в бік зменшення за рахунок страховки вчасності по фуражним культурам.

в) Запропонувати партосередкам та уповноваженим організувати рішучий нажим на кулацько заможницькі кола села, на злісних нездатчиків хліба, вживати адмін.примусові заходи й притягати до судової відповідальності, доручивши НарСудді тов. Лукашуку справи розглядати на місці.

г) РПК попереджує уповноважених та секретарів осередків с. Манятин, Мінківці, Цвітоха, Кам'янка і запропонувавши всім уповноваженим та секретарям партосередків добитись зламу хлібозаготовок на протязі 3-х діб, та добитись темпів які б забезпечили виконання плану на протязі Серпня та Вересня місяців.

Фракції РВК притягнути до адмінвідповідальності Голів с/р, як відстають в справі хлібозаготовок.

д) Рахувати за необхідне організувати декілька ударних бригад із партійців для послілки в відсталі села по хлібозаготівлі.

е) Запропонувати фр. РКС та дирекції МТС звернути особливу увагу на своєчасне виконання плану хлібозаготівлі колгоспами.

ж) Запропонувати фр. РКС під відповідальність тов. ЛЕЩЕНКО забезпечити

своєчасну і повсякденну надсилку сводок до РПК про хід заготівлі.

з) На 28/VIII скликати нараду уповноважених та секретарів партосередків по питанню хлібозаготівлі.

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.49. Копія. Машинопис.

107.

Витяг зі слідчої справи про звинувачення жителів с. Мухарів в агітації, спрямованій на підриє політичних кампаній

27 серпня 1931 р.

К следделу № 502

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНОЕ ПОСТАНОВЛЕНИЕ

По следделу № 502, по обвинению гр-на села Мухарево, Славутского р-на ИЛЬЮКА Анания Давидовича, 1903 года рождения, украинца, беспартийного, малограмотного, женатого, занимающегося сельхозхозяйством, кулака, экспертника, раскулаченного в 1931 году, платившего налога в 1929 г. 93 руб., 1930 году 323 руб.

В совершении преступления предусмотренных ст. 16-80 УК УССР

В Управление 20-го Славутского Погранотряда В/ГПУ поступили сведения о том, что житель с. Мухарево ИЛЬЮК А. Д., кулак, хозяйство коего ликвидировано, систематически проводит агитацию против проводимых политкампаний на селе (коллективизации, хлебозаготовок, мясозаготовок и т.п.), а также не однократно проявлял тенденцию к уходу в Польшу.

Свои намерения об уходе в Польшу ИЛЬЮК Ананий решил осуществить и для этой цели он со своим тестем – МАРТЫНЮКОМ Кузьмой и соседом ЯРМОЛЮКОМ поехали работать в поле, находящееся в нескольких шагах от черты границы, имея возможность оттуда уйти в Польшу.

Работая на поле ИЛЬЮКА не покидала мысль о побеге. Он всё время осматривался по сторонам, чтобы определить бдительность сторожевого наряда и выбрать наиболее уязвимое место.

Проработав немного он бросил косу и пошёл по направлению границы. Пройдя шагов 15-ть в сторону Польши он остановился возле копны первой от границы и присел. Просидев минут 10-ть он поднялся и хотел идти дальше, но заметив пограничника, находящегося в дозоре вернулся. Упомянутым пограничником ИЛЬЮК был задержан в 45-ти шагах от границы около погранстолба № 1571.

Произведённым следствием установлено, что ИЛЬЮК будучи враждебно настроенным против мероприятий Соввласти среди крестьян проводил агитацию, направленную к срыву всех политкампаний. Отец его Давид ИЛЬЮК и брат Пётр при массовой операции кулаков в 1930 году высланы на Север. Хозяйство ИЛЬЮКА отделённое от отца, в свою очередь ликвидировано в 1931 г.

Будучи недовольным проводимыми на селе мероприятиями он неоднократно проявлял желания, об уходе в Польшу заявляя: «СОВ. ВЛАСТЬ СЕЙЧАС ДУШИТ

КРЕСТЬЯН, НАЛОЖИЛИ СТОЛЬКО НАЛОГОВ И ХЛЕБА, ЧТО ЕГО НИКОГДА НЕ ВОЗМОЖНО ВЫПОЛНИТЬ, ПРИЙДЁТСЯ ОТ ЭТИХ НАЛОГОВ, А ТАКЖЕ И ПРЕДСТОЯЩЕЙ ВЫСЫЛКЕ СКОРЕЕ УДРАТЬ В ПОЛЬШУ. ЭТО БУДЕТ ТОЛЬКО ОДИН ВЫХОД».

Ненавидя колхоз и колхозников ИЛЬЮК старался подорвать проводимую работу в этой области. Находясь на квартире односельчанки ЧЕРНОУС Хавроньи он заявлял: «ЗАЧЕМ ТЫ ВСТУПАЕШ В КОЛЛЕКТИВ, ВСЁ РАВНО КОЛХОЗОВ НЕ БУДЕТ. ЭХ, ЕСЛИБЫ ДОЖДАТЬСЯ ВОЙНЫ Я САМ БЫ НАЧАЛ УНИЧТОЖАТЬ ВСЕХ КОЛХОЗНИКОВ И КОММУНИСТОВ».

В прошлом ИЛЬЮК Ананий активно занимался контрабандным промыслом – неоднократно ходил в Польшу, производил также грабежи местных селян. При разборке дома его, проданного сельсоветом за неуплату налога, на чердаке был найден обрез винтовки заграничного образца.

Весной 1931 года когда хозяйство его продавали за неуплату налогов он среди крестьян проводил такую агитацию: «ПУСТЬ ГРАБЯТ, СДИРАЮТ ПОСЛЕДНЮЮ ШКУРУ, ЭТО НЕ ДОЛГО. НАМ НУЖНО ПРЯМО ГОВОРИТЬ, ЧТО ДАЛЬШЕ ПРИ ТАКОЙ ВЛАСТИ ЖИТЬ НЕЛЬЗЯ. НУ НИЧЕГО ПОТЕРПИМ ЕЩЁ НЕМНОГО, А ТАМ ПРИЙДЕТ ВРЕМЯ РАСПРАВИМСЯ МЫ С БОЛЬШЕВИКАМИ ПО СВОЕМУ».

На основании выше изложенного и принимая во внимание антисов[етскую] деятельность ИЛЬЮКА Анания Давидовича, что безусловно отражается на проведении всех политкампаний, ПОЛАГАЛИ БЫ:

Следдело за № 502 по обвинению ИЛЬЮКА Анания Давидовича по ст. 16-80 УК УССР направить на рассмотрение Особого Совещания при Коллегии ГПУ УССР с ходотайством о выселении ИЛЬЮКА из района пограничной полосы в Северную часть СССР, на постоянное проживание. Копию настоящего постановления направить Славутскому участковому Прокурору.

СПРАВКА: вещдок, обрез, хранится в Упр[авлении] Отряда. Обвиняемый ИЛЬЮК содержится под стражей в Бердичевском допре и с сего числа перечисляется с содержания за Особым Совещанием.

П/УПОЛНОМОЧЕННОГО СПО [підпис] /СКОНТИНОВ/
СОГЛАСЕН: УПОЛНОМОЧЕННЫЙ СПО [підпис] /ШЕВЧЕНКО/
УТВЕРЖДАЮ: ЗАМ. НАЧОТРЯДА 20 [підпис] /ГРОССМАН/

ДАХМО, ф.Р-6193, оп.12, спр.П-12696, арк.37-37зв. Оригінал. Машинопис.

108.

Витяг з протоколу № 31/7 засідання бюро Славутського райкому КП(б)У щодо ходу хлібозаготівлі

1 вересня 1931 р.

СЛУХАЛИ: § 5. Доповідь про хід хлібозаготівлі

(тт. ДЗЯБЧЕНКО, ГРІНЧУК, ЛЯЩЕНКО, ГУТІК)

ВИСЛОВИЛИСЬ: Тов. ЧЕРНИШОВ: Маються випадки розбазарювання хліба

і до тих, що доведено до двору завдання, а в нього хліба немає, і коли приходиться описувати його майно, то РВК не розриває. У нас недостатній нажим і недостатньо проведена масова робота.

т. ЛЯЩЕНКО: Балакає про те, що деякі уповноважені не справляються з роботою на селі. Що по деяких колгоспах є «іждівенчество». Нам треба не тільки передати до суду індивідуалів за невиконання хлібозаготівлі, а й голів колгоспів.

т. МАРКЕВІЧ: Відносно куркулів по твердим завданням до часу доведення йому до двору, він уже встиг переховати та розбазарити хліб. Не можна зменшувати плану, коли ми зменшимо, то зірвемо хлібозаготівлю. [...]

т. ОСІПОВ: Строк виконання твердих завдань вже давно пройшов. Під особисту відповідальність уповноважених та секретарів партосередків негайно треба виконати план хлібозаготівлі по твердим завданням, вживаючи репресивної міри до кулацько-заможної верхівки села. Треба організувати молотіння в круглі сутки та організувати конвеєрну вивозку хліба від машини на зсипний пункт. Необхідно буде оголосити ШТУРМОВУ ДЕКАДУ під гаслом виконання в основному річного плану хлібозаготівель до 20-го Вересня, для чого розгорнути широку масову пояснювальну роботу, організувати бригади з кращих колгоспників та бідняків індивідуальників, прикріпивши їх до десятків.

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/

ЗГІДНО: Зав. заг. відд. РПК [підпис] /Добровичинський/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.51-54. Завірена копія. Машинопис.

109.

Резолюція бюро Славутського райкому КП(б)У на доповідь про стан хлібозаготівлі на 29/VIII 1931 р.

1 вересня 1931 р.

Бюро РПК констатує зовсім незадовільний стан виконання планів хлібозаготівлі по району (по стану на 29/VIII-31 р. виконано 19,6 річного плану).

Окремо бюро відмічає неприпустимим – опортуністичне виконання плану хлібозаготівель по колгоспному сектору, якого обслуговує МТС – 8,9%, а також недостатнє виконання плану колгоспами – МТС 17% та по індивідуальному сектору 19,3%.

Бюро констатує абсолютно неприпустимим становище з виконанням твердих завдань (виконано 22,6%) строки якого вже давно минули.

Такий стан утворився тому, що низка уповноважених та партосередків недостатньо усвідомили всієї важливості виконання великої політичної господарської кампанії – ХЛІБОЗАГОТІВЛІ та недодастньо розгорнули масову роботу по селу, колгоспу, покладаючись на самоплив.

БЮРО РПК УХВАЛЮЄ:

І. З 5 по 15 вересня оголосити ШТУРМОВУ ДЕКАДУ під гаслом виконання в основному річного плану хлібозаготівель до 20-го вересня, для чого розгорнути широку масову пояснювальну роботу, організувавши в кожному селі бригади з кра-

щих колгоспників та бідняків індивідуальників, прикріпивши їх до десятків по селу. Провести короткі зльоти активу села, активу жінок проінформовавши про стан хлібозаготівлі села, мобілізувати їх на 100% виконання хлібозаготівлі. Притягти КСМ осередки давши їм контрольну цифру по селу, участку добившись їх виконання.

Роботу бригад оформити договорами соцзмагання та ударництва час од часу перевіряючи їх виконання завдань, одноразово приміювати дійсних ударників (громадські подяки, грамоти від РВК і таке інше).

2. Колгоспному сектору протягом 3-х днів ліквідувати Серпневий прорив та в цілому закінчити річний план хлібозаготівлі до 15-го вересня.

3. Організувати молотіння в круглі сутки не менше 20 год. (2-3зміни) та організувати конвеєрну вивозку хліба від машин на зсипний пункт Союзхлібу.

4. Строки виконання твердих завдань вже давно пройшли. Під персональну відповідальність уповноважених та секретарів партосередків негайно виконати план хлібозаготівлі твердим завданням, вживаючи репресивних заходів до кулацько-заможної верхівки села.

5. Суду і прокуратурі запропонувати в терміновому порядку розібрати справи на злісних нездатчиків хлібозаготівлі, так по твердим завданням, як і контрактантів, практикуючи розбір справи на місцях.

6. Доручити фракції РКС та дирекції МТС і партосередкам повести роботу в напрямку висунення зустрічних планів хлібозаготівлі, з установкою здачі всіх лишків товарного хліба державі.

7. За кволу організацію хлібозаготівлі винести ДОГАНУ секретарям партосередків: ХВОЩІВСЬКОГО – т. ЗАХАРЧУКУ; БЕРЕЗДІВСЬКОГО – т. ЛЕВІНЧУКУ; Красноставського – т. ШЕВЧЕНКО та Киликівського – т. СТОЛЯРОВУ.

8. За опортуністичне ставлення до виконання планів хлібозаготівлі уповноважених сс. Гориці – т. ГІНДЗБУРГА; с. Хвощівка – т. КОЛОМІЙЦЕВА; с. Хоросток – т. ОКСАНА, як уповноважених зняти, справу про них передати до Контрольної комісії для притягнення до відповідальності. Уповноваженого по селу Довжки – т. РІМАРА за зовсім мляві темпи хлібозаготівлі, як уповноваженого з села зняти – справу про його опортуністичне ставлення до хлібозаготівлі передати до профспілки (РТС).

9. Фракції РВК голів с/р зазначених вище сіл притягти до судової відповідальності.

10. За недостатню увагу до хлібозаготівель по колгоспному сектору голові РКС винести догану. Одноразово попередити, що справа ліквідації прориву по колгоспному сектору вимагає мобілізації всього апарату РКС, правління та колгоспного активу на ліквідацію прориву.

11. Одноразово РПК попереджає уповноважених сс. Клепачі, Хоровець, Пашуки, Манятин, Хутір та Цвітохи, що в разі не буде зроблено перелому та в зазначені вище терміни не буде виконано плану хлібозаготівлі справу про них буде передано до Контрольної комісії.

10. Всякий виїзд уповноважених з сіл без дозволу РПК заборонити.

13. Доручити Зав. агітмасу додатково виділити 10 товаришів з активу для посилення в села. [...]

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.59-60. Копія. Машинопис.

II.

Зведення Славутського райкому КП(б)У про стан уборочної кампанії та хлібозаготівлі в районі

6 вересня 1931 р.

Таємно
ДО ЦК КП(б)У
В 9-й погрансектор

ХІД ГОСПОДАРЧО-ПОЛІТИЧНИХ КАМΠΑНІЙ

УБИРАЛЬНА кампанія закінчена за виключенням уборки фасолі, що зібрано на 95% (засіяно 262 га – зібрано 260 га); лянкі якої засіяно 1076 га – зібрано 874 га, або 81% та картоплі. Обмолочено жита 53,2%, пшениці 100%, ячменю 48%, овса 50%; злущено стерні 9630 га, що складає до плану 41%. Скирдування хліба закінчено. Ударним порядком переводиться обмолот хліба, мобілізовано всі молотарки та двигуни для обмолота в колгоспному секторі. Молотьба переводиться цілу добу.

ДО ОСІНЬОЇ ПОСІВКАМПАНІЇ переведена слідуєча підготовча робота: зібрано насіннєвого фонду: по пшениці 13700, або 90%; жита 12400 га, або 55%; страхфонду 3100, або 41%. Плани по сівбі в колгоспному секторі складені в 65 колгоспах, що складає 78%; по індивідуальному сектору доведено до 8848 господарств, або на 100%. Очищено посівзерна 14000 пудів, або 38%. Посіяно озиминного жита 265 га.

По району колективізовано 7648 господарств, що складає 51%, по орної землі 31095 – 45,9%. Ріст колективізації в нашому районі стоїть на рівні по зрівненню з станом на 1/VII-1931 року. Осіння посівкампанія ще не дала належного припливу до колгоспів. Зараз на селі почувається вичікуюча політика: «Побачим, що дасть розподіл наслідків господарювання», та з другого боку мають вплив різні чутки про війну. [Не]одноразово увага масової роз'ясовчої роботи була в першу чергу направлена на уборочну кампанію, скирдування. З початком масового осіннього сіву увага парторганізації скерована на виконання постанов XII-й райпартконференції, щодо 80% колективізації на осінь і весну 1932 р.

ХЛІБОЗАГОТІВЛЯ. На 1-е вересня план виконан: по колгоспному сектору – завдання 3003 тонн – виконано 511,928 тонн або 17%; по індивідуальному сектору – завдання 4836 тонн – виконано 765,579 тонн або 24,5%. По твердим завданням план 2570 тонн – виконано 581 т., або 22,6%. Загальний план 10409 тонн – виконано 1857 тонн або на 19,5%, як в колгоспному, так і індивідуальному секторі. Підготовлюють червоні валки з хлібом на день М'ЮД'а, коли передбачається заготовити до 400 тонн хліба.

З боку куркульні та к/р елементу навкруги хлібозаготовчої кампанії переводиться шалена антирадянська агітація, щодо зриву заготівлі. Твердоздатчики в більшості випадків заявляють, що «ми хліба не дамо, ідіть й беріть», самі-ж намагаються хліб вивезти і заховати, [не]одноразово підговорюють одноосібників, що: «КОЛИ ВИ НЕ ЗДАСТЕ ХЛІБА, ТАК ВАМ НІЧОГО НЕ ЗРОБЛЯТЬ». Куркульські господарства, що не в термін здали хліб по твердозавданням штрафуються, передаються до суду. Комісії обмолочують хліб. Є окремі менти, що комісії по хлібозаготівлі на селі доводили не реальні плани твердоздатчикам, в наслідок чого після обмолоту

хліба завдання не виконувалось.

По сінозаготівлі план виконано на 81%. Завдання 1800 тонн виконано 1458 тонн.

По м'ясозаготівлі на 5/IX-31 року план виконан: по рогатій худобі на 110,58%; по вівцям 68%; по свиням на 9,34%. Цифрові показники незадовільного виконання по свиням з'ясовуються. По перше: за рахунок не досить чіткого виявлення свиней по окремим селам, які підлягають до здачі в м'ясозаготівлю, та по друге: ВІДСУТНІСТЮ ДОРОСЛИХ СВИНЕЙ ТА НАЯВНОСТИ В БІЛЬШОСТІ МОЛОДНЯКА, якого не приймають на пункт УКРМ'ЯСО,

СЕКРЕТАР РПК /ОСПОВ/
ІНФОРМАТОР /МЕЛЬНІК/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.234, арк.27-28. Копія. Машинопис.

III.

Витяг з протоколу № 32/8 засідання бюро Славутського райкому КП(б)У щодо ходу м'ясозаготівлі та осінньої посівкампанії

11 вересня 1931 р.

СЛУХАЛИ: § 1. Доповідь про хід виконання плану по м'ясозаготівлі.

(тт. ЗАВГОРОДНІЙ, БЕЛЕНЧЕНКО)

ВИСЛОВИЛИСЬ:

Тов. МУНІЧ (Представник з Ленінграду по м'ясо-заготівлі): У районних заготовачів «УКРМ'ЯСО» та Райкоопспілки є опортуністичне ставлення до виконання постанов Уряду по м'ясо-заготівлі, який виконано лише на 59,9%, особливо відстає план по свиням, що виконано на 10,7%. Для зрушення таких темпів заготівлі «УКРМ'ЯСО» нічого не робить, за виключенням скликання наради рахівників «УКРМ'ЯСО» на низи представники «УКРМ'ЯСО» не спускаються. РПК треба урахувати роботу філії «УКРМ'ЯСО» забезпечити виконання плану по відвантаженню м'яса в Ленінград.

Тов. ЛЕЩЕНКО: Райкоопспілка раніше не мала обліку здачі худоби по твердим завданням. Філія «УКРМ'ЯСО» повинна організувати підкормочний пункт для свиней. Для повного укомплектування стада в колгоспах потрібно із'яти всю худобу (кращу) з району (з одноосібного сектору), але цього зробити не можемо. Філія «УКР-М'ЯСО» гальмує своєчасну виплату грошей здатчикам худоби. Тов. Беленченко не знайомий з проведеною інвентаризацією.

Тов. КОРНІЙЧУК: Філія «УКРМ'ЯСО» перекручує лінію партії, щодо виконання планів по м'ясозаготівлі. Вибраковочна комісія не має можливості підібрати продуктивну худобу для ферм, в зв'язку з відсутністю такої, «УКРМ'ЯСО» бугаїв-витворців убиває на бойнях.

Тов. РУДКІВСЬКИЙ: По м. Славуті пророблено міроприємства по виконанню планів по м'ясозаготівлі, є менти, що здають другі корови, а добрі залишають у себе, мені їх забрати не дозволили. Є робітники, що мають по дві корови, і нічого по лінії профради не зроблено, щодо здачі такими корів на заготівлю.

Тов. ЧУХРАЙ: У деяких районних робітників є тенденція, що плани виконують-

ся по м'ясозаготівлі самопливом, цю тенденцію треба розбити. На далі треба довести тверді завдання по м'ясозаготівлі, особливо свиням, до тих господарств, що мають тверді завдання по хлібозаготівлі, провести контракцію худоби, повести боротьбу з таємним убоєм худоби та з приватним ринком. Селищна Рада нічого не проробила по м'ясозаготівлі. В м. Славуті худоби є багато, особливо у чужого елемента.

Тов. ДАНЕЛЮК: Обліку по твердим завданням по м'ясозаготівлі в Райкоопспілці немає. З боку тов. ЗАВГОРОДНОГО не виконано постанови бюро РПК з I/VIII-31 року по м'ясозаготівлі. Райкоопспілка не виконала постанови бюро РПК про браковку худоби в колгоспах. Треба нажати на кулацько-заможну частину села, виявити такі господарства, довести тверді завдання, а серед бідняцько-середняцьких господарств повести широку роз'ясовчу роботу по м'ясозаготівлі. За таємний убій худоби треба провести показові суди і розгорнути рішучу боротьбу. Райпрофрадї треба зайнятись питанням по м'ясозаготівлі, розгорнув роз'ясовчу роботу серед членів профспілки. Філії «УКРМ'ЯСО» спуститись в низи й ознайомитись з ходом м'ясозаготівлі.

СЛУХАЛИ: §5. Про хід осінньої посівкампанії (т. КОРНІЙЧУК)

ВИСЛОВИЛИСЬ: Тов. ЯНУЛІК: Плани доведені до села та колгоспу треба уточнювати, бо є моменти нереальності плану.

Тов. ЧУХРАЙ: Ми з планами по сівбі не спізнались, бо Чорторійська наукова станція доказує, що цей період самий добрий до сівби, але не треба себе цим заспокоювати. Питання сівби треба загострити перед всіма установами та організаціями. Останній термін треба визначити 25/IX. Райгазеті широко висвітлювати хід осінньої сівби, для чого використати агрономію. Куркулів треба заставити посіяти, встановити термін до 15/IX, коли ж будуть зривати сівбу притягнути таких до права, провівши показові суди. Колгоспи повинні виконати в плановий термін плани сівби. Зведення по сівбі мусять бути забезпечені через уповноважених РВК.

Тов. ЧЕРНИШОВ: Куркульські господарства самі ліквідуються, є моменти, що куркуль з сім'єю сам виїхав на Північ. Треба заставити щоб куркулі посіяли свою землю. В РВК надсилають зведення с/р, а вони десь тут губляться, а РВК посилає нарочних до с/р і відносить за їх рахунок посилку.

Тов. КОТЛЯР: На куркуля потрібно нажати, щоб він виконав план по посіву, обов'язково, одноразово треба вже зараз підготувати колгоспи які могли б осилити землю, що залишиться незасіяною від куркульських господарств, а такий факт може бути, одноразово треба розгорнути масову роботу, щодо колективізації бідняцько-середняцької частини села.

Тов. ДАНЕЛЮК: Потрібно по землеустрою відводити куркульським господарствам землю подалі від Держжордону. Серед профспілок треба розгорнути роботу, щодо їхньої участі в осінній посівкампанії. Прорив у підготовці до сівби треба ліквідувати.

СЕКРЕТАР РПК /ОСПОВ/

З оригіналом згідно: Зав. заг. відд. РПК [підпис] /Добровичинський/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.61-64. Завірена копія. Машинопис.

II2.

Витяг з резолюції бюро Славутського райкому КП(б) У № 32/8 на доповідь про хід виконання планів м'ясозаготівлі

11 вересня 1931 р.

Бюро РПК констатує незадовільне виконання плану м'ясозаготівлі (виконано 59,9% річного плану), а також невиконання постанов Бюро РПК, від 1-го Серпня 1931 року – за що тов. ЗАВГОРОДНЬОМУ об'явити догану. За відсутність обліку по виконанні плану м'ясозаготівлі по твердим завданням Райснабу т. БАЛДЕРУ об'явити догану.

1. Фр. РВК, Райкоопспілці виявити кулацько-заможну частину села та тим кому не дано тверде завдання таким довести та негайно зняти доведені тверді завдання. Одноразово запропонувати фр. РВК та Райкоопспілці завести точний облік виконання м'ясозаготівлі твердоздатчиками.

2. Запропонувати тов. РУДЬКІВСЬКОМУ виявити у непманівській частини міста наявність худоби та довести таким тверді завдання, які стягнути в найкоротший термін.

3. Райкоопспілці, партосередкам та фр. РВК повести роботу щодо контракції худоби.

4. Райснабу, Райкоопспілці та фр. РВК повести рішучу боротьбу з таємним убоєм худоби. Органам юстиції в позачерговому та в показовому порядку розглядати ці справи.

5. Фракції РВК притягти до відповідальності С/р, які відстають в м'ясозаготівлі.

6. Партосередкам, фр. РВК та уповноваженим від РПК розгорнути широку масову роботу серед бідняцько-середняцьких мас про необхідність виконання планів м'ясозаготівлі, одноразово повести жорстоку боротьбу з куркульсько-зажиточною частиною, знявши в терміновому порядку худобу в останіх. [...].

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.65. Копія. Машинопис.

II3.

Витяг з резолюції бюро Славутського райкому КП(б)У № 32/8 на доповідь про план картоплезаготівлі

11 вересня 1931 р.

Бюро РПК ухвалює:

1. План картоплезаготівлі наданий від Наркомснабу в кількості 12193 тони затвердити.

2. Фракції РВК та директору гуральні т. ВІРНИКУ довести план по картоплезаготівлі до села, колгоспу до 16/IX та до двору до 20/IX-31 року. [...].

4. Довести тверді завдання куркульсько-заможній частині села від 5-ти до 8% дворогосподарств по району.

5. Від куркульсько-заможної частини вилучити валової продукції картоплі 50-

60%. Індивідуальному та колгоспному секторам нарахувати згідно контрактації умови з таким розрахунком, аби колгоспний сектор здавав не більше від індивідуально-го. Колгоспам, які мають відгодівчі пункти відсоток вилучення зменшити.

6. Куркульсько-заможна частина села мусить здати не менше 15-20% загально-го плану картоплезаготівлі по району

Терміни здачі встановити: для твердоздатчиків 1 жовтня; для інших до 1-го листопада. [...].

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.66. Копія. Машинопис.

II4.

Витяг з протоколу № 24/21 засідання президії Славутського райвиконкому щодо постачання хлібом працівників району

12 вересня 1931 р.

СЛУХАЛИ: Інформацію Голови Райспоживспілки про фонди постачання хлібом працюючих району, що не мають сільського господарства (т. ЛЬЧЕНКО).

УХВАЛИЛИ: Констатуючи загрозливий стан з постачанням хлібу населенню району, що не займається сільським господарством, в зв'язку з обмеженням Наркомснабом фондами постачання та не відповідністю таких в порівнянні до потреб, доручити Райплану скласти мотивовану доповідну записку до Центру.

Оригінал за належними підписами

З оригіналом згідно: Секретар РВК [підпис]

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4713, арк.111. Завірена копія. Машинопис.

II5.

Витяг з протоколу засідання Славутського райвиконкому щодо розвитку скотарства, перебігу сівби, хлібо та м'ясозаготівлі в районі

12 вересня 1931 р.

4. Доповідь про розвиток скотарства в районі на 1931 р. (комплектування ферм, поліпшення худоби) (Зав. РЗВ т. КОРНЕЙЧУК)

Констатувати, що кількісно худоба, як робоча, так і продуктивна зменшилась з приводу знищення молодняку в індивідуальному секторі (тайний убій худоби), що торкається колгоспного сектору, то з ростом такого, зросла і кількість худоби, крім цього необхідно відмітити, як збільшення самого процесу усупільнення крім робочої худоби і крупної рогатої та овець і свиней, а також величезне значення утворення промислових скотарських ферм на яких численно збільшилась кількість худоби, а також поліпшилась худоба якісно: ферми укомплектовано частково племхудобою й кращою по продуктивності, мається значне збільшення молодняку.

5. Доповідь про стан підготовки та перебіг сівби (т. НЕДЗВЯДОВСЬКИЙ)

Стан підготовки та перебіг сівби рахувати за надзвичайно небезпечний.

Президія РВК рахує що такий стан підготовки та сівби з'являється наслідком відсутності певної роботи, як райорганізацій – Райколгоспспілки, Райкоопспілки та МТС, а також повну відсутність роботи с/рад та с/організацій по розгорненню масово-політичної роботи, відсутність настирливої роботи колгоспів і т.інш.

Щоб забезпечити виконання плану осінньої сівби у встановлений урядом термін Президія РВК рахує необхідним:

Зобов'язати Райколгоспспілку, Райкоопспілку, МТС, Радгоспи Спиртотресту та Шовкотресту розгорнути саму широку масово політичну роботу серед колгоспів та селищанських виробничих товариств навколо здійснення намічених планів осінньої сівби.

Негайно відрядити на села весь радянсько-кооперативний актив та робітників хозорганізацій – для перевірки виконання директиви ЦК КП(б)У від 2/IX-1931 р. про переключення 85% тракторів, не менш 76% тягла на осінню сівбу та зяблеву оранку.

Широко розвернути взаємодопомогу секторові тяглом, машинами та робітною силою, приділивши виключну увагу організації міжколгоспної допомоги.

Запропонувати с/радам довести тверді завдання по засіву та зяблевій оранці до куркульських та заможних господарств, встановивши контроль за виконанням посіву в терміни та з обов'язковими виконаннями агротехнічних заходів.

До куркульських господарств невиконуючих виробничих завдань застосувати постанову Уряду від 4/IX-1930 р. на основі якої надається право вилучення землі та конфіскації с/г реманенту з передачею такого до колгоспів.

До окремих господарств, які злісно відхиляються від переведення робіт осінньої посівкампанії та переведення зяблевої оранки належить застосувати стягнення згідно чинного законодавства.

Протягом 3-х днів закінчити збирання насінньофондів по колгоспах, а також по індивідуальному сектору, в цей самий термін закінчити зерноочистку та, водночас, провести повністю протруювання зерна пшениці на 100%.

Закінчити засів обов'язково до 23/IX-31 р.

В справі зяблевої оранки с/р вжити всіх заходів аби до такої негайно було приступлено і закінчено не пізніше 1/X-31 р.[...].

Популяризувати серед Колгоспницької маси та активу села Постанови Колегії НКЗС про встановлення промислового фонду для нагороди земельних і колгоспних робітників.

Впровадити соцзмагання між колгоспами та сільрадами в справі найкращого переведення осінньої посівкампанії. [...].

6. Інформація про хід хлібо та м'ясозаготівель (т. БАЛДЕР)

Президія РВК констатує, що не дивлячись на те, що відповідне зрушення є в хлібозаготівлі, достатнього зламу по всім селам району не має.

Особливо відстають одноосібний сектор по контрактації та колгоспний сектор рівень яких стоїть нижче загального % по району.

Відмітити, що темпи заготівель загрозливі та не забезпечують виконання плану.

Не зважаючи на попередню постанову Президії, РВК с/радами Хутор, Мухарев, Клепачі, Красностав, Довжки не вжили відповідних заходів та не домоглись відповідного зламу.

Президія РВК зобов'язує всіх с/рад, уповноважених РВК, колгоспів домогтись рішучого перелому в найближчих днях, вживаючи самих рішучих заходів до кулацьких господарств повести боротьбу зі споживацькими настроями окремих колгоспів та зобов'язати контрактантів виконати свої завдання по встановленим термінам.

Президія РВК відмічає, що Райкоопспілка та Союзхліб недомоглись налагодити облік по поступленням та не виконали попередню постанову Президії в цій справі, а тому попереджається в останній раз, що в разі не налагодження обліку та організаційної справи на пункті до 15/IX, буде вжито організаційні заходи.

Доручити т. БАЛДЕРУ та тов. ВІНОКУРУ на протязі 5 днів мобілізувати з рахівничого апарату с[ільської] кооперативної системи для укомплектування апарату Райкоопспілки та Союзхлібу.

Зав. пунктом Союзхліба тов. ГУТКУ зауважити за невімлу організацію справи на пункті по прийомці та обліку поступившого хлібу.

Розверстаний план по мірчуку Райпостачвідділу підтвердити. Запропонувати Райконтролеру Союзхлібу щомісячно перевірити виконання завдання по підприємствам та притягнути винних до права.

Доручити тов. БАЛДЕРУ щоквартально інформувати Президію РВК про невиконання квартальних планів.

По м'ясозаготівлі констатувати, виконання плану по рог[атій] худобі 123%, по свиням 83% та по вівцям 10,7%, а в загальному 56,7%.

Відмітити, що окремі села майже припинили м'ясозаготівельну роботу, не ув'язуючи цю роботу з іншими кампаніями.

Як неприпустиме явище відмітити недостатній облік по твердим завданням, особливо по виконанню твердих завдань в серпні м-ці.

Для підсилення м'ясозаготівлі оголосити по всьому району штур-мовий декадник з 10-25 вересня на протязі якого зобов'язати всі сільради перевести відповідну роботу серед колгоспників, аби останні теж приймали участь в м'ясозаготівлі.

Відмічаючи моменти розвинення спекуляції, доручити райміліції посилити боротьбу з приватником, вживаючи рішучих заходів до спекулянтів, які з'являються на ринок.

Просити Прокуратуру розслідувати такі справи позачергово та перевести показові суди на місцях.

Зобов'язати Райкоопспілку протягом декади налагодити облік, особливо по твердим завданням.

7. Про правильну організацію відхідництва (т. БРОДЕР)

Констатувати, що багато господарників приймають на роботу колгоспників без відома правління, що вносить дезорганізацію в відхідництво, а тому заборонити господарникам вербовку робсили в колгоспах без відома інспектури праці та правління колгоспів.

Запропонувати с/р недопускати вербовку робсили та гужсили організаціями в тих місцях, які їм для вербовки не призначені інспектурою праці.[...].

16. Проект обов'язкової постанови про обов'язкове здійснення шкір з свиней, що їх забивають з метою підсилення заготівлі свинячих шкір і запобігання псування таких.

(Вн[іс] Секретар т. ОСТРОВСЬКИЙ)

Затвердити.

20. Інформацію Голови Райспоживспілки про фонди постачання хлібом працюючих району, що не мають сільського господарства. (т. ІЛЬЧЕНКО).

Констатувати загрозливий стан з постачанням хлібом населення району, що не займаються сільським господарством, в зв'язку з зменшенням Наркомснабом фондів постачання та не відповідністю таких в порівнянні до потреб, доручити Райплану скласти вмотивовану доповідну записку до Центру.

Оригінал за належними підписами.

З оригіналом згідно: Ст. Кореспондент [підпис]

ЦДАВО України, ф.1, оп.7, спр.1409, арк. 59, 54-61. Завірена копія. Машинопис.

Ш6.

Витяг з протоколу бюро Славутського райкому КП(б)У № 33/9 про рух колективізації та хід хлібозаготівлі в районі

21 вересня 1931 р.

СЛУХАЛИ: § 30. Про рух колективізації в районі (тов. ДЗЯБЧЕНКО)

ВИСЛОВИЛИСЬ: Тов. ГОПАНЮК: В колгоспах є моменти, коли вступають окремі члени сімей в колгоспи, так їх враховують як дворогосподарства, від чого значно збільшується дворів в районі. В час переведення всіх кампаній потрібно активність направити на втягнення одноосібників в колгосп.

Тов. ЯНУЛІК: На куткових зборах в селах взагалі ставляться питання про колективізацію, но не даються бригадирам по куткам конкретні завдання по вербовці.

Тов. ОСІПОВ: На місях недостатньо займаються питанням колективізації, що не забезпечує виконання постанови XII-ої райпартконференції, щодо колективізації району на 80%. Треба дати тверду директиву, щодо зворушення колективізації, провівши відповідну підготовчу роботу до дня колективізації, одноразово широко популяризувати досягнення, які є в колгоспах, через місцеву пресу, одноразово переглянути всі колгоспи в бік вилучення куркульні з колгоспів, які попрлазили туди, такий факт в Гутівському колгоспі. МТС зовсім ганебно провадить масову роботу серед населення обслуговуючих сіл, що треба негайно ж виправити. Уповноваженим та секретарям п[арт]-о[середків] розгорнути роботу по колективізації, розгорнув широку масову роз'ясовчу роботу зв'язуючи зі всіма господарчо-політичними кампаніями, особливо потрібно розгорнути роботу серед жінок: біднячок і середнячок одноосібниць. Потрібно відсталі села та колгоспи взяти на буксир більш сильними колгоспами та активом, щодо розвитку колективізації.

СЛУХАЛИ: § 31. Про хід хлібозаготівлі (т. БАЛДЕР)

ВИСЛОВИЛИСЬ: Тов. БОРЕВ: Хоча й є зрушення в надходженні хлібозаготівель, но все ж таки відповідних темпів немає. Цифрові данні не вірні, вони потребують перевірки. Ми виконали план на 41,3% і до I/X залишилось 10 день і 60% потрібно буде виконати, для цього потрібно мобілізувати всі сили. По колгоспам незадовільний відсоток хлібозаготівлі, на це потрібно звернути увагу. З боку окремих колгоспів є споживацькі настрої, що ставить під загрозу виконання планів по хлібозаготівлі. 18 колгоспів подали заяви, що плани нереальні, но перевібивши їхній стан виявилось, що заявки необгрунтовані і не вірні, такі правління треба притягнути до

права. Є менти опортуністичного настрою з боку окремих комуністів, працюючих на селі, уповноважені по с.с. Нетішин та Киликів недооцінили значення хлібозаготівлі і пленталися в хвості у куркулів. Т.т. КОРБЕЛЬ та ВІНОКУР без дозволу РПК виїжджали з сіл. В селі Хуторі де уповноваженим т. ВІНОКУР, відсоток по хлібозаготівлі зовсім низький. На пункті Союзхлібу безладдя, здатчики хліба чекають черги по 2 доби. Зведення своєчасно не даються. 20/ІХ є зведення лише на 15/ІХ. Держбанк гальмує своєчасну виплату грошей на зданий хліб [...].

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/

З оригіналом згідно:

Зав. заг. відд. РПК [підпис] /Доброчинський/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.72-73. Завірена копія. Машинопис.

III7.

Витяг з резолюції бюро Славутського райкому КП(б)У про рух колективізації в районі

21 вересня 1931 р.

1. [...] Бюро відмічає, що хід колективізації в районі являється незадовільним. За літні місяці зросту майже не було, за Серпень та Вересень помічається здвиг в бік росту, але темпи росту не забезпечують виконання постанов партії та XII-ої райпартконференції, щодо переведення району на суцільну колективізацію в цьому році.

2. Незадовільні темпи росту колективізації являються тому, що вся робота на селі, яка переводиться в зв'язку з господарчо-політичними кампаніями не пов'язана з дальнішим ростом колективізації. В більшості сільські та колгоспні партосередки не бажають вести спеціальної роботи серед бідняцько-середняцько-колгоспних мас села, покладаючись на самоплив, та зовсім незадовільний зріст колективізації в селах: Дяків – 23,6% колективізації; Варварівка – 11%; Ріпище – 13%; Радошівка – 30%; Манятин – 19,3%; Комарівка – 30,5%; Крупець – 14%; Мухарів – 20,7%; Мирутин – 19%; Нараївка – 22,7%; Гориця – 13,2%; Хвоцівка – 22%; Красносілка – 21,6%; М.Скнит – 20%, які повинні ліквідувати негайно прорив в справі колективізації.

3. Невикористані й популяризовані досягнення, які маютьсся в колгоспах серед індивідуальників.

4. Роль МТС в справі колективізації являється зовсім недостатньою не дивлячись на попередження з боку РПК в цій справі.

НАДАЛІ БЮРО ПРОПОНУЄ ПАРТОСЕРЕДКАМ та РАЙКОЛГОСПСПЛІЦІ на протязі Вересня та Жовтня місяця добитись організації масового припливу бідняцько-середняцьких мас села в колгоспи [...].

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.81. Копія. Машинопис.

III8.

Витяг з протоколу засідання Славутського райвиконкому щодо розгляду звіту Клепацької сільради по колективізації

22 вересня 1931 р.

5. Звітна доповідь Клепацької сільради (Голова с/р. ЛЕВОСЮК).

Співдоповідь по обстеженню (т. ПОПАДЮК).

Доповідь та співдоповідь по обстеженню прийняти до відома, висновки і пропозиції дальшої роботи затвердити:

1) Констатувати, що в роботі с/р є частина досягнень.

С/р скерувала свою роботу, на протязі року першого півріччя під кутом зору соціалістичного будівництва являється організатором колективізації, завдяки чому на весняну посівкампанію % колективізації піднявся з 17 до 55%, а також весь час проводиться тісна ув'язка колгоспу з радою. Справилась с/р з весінньою посівкампанією, завдяки чому є приріст посівплощі, а також і уборочну кампанію.

Всі минулі фінансові кампанії с/р виконала майже на 100% [...].

В діловодстві помічена чіткість та своєчасність роботи, та поруч з цими досягненнями в останій час помітно відставання в роботі с/р (пасивність) декотрих членів с/р в наслідок чого:

1) Стан заготовлі на сьогоднішній день є загрозливий через те, що с/р не спрямувала цю роботу по ударному, не набрала боєвих темпів до індустріального сектору, по якому мається прорив (виконано 27-30%), а також і осіння посівкампанія проводиться кволо: по індивідуальному сектору посіву 50%, колгоспу – 48%, до цього насіннові й харчові фонди та страхфонди зовсім не стягуються, що відбивається на переведенні осінньої посівкампанії та підготовки до весняної посівкампанії.

2) В останій час мало посідає місце в роботі с/р та колгоспу, щодо втягнення нових членів до колгоспу і ріст колгоспу майже припинився. Мається цілий ряд бідняків, які ще поза колгоспом через відсутність політично-виховної роботи серед них, а також неналагоджено будівництво в колгоспі яке належало закінчити в 1930 р. по плану не закінчено й досі, через позапланове будування.

3) Нема достатньої плановості в роботі с/р та її секцій через що є відставання в переведенні політично-господарських кампаній, до цього ж відсутня масовість, а також недостатня робота громадських організацій КНС, СТВ, Спорт. т-ства тощо.

4) Тісного зв'язку зі своїми виборцями с/р немає: відчитується дуже рідко, закони та постанови Уряду, рішення з'їздів та партії недостатньо популяризуються й до мас не доходять.

Відмічаючи всі ці недоліки надалі с/р необхідно проробити слідує:

2) Закріпити здобутки досягнення в галузі колективізації й зліквідувати залишки куркульства на цій базі та спираючись на політичну активність та виробничий ентузіазім колгоспних мас, спрямувавши й надалі свою роботу на остаточне завершення суцільної колективізації в короткий термін разом з тим запровадити зміцнення колгоспу через чітку організацію та раціоналізацію праці на засадах підрядництва, соцзмагання та ударництва.

4) Зліквідувати маючийся прорив в осінній посівкампанії та по частині зби-

рання страховки і насіннєво-харчових запасів СТВ, яку роботу закінчити повністю до 1 жовтня та вжити рішучих заходів щодо виконання хлібозаготівлі на протязі 10 днів в першу чергу запровадити наказовість виконання членами с/р та активом села, разом з тим до заможної вірхівки села та до твердоздатчиків застосувати термін денного виконання.

6) Зліквідувати прорив маючийся в виконанні квартального плану мобілізації коштів та взагалі посилити роботу щодо виконання всіх політично-господарських кампаній достроково.

7) Виконати бюджет по прибутках на 100%, а в видатковій частині треба домогтись максимальної економії.

6. Звітна доповідь М[ало]Скнитської сільради (Голова сільради т. РУДЮК).

Співдоповідь по обстеженню (т. ПОПАДЮК).

Доповідь взяти до відома та висновки по обстеженню затвердити.

Відмітити, що робота с/р в незадовільному стані, а тому для оздоровлення та покращення роботи надалі необхідно проробити наступне:

5) Посилити та вжити рішучі заходи, щодо виконання хлібозаготівлі на протязі 10 днів в першу чергу запровадити показовість виконання с/р та активом села до заможної верхівки села та до твердоздатчиків.

7) С/р скерувати свою роботу щодо налагодження такої по всіх ділянках роботи в колгоспі та втягнення всіх одноосібних господарств до колгоспу, спрямовуючи свою роботу щодо суцільної колективізації та на базі якої ліквідувати куркуля, як клас.

10) Закінчити осінню посівкампанію на протязі тижня повністю, як в колгоспі, так і в індивідуальному секторі, запровадивши виконання агромінімуму.

11) В одnodенний термін закінчити списки самообкладення, роздавши повідомлення дворого господарствам про внесення.

14) В тижневий термін стягнути повністю, як внески, так і насіневі позики СТВ та страхфонди, разом з тим відмітити зовсім відсутнє керівництво з боку Голови с/ради т. РУДЮКА уперте та не виконання розпоряджень РВК в цій справі, а також преступне ставлення Голови СТВ до переведення цієї кампанії в визначений термін, в наслідок чого не стягнуто внески та позики цього й минулого року, через яке ставлення не переведено роботу та зірвано кампанію, що відбилось на переведенні осінньої посівкампанію та підготовчої роботи до весняної посівкампанії, що ставить під загрозу допомогу в осінній та весняній посівкампанії бідняцько-батрацьким колам села, за що Голові с/р т. РУДЮКУ винести сувору догану з попередженням, а Голову СТВ т. САВЧУКА притягнути до судової відповідальності.

7. Плани заготівлі олійних культур, прядива, картоплі та соломи (т. БАЛДЕР).

Плани по заготівлі олійних культур, прядива, картоплі та соломи, які затверджені секцією постачання та доведені до села та колгоспу підтвердити.

Затвердити встановлені норми здачі по контрактації з га Райпостачвідділом, а саме:

	для колгоспів та колгоспників	для одноосібників
Льон	4 цент.	4,25 цент.
Конопля	3 цент.	3,25 цент.
Лянка	3,50 цент.	3,75 цент.

Мак	4 цент.	4,50 цент.
Картоплі	4 тони	5 тон
Соломи	1 цент.	2 цент.
Прядиво	1,50 цент.	1,60 цент.

Встановити слідуочий остаточний термін по здачі з контрактації для всіх заготівель:

По олійним культурам	до 1 листопада
По картоплі	до 15 листопада
По прядиву	до -//-
По соломі	теж

Куркульським заможним дворого господарствам довести по всім вище означеним заготівлям тверді завдання до двору в кількості 5-7% загальної кількості дворого господарств з зобов'язанням здати від валової продукції слідуочі норми, а саме:

Льон	90% від валового збору
Конопля	75% від валового збору
Лянка	80% від валового збору
Прядиво	90% від валового збору
Картопля	60% від валового збору
Солома	60% від валового збору

Встановити остаточний термін по виконанню твердих завдань по слідуочим видам заготівель, а саме:

Олійні культури	до 15 листопада
Прядиво	до 1 грудня
Картопля	до 15 листопада
Солома	до 1 грудня.

Єдиними заготовачем картоплі по зоні гуральні залишити Аннопільську гуральню, та села Кам'янку, Цвітоху, Романіни, Комарівку, Сільце, Барбарівку, Голики, Радощівку, Сивки та населені пункти Хоровецької С/ради, прикріпити до Спожиспільки для заготівлі картоплі для місцевого робітничого постачання себ-то виключно для закритих їдалень, поскільки вищезначені села мають лише незначну кількість лишків картоплі та знаходяться в віддаленості від гуральні.[...].

Всім с/радам розгорнути масову роз'яснюочу роботу навколо цих заготівель, мобілізуючи колгоспну бідняцько-середняцьку масу на боротьбу з куркулем та дати рішучу відсіч всім оппортуністичним елементам які ставлять опір в виконанні планів.

ГОЛОВА /ЧУХРАЙ/
СЕКРЕТАР /ОСТРОВСЬКИЙ/

ЦДАВО України, ф.1, оп.7, спр.1409, арк. 38-47. Завірена копія. Машинопис.

119.**Торговий лист на продаж майна мешканця с. Довжки Янчука Т. за невиконання хлібозаготівель**

25 вересня 1931 р.

Торговий Лист

На продаж майна у гр-на с. Довжки Янчука Тихона за невиконання штрафу за невиконання хлібозаготівлі в сумі крб. коп., не внесення с/г податку крб. коп., страховки крб. коп. і інших заборгованностей крб. коп. разом на загальну суму крб.коп.

Прізвище й ім'я покупця	Назва майна	ціна	торги		Підпис покупця
			крб	коп	
с/г артіль Потапчук МТС (Чикринов) Сель-тво Нікитчук	хата	100	104 101- 105	105	
Потапчук	клуня	власна		50	[підпис]
с/г артіль	культиватор	власна		7	[підпис]
с/г артіль	коні 2	власна		20	[підпис]
Афанасьєв	шафа			2	25
Вдовиченко	шафа	власна		8	75
Васькевич	канапи 2	власна		15	
Потапчук	віз	власна		35	[підпис]
			243		

ДАХО, ф.Р-1229, по.1, спр.18, арк.69. Оригінал. Рукопис.

120.**Витяг з протоколу засідання Бюро Славутського райкому КП(б)У щодо виконання додаткового плану хлібозаготівлі**

1 жовтня 1931 р.

Таємно

СЛУХАЛИ: § 10. Про додатковий план хлібозаготівлі в кількості 1000 тон хліба.

УХВАЛИЛИ: § 10. Просити ЦК КП(б)У наданий додатковий план в кількості 1000 тон жита перемінити на фуражні культури, маючи на увазі, що через недорід жита в районі – виконати неможливо.

По цьому питанню скласти доповідну записку в ЦК КП(б)У і НАРКОМСНАБ.

Секретар РПК [підпис] /ОСПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.90. Завірена копія. Машинопис.

121.**Витяг з протоколу № 34/10 засідання Бюро Славутського райкому КП(б)У щодо осінньої посівкампанії та хлібозаготівлі**

1 жовтня 1931 р.

СЛУХАЛИ: § 4. Про стан осінньої посівкампанії (т. КОРНІЙЧУК).

ВИСЛОВЛЮВАЛИСЬ: т. ЯНУЛІК: Райземвідділу треба добитись точного обліку бо окремі сільради зовсім не мають обліку по сівбі. С/Р не приймаються заходи, щодо своєчасної сівби по індивідуальному сектору.

т. ЧЕРНИШОВ: Куркульня відмовляється сіяти озимину. В Полянській сільради є точний облік по сівбі.

т. ЛУКАЩУК: Сільради дають зведення – не точні, і їх треба буде перевіряти. Куркулів треба заставити засіяти поля і перевірити це, бо коли тепер не буде прийнято заходів, так може бути не засіяно багато землі.

т. ЧУХРАЙ: По виконанню плану сівби по пшениці є прорив, на це треба зробити наголос й заставити, як колгоспи, так і індивідуальників план виконати. Страхові фонди не збираються і не повертається весняний борг – це прорив, зібрано лише 12% по ТВД. Бюро на це повинно зробити наголос. Одноразово з сівбою треба і закінчити зяблеву оранку, яка дуже потужно просувається вперед. Куркульську землю, яку не засіває куркуль треба колгоспам засіяти, но є моменти, що під впливом куркуля відмовляється середняк сіяти озимину, і сільради не перевірили причини відмовлення сіву приймають адміністративні міри, а не переводять роз'ясовчої роботи. Дощі, що надалі на протязі 7 днів затримали виконання плану засіву, но на дощ опиратись не можна.

т. ОСІПОВ: На дощ опиратись не можна. Деякі сільради закінчили сівбу давно, через те, що там була поставлена ударна робота по сівбі, а в деяких селах план виконано на 9%, земвідділу треба звернути увагу. Агрономія не використана повністю. До 10/X закінчити сівбу на 100%, відповідальність за сівбу покласти на уповноважених. Відсотків 4 не буде засіяно куркульської землі, що складатиме 1000 га. Земвідділу треба забезпечити засів цієї землі пшеницею та житом через колгоспи. Перевірити точно фактичний засів озимини. Контроль повинен бути точний, аби не було таких випадків, які є тепер, що дали в минулому році с/ради зведення по засіву пшениці, а при хлібозаготівлі виявилось, що пшеницю не сіяли. Треба повести широку масову роботу, щодо засіву контрольної цифри по пшениці. Зяблевку треба закінчити, РЗВ треба загострити на цьому увагу. Страхові фонди СТДД повинні бути зібрані і то тепер, а не чекати до весни.

УХВАЛИЛИ: § 4. Резолюція прикладається.

СЛУХАЛИ: § 5. Про хід хлібозаготівлі по стану на 1/X-1931 року (тов. БАЛДЕР).

Співдоповідь МТС (тов. ГРІНЧУК)

ВИСЛОВЛЮВАЛИСЬ: т. БОРЕВ: Зробити висновки роботи по хлібозаготівлі в розрізі сіл дуже важко через те, що облік хлібозаготівлі на пункті СОЮЗХЛІБУ відстає, як по Кривинському пункту на 12 днів. В цілому по району план виконано на 54% фактично, а по обліку на 45,7%. Серпневе й Вересневе завдання виконано фактично більш, як на 100%, а по документам лише 92,6% та через те, що облік відстає

ми не можемо реагувати на хід хлібозаготівель в розрізі села – цьому вина Союзхліба. МТС не вживає заходів, щодо забезпечення машинами молотби по колгоспам. Колгоспи не виконують плани по хлібозаготівлі. Треба нажати на виконання плану по хлібозаготівлі так, щоб його негайно виконати. Треба секторні наради знов провести по району, з питанням виконання планових завдань по хлібозаготівлі.

т. ДАНЕЛЮК: Керівництво з боку МТС колгоспами по хлібозаготівлі відсутнє. По колгоспам, як в с. Яблунівці хліб розікрали, розбазарювали. План УКРСНАБУ в 1000 тонн треба прийняти, але не житом, а фуражними культурами.

т. ЯНУЛІК: По с. Корчику не вірний був облік сівби й нереальні завдання плану. Контрактантам по хлібозаготівлі нараховувалось завдання по хлібозаготівлі не на фактичну площу засіву. Відсутній облік ходу хлібозаготівель. Корчик нарахував страхівці чуть не 100% до плану наданого РВК. Метод ліквідації прориву по хлібозаготівлі в селах взят бригадами не вірний, його треба виправити.

т. ОСІПОВ: Була установка РПК про закінчення хлібозаготівель до 1/Х, але план по сей день виконано на 56,7%. За останній час зменшився відсоток по заготівлі твердими культурами, на що треба звернути увагу. Тов. ГРІНЧУК займався дворушничеством, висовує зустрічні плани по хлібозаготівлі, що є нереальним й в той час план не виконує. Ціла низка колгоспів обслуговуючи МТС не виконує плани по хлібозаготівлі. За опортуністичне керівництво тов. Грінчука передати до КК. Керівництво з боку Райснабу поки не годиться по хлібозаготівлі, до сього часу не перевірено плани колгоспів, що подали заяви з нереальності планів, що дезорганізовує хід хлібозаготівель. На пункті «СОЮЗХЛІБУ» треба зробити оргвыводи і Житомирській Конторі прийняти заходи, щодо оздоровлення стану пункту СОЮЗХЛІБУ. План по хлібозаготівлі треба виконати до 15/Х.

УХВАЛИЛИ: а) Бюро відмічає виконання плану по хлібозаготівлі на 26/ІХ 46,7%: по колгоспам – 47,9%, контрактантам – 46,4% та по твердозатчикам – 54%. Не дивлячись на задовільне виконання вересневого завдання, яке виконано на 92,6% все ж таки загальний стан хлібозаготівель по району являється незадовільним. Постанова бюро РПК від 21/ІХ про закінчення хлібозаготівель в Вересні місяці не виконана.

б) Загрозливий стан в виконанні хлібозаготівель по житі, пшениці та бобовим культурам поступ яких за останню декаду значно знизився від загальних культур, що вимагає в подальшому вжити самих рішучих заходів, щодо забезпечення виконання планових передбачень по зазначеним культурам.

в) Бюро відмічає, що з боку МТС не ведеться ніякої роботи, щодо плану колгоспами, за що директору т. ГРІНЧУКУ винести догану, запропонував йому до 10-го Жовтня повністю закінчити хлібозаготівлю по МТС.

г) Відмітити, що з боку Райснабвідділу не відчувається оперативного керівництва хлібозаготівлями, наслідком чого деякі колгоспи не виконали своїх планів – за що Зав. Райснабом т. БАЛДЕРУ винести догану.

д) З боку пункту СОЮЗХЛІБА не дивлячись на ряд парттягнень до Зав.пункта та допомоги, яка надавалась райорганізаціями все ж таки пункт свого прориву до цього часу не ліквідував, вчасності по Кривину, що не дає змоги своєчасно давати зведення Центру та позбавляє чіткого оперативного керівництва селами, запропонувати т. ГУТІКУ востаннє на протязі 3-х діб ліквідувати прорив на пункті, та просити ЦК вплинути на Житомирську Міжрайонну Контору СОЮЗХЛІБА, аби остання підсилила пункт кваліфікованими робітниками.

е) За опортуністичне ставлення члена партії – голови Улашанівського колгоспу т. КУХАРЧУКА, щодо здачі хлібозаготовки колгоспами винести догану, запропонував останньому на протязі 3-х діб закінчити хлібозаготовку.

ж) Доручити фракції РКС притягнути до відповідальності голову Яблунівського колгоспу за небажання виконати хлібозаготівель та розкрадення колгоспного хлібу.

з) Доручити РВК притягнути до карної відповідальності голову Прикордонної Улашанівської С/Ради за небажання виконати своїх власних завдань по хлібозаготівлі та відмовлення від тиску на куркуля.

і) Члена партії тов. РОМАНЮКА – голову Коломельської сільради за кволе виконання хлібозаготовки, недостатній нажим на куркуля та прийняття участі в розбазарюванні кулацького майна зняти з голови С/ради, вилучити з партії та притягнути до судової відповідальності.

к) Запропонувати партосередкам та уповноваженим добитись зусиллення темпів хлібозаготівлі, які б гарантували закінчення хлібозаготівель до 15/Х, одноразово використати для роботи на хлібозаготівлях колгоспників-ударників, які повернуться з Тракторобуду, доручивши РКС організацію з них 5 буксирних бригад для посилки в села та колгоспи.

л) З 5-го по 8 Жовтня перевести кущові наради по хлібозаготівлі: уповноважених, голів С/Р, виробничих т[оварист]в, колгоспів.

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/

З оригіналом згідно:

Зав. заг. відд. РПК [підпис] /Доброчинський/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.82, 85-87. Завірена копія. Машинопис.

122.

Витяг з резолюції Славутського райкому КП(б)У на доповідь Райземвідділу про хід підготовки до осінньої посівкампанії

1 жовтня 1931 р.

Заслухавши доповідь про стан осінньої посівкампанії, бюро відмічає, що стан такої знаходиться в незадовільному стані, а зокрема по пшениці. Таке становище з'явилося внаслідок того, що сільради та партосередки не зуміли пов'язати посівкампанію з другими кампаніями, які зараз переводяться. Також недостатнє керівництво з боку РАЙЗ'у, в наслідок чого в окремих селах стався прорив по посівкампанії. [...].

Відмітити, що деякі партосередки та уповноважені РПК майже не звернули увагу на посівну кампанію, як то: із сс. Бачманівка, Бесідки, Берездів, В.Правутин, Гориця, Довжки, Крупець, Корчик, Красностав, Манятин, Ногачівка, Понора, Потереба, Сільце, Селичів, Хоровиця, Хоровець, Хвощівка, Чернокали, що не виконали до 30% посівного плану, а тому уповноваженим РПК та секретарям осередків винести зауваження, запропонувавши останнім реалізувати повністю плани до 10/Х-31 року.

За байдуже ставлення до посівної кампанії, що вчинили цілковиту бездіяльність деякі с/р, як то: Бесідки – 20%; В-Правутин – 20%; Довжки – 12%; Красностав – 9%; Селичів – 18% посівного плану на 30/ІХ – ц.р., запропонувати фракції РВК

притягнути цих голів с/р до відповідальності. [...].

Відмітити, що маються випадки з боку куркульських, заможних господарств, щодо відмовлення від засіву земель, пропонувати фр. РВК, партосередкам та уповноваженим РПК повести саму рішучу боротьбу з куркульнею, щодо засіву їхніх земель, у ухиляючихся відбирати землю, посівматеріал, реманент, передаючи колгоспам для засіву.

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.88. Копія. Машинопис.

123.

Зведення Славутського райкому КП(б)У про стан уборочної кампанії та хлібозаготівлі в районі

1 жовтня 1931 р.

Таємно
ДО ЦК КП(б)У
/ІХ-й погрансектор/

ХІД ГОСПОДАРЧО-ПОЛІТИЧНИХ КАМПАНИЙ

План по хлібозаготівлі на 27/ІХ виконано на 46,7%, урахувуючи додатковий план: 1000 тонн (загальний план 10500 тонн). По секторах в такому розрізі:

ПО КОЛГОСПАМ виконано хлібозаготівлі.....	1439,937 тонн	або 47,9 %
ПО ОДНООСІБНОМУ СЕКТОРУ.....	2246,503 тонн	або 46,4 %
ПО ТВЕРДИМ ЗАВДАННЯМ.....	1223,948 тонн	або 54 %

У ці відомості не вішло надходження хліба по Кривінському пункту СОЮЗХЛІБА з 14-го Вересня, через запізнення подачі з пункту зведень. Коли урахувати фактичне поступлення хліба на пункти на 1/Х, так план по хлібозаготівлі виконано на 54%.

Серпнево-Вересневий план виконано на 107% – заготовлено хліба 5700 тонн.

Ганебно відстає пункт СОЮЗХЛІБ з обліком, через що РПК немає можливості відповідно реагувати на хід заготівель в розрізі сел та секторів, і не дивлячись на попередження Зав. пунктом та винесення йому догани й суворої догани, але ж облік не налагоджений.

РПК поставив питання перед Житомирською Конторою СОЮЗХЛІБА про забезпечення наших пунктів відповідним керівництвом та своєчасним обліком хлібонадходжень.

За ганебне відставання по хлібозаготівлі та опортуністичне ставлення до роботи вилучено з партії уповноваженого РПК по с. Нетішину тов. КЛІМЕНТЬЄВА, та винесено догани декільком секретарям селпарт. осередків та уповноваженим РПК. *Вилучено з партії голів с/р сел Коломле та Куткі.*

Крім уповноважених, члени бюро РПК виділені секторними уповноваженими для формування ходу хлібозаготівель. На 6-7 Жовтня скликаються у друге секторні наради голів сільрад, голів колгоспів, секретарів партійних та комсомольських осередків та уповноважених РПК по питанням хлібозаготівлі та осінньої посів. кампанії, з таким розрахунком, аби хлібозаготівлі закінчити в першу декаду Жовтня місяця.

З боку окремих колгоспів є споживчі настрої, які стараються розділити хліб

серед колгоспників, посіяти, а потім лише здати хлібозаготівлі. Низка колгоспів подали заяви в РАЙСНАБ про нереальні плани хлібозаготівель, що було перевірено й плани виявились реальними. З цими настроями виведеться боротьба вплоть до заміни керуючого складу колгоспів.

Куркульський та антирадянський елемент всіма засобами намагається зірвати виконання планів хлібозаготівель, розповсюджуючи всякі провокаційні слухи, та самі ухиляються від задачі хлібозаготівлі, закопуючи такі в землю (Полянь). Крім того, що повсякденно розповсюджують слухи «в хуткій, майбутній війні», куркульня веде агітацію, щодо організованого відмовлення від задачі хліба. Наприклад в с. Нетішині (на кордоні) група твердоздатчиків розповсюджувала слухи, що в с. Куневі (Ізяславський район) на ґрунті хлібозаготівель вибухло повстання селян, які буцім-то відмовились від збору врожаю, через те, що хлібозаготівельний план більший, ніж в минулому році. Слухи розповсюджені по цілому селу й населення їм твердо вірить. Ця група куркулів агітувала й за те, щоб й в селі нетішині організувати волинку на ґрунті хлібозаготівель. Куркуль СТЕПАНЮК серед групи селян казав: «Не здавайте хлібозаготівель, а також не ідіть в колектив й не підписуйтеся на позику», «В селі Куневі було повстання селян, після чого вони план по хлібозаготівлі не виконали. В селі Плужном (Ізяславський район) селяне залишили на полі урожай, аби не здавати хлібозаготівель. На весні обов'язково буде переміна влади, тоді я буду видавати активістів села. нам треба піти до прикладу Кунівців та Плужанців». В тому ж селі твердоздатчик ДАЦЮК ходив з біблією по селу, розповсюджуючи слухи, що хутко буде кінець Радвладі.

В селі Нетішині на 14/ІХ план по хлібозаготівлі був виконаний лише на 33,4%, після переведення відповідно-роз'ясовчої роботи на І/Х-ц.р. виконано план на 66,7%.

Куркульські господарства, аби хлібозаготівель не виконати, самі ліквідуються, підпалюють свої господарства (Кривін), спродають все майно, сушать сухарів по 15 пудів, чекають висилки (Полянь). Куркуль села Полянь спродав своє майно й виїхав на Північ заявивши, «що всеїдно вишлють на Сєвер».

ІІ. М'ЯСОЗАГОТІВЛЯ

На І/Х-ц/р план по м'ясозаготівлі виконано на 57,2%.

По рогатій худобі:	Завдання	Виконання	% виконання
	8186 ц.	10554,69	128,9%
По вівцям	1214	1072,66	88,3%
По свиням	11142	1275,66	11,4%
По телятам	200	—	—
ВСЬОГО	22542	12903,01	57,2%

Зовсім малий відсоток по заготівлі свиней – 11% стає через недостатню кількість старих свиней в районі і здача молодняка не може покривати вазі завдання по свиням.

РПК на протязі Жовтня місяця заслуховував 2 рази питання про виконання планів м'ясозаготівель, давши тверду директиву уповноваженим РПК, секретарям партосередків, філії УКРМ'ЯСО, Райснабу та скотарспілці про повне виконання плану на протязі 1-ої декади Жовтня місяця, притягнувши до партвідповідальності Зав. Райснабом за халатне ставлення до м'ясозаготівель (відсутність відомостей по твердим завданням).

З боку фр[акції] Р.В.К. було допущено самопостачання худоби по колгоспах, що відбиралась за борги у куркулів, не вівши обліку, через «УКРМ'ЯСО» здачи такої, та не ураховування по нарядам надходження в молочні ферми колгоспів. Ця хиба була своєчасно виправлена й молочні ферми колгоспів комплектуються худобою лише, згідно нарядів, через філію «УКРМ'ЯСО».

III. ОСІННЯ ПОСІКАМΠΑНИЯ ТА КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ

На I/X по району 13967 га, що складає до загального плану 23116 га – 69,5%.

По секторам та культурам засіяно:

СЕКТОР	ЖИТО:			ПШЕНИЦЯ		
	завдання	виконано	% виконан	завдання	виконано	% виконан
Колгоспи...	5024	4794	95,4%	3737	1619	43,3%
Радгоспи...	400	242	64,2%	391	110	36,3%
Індивід.....	7508	5583	34,2%	5755	2109	36,3%
ВСЬОГО...	12933	10619	82,1%	9833	3338	39%

Малий відсоток засіву пшениці залежить від несвоєчасної підготовки землі під пшеницю, як в колгоспному, так і індивідуальному секторах, та відмовлення з сівби з боку куркульських та заможних господарств, які зовсім відмовляються засівати, озимину, проводячи агітацію серед індивідуального сектору, аби такі теж не сіяли, кажучи: «Не сійте озимину, бо всеодно заберуть жито та пшеницю на заготівлю».

Ведеться широка робота, щодо закінчення сіву до 10/X-1931 року на 100%. На засіданні бюро РПК, I/X винесено постанову, щодо закінчення сіву, повівши нажим на куркульські господарства, відбираючи від таких землю, насіння, тяглову силу, реманент. Ведеться широка роз'ясовча робота серед індивідуальників, в наслідок чого одноосібним відстаючим колгоспами допомагають в закінченні сіву та зяблевої оранки.

Зібрано насіньових фондів.....	27700 центнерів	або 31%
Зібрано страхфондів.....	2300 – //–	або 40%
Ощаджено насіння.....	32100 – //–	або 89%
Обмінено сортового зерна.....	2000 – //–	або 100%
Протруєно зерна, пшениці.....	7585 – //–	або 50%
Законтраковано озимини.....	6570 – //–	або 20%
Зорано на зяб.....	14850 – //–	або 30%

Куркульня намагається зірвати сівбу в колгоспах. В колгоспі села Килікіїва (прикордонне) куркулі, що пролізли в колгосп на весні 1930 р. в час посіву пшениці заміняли чистогатункову пшеницю на полуку. Колгоспниками цей злочин був своєчасно викритий.

В с. Солов'є (прикордонне) куркулі та антирадянський елемент веде агітацію серед жінок-колгоспниць, що: «хліб здадуть на хлібозаготівлю, зерно посіють й вам не зостанеться хліба, ідіть гуртом, розбивайте склади з хлібом, бо повміраєте з голоду».

В с. Нетішині (прикордонне) куркулі агітують, що на землях, що їм відрізано в даліні села та гірші не сіяти, бо хутко буде переміна влади й землю буде повернуто старого користування. Ця агітація розповсюджується по району й відмовлення від засіву куркулями землі мотивують відсутністю насіння. Колгоспи засівають землю

куркулів, що відмовляються від сіву.

Район колективізовано на 51%. Більшість сел, що розташовані по прикордонній смугі колективізовано на 80-100%, наприклад:

Д-Гора.....	87%
Н-Кривін.....	80,9%
Піддубці.....	96%
Потереба.....	85%
Головлі /чеське/.....	94,6%
Ганнопіль.....	100% і низка других сел.

З більшості цих сел розташовані в прикордонній частині, які проводять роботу по колективізації.

За останню декаду подано заяв про вступ в колгоспи – 86, но відсоток колективізації не збільшується в порівнянні з минулою декадою, через те, що в низці колгоспів вилучують куркульські господарства, які на весні 1930 року позалазили в колгосп, закрившись своєю активністю.

Разом з переведенням робіт по кампаніям: хлібозаготівлі, осінній посівної та других переводиться робота по розгорненню колективізації в такому напрямку, аби в цьому році район колективізувати на 80%.

МТС недостатньо переводить роботу по всім кампаніям, де є малий відсоток по хлібозаготівлі, осінньо-посівкампанії, а також не переводиться відповідно-масової роботи серед колгоспів обслуговуваних Машино-тракторною станцією.

РПК неодноразово звертався до Тракторцентру, щодо посилення керівництва н[ашою] МТС – присилкою більш сильного товариша замість директора тов. ГРІН-ЧУКА, але до сього часу ніяких належних наслідків немає. Райпартком прохає звернути на це увагу, та вплинути на Тракторцентр про надсилку відповідного товариша на посаду директора МТС. [...]

СЕКРЕТАР РПК /ОСПОВ/
ІНФОРМАТОР /МЕЛЬНІК/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.234, арк.29-32. Копія. Машинопис.

124.

Витяг з протоколу засідання Славутського райвиконкому щодо плану мобілізації коштів та заходи хлібозаготівлі

2 жовтня 1931 р.

1. Доповідь про виконання плану мобілізації коштів за III-й квартал і затвердження плану на IV квартал (Зав. РайФВ т. АНДРУШКО).

Заслухавши відчитну доповідь про виконання плану мобілізації коштів за III квартал і про завдання на IV квартал Президія РВК констатує:

1) Районний план за станом на 1 жовтня виконано на 66,7%. Такий незадовільний % виконання квартального плану спричинився з приводу того, що окремі ланки роботи [по] мобілізації коштів дуже відстали, а саме: Райощадкаса по вкладах виконала лише 11,8%, Райспоживспілка по паях виконала лише 38%, Райколгоспспілка по вступних внесках – 16,7% і спецвнески 7,3%, Райкоопспілка паї й вступні 28,7%,

специфічно 23,8% і акції с/г постачання 0,9%, внески на землевпорядження 19,6%, акції трактороцентру 18%.

2) З наведених цифр видно що Райкоопспілка, Райколгоспспілка, МТС (по акціях трактороцентру) та С/ради по внесках на землевпорядження – байдуже поставилися до роботи і через те вона в них зовсім незадовільна [....].

4) З с/рад особливо відставання відмітити: а) по с/г податку:

Берездів Укр.	40%	квартальн.	завдання
Нетішин	56%	-	-
Перемишль	36%	-	-
Потереба	29%	-	-
Цвітоха	36%	-	-

б) По позиції:

Аннополь	40%	квартальн.	завдання
Глинники	48%	-	-
Коломле	35%	-	-
Печиводи	10%	-	-
Сельце	34%	-	-
Стригани	20%	-	-

В той час, коли цілою низкою сільрад такі завдання значно перевиконано (Бесідки, Вулька, Головлі, Дідова Гора, Солов'є й таке інше). [...].

6) Щоб надалі не повторювати байдужого ставлення організації до мобілізації коштів покласти керівництво в цій роботі й цілковиту відповідальність за виконання планів на правління Райспоживспілки, Райкоопспілки та Райколгоспспілки, по філії Держбанку на тов. РОДИНА, по Райощадкасі на тов. КОПЧУКА, а в решті надходжень на тов. КОЛЕЖУКА.

7) План мобілізації коштів на IV-й квартал з зарахуванням недовиконаних обов'язкових надходжень в суммі 1.449.597 крб. затвердити.

Доручити Зав. Райфінвідділу тов. КОЛЕЖУКУ стежити за подекадним його виконанням і на всі недоліки своєчасно реагувати.

8) Щоб загострити увагу с[ільських] організацій на актуальному значенні мобілізації коштів в IV квартал скликати нараду з Голів с/рад, Голів виробничих т-ств, Голів Споживчих т-ств і Голів колгоспів на 10-13 жовтня б. р. Нарату перевести з обов'язковою присутністю представників Райорганізацій що займаються мобілізацією коштів.

На цій нараді рекомендувати учасникам її найширше застосовувати випробувані методи соцформ роботи – соцзмагання, ударництва, буксир і цілковита масовість в роботі. [...].

10) Пропонувати уповноваженим Райвиконкомом не ослаблювати уваги до мобілізації коштів на селі й покласти на них відповідальність за виконання завдання нарівні з головами сільрад.

11) Просити профраду, РайКНС і РК ЛКСМУ включитися в роботу по мобілізації коштів і через свою периферію, шляхом шефської допомоги с/радам реалізувати завдання з мобілізації коштів в IV кварталі в усій повноті.

3. Доповідь про хід хлібозаготівлі (Зав. Райснабвід т. БАЛДЕР)

Константувати виконання плану на 27/IX в загальному, по району на 46,7%, окремо по секторам – колгоспам – 47,9%, контрактантам – 46,4% та твердоздатчикам 54%.

Не зважаючи на те, що в основному (серпень та вересень) завдання наближається до виконання 92,6%, Президія РВК констатує, що в справі виконання продовольчих культур та зокрема бобових помічається значне зменшення що ставить під загрозу зриву плану цих культур.

Президія РВК попереджує всіх [Голів] с/рад та уповноважених РВК, що виконання річного плану буде рахуватись лише при умові виконання повністю та своєчасно продовольчих та бобових культур.

Для забезпечення планів бобових культур запропонувати всім с/радам провести роз'яснюючу роботу серед населення щодо здачі фасолі.

Відмічаючи особливу відсталість з боку колгоспного сектору, зобов'язати Райколгоспспілку в особі тов. ДЗЯБЧЕНКО, МТС в особі тов. ГРИНЧУКА забезпечити остаточне виконання плану по колгоспному сектору до 15 квітня, попередивши тов., [що] в разі невиконання будуть вжиті організаційні заходи за зрив хлібозаготівлі.

Зобов'язати Райкоопспілку в особі тов. ЛЕЩЕНКО остаточно виконання по контрактації до 15 жовтня вживаючи рішучих заходів до Голів Селищних вироб[ничих] т-ств які небажають працювати над виконанням планів.

Зобов'язати голів с/рад та уповноважених РВК не зупинятись з застосуванням найрішучіших заходів до твердоздатчиків.

В останій раз попередити Голів с/рад, які виконали річне завдання до 30% що в разі не забезпечення виконання плану на 50% до 6 жовтня справа буде передана слідчим органам для притягнення до відповідальності за зрив хлібозаготівлі.

Запропонувати тов. БАЛДЕРУ організувати 2 перехідні червоні прапори для передачі передодим селам по виконанню хлібозаготівельних планів.

Запропонувати Райспоживспілці виділити 400 крб. для преміювання осіб, які виявили свою преданність на хлібозаготівельному фронті. [...].

Рахувати необхідним переводити кушові наради Голів С/рад, колгоспів та уповноважених РВК на яких поставити відчитні доповіді Голів с/рад про хід хлібозаготівлі.

Голову Улашанівської (прикордонної) с/ради БАБІЙЧУКА за систематичне невиконання розпорядження РВК з роботи зняти та матеріали передати слідчим органам.

Доручити РСІ виявити на місці причину не виконання МТС свого завдання та винних притягнути до відповідальності.

Тов. ГУТКУ за несвоєчасну подачу зводок по хлібозаготівлі оголосити догану.

Константувати мляві темпи по мірчуку – всього 14%, запропонувати Райконтролеру підсилити темпи, забезпечити виконання, а також на черговому засіданні Президії РВК 22/X заслухати інформацію Райкоопспілки про виконання.

5. Доповідь про роботу Кутківської с/ради (Голова с/р тов. АРТЕМЧУК).

Співдоповідь по обстеженню (інструктор т. ПОПАДЮК).

Висновки комісії по обстеженню затвердити. Голову С/ради тов. АРТЕМЧУКА за викривлення класової лінії, непридатність його до роботи, невміле керівництво – з роботи зняти.

Доручити уповноваженому РВК т. РАЙЦІСУ скликати пленум с/ради й оформити цю справу.

ГОЛОВА /ЧУХРАЙ/
СЕКРЕТАР /ОСТРОВСЬКИЙ/

ЦДАВО України, ф.1, оп.7, спр.1409, арк. 30-37. Завірена копія. Машинопис.

125.

Витяг з протоколу засідання Славутського райвиконкому щодо виконання плану експорту хліба та хлібозаготівлі, обстеження Понорської та Потеребської сільрад

12 жовтня 1931 р.

2. Доповідь про виконання плану експорту (Райснабвід т. БАЛДЕР)

Константувати виконання 3-х квартального завдання по експорту с/г сировини на 103,1%. Зокрема по шкірсировині 106%, по жирсировині 180,6%, по утільсировині 52,6% та по молокопродуктам 109,6%.

Відмітити особливе відставання промекспорту що являється наслідком недостатньої уваги з боку господарчих організацій до справи експорту, як негативне явище.

Відмітити, що з боку Райкоопспілки не вжито будь-яких заходів до забезпечення плановго завдання.

Для забезпечення виконання плану IV кварталу Президія РВК ухвалює:

Оголосити місячник яйцезаготівлі з 15 жовтня по 15 листопада на протязі якого забезпечити 100% виконання річного плану по яйцезаготівлі.

З 10 листопада по 10 грудня оголосити штурмовий місячник заготівлі експорту по всім селам району.

Запропонувати Райкомісії по сприянню експорту на протязі 2-х декад проробити слідуюче:

Організувати по всіх с/радах району комісії по сприянню експорту з представників фінторговельної секції споживчої кооперації та колгоспу.

Плани по заготівлі експорту проробити на всіх пленумах с/рад та засіданнях колгоспів та покласти персональну відповідальність за виконання планів на Голів С/рад.

У виконання постанови Уповнаркомзовнішторгу зобов'язати заготовчі організації укласти умови з колгоспами та земгромадами по здачі хутміхсировини.

Доручити т. БАЛДЕРУ закінчити прикріплення заготовачів до сел та колгоспів до 1-го листопада б.р.

З 20 по 1 листопада провести нараду голів споживчих т-ств, Селищних виробничих т-ств на яких загострити питання експорту.

Організувати на всіх підприємствах, які виробляють експорт комісії по сприянню експорту, та покласти персональну відповідальність за виконання планів на директорів підприємств.

Відповідальність за виконання експортних планів покласти особисто на Голів Райспоживспілки т. ІЛЬЧЕНКО, по Колгоспспілці на т. ЛЕЩЕНКО та по Держторгу на тов. МЕЛЬНІЧУКА.

З приводу вибуття більшості членів Комісії організувати комісію по сприянню

експорту з слідуючих осіб: 1. Від Райспожспілки – т. ІЛЬЧЕНКО; 2. від Райкоопспілки – т. ЛЕЩЕНКО; 3. від Укрхутра – т. МЕЛЬНІЧУК; 4. від РВК – т. БАЛДЕР; від РКР – по виділенню останнього, під головуванням тов. БАЛДЕРА.

Доручити тов. БАЛДЕРУ винайти матеріальний фонд в сумі 300 крб. для преміювання осіб, які виявили свою здатність по цій справі запропонувати тов. БАЛДЕРУ організувати всю роботу по виконанню планів в такий спосіб, аби до 15 грудня забезпечити 100% виконання завдання IV кварталу.

Доручити РЗВ на протязі 2-х декад опрацювати практичні міроприємства щодо втілення завдань щодо експорту по всіх колгоспах, особливо по виконанню постанов Раднаркому щодо леконізації свинарства району.

2. Доповідь про роботу Понорської та Потеребської С/рад

(Голови С/р т. СЕМЕНЮК, ГАБРОНСЬКИЙ).

Співдоповідь по обстеженню (Інструктор РВК т. ПОПАДЮК).

Висновки комісії по обстеженню роботи Понорської та Потеребської с/рад затвердити. По Понорській с/рад.

1) Констатувати, що с/рада в цілому в переведенні політично-господарчих кампаній не справилась. Частина кампаній переводиться під відповідним впливом РВК.

В загальному роботу с/р рахувати незадовільною через непрацездатність декотрих членів с/р. [...].

2) Відмітити відставання по колективізації 26% на протязі жовтня й листопада в основному виконати директиву уряду в справі колективізації.

3) Маючийся прорив по уборці техкультури в колгоспі ліквідувати на протязі тижня, разом з тим закінчити посівкампанію та стягнення страхових та насінново-харчових фондів СТВ до 15/X, а до 20/X повністю закінчити хлібозаготівлю, зяблеву оранку та контракцію озимих культур.

По Потеребській с/рад.

1) До 25/X остаточно закінчити хлібозаготівлю вдаривши в першу чергу виконання по твердоздатчикам.

2) В справі колективізації домоглись в роботі С/р аби до Жовтневих свят забезпечити колективізацію села відповідним зростом.

3) Ліквідувати всю заборгованість по всіх податках.

5. Інформацію про хід хлібозаготівлі

(Райснаб т. БАЛДЕР).

Інформацію прийняти до відома. Запропонувати Райснабу організувати бригади та розіслати по відсталим С/радам аби забезпечити 100% виконання плану.

Звернути увагу уповноважених та Голів С/рад щодо лінії кулацько-зажиточного елементу виконання плану хлібозаготівлі мається прорив, а тому в час переведення святкування ДНЯ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ та ВРОЖАЮ виконати план хлібозаготівлі, особливо твердоздатчиками на всі 100%.

2/XI заслухати підсумки виконання плану хлібозаготівлі (Райснаб, Союзхліб).

По відсталим селам, що мають 30% виконання хлібозаготівлі Райснабу викликати тих голів с/рад на засідання секції Постачання до 15/X б. р.

ГОЛОВА /ЧУХРАЙ/
СЕКРЕТАР /ОСТРОВСЬКИЙ/

ЦДАВО України, ф.1, оп.7, спр.1409, арк. 24-28. Завірена копія. Машинопис.

126.**Витяг з залишкової відомості коригування районних планів хлібозаготівельної кампанії 1931 р.**

20 жовтня 1931 р.

/В тоннах/

Янушпільська	Шепетівський	Ст. Костянтинівський	Славутський	Ляхівський	Львівський	БЕРДИЧІВСЬКА ОКР	Назва району
10000	5800	20000	9500	7800	18400	Загальний попередній план	
3500	1000	3000	3000	1000	4300	Пшениця	В тому числі
3000	1300	3000	3500	1200	3000	Жито	
1600	2500	10400	1000	3400	7000	Фуражні	
400	600	1000	800	1200	1600	Круп'яні	
1500	400	2600	1200	1000	2500	Бобові	
-	1000	1500	1000	1000	600	Збільшено	Коректується
-	-	-	-	-	-	Зменшено	
10000	6800	21800	10500	8800	19000	Загальний новий план	
2500	1000	4000	3000	1000	4300	Пшениця	В тому числі
1500	2000	3500	4500	2200	3600	Жито	
2600	2700	10400	1000	3400	7000	Фуражні	
400	700	1000	800	1200	1600	Круп'яні	
3000	400	2500	1200	1000	2500	Бобові	

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4287, арк.128-132. Копія. Машинопис.

127.**Витяг з протоколу № 36/12 засідання Бюро Славутського райкому КП(б)У щодо хлібозаготівлі та обстеження Хоровецького колгоспу**

21 жовтня 1931 р.

СЛУХАЛИ: § 12. Про хід хлібозаготівлі в районі (тов. БАЛДЕР).

ВИСЛОВЛЮВАЛИСЬ: [...] тов. ЧУХРАЙ: За останні дні хлібозаготівля поступає по 30 тон, що є зовсім незадовільним. Колгоспам треба негайно закінчити обмолот й виконати план по хлібозаготівлі. Твердоздатчики виконали план на 75%. Є сільради, що не нажали як слід на куркуля. Уповноважених, що закінчили хлібозаготівлю в одних селах [треба] перекинути в відстаючі села. Організувати бригади

з активістів сіл і колгоспів, що виконали план й перекинути в другі відстаючі села. Все, що є в районі кинути на село в ущерб другої роботи.

тов. ЧЕРНИШОВ: У нас невиконання плану по хлібозаготівлі свідчить за те, що не перевірено, як слід, як колгоспи забезпечують виконання плану, треба всі колгоспи перевірити чи немає ще таких фактів, як в Хоровецькому колгоспі, і коли виявляться такі, так притягнути керівництво до права.

тов. БОРЕВ: Хлібозаготівля йде дуже мляво. За другу декаду Жовтня план виконано на 5%. Маємо значне падіння темпів хлібозаготівлі, не чим не обгрунтоване. Весь актив району негайно перекинути на село. Мусимо за 17 днів зробити 30%. не все гаразд справа стоїть в колгоспах. Колгоспи не відповідають за виконання хлібозаготівлі колгоспниками, що не усупільнили озимину, на що треба звернути увагу. Треба організувати бригади з колгоспів для допомоги колгоспам в виконання хлібозаготівлі. [...] Ми маємо терористичні акти з боку куркулів в зв'язку з хлібозаготівлею, [цьому треба] дати рішучу відсіч організацією червоних валок хліба.

тов. ОСПОВ: Останню декаду позорно ми здали темпи по хлібозаготівлі. Додатковий план в 1000 тон переведено з твердих культур на фуражні. Низка уповноважених та голів сільрад відстали в виконанні плану. Жати директиву до 1/ХІ по колгоспному сектору виконати план. Є директива НКС про форсування темпів по хлібозаготівлі за рахунок круп'яних культур. Райснабу треба в термін 1 доби розподілити додатковий план по фуражним культурам в 1000 тон. [...].

СЛУХАЛИ: § 13. Висновки обстеження комісією Хоровецького колгоспу. Комісія по обстеженню ХОРОВЕЦЬКОГО колгоспу т.т.: ЯНУЛІК, ДЗЯБЧЕНКО, ДАНЕЛЮК, щодо виконання плану хлібозаготівлі та зловживань, які вчинені головою колгоспу членом КП(б)У т. НОВАЛЬКІВСЬКИМ, який утаїв фактичну наявність зерна в колгоспі, відмовившись здати контрольне завдання по хлібозаготівлі, мотивуючи його нереальністю.

ВИСЛОВЛЮВАЛИСЬ: тов. ЧУХРАЙ: В Хоровці тов. Новальківський плентався в хвості куркульським тенденціям, або і керував цим. Персонально тов. Новальківський заявляв мені і тов. ОСПОВУ, що жита не хватить не тільки на хлібозаготівлю, але й на посів, а при виявленні комісією в колгоспі оказались лишки хліба. [...].

тов. ДАНЕЛЮК: Тов. Новальківський заявив, що жита в Хоровецькому колгоспі немає для хлібозаготівлі, а при обстеженні в колгоспі виявились лишки жита. В колгоспі була заведена урівніловка, но не видавались аванси по зароблених трудоднях. У тов. Новальківського не було бажання виконати план по хлібозаготівлі. Тов. Новальківський дискредитував [оваришів], що приїжджали в колгосп. Треба рішуче ударити по такому настрою. Уповноваженим по селам треба дати установку, щодо перевиконання плану по хлібозаготівлі.

тов. ШУШКІВСЬКИЙ: тов. Новальківський, як старий член партії не керував роботою по хлібозаготівлі. Уповноважений по селу Хоровцю тов. Касянчук (позапартійний) викачав хліб у куркуля і куркулька упала непритомна. [Тоді] НОВАЛЬКІВСЬКИЙ Касянчуку заявив: «Коли-б я був там, так тобі побив-би морду». Новальківський загуб в селі більшовицьке чуття. [...].

УХВАЛИЛИ: § 13. 1. Об'єднане засідання бюро РПК і Президії РКК КОНСТАТУЄ:

а) Голова Хоровецького колгоспу (він же і секретар партосередку та уповно-

важений по селу Хоровець) тов. Новальківський утаював товарів лишки колгоспу в розмірі 267 центнерів жита та 67 центнерів пшениці, при чому одним з методів утаєння зерна було зарахування доброго зерна до посліду.

б) Тов. Новальківський свідомо ігнорував директиви партії в справі хлібозаготівлі. Замість мобілізувати колгоспні та бідняцько-середняцькі маси на боротьбу за хліб, замість рішучого натиску та куркульсько-заможну верхівку села ЗАЙМАВСЯ БАЛАКАНИНОЮ ПРО : «НЕ РЕАЛЬНІСТЬ ПЛАНУ», чим загальмував виконання хлібозаготівлі по с. Хоровець. [...].

Видав колгоспникам авансів в кількості 1550 пудів жита та 566 пудів пшениці за їдоцьким принципом. [...].

СЕКРЕТАР РПК /ОСПОВ/

З оригіналом згідно: [печатка РПК]

Зав. заг. відд. РПК [підпис] /Доброчинський/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.101-106. Завірена копія. Машинопис.

128.

Витяг з резолюції Бюро Славутського райкому КП(б)У про розвиток тваринництва на 1932 рік

21 жовтня 1931 р.

[...].

2. На протязі 1932 року усупільнити рогатої худоби не менше 50%, вівців 70%, свиней 60% з загальної кількості худоби маючихся в колгоспників.

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.113. Копія. Машинопис.

129.

Витяг з протоколу засідання Славутського райвиконкому щодо роботи Ганнопільської гуральні та перебігу мобілізації коштів

23 жовтня 1931 р.

2. Доповідь про роботу Аннопільської гуральні (Директор Гуральні)

Постановили:

1) Константувати, що гуральня протягом всього господарчого року має значний прорив у виконанні промфінплану.

2) План осінньої посівкампанії по Радгоспу також не виконано.

3) За заводом виконано установку Уряду та місцевих організацій про перехід на місцеве паливо, але кількість торфу, яка вивезена на завод не забезпечує завод паливом на час бездоріжжя.

4) Будівництво воловні не закінчено до установленого терміну.

Прийняти до відома, що Заводуправою прийнято та переведено цілу низку раціоналізаторських міроприємств які надалі забезпечують виконання промфінплану.

Вважати за необхідне:

1) Адміністрації заводу прийняти рішучі заходи аби забезпечити виконання повністю завдання по виробництву за 4 квартал з урахуванням недовиконання за попередній час шляхом всебічного розгортання соцзмагання та ударництва серед робітників та адмінтехперсоналу. Особливу увагу звернути на проробку міроприємств забезпечуючи раціональне використання палива, зниження собівартості, підвищення продуктивності праці та перехід на госторг розрахунок окремих цехів.

2) Розгорнути роботу виробничих нарад своєчасно виконувати всі надані робітничі пропозиції що дасть змогу усунути вузькі місця в виробництві.

3) Вжити рішучі заходи до вивозу належної кількості палива аби забезпечити безперебійний хід виробництва на час бездоріжжя. Райінспектурі праці прикріпити належну кількість сел, які зв'язані з торфорозробкою для вивозки торфу та тирси до заводу.

4) Вважати за цілком приємліме відкриття торфорозробки вблизи гуральні (3 км). Підняти це питання перед Укртрестоб'єднанням про асигнування відповідних коштів для розгорнення довідкових робіт.

Земвідділу виділити площу торфовищ, яка розположена по селах Досін, Со-снівка та Райплану проробити питання експлуатації.

5) Не пізніше 25/Х закінчити повністю сівбу та переключитись на зяблеву оранку, запропонувати МТС допомогти тракторами Радгоспу Спиртотресту.

6) Вважати за доцільне Радгоспу завезти на весінній посівкампанії відповідну кількість гатункової технічної картоплі з інших Радгоспів системи УСО. Заводоуправі заздалегідь подбати про це.

7) Зараз же приступити до підготовки будівництва по Радгоспу, добившись відповідних асигнувань від УСО.

8) Не пізніше 15 листопада закінчити остаточне будівництво нової воловні і до 1/ХІ закінчити укомплектування худобою.

9) Райснабу забезпечити відповідними кормами (грубих) з децентралізованих заготовок коней радгоспу дав відповідні завдання окремим селам та колгоспам гуральні негайно приступити до заготівлі своїм апаратом.

10) Вважаючи, що хід заготівлі сировини картоплі проходить кволо, особливо колг. сільради (всього виконано 30% плану), що ставить під загрозу виконання плану, заготовити до 15/ХІ запропонувати адміністрації заводу посилити роботу по заготівлі картоплі, шляхом організації буксирних бригад для посилки в відстаючі села. Уповноваженим РВК та с/р вжити рішучих заходів до посилення темпів заготівлі картоплі, приймаючи заходи до злісних нездатчиків по прикладу хлібозаготівлі штраф передача до суду тощо, особливо до заможньо-куркульської частини села.

Колгоспспілці вжити заходи до колгоспів, які досі не здають картоплі, розіслав весь свій апарат по відстающим колгоспам.

11) Вважаючи на те, що гуральня переходить цілковито на місцеву сировину, виділити з загальної площі посіву картоплі 1932 р. для гуральні 2300 га. Земвідділу та Райколгоспспілці розверстати цей план по селам та колгоспів, гуральні негайно розпочати контракцію картоплі та подбати про забезпечення посівматеріалом зазначену площу.

12) Відмічаючи, що наданий план заготівлі картоплі для гуральні забезпечує гуральню неповністю поставити питання перед УСО про занарядження відповідну

сировину аби не було випадків простою заводу з-за відсутності сировини.

13) Вважаючи, що забезпеченість гуральні місцевим паливом та сировиною забезпечує перспективу розвитку гуральні, як база важкої промисловості.

Вважати за крайнє потрібне будування в 1932 р. ректифікаційного відділу при гуральні, що безумовно дасть належний господарчий ефект, як зниження собівартості та видатки по перевозці спирту на ректифікаційний завод.

14) Відзначаючи, що великий % на собівартість падає на доставку різних вантажів до заводу та розташування МТС в Аннополі вважати за потрібне включити до плану будування по РВК на 1932 р. шосейну дорогу Славута-Аннопіль, поставити питання перед УСО та Колгоспцентром про матеріальну участь в будуванні, техвідділу на протязі декади представити проект будування та вартість.

15) Гуральні зайнятись питанням перепідготовки кадрів і перебудови роботи гуральні на нових підвалинах соцзмагання, ударництва тощо. [...].

4. Інформацію Зав[ідувач] РайФВ про перебіг мобілізації коштів за 2-у декаду жовтня місяця (т. КОЛЕЖУК)

Президія Славутського РВК констатує, що виконання квартального плану мобілізації коштів на 2-у декади його на 18,8% (приймаючи на увагу передбачення до надходження в цих же дві декади 640 тис. крб., а зібрано лише 273 682 крб. або 42,9%) є цілком не задовільне й сталося з приводу байдужого ставлення до фінансової роботи, як райорганізацій так і селярад.

2. Взяті темпи мобілізації коштів не гарантують своєчасного виконання квартального плану й утворить цілковитий зрив мобілізації коштів про те свідчить хоча б така обставина, що в першу декаду жовтня зібрано 144 370 крб., а в другу лише 129 312 крб., або 90% від першої декади. Замість підвищення темпів, такі зменшуються.

3. Плани мобілізації коштів на IV-й квартал Крупецької й Лисицької с/ради за станом на 13 жовтня 1931 року не були обговорені на Президії, пленумі й активі с/ради і в цих с/радах в справі мобілізації коштів панує цілковитий самоплив.

4. Низка с/рад не серйозно поставилася до справи стягання с/г податку, страхівки, самообкладення і замість того аби цілком виконати директиви Райвиконкому щодо стягнення недоплат податків в примусовому порядку – цього не зробила, зовсім незадовільно виконавши свої завдання в цій галузі (Берездів за 2 декади мав зібрати 5800 крб., а зібрав 793 крб., або 13,8%; Вулька відповідно 11000 крб. – 1350 або 12%; Головлі 1200 – 110 або 9%; Дяків 4900 – 788 або 15%; Киликиїв 4900 – 304 або 6%; Корчик 6500 – 434 або 6,6% і Красностав 3100 – 196 або 6%).

5. Відмітити незадовільне виконання квартальних завдань Жуківською с/радою, Ногачівською 11,5%, Хоростоцькою 11%, М[ало] Правутинською 12%, Досінською 9,3% і Піддубецькою 15%.

6. Відмітити, що В[елико] Скнитська, Каменська, Бесідська і низка інших С/рад за 2 декади жовтня виконали квартальний план на 28-30% і таким чином вони ведуть перед в мобілізації коштів, а це свідчить про те, що робота по мобілізації коштів в цих с/радах переводиться поруч з іншими кампаніями.

7. Константувати, що ціла низка колгоспів завдяки бездіяльності Комісії сприяння при Райколгоспспілці і цих с/радах ще й досі не оформили підписки колгоспників в кредитних установах (Аннопіль, Бачманівка, Глинники, Довжок, Дяків, Жуків, Киликиїв, Корчик, Коломле, Манятин, Мирутин, В[еликий] Правутин, М[алий]

Правутин і М[алий] Скнит), а такі с/ради як Печиводи і Перемишель зовсім незадовільно виконують завдання щодо реалізації позики серед одноосібників (5% і 8%).

8. Відмітити незадовільне надходження сім'я на землевпорядження від трудгужвідбутку і це спричинилось тому, що цю ділянку роботи с/ради зовсім відкидають на задній план.

9. Райощадкаса замість припливу вкладів фізичних осіб в цих 2 декадах має відплив і взагалі протягом цих 2-х декад нічого не мобілізувала (вклади особового страхування, ринкові позики, фотозобов'язання) і по позиці зовсім незначні надходження.

10. Райкоопспілка ще й досі не спромоглась реалізувати акції с.г постачання й замість 4000 за декаду надходження становлять 500 крб.

11. Райколгоспспілка цілком по опортуністичному ставиться до справи мобкоштів зібравши за 20 днів 749 крб. замість 17600 крб.

Виходячи зі згаданого Президія Районного Виконавчого Комітету ухвалила:

1. Справу про Крупецьку с/р передати слідчим органам для притягнення Голови с/р МЕДВЕДЕВА і Секретаря ОЛІЙНИКА до відповідальності, а Голові Лисицької с/р ЛЕЛЯХУ Кондрату зауважити.

2. Запропонувати відстаючим с/радам, що перелічені в пунктах 4 і 7 констатуючої частини цієї постанови негайно зусилити темпи мобілізації коштів і до 7-го листопада перекрити прорив цілковитим виконанням плану жовтня і першої декади листопада

3. Головам С/рад Ногачівської, Хоростоцької, М[ало] Правутинської, Досінської, Піддубецької, Печиводської, Перемишельської й Жуківської с/рад за кволі темпи в мобілізації коштів – висловити зауваження з попередженням.

4. Попередити Райколгоспспілку, що коли 1 листопада не буде виконано жовтневого завдання, справу про винних буде передано слідчим органам.

5. Нагадати Райколгоспспілці, що термін реалізації акцій Сільгоспстачання закінчується, а вона завдання не виконує. Просити Прокуратуру прискорити розслідування справи Райкоопспілки, що є з того приводу у слідчих органів.

6. Доручити Завідувачу Райощадкаси і директору філії Банку зліквідувати прорив у реалізації позики серед селян-одноосібників, до 1 листопада оформити всю передплату колгоспників і видати всі виплачені облігації 1-го випуску п'ятирічки, зліквідувавши заборгованість по ній.

7. Запропонувати с/радам до 1 листопада цілком зліквідувати заборгованість по с.г податку, самообкладенню, страхівці, землевпорядженню й реалізації позики серед одноосібників, стягнувши такі в першу чергу і зараз же з куркульсько-заможної верхівки.

8. Запропонувати уповноваженим райвиконкому організувати роботу по мобілізації коштів у селах з розрахунком завершити виконання плану до 14 роковин Жовтневої революції. Попередити всіх уповноважених РВК, що за мобілізацію коштів вони відповідають в такій же мірі, як і за хлібозаготівлю.

9. В зв'язку з тим, що с/ради: Крупецька, Лисицька, В[елико] Правутинська, М[ало] Правутинська, Глинницька, Піддубецька, Киликиївська, Берездівська, Мирутинська, Радосівська, Улашанівська (прикордонна), Вульківська, Красноставська (Українська), Досінська, Ногачівська, Перемишельська, Хоростоцька, Печиводська не зробили майже жодного зрушення щодо виконання завдань мобілізації коштів –

зняти ці с/ради з фінансування аж до максимального виконання плану.

Запропонувати Головам Райколгоспільки, Райспоживспільки та Райкоопспільки вжити самих рішучих заходів до керівників кооперативних організацій цих сіл. Попередити уповноважених Райвиконкому тих сіл, що коли надалі вони так недбайливо ставитимуться до виконання плану мобілізації коштів, то про них питання буде поставлено на вирішення на наступне засідання Президії Райвиконкому.

10. Доручити заступнику Голови РВК (Зав. Фінчастини) тов. КОЛЕЖУКУ в окремих випадках застосувати фінансових репресій до с/рад та організацій самостійно в період між засіданнями Президії РВК.

11. На наступному засіданні Райвиконкому 2 листопада заслухати доповідь т. КОЛЕЖУКА про виконання цієї постанови с/радами та райорганізаціями.

12. Запропонувати с/радам стягнути цілком єдиний с.г податок та страхівку в жовтні місяці, а також розгорнути масово-пояснювальну роботу за повну сплату самоподаткування до 7 листопада.

13. Маючи на увазі що в деяких с/радах ще не стягнуто податків в експортних господарствах, що свідчить про опортуністичне ставлення с/рад та уповноважених Райвиконкому щодо натиску на глитаю, Президія Райвиконкому пропонує під особисту відповідальність голови с/ради та уповноваженого Райвиконкому вжити адмін[істративних] заходів до стягнення всіх податків з куркулів протягом 5-ти днів. Тов. КОЛЕЖУКУ докласти про виконання цього пакту постанови Президії Райвиконкому 2-го листопада.

14. Запропонувати Райколгоспільці та колгоспам протягом декади цілком зліквідувати заборгованість за куркульське майно, що передано колгоспам без боргів за несплату різних податків.[...].

ГОЛОВА /ЧУХРАЙ/
СЕКРЕТАР /ОСТРОВСЬКИЙ/

ЦДАВО України, ф.1, оп.7, спр.1409, арк. 13-23. Завірена копія. Машинопис.

130.

Витяг з відомостей Українського Колгоспцентру про роботу буксирних бригад по хлібозаготівлі та опір селян

Не раніше 23 жовтня 1931 р.

Классовая борьба

В настоящее время вокруг хлебозаготовительной кампании имеют место многочисленные случаи явной и скрытой ожесточённой классовой борьбы. Ликвидируемый как класс кулак старается всеми силами помешать выполнению хлебосдачи и другим кампаниям – повышению хозяйственной мощи коллективных хозяйств. По данным 24 районов было 74 случая поджогов, которые распределяются: по 6 районам было 11 случаев поджогов колхоза, по 7 районам было 35 случаев поджога хозяйств активистов колхозников, из которых только в Славутском районе сгорело 25 хозяйств. По трём районам было сожжено 14 клунь [...]. По 8 районам было 14 случаев поджога скирд.

По данным 23 районов было 28 случаев террористических актов со стороны кулачества на отдельных активистов и представителей власти, которые распределя-

ються: по 12 районах было 15 случаев убийств активистов.

ЦДАВО України, ф.559, оп.1, спр. 1657, арк.34-40. Копія. Машинопис.

131.

Зведення Славутського райкому КП(б)У про хід господарчо-політичних кампаній в районі

1 листопада 1931 р.

Тасмно
ДО ЦК КП(б)У
/IX-й погрансектор/

ХІД ГОСПОДАРЧО-ПОЛІТИЧНИХ КАМΠΑНІЙ

На 29/X-б.р. план по хлібозаготівлі виконано на 73,3%. В зв'язку з бездоріжжям частинно заготовлений хліб за останню п'ятиденку на пункт Союзхлібу не вивезений. РПК дав директиву про негайну доставку його в Союзхліб.

За останню декаду 25-26 переведено пленум РПК і РКК, де стояло питання про хлібозаготівлю, мобілізовано весь актив партійний й комсомольський на села на закінчення хлібозаготівлі до 14-ої річниці Жовтневих свят. на селах працює уповноваженими РПК 56 товаришів по хлібозаготівлі.

В ХОРОВЕЦЬКОМУ колгоспі (колгосп один з показових в районі), голова Правління тов. НОВАЛЬКІВСЬКИЙ, член партії 1917 року, заявив, що наданий план по твердим культурам, в частности жита колгосп виконати не зможе, коли виділена комісія перевірила дійсність заяви, – то виявилось, що в бухгалтерії не були вірні записи наявності жита (цифри зменшені), що жито було змішане з половиною, – за що тов. НОВАЛЬКІВСЬКОМУ винесено сувору догану з попередженням, з роботи голови правління колгоспу знято, знято з секретаря партосередку, та пленумом РПК і РКК вилучено його зі складу членів РПК. В відповідь на утайку хліба Хоровецьким колгоспом, колгоспи району організували червоні валки хлібозаготівлі та других кампаній. Відсталі обіцяли виконати план до 14-х роковин Жовтня.

При розгорненні роботи, згідно листа тов. КОСІОРА, від 20 Жовтня б.р. в районі виявились факти утайки хліба в БАЧМАНІВСЬКОМУ колгоспі, де група куркулів, що пролізла в колгосп й зайняли відповідні місця розкрадали колгоспний хліб й підривали роботу колгоспу. Ця згряя викрита, з колгоспу вилучена й передана слідчим органам.

Куркульня й ворожий антирадянський елемент категорично відмовляється здавати добровільно хліб. По всім селам району є випадки схову хліба. Бригади на місцях находять куркульський хліб, [який куркулі] закопують в землі, в лісі, переховують у бідняків і таке інше.

За останній час куркулі перейшли до терористичної дії. В селі Стриганах куркуль ДЕНЕСЮК М. убив 2-х комуністів т.т.: БРЕГА Яківа і БРЕГУ Олену в час роботи по хлібозаготівлі (Убивця утік).

В селі Довжках куркулі стріляли на комсомольця. В цьому ж селі куркулі задушили 10-ти річну дитину активіста та підпалили колгосп.

В селі РОВКАХ куркулі підпалили будинок активіста.

Таких фактів є багато¹. В відповідь на вбивство 2-х комуністів, колгоспи відповіли червоними валками хліба й огородини, а одноосібники масовим вступом в колгосп. По піприємствам винесли протести, відповіли передачею кращих робітників-ударників в партію.

II. ХІД ЗАГОТІВЛІ ПЛОДООВОЧІВ

На 1/XI план по картоплі виконан на 40%; по капусті 4%; цибуля 42%. По відсталім колгоспам по копці картоплі та уборки капусти організовано бригади.

По району не убрано огородини ще 80 гектарів. Прийняті міри до негайної ліквідації прориву, та своєчасного виконання планів по відправці огородини в промислові центри.

Для н[ашої] гуральні прислано в район 20 вагонів картоплі в той час, коли картопле заготівля в районі забезпечить гуральню сировиною повністю. Прислану картоплю дано розпорядження відправити по нарядам в ДОНБАС, но бракар її забракував всю й станція згрузила з вагонів, під відкрите небо, на її падав дощ. Комісія разом з представниками з Центру по заготівлі овочей найшли, що картопля для вживання була придатна, справу про це передано слідчим органам.

[...]

План по осінній посівкампанії виконано на 92,7%. По пшениці 79%, по житу 107%, по зяблевій оранці план виконано на 52%.

На пленумі РПК та РКК було загострено питання про осінню сівбу та зяблеву оранку, відмічено відставання в сівбі пшениці та оранки зяблі. За ганебну роботу директора МТС тов. ГРІНЧУКА знято з роботи та справу про його працю передано в КК. Винесено постанову закінчити повністю сівбу до 7/XI, а зяблеву оранку до .../XI-б.р.

Район колективізовано на 61,7%. По колгоспам розгорнута масова робота по вербовці одноосібників, бідняків й середняків в колгоспи. Виділені бригади з кращих ударників-колгоспників для роботи на кутках, ведеться робота по підготовці до масового вступу в колгоспи під час святкування 14-ої річниці Жовтневих свят.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/
ІНФОРМАТОР /МЕЛЬНІК/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.234, арк.33-34. Копія. Машинопис.

Примітка:

¹ Текст речення перекреслений.

132.

Витяг з протоколу засідання Славутського райвиконкому щодо стану колективізації, виконання фінплану по IV кварталу та притягнення винних за перекручування класової лінії

2 листопада 1931 р.

1. Доповідь про стан колективізації й наслідок розподілу господарювання в колгоспах
(т. СОЛОМЕНЮК)

Постановили:

1. Відмітити, що рух подальшої колективізації в районі далеко не задовільний.

2. Таке становище пояснюється відсутністю роботи навколо подальшої колективізації на місцях з боку С/р, колгоспів, організацій КНС та інших громадських організацій села та повне покладення на самоплив в цій справі не пов'язуючи питання подальшої колективізації з виконанням господ[арсько]-політичних кампаній на селі.

3. З метою досягнення зламу в зазначеній роботі та утворення нової хвилі припливу до колгоспів одноосібних бідняцько-середняцьких господарств – вважати за необхідне:

а) Доручити с/г секції та оргсекції РВК негайно проробити питання про перебудову роботи с/р відповідно до вимог організаційного й господарського зміцнення колгоспів та утворення масового припливу до них нових колгоспників.

б) З метою накреслення конкретних настановлень та загострення уваги навколо подальших завдань в галузі колективізації – поставити питання про це на черговому пленумі Райвиконкому.

в) Запропонувати Президії РайКНС домогтись певного зламу в роботі навколо подальшої колективізації з боку сільських організацій КНС та наймитсько-незаможницьких груп при колгоспах з якою метою скликати пленум РКНС вкупі з головами СКНС та керівниками н[аймитсько]-н[езаможницьких] груп.

г) Райколгоспспілці домогтись відповіднього розгортання роботи навколо подальшої колективізації по лінії колгоспів через колгоспний актив та кращих колгоспників.

д) Запропонувати Уповноваженим РВК, відповідно до вище зазначеного вжити потрібних заходів на місцях пов'язавши питання подальшої колективізації з виконанням усіх господарчо-політичних кампаній на селі.

4. В частині розподілу наслідків господарювання в колгоспах відмітити недостатне розгорнення масової роботи на місцях навколо цього питання.

5. Відмітити, що підготовча робота до розподілу прибутків в частині рахівництва та обліку, якій в низці колгоспів знаходиться в занедбаному стані за відсутністю відповідних кваліфікованих рахівників теж недостатня.

6. Беручи на увагу, що низка колгоспів, виконавших державні зобов'язання й закінчуючи виконання господарчих кампаній мають можливість приступити до розподілу прибутків – вважати за потрібне:

а) Схвалюючи почин РКС про прикріплення кращих рахівників колгоспів до відстаючих для допомоги їм в порядку позаштатного інструктажу – запропонувати РКС вжити всіх заходів до форсування підготовки й закінчення розподілу прибутків в цих колгоспах.

б) Запропонувати РКС домогтись посилення темпів виконання державних зобов'язань та господарчих політичних кампаній й рештою колгоспів, ведучи одночасно підготовку до розподілу прибутків з тим, аби в міру закінчення кампаній переводити й розподіл прибутків.

г) Зважаючи на кепський стан обліку й технічних кадрів в колгоспах – порушити питання перед РайпрофРадою про організацію технічної допомоги колгоспам лінією профорганізацій та профспілок.

д) Райколгоспспілці, С/р, Уповноваженим РВК та колгоспам, забезпечити розгорнення масової роботи навколо розподілу прибутків в колгоспах популяризації порядку розподілу та наслідків господарювання й господарчих досягнень колгоспів

– серед колгоспників та одноосібників тісно пов'язавши це з завданнями подальшої колективізації.

е) Доручити Редакції газети «Прикордонна Правда» мобілізувати громадську думку навколо розподілу наслідків господарювання в колгоспах через газету.

7. Одночасно відмітити недостатню роботу в галузі складання Фінпланів в колгоспах й доручити РКС поживавити цю роботу з тим, аби закінчити складання Фінпланів до 10/XI-31 р., зобов'язавши секторних уповноважених забезпечити виконання цього на місцях.

8. Звернути увагу РКС на форсування закінчення уборки картоплі і таке інше в колгоспах.

2. Про виконання Фінплану на IV квартал (т. КОЛЕЖУК).

1. Константувати, що порівнюючи з другою декадою в роботі по мобкоштв є певний здви́г, але недостатній, бо в цілому план виконано лише на 24,5%.

2. Відмітити с/ради, що ведуть перед у мобілізації коштів і гарно виконують завдання, виконавши їх за станом на 1/XI на: 1) Бесідська – 71,4%; 2) Перемишель – 65%; 3) Головлі – 59%; 4) Цвітоха – 50%; 5) Хоросток – 50%.

3. Зняти Перемишельську і Хоростоцьку С/ради з списку с/рад, щодо яких 22/X пристосовано Фінансові репресії й додатково пристосувати їх до таких с/рад: Бачманівка, Мухарев, Клепачі, Кутки.

4. Запропонувати Райколгоспспілці виділити персонально особу, яка б відповідала за виконання мобкоштв і повідомити РВК.

5. Через те, що в роботі по заощадженню не має здви́гу, оголосити місячник заощадження, для чого утворити тройку з т. КОЛЕЖУКА, КОПЧУКА, РОДІНА, представника Райпрофради й представника РК ЛКСМУ.

6. Райкомісії сприяння Держкредиту розгорнути роботу за довготермінову сплату позики III вирішального року.

7. Запропонувати Райспоживспілці налагодити справу припливу паїв і накладів, бо 13% виконання квартзавдання загрожує зривом 100% виконання плану.

8. Запропонувати с/р всю податкову заборгованність і внески землевпорядження стягнути негайно. За не нарахування внесків на землевпорядження Голів Глинницької й Бачманівської С/рад віддати під суд, а сліду́ючим головам с/р за зовсім незначні надходження по землевпорядженню винести догани з попередженням: Мухарів, М[алий] Правутин, Потереба, Берездів Укр[аїнський], Досін, Жуків, Корчик, Кривин, Понора, Хоровець, Хвощівка й Янушівка.

9. Не дивлячись на вимоги РайФВ до Полонського РВК про висилку б[увшого] касіра Аннопільського РВК СЛЮСАРЧУКА для здачі справ по III позиції індустріалізації, останій до цього часу не прибув, просити Н[ачальника] Полонської райміліції зобов'язати явкою СЛЮСАРЧУКА в Славу́ту.

Одночасно запропонувати всім сільрадам одержати в банку викуплені облігації III індустріалізації для роздачі позикодержцям.

10. Оскільки заборгованність по куркульських господарствах не забезпечена майже, бо таке продано на покриття проривів по хлібозаготівлі, доручити РайФВ після перевірки цієї справи скласти відповідні документи для списання цих недоплат за р[ахуно]к с/рад.[...].

6. Постанову Райподаткової Комісії від 23/X-31 р. по питанню притягнення до екс-

портного оподаткування гр-н по селу Кривину.

Постанову Райкомісії затвердити, Голові с/р т. Іванюку та с[ільської] податкової комісії за перекручування класової лінії та притягнення до експортного оподаткування господарств, що не мають зв'язку з сільським г[осподарст]вом оголосити догану.

7. Постанову Райподаткової комісії від 23/X-31 р.

Постанову затвердити, Голові Аннопільської с/р т. ШУСТЕРУ та Уповноваженому РВК т. КАРПЮКУ за перекручування класової лінії та притягнення до експортного оподаткування гр-н, що не мають зв'язку з сільським г[осподарство]м винести догану.

ГОЛОВА /КОЛЕЖУК/
СЕКРЕТАР /ОСТРОВСЬКИЙ/

ЦДАВО України, ф.1, оп.7, спр.1409, арк. 8-10, 12. Завірена копія. Машинопис.

133.

Витяг з протоколу засідання Славу́тського райвиконкому щодо осінньої посівкампанії та виконання плану хлібозаготівлі

12 листопада 1931 р.

1. Доповідь про попередні підсумки осінньої посівкампанії та підготовка до весінньої (т. НЕДЗВЯДОВСЬКИЙ)

Постановили:

Доповідь прийняти до відому, константуючи, що в основному намічений план засіву озимини виконано на 98,9%, по культурам виконання плану проведено по жити на 111% та по пшениці на 81,8%, план засіву жита на корм виконано на 100%.

Недосів пшениці пояснюється тим, що маневрування Фондами проведено не своєчасно та частково недостаточо насіння в індивідуальному секторі. [...].

Приймаючи на увагу, що засів озимини продовжується, необхідно такий закінчити разом з закінченням засіву закінчити й обмір засівів озимини, давши відомости до НКЗС та заслухати остаточні підсумки на засіданні Президії РВК 22/XI-31 р.

Зауважити, що контракція озимини проводиться незадовільно (56%), а тому запропонувати Райкоопспілці та МТС закінчити контракцію до 20/XI, подавши відомости до РЗВ, а також вжити всіх заходів аби зябла оранка була закінчена до 1/XII-31 р.

2. Доповідь про підсумки виконання плану хлібозаготівель.

(Райснаб т. БАЛДЕР, Союзхліб т. ГУТІК)

Заслухавши доповідь про хід виконання плану хлібозаготівель, Президія РВК константує: виконання плану проходить незадовольняюче, всього 75,5% річного завдання.

Запропонувати Райснабу зорганізувати додатково бригади й розіслати по р-ну для допомоги с/р.

Запропонувати Уповноваженим і с/р організувати роботи так, аби до 20/XI виконати план хлібозаготівель по району.

Для перевірки дійсності виконання плану хлібозаготівлі по корешкам квит[анцій] Союзхліба виділити Спецтройку, а саме Райснаба т. БАЛДЕРА, Бухгалтера Коопспілки т. ШИМАНСЬКОГО, Колгоспспілки т. СОЛОМЕНЮКА, якій і доручити до 15/XI перевірити по корешкам Союзхлібу % виконання плану с початку кампанії.

Запропонувати всім коопер[ативним] організаціям без згоди Союзхліба ніяких нарядів не виконувати.

т. ГУТІКУ оформити квитанції видані по нормам Кордонзагону в одержанні зерна.

2/XII заслухати повний відчит Райснаба про виконання плану хлібозаготівлі.

3. Затвердження плану м'ясозаготівель на 15 місяців (Райснаб).

Затвердити Райснабу простежити за виконанням. Виконано рогатої худоби 1409, свині 1121, вівці 97, всього 2627 тонн.

4. Про хід заготівлі та відвантаження городини (Райснаб т. БАЛДЕР, Представник Аннопільської Гуральні т. ШЕВЧЕНКО).

Заслухавши доповідь про хід заготівлі та відвантаження городини, Президія РВК константує, що заготівка городини проходить надзвичайно слабо, а тому запропонувати с/р та колгоспам і всім заготовчим організаціям розвернути роботу щодо зусиллення заготівлі городини аби до 20/XI закінчити заготівку та відвантаження городини Ленінград-Донбас.

Прийняти до відома заяву представника Аннопільської гуральні т. ШЕВЧЕНКО, що відвантажено со станції Лепесівка до Сталіно шістдесят п'ять вагонів картоплі, котрі було заготовлено для Аннопільської гуральні в рахунок наряда Славутського району для Донбаса 2000 тон.

Запропонувати Адміністрації Аннопільської гуральні після виконання нарядів по заготівлі та відвантаженню картоплі для Донбасу себто з 20/XI зусилити роботу щодо заготівлі картоплі для гуральні розіслати уповноважених по району аби до 1/XII-31 р. закінчити заготівлю сировини (виконання плану) для гуральні.

Про хід виконання плану інформувати РВК.

Директиву Трійки з 4/XI про збирання городини затвердити.

Запропонувати Адміністрації гуральні привести в належний стан кукурудзи що знаходиться на ст. Славута. Організувати охорону й перевозку останньої. Інспектору праці відвести частину сел для вивозки такої.

5. Про хід заготівлі соломи (Райснаб т. БАЛДЕР, Предст[авник] Промкорму т. ЕКЕЛЬ)

Президія РВК відмічає, що заготівка соломи проходить кволими темпами.

Запропонувати Райснабу вкупі з організаціями р-ну скласти план, та прикріпити споживачів до відповідних сіл окремо.

Райснабу дати директиву с/р та колгоспам, аби в першу чергу забезпечити виконання нарядів військ. частин та заставам Погранзагону.

Союзпромкорму виконати наряди і забезпечити соломою в першу чергу Славутський ПогранЗагон. [...].

ГОЛОВА /ЧУХРАЙ/
СЕКРЕТАР /ОСТРОВСЬКИЙ/

ЦДАВО України, ф.1, оп.7, спр.1409, арк.1-7. Завірена копія. Машинопис.

134. Витяг зі слідчої справи жителя с. Хоняків Бортника М. А. звинуваченого у антирадянських закликах

28 листопада 1931 р.

К следственному делу № 651

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

1931 года ноября 28 дня. м. Славута. Уполномоченным Управления 20-го Славутского Пограничного Отряда ГПУ¹ – ШЕВЧЕНКО, рассмотрев следственное дело за № 651 по обвинению жителя с. Хоняково, Славутского района БОРТНИК Михаила Антоновича, 58 лет, украинца, раскулаченного, женатого, под судом и следствием не состоявшего, пользующегося правом избирательства, в преступлении, предусмотренном статье 54-10 УК УССР.

НАШЁЛ:

В Славутский Погранотряд систематически поступали материалы о том, что житель с. Хоняково БОРТНИК М. А. ведёт контрреволюционную работу на селе, направленную к срыву хозяйственно-политических кампаний, одновременно призывая население к совершению террористических актов над коммунистами и активом села.

В результате следственной проработки установлено следующее: с 1923 года БОРТНИК занимается антисоветской деятельностью на селе, открыто выражает своё недовольство Советской властью, говоря среди населения: «Коммунисты грабят народ, превратили всех в батраков, в то время когда в Польше крестьяне живут хорошо, причём Государство им оказывает помощь».

Наряду с этим БОРТНИК призывал население к совершению террористических актов над коммунистами, говоря: «что всё равно скоро придут поляки, будут вешать колхозников, причём первая помощь им в этом деле будет оказана с моей стороны».

При встрече с колхозниками БОРТНИК ругался площадной бранью, грозил им, говоря о том, что скоро всем им будет конец и требовал возвращения своего имущества, часть которого передана колхозу.

В момент ареста бежавшего с высылки кулака БОРТНИК подстрекал собравшихся у сельсовета женщин, что бы они обезоружили пограничников и отбили арестованного, причём кричал: «Этот человек никого не убил, зачем он должен страдать».

Во время весенних волевок 1930 года БОРТНИК руководил женщинами, которые пытались разграбить имущество коллективов и уговаривал их идти к границе просить помощи у поляков, чтобы последние их избавили от большевиков.

Узнав о том, что сельсовет должен распродать его имущество, за неуплату налога, – БОРТНИК начал его ликвидировать, при чём говорил: «Лучше пусть всё пропадёт, чем я буду кормить жидов и коммунистов». За невыполнение компании имущество БОРТНИКА было ликвидировано, причём, когда сельсовет хотел передать его постройки колхозу, – то БОРТНИК оказывал сопротивление сельсовету, причём кричал: «Всё равно дом свой я сожгу, а председателя сельсовета убью».

Рядом свидетельских показаний к[онтр]/р[еволюционная] деятельность об[ви]няемого] БОРТНИКА подтвердилась. Допрошенный по существу БОРТНИК своей

вины не признал.

На основании изложенного и принимая во внимание, что пребывание обв[иняемого] БОРТНИКА в пограничной полосе нежелательно, а посему

ПОСТАНОВИЛ:

Следственное дело на БОРТНИКА Михаила Антоновича направить на Особое Совещание при Коллегии ГПУ УССР с ходотайством о высылке БОРНИКА из пределов Украины в отдаленные местности Советского Союза на постоянное жительство.

Копию настоящего постановления направить Славутсокму участковому прокурору.

СПРАВКА: Обв[иняемый] БОРТНИК содержится под арестом при ардоме 20 СПО ГПУ. Вещдоков по делу нет.

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ СПО [підпис] /ШЕВЧЕНКО/
СОГЛАСЕН: ПОМ. НАЧОТРЯДА [підпис] /ГРОССМАН/
УТВЕРЖДАЮ: НАЧАЛЬНИК ОТРЯДА 20 [підпис] /ВОРОНОВ/

ДАХМО, ф.Р-6193, оп.12, спр.П-12198, арк.29-30. Оригінал. Машинопис..

Примітка:

¹ 20-й Червонозоряний прикордонний загін Української прикордонної округи (командир загону – майор Е. І. Зелік, начштаба – Ф. Т. Любченко, зам.командира по політчастині – старший політрук О. В. Иванов). Переведений в Славуту в середині 1920-х на заміну 18 прикордонного батальону (комбат – Скульц). Станом на 1939-1940 чисельний склад 1569 осіб. На теренах Славутського р-ну пробув до липня 1941. Вже 2 липня 1941 вступив в бій з гітлерівськими військами і за два тижні боїв втратив: 7 прикордонників вбитими, 13 пораненими, 30 пропало безвісти. Відступаючи потрапив в оточення під Києвом, з якого вийшов в листопаді 1941 у складі лише 24 бійців. Розформований.

135.

Витяг з резолюції Бюро Славутського райкому КП(б)У про стан хлібозаготівлі в районі

1 грудня 1931 р.

А) Бюро констатує, що взяті темпи по хлібозаготівлі в ЖОВТНІ м-ці і ЛИСТОПАДІ здані, замість Жовтневого щоденного поступлення 100 тон в ЛИСТОПАДІ поступало 30 тон, що явилось зривом в виконанні плану хлібозаготовок до передбачених остаточних термінів партії та Уряду. На 1/ХІІ виконано річного завдання до 82%. По секторах виконано: колгоспами – 65,6%; контрактантами – 70%; твердоздатчиками – 84,2%.

Б) Бюро відмічає, що ганебний прорив по хлібозаготівлі стався з-за невміння по більшовицькому організувати хлібозаготівлю в ряді селі і колгоспів, покладання на самоплив деяких осередків, уповноважених та сільрад, небажання натиснути на глитая (с. В-СКНИТ) і приховання окремими сільробітниками кулацького збіжжя та ігноруванням масової роботи деякими уповноваженими, ставка на адмін. заходи.

В) Бюро пропонує всім партосередкам та уповноваженим вжити всіх заходів та добитись щоденного поступу хліба не менше 150 тонн з таким розрахунком, аби до

15 грудня повністю виконати хлібозаготівлю.

Г) Звернути особливу увагу на систематичну масову роботу по хлібозаготівлі та повести рішучу боротьбу з кулацьким елементом та з розбазарюванням хлібу.

Д) Запропонувати МТС і РКС вдруже перевірити наявність лишків в колгоспах і добитись повної здачі, через висунення зустрічних планів та запропонувати всім колгоспам, під особисту відповідальність керівників, на протязі 5-ти діб закінчити хлібозаготівлю. [...].

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.139. Копія. Машинопис.

136.

Інформаційне зведення Славутського райкому КП(б)У про хід господарчо-політичних кампаній в районі

3 листопада 1931 р.

Таємно
ДО ЦК КП(б)У
/ІХ-й погрансектор/

І. ХІД ГОСПОДАРЧО-ПОЛІТИЧНИХ КАМПАНІЙ

ХЛІБОЗАГОТІВЛЯ:

На 1/ХІІ-б.р. план виконан на 82%. Завдання 10500 тонн, виконано – 8610 тонн.

По секторах на 20/ХІ. Колгоспний виконан на.....66,6%

Контрактанти.....70%

Твердоздатчики.....84,2%

Низка сіл та колгоспів план виконали й перевиконали. В відсталі села послані буксирні бригади з колгоспників. Бюро РПК запропонувало, під особисту відповідальність секретарів партосередків та уповноважених РПК повністю закінчити хлібозаготівлю до 15-го Грудня ц.р.

По питанню господарчо-політичних кампаній 3-го Грудня скликалась нарада секретарів партосередків та уповноважених, додатково на села послано 21 товариша.

З боку окремих комуністів працюючих безпосередньо на селі були допущені помилки в роботі й порушення революційної законності, перекручування класової лінії, а саме: член КП(б)У т. РОМАНЮК будучи головою с/р села Коломля ізбив селянку – за що вилучен з лав партії, взят під варту, справу передано до суду. Секретар партосередку села Крупця штовхнув селянку за те, що та не внесла в с/раду борг по обов'язковим платежам, справа про нього передана в КК. Голова сільради – комуніст т. ШЕВЧУК (село В-СКНИТ) допустив перекручення, – окремі члени сільради працюючи по хлібозаготівлі вимагали у бідняків останній пуд хліба в той час, коли самі вони лишки хліба не здали, і навіть один член сільради переховував 400 пудів куркульського хліба. ШЕВЧУКА з партії вилучено.

Куркульський та антирадянський елементи намагаються зірвати виконання плану по хлібозаготівлі та по другим господарчо-політичним кампаніям, переводячи активну й підпольну агітацію, як серед одноосібників, так і в колгоспах, використовуючи на це своїх агентів. Основна тема агітації є: про близьку війну й кінець

Радвледи, наприклад: «Не давайте хліба, бо всеїдно хутко розпочнеться війна і хліб пропаде, або заберуть поляки», в більшості випадків розповсюджують провокаційні чутки про «існуючу війну»: «Не вірте газетам, Радвледи вже воює з Японією, хотят вивести хутніше хліб з пограничної смуги, бо повинна розпочатись війна з Польщею».

Після вбивства куркульськими агентами двох комуністів т.т. БРЕГ (про що повідомлялось в сводці на I/XI), куркуль села Бачманівки кинувся на уповноваженого РПК тов. ЧЕРНИШОВА – члена бюро РПК, з метою зарубити його, але останній не допустив куркуля й затримав. В цьому ж селі куркулі хтіли зарубати 2-х комсомольців, що працювали в бригадах по хлібозаготівлі.

План по КАРТОПЛЬОЗАГОТІВЛІ виконано в районі на 69,5%. Завдання 12193 тонн – виконано 8479,1 тонна. Заготівля картоплі переходить переважно для гуральні, що знаходиться на терені Славутського району.

Згідно телеграми тов. СТРОГАНОВА по відвантаженню картоплі для Крима, РПК скликав нараду уповноважених РПК та секретарів партосередків по цьому питанню, прийняті заходи, щодо своєчасного виконання завдання.

ПО М'ЯСОЗАГОТІВЛІ 14-місячний план виконано на 33,9%. Завдання 6000 тонн – виконано 2034 тонн. По свиням план виконано на 30,7%. Ще на місцях не закінчено контрактації худоби. Заслухавши на бюро РПК питання про м'ясозаготівлю було констатовано, що м'ясозаготівля до цього часу проходила самопливом. На місцях не пов'язали цю кампанію з другими господарчо-політичними кампаніями, не оформлено було контрактаційних умов, по твердим завданням план по м'ясозаготівлі повністю не був виконан. Дана тверда директива партосередкам та уповноваженим РПК, на основі телеграми тов. КОСІОРА та постанови РПК про максимальне виконання плану м'ясозаготівлі в останньому місяці IV-го кварталу.

ПО ОЛІЙНИМ КУЛЬТУРАМ план виконано на 16%. Споживчі та виробничі т-ва не розгорнули ще належної роботи по заготівлі ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР, цій галузі роботи на місцях осередки не приділили уваги, про що РПК своєчасно дав директиву на місця.

По ЯЙЦЕЗАГОТІВЛІ річний план виконано лише на 61%. Райкоопспілка ще не зуміла забезпечити заготівлю яйця та птиці, в наслідок чого за IV-й квартал з 194 скриньок яйця заготовила лише 1 скриньку, бюро РПК запропоновано Райспоживспілці та Райкоопспілці, під особисту відповідальність керівників в Грудні місяці виконати повністю плани по птиці та яйцю. Дано установку на місця про доведення твердих завдань по яйцю та птиці в розмірі 4-5% загальної кількості дворо-господарств. [...]

На 1-е грудня район колективізовано на 53,3%. Колгоспи закінчують підготовчу роботу до розподілу наслідків господарювання та складання фінпланів на 1932 рік. Через нестаток керівництва з боку Райколгоспспілки підготовка до розподілу наслідків господарювання проходить кволо, між МТС та РКС ще й досі панує в роботі паралелізм та знеосібка не забезпечено на місцях в колгоспах роботу складання фінпланів та розподілу наслідків господарювання відповідним інструкторським апаратом, в наслідок чого є окремі випадки, що ворожий елемент вмкористовує недооцінку цієї важливої справи з боку РКС та МТС й складені фінплани невірні, де утасно джерела прибутків колгоспу і виведено розподіл наслідків господарювання так, що колгосп «стає в дефіциті» (не зараховано наявности всього в колгоспі, як

солома, тощо). Бюро РПК запропонувало фр[акції] РКС та дирекції МТС виправити помилки по виведенню наслідків господарювання та по складанню фінпланів в окремих колгоспах.

РПК просить ЦК КП(б)У прискорити присилку кандидатури на голову Райколгоспспілки.[...]

СЕКРЕТАР РПК /ОСПОВ/
ІНФОРМАТОР /МЕЛЬНІК/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.234, арк.35-37. Копія. Машинопис.

137.

Витяг з протоколу № 3 загального зібрання курсантів Славутських курсів машиністів локомотива

10 грудня 1931 р.

СЛУШАЛИ: Інформація кооперат[ивного] уповноваженого тов. ГУЗА о снабженні курсантов первых Славутских курсов машинистов локомотива при ГЦБ (Госцентрбюро).

ПОСТАНОВИЛИ: Несмотря на неоднократные предписания Инспектуре Труда, а также Райснабам и Райсоюзу о снабжении 24 человек курсантов продуктами питания по норме рабочих.

Курсы открыты 26/XI-31 г. и по сегодняшний день курсанты продуктами не обеспечены и находятся в крайне тяжелых условиях, что и грозит срывом курсов и невыполнением учебного плана 31/32 г.

Мы курсанты I-х Славутских курсов единогласно просим следующие Органы: КК РКИ и Инспектуру Труда дабы в кратчайший срок, вышесказанные курсы были снабжены соответствующими продуктами питания и этим самым бесперебойно исполнить постановление XVI партсъезда о кадрах.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОБРАНИЯ /КОСТЕЛЬБОЙМ/
СЕКРЕТАРЬ /ГИЛАС/

ДАХМО, ф.Р-1061, оп.1, спр.83, арк.7. Заверена копия. Машинопис

138.

Витяг з підсумків виконання постанови XII-й Райпартконференції Славутчини

25 грудня 1931 р.

Затвердж. Бюро РПК, від 21/XII-31 р.
№ протоколу 40/17

3. В галузі розвитку с/г: довести колективізацію сільського господарства в районі в час уборочної та осінньої посівної кампанії до 80% та під час весняної сівби 1932 року забезпечити охоплення колективізацією 100% бідняцько-середняцьких господарств.

3. Район колективізовано на 54%. Колгоспи перейшли на відрядну систему праці. Є недоліки: недостатній облік відрядної роботи окремими колгоспниками; не остаточно ліквідовано в колгоспах знеосібки; трудові книжки в колгоспах запроваджені, но не в усіх колгоспах налагоджено як слід обліку праці. Ліквідувати знеосібку, запровадити трудові книжки, налагодити працю [...].

6. ПО ХЛІБОЗАГОТІВЛІ: Розгорнути завчасно підготовчу роботу до хлібозаготівлі, забезпечити цілковите виконання планів, так по індивідуальному, як і по колгоспному сектору.

6. Районовий план по хлібозаготівлі на 20/XII-ц.р. виконано на 87%.

По колгоспному сектору – 90%. По індивідуальному сектору – 71,5%. По твердим завданням – 90,2%.

За злісне невиконання твердих завдань засуджено 92 куркулів, продано їхнє майно зовсім 254 куркулів, частково 132, оштрафовано 396 на суму 60515.

За опортуністичне ставлення до своєчасного та цілковитого виконання планів по колгоспному сектору знято з роботи голів колгоспів: села Яблонівки, Піддубці, В.Скнит, Жуків, Глинники та віддані під суд.

Знято з роботи без приятгнення до відповідальності голів колгоспів: Хоровець, Марачівка, Кривин, Варварівка.

Для переведення масової роботи на селі працює уповноваженими РПК 70 чол.

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5143, арк.152-156. Копія. Машинопис.

1932

139.

Витяг з відомостей територіального сектору організаційно-інструкторського відділу ЦК КП(б)У про економічний стан Славутського району

Не пізніше 1 січня 1932 р.

СЛАВУТСЬКИЙ Район (колишньої БЕРДИЧІВСЬКОЇ округи)
Економічний напрямок району – СКОТАРСЬКО-ЗЕРНОВИЙ

I. ТЕРИТОРІЯ – НАСЕЛЕННЯ

1. Назва Райцентру – Славута. Найближча зал[ізнична] ст[анція] від Райцентру, кількість км – 3.
2. Територія – 1437 кв.км.
3. Населення – 103093 чол.
4. Населення Райцентру або міста – 11374;
5. Переважна національність: євреїв – 5084 (44,7%), українців – 3867 (33,9%), росіян – 1171 (10,2%), інших – 1252 (0,1%).
6. Число сілрад – 65.
7. З них: національних: польських – 3; німецьких – 1; єврейських – 3.
8. Населених пунктів – 97.

II. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

1. Всього землі – 140603;
2. З цього числа орної – 71711 і непридатної (ліс) – 41000;
3. Всього господарств – 16494.

III. КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ

Динаміка зростання колективізації сільського господарства

Назва	На 1/X-29 р.	На 1/V-30 р.	На 1/10-30 р.	На 1/IV-31 р.	На I/VI-31 р.	На I/I-32 р.
% усуп. господ.	0,1%	19,9%	23,8%	38%	49,6%	57%
Число колгоспів	2	38	50	85	83	83
В т.ч. артільей	1	27	27	78	81	54
Созів	-	6	20	5	1	26
Комун	1	4	3	2	1	3

VI. ХЛІБОЗАГОТІВЛЯ (в тонах)

Назва культури	1930 р.			1931 р.		
	План	Виконано	%	План	Виконано	% на 6/II
I. Хліба	6180	6586	106	10500	6656.685	109,7
з заг. числа пшениці	890	883	99,2	3000	1908.900	86,3
2. Основних культур	225	42	19	215	-	-

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.4375, арк.82-85. Завірена копія. Машинопис.

140.

Витяг з інформлиста Славутського Райкому КП(б)У про стан політично-господарчих кампаній, станом на 10 січня 1932 р.

15 січня 1932 р.

До ЦК КП(б)У
(IX-й ПОГРАНСЕКТОР)

ХЛІБОЗАГОТІВЛЯ – на 10/I виконано річного завдання по району на 91%.

По секторах: Колгоспи – 97%; Контрактанти – 73,1%; Твердоздатчики – 95%.

По культурам: Жито – 77,5%; Пшениця – 80,2%; Інші – 109,7%.

В останню декаду Грудня було значне падіння темпів хлібозаготівлі, яке дало всього 157 тон – проти 220,683 тон в другій декаді грудня.

З боку РПК вжито самих рішучих заходів, аби згідно постанови Політбюро в Січні закінчити повністю хлібозаготівлю, для чого переведено таку роботу: в останніх числах Грудня переведено пленуми РВК і РПК зі всім сільактивом, як то: Голови сільрад, голови КНС, голови колгоспів і секретарі партосередків, на яких рішуче загострено питання закінчення всіх кампаній, зокрема хлібозаготовок. З 1-го Січня мобілізовано на село 100 чоловік з району партійців й комсомольців, в наслідок чого перша декада Січня дала значний злам в роботі на протязі якої заготовлено 242,371 тон – проти «157» тон третьої декади грудня. Разом з закінченням хлібозаготовок зроблено рішучий наголос, щодо вирівнювання фронту по твердим культурам, бо останні значно відстають.

ЗАГОТІВЛЯ ПОДООВОЧІВ: Картоплі заготовлено на 10/I включно 82%; Капусти – 29,4%; Цибулі – 56,8%; Буряк столовий – 91,5%; Моркви – 44,4%.

М'ЯСОЗАГОТІВЛЯ: план 4-го кварталу виконано на 64%. Зокрема: по рогатій худобі на 6,2%; Свиням – 56%; Вівцям – 48,1%.

МОБІЛІЗАЦІЯ КОШТІВ: План 4-го кварталу виконано на 74,8%. [...].

На ряду з переведенням вище зазначених кампаній, Райпарторганізації району включилась в роботу по організаційно-господарчому зміцненню колгоспів, переводиться розподіл наслідків господарювання. Значна більшість колгоспів району стала на твердий ґрунт, організаційно-економічно зміцнені. Разом з тим є окремі колгоспи, як то: Кривини, Жуків, Варварівка, Лисиче, Хвощівка, Хоросток і т.інш. в наслідок

незадовільного керівництва, як з боку колгоспних рад, так і райколгоспспілки знаходяться в незадовільному стані. Зараз вживаються заходи, щодо укріплення таких за рахунок червоноармійців-допереселенцівта партизан з Центральних районів України, які себе на роботі цілком виправдовують. Керівництво Райколгоспспілки не відповідає, про що вам неодноразово повідомлялось спец-листами та постановами РПК.

На базі зміцнення колгоспів переводиться робота по колективізації. На 10/I-32 року в колгоспах 8049 господарств, що складає 52%. В колгоспах розпочато роботу, щодо підготовки до весняної засівкампанії, як то: переводиться очистка насіння, ремонт реманенту та пророблюються засівні плани в колгоспах та селах.

ПОЛІТИЧНИЙ СТАН РАЙОНУ: В зв'язку з останнім нажимом закінчення політично-господарчих кампаній і недостатнім розгорненням масової роботи на місцях в окремих селах, дякуючи активізації кулачества та контрреволюційних елементів і окремих вилазок кулачества відкрито помічається упадок настрою середняків і колгоспників в окремих селах (Перемишель, Лисиче, Крупець та інші), в окремих селах на сходах і куткових зборах, коли стояло питання про закінчення кампаній не було ні одного ні за, ні проти; в селі Крупці був виступ підкуркульника на сході: «Ми вам хліба не дамо, краще висилайте на Север, а дармоїдів годувати не будемо» і цьому виступу з боку основних мас відсічі не було дано. В селі Стриганах, там де було вбивство 2-х комунарів, підкуркульники намагалися організувати збір продуктів по хатах для сім'ї убивці. В окремих селах є випадки організації терористичних вчинків проти активістів і уповноважених по хлібозаготівлі.

В окремих селах там, де добре організована масова робота є значний здви́г по хлібозаготовках. Є окремі випадки, що середняки висовують зустрічні плани.

В окремих селах з боку уповноважених було припущено перекручування: масові обшуки (Волиця, Красностав) – РПК припущені на місцях помилки і перекручування виправлені. До 1-го Лютого план хлібозаготівлі по району буде виконано повністю, є лише загроза, щодо виконання твердих культур.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6136, арк.1-3. Оригінал. Машинопис.

141.

Витяг зі спецзведення СПВ ОДПУ №4 про колгоспне будівництво за матеріалами повноважного представника ОДПУ УСРР

19 січня 1932 р.

Поступившие с мест материалы показывают, что низовые, а в ряде случаев и районные совпарторганизации, до самого последнего момента вплотную не подошли к вопросу организационно-хозяйственного укрепления колхозов. Оппортунистическая недооценка этого вопроса сказывается, прежде всего, в несвоевременном выполнении многими колхозами обязательств перед государством.

Политическая близорукость руководства отдельных районов, неумение своевременно выявить и разоблачить классового врага приводит местами к тому, что отдельные колхозы вместо осуществления ведущей роли в важнейших хоз[яйственно]-

полит[ических] кампаниях плетутся в хвосте. Особенно наглядно это выявилось в ходе хлебозаготовок. Налицо крайне слабые темпы сдачи хлеба колхозами таких районов, как Украина [...].

Следствием отсутствия в ряде мест работы по организационно-хозяйственному укреплению колхозов является: слабая организация и учет труда, господство в производстве обезлички и уравниловки, поедоцкое распределение доходов в ряде колхозов, расшатывание трудовой колхозной дисциплины, усиление рваческих тенденций и выходы из колхозов. Все эти моменты умело используются кулачеством для усиления антиколхозной деятельности путем попыток дискредитировать идеи коллективизации в глазах широких крестьянских масс и подрыва колхозов изнутри. [...].

Контрреволюционные группировки в колхозах.

Одновременно кулацко-зажиточные и прочие а[нти]-с[оветские] элементы продолжают оказывать организованное противодействие колхозному строительству путем деятельности к[онтр]-р[еволюцион-ных] группировок внутри колхозов. В основном деятельность этих группировок идет по линии срыва хозяйственно-политических кампаний, усиленной а[нти]-с[оветской] агитации, распространения провокационных слухов в целях создания антиколхозных настроений и явного вредительства. [...]

[Такие] группировки выявлены в отдельных колхозах Н.-Водолажского, Олександровского, Славутского, Каховского и других районов УССР.

П/п нач. СПО ОГПУ /Молчанов/
Нач. 2 отделения СПО /Люшков/

РДАЕ, ф.7486, оп.37, спр.235, арк.26-27. Завірена копія. Машинопис.

142.

Інформаційний лист уповноваженого ЦК КП(б)У з хлібозаготівель Борева до ЦК КП(б)У та уповноваженого Вінницького сектору про стан хлібозаготівлі у Славутському районі

19 січня 1932 р.

Я вже інформував про заходи, що вжила Славутська парторганізація для здійснення постанови П/Б від 29/ХІІ.

Після Міжрайонної наради в Бердичеві, бюро РПК постановою своєю, від 12/1 засудила ганебні Грудневі темпи в найрішучий спосіб та по-більшовицькі вдарила по опортуністичним настроям в організації та по конкретним носіям зла. Зокрема висловив догану секретарю фракції РВК – голові РВК тов. Чухраю за припущену практику звільнення відповідальних радробітників від хлібозаготівлі, тощо, а також вилучив з партії заступника голови РВК БАГІНСЬКОГО. Багінський вилучений з партії за те, що написав на ім'я секретаря РПК таку заяву: «Тов. Осіпов, я вважаю, що до мене безобразне відношення з боку РПК. Я конечно на село поїду, але протестую, бо мені треба працювати в установі, особливо зараз. Я зараз такий лихий, що якимось падає охота працювати», після чого відряджений на село, Багінський по-

вернувся без дозволу РПК в район, де пробув 3 дні (10-12 січня, коли я й тов. Осіпов були в Бердичеві). В селах, де був Багінський уповноваженим розквітала з його санкції правоопортуністична практика сімулювання хлібозаготівлі.

Постанова бюро РПК, від 12/1 була пророблена на кущових зборах сільських комуністів 15-16-17 січня, які провадив я з тов. Осіповим.

На цих кущових зборах нами були дані відповідні вказівки, щодо посилення темпів хлібозаготівлі. Вилучення Багінського з партії зустріло на кущових зборах одностайну підтримку від всієї парторганізації, загострило увагу на боротьбу з конкретними носіями опортунізму в селах й це прислужилось до значного збільшення темпів хлібозаготівлі.

Отже в наслідок всіх вжитих заходів, ми маємо такий зріст темпів хлібозаготівлі в січні:

Поступило в тонах	Перша п'ятиденка	Друга п'ятиденка	Третя п'ятиденка	Три дні 4-ої п'ятиденки 15-18 січня	Разом за 1-18 січня
Всього зернових культур	45,6	198,8	264	471	969
З них: Жито.....	7,9	58,3	73	128	267
Пшениці....	8,8	40,1	27	57	132

Отже, темпи хлібозаготівлі 4-ої п'ятиденки забезпечують виконання більшовицької обіцянки, яка була дана району в Бердичеві 11-го січня закінчити основний річний (9500 тон) та додатковий (1000 тон) план, разом 10500 тон до 25-го січня.

Район закінчить виконання свого плану ще раніше числа 21-го січня, бо стан хлібозаготівлі на сьогодні й взяті темпи цілком це забезпечать, а саме:

Стан виконання хлібозаготівлі на 18-е січня включає:

По культурам	Завдання	виконання	відсоток
Жито	3500 тонн	2844,4 т.	81,2
Пшениця	3000 тонн	2495,5 т.	83,1
Інші	4000 тонн	4840,2 т.	121
Разом	10500	10180,1	96,9

Проте, після виконання на 100% плану хлібозаготівель Славутському району треба буде, шляхом переведення подальшої хлібозаготівлі довести %% виконання по житу й пшениці до 100, себто: перевиконати свої плани.

ДАХМО, ф. Р-1826, оп.3, спр.13, арк. 7-8. Копія. Машинопис.

143.

Лист уповноваженого в справі хлібозаготівлі Борева про стан хлібозаготівлі по Славутському району

22 лютого 1932 р.

Після одержання В[ашої] телеграми про повернення бригади на хлібозаготівлі,

я категорично вимагав повернення 10 кращих активістів та надсилки їх уповноваженими на найбільш відповідальні по хлібозаготівлі села. Проте, уповноважений ЦКК тов. СТЕКЛОВ запитав з приводу цього ЦК і ЦКК, після чого РПК одержав від тов. Строганова¹ розпорядження: «ЧИСТКИ НЕ ПРИОСТАНАВЛИВАТЬ», тому РНК залишив всіх на роботі по перевірці радапарату.

Стан хлібозаготівлі на 20-е лютого по Славутському району такий:

	Річне завдання	Виконання	Відсоток виконання
Жито	3500 т.	3118 т.	89%
Пшениця	3000 т.	2650 т.	88,4%
Інші	4000 т.	5211 т.	130%
Разом	10500 т.	10979 т.	104,4%

УПОВНОВАЖЕНИЙ У СПРАВІ ХЛІБОЗАГОТІВЛІ
ПО СЛАВУТСЬКОМУ РАЙОНУ /БОРЕВ/

ДАХМО, ф. Р-1826, оп.3, спр.13, арк. 10. Копія. Машинопис.

Примітка:

¹ **Строганов Василь Андрійович** (1888-1938) – росіянин. Освіта: трьохрічна початкова школа. Член РСДРП з 1905. З 1905 працює в Красноярських головних залізничних майстернях. За рев. діяльність був ув'язнений. З 1917 на парт. роботі в Сибіру (голова профспілки металістів, заст. голови Канської міської Ради робітничих депутатів, голова Тайшенського волкомітету РСДРП(б), голова Нижньоудинського повіткому РКП(б), секретар Томського губкому РКП(б) та Сормовського райкому ВКП(б). З 1925 по 1927 секретар Ярославського губкому ВКП(б). В 1927 – в Україні на посаді першого секретаря Сталінського, потім – Харківського окружкомів КП(б)У. З 1930 по 1932 – другий секретар та член політбюро ЦК КП(б)У, а з 1932 по 1933 – перший секретар Дніпропетровського обкому КП(б)У. З 1933 – секретар Уральського обкому ВКП(б), з 1935 – голова Північного краювого, а потім – Архангельського облвиконкомів. Арештований в 1937. Розстріляний в 1938.

144.

Витяг з доповідної записки Вінницького обкому КП(б)У про підготовку до посівної кампанії та збирання насінневого фонду

7 березня 1932 р.

ЦК КП(б)У т. Косиору

Сбор посівного матеріала проходив і проходить медлено, по-моєму, по наступним причинам:

1. Поздня зтяжка хлібозаготовок.
2. В ряду районів в колхозах был взят посівний матеріал в счет хлібозаготовок (Плисковский, Тульчинский и др. районы).
3. Перекручівання, имевшие место в ряду районів во время хлібозаготовок, заключавшиеся в изъятии всего находившегося зерна также и у выполнивших план контрактации.

4. Необеспеченность во многих колхозах посевным материалом объясняется тем, что многие колхозы раздали значительную часть зерна в качестве авансов и на трудодни, не обеспечив себя необходимым количеством зерна для хлібозаготовок, а потому вынуждены были впоследствии оставленный посевной материал сдавать в счет хлібозаготовок в надежде собрать необходимое количество для посева у колхозников, что во многих случаях не дало положительных результатов.

5. Сбор в индивидуальном секторе идет медленно, главным образом потому, что абсолютное большинство районів области по индивидуальному сектору плана хлібозаготовок не выполнили, а требование районів о сдаче посівного матеріала в обобщественные амбары без проведения разъяснительной работы создавало опасность, что это зерно пойдет в счет невыполненного плана хлібозаготовок.

6. К этому надо добавить искривление, имевшее место в ряду районів по отношению к индивидуальникам и организации красных токов.

Хлеб для обмолота свозился в одно место, обмолоченный хлеб свозился в общие амбары, часть шла на выполнение плана хлібозаготовок, а другая часть распределялась поровну независимо от материального участия отдельных хозяйств.

7. Установка на то, чтобы индивидуальники сеяли массивами. [...].

Делается это не на добровольных началах, а на основании постановления простого, иногда случайного большинства присутствовавших на собраниях.

Такое постановление является обязательным для всех. Землю всю разбивают на массивы по культурам, а в массивах земля обезличивается.

Также и снимают урожай, не каждый со своей площади, а по нарядам производственного товарищества.

Урожай после выполнения плана хлібозаготовок распределяется по трудодням. [...].

8. После переключения с хлібозаготовок на сбор посівного матеріала наступила некоторая реакция, местный актив устроил себе передышку, массовый отзыв из районів работников, бывших на хлібозаготовке, недооценка трудностей в сборе посівного матеріала со стороны районного актива.

9. Самый главный дефект в работе по подготовке к посевной кампании и особенно сбору посівного матеріала – полное отсутствие массовой разъяснительной работы как среди колхозников, так и индивидуального сектора; соцсоревнование и ударничество, за самым редким исключением, не развертываются.

10. Расчеты в колхозах за 1931 хозяйственный год на 1 марта далеко не закончены.

Из 3793 колхозов области произвели расчет 2204 колхоза, или 58,1 %, есть районы, где еще к расчетам совершенно не приступали (таких 8 районів).

Расчеты МТС с колхозами также еще не везде закончены [...].

11. Необходимо также отметить, что уход за лошадьми в целом ряду районів поставлен совершенно неудовлетворительно, почему погибла значительная часть лошадей в области.

Количество погибших лошадей никому не известно [...].

Основная причина падежа – это обезличка ухода за лошадьми и полная безответственность как районных руководящих работников, так и сельсоветов, и правлений колхозов.

Прокуратурой проведено ряд процессов, и несколько процессов предполагает-

ся провести в ближайшие дни.

12. Вопросы коллективизации до последнего времени не находились в поле внимания как районных организаций, так и областных.

Рост коллективизации в области с 20 января по 1 марта выразился в 1,5 % по количеству хозяйств и 2,9 % по площади, с 60,5 % до 62 % по хозяйствам и 61,1 % по площади.

Только в 10 районах увеличение коллективизации за этот период составляет от 5 до 17 %.

В то же время, по данным облЗУ, в ряде районов имеет место значительное уменьшение процента коллективизации, в отдельных районах доходящее до 20 % (Бабанки – 7,5 %, Грицев – 21,1 %, Плисков – 9,7 %, Славута – 9,7 %, Погребище – 4,4 %, Полонное – 4,3 %, Тульчин – 5,4 %, Томашполь – 3 %).

Анализа причин уменьшения процента коллективизации не имеется.

Запрошены районные партийные комитеты и даны указания о необходимости уделения внимания вопросам коллективизации.

За последнее время увеличиваются антисоветские настроения среди отдельных групп колхозников и индивидуальников.

Кулачество и антисоветский элемент развивают контрреволюционную деятельность среди колхозников и бедняцко-средняцких прослоек, используя имевшие место искривления и во многих случаях еще не выправленные, что отрицательно отражается на подготовке к посевной кампании.

Это имеет тем больший успех в тех селах и колхозах, где имеются продовольственные затруднения.

Среди колхозников имеет место ряд случаев групповых требований выдачи хлеба и при неудовлетворении – массовый отказ от выходов на работу [...].

Также были случаи разбора собранного картофеля и попытки разбора посевного материала, неорганизованное отходничество, также в ряде мест ведется агитация против контрактации посевов.

О политическом настроении в районах и об отрицательных явлениях, имеющих место, имеется подробный материал ГПУ и в спецсводке «О ходе подготовки к весенней посевной кампании на 15 марта 1932 г.».

Задание по сбору посевного материала в колхозном секторе, установленное Укрколхозцентром и Наркомземом, ничем не обосновано, как, например, установлено по всем культурам задание по колхозному сектору 1 млн 464 тыс. ц при 62% коллективизации.

По данным же облЗУ, необходимо для обоих секторов 1 млн 533 тыс. ц.

Это задание Наркомзема объясняется тем, что Колхозцентр предполагал на основании представленных в свое время материалов районами коллективизировать 85-90% площади в Винницкой области, что является политически совершенно неверным.

Кроме этого, Наркомземом в своих планах сбора посевного материала по области дано задание в среднем по 1,4 ц по всем культурам.

Учитывая наличие в области большой площади посева кукурузы, выражающееся в 223 тыс. га с нормой высева в 0,29% ц на гектар, что и дает значительное уменьшение потребности общего фонда посевного материала по области.

Отсюда имеет место значительное расхождение процента обеспечения собран-

ного посевного материала в колхозном секторе. Так, например, исходя из фактического процента коллективизации, нами собрано посевного материала на 10 марта – 81,5% при установленной норме Наркомзема 70,5%.

Мы имеем все основания полагать, что посевной материал в колхозном секторе будет нами собран полностью, за исключением гороха, которого, как правило, колхозы не имеют, так как в прошлом году его почти ничего не собрали, а что было собрано – отдано в счет хлебазаготовок.

Также мы не сможем собрать установленное для нас количество яровой пшеницы для переброски в другие области, так как посева яровой пшеницы в Винницкой области почти нигде не производили в прошлом году и не запланировано Наркомземом к посеву в текущем году.

Ко всему ранее изложенному считаю необходимым добавить и наши специфические трудности.

1) Медленное комплектование советского аппарата, и особенно земельных органов. Так, например, облЗУ начал комплектоваться с 21 февраля, облтрактор – 25 февраля, а зав. облколхозсоюза приехал в Винницу 16 марта, причем наиболее плохо укомплектованы как ответственными парторботниками, так и специалистами эти же организации.

К тому же отсутствие в них каких бы то ни было материалов, характеризующих проведенную подготовительную работу к посевной кампании украинскими организациями.

Также совершенно неудовлетворительная связь с районами.

2) Районный актив в значительной части районов настолько слаб, что не обеспечивает необходимого руководства, тем более, что у нас в значительной части районов проводится еще и в больших размерах специальное строительство, расположение в районах крупных воинских частей, что требует более высокого политического уровня руководства, чего мы, к сожалению, не имеем, а значительная часть районов, не говоря уже о качестве, не укомплектована целым рядом как партийных, так и советских районных работников.

3) Перед областью стоит задача немедленного максимального укрепления районов. Мы же в этом отношении сделали пока мало и из районов взяли в несколько раз больше работников для укомплектования как партийных, так и советских областных организаций, [за]чем послали в районы. Мы вынуждены это делать потому, что за счет Винницкой организации (где вся партийная организация вместе с кандидатами составляет 2100 человек, по качеству своему ничем не отличающаяся от любого сельского района) укомплектовать областные советские организации, а также и укреплять районы совершенно невозможно. Из ознакомления с другими районами (бывшими окружными центрами) выявили, что в 1931 г. большая часть бывшего окружного актива была взята на укрепление других районов, учебу и прочие Наркоматы и др. украинские организации в вопросе укомплектования своих областных организаций сделали слишком мало, некоторые совсем ничего не сделали.

Отсюда вполне естественно, что комплектование областного партийного и советского аппарата в Винницкой области не может идти нормально как в количественном, так и в качественном отношении из-за отсутствия необходимых партийных работников, также и специалистов. Дальнейшее же снятие работников с района, вместо их укрепления, считаю недопустимым, тем более учитывая создавшуюся

сложную обстановку в настоящее время в нашей области.

Поэтому я очень прошу дать распоряжение орготделу и отделу кадров о немедленном направлении в Винницу несколько десятков работников на партийную, советскую и хозяйственную работу как для областных отделов, так и для укрепления районов области.

Неполучением в самые ближайшие дни значительного количества работников мы будем поставлены в чрезвычайно тяжелые условия.

С комприветом Алексеев¹

ЦДАГО України, ф. 1, оп. 20, спр. 5256, арк. 4-11. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ **Алексєєв Микита Олексійович** (1892-1937) – росіянин. Освіта: однокласне церковно-приходське училище. Член РСДРП з 1912. З 1904 продавець книгарні в Києві, працівник друкарні в Києві, Ростові, Полтаві, Харкові, Саратові. Неодноразово заарештовувався за рев.роботу. З 1917 член Полтавського ревкому та Спілки друкарів, заст.голови і зав.відділом Полтавського губвиконкому, зав. підпільною друкарнею Київського обкому КП(б)У, особоуповноважений Київського губкому КП(б)У в Чернігові. З 1920 на партійній та профспілковій роботі в Києві та Полтаві, секретар Маріупольського окружкому КП(б)У, директор управління Катеринославської залізниці. З грудня 1930 заст. голови ЦКК ЦК КП(б)У та РСІ УСРР. В листопаді 1931 секретар ЦК КП(б)У. В 1932 секретар Вінницького обкому КП(б)У, а в жовтні – голова Дніпропетровського облвиконкому. З 1933 по 1935 секретар Харківського та Київського міськкомів КП(б)У. З 1935 нарком місцевої промисловості УСРР. Арештований та розстріляний в 1937.

145.

Постанова президії Славутської РКК РСІ по Мухарівській та Іванівській сільрадам щодо підготовки до весняної посівної кампанії

10-16 березня 1932 р.

ПОСТАНОВА

Президії Славутської Рай-КК-РСІ по Мухарівській Сільраді від 10/III та Янушівській Сільраді від 16/III-32 року, в справі виконання політично-господарчих кампаній та зокрема про перебіг підготовчої роботи до весінньої посівкампанії.

Заслухавши відчити керівників зазначених Сільрад, Голів Сільрад, Голів Колгоспів, Голів Секцій РСІ та Секретарів партосередків на відкритих зборах колгоспників, про перебіг політично-господарчих кампаній, Президія константує:

а) Що Мухарівською Сільрадою не забезпечено справжніх більшовицьких темпів в підготовчій роботі до весняної посівкампанії, насіння зібрано тільки 18,5%, по колгоспу 93%, вивозка гною не переводиться, бригади по колгоспу не утворені, реманент не відремонтовано.

б) Членом партії – Головою Сільради т. ЗІНЬКОВИМ припущено цілу низку перекручувань та зловживань: в частині хлібозаготівлі – твердоздатчики здали менше чим контрактанти, подача невірних зводок до РВК про виконання хлібозаготівлі твердоздатчиками, в бік збільшення. Тов. ЗІНЬКОВ брав під свій захист кулаків: справ у

нього на позику на кулаків не було, чим дали можливість кулакам розбазарити зерно.

в) Кулацьке майно, яке збиралося за різні борги розподілялось поміж керівниками села безкоштовно.

г) Гроші Сільради тов. ЗІНЬКОВИМ витрачались на горілку, в грудні місяці видавались авансом різним особам на переведення роботи по побудові клубу, а робота фактично і зараз не переведена.

д) Секретар Сільради ЗВОСКО систематично пиячить, по тижню не з'являється до Сільради.

е) До Янушівської Сільради, по одноосібному сектору зібрано насіння 16,5%, колгосп забезпечено повністю. Вивозку гною не забезпечено. До ремонту реманенту в колгоспі, майже не приступали якій лежить під снігом, керівники посилаються на об'єктивні причини. До насіньової конюшини з 15 га ще до молотьби не приступали, мається повна знеосібка, організації бригад ще не переведено, відсутня дисципліна в колгоспі. По Сільраді кулацьке майно, яке було забрано за борги – розподілялось без жодного обліку.

Всі ці недоліки сталися в наслідок байдужого ставлення з боку окремих керівників сільських установ. Так Секретар Кандидатської Групи замість справжнього твердого керівництва в Сільраді та колгоспі систематично пиячив, втягуючи актив села. Будучи завідуючим господарством в колгоспі, припустив повну безгосподарність, бив колгоспників, займався многоженством, фактично своїми преступними вчинками тов. СВДЕРСЬКИЙ розкладав колгоспну масу та дискредитував себе, як секретаря партосередку.

Виходячи з вище зазначеного, Президія Рай-КК-РСІ ухвалила:

1. За припущення перекручувань в справі хлібозаготівлі по с. Мухаріву, зв'язок з кулацьким елементом, витрачання державних грошей на свою користь, пияцтво, тов. ЗІНЬКОВА з лав партії вилучити, з Голови Сільради – зняти, та справу передати судово-слідчим органам для притягнення до кримінальної відповідальності.

2. За припущення систематичного пияцтва та байдуже ставлення до своїх обов'язків, Секретару Сільради ЗВОСКО – оголосити сувору догану з попередженням. Попередити тов. ЗВОСКО, що вразу буде ним в дальнішому повторюватись такі явища, до нього будуть прийняті самі суворі заходи.

3. За неумілу організацію контролю виконання Секцію РСІ при Сільраді – розпустити та Голові Сільради тов. МАХЛАЮ – оголосити догану.

4. За розкладницьку роботу серед активу, безгосподарність в колгоспі, систематичне пияцтво, побої колгоспників і многоженство тов. СВДЕРСЬКОГО з лав партії вилучити, з секретаря кандидатської групи – зняти. Про побої колгоспника МАРЧУКА справу передати судово-слідчим органам, для притягнення до кримінальної відповідальності.

5. За припущену безгосподарність в колгоспі, за те що не спромоглися обмолотити насіньову конюшину, що припущена повна знеосібка в колгоспі, Голові Колгоспу – кандидату партії – тов. ОПОЙКО оголосити сувору догану.

6. За недовідання керівництво організаціями, за кволий збір насіння, Голові Сільради – кандидату партії тов. ВАСИЛЮКУ – винести зауваження.

7. За недовідання керівництво Янушівською кандидатською групою з боку Жуківського партосередку – Секретару п/о тов. ЧОБІТКУ винести зауваження.

8. За несвоєчасну сигналізацію Рай-КК-РСІ з боку Секції РСІ про негатив-

ні вчинки по с. Янушівці та не вжиття відповідних заходів на місці, Голові Секції тов. КРАМОПУ – висловити сувору догану.

9. Попередити керівників зазначених Сільрад, що вразі не буде в найближчій час відповідного перелому в бік виправлення всіх перелічених недоліків, до винних будуть прийняті суворіші заходи.

10. Приймаючи до уваги заяву тов. ЛОБЕКО про те, що в с. Губельцях стоїть конюшина молотарка 3 дні без використання, надіслати спеціальну бригаду РСІ до МТС для перевірки в справі підготовчої роботи МТС до весняної посівкампанії та раціонального використання молотильних гарнитурів.

Цю постанову оголосити в «Прикордонній Правді».

Президія Рай-КК-РСІ

[підпис] /ЯНУЛИК/
Секретар Рай-КК-РСІ

ЦДАВО України, ф. 539, оп.17, спр.574, арк.51-52. Завірена копія. Машинопис.

146.

Інформлист Славутського Райкому КП(б)У про стан політично-господарчих кампаній, станом на 25 березня 1932 р.

27 березня 1932 р.

До ЦК КП(б)У

1. З 20-го по 25 Березня, по Славутському району щодо 8-и колгоспів встановлені норми виробки, всього встановлено норми по 70-ти колгоспах. Вивезено гною в колгоспах ще за 5-ти денку по 2569 возів, по індивідуальному сектору 10426 возів, по радгоспам 12 возів. Всього вивезено за цю п'ятиденку 13007 возів, а з початку кампанії підготовки до весняної сівби 51112 возів.

2. Очищено насіння за п'ятиденку 4203 центнера, всього очищено насіння 45206 центн., сортообмін переведено за п'ятиденку в кількості 392 центн., а всього в кількості 471 центнер. Відремонтовано за п'ятиденку 170 плугів, 127 борін та 410 возів. Всього відремонтовано 6427 плугів, 136 сівалок, 552 культиватора, 6293 борони та 4812 возів.

3. Фуражу в колгоспах зібрано: зернового 2050 центнерів, грубого – 22443 центнерів, а соковитого 5117 центнерів.

4. Зібрано за п'ятиденку насінневого фонду в колгоспах 200 центн. та в індивідуальному секторі 3048 центнерів. Всього зібрано: в радгоспах – 350 центнерів; в колгоспах – 26393 центнерів; в індивід[уальному] секторі – 17508 центнерів.

Картоплі всього зібрано на 25/III: в радгоспах – 9100 центнерів; в колгоспах – 31151 центнер; в індивід. секторі – 37308 центнерів.

5. Весь актив району виїхав на села, з метою проведення в життя постанови ЦК, від 17/III-32 року про утворення фондів соцдопомоги, за рахунок мобілізації частини маючихся в колгоспах насінневих фондів більше 90%, що їм потрібно, та реалізації облігації соцдопомоги, з метою поповнення мобілізаційної частини насінневих фондів в колгоспах.

Питання про утворення насінневих фондів соцдопомоги, пророблялось на зборах колгоспів. В низці колгоспів контрольні цифри утворення фонду соцдопомоги прийняті. По відомостям Союзхлібу почалося поступлення фонду соцдопомоги.

6. В деяких колгоспах колгоспники висловлюють небажання щодо утворення фондів соцдопомоги. В Понорському колгоспі, голова колгоспу в зв'язку з утворенням фонду соцдопомоги відмовився з посади голови колгоспу та кинув печатку колгоспу, не дивлячись на те, пропозиція про утворення фонду соцдопомоги колгоспниками була прийнята.

7. В РПК поступили відомості про перекручування лінії партії, куркульському зрощуванню та про службові злочини з боку керуючого складу с/р та колгоспу села В-Правутина. Справа ця передана в районову прокуратуру для переведення негайного розслідування.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6136, арк.8. Оригінал. Машинопис.

147.

Заява жителя с. Модестівка Йосипа Гаєвського до Берездівської Секції Славутської РайРСІ з проханням поновити його в колгоспі

28 березня 1932 р.

В 1907 році я поїхав в Америку, де проробив на підприємстві до 1913 року, в 1913 році я приїхав з Америки ожинився, купив 5 десятин землі, а реманенту і хати з холодними будівлями я зовсім не мав і не мав за віщо купити, бо стратив всі гроші на землю. По цьому я змусів залишити жинку з дитиною в сусідах і знову ж поїхати в 1914 році в маю місяці в Америку, де знов проробив на підприємстві до вересня 1921 року. Приїхавши я зараз з Америки взявся за господарювання, поставив клуню, хату, хліва, купив коні і всьой сільсько-господарський реманент. В 1927 році в осені в мене все погорило і збіжжя, залишилось тільки одна хата, де я знов мусів будувати клуню й хліва.

Прогосподарював індивідуально до 1931 року, в 1931 році підчас висівної посівкомпанії я вступив в Модестівський колгосп, де пропрацював до цього часу акуратно і добросовісно. Як сам в сьому господарстві з своїм сином. При вступі в колгосп я мав 8,25 десятин рознородної землі, яку одержав до сього участка, одну десятину після батькової смерті і дві десятині після матеріної смерті й 25 соток десятини синокосу одержав наделу під час розкулачки й маючи 8 ідців при трьох працездатних. При вступі в колгосп я усупільнив: трое коней, воза, всьой сільсько-господарський реманент, насіння, свою площу землі, манежа, січкарню і віялку. По цьому що ніхто не усупільнив озимового посіву на Модестівці, а збирав кожній окремо. Як я бувши контрактантом виповнив всі свої завдання добросовістно й акуратно на 100 відсотків й при цьому дав зустрічно 25 пудів, бо був певний що за сьою працю одержу хліба з колгоспу для своєї сім'ї якого я зовсім не одержав. Правління колгоспу по мому личному міркуванню, не знало з якої причини вилючино з колгоспу, як будьто би я систематично не виходив на роботи і збирав збори кулаків в яких я

зовсім немаю ніякого поняття.

Вважаю я все це, що це пророблено з принципового боку правління, для того щоб я нимішав шкідницькій, розкладницькій роботі правлінню. По цьому прошу Секції Р. С. І. розібратись з мою заявою й залишити мене в колгоспі на далі

Прохач Гаєвский Іосиф

ДАХМО, ф.Р-1061, оп.1, спр.83, арк. 84-84зв. Оригінал. Рукопис.

148.

Витяг з протоколу № 2 засідання Комісії по чистці Славутського прикордонного району

28 березня 1932 р.

Совершенно секретно

НАРОДНЫЙ СУД И ПРОКУРАТУРА:

СЛУШАЛИ:

3. ЛУКАЩУК Григорий Денисович, нарсудья, 1899 года рождения, крестьянин, украинец, член КП(б)У, уроженец Польши, социальное положение не установлено.

Во время пребывания его в Судилковском р-не, на должности милиционера привлекался к ответственности за изнасилование, а также за участие в к[онтра] б[анде]. Неоднократно отмечены факты, когда ЛУКАЩУК использовал свое служебное положение для самоснабжения, имеется ряд случаев искривления классовой линии в делах осужденных по хлебозаготовкам.

Ввиду того, что тов. ЛУКАЩУК является членом партии материалы передать в РКК²а для рассмотрения

4. ВАЙЗБЕРГ Вольф Борохович, член коллегии защитников, 1889 года рождения, происходит из семьи торговца, б[езпартийный], еврей.

Имеет собственный дом, политически враждебный элемент, антисоветски настроен, критикует работу суда и прокуратуры в антисоветском духе.

СНЯТЬ ПО ВТОРОЙ КАТЕГОРИИ, с запрещением работать в пограничной полосе и в органах юстиции¹.

СЛАВУТСКИЙ ПУНКТ «СОЮЗХЛЕБА»

5. ОРЛОВ Николай Владимирович, старший приемщик пункта, 1897 года рождения, служащий, русский, б[езпартийный]. Служил в Красной армии с 1918 по 1919 год.

Произвел расстрату в Хуторской Коммуне, за что привелкался к ответственности, с работой не справляется, осенью сорвал очистку посевматериала, систематически пьянствует, в политотношении не благонадежен, критикует отдельные мероприятия Соввласти, имеет агрономическое образование.

Перевести по ведомственной линии с пограничной полосы.

ОТДЕЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО БАНКА:

22. ПИРОЖОК Исидор Ульянович, инспектор банка, 1905 года рождения, служащий, из крестьян, безпартийный.

Будучи председателем с[оветского] совхоза был тесно связан с кулачеством,

систематически пьянствовал, проявляет антисемитизм, исключен из партии за присвоение вещей изъятых у кулаков. В настоящее время к работе относится нормально, поручений не выполняет.

СНЯТЬ ПО ВТОРОЙ КАТЕГОРИИ, с запрещением работать в погранполосе.

24. ФРАДКИН Зиновий Львович, 1896 года рождения, бухгалтер, служащий, еврей, б[езпартийный].

Происходит из буржуазной семьи, груб в обращении с посетителями, антисов. настроен, пребывание его в пограничной полосе нежелательно.

Перевести по ведомственной линии с пограничной полосы.

СЕКТОР ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ: ЛЕСОЗАВОД № 1

25. КЕЙСЕР ГЕРШ ЗЕЛИНХОВИЧ, табельщик, 1904 года рождения, служащий, еврей, б[езпартийный].

Быв. спекулянт, груб с работниками, пользуясь своим служебным положением знакомым приписывает дни по выработку, антисоветски настроен.

СНЯТЬ ПО ТРЕТЬЕЙ КАТЕГОРИИ

27. ПРОКОФЬЕВ Иван Степанович, техник-строитель, 1899 года рождения, служащий, русский, б[езпартийный].

Связан с кулацким и антисов. элементом, систематически пьянствует, тормозит строительство, устраивает на службу быв. лесо-торговцев, антисоветски настроен, чуждается рабочих, авторитетом не пользуется.

Перевести по ведомственной линии из пограничной полосы.

30. МЕЛЬНИК Иосиф Захарьевич, статистик, 1887 года рождения, служащий, происходит из крестьян, украинец, б[езпартийный], антисоветски настроен, родственники его осуждены и высланы на Север за к[онтр]-р[еволюционную] деятельность.

СНЯТЬ ПО ВТОРОЙ КАТЕГОРИИ, с запрещением работать в погранполосе.

ПОЛЯНСКАЯ БУМФАБРИКА

87. ЕРЕМЕЕВ Григорий Ефимович. Зав. плановым отделом, 1888 года рождения, служащий, украинец, б[езпартийный]. В политическом отношении не благонадежен, в кругу сослуживцев высказывается против мероприятий соввласти в частности против хлебозаготовок, антисемит.

Перевести по ведомственной линии из Погранполосы.

Председатель комиссии	[підпис]	/Стеклов/
Члены комиссии	[підписи]	
Секретарь	[підпис]	/Михалюк/

ЦДАВО України, ф. 539, оп.17, спр.574, арк. 30-35. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ Відповідно до існуючої системи звинувачень поділ обвинувачених по категоріям передбачав: по 1-й категорії – розстріл, по 2-й категорії – 10 років ув'язнення, по 3-й категорії – 5-8 років ув'язнення. – Див.: ДАЖО, ф.П-42, оп.1, спр.59, арк.345 «Інструкція щодо застосування постанови ЦВК і РНК СРСР про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та зміцнення суспільної (соціалістичної) власності».

149.**Витяг з протоколу № 3 засідання Комісії по чистці Славутського прикордонного району**

2 квітня 1932 р.

*Совершенно секретно*СЕКТОР ПРОМПРЕДПРИЯТИЙ:ЛЕСОУЧАСТОК ЮЗ'а:

104. МОРГОВСКИЙ Абрам Моисеевич. Зав. кладовой ЮЗ'а. 1904 г. рож., служащий, еврей, б[езпартийный]. Служил в Красной армии.

Бюрократ, груб в обращении. Разбазаривает имеющиеся в кладовой как продукты питания, так и промтовары. Крадет корм для своих нужд. Жена спекулирует салом.

Снять по 3-й категории

113. ДЕНИКОВСКИЙ Андрей Максимович. Зав. шпалорезом лесоучастка, 1909 г. рож., украинец, б[езпартийный]. Сын попа.

Имеет собственный дом. Имеет связь с кулаками, с которыми часто пьянствует. Имеет также связь с бывшим городовым и служащими князя САНГУШКО. Распространяет слухи, что большевики отступят с Украины, а потому забирают золото и последний хлеб. Настроен антисоветски.

Снять по 2-й категории с запрещением работать в погранполосе.

Председатель комиссии	[підпис]	/Стеклов
Члены комиссии	[підписи]	
Секретарь	[підпис]	/Михалюк

*ЦДАВО України, ф. 539, оп.17, спр.574, арк. 36, 45-46. Оригінал. Машинопис.***150.****Витяг з протоколу № 4 засідання Комісії по чистці Славутського прикордонного району**

2 квітня 1932 р.

*Совершенно секретно*СЛАВУТСКАЯ УКР.Ф.З.С.:

144. МАТЕЮК Деонисий Павлович. Учитель 2-го концентра преподает природоведение, 1888 года рождения, служащий, украинец, беспартийный, учительствует с 1907 года непрерывно. В 1916 году окончил учительский институт.

Имеет кулацкие настроения, к работе относится формально, от помощи ученикам в организации общественной работы отказывается. Был случай, когда он высказался в столовой: «СЕЙЧАС БОРЩ ДАЛИ БЕЗ КАРТОФЕЛЯ, А К КОНЦУ ПЯТИЛЕТКИ НЕ БУДЕТ И ВОДЫ», «Соцсоревнование и ударничество это нажим на рабочих и служащих». Его группа не дисциплинирована.

Перебросить по ведомственной линии из Погранполосы с

запрещением работать на самостоятельной ответственной работе в учебных заведениях.

Председатель комиссии	[підпис]	/Стеклов
Члены комиссии	[підписи]	
Секретарь	[підпис]	/Михалюк

*ЦДАВО України, ф. 539, оп.17, спр.574, арк. 53, 57-58. Оригінал. Машинопис.***151.****Витяг з протоколу № 5 засідання Комісії по чистці Славутського прикордонного району**

5 квітня 1932 р.

*Совершенно секретно*КИЛИКИЕВСКИЙ СЕЛЬСКОЙ СЕКТОР:

151. ДАВЕДЮК Николай Иванович, секретарь Мирутинского сельсовета, 1897 г. рождения, колхозник, бедняк, украинец, беспартийный, бывший петлюровец.

Поддерживает связь с кулачеством, рассказывает им о всех решениях сельсовета по обложению их, чем давал возможность разбазаривать имущество. Систематически пьянствует с кулаками. Срывает мероприятия Соввласти

Снять по 3-й категории.

152. СЕМЕНЮК Спиридон Васильевич, Зав. Мирутинской трудшколой – групповод, 1889 г. рождения, служащий, украинец, беспартийный, на учительской работе с 1911 г.

Выходец из кулацкой семьи. За агитацию против коллективизации был исключен из членов Союза. Школа в плохом состоянии. Имеет связь с кулачеством.

Снять по 3-й категории с запрещением работать в Погранполосе.

155. ГАЕВСКИЙ Николай Антонович, Зав. Печиводской трудшколой – преподает природоведение, 1905 года рождения, украинец, беспартийный, окончил педтехникум, учитель с 1925 г.

Сын крупного кулака из села М[алого] Правутина, отец и мать его в ссылке. Горячими завтраками обеспечивал детей кулаков. Свои действия направляет на срыв хозяйственно-политических кампаний, через учителя Савчука. Критикует мероприятия власти и партии.

Перевести по ведомственной линии из Погранполосы.

156. САВЧУК Кузьма Митрофанович, учитель Печиводской трудшколы – групповод, 1895 г. рождения, украинец, беспартийный, окончил агротехникум, учительский стаж с 1925 г. Сын кулака.

Срывает все мероприятия Соввласти на селе. Связан с секретарем Сельсовета и счетоводом колхоза, действия которых направлены на укрытие кулаков от обложения и на развал колхоза.

Перевести по ведомственной линии из Погранполосы.

157. ЗИНЬКОВ Семен Лукьянович, председатель Мухаревского сельсовета, 1901 г. рождения, украинец, бывший член партии, исключенный за искривление классовой линии, пьянство и связь с кулачеством. Служил в Красной армии.

Недооблагал кулаков и переоблагал бедняков и середняков. Неоднократно избивал селян. По своему усмотрению снижал норму хлебазаготовок в пользу кулаков, коих также освобождал от выплаты налогов. Занимался вымогательством и взяточничеством. Присваивал казенные деньги (самообложение и другие суммы), принадлежащие Сельсовету. Способствовал социально-чуждому элементу занять руководящие посты во всех сельорганизациях.

Снять по первой категории.

158 ЗВОЗКО Никодим Григорьевич, секретарь Мухаревского сельсовета, 1889 г. рождения, бедняк, украинец, беспартийный. До революции был волостным писарем, пьяница, взяточник, имеет тесную связь с кулачеством, которых защищает и представляет скидки. Совместно с ЗИНЬКОВЫМ способствовал злоупотреблениям.

Снять по второй категории с запрещением работать в погранполосе.

160. БАТЕНКО Григорий Никифорович, учитель Каменской трудшколы, 1911 г. рождения, украинец, беспартийный, окончил 4-х месячные педкурсы, учительский стаж с 1931 г.

Будучи учителем в хуторе Ульяновка Мухаревского сельсовета, вел контрреволюционную работу и самовольно бросив школу ушел. Явно антисоветски настроен, открыто выступает среди крестьян против Соввласти. В Октябрьские праздники на осбрании крестьян заявил «Об истории революции я расскажу, но о мероприятиях Соввласти и проводимых кампаниях говорить не буду, так как это грабёж, пусть об этом скажет Сельсовет».

Снять по второй категории с запрещением работать в Погранполосе и на преподавательской работе.

161. ТОВСТЮК Иван Панфилович, учитель села Мухарева – групповод, 29-и лет, украинец, беспартийный, сын кулака, раскулаченного.

Выступая на собраниях говорит: «Душат самых трудовых крестьян». Проводит открыто контрреволюционную агитацию, ведёт также антисовхозную агитацию, предсказывает переворот на Украине. Связан с антисоветским элементом. Его брат был причастен к делу СВУ и находился в его рядах, скрываясь у него.

Снять по первой категории.

162. ЛИЩУК Гурий Антонович, Завхоз Мухаревского колхоза, 1892 года рождения, украинец, беспартийный, колхозник-середняк.

Систематически пьянствует, обменивает колхозное зерно на водку, учета мирчука по мельнице не ведет. Имелись случаи побоев колхозников. Срывает строительство жилых домов для доприселяемых красноармейцев.

Снять по 3-й категории с запрещением работать в колхозах на руководящих должностях.

Председатель комиссии [нідпис] /Стеклов

Члены комиссии [нідписи]

Секретарь [нідпис] /Михалюк

ЦДАВО України, ф. 539, оп.17, спр.574, арк. 59-61. Оригінал. Машинопис

152.

Витяг з протоколу № 6 засідання Комісії по чистці Славутського прикордонного району

6 квітня 1932 р.

Совершенно секретно

СЛАВУТСКИЙ СЕЛЬСКОЙ СЕКТОР:

163. БОНДАРУК Конон Константинович, председатель Каменского сельсовета, 1887 г. рожд., член колхоза, середняк, украинец, беспартийный, бывший почтовый чиновник. Хлебозаготовку не выполнил, связан с кулацкой частью села.

Снять по 3-й категории.

164. ГЕЗИМЧУК Никита Юрьевич, председатель Каменского колхоза, 1885 г. рождения, колхозник-середняк, украинец, беспартийный.

Пьянствует с кулаками и насмехается с колхоза. Авторитетом среди колхозников и бедняков не пользуется.

Снять по 3-й категории.

БЕРЕЗДОВСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СЕКТОР

174. КУДРИЦКИЙ Борис Лукич, учитель – групповод Каменской трудшколы, 1895 года рожд., украинец, беспартийный, окончил Уманскую комерческую школу, учителствует с 1924 г. Бывший офицер царской армии, служил у Петлюры, сын попа.

В школе занимается в пьяном виде. К Соввласти относится враждебно. Работа в школе в плохом состоянии, учета явки на занятия учеников не ведет. Расстратил школьные деньги, отпущенные на горячие завтраки. Будучи членом налоговой комиссии в 1931/1932 году связался с кулаками, от коих требовал устройства выпивок, при чем отказавшим ему в этом угрожал обложением экспортным налогом.

Снять по второй категории с запрещением работать в Погранполосе.

180. ЗАХАРЧУК Никифор Семенович, Зав. М[ало] Правутинской трудшколой, групповод, 1888 года рождения, украинец, беспартийный, бывший комендант при Петлюре и организатор петлюровских отрядов.

По учетной карточке заполненной в Наробразе отмечено его учительский стаж, начиная с 1905 года. Связан с духовенством. Высказывается против мероприятий проводимых Соввластью на селе. Жена его активная участница колхозных волынок в 1930 году

Снять по второй категории с запрещением работать в Погранполосе и на преподавательской работе.

181. ОСТАПЧУК Сергей Павлович, счетовод М[ало]-Правутинского сельсовета, 1909 г. рождения, украинец, беспартийный, колхозник, сын кулака, образование среднее.

Имеет связь с кулаками, принимал участие в колхозных волынках в 1930 году. Отделился от отца кулака лишь формально для того, чтобы вступить в колхоз. Антисоветский элемент.

Снять по второй категории с запрещением работать в Погранполосе.

184. БЕЩУК Петро Адреевич, Зав. Красносельской трудшколой – групповод, 1893 года рожд., украинец, беспартийный. Образование низшее, с 1913 по 1914 учителствовал. В 1914 году призван в старую армию. С 1924 года продолжает учительствовать. В Красной армии не служил.

Отец его кулак – раскулаченный, имеет связь с кулаками, с которыми ведет антисоветскую работу. Принимал участие в волынках 1930 г. Отец его выслан на Север, ведет агитацию против коллективизации и других мероприятий Сов.власти на селе.

Снять по первой категории.

Председатель комиссии	[підпис]	/Стеклов
Члены комиссии	[підписи]	
Секретарь	[підпис]	/Михалюк

ЦДАВО України, ф. 539, оп.17, спр.574, арк. 62-66. Оригінал. Машинопис.

153.

Витяг з інформлиста Славутського райкому КП(б)У про стан політично-господарчих кампаній, станом на 1 квітня 1932 р.

7 квітня 1932 р.

Если на 20/III средний процент сбора семенного фонда по району равнялся 75,1%, по колхозам 84,3%, по индив[идуальному сектору] 59,1%, то на 1/IV район имеет средний процент 81,6%, по колхозам 88,14% и по индив[идуальному сектору] 71%. (В эти цифры включается и фонд социалистической помощи).[...].

Учитывая новые нормы высева и не включая фонда соцпомощи район обеспечен в среднем посевматериалом на 91%, по колхозам на 108% и по индивидуальному сектору на 72%. [По] вопросам популяризации новых норм высева мы развернули широкую массовую работу.

[В] фонд соцпомощи собрано 4000 центнеров. Часть культур в этом фонде имеется таких, каковые вывозке из района не подлежат и их нужно будет заменить в колхозах. При проведении массовой работы в колхозах за создание фонда соцпомощи сплошь и рядом контрольные цифры принимались безоговорочно и выдвигались встречные планы (Перемышль, Довжки, Романины, Корчик и др.). Колхозники вызывали друг друга на соцсоревнования по реализации облигаций соцпомощи и тут же их приобретали. Но на ряду с этими положительными фактами нужно отметить и много отрицательных. Например:

1) В с. Лисичьем весь актив колхоза совместно с комсомольцами Бондарчуком, Базаном и др. выступил против фонда соцпомощи, упирая на то, что мол у самих не семян. Эти выступления были поддержаны выкриками с мест подкулачниками «Треба кричати гвалт, що робиться», «До якого часу нас будуть грабити», «Скоро всі подохнемо з голоду» и т.д.

2) В Печиводском колхозе председатель колхоза заявил, что семян у колхозников нет, в этом его поддержал секретарь комсомольской ячейки Гладушевский, который указал, что семян нет и кони без овса не будут тоже работать. Колхозник Самчук Иван сгруппировал вокруг себя колхозников и стал им рассказывать что он имеет сведения, что в пограничном Тростянецком колхозе, колхозники заявили, что они фонда соцпомощи не повезут, потому что у них семян мало, а если их все таки будут заставлять везти семена, то они отдадут ключ от склада начальнику погранзаставы и пусть он сам вывезет семена. На этом же собрании неоднократно ставился вопрос

будут ли оказывать помощь тем колхозникам, какие уже сейчас не имеют хлеба.

3) Председатель Зубовского колхоз Матвейчукова (Член партии) решительно выступила за уменьшение контрольной цифры соцпомощи на 50%. Хотя имеется возможность не только выполнить фонд соцпомощи без ущерба для колхоза, но и перевыполнить его. [].

Отрицательна агитация увязывается с вопросом близости войны, мол в ожидании её выкачивается весь хлеб из пограничного района и т.д. [].

ЦДАГО України, ф. 1, оп.20, спр.6136, арк. 10-12. Оригінал. Машинопис.

154.

Витяг з протоколу № 8 засідання Комісії по чистці Славутського прикордонного району

8 квітня 1932 р.

Совершенно секретно

КРИВИНСКИЙ СЕЛЬСЕКТОР:

199. БОНДАРУК Алексей Харитонович, пред. Коломельского колхоза, 1893 года рождения, украинец, б[еспартийный], колхозник, середняк, служил хорунжим в петлюровской армии, занимался вербовкой в эту же армию.

Подделывал денежные документы, вредительски провел обмолот урожая (1/3 не было обмолочено хлеба). При ликвидации кулацких хозяйств, свиней последних забрал и частично убивал таковые для себя. Разбазаривает колхозное имущество. Антисоветски настроен.

Снять по первой категории.

200. ДУШНЮК Владимир Иосифович, секретарь Полянского с/совета, 1910 года рождения, украинец, б[еспартийный], колхозник, но выходец из кулацкой семьи. Поддерживает связь с кулацкой частью села, перепрятывал хлеб кулаков в селе Коломле.

Снять по третьей категории.

Председатель комиссии	[підпис]	/Стеклов
Члены комиссии	[підписи]	
Секретарь	[підпис]	/Михалюк

ЦДАВО України, ф. 539, оп.17, спр.574, арк. 71, 73. Оригінал. Машинопис.

155.

Витяг з інформлиста Славутського райкому КП(б)У про ситуацію в районі станом на 5 квітня 1932 р.

13 квітня 1932 р.

[...]

VI. ПЕРЕКРУЧЕННЯ ЛІНІЇ ПАРТІЇ В с.КИЛИКІЇВ:

В наслідок перевірки роботи Киликиївського партосередку, виявилось пере-кручення лінії партії та порушення революційної законності окремими активістами села Киликиєва по відношенню окремих громадян. Наприклад: незаконні допроси, нанесення побоїв тощо. По цій справі арештовані та притягнуті до відповідальності

4 чол. В числі арештованих знаходяться секретар КСМ осередку ГУТМАН, який з лав комсомолу вилучений, голова колгоспу – КУЛАКОВ, який теж з лав комсомолу вилучений та голова кооперації, якого вилучено з лав партії.

Крім того, секретар партосередку тов.ОЛІЗАРКО, який знав про ці дії та замазував цю справу, з партії теж вилучений та відданий під суд.

Вся робота громадських організацій перевіряється. Справа буде розбиратися на місці в показовому порядку. Постанова бюро РПК по Киликиївській справі буде розбиратися на всіх партосередках.

VII. ПЕРЕКРУЧЕННЯ ЛІНІЇ ПАРТІЇ В с. КИЛИКИЇВ:

В деяких селах та колгоспах району (Довжки, М-Скнит, Кривин, Нетішин, Клепачі та інші) мається наявність випадків захворювань на ґрунті голодування. Таке положення утворилось в наслідок часткового розбазарювання харчів, кепського відношення до роботи окремих колгоспників та відсутність хліба на приватному ринку, головне недоїдання припадає на сім'ї, де мала трудоспособна сила та велика сім'я. Бюро РПК дало директиву в основу допомоги покласти організацію громадського харчування та організацію дитясел при кожному колгоспі, куди також втягнути дітей тих одноосібників в яких немає в наявності харчів. Крім того організується районний фонд допомоги крайне нуждаючимся колгоспникам та одноосібникам в розмірі 1 ½ тисячі центнерів хлібних культур та картоплі. Для посилення роботи дитясел збираються гроші в кількості 15000 карб., які мусять бути використані в переважній більшості та в першу чергу для підтримки дітей колгоспників та індивідуальників, які залишились без харчування.

Крім того Ліспромхім повинен використати на роботі підлітків з цих сімейств для роботи на підсочках в лісі, з обов'язковим організуванням громадського харчування та житла на весь літній сезон.

VIII. ПОЛІТНАСТРІЙ:

В районі помічаються багато випадків з боку населення в зв'язку з недохватом хліба. В низці колгоспів помічається тенденція окремих колгоспників розгромити колгоспні амбари (Довжки, М-Скнит, Хвощівка, Піддубці, Потереба), особливо ця тенденція помічається з боку жінок.

Куркульська агентура посилила агітацію про близість війни з Польщею та Японією, про зміну влади тощо.

СЕКРЕТАР РПК [нідпис] /ОСПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6136, арк.14-16. Оригінал. Машинопис.

156.

Витяг з протоколу об'єднаного пленуму Славутського райкому КП(б)У та райкомісії контролю від 7-8 квітня 1932 року

17 квітня 1932 р.

СЛУХАЛИ: §11. Доповідь про попередні підсумки підготовки до весняної посівкампанії. (тов. ЧУХРАЙ).

ВИСЛОВИЛИСЬ:

тов. МАРГУЛІС: Каже про підготовчу роботу до засівкампанії в селі Солов'є. Там недостає багато насіння. В першому гуртку не засипано ні жодного фунту насіння. Є багато випадків антирадянської та релігійної агітації.

тов. БОЯРЧУК: Контракція ярових культур виконана всього на 49%, що являється загрозливим становищем. Не всі партосередки зрозуміли контракцію, як завдання партії (приводить окремі приклади). Є тенденції на місцях, щодо зменшення посіву цінних культур за рахунок збільшення малоцінних. Цього неможна допустити.

тов. ОСІПОВ: Ми закінчуємо зараз перший етап посівкампанії. В порівнянні з другими районами, наша робота задовольняюча, але коли оцінити її як слід, то в нашій є недостача насіння – 20%, що становить під загрозу повне виконання плану. Треба зібрати районний фонд, щоб забезпечити ліквідацію прориву. Треба урахувати загострення класової боротьби при переведенні посівкампанії. Є в нашому районі й перекручення лінії партії – вжиття фізичних методів на селян, що грає на руку нашому ворогу. Займатися барахольством та масовими обшуками теж неприпустимо, за це теж хтось поплатиться. Нові норми висіву, треба популяризувати в масах, тому що в нові норми багато хто не вірить. Відстали настрої в цій справі треба переломити. Треба розгорнути масову роботу за зріст колгоспів за рахунок в першу чергу тих, що мають насіння, а вдруге тих бідняків, що зовсім не мали насіння. В питанні бригад ще є багато плутанини. Погано обстоїть справа з бригадами. Треба на кущових зборах допомогти бригадирам скласти виробничі плани, які проробити на зборах жінок, колгоспників та інш. Районова газета не включилась як слід в посівну кампанію. Не дала показу кращих колгоспів. Правильна постановка громадського харчування – це стимул виходу на роботу в колгоспах. Ясла дадуть можливість виходу на роботу жінок. Звідсіля висновок, що ясла повинні бути при кожному колгоспі. Зараз на посівну кампанію мобілізуємо всю районну силу. З першого до останнього дня уповноважені повинні будуть присилати сводки РПК, щоб можна було урахувати слабкі місця посівкампанії. Намагання куркуля зірвати посівкампанію вимагають теж увагу з боку партійних та радянських організацій. Треба звернути увагу на забезпечення охорони колгоспного зерна та взагалі всього майна й кордонів...

ГОЛОВА ПЛЕНУМУ [нідпис] /ОСПОВ/

СЕКРЕТАР [нідпис] /СТАВЦЕВ/

ЗГІДНО: Зав. заг. відд. РПК /Доброчинський/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6135, арк.25-31. Завірена копія. Машинопис.

157.

Інформація секретаря Славутського райкому КП(б)У Осіпова до Вінницького обкому КП(б)У про відсутність нових випадків захворювань на ґрунті голодування

Не раніше 21 квітня 1932 р.

Цілком таємно

На В[аше] відношення від 21/IV – ц/р. за №121 ц/р відповідаю, що нових випадків захворювань на ґрунті голодування поки що не мається. Дитясли вже орга-

нізували в 28 селах, та мається їх дальнійший зріст. Громадське харчування, яке організовано в 46 селах, яке теж зростає. Села та колгоспи, де мались випадки голодування охоплено громадським харчуванням і дитяслами в першу чергу.

Що торкається забезпечення р-ну потрібною кількістю харчів, то тут мається великий недохват, на підставі чого є багато отрицательних настроїв і зростає провокаційна агітація в скорому часі голоду, війни, кінця світу, тощо.

В с. Клепачі мається відсутність хліба більш як в 50 домах. 16 квітня ц/р Клепачський колгоспник Грігоруку виліз на колоколюню і почав дзвонити, з метою скликати населення, якому хотів сказати про голодування. Цей випадок був улажен, та частині з цих родин була надана допомога з місцевих ресурсів та з району. В дальнійшому становище з харчуванням в районі ухушається. Провокаторські елементи ведуть роботу щодо розгортання волиночних тенденцій в районі. РПК вживаються відповідні заходи.

СЕКРЕТАР РПК

/Осіпов/

ДАХМО, ф. Р-1826, оп.3, спр.13, арк. 71. Копія. Машинопис.

158.

Витяг з доповідної записки завідуючого сектором інформації Вінницького обкому КП(б)У про „волинки» та терористичні акти в районах області

Не раніше 26 квітня 1932 р.

Славутський район. У низці колгоспів помічається тенденція окремих колгоспників розгромити колгоспні комори (с. Піддубці, Потереба), особлива тенденція помічається з боку жінок.

Славутський район. В с. Жукові одноосібники, що зсипали своє насіння в громадський гамазей організованим виступом намагалися розібрати насіння з гамазея під впливом куркульської агітації.

Інформсектор

ДАВО, ф. П-136, оп.3, спр.13, арк.158. Копія. Машинопис.

159.

Витяг з інформлиста Славутського райкому КП(б)У про ситуацію в районі станом на 20 квітня 1932 р.

28 квітня 1932 р.

I. ПРО ПОСІВНУ КАМПАНІЮ.

Виробничі плани по всіх колгоспах складені повністю. [...] Насіння прочищено 90% завдання. Сортообмін переведено повністю. ремонт тракторів переведено на 75%. Сівалок в районі мало, але ж дана установка використовувати й вночі. Радгоспи забезпечені насінням: 60% або 450 центнерів; колгоспи на 100% або 16456 центнерів; індивідуальний сектор на 72% або 17508 центнерів. В середньому район

забезпечено на 87,2% або 42614 центнерів.

Колгоспи нерівномірно забезпечені насінням, а тому проходить перекидка насіння з одних колгоспів в інші. Прийнято заходи, щодо забезпечення радгоспів насінням з страхових фондів. Забезпечення насінням – картоплею радгоспи мають повністю, колгоспи на 69% та одноосібники на 74%.

VI. ПРО НАСТРІЙ НАСЕЛЕННЯ.

На ряду з покращенням матеріально-побутового становища допереселенчеських колгоспів відмічається слаба культурно-масова робота серед них, в наслідок чого маються факти морально-побутового розложення червоноармійців. Є також незадоволення в деяких харчуванням. [...].

Серед польського населення колективізація розгортається слабо й приплив в колгоспи в порівнянні з минулим роком дуже малий, що з'ясовується ростом провокаційних чуток про скору окупацію України Польщею. Погано поставлена також національна по формі, соціалістична по змісту культурна робота поміж поляків. Польські колгоспи відповідним керуючим складом не укомплектовані. Відсоток колективізації в польських селах: Хоровиця – 33%; Сільце – 26,5%, при середньому % колективізації в районі 46%.

В Клепачах поміж частини колгоспників та одноосібників мається відсутність хлібу. 16-го квітня колгоспник ГРИГОРУК заліз на колоколюню й почав дзвонити в колоколи, щоб скликати населення та заявити про голодування. Цей випадок був улажений і ці родини в більшій частині переведені на громадське харчування в колгоспі й їм дана допомога з боку району.

В цілому ряді сел й колгоспів кулачество намагається всіма засобами на ґрунті недоїдання і в окремих селах голоду організувати й спровокувати населення на волинки. Не дивлячись на ряд негативних явищ й недоліків, все-таки колгоспна маса району в основному настрою непоганого, про що свідчить дружній гарний вихід в поле переважної більшості колгоспників. настроїв серед індивідуальників значно гірший, чим самим і зріст колгоспів зовсім незадовільний. В с. Жуків індивідуальники, які всипали своє насіння в громадський гамазей організованим й підготовленим виступом намагалися позабирати насіння з гамазея під впливом кулацької агітації, що «Якобі наїжджають голодранці з Київщини й силою забирають насіння». Після переведеної відповідної масової роботи конфлікт улажено, настроїв робітників й службовців значно погіршив в зв'язку зі скороченням пайку для робітників і зняття службовців з постачання хлібом. Як наслідок наблюдається велика утечка робсили, зокрема з лісової промисловості і масові подачі заяв службовців про уход з роботи. Нами піднято клопотання перед Обласними організаціями, щодо збільшення хлібних ресурсів для району.

СЕКРЕТАР РПК

/ОСПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6136, арк.20-22. Копія. Машинопис.

160.**Повідомлення управління прикордонного загону
військ ДПУ до Славутського райкому КП(б)У про гострі
продовольчі затруднення населення району***4 травня 1932 р.**Совершенно секретно*

В дополнение к прежним материалам о наличии продовольственных затруднений в с. Манятин, Горица, и частично Селичев, – сообщаем, что это положение в настоящее время имеет место и по другим населенным пунктам, так, например: в с. Селичев из общего числа имеющегося там населения к настоящему времени острые продовольственные затруднения переживают до 30% населения.

Особенно продовольственными затруднениями охвачено с. Б[ольшой] Правутин, где из числа 97 колхозных семейств – 65 семейств не имеют хлеба, из числа имеющих в этом селе 143 единоличных х[озьяй]ств, острые продовольственные затруднения переживают 52 семьи.

Из числа 65 семейств колхозников, – 9 семейств принадлежат к семьям красноармейцев, кои продзатруднениями охвачены в равной мере с вышеуказанными. Многие по указанной причине опухли от голода, в Б[ольшом] Правутине имели место случаи смертности, переживающие продовольственные затруднения питаются скорлупами от картофеля и кормовыми буряками.

На почве продзатруднений отмечаем отрицательное настроение, как со стороны колхозников, так и со стороны единоличников.

ЗАМ. НАЧ. ОТРЯДА [підпис] /ДЕРГАЧЕВ/
ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННИЙ СПО [підпис] /ЛАПОШИН/

*ДАХмО, ф. П-364, оп.1, спр.363, арк. 1. Оригінал. Машинопис.***161.****Постанова Політбюро ЦК КП(б)У про продовольчу та
насіenneву допомогу районам Вінницької і Київської
областей***5 травня 1932 р.*

1. Зобов'язати Київське і Вінницьке обласні бюро командувати в найбільш важкі райони (по Вінниці – 10-12 чоловік, по Києву – до 20 чоловік) постійних уповноважених, на яких покласти обов'язок – вжиття на місці заходів до того, аби насіenneва і продовольча допомога, що їй надано цим районам, була використана для допомоги селам, які найбільш нуждаються, з максимальною ефективністю, надаючи в потрібних випадках допомогу й індивідуальним господарствам. Командувати з ЦК для цієї мети додатково трьох товаришів для Вінницької області.

2. Зобов'язати НКпостачання повністю забезпечити постачанням підприємства прикордонних районів (Полонне, Славута, Дунаївці, Бронниці) і студентів Кам'янець-

Подільського та інших прикордонних пунктів.

Доручити НК РСІ перевірити фактичне виконання цієї постанови.

3. Доручити секретаріату ЦК підібрати для Вінниці 10 чоловік відповідальних партійних робітників для районів як секретарів РПК і 12 чоловік для РВК (голів).

*ЦДАГО України, ф. 1, оп. 6, спр. 236, арк. 52. Оригінал. Машинопис***162.****Інформаційний лист Славутського райкому КП(б)У про
наслідки господарювання колгоспів, стан колгоспних
ферм, заготівлі, настрої населення***10 травня 1932 р.***I. ПРО ПОСІВНУ КАМПАНІЮ.**

Радгоспами засіяно – 604 га. План засіву ранніх культур виконано на 89,2%. До загального плану посів. площі план виконано на 23,3%.

Колгоспами засіяно – 18667 га. План засіву ранніх культур виконано на 95,2%. До загального плану посів. площі виконано на 72%.

Одноосібники засіяли 8908 га. План засіву ранніх культур виконано на 33,9%. До загального плану посів. площі виконання равно 32,2%.

Середній відсоток виконання плану ранніх культур 65,3%. До загального плану посів[ної] площі виконання равно 53,1%. Млявість темпів по соц[іалістичному] сектору пояснюється: слабкістю тяглової сили, змореністю коней із-за недостачі фуражу (перехід на підніжний корм) та поганим ремонтом тракторів, які після ремонту в Ляховецькій ремонтній майстерні залишилися непридатними до роботи.

Що торкається індивідуального сектора, то тут в деяких місцях мається вина уповноважених та секретарів партосередків, які не спромоглися розгорнути роботу навкруги весняної посів. компанії. Також мається небажання сіяти з боку одноосібників із-за відсутності зацікавленості, на підставі розгорнення класової боротьби, шаленої кулацької агітації, а також відсутності в деяких місцях посів. матеріалу та продукції харчування. Маються випадки, коли колгоспники в першу чергу стараються засіяти свої городи, а потім колгоспні поля.

II. ПРО НАСЛІДКИ ГОСПОДАРЮВАННЯ КОЛГОСПІВ

Валовий прибуток колгоспів на 1931 рік складається з 2 313 648 карб. 04 коп., при тому на рільництво припадає 66,5% прибутку, побічні заробітки 8,7%, скотарство 3,7%. Район скотарського напрямку, але по валовій прибутковості скотарство займає п'яте місце. Така низька прибутковість скотарства пояснюється слабою організацією праці, поганим доглядом, великою кількістю ялових корів, низькою удійністю корів та не вірним обліком удою, який скривав маючу в деяких колгоспах утайку молока. В середньому на одно дворо-господарство припадає валового прибутку 302 карб. 04 коп., а чистого прибутку, що видається на руки 84 карб. 63 коп., середня трудова вартість трудодня 44,9 коп. Натуральної трудової продукції на один – трудодень припадає в середньому 2,3 клгр. Низька вартість трудодня пояснюється:

а) Непродуктивністю затрат трудоднів, особливо в рільництві;

б) Організація цілого ряду колгоспів протягом осені 1930 року, відсилали багато витрат на організаційні міроприємства;

в) Поганим обліком в ряді колгоспів, дякуючи чому може бути скрито багато преступлень, як приписці лишніх трудоднів окремим особам, тощо.

г) Непомірно високі управлінські витрати, які складають 6,4% від усієї суми трудоднів, а в окремих колгоспах відсоток доходить до 20,8%, 19,9%, 17,1% і т. інше.

Підсумки розподілу наслідків господарювання пророблені на бюро РПК 3/V-1932 року, де було намічені конкретні заходи, щодо виправлення хиб в цьому питанні.

III. ПРО СТАН КОЛГОСПНИХ ФЕРМ

Птахівництво на фермах проти I/X-31 року зменшилось на 5901 штуку, на 53,9%. Приріст на молочно-товарових фермах проти I/X-31 року абсолютно незначний (65 штук), або 3,4%, при низькій удійності й великій яловості та систематичним невиконанням для нових завдань по здачі товарової продукції.

В районі зовсім відсутній зоотехнічний догляд. Облік приросту та загиблої худоби поставлено погано, що дає велику можливість крадіжкам та іншим злочинствам. На фермах існує погана організація праці. Керівництво з боку РКС та РПК незадовільно. РПК зробило наголос та накреслені міроприємства, щодо рішучого зламу в галузі розвитку тваринництва по колгоспах.

IV. ПРО МОБІЛІЗАЦІЮ КОШТІВ

В справі мобілізації коштів зробився прорив, який склався в наслідок послаблення уваги з боку партосередків та сільрад, які пояснили свою бездіяльність зверненням всієї уваги на посів. кампанію. Зав. Ощадкасою тов. КОПЧУН не працює. Середній відсоток виконання плану мобілізації коштів на другий квартал 33,7%. Особливо погано обстоїть справа з ощадкасою, де мається по місту зменшення вкладів проти першого кварталу на 43,2%. Зменшення фінансів та вкладів мається також і в спож. кооперації на 5%. Частина прориву відноситься за рахунок колгоспів, де план мобілізації по вступним внескам виконано лише на 1%, а по спец внескам на 6,1%.

V. ПРО ВИКОНАННЯ ПРОМФІНПЛАНІВ

Виконання промфінплану по фаянс-заводу проти першого кварталу (78,2%) збільшилось до 91,3%. Що торкається останніх основних підприємств Славутчини, то виконання промфінпланів нижче виконання в першому кварталі, наприклад Славутська папірня 66,3%, замість в першому кварталі 82,7%. Відсоток виконання лісозаготівель в другому кварталі ганебний. По заготівлі 20% по вивозці 9%, по шпалопіленню 24%. Основна причина цього – відсутність сировини на бум. фабриках та постачання, вплив робітничої сили, особливо з лісо-підприємств. Тяглова сила по лісозаготівлям в значній кількості перейшла на підножний корм.

VI. ПРО ЗАГОТІВЛІ

План другого кварталу по шкірсировині виконано на 61,6%;

По пушині	на 73%	По вовні	на 2,3%
По жив. сировині	на 43,3%	По яйцю	на 3,6%
По металу	на 58,5%	По птиці	на 5,3%

Треба відмітити самоплив в цій роботі й слабу роботу заготовачів. РПК заслухав відчит відповідальних осіб, дав відповідні вказівки, щодо покращення цієї роботи.

План м'ясозаготівлі за другий квартал 1932 року виконано на 12,5% в частості:

по рогатій худобі 16,9% по свиням 6,7%

VII. ПРО ОБМІН КОМСОМОЛЬСЬКИХ КВИТКІВ

Обмін комсомольських квитків закінчено. Треба відмітити великий здвиг в роботі КСМ організацій, як під час переведення компанії, так і зараз. Під час обміну взято комсомольцями зобов'язання 1879, або 90%. Треба було видати 1637 комсомольських квитків, а видано 1530. Не видано 107, з них: 36 вилучено з лав КСМ під час обміну, не відомо місце перебування 69 чоловік, які не знялись з обліку; 2 чоловіки відмовились від одержання квитків знаходячись під впливом ворожого елементу та відірваності від КСМ.

VIII. НАСТРОЇ

В райцентрі робітники хлібом не забезпечені. Хлібопекарні працюють з перебоями. Особливо погано знаходиться постачання робітників ЮЗ'а. По децентралізованій заготівлі не дивлячись на відповідний фонд стимулювання хліб зовсім не поступає. В тяжкому стані знаходиться ціла низка сіл та колгоспів. Відсіля нездоровий настрої серед частини робітників, колгоспників, на підставі чого розповсюджується антирадянська агітація. Мотиви агітації досить відомі: близість війни з Польщею та Японією, близість зміни влади, близість голоду, тощо. В колгоспі села Клепачі колгоспники намагались розібрати насіння картоплі для споживчих потреб та звернулись до кордонзастави, щоб їх пропустили в Польщу за хлібом.

На підставі культурної відсталості мас та використовуючи труднощі переводиться й релігійна агітація. Наприклад, в с. Мирутині під час прищеплення віспи між жінок начала розповсюджуватись агітація, що після прищеплення на руках зробиться комуністичне клеймо «5-ти конечна звезда», частина жінок піддалась цієї агітації й відмовилась від прищеплення віспи. Відмовлення від прищеплення віспи мається й в других селах району.

Протягом останніх 2 тижнів з терористичною метою були зроблені підпали ізби та сараю секр[етаря] с/р в Хуторі, сараю з картоплею в Мінківцях, сараю з реманентом в Стриганах. Були пожари в Мирутині.

СЕКРЕТАР РПК [підпис] /ОСІПОВ/

ДАХМО, ф. Р-1826, оп.3, спр.13, арк. 84-86. Копія. Машинопис;
ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6136, арк.23-25. Копія. Машинопис.

163.

Витяг з доповідної записки секретаря Славутського райкому КП(б)У Осіпова про становище з продовольством, страйки робітників з цієї причини та необхідність термінової допомоги населенню

19 травня 1932 р.

Зовсім Таємно.

До ОблБюро КП(б)У тов. АЛЕКСЕЄВУ

Стан сівби на 15/V по району виконано 61,5% планового завдання. Третя п'ятиденка дала значне зменшення темпів, засіяно 4151 га проти 6909 га в другій

п'ятиденці. По секторам: по одноосібному сектору виконання завдання 43,7%; по колгоспному сектору – 75,2%. По раннім культурам: по одноосібному сектору виконано на 31%; по колгоспному сектору – 98,2%. В середньому завдання по раннім культурам виконано на 71,4%.

Великий недосів по раннім культурам в основному склався за рахунок вівся, по плану треба було засіяти 16000 га, а засіяно всього 10000 га. Недосів в переважній більшості падає на одноосібний сектор, зокрема на господарства, яким доводилось тверде завдання по хлібозаготівлі, які в основній своїй масі відмовлялись від землі, а колгоспи із-зі відсутності насіння й незадовільного стану тяглової сили не змогли засіяти цю землю, яка їм передається. Нами вживаються всі заходи аби недосів ранніх перекрити пізніми культурами (гречка, просо).[...].

ПОЛІТИЧНИЙ СТАН РАЙОНУ

[...] В окремих колгоспах району є випадки незадовільного стану виключно там, де нема хліба і де не стало продуктів на громадське харчування. Для характеристики навожу такі факти: з Бачманівського колгоспу група жінок з дітьми прийшла в район, в райколгоспспілку з організованою вимогою хліба.

В прикордонному колгоспі Клепачі декілька разів колгоспники намагалися розібрати колгоспну картоплю, коли їм це не вдалось, то група їх організовано прийшла на заставу на кордон і вимагала хліба або ухода в Польщу.

Барбарівський колгосп (лісна смуга району). Після вичерпання громадського харчування більше як 50% колгоспників залишили роботу в колгоспі, правда, там більшість колгоспників зовсім не мають хліба і картоплі.

Яблунівський колгосп. Колгоспники організовано забрали мірчук в млині, і в ряді сіл є випадки напухших від голоду.

Настрій переважної більшості робітників зовсім незадовільний. 17/V в РПК з'явилась делегація від робітників фарфурні, папірні та інших підприємств й стали вимагати розпорядження про видачу їм хліба. Робітник папірні, не задовольняючись відповіддю члена бюро РПК, заявив: «Віддайте нам той хліб, що ви сховали на війну, бо війни ми не хочемо».

На фарфурні, де працює 800 робітників, 2 рази було посягательство на забастовку й мається масовий невихід на роботу. Не дивлячись на всі н[аші] заходи, все ж таки 18/V робітники горного цеху повністю забастували й не вийшли на роботу¹.

З тартаків масова утечка робітників, й утворилась повна загроза щодо виконання проми[слових] планів. Робітники лісорозробок, біля 2 тис., зовсім залишили роботу, й лісорозробки прекратились.

На травень місяць ми не одержали ні жодної тонни хліба, не дивлячись на всі наші клопотання й надсилку Зав. Райснабом до області.

Прохаю в терміновому порядку занарядити частково хліба для задоволення н[аших] потреб.

Децентралізована хлібозаготівля поки що не дала ніяких наслідків. Класовий ворог спекулює н[ашими] труднощами й посилює свою активність. В останій час учасились підпали активістів та ведеться масова агітація проти всіх н[аших] міроприємств.

СЕКРЕТАР РПК

/ОСІПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6136, арк.26-27. Завірена копія. Машинопис.

Примітка:

¹ Мова йде про Славутський порцеляновий завод

164.

Спецповідомлення секретарю Вінницького обкому КП(б)У М. Алексееву про політичні настрої робітників державних підприємств області

27 травня 1932 р.

Совершенно секретно

Большинство районов Винницкой области наряды, как на муку, так и на др. продукты продовольствия в централизованном порядке получают с большими переборами, а некоторые районы месяцами совсем ничего не получают, что вынуждает правления местных кооперативов уменьшать нормы выдачи хлеба рабочим госпром-предприятий, доводя ее до 200 гр. в сутки на рабочего, или совершенно прекращать выдачу хлеба ввиду отсутствия такового на месте.

Такое положение усиливает неудовольствие рабочих и может вызвать повторение имевших место в первых числах мая месяца с.г. забастовочные тенденции и волынки [...].

Случаи ухода рабочих с предприятий продолжают и на отдельных предприятиях принимают широкие размеры, причем уходят не только неквалифицированные рабочие, но даже высоко квалифицированные – стремятся выехать в промышленные центры – Ленинград, Москву, Донбасс и др.

На этой почве на большинстве предприятий учасились прогулы и опоздания на работу, понижение производительности труда, падение труддисциплины и увеличение брака.

Вторым отрицательным фактором, усиливающим недовольство рабочих, является неудовлетворительное состояние общественного питания. Рабочие столовые не обеспечены необходимыми продуктами, отсутствуют жиры, в большинстве продукты покупаются на частном рынке и часто недоброкачественные. Во многих столовых отсутствует квалифицированный обслуживающий персонал, нет правильного руководства, помещение столовых не соответствует своему назначению и находится в антисанитарном состоянии.

Вышеуказанные ненормальности подхватываются антисов. элементом, для проведения антисоветской деятельности, что быстро воспринимается наиболее отсталыми рабочими, которые проявляют пораженческие и упадочнические настроения, подвергая резкой критике проводимые мероприятия Соввласти и компартии. Для характеристики вышеизложенного приводим нижеследующие факты.

Прогулы и увеличение брака

Могилев-Подольский чугунно-литейный завод. За три дня на работу не вышло, по мотивам отсутствия хлеба 20 человек, отмечен случай обморока кузнеца Теплицкого на почве недоедания, после чего рабочие выражали сильное недовольство – говоря: «Вот куда мы пошли, что падаем у станков голодные». На том же заводе в токарном цехе брак достигает 60-70%. Из цеха самовольно ушли на работу в УР 4

токаря, чем поставили под угрозу срыва производственную программу в цеху. Аналогичные факты увеличения прогулов, брака и уход с работы отмечены на заводах: Гоноровский сахкомбинат, Романовский стекло-фарфорзавод, Красиловский сахзавод, Славутский фаянсовый завод и бумфабрика, 2-я Макаронная фабрика г. Винницы.

Резкое недовольство на плохое общественное питание

Рабочие Уманского завода Центроспирта проявляют большое недовольство на неудовлетворительное состояние столовки. Обеды даются низкого качества, для иждивенцев совершенно выдача обедов прекращена, это еще больше усугубило положение и рабочие Каган, Рабальченко, Молдовер в столовой выкрикивали: «Что Вы хотите, чтобы мы совсем с голода подошли. Теперь на базаре за наш дневной заработок и десятка картошки не купить, при такой голодовке мы работать не можем».

Райсоюз своих обязательств на доставку продуктов не выполняет. Хлеб выдается только к обеду по 30 гр., жиры вовсе отсутствуют, в связи с чем, настроение рабочих резко отрицательное.

Аналогичное положение со столовками на заводах: Моевский сахкомбинат, Могилев-Подольский чугунно-литейный, Славутский лесзавод № 2 и Антонинский сахзавод.

Антисовнастроения и вольтские тенденции

Рабочий Вишняков Петр, Лесозавод № 2, м. Славута говорит: «Хлеба не дают, обеды плохие, на черга работать, нет у нас порядка, как-бы скорее война, я бы сам пошел их душить».

Надо отметить, что в связи с создавшимся трудным положением в вопросе продовольствия, некоторые заводские партийные и профорганизации и администрация проявляют растерянность, не проводят широкой массовой разъяснительной работы, не используют возможности местных ресурсов и инициативу передовых рабочих.

Зам. нач. Виноблотд. ГПУ	[підпис]	/Рахлис ¹ /
Начальник СПО	[підпис]	/Осинин/

ДАВО, ф. П-136, оп. 3, спр. 7, арк. 18-21. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ **Рахліс Пейсах Меєрович** (1897-1938) – єврей. Самоук. Член РСДРП з 1918. З 1918 – в лавах Червоної армії, член більшовицького підпілля в Києві. З 1919 солдат Курсантської, Латиської та 46-ї стрілецької дивізій. У 1921 працює в політвідділі Київського губкому, з липня – співробітник Київського губвідділу ВУЧК. З 1923 очолює: спецвідділ Київського та Дніпропетровського губвідділів ДПУ, Одеського окрвідділу ДПУ. В 1930 очолює: Первомайський, Конотопський окрвідділи ДПУ. З серпня 1930 – пом.нач. Житомирського оперсектора ДПУ. В 1932 – пом.нач. Вінницького обвідділу ДПУ, перший заст. нач. Харківського облвідділу ДПУ. З липня 1933 і до 1937: пом. нач. ОВ ДПУ УСРР та Українського ВО, пом. нач. СПВ ДПУ УСРР, пом. нач. СПВ УДБ НКВС УСРР, заст. нач. СПВ УДБ НКВС УСРР, нач. СПВ УДБ НКВС УСРР. В квітні 1937 відряджений у розпорядження НКВС СРСР, з травня – нач. КРВ УДБ НКВС Узбецької РСР. Розстріляний в 1938.

165.

Витяг з інформліста Славутського райкому КП(б)У Осіпова про ситуацію в районі

1 червня 1932 р.

I. ПОСІВНА КАМПАНІЯ.

По району всього засіяно 38694 га, що складає 69,76% всього плану засіву. По секторам: колгоспи засіяли – 2219 га або 85,6%; одноосібники – 15058 га або 55,6% (тут ураховані неусуспільнені посіви колгоспників). [...].

Темпи посівкампанії дуже малі. За останню п'ятиденку виконано лише 69% плану. В прикордонних селах та колгоспах посівкампанія закінчена на всі 100%.

Відстає в виконанні Північна частина району, де до сіву, по умовам ґрунту, приступлено зі значним запізненням. Зовсім відсталими, з наявністю великих проривів в посівкампанії, являються села лісної смуги, де нема насіння й ґрунт дуже поганий. [...].

Вихід в поле колгоспників задовільний, що дає гарантії ліквідувати прорив в посівкампанії. Щодо торкається одноосібників, то майже по всіх селах є такі групи, що зовсім відмовляються від засіву.

Ведеться шалена агітація з боку куркульських елементів проти посівкампанії тому що «Восени все рівно все заберуть, якщо забрали насіння, то нехай сіють самі» і таке інше.

IV. ПРО ПОПУЛЯРИЗАЦІЮ ПОСТАНОВ ЦК та РНК

З боку ворожого елементу були такі виступи: «Збрали всю худобу та хліб, не засіяли повністю землі, а зараз дають знижку, ця знижка нічого не визначає, бо хліба в цьому році в два рази менше, ніж в минулому році. Бачите Радвіда злякалась та пішла нам на уступки, але це нічого не допоможе тому, що торгівля хлібом нічого не дасть. Хліба на ринку буде мало, всякий наголодався й буде його ховати, а той хліб, що буде на ринку розхватають робітники тому, що всякий буде боятися голоду й зробить запас».

Хліб на ринку мається, але ж його мало й ціна дуже велика (130 карб. пуд житньої муки).

IV. ПРО НАСТРІЙ

Відсутність хліба в ряді місць сел та колгоспів погано впливає на маси та на темпи в весняних роботах. В деяких колгоспах якість громадського харчування незадовільна. На останні господарчі міроприємства влади частина колгоспників та одноосібників під впливом куркульської агітації відносяться ще з недовір'ям. На селах переводиться шалена агітація з боку куркульських елементів проти посівкампанії. Агітація про близькість війни зменшилась. Зріст в колгоспах малий. В лісних підприємствах району мається великий вплив робітників із-за відсутності планового постачання хлібом, що несе загрозу в виконанні плану лісозаготівлі.

СЕКРЕТАР РІПК /ОСПОВ/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6136, арк.29-30. Копія. Машинопис.

Протокол засідання бюро скарг при Славутській районній КК РСІ

7 червня 1932 р.

Присутні: Члени бюро скарг т.т.: КОЗІАТКО, ЗАКІРОВ, ПАШКЕВИЧ

Всім скаргам переведено обстеження Секції РСІ при Сільрадах та Позаштатними Інспекторами.

СЛУХАЛИ: Громадянина с. Солов'є ШПАРУКА Петра Денисовича, про те, що Сільрада забрала у нього незаконно коні, віз та сільськогосподарський реманент.

УХВАЛИЛИ: З матеріалів, які поступили до Бюро Скарг з приводу заяви ШПАРУКА відомо, що такий ігнорірував весняну засів кампанію, це видно з того, що ШПАРУК посів землі в кількості 4,9 га, яка йому належала відтягував чим підривав посів кампанію за що Сільрада ухвалила забрати у нього коні та реманент для передачі в колгосп для використання. Цю ухвалу Райземвідділ ствердив, а тому в скарзі т. ШПАРУКУ відмовити.

СЛУХАЛИ: Заяву гр. с. Улашанівки II – БАБІЙЧУКА Онисіма Михайловича про те, що його незаконно вилучили з колгоспу та щоб повернули йому майно, яке належить його батькові.

УХВАЛИЛИ: Беручи на увагу те, що гр-н БАБІЙЧУК використовував в своєму господарстві найману працю, фіктивно виділив свого сина з свого господарства, якого Сільрада знову з'єднала, за те що в 1932 р. йому було доведено тверде завдання по хлібозаготівлі в кількості 230 пуд., якого він не виконав за що був оштрафований на 400 карб. Й для стягнення штрафу було продано колгоспу його майно та будинки, а тому в скарзі БАБІЧУКА – відмовити.

СЛУХАЛИ: Заяву гр. с. Перемишля МІШНА Дмитра про неправильне обкладення його по хлібозаготівлі, як робочого якій працює на залізниці.

УХВАЛИЛИ: Приймаючи на увагу те, що т. МІШН Червоний партизан, сам працює на залізниці, а сем'я його в колгоспі, яка виробила 216 трудовнів за що заробила 18 пудів хліба, вважати що обкладення його по хлібозаготівлі було переведено не правильно, а тому прохання т. МІШНА Дмитра про звільнення від здачі 37 пудів картоплі та 6 пудів хліба – задовольнити.

СЛУХАЛИ: Заяву гр. с. Хоросток ГЕРАСИМЧУК Хими про те, що в неї Сільрада з уповноваженим РВК не правильно забрали зерно та щоб їй Сільрада видала допомогу. Крім цього ГЕРАСИМЧУК доводить що в колгоспі є багато ворожого елемента.

УХВАЛИЛИ: Доручити тов. МІКЛАШУ перевірити соцстан колгоспу, а по суті заяви разом з Секцією РСІ – розв'язати таку на місці в селі Хоросток.

СЛУХАЛИ: Скаргу ур. с. Барано-Улашанівка ВЕРХОГЛЯД Надежди про те, що у неї забрано хатне майно за борги її батька, в той час як вона окремо живе від батька і працює в Погранзагоні.

УХВАЛИЛИ: Скаргу ур. ВЕРХОГЛЯД в поверненні її майна Барано-Улашанівською Сільрадою – задовольнити. Що-ж торкається штрафу, то вважати що такий повинен бути стягнений з її батька тому, що ВЕРХОГЛЯД Надежда живе окремо від

свого батька.

СЛУХАЛИ: Скаргу гр. с. Довжки Д'ЯЧУКА Лукаша про те, що Сільрада його виселила з хутора в якому він жив коло села Довжки по розпорядженню р-ну. Між іншим з цього хутора виселено всіх громадян тому, що хутор знаходиться на кордоні.

УХВАЛИЛИ: На підставу того, що Сільрада одвела їм садиби в с. Довжки, а тимчасово всі громадяни розміщені в селі, в скарзі гр. Д'ЯЧУКУ відмовити.

СЛУХАЛИ: Скаргу гр. с. Печиводи МЕЛЬНИЧУКА Зота Тарасового, про неправильні дії Сільради, яка забрала у нього корову на м'ясозаготівлю.

УХВАЛИЛИ: З матеріалів, які надіслала Секція РСІ при Печиводській Сільраді відомо, що гр. МЕЛЬНИЧУКУ потрібно було здати одну корову тому, що у нього було дві корови. Гр. МЕЛЬНИЧУКУ запропоновано було здати корову добровільно, яку він бажає, але-ж він цього не зробив і від здачі корови відмовився. На підставі чого по розпорядженню уповноваженого РВК було примусово забрано одну корову, а тому в скарзі гр. МЕЛЬНИЧУКУ – відмовлено.

СЛУХАЛИ: Скаргу гр. с. Крупець СОСОНЮКА Степана Омеляновича про незаконне стягнення з нього штрафу в сумі 10 карб. Головою колгоспу.

УХВАЛИЛИ: Тому що, штраф гр. СОСОНЮКА Степана був стягнутий по постанові Сільради, виконання якої було доручено члену Сільради, якій працює Головою колгоспу, в скарзі гр. СОСОНЮКУ – відмовити.

СЛУХАЛИ: Скаргу гр. с. Головель ПАНЧУКА Мусія Лаврового про те, що Сільрада незаконно у нього забрала корову в м'ясозаготівлю.

УХВАЛИЛИ: Беручи на увагу те, що господарство гр. ПАНЧУКА Мусія в 1924 р. Було розкуркулено та свого завдання по хлібозаготівлі ніколи не виконував, завжди відмовлявся виконувати розпорядження Сільради, має також тісний зв'язок з куркулями та веде агітацію проти колективізації й в останній час йому доведено тверде завдання по м'ясозаготівлі, якого він не виконав за що комісія по сприянню м'ясозаготівлі зняла у нього корову примусовому порядку, а тому в скарзі гр. ПАНЧУКУ – відмовити.

СЛУХАЛИ: Скаргу гр. с. Міньковці МАЛІНЕЦЬКОГО Адама про те, що йому повернули майно яке у нього забрала Сільрада за відмовлення засівати свою засів-площу.

УХВАЛИЛИ: На підставі матеріалів, відомо що гр. МАЛІНЕЦЬКИЙ Адам вороже ставився до всіх політично-господарчих кампаній. Проводить також агітацію проти колективізації. За не вивозку гною на поле та не протруєння зерна мав штраф й в решті не засівав свою площу землі не дивлячись на те, що Сільрада давала йому посів. Матеріал, чим підривав весняну посів кампанію за що С/Р ухвалила передати його майно в колгосп для використання під час весняної посів кампанії. Цю постанову С/Р було затверджено Райземвідділом, а тому вважати, що передача всього с/г реманенту та коней в колгосп Сільрадою переведено правильно. Що-ж торкається виселення його з хати, то бюро скарг вважає залишити гр. МАЛІНЕЦЬКОМУ Адаму його хату й виселення прикоротити.

СЛУХАЛИ: Скаргу гр. с. Чернокали ШАШКА Петра Захаровича про те, що у нього Сільрадою забрано 7 пуд 25 фун. Муки, за яку нічого не сплачено, а також про те, щоб йому дали допомогу поскільки він знаходиться в скрутному матеріальному становищі.

УХВАЛИЛИ: З матеріалів Секції РСІ Червокалівської Сільради відомо, що гр. ШАШКО хлібом забезпечений. Мука у нього забрана та замінена на зерно, яке здано в хлібозаготівлю тому, що він таку не виконав, а тому в скарзі гр. ШАШКО в видачі йому допомоги – відмовити та повідомити Сільраду аби така оплатила належну суму грошей за муку в кількості 7 пуд 25 фун по цінам які існували в мент хлібозаготівлі.

СЛУХАЛИ: Скаргу гр. с. Червокали КОНДРАТЮКА Степана Юркового про видачу йому допомоги хлібом та оплатити йому за забране у нього 14 пуд зерна по хлібозаготівлі.

УХВАЛИЛИ: З матеріалів Секції РСІ Червокалівської Сільради відомо, що гр. КОНДРАТЮК Степан хлібо забезпечений в той час коли переводилась хлібозаготівля гр. КОНДРАТЮК віз 14 пудів зерна на переховання при чому ця справа була виявлена й зерно було забране на хлібозаготівлю. Посівматеріал гр.-ну КОНДРАТЮКУ був видан в кількості 5 пудів із СТР, а тому в скарзі гр. КОНДРАТЮКУ – відмовити. Повідомить Сільраду, аби така належну суму грошей за зерно гр. Кондратюку в кількості 14 пуд. По цінам які існували в хлібозаготівлю.

СЛУХАЛИ: Скаргу гр. с. Голік БАРНАЦЬКОЇ В. про те, що в неї було неправильно забрано 220 кг. Зерна.

УХВАЛИЛИ: З матеріалів відомо, що хліб якій був знайдений у гр-ки БЕРНАЦЬКОЇ в кількості 220 кг. Належало кулаку ПИСКУНУ Гнату якій цей хліб у неї переховував та коли хліб був знайдений то цей кулак направив БАРНАЦЬКУ скаржитися до РСІ, про те, аби їй повернули забраний хліб, за що обіцяв їй видати половину хліба, а тому в скарзі БАРНАЦЬКОЇ відмовити. Дякуючи тому що ця справа була в Прокуратурі повідомити таку про вище зазначене рішення.

СЛУХАЛИ: Заява БРОДЕЦЬКОЇ Анелі с. Улашанівки II про неправильні дії Сільради, яка у неї забрала корову в м'ясозаготівлю.

УХВАЛИЛИ: На підставі маючогося матеріалу відомо, що БРОДЕЦЬКА Анеля була розкуркулена в селі Улашанівці II з відтіля її було виселено й зараз вона перебуває у своїх родичів в с[елі] при Потеребській Сільраді пленум якої ухвалив корову здати на м'ясозаготівлю, а тому в скарзі гр. БРОДЕЦЬКОЇ Анелі – відмовити.

СЛУХАЛИ: Заяву с. Хоровець МАТВІЙЧУКА та ХВИЩУКА про незаконні дії Сільради, яка передала їх майно в колгосп.

УХВАЛИЛИ: З матеріалів відомо, що гр. МАТВІЙЧУК та ХВИЩУК буди членами колгоспу відмовлялися від праці в полі за що їх було вилучено з колгоспу, після чого вони категорично відмовлялись від засіву своєї землі, на підставі чого Сільрада ухвалила передати коні та с/г реманент в колгосп для використання, а тому в скарзі гр. МАТВІЙЧУКУ та ХВИЩУКУ – відмовити.

ЧЛЕНИ БЮРО СКАРГ /КОЗІАТКО/
/ЗАКІРОВ/
/ПАШКЕВИЧ/

ДАХМО, ф.Р-1061, Оп.1, спр.61, арк.1-7. Копія. Машинопис.

167.

Відомість про стан коней по Славутському району, станом на 1 червня 1932 року

8 червня 1932 р.

Тємно

Всього коней по району на 1/І-1932 р.	В т.ч. по колгоспам	Всього загинуло коней з 1/І по 1/У-32 р.	В тому числі		% загинелі коней по одноосібному сектору	Загинуло коней по колгоспах	Загинуло коней по одноосібн. сектору
			% загинелі коней в цілому по району	% загинелі коней по колгоспах			
23796	8083	4153	355	3798	17,4%	4,3%	24,1%

Примітка. За всю зиму з 1/ХІ-1931 року по 1/У-1932 року зменшено поголів'я коней по району на 7293 шт., з яких: вибракковано 2952, як непрацездатних, а решта 4341 штука де-який відсоток продано за межі р-ну, а остання кількість загинула. Фактична кількість проданих коней по району не урахована.

СЕКРЕТАР РПК /ОСІПОВ/

ДАХМО, ф. П-365, оп. 3, спр. 2, арк. 112. Оригінал. Рукопис.

168.

Заява жителя с. Кривин Якова Гуменюка до Славутської РайРСІ з проханням повернути йому відібрану хату

12 червня 1932 р.

В прошлом 1931 году председ[ателем] Кривинского сельсовета Петром Ивановом было наложено на меня твердое задание и когда меня и жены моей небыло дома была сделана Ивановом опись моего имущества и когда я об этом узнал, то через несколько дней все следующее с меня, пополнил; взяли у меня корову, двое свиней. Озимый хлеб на поле выбил град на 100 процентов, а остальной хлеб весь завез на красный ток, оставили мне только на семена яровой хлеб, заорали снопами весь и на яровой посев не оставили ничего, но я заработал в Сельсовете доставку кирпича на постройки и обосеменял поле. Теперь же я сторонне узнал что мой дом продан пред[седателем] Ивановом Кривинскому училищу о чем мне раньше не было объявлено. Постройки у меня дом и клуня, старие, крыты соломою. Теперь мой дом хотят разобрать, а меня с семьей выселить; семья моя состоит из меня, жены моей, и 4-х детей, из которых старший сын Александр в сем 1932 году подлежит призыву в Красную армию. Докладывая о выше изложенном и принимая во внимание что относительно продажи моего дома я до сего времени ничего не знал, прошу Рабочее Крестьянскую Инспекцию сделать расследование и оставить мой дом за мною.

Проситель Яковъ Гуменюк

ДАХМО, ф.Р-1061, оп. 1, спр. 83, арк. 86-87. Оригінал. Рукопис.

169.**Опис майна мешканців с. Довжки Грицька та Памфіла
Добринчуків за несплату боргів**

13 червня 1932 р.

Опис майна

у гр-на с. Довжки Добринчука Грицька П. та Добринчука Памфіла за несплату боргів по с/г, а саме: с/г податку 12 крб. 46 коп., страховки 14 крб., 73 коп., самообкладення 37 крб. 86 коп. та ріжних боргів 159 крб. 42 коп. та штрафу за не посів свого поля 2-х га 100 карбов. Згідно постанови пленуму С/р. Разом на суму 324 карб. 47 коп.

Назва майна	кількість	ціна	сума	Примітки
Хата	1	100	100	
Клуня	1	80	80	
Хлів	1	30	30	
Молотарка	1			
Коня	2	15	30	
Віз	1	10	10	
Плужок	1	2	2	
Корова	1	40	40	
Телиця	1	25	25	
Овечка	1	6	6	
Столи	2	2	4	
Ліжко	3	2	6	
Шахва	1	6	6	
Кадоби	4	1	4	
Скрині	3	5	15	
Подушки	5	5	25	
Кожухи старі	2	10	20	
Полотно	55		15	
Вулики	2	5	10	

Затверджено до продажу: 1 клуня, 2 коней, 1 віз, 1 телиця, 1 овця, 1 стіл, 1 шафа, 1 скриня, 55 м. полотна, 2 вулики
[підпис] 13/VI 32 р.

Голова ср.....[підпис]

ДАХМО, ф.Р-1229, оп.1, спр.19, арк.2. Оригінал. Рукопис.

170.**Опис майна мешканця села Довжки Михалка Українця за
несплату боргів**

13 червня 1932 р.

Опис

майна у гр-на с. Довжки Українця Михалка за несплату ріжних боргів, а саме: самооб. 44 крб. 25 к., страховки 19 крб. та ріжних боргів 91 крб. 98 коп. та штрафу за

недосів свого поля 3-х га 100 карбов. згідно постанови пленуму С/р. Разом на суму в 255 крб. 23 коп.

Назва майна	Кількість	Ціна	Сума	Примітка
Хата	1	300	300	
Клуня	1	35	35	
Корова	1	43	42	
Коні (кобила)	2	10	20	
Віз	1	25	25	
Плужок дерев.	1	2	2	50
Півшубок	1	7	7	
Рядно	2	1	2	
Настільники	2	1	2	
Рушники	3	0	1	50
Соломиники	3		1	50
Подушка	3	2	6	

Затверджено до продажу: 1 коня, 1 рядно, 1 настільник, 2 рушники, 3 соломиники, 1 воза
[підпис] 13/VI 32 р.

Голова ср.....[підпис]

ДАХМО, ф.Р-1229, оп.1, спр.18, арк.46. Оригінал. Рукопис.

171.**Витяг з інформаційного листа Славутського Райкому
КП(б)У з повідомленням про продовольчі труднощі**

20 червня 1932 р.

ПОСЕВНАЯ КАМПАНИЯ.

По району засеяно 48839 га, что составляет 89,8% всего плана сева.

По секторам.

Колхозы засеяли 28076 га или 108,3% своего плана.

Индивид[уальные хозяйства] засеяли 18485 га или 68,3%.

По культурам.

Ячменю	засеяно по плану	66,5%
Бобовых	-	57,5%
Картошки	-	63,3%
Овса	-	76,1%
Огородних	-	119%

Уменьшение посева семян на единицу земли в условиях нашего района произошло при известном истощении земли, что явилось в свою очередь результатом ведения землеустройства в течении последних пяти лет. Такая затяжка землеустройства как правило в нашем районе, вела за собой: а) Ухудшение выработки земли, ухудшение унаваживания, поздние посевы. Такая обработка вечно истощала землю. И когда пришлось уменьшение высева семян применить на такой истощенной земле, то в результате этого истощения получилось понижение урожайности против прошлых

лет, на что сейчас показывают виды урожая.

Консервативность мысли части крестьянства, особенно его кулацкий элемент, выступающий против новшеств вообще приписывает понижение урожайности главным образом уменьшению норм высева на гектар.

Продовольственной помощи наш район не получил и положение его остается очень тяжелым и серьезным, что угрожает интенсивности работ сеноуборочной и силосной кампаний. Что же касается семенной помощи, то настроение крестьянства к присланной сепмощи – овсу было очень скептическое. Повсюду раздавались голоса, что теперь поздно сеять овес, что напрасно тратить на это время и труд и что нам нужно получать поздние культуры. Но так как за последнее время прошел ряд благоприятных проростанию и росту овса дождей настроение улучшилось и от засеянной овсом площади ждут урожая. Все же до 50 тонн присланного овса остались незасеянными. [...]

Секретар РПК /Осіпов/
Зав. Інформвідділом [підпис]

ДАХМО, ф.Р-365, оп.3, спр.2, арк.116. Оригінал. Машинопис;
ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6136, арк.32-34. Завірена копія. Машинопис.

172.

Витяг з протоколу XIII Славутської районної партійної конференції

22-23 червня 1932 р.

ВЕЧІРНЕ ЗАСІДАННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ 23/VI ц.р.

СЛУХАЛИ: Відчит РайКК РСІ – тов. ЯНУЛІК.

ВИСЛОВИЛИСЬ:

т. ШІЯН (Секретар партосередку с. Мухаріва): РайКК має в своїй роботі великі досягнення, але треба відмітити й про недоліки в с. Мухареві була викрита справа з ЗІНЬКОВИМ, але ця справа не закінчена. Секретар Сільради в с. Мухареві пиячить і розтрачує селянські гроші, що зібрані за позики та різні податки. На це КК не звернула уваги.

РайКК з Секціями РСІ недостатньо керувала на селі. ЗІНЬКОВА вилучено з партії, справу передано до слідчих органів, а він виїхав в другий район (Липовецький) і працює Інспектором Райміліції. Треба рахувати, що РайКК авторитетом користується в р-ні великим і зажиму самокритики не було, тільки були випадки коли приїздив в с. Мухарів т. ДАНИЛЮК, то нажимав щоб були виконані планові завдання заявляючи «дивись голова, не виконаєш план по посівкампанії, будемо балакати з тобою в КК».

т. ШИМАСЮК (Заготзерно): Обвинувачення яке винесено Інспектором ОблКК районній КК РСІ не вірні, бо ДВОРНІЧЕНКА було вилучено з лав партії не КК, а партосередком за те, що зловживав на селі, перевищував владу, займався хабарництвом і пиячив, він ніколи не критикував керуючих органів. Контрольна Комісія т. БЕРЕЗЮКА з партії не вилучала – його вичищено в 1929 році під час чистки партії за пияцтво, зв'язок з чуждим елементом і т.інш. ЗІНЬКОВА з партії вилучено вірно,

його не можна допускати до відповідальних робіт.

т. ЗОЦУК (Голова Сільради Улашановка II): РайКК багато допомагала в переведенні господарчо-політичних кампаній. Є випадки коли як слід прижмеш кулака, Прокуратура зараз пише листування в Сільраду про дачу пояснення про ту, або іншу справу. Зіньков підривав роботу і в с. Улашановці, тепер його як вилучили з партії він виїхав з р-ну й поступив працювати в Райміліцію. Приїхав в Улашанівку в міліцейській формі зі знаками отлічія і заявляє: «Тепер плюю на все, що хтів той полувчив, одержую зарплатні 220 крб., раніше мене жали, а тепер й я буду жать». Селяни таким фактом обурені. [...]

З оригіналом згідно:

Секретар Райпартконференції

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6135, арк.1-14. Копія. Машинопис.

173.

Заява жительки с. Вульки Клишіц К. Ф. до Славутської КК РайРСІ з проханням поновити її в колгоспі

1 липня 1932 р.

Мого чоловіка Максима Клишіц заарештували за якісь заговорі, та тепер находиця під вартою в Київському «Бупрі», залишили мене с 5-а дітьми семи ще до того хворою не мавші хліба і нічого не залишили все бригади забрали в осені, забрали хліб, хліва, клуню, 2 коней 1 корову 1го кабана та і все що було їсти і посіяти, в червні м. ц. року забрали в мене оставшую хату і викинули мене з хати зараз я і моя сім'я залишилась на дворі.

В мого чоловіка було від батька хазяйство 3 гектара землі 1 хата та 1 клуня дуже бідно жили як помер батько залишилась сім'я із 8 душ дуже бидував 22 рокі робив в жида на цегельні заробляв не більше 50 коп вдень після 3 рокі пас череду в селі, так що ні коли не мав свого хліба заробляв і кормів семью, служив в старі армії 2 роки, після цього вернувся до дому була залишина цегельня та що жид держав в 1924 р. Надавали землю по душах по нормі, було наділено 5 гактери землі та попалась кусок стею що колись робилась цегла, зибралось 3 чоловіка і просили общество щоб робити цеглу постановили робити 1922 році зробили ремонт в 1923 р. стали робити цеглу, робили до 1927 року, було предложено здати цегель по в Аннопільськую артіль «Труд», була така сдана та сам і сім'я моя робила в артілі до цього часу, та служив членом К.Н.С.К.В. дорогі 2 роки.

А зараз по агітації зробили куркульом і забрали що було.

Прохаю Вашого поміловання мене хворою жінку і мою семью звернути мого чоловіка з під варти і вернути забране моє майно, бо це все обговорено нашим активом села не правильно ясного доказу на чоловіка не було. Я за личної целі актива

Прохачка Клишіц

ДАХМО, ф.Р-1061, оп. 1, спр. 83, арк. 72-73 зв. Оригінал. Рукопис.

Витяг з повідомлення Вінницького облвідділу ДПУ секретарю Вінницького обкому КП(б)У М. Алексєєву про факти порушення революційної законності в області

4 липня 1932 р.

Совершенно секретно

Факты грубейших искривлений линии партии и нарушения революционной законности, в процессе проведения хозяйственно-политических кампаний на селе, как-то хлебозаготовки, весенней посевной кампании, мясозаготовки и прочее, имели место в значительной части районов области.

В основном, случаи искривлений и нарушения революционной законности выражались в проведении массовых обысков и арестов, избиений, наложении непосильных штрафов, неправильном раскулачивании и распродаже имущества, присвоении имущества и т.д.

По целому ряду районов, эти явления имели массовый характер, главным образом, со стороны отдельных руководителей сельских организаций, что следует объяснить несвоевременным и недостаточным реагированием со стороны районных руководящих организаций, а в отдельных случаях замазывания выявленных безобразий и незаконных действий, и непосредственным участием в этих действиях некоторых ответственных руководителей районных организаций. [...].

Имеющиеся материалы характеризуют действия отдельных представителей советско-партийных районных и сельских органов чрезвычайно преступными, переходящие в отдельных случаях в резкие перегибы, вызывающие большое озлобление и заслуженное недовольство со стороны близких нам прослоек села.

В некоторых местах нарушение революционной законности и искривления классовой линии были в результате, главным образом, попустительства районных руководящих организаций, которые подходили формально, сугубо бюрократически к проведению отдельных кампаний и других мероприятий партии и правительства.

Прикрепленные районные работники к селам для руководства проведением хозяйственно-политических кампаний и других задач, в большинстве случаев не брали упор на проведение массово-разъяснительной работы, как среди населения, так и сельского актива, которые, безусловно, по своему политическому развитию нуждается в политическом воспитании и руководстве по выполнению мероприятий партии на селе.

Отдельные факты говорят о том, что представители районных организаций в селах вели себя бюрократически, потеряв совершенно классовое чутье и проводили порученные задания формально, не сообразуясь совершенно с конкретной политической обстановкой в данной местности, не выявляя доподлинного экономического положения и других причин, влияющих на нормальное проведение той или другой кампании, а также не освещая в должной мере этих вопросов перед районными партийными организациями.

Наряду с этим отмечено в ряде районов абсолютно недопустимое поведение представителей районных организаций, проводящие отдельные кампании и мероприятия на селе, выражающиеся в спайке с зажиточным элементом, систематиче-

ском пьянстве и непосредственном участии в нарушении революционной законности и классовой линии, вылившиеся в массовые аресты, избиения, самоснабжение и прочее.

Местные сельские руководители, не получая должного противодействия и разъяснения со стороны прикрепленных, еще в большей степени проявляют беззаконие и произвол в практическом осуществлении проводимых заданий. [...].

Следует отметить, что раскулачивание и распродажа имущества в отдельных районах сопровождалась массовыми искривлениями классовой линии, в результате чего в ряде мест зафиксированы массовые случаи продажи середняцких и даже бедняцких хозяйств, которым наравне с кулацко-зажиточными элементами села, доводились твердые задания о хлебозаготовке.

За невыполнение налагаемых непосильных штрафов и отдельных явно незаконных распоряжений сельсоветов, широко практиковалась распродажа имущества, которое в большинстве случаев разбазаривалось между активистам села и в некоторых случаях районными работниками за небольшие суммы, а иногда присваивалось.

В большинстве случаев учета конфискованного имущества не велось, что способствовало такому разбазариванию. [...].

Заслуживают особого внимания факты недопустимого отношения к служащим культа в отдельных районах, где руководители сельских организаций беспричинно накладывали штрафы, арестовывали, забирали имущество, избивали и проч., а в отдельных случаях дискредитировали и подрывали авторитет партийных и советских органов.

К попам предъявлялись требования сдачи 50% собранного от служения хлеба, сбора денег среди молящихся и сдачи их сельсовету, прекращение церковного служения и направления верующих из церкви на работу в колхоз и прочее.

Естественно такие явления дискредитировали антирелигиозную политику партии и в ряде случаев вызывали тенденции, и даже массовые выступления (волынки), главным образом, с участием значительного количества женщин.

Изложенные факты, безусловно, осложняли проведение хозяйственно-политических кампаний и других мероприятий партии на селе, создавали нездоровые настроения, и недовольство среди близких нам прослоек села и использовались кулацко-контрреволюционными элементами в антисоветских целях. [...].

Избиения, незаконные штрафы и присвоение имущества

В Старо-Константиновском районе в селе Иршики в период хлебозаготовки, уполномоченный райпарткома Адаменко, председатель сельсовета Макачук (оба члена партии) и ряд других активистов в количестве 17 человек, проявляли ряд преступных безобразнейших действий, выразившихся в массовых избиениях, конфискации имущества, подделке документов, распродаже бедняков и середняков, к чему были также причастны некоторые ответственные руководители районных организаций.

Бедняцко-середняцкие колхозные массы были настолько терроризированы, что группами бежали из села (из села Иршики бежало 53 хозяйства). В знаменитой „холодной», где содержались под стражей невинные крестьяне, была вывешена неизвестными лицами следующая наклейка: „Кто не был, тот будет, а кто сидел – век не забудет. Да будет тот проклят от ныне и до века, кто думает исправить этой коморой человека» [...].

В Изяславском районе местный актив под руководством председельсовета Игна-
тьева, члена партии, при участиях своего заместителя Вакалюка, кандидата партии,
Рачковского, бывшего секретаря партячейки, исключенный из партии за искривле-
ния в период хлебозаготовки, творили ряд безобразий, выразившихся в незаконных
арестах, обысках, избиениях, присвоении вещей и прочее. [...].

Аналогичные явления отмечены в целом ряде районов: Бершадском, Проску-
ровском, Хмельникском, Славутском, Немировском, Песчанском, Муровано-Кури-
ловецком, Затонском, Меджибожском и другие.

Учитывая приближение уборочной и хлебозаготовительной кампаний, в целях
предупреждения массовых искривлений и нарушений революционной законности
в дальнейшем, считаем необходимым специально перед Вами заострить настоящий
вопрос.

Начальник Виноблотдела ГПУ УССР [нідпис] /Рахлис/
Начальник СПО [нідпис] /Осинин/

ДАВО, ф.П-136, оп.3, спр.10, арк.144-145. Оригінал. Машинопис.

175.

Заява жителя с. Янушівка Леунця О. до виїзної комісії Славутської РайРСІ з проханням повернути майно

9 липня 1932 р.

1931 році в господарстві мойому було 3,70 дес. землі на 5 куців 1 коняка, 1 ко-
рова 1 свиня, хата, клуня та хлів. С/г податку було нараховано 20 карб. 30 к. всі гро-
шові податки я виконав своєчасно то сільрада в осені 1931 року довела мені до дво-
ру пляна хлібозаготівлі нарахуванні 116 пуд. пашні, якої я виконати не міг. Здавши
частину такої, сільрада не звертаючи увагу на неспроможність і на те що в 31 році у
мене всього врожаю було 43 кіп озимини та 26 ярини прибула в моє господарство та
свавільно забрала всю пашню картоплю не залишивши мені ні фунта на харчування
та на посів матеріал. Крім хліба сільрада забрала коня, воза, трояна, 2 плугі, свиню,
клуню, сарай, та с хатнього майна, стіл, ложку і подушку, після цього сільрада нео-
дноразово заходила та вибиваючи двері забірала навіть малими частинами харчі які
зароблено Солиною, забрано навіть діжка з огірками та біля двох горців сиру, за все
забране майно та продукти сільрадою не видано мені ні гроша і ніяких росписок, а
також розбито скриню і забрано 2 сорочки, 2 хустки та три метри краму.

На підставі вище зазначеного прошу Р.В.К. розглянути незаконні дії Сельради
та перекручення такого законів рад. влади та повернути мені незаконно забране мое
майно та заборонити на далі такі вчинки так як і в сучасний мент сільрада косить мій
пастовень що при городі та думають забрати озимий посів.

Я з часу революції бідняк весь час рахувався в комнезамі.

Просить. О. Леунец, а за його неграмотного розписався С. Войтюк

ДАХМО, ф.Р-1061, оп. 1, спр. 80, арк. 20-21 зв. Оригінал. Рукопис.

176.

Заява жителя с. Янушівка Макара Стасюка М. до Славутського Райвиконкому щодо повернення майна

10 липня 1932 р.

Я гр-н Села Янушівки Стасюк Макар по соціальному стану Маленькій Серед-
няк звертаюсь до вищого Органа с прозьбою так як я раніше бидував намяв хорошою
жизни по дядьках робив за молоко що вин дасть И Жив в Недостатках разных, И
Сичас у мене один хлив и такая хата старая что зимой от холода страдаю бо розкидай
ць И Я, тильки шеко собрав есе сыт сили и труд, И год тому назад купив Корову И
у меня забрали и снова як дети булы без Молока так и сичас Остались и без хлеба,
через мий несчастний випадок недород хлеба что я немог маленьки частыну боргів
уплотить зато взяли корову щоя тильки год як купив бо у мене таке середняцьке ма-
ломовне хазяйство що я немав звитки купити и зараз без коровы дети остались и
мне больно, що я бачу, що е таки лучи хозяй що він раньше за Мене Лучше жив и
був в него товар. И сегодня що вин має а Я немав И зараз не маю бо забрали И дети
як страдали без молока так и страдают И очень больно через то що яж нетвердоз-
датчик Маленький середняк поскільки и справку про це можна взяти из Сильрады
Забраны такие предмети

- 1) Корова
- 2) Скриня
- 3) Лавка из хати
- 4) Часы
- 5) Останій весь хліб.
- 6) Картопля
- 7) Овес

И наконец еще забрали усадьбу т.е. огорода и тепер мне як хоч воспитуй детей
бо неимею что где посеять и посадить для воспитания детей Прохач Стасюк Макар
Харитонів Прошу вішого Органа розглянути Мою Маленького Середняка заяву

ДАХМО, ф.Р.-1061, оп. 1, спр. 80, арк. 18-18зв. Оригінал. Рукопис.

177.

Витяг з доповідної записки Вінницької облколгоспспілки Укрколгоспцентру про виходи з колгоспів області

Не раніше 10 липня 1932 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

З матеріалів, зібраних від різних джерел (РПК, уповноважених облКС, обсте-
жень наших інструкторів, доповідних записок голів РКС), видно, що по Вінницькій
області з травня місяця почали поступати заяви про вихід з колгоспу і в переважній
кількості подавших заяви – це друга половина червня місяця і початок липня.

На 10.VII б. р. з матеріалів, що у нас є, охоплено масовою подачею заяв про ви-
хід 53 райони, в них колгоспів охоплено 260-270 (список до цього додається), в яких

нараховується більше 10 000 заяв про вихід, можна навести таку таблицю:

Охвачено районів	53 : 71 = 74,6 %
«-» к[олгос]пів	265 : 3676 = 7,0 %
«-» г[осподарст]в	10 300 : 617 744 = 1,7 %

Характерно те, що, переглядаючи заяви, яких в облКС було 200 та нашими інструкторами на місцях переглянуто до 500, більшість їх в кожному селі написано одною рукою, в яких один мотив, один тон, крім того, подача до управи колгоспу в більшості проходила організованим порядком, тобто 2-3 дні не поступає нічого, а згодом 2-3 дні поступає в переважній кількості організовано по 5-10 штук.

До того, заяви написані одним числом, а подані до канцелярії колгоспу через 5-10 днів (видно, очікували якогось результату, попередньо поданих заяв), і врешті вирішено подати.

Повного ж обліку поданих заяв по колгоспах не переводиться і встановити точну кількість та час подачі заяв неможливо. [...].

СОЦІАЛЬНЕ ОБЛИЧЧЯ ЗАЯВ ПРО ВИХІД

В переважній кількості подавших заяви – це недавно вступивші до колгоспу, які зовсім не мали, або мали незначну кількість вироблених трудовнів.

Серед подаючих заяви про вихід є такі, що, уникаючи від хлібозаготівлі, м'ясозаготівлі, [в] 1932 р. пішли до колгоспу, чим думали скритись від виконання с/г та політичних завдань.

Незначна кількість колгоспників-активістів та членів правлінь та бригадирів, які піддалися впливові куркуля та його прибічників і подали заяви, але більшість з них розібрали заяви назад. [...].

СОЦІАЛЬНЕ ОБЛИЧЧЯ ОРГАНІЗАТОРІВ ПОДАЧІ ЗАЯВ

В цій справі за активних організаторів став контрреволюційний, анти-колгоспівський, куркульський елемент: попи, різні просвітери, монашки, петлюрівці, жандарми, розкуркулені й таке інше.

Вся ця свора взяла в індивідуальну обробку колгоспників, агітуючи та обробляючи у своєму дусі, пускаючи різні контрреволюційного змісту «чутки», пишуть їм заяви про вихід і таке інше. [...].

МОТИВИ ЗАЯВ

Майже по всіх районах аналогія заяв одна: «Прошу виключити з колгоспу, так як сім'я пухне з голоду – нема що їсти».

«Прошу виключити, бо я не бажаю бути в колгоспі, старий, непрацездатний, багатосімейний, незадоволений і таке інше».

Є деякі заяви, в яких пишуть: «Я вступив до колгоспу, думав, що краще буде жити, як індивідуально, але на практиці убідився, що в колгоспі гірше».

«Прошу виключити, бо колгоспи себе не виправдали, а індивідуальне господарство може краще господарювати».

«Прошу виключити мене з колгоспу, бо рядом зі мною індивідуальник жие багато краще за мене».

По всіх перевірених нами заявах вимагається повернення посівів та землі, а також с/г реманенту та тягової сили.

ПРОВОКАЦІЙНІ ЧУТКИ

Вищезгаданим контрреволюційним куркульським елементом пускаються чутки контрреволюційного змісту, що ніби хто до 25-го червня не подасть заяви про вихід, той остається на 9 років в колгоспі, й колгосп перетворюється на радгосп (Оринінський р-н).

Земля знаходиться в Воєнведі, а тому, хто не дасть заяву про вихід, залишить, так як кріпак (Антонінський р-н).

Є постанова партії розпустити колгоспи, так як вони себе не виправдали, і на Волині вже розпустили (Проскурівський район).

Є постанова Англії й Франції розпустити в СРСР колгоспи (Славутський р-н).

Є постанова ЦК партії та уряду, щоб повернути нам землю з посівом, але місцева влада від нас цю постанову скриває.

Сталін з Ворошиловим страшенно поспорили за те, що Ворошилов стоїть за селян¹.

Ворошилов убив Сталіна, але про це скривають (мовчать). Скрізь по всій Україні земля не осіяна, все стоїть необроблене, і скрізь виходять з колгоспів.

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ВИХОДУ З КОЛГОСПІВ

Основною причиною виходу з колгоспів є особливо загострена класова боротьба навколо колгоспів та елементи класової боротьби всередині колгоспів, безгосподарність, неорганізованість праці, неправильний розподіл наслідків господарювання, несвоєчасні розрахунки з колгоспниками. [...].

Все це використав куркуль та весь контрреволюційний елемент для своєї агітації, підбурюючи найвідсталішу частину колгоспників та до того пускаючи різні чутки контрреволюційного змісту.

У перевірених нами колгоспах з 8 районів характерно те, що в колгоспі, де є заяви про вихід, спостерігаємо в першу чергу повну безгосподарність, все господарство в пустинному вигляді, нечуле ставлення правління колгоспу до потреб колгоспників, широко розбухший адміністративно-управлінський апарат колгоспу, який складає 6-8, а то і 11 % на вироблені трудовні. [...].

Це причини, що призвели до подачі заяв про вихід невідомо частину колгоспників.

ОблКС /Гольдцетін/
Оргмассектор /Мусієнко/

ЦДАВО України, ф. 559, оп. 1, спр. 2572, арк. 26-28. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ **Ворошилов Климент Єфремович** (1881-1969) – росіянин. Освіта: початкова земська школа. Член РСДРП з 1903. З 1896 працює на Юріївському металургійному заводі. З 1905 голова Луганської ради робітничих депутатів. З 1908 на політично-партійній роботі в Баку, Петрограді, Царіцино. З березня 1917 голова Луганської ради та міської думи. З листопада 1917 у Росії: комісар Петроградського військкревкому з питань градоначальства. Один з організаторів ВЧК. З січня 1918 почергово: голова ЧК з охорони Петрограду, командир 1-го Луганського соціалістичного загону, командир 5-ї армії. З серпня 1918 – член Воєнради Північно-Кавказького ВО, член Реввоєнради та пом. командуючого Південним фронтом, командуючий 10-ю армією. З 1919 в Україні нарком внутрішніх справ Рад. України, командуючий 14-ю армією та внутрішнім Українським фронтом. В листопаді 1919 разом з С.М.Будьоним створює 1-у Кінну армію та стає членом реввоєнради армії. В 1921 бере участь в придушенні антибільшовицького Кронштадтського повстання. З 1921 член

ЦК РКП(б), Південно-Східного бюро ЦК РКП(б), командуючим Північно-Кавказького ВО. З 1924 командуючий військами Московського ВО, член Реввоєнради СРСР та Оргбюро ЦК КП(б). З 1925 нарком військово-морських справ СРСР та Голова Реввоєнради СРСР. З 1926 член Політбюро ЦК ВКП(б). В серпні 1939 голова рад. делегації з перемовин з Францією та Великобританією. З травня 1940 заст. голови РНК СРСР, голова Комітету оборони при РНК СРСР. З червня 1941 по січень 1943 – член ДКО та Ставки Верховного головнокомандувача, головнокомандувач військами Північно-Західного напрямку, командуючий Ленінградським фронтом, головнокомандувач партизанським рухом в СРСР. Учасник Тегеранської конференції. З 1945 голова Союзної контрольної комісії в Угорщині. З 1946 заст. голови РМ СРСР. У 1952 член Президії ЦК КПРС. З 1953 по 1960 голова Президії ВР СРСР. В 1960 виведений зі складу Президії ЦК та ЦК КПРС. З 1966 член ЦК КПРС.

178.

Заява жителя с. Миньківці Черняка А. М. до Славутського Райвиконкому щодо повернення майна

15 липня 1932 р.

З окладного листа за № 151/301, та 1931 рік, якого я до цього додаю, видно, що моє господарство по своєму прибутку в 576 крб. 75 коп. належить до середняцьких. Всі, податки як гришми так й натурою я виконую своєчасно й акуратно. Але не дивлячись на це, Миньківська Сільрада за невідомою мені причиною як видно порахувала мене за куркуля й знищила господарство до щенту. Так: забрали пару коней підліток, та останню корову з телятком, 4 курки, всей врожай ще навіть немолочений за 1931 рік і нарешті розібрано всі будинки: хату, шопу, клуню, а мене з родиною залишило зовсім без будь якого притулку і я не маю де приміститись. Літом то ще як небудь перебудемо на дворі, а що буде зимою? Наймати хату не має де, через що я з дитиною знаходжусь зовсім в безвиходному становищі.

Жодні мої клопотання перед сільрадою ніяких наслідків не дали, а тому я звертаюсь до Президії Райвиконкому з щирим проханням ввійти в моє критичне становище й зробити належне розпорядження Миньківській Сільраді про повернення мені незаконно забраного майна та будинків.

Прохач Черняк

ДАХМО, ф.Р-1061, оп. 1, спр.83, арк. 159-160. Оригінал. Рукопис.

179.

Заява жителя с. Волиця Мирончука І. С. до Славутської РайПрокуратури щодо відібраного майна

16 липня 1932 р.

В 1930 році було сельгосподарського податку 6 карб., і 75 коп., та інші, побічних зарибків було 288,10 р. де маєця справка в сільраді, і я робив прибудову як хати та клуні, на ринок я нічого в продаж не вивозив, тільки здав корову і кабана в м'ясозаготівлю і виконав хлібозаготівлю, А в 1931 році по злобі сільрада за те що працюєш на держав-

них підприємствах і виконуєш обов'язки перед державою, то сільрада не дивлячись на директиви котри видають висшими властями якими пільгами польують робітників, котрий працює в державних підприємствах, а тільки вставляють свої директиви, і никладуть на кулака, а тільки кладуть на робочі мозулі і кровавий піт, в 31 році наклали на мене тяжке завдання як по хлібозаготівлі так поселгосподарському податку а саме що податку 248 карб., самообкладання 248 карб., одноразового збору 248 карб., землеустрій 13, машинотракторна станція, штрафні 24 карб. 94 коп. и споживче товариства 271 кар., а разом 1071-19 та інші, і цього тяжкого завдання я ниміг виконати. Як я маю маломовне господарство, тільки здав в 31 році свиню в м'ясозаготівлю, то сільрада прийшла і забрала останній фунт зерна 17/XI. 31 р. і лишила на голодну смерть кількості 4 душ, в друге і 32 року була 1 корова і прийшла сільрада і ту забрала в третє 23/III приїхала і забрали одяг і оставили голих, а саме що буркі 2, сак 1, хустка вилика 1, кожух 1, лідкі 1, чулки 1, рушників 4, блюзок 2, наволочка 1, одеяло 1, стіл 1, часи 1, кадушок 6, клуня 1, віз 1, а поцьому прошу т. Прокурора якби мені дати яке належне і помилуване в моєму тяжкому становищі, аби повернути корову і моє майно яке по злобі сільрада забрала і дальше я працювати неможу як я голодній і голій і нима ніяких жирів.

При цьому прикладю обличкову картку ч[исло] 90/17, повідомлення по самообкладанню 256, одноразового збору 245, копію довідки ч[исло] 3428.

Прохач Мирончук

ДАХМО, ф.Р-1061, оп. 1, спр. 83. арк. 60-61 зв. Оригінал. Рукопис.

180.

Постанова бюро Вінницького обкому КП(б)У про порайонний план хлібозаготівель

29 липня 1932 р.

В зміну попередньої постанови Бюро Вінницького Обкому КП(б)У з 17 липня 1932 р. про план хлібозаготівель на 1932 рік затвердити остаточний порайонний план хлібозаготівель на 1932 р. в розмірі 665 000 тон.

№ п/п	Назва району	План хлібозаготівель в тоннах	№ п/п	Назва району	План хлібозаготівель в тоннах
1.	Антонінський	17.900	37.	Н. Ушицький	10.900
2.	Бабанський	5.650	38.	Немирівський	10.600
3.	Барський	9.300	39.	Оратівський	7.400
4.	Бердичівський	6.500	40.	Оринівський	7.800
5.	Бершадський	15.500	41.	Піщанський	10.000
6.	Брацлавський	11.100	42.	Плисківський	5.900
7.	Волочиський	13.000	43.	Погребищанський	10.000
8.	Вороновицький	5.000	44.	Полянський	7.600
9.	Вінницький	6.000	45.	Проскурівський	19.050
10.	Гайсинський	9.875	46.	Славутський	9.300

11.	Городоцький	14.000	47.	Смотричський	9.800
12.	Грицівський	8.800	48.	Солобковецький	7.700
13.	Деражнянський	10.900	49.	Станіславчицький	4.900
14.	Джулинський	8.200	50.	Ст.Костянтинівський	13.300
15.	Дзержинський	2.600	51.	Ст. Ушицький	8.000
16.	Дунаєвський	7.250	52.	Геофіпільський	22.000
17.	Жмеринський	8.300	53.	Теплицький	10.200
18.	Заславський	9.300	54.	Тивровський	9.450
19.	Затонський	10.400	55.	Томашпільський	12. 100
20.	Іллінецький	5.500	56.	Тростянецький	7.600
21.	Калинівський	6.200	57.	Тульчинський	4.500
22.	Кам'янецький	11.500	58.	Уланівський	10.500
23.	Козятинський	14.800	59.	Уманський	6.700
24.	Копайгородський	11.000	60.	Хмільницький	10.500
25.	Крижопільський	12.400	61.	Христинівський	4.850
26.	Липовецький	14.900	62.	Чемировецький	8.000
27.	Літинський	7.000	63.	Чернівецький	10.400
28.	Любарський	14.000	64.	Чечельницький	9.900
29.	Лячківський	12.075	65.	Чуднівський	7.300
30.	Ляховецький	9.000	66.	Шаргородський	12. 400
31.	Монастирищанський	6.800	67.	Шепетівський	5. 800
32.	Махнівський	7.400	68.	Юринецький	7.300
33.	Меджибізький	7.700	69.	Ямпільський	7.300
34.	Михалпільський	6.400	70.	Янушпольський	8.000
35.	Могилівський	9.400	71.	Ярмолинецький	7.600
36.	Мур.Куриловецький	4.700			

РАЗОМ 665.000 тон.

Запропонувати Фракції Облвиконкому та Уповноваженому ЗаготСТО вдосконалити зазначений план по колгоспах та індивідуальному сектору, а також розподіл по окремих культурах протягом однієї доби та повідомити райони.

Наслідки голосування: [підписи]

ДАВО, ф.П-136, оп.1, спр. 11, арк.42-43. Оригінал. Машинопис.

181

Витяг з протоколу засідання бюро Вінницького обкому КП(б)У про вилучення жорен у селян

1 серпня 1932 р.

Цілком таємно

Присутні: члени бюро т. Алексєєв, Макієко, Лісовик, Марков; кандидати – т. Корсунський. Відповідальні робітники – т. Горяной, Буслов. Запрошені – т. Тор-

чинський, Гільбурт.

4. Про вилучення жерновів. (Алексєєв).

Констатувати, що наявність жерновів сприяє розбазарюванню та спекуляції хлібом, вважати за потрібне запропонувати МПК та РПК негайно перевести виявлення та вилучення жерновів. [...].

Секретар обкому КП(б)У [підпис] /Алексєєв/

ДАВО, ф.П-136, оп.1, спр.11, арк.44-45. Завірена копія. Машинопис.

182.

Витяг з інформлиста Славутського райкому КП(б)У про стан збиральної та хлібозаготівельної кампанії

7 серпня 1932 р.

По колгоспному сектору: На 5/VIII-ц/р. скошено озимих культур на 100%, зв'язано на 78,3%, заскирдовано на 78,3%, обмолочено на 10,6%, ярих скошено на 49%, зв'язано на 5% та заскирдовано на 5%.

По індивідуальному сектору: Скошено озимих на 100%, зв'язано на 100%, завезено на 70%, ярих скошено на 67,3%, зв'язано на 25% та завезено на 25%. [...].

Індивідуальники під впливом хлібозаготівлі стараються, як найхутчіше зібрати хліб з поля, змолотити та перемолотити і розбазарити.

Хлібозаготівка:

[...] Навколо хлібозаготівель класовий ворог веде шалену роботу [поширює] різні провокаційні слухи і під впливом агітації та споживчих настроїв, деякі керівники колгоспів і с/р – розгубились, де які [виступили] проти хлібозаготівки.

Голова Клепацького колгоспу Новосадов поставив питання «забезпечте колгоспників, а лишки забирайте». Колгоспники його підтримали. Голова Янушівського колгоспу ОКОЙКО також співає ту ж саму пісню, а голова с/р Василюк, член партії, підтримує його.

Голова Міньковецького колгоспу Кушнірук позапартійний на зборах активу виступив так: «План дійсно треба виконати, бо держава заставить, але він все ж таки нереальний». На Президії с/р він своїх помилок не визнає і притримується своєї точки зору.

Виявились і опортуністи серед партактиву, план організації р-ну, план хлібозаготівлі прийняли єдинодушно, бо він дійсно зменшений проти минулого року і навколо нереальності плану нема ніяких балачок, але був випадок коли член партії Директор Каніфольного заводу поруч КАТЕГОРИЧНО відмовився виїхати на село по хлібозаготівлю, за що його вилучено з лав партії і знято з роботи. І другий член партії Директор Маслозаводу замість того аби виїхати на село, виїхав у Вінницю по службовим справам.

На село послано 60 чоловік, від Райпартактиву послано виключно всі робітники району. Зламу в хлібозаготівлі поки що нема, в останні дні затормозили всю роботу безперервні дощі.

Разом з переведенням хлібозаготівлі нами дано завдання Уповноваженим і с/р

та партосередкам щодо розгорнення та закінчення сінозаготівлі, де план всього виконано до 20%, м'ясозаготівлі та мобілізації коштів.

СЕКРЕТАР РПК'а /ОСІПОВ/
Зав. Інформвідділом РПК [підпис]

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6136, арк.35-36. Копія. Машинопис.

183.

Постанова Політбюро КП(б)У про заходи боротьби із спекуляцією хлібом

12 серпня 1932 р.

Решением партии и правительства колхозная торговля хлебом разрешена только после 15-го января 1933 года, после полного выполнения хлебозаготовок по Союзу. До этого срока продажа хлеба на базарах воспрещена. Это мероприятие должно облегчить борьбу с разбазариванием колхозного хлеба, создать необходимые условия для борьбы с разбазариванием хлеба единоличными хозяйствами, а тем самым способствовать успешному выполнению плана хлебозаготовок и сохранению максимальных натуральных фондов, подлежащих распределению среди колхозников.

Продажа хлеба на рынке до установленных правительством сроков, на деле является потаканием кулаку и спекулянту и облегчает им работу по срыву выполнения основного обязательства колхозов, единоличников бедняков и середняков перед пролетарским государством, ведет к разбазариванию натуральных фондов, подлежащих распределению среди колхозников, а тем самым направлена против организационно-хозяйственного укрепления колхозов, против колхозов.

Борьба с торговлей хлебом до полного выполнения плана хлебозаготовок во всем Союзе (до 15.I) должна стать делом широчайших масс, составной частью всей нашей работы по выполнению плана хлебозаготовок.

Обеспечение этой задачи является важнейшей обязанностью районных партийных комитетов, сельских парторганизаций, всех передовиков колхозников. В первую очередь необходимо ударить по перекупщикам – спекулянтам, кулацко-зажиточной верхушке и единоличникам злостно уклоняющимся от выполнения плана хлебозаготовок.

На общих собраниях колхозов и бригад необходимо обсудить вопрос о хлебозаготовках и торговле хлебом колхозов и колхозников и разъяснить колхозникам действительный смысл решения партии и правительства и провести постановления категорически воспрещающие правлениям производить продажу колхозного хлеба до 15.I-1933 года, призывающее колхозников не продавать до этого срока хлеба на базарах.

Необходимо на общих собраниях разъяснить, что за продажу хлеба на базарах (зерно, мука) до выполнения плана по Союзу (до 1.V) виновные будут привлекаться к судебной ответственности.

Провести такие же общесельские собрания единоличников бедняков и середняков.

Наряду с массовой работой необходимо умелое, твердое проведение судебно-репрессивных и административных мер. Репрессии необходимо направить в первую очередь против перекупщиков хлеба – спекулянтов, против кулацко-зажиточной верхушки села. В тоже время необходимо применять репрессии и против правлений колхозов, а также единоличников контрактантов не выполняющих своих обязательств по сдаче хлеба государству и продающих уже теперь хлеб (зерно, мука) на базарах.

Для этого:

1. Обязать советские органы, ГПУ и Милицию обеспечить полное устранение с рынка перекупщиков зерна и муки.

2. Против кулацко-зажиточных хозяйств (твердосдатчиков), продающих хлеб, применять меры административной ответственности по закону 3.VII-29 г., а также судебные репрессии.

3. Правления колхозов, продающие хлеб на базаре должны быть привлечены к судебной ответственности, при чем репрессии, прежде всего, направить против председателей и зав. хозяйством колхоза,

Во всех случаях привлечения к ответственности колхозная система должна обеспечить общественное осуждение и постановление о привлечении виновных к суровой судебной ответственности со стороны колхозов, правления которых допустили незаконную продажу хлеба.

Все случаи привлечения к ответственности правлений колхозов, торгующим хлебом, необходимо широко освещать в прессе сообщая одновременно как реагировали колхозники того колхоза, где правление допустило незаконную торговлю хлебом.

4. Единоличников контрактантов продающих свой хлеб на базаре, привлекать к судебной ответственности и прежде всего тех, которые не выполнив контрактационных обязательств, злостно уклоняясь от выполнения контрактационных договоров – продают свой хлеб.

Борьбу со спекуляцией хлебом, работу по выявлению единоличников и колхозников, незаконно торгующих хлебом, необходимо проводить так, чтобы ни в какой мере не ударить по колхозной торговле и торговле трудящихся единоличников другими с. х. продуктами своего производства, чтобы эта борьба никоим образом не отразилась на развертывании колхозных базаров.

Репрессивные меры должны применяться так, чтобы никоим образом не скатиться к массовым репрессиям против колхозников и единоличников середняков и бедняков. Репрессии должны применяться тщательным выбором объектов, с таким расчетом чтобы решительно ударяя по кулаку – спекулянту, по злостному срывщику – контрактанту единоличнику этим самым воздействовать на остальных продавцов хлеба – колхозников, единоличников.

В отношении колхозников, единоличников бедняков и середняков, должны быть применены товарищеские суды, осуждение бригадой и т.д. Партийные организации должны помнить, что методы общественного воздействия, должны явиться основной формой борьбы в отношении колхозников и единоличников, бедняков и середняков.

Репрессия (арест, конфискация) не должны производиться на базарах. Но на базарах мы должны – в первую очередь через фининспектуру, – устанавливать фамилию продающего хлеб, из какого он села и колхоза.

Райпарткомы, райколхозы, сельсовет, колхозы – должны обеспечить, чтобы ни один вскрытый факт торговли зерном и мукой не остался недоуведомленным до колхоза, колхозник которого торгует хлебом, до сельсовета, единоличники которого продают хлеб.

Обязать ГПУ и НКЮ в соответствии с настоящим решением дать указания по своей линии.

Секретарь ЦК КП(б)У:

ДАХМО, ф. П-364, оп.1, спр.323, арк. 89-91. Оригінал. Машинопис.

184.

Спецповідомлення начальника Славутського райвідділу міліції Вовченко установам міліції та ДПУ про саботаж здачі зерна Кутківським колгоспом

вересень 1932 р.

Совершенно секретно

5-го сентября сего года находившийся в с. Кутках наш оперативный работник выявил саботаж по сдаче зерна государству и преступный обмолот, а именно:

Председатель колхоза ХОМИЧ Емельян дабы подорвать хлебосдачу государству давал распоряжение бригадиру по обмолоту ОПАНАСЮКУ Борису Васильовичу молотить для хлебосдачи зерно из кошанки, а с жаток складывать в скирды оставляя для колхозников.

Благодаря этому пунктом Заготзерно из сданного 357 центнеров зерна на 15 центнеров уменьшено на доброкачественность и кроме того Заготзерно много раз отказывало в приеме зерна из той же причины и приходилось одно и то же зерно возить по несколько раз.

Того-же 5-го сентября при обмолоте ячменя выявлено 13% остановленного зерна в соломе и при обмолоте 206 коп при проверке вторичным обмолотом установлено надообмолота по 24 килограмма с каждой копы, что оставляет 4984 килограмма оставленного зерна в соломе.

Проведенным дознанием установлено, что предколхоза ХОМИЧ и бригадир ОПАНАСЮК молотьбу в таком виде проводили умышленно, так как колхозники не один раз об этом заявляли ХОМИЧУ, но последний отвечал: «ничего, раздадим солому на трудодни колхозникам».

Для того чтобы преступную молотьбу укрывать при выходе соломы из барабана сейчас-же вязали и складывали в скирды.

В указанных выше преступлениях предколхоза ХОМИЧ и бригадир ОПАНАСЮК вполне разоблачены и дело по отношению коих передано для производства предворительного следствия.

Предколхоза ХОМИЧ Емельян Сазонович, 36 лет, середняк-колхозник бывший доброволец Петлюровской армии (пулеметчик) и активный участник Мартовских вольновок 1930 года.

Бригадиру ОПАНАСЮК Борис Васильович – 20 лет, бедняк-колхозник, ранее

судившийся за кражу лошади, служил в РККА, член Комсомола.

НАЧАЛЬНИК РК МИЛИЦИИ [нідпис] /ВОВЧЕНКО/
УПОЛНОМОЧЕННЫЙ С/Ч [нідпис] /ВЕРЕШАК/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.330, арк.4. Оригінал. Машинопис.

185.

Витяг з доповідної записки оргмасового відділу Укрколгоспцентру про причини виходу селян із колгоспів

22 вересня 1932 р.

Не підлягає оголошенню

До голови правління Укрколгоспцентру
т. Макеенко

ДОПОВІДНА ЗАПИСКА

Про виходи з колгоспів

2. Вінницька обл. Масовими виходами було охоплено 53 р-ни (74,6 %) і 270 колгоспів (7,0 %), в них заяв подано 10 300 (1,7 %). [...].

Вінницька облКС так характеризує подавших заяви про вихід з колгоспів: «В переважній кількості подавші заяви – це недавно вступивші до колгоспу, які зовсім не мали або мали незначну кількість трудоднів. Серед подаючих заяви про вихід є такі, що уникаючи від хлібо- і м'ясозаготівель 1932 р. пішли до колгоспу, чим думали скритись від виконання с/г та політичних кампаній. Незначна кількість колгоспників-активістів і членів правління та бригадирів, які піддалися впливові куркуля та його прибічника і подали заяви про вихід, але більшість з них розібрали заяви назад. [...].

Мотиви подачі заяв про вихід з колгоспів надзвичайно різнохарактерні й великі числом. Але всі вони за причинами свого виникнення є наслідком:

1. Незадовільного оперативного керівництва, надання реальної організаційно-господарської допомоги й агровиробничого обслуговування колгоспів з боку районних і сільських організацій багатьох районів й передусім РЗВ, РКС і МТС.

2. Їхнього незнання дійсного стану й умов виробництва в колгоспах і з рук геть поганого планування господарсько-політичних міроприємств.

3. Підміни справжньої масово-політичної роботи, заходів щодо виховання колгоспного активу й спираючого на нього в переведенні всіх господарсько-політичних завдань, реальних заходів щодо піднесення самостійності й трудового ентузіазму колгоспних мас, шляхом витримання колгоспної демократії й залучення до справ керування господарством всіх колгоспників – підміни всього цього на голе адміністрування, командування, придушення здорової критики й самокритики та знущання з колгоспів і колгоспників. Часта і безпідставна зміна органів керування, примусове усупільнення худоби, злиття, побої й арешти колгоспників тощо.

4. Невиконання останніх постанов партії та уряду про виправлення припущених в минулому році помилок і перекручень в колгоспному будівництві (хлібозаготівлі, усупільнення худоби тощо) та вкрай слабкої популяризації їх серед широких мас колгоспників й особливо у виробничих бригадах.

5. Нечуйного, формально-бюрократичного ставлення до розгляду, просунення

та своєчасного задоволення заяв й скарг колгоспників, що їх припустили, а подекуди ще й зараз припускають сільські, районні, і навіть обласні та центральні організації першого періоду масового виходу з колгоспів.

В результаті всього цього велика кількість колгоспів опинилася перед фактами кричущої безгосподарності, запутанності в облікові, неправильної організації праці й споживацького авансування й розподілу наслідків господарювання, надзвичайно низької врожайності колгоспних ланів й величезних витрат та розкрадання зерна при збиранні, невиконання господарсько-політичних завдань перед пролетарською державою та скрутного харчового стану колгоспників.

Природна річ, що цим скористалися наші класові вороги – куркульство, попи, ксьондзи, равини, колишні білогвардійці й петлюрівці, бродяги, монахи й колишні жандарми тощо, які в колгоспі, як і поза його межами розвели страшенну агітацію проти колгоспного будівництва, проти лінії партії і міроприємств радвлди на селі.

Невдоволена, найменш стійка частина колгоспників пішла на «удку» цієї агітації й, не розуміючи її класової суті, утворила масову подачу заяв про виходи з колгоспів. Що природа й коріння цих виходів саме така, це з усією силою очевидності підтверджується величезною кількістю фактів з місць. Наведемо самі характерні з них:

2. По Вінницькій обл. По цій області, як ніде, виявляється соціальне коріння виходів. Контрреволюційний елемент приклав всіх зусиль, щоб пошкодити колгоспам. Вся ця свора широко користалася «індивідуальною обробкою» колгоспників, агітуючи їх за вихід з колгоспів, пускаючи різні провокаційні чутки, пишучи їм заяви тощо.

По цих районах контрреволюційними силами широко розпускались чутки, що хто до 25 червня б. р. не подасть заяви про вихід, той останеться на 9 років в колгоспі, і що колгоспи перетворюються в радгоспи (Орининський р-н). «Земля знаходиться в воєнведі, а тому, хто не дасть заяву про вихід, залишиться як кріпак» (Антонінський р-н). «Є постанова партії розпустити колгоспи, так як вони себе не виправдали, й на Волині їх вже розпустили» (Проскурівський р-н). «Є постанова Англії й Франції розпустити в СРСР колгоспи» (Славутський р-н). «Є постанова ЦК партії й уряду, щоб повернути нам землю з посівом, але місцева влада від нас цю постанову скриває». «Сталін з Ворошиловим страшенно посварились, бо Ворошилов стоїть за селян». «Ворошилов убив Сталіна, але про це приховують». «Скрізь по всій Україні земля не посіяна, все стоїть не оброблене, й скрізь виходять з колгоспів» та ін.

Мотиви виходу в більшості випадків аналогічні: «Прошу виключити мене з колгоспу, так як сім'я пухне з голоду, нема чого їсти». «Прошу виключити, бо я не бажаю бути в колгоспі – старий, непрацездатний, багатосімейний, незадоволений».

«Я вступив до колгоспу і думав, що краще буде жити як індивідуально, але на практиці убідився, що в колгоспі гірше».

«Прошу виключити, бо колгосп себе не виправдує, а індивідуальне господарство може краще господарювати».

«Прошу виключити, бо рядом зі мною індивідуальник живе набагато краще за мене».

Причому в усіх (перевіраних) заявах вимагається повернення посівів та землі, а також с/г реманенту та тяглової сили. [...].

Заходи до припинення виходів та їх результати

Треба прямо сказати, що в багатьох випадках колгоспи, сільські, районні і

обласні організації «прогляділи» початок масових виходів з колгоспів, ними не цікавились, глибоко цього питання не вивчали та не вжили проти них запобіжних організаційно-господарських заходів, не організували достатньої відсічі куркульсько-контрреволюційній агітації та [не] приділили потрібної уваги просуненню й розгляду на місцях заяв від колгоспників. Про це яскраво свідчать матеріали більшості областей, якими ми користуємось для цієї доповідної записки. Тому й результати від вжитих пізніше заходів щодо припинення виходів з колгоспів не скрізь задовільні. І навпаки, там, де було негайне реагування на подані колгоспниками заяви про вихід, своєчасно розгорнуто справді масово-політичну й роз'яснювальну роботу та виправлено припущені в колгоспному будівництві помилки минулого року, там більшість колгоспників забрали свої заяви назад і повернулись на працю в колгоспи. [...].

Оргмасовий відділ Укрколгоспцентру

ЦДАВО України, ф. 559, оп. 1, спр. 2572, арк. 4-15. Копія. Машинопис

186.

Торговий лист на продаж майна жителя села Довжки Бондарука Ю. за невиконання хлібозаготівлі

25 вересня 1932 р.

Торговий лист

На продаж майна у гр-на с. Довжки Бондарука Юхима за невиконання штрафу за невиконання твердого завдання по хлібозаготівлі в сумі крб. і не внесення с/г податку в сумі крб., страхівки крб і інших заборгованостей.

Прізвище і ім'я покупця					
МТС (Чикрин) Колгосп с.Довжки (Петрійчук) Сельсовет (Никитчук)	Коня і хлів МТС	МТС	67		[Чикрин]
МТС (Чикрин) Колгосп (Петрійчук) Сельсовет (Никитчук)	Сані	Колгосп	6	50	[Никитчук]
МТС (Чикрин) Колгосп (Петрійчук) Сельсовет (Никитчук)	Віз	Колгосп	14		[Никитчук]
МТС (Чикрин) Колгосп (Петрійчук) Сельсовет (Никитчук)	Доски 10 шт.	Колгосп	6	50	[Никитчук]
Дев'яносто чотири карб			94		

ДАХМО, ф. Р-1229, оп.1, спр.18, арк. 22. Оригінал. Рукопис.

187.**Телеграма 27 мешканців Славутського району голові ВУЦВК Г. Петровському¹ з приводу оподаткування***2 жовтня 1932 р.**Харьков. Голові ВУЦИКА*

Двадцат семи человек Славутського району. Просим вислат комісію обслідування наших господарств. Ми не в силах сплатити податків. Подробности письмом.
/Мамончук/

*ЦДАВО України, ф.1, оп.7, спр.145, арк.220. Оригінал. Телеграфна стрічка.***Примітка:**

¹ **Петровський Григорій Іванович** (1878-1958) – українець. Освіта: початкова школа при Харківській духовній семінарії. Член РСДРП з 1897. З 1889 учень слюсара на заводі. В 1897 член «Союзу боротьби за звільнення робітничого класу». В 1905 очолив завком Брянського заводу, Раду робітничих депутатів та бойовий страйком в Катеринославі. З 1905 по 1906 на еміграції в Німеччині. В 1912 депутат від Катеринославщини до IV Державної думи (фракція більшовиків). Член ЦК РСДРП(б) з 1912. З 1914 на заслани в Туруханському краї, де очолює Комітет громадянської безпеки Якутії. З 1917 в Україні очолює боротьбу з УЦР. Член Катеринославського комітету РСДРП(б) (1917) та ЦК ВКП(б) (1921-1939). Очолює Наркомат внутрішніх справ РСФРР (1917-1919), Всеукраїнський ревком (1919-1920), ВУЦВК (1919-1938), ЦВК СРСР (1922-1937). Член Політбюро ЦК КП(б)У (1919-1938). Член російської делегації на мирних переговорах в Бресті (1918). Депутат ВР СРСР (1937-1946). З 1937 по 1938 – заст. голови Президії ВР СРСР. В березні 1939 виведений зі складу Політбюро та ЦК ВКП(б). З 1939 по 1958 заст. директора Музею революції в Москві.

188.**Торговий лист на продаж майна жителя села Клепачі Корешняка Я. П. за невиконання обов'язкових платежів***4 жовтня 1932 р.**Торговий лист**1932 року жовтня 4 дня с. Клепачі на торг продукцією.*

предст[авник] колгоспу Новосадов, від кооперації Левасюк Олексій, Подкидиш Павло, від школи Шатюк. Переведено продаж майна з прилюдних торгів за невиконання обов'язкових платежів гр-н Корешняком Якимом Процьковим.

Назва прод. майна	оцінка	Сума за яку продано	Кому продано
Клуна	30	39 крб	Клепачському к[олгос]пу
Магазин	20	непродано	
Хлів	25	28	Школі в особі зав. Гнатюк

Голова с/р /С.Сокорій/
Секретар /Левантюк/
Учасники торгів /Левасюк/

*ДАХмО, ф. Р-1219, оп.1, спр.86, арк. 21. Оригінал . Рукопис.***189.****Телеграма інвалідів праці з м. Славуті голові ВУЦВК Г. Петровському з приводу голоду***9 жовтня 1932 р.**Всеукраїнському старосте Петровському*

Первого октября послали телеграмму. Ответа нет. Голодаем. Просим распорядится выдать хлеб.

*Славутские инвалиды труда**ЦДАВО України, ф.1, оп.7, спр.145, арк.219. Оригінал. Телеграфна стрічка.***190.****Звернення ЦК КП(б)У до редакторів усіх центральних, обласних та районних газет про репресивні заходи щодо злісних нездатчиків, спекулянтів, перекупників хліба***10 листопада 1932 р.**Совершенно секретно*

Щоб посилити боротьбу за хліб й зламати опір хлібозаготівлі, що його чинять класово-ворожі елементи, ЦК КП(б)У запропонував Обкомам та Райкомам партії разом з широкою, масовою, політичною роботою навколо хлібозаготівель – застосувати рішучих репресивних заходів до злісних нездатчиків, спекулянтів, перекупників хліба. Судовий розгляд справ про хлібозаготівлі – розглядати терміново.

Культпропвідділ ЦК ВК(б)У пропонує широко розглянути висвітлення на сторінках газети проведення цих справ, мобілізуючи колгоспників і трудящих одноосібників на боротьбу проти класово-ворожого опіру хлібозаготівлям та організовуючи їх на посилення темпів хлібоздавання.

Заст. Зав. КПВ ЦК ВКП(б)У [підпис] /Дубровін/
Зав. ГАЗ. Журн.Сект. КПВ ЦК [підпис] /Чередник/
ЗГІДНО: [підпис]

*ДАЖО, ф.П-42, оп.1, спр.59, арк.361. Копія. Машинопис.***191.****Інструкція "Про організацію хлібозаготівель в одноосібному секторі"***11 листопада 1932 р.*СОВ.СЕКРЕТНО

В целях обеспечения безусловного выполнения плана хлебозаготовок в единоличном секторе – сельсоветам придерживаться следующего порядка:

1. В первую очередь необходимо добиться быстрого выполнения плана всеми членами сельсоветов (единоличниками) и членами комиссий содействия хлебозаготовкам и кутковых комиссий. Невыполняющих своих обязательств – исключать из состава сельсовета, из комиссий содействия, из членов правлений СельПО и тому подобное и применять к ним репрессии как к злостным неплательщикам.

2. В отношении единоличников, имеющих возможность выполнить данный им план, но злостно уклоняющихся от выполнения планов хлебосдачи и саботирующих хлебозаготовки, должны быть немедленно применены репрессии – в первую очередь беспорочное взыскание хлеба соответственно договора контрактации с одновременным привлечением в необходимых случаях к судебной ответственности.

3. По отношению к тем единоличникам, злостно не выполняющим план хлебозаготовок, о которых сельсовету известно, что они продавали хлеб по спекулятивным ценам на рынке, дополнительно к мерам беспорочного взыскания применять штраф в размере рыночной стоимости не сданного хлеба (без освобождения от обязательств по сдаче хлеба). Штрафы налагаются и взыскиваются по решениям сельсовета и уполномоченного РИК'а с последующим утверждением Рай-исполкомом.

4. В отношении тех единоличников, о которых установлено, что они не только злостно уклоняются от выполнения планов хлебозаготовок, но и ведут прямую подрывную работу против хлебозаготовок, допускать лишение их земельных наделов в том числе и усадебной земли с выселением данных хозяйств из пределов района, а наиболее активных и вредящих хлебозаготовкам, – из пределов области. Об этом выносятся решения сельсовета, входящее в силу после утверждения Райисполкома, а в части выселения – после утверждения областных органов.

5. Хозяйства, в коих обнаружен закопанный в ямах хлеб, за умышленную порчу хлеба, что равносильно вредительству, должны подвергаться суровым судебным репрессиям. Наиболее злостные должны выселяться из пределов района и области.

6. Органы суда и прокуратуры обязаны судебные дела по хлебозаготовкам рассматривать вне очереди и заканчивать судебным разбирательством в течение 5-8 дней с момента возникновения, выездными сессиями нарсутов на месте, непосредственно в селе. Применение судебных репрессий проводить дифференцировано к отдельным социальным группам, применяя особо суровые меры к злостным кулакам, спекулянтам-перекупщикам. Каждое судебное дело должно быть хорошо проверенным. Судебный разбор дел и решение суда должны сопровождаться широким развертыванием массовой работы (сообщение на общих и кутковых собраниях, освещение в районной и стенной газетах и прочее) и мобилизацией общественности на этих примерах для усиления хлебозаготовок.

7. Всем единоличным хозяйствам, уклоняющимся от выполнения плана хлебозаготовок, должен быть немедленно прекращен отпуск промтоваров, впредь до полного выполнения ими хлебозаготовок. Списки таких единоличников должны быть вывешены в лавках СельПО, госторговли и общественных организациях села. Необходимо дополнительно разъяснить всем единоличникам, что если не будет обеспечена добросовестная и аккуратная сдача хлеба, то все товары будут переброшены из этих сел в те села, где единоличники и колхозники добросовестно выполняют свои обязательства по хлебозаготовкам.

8. В районах, где контрактация не проводилась (районы технических культур) и планы хлебозаготовок принимались в порядке самообязательств – наряду с ши-

рокой массовой работой должны применять перечисленные репрессии в такой же мере, как и к контрактантам. Самообязательства следует рассматривать также, как и обязательства по контрактации.

9. Одновременно в отношении единоличных хозяйств, уклоняющихся от своих обязательств по сдаче хлеба должна быть решительно усилена работа по взысканию обязательных денежных платежей, как сельхозналог, страховка, самооблажение, платежи по с.х. кредиту и проч. применяя в необходимых случаях меры беспорочного взыскания.

10. Все меры, указанные в настоящей инструкции, проводимые со всей твердостью по отношению к злостно уклоняющимся от сдачи (продажи) хлеба и к тем, кто подрывает хлебозаготовки, не должны, однако, ни в коем случае принимать характер массовых огульных репрессий, массовых обысков и так далее. Эти меры должны применяться дифференцировано в отношении к каждому отдельному единоличному хозяйству после тщательной проверки действительного положения, с учетом социального лица каждого привлекаемого к ответственности, после твердого убеждения в том, что привлекаемый имеет или имел возможность выполнить данный ему план хлебозаготовок. Все эти меры в каждом отдельном случае должны сопровождаться широким развертыванием организационно-массовой работы по мобилизации всех единоличных хозяйств на быстрейшее выполнение плана хлебозаготовок по сопоставлению добросовестных хозяйств с хозяйствами такой же мощности злостных неплательщиков и тому подобное.

Для ведения организационно-массовой работы среди индивидуальников надо привлечь колхозный актив и широкие массы колхозников, особенно тех колхозов, которые уже выполнили или приближаются к концу выполнения плана хлебозаготовок.

11. В отношении же кулацких хозяйств, в целях решительного подавления их сопротивления хлебозаготовкам, во всех случаях невыполнения ими твердого задания по хлебосдаче, наиболее жесткие и суровые из перечисленных здесь мер, в том числе продажа всего имущества, арест и выселение из пределов области, должны применяться немедленно.

Верно : [підпис]

ДАЖО, ф.П-122, оп.1, спр.46, арк.135-138. Завірена копія. Машинопис.

192.

Витяг зі зведення ДПУ УСРР про настрої і протидію партійців та комсомольців під час хлібозаготівель

20 листопада 1932 р.

ОБЛАСТЬ	Винницькая	ИТОГО [по Україні]
Количество районов	21	199
Количество сел	36	407
СО СТОРОНЫ КОГО		

Ответств[енные] райработники	4	87
Уполн[омоченные] РПК на селах	1	90
Предсельсоветов	7	43
Предс[едатели] и чл[ены] правления колхозов	9	139
Секретари партячеек	4	83
Партячеек	3	20
Секр[етари] яч[еек] ЛКСМ	1	6
Комсом[ольские] яч[ейки]	3	6
Партактив	12	121
Комсом[ольский] актив	2	28
В ЧЕМ ВЫРАЗИЛОСЬ		
Отказ от прин[ятия] плана	8	47
Тенд[енции] к уходу с работы	5	33
Отказ от выполн[ения] хлебозаготовки	1	71
Оппортунист[ические] настроения	33	456
ВЫХОДЫ ИЗ ПАРТИИ	1	6
ТЕНДЕНЦИИ К ВЫХОДУ ИЗ ПАРТИИ	2	19

ВИННИЦКАЯ ОБЛАСТЬ

Сентябрь 1932 г.

СЛАВУТСКИЙ РАЙОН. В с. Селичев пред. правления колхоза, кандидат партии ГУРАНСКИЙ перед началом собрания колхозников по вопросу хлебозаготовок в разговоре сказал: «Как вы хотите, но я в прошлом году ел сою, не знаю, что говорить о плане хлебозаготовок этого года».

ГДА СБ України, ф.16, оп.25, спр. 3, арк. 4-68. Незавірена копія. Машинопис.

193.

Витяг з доповідної записки голови ДПУ УСРР С. Реденса генеральному секретарю ЦК КП(б)У С. Косіору про плани проведення масової репресивної операції на селі

22 листопада 1932 р.

Совершенно секретно Серия«К»

В соответствии с директивой Политбюро ЦК КП(б)У, органы ГПУ Украины намечают проведение массовой операции по нанесению оперативного удара по классовому врагу.

Основная цель операции – выявление контрреволюционных центров, организуемых саботажем и срывом хлебозаготовок и других хозяйственно-политических мероприятий.

На проведение указанной операции мобилизованы все средства нашего чекист-

ского аппарата, с целью вскрытия организующего к[онтр]-р[еволюционного] руководства и кулацко-петлюровского повстанческого подполья.

19-го ноября с.г. были созваны все начальники областных отделов, на совещании с которыми проработаны оперативные планы проведения операции применительно к каждой области в отдельности.

Предварительно оперативными отделами ГПУ УССР (ОО, СПО, ЭКУ), в согласовании с затребованными с мест данными Облотделов, были суммированы все материалы по агентурным делам и учетам к[онтр]-р[еволюционных] одиночек, намечаемых к ликвидации.

В результате подготовительных мероприятий, намечено к ликвидации по Украине 436 групповых агентурных разработок с 2.117 чел. фигурантов. Кроме этого, в операцию включаются 1.308 человек к[онтр]-р[еволюционных] одиночек.

Операция должна охватить 243 района Украины.

По отдельным группам в числе намечаемых к ликвидации:

ПО ЛИНИИ ОСОБОГО ОТДЕЛА:

По украинской к[онтр]-р[еволюции]	- 886 чел.
По белой к[онтр]-р[еволюции]	- 247
По польской к[онтр]-р[еволюции] и шп[ионажу]	- 341
По национальной к[онтр]-р[еволюции]	- 540
ИТОГО по О.О.	- 1.701 чел.

ПО ЛИНИИ СЕКРЕТНО-ПОЛИТИЧЕСКОГО ОТДЕЛА:

По украинской к[онтр]-р[еволюции]	- 294 чел.
По сельской к[онтр]-р[еволюции]	- 812
По церковникам и сектантам	- 420
К[онтр]-р[еволюционным] группы в промышлен[ности]	- 63
ИТОГО по СПО	- 1.589 чел.

ПО ЛИНИИ ЭКОНОМУПРАВЛЕНИЯ:

По вредительству в с/х и к[онтр]-р[еволюционным] группировки	- 135 чел.
ИТОГО ПО ВСЕМ ВИДАМ РАБОТЫ	- 3.425 человек

Ниже привожу по областям Украины краткую характеристику отдельных агентурных разработок, подлежащих ликвидации.

Считаю нужным оговорить, что здесь перечисляются лишь типовые разработки, главным образом, по линии украинской и сельской контрреволюции.

Остальные аналогичные агентурные дела и данные по одиночкам в фактическом изложении не приводятся, а по ним, по каждой области в отдельности, даются суммарные цифровые данные.

ВИННИЦКАЯ ОБЛАСТЬ

По Особому Отделу

По области по линии Особого Отдела намечено к ликвидации 41 агентурное дело. Вместе с одиночками предполагается снять 315 человек. В числе предполагаемых к ликвидации разработок имеются следующие:

Украинская к[онтр]-р[еволюция]:

Славутский район – Повстанческо-петлюровская группировка в составе 4-х человек, руководимая бывш. петлюровцем МАТВЕЙЧУКОМ, ныне церковный староста.

В том же районе намечается к ликвидации повстанческо-петлюровская группировка, проникшая в колхоз и ведущая разложенческую работу. Включено в операцию 5 человек.

Прошу Политбюро утвердить намеченные выше мероприятия и одновременно дать указания Областным Партийным Комитетам об усилении партийной и советской работы, без чего нами мероприятия не будут иметь должного и нужного нам результата.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ГПУ УССР /С. РЕДЕНС¹/

ГДА СБ України, ф.16, оп. 25, спр. 3, арк. 69, 73-100. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ Реденс Станіслав Францович (1892-1941) – поляк. Освіта: заводське училище (1907). Член РСДРП з 1914. Свояк Сталіна. З 1907 працював на Дніпровському металургійному заводі. З 1914 по 1915 служить в армії. З 1917 секретар Каменського комітету РСДРП(б), Союзу металістів Дніпровського заводу, секретар польської групи СДП Польщі та Литви. З 1918 у Москві: слідчий ВЧК, секретар Президії ВЧК, особистий секретар Ф.Е.Дзержинського. З 1919 переведений в Одеське, потім Київське губЧК. З 1920 почергово очолює Одеське, Харківське та Кримське губЧК. В 1921 очолює Адміністративно-організаційне управління ВЧК. З 1922 в Україні: нач. Кримського відділу ДПУ, а з 1923 голова ДПУ Кримської АРСР. З 1926 пом. голови ВРНГ СРСР, секретар Президії ВРНГ СРСР, секретар Колегії та керівник справами Наркомату РСІ СРСР та ЦКК ВКП(б). З 1927 член ЦКК ВКП(б). З 1928 повн. представник ОДПУ в ЗСФРР та голова Закавказького ДПУ. В 1931 очолює ДПУ Білорусії. З липня 1931 по січень 1933 голова ДПУ УСРР. З лютого 1933 повн.представник ОДПУ по Московській області. З 1934 керує ЦРК ВКП(б) та Управлінням НКВС в Московській області. Депутат ВР СРСР (з 1937), нарком внутрішніх справ Казахської РСР (з 1938). Арештований в 1938. Розстріляний в 1941.

194.

Інформаційний лист Славутського райкому КП(б)У до Вінницького обкому КП(б)У про хід хлібозаготівлі

26 листопада 1932 р.

1. По району план хлібозаготівлі виконано на 92%: по секторам: радгоспи – 88,3%, колгоспи МТС – 92,7%, колгоспи Земвідділа – 907%, твердоздатчиків – 50%, контракти – 88,3%.; по культурам: жита – 70,9%, пшениця – 84,5%, фуражні – 165%, бобові – 75%, круп'яні – 70%.

2. Вже закінчили хлібозаготівлю 30 сел, ганебно відстають: Манятин, Кам'янка, Клепачі, Полян, Потереба і інші села. Відсталість цих сел пояснюється недостатністю масової роботи та слабим нажимом на куркульські елементи села. До роботи по хлібозаготівлі відносяться казенно, ходять по хатах і нагадують, без обліку наслідків цього нагадування.

3. В с. Манятин 35 середняцьких господарств, які не виконали хлібозаготівлі з метою сховатися від хлібозаготівлі подали заяви, щодо вступу в колгосп. Актів цього

не урахував і ці господарства були до колгоспу. В с. Жуків с/р не виконавши плану хлібозаготівлі по твердоздатчикам, з метою перекриття цього не виконання, взяла та довела тверде завдання до контрактантів, які виконали план хлібозаготівлі. Цю постанову с/р, РВК було відмінено.

4. З метою посилення хлібозаготівлі 25/ХІ-ц/р в р-ні була скликана нарада всіх уповноважених та голів с/р, де обмінялись досвідом роботи, як найкращі, так і відсталі по хлібозаготівлі села.

5. В с. Радошівка – 90% всіх твердоздатчиків закопали свій хліб в полях та на городах. Під їх вплив попали і середняки. Але ж уповноваженим була переведена масова робота, в наслідок чого багацько контрактантів, які виконали хлібозаготівлю стали допомагати с/р в справі хлібозаготівлі й куркульські «розкопки» було відкрито. Всього було знайдено закопаними 93 центнерів зерна. Низка шкідників віддана до суду.

6. По всіх селах, як правило помічається приховування хліба в невеликій кількості в різних місцях: в ямах під підлогами, під столами, під ліжками, та інше. В деяких випадках хліб приховується в подвійних стінках.

7. З метою отпору хлібозаготівлі в прикордонних селах, куркульські елементи ведуть агітацію за перехід в Польщу, якщо дуже будуть нажимати на хлібозаготівлю. Декілька випадків переходу в Польщу було.

8. З боку деяких колгоспів ще мається політика топтання на місцях. Популяризування міроприємств, які будуть вживати колгоспи не виконавши план хлібозаготівлі дало здвиг. В Аннопільському колгоспі відкрита утайка 200 пудів зерна. РПК командировано на села низка робітників для всебічної перевірки і ревізії колгоспів і виявлення наявності хліба.

9. Уповноваженого по с. Мухаріву т. Рудківського (Голову Славутськ. селищної Ради), як не оправдавшого довір'я партії в справі організації хлібозаготівель із села відкликано і справа про нього передана до РПК.

Доручено фр. РВК за саботаж в справі хлібозаготівель зняти Голову Вачівської с/р, якого віддати до Суду.

10. Насінепозики зібрано по р-ну 45%.

СЕКРЕТАР РПК'а /ОСПОВ/

ДАХМО, ф. Р-1826, оп.3, спр.13, арк. 161. Копія. Машинопис.

195.

Постанова Політбюро ЦК КП(б)У про фонди колгоспів, застосування репресій до одноосібників, колгоспів і колгоспників, організації хлібозаготівельної роботи

29 листопада 1932 р.

Совершенно Секретно

Поступающие с мест сведения о проведении в жизнь постановления ЦК КП(б) У от 30.X и 18.XI показывают, что в ряде районов эти постановления недостаточно поняты и пользуются ими часто неправильно и неумело. В связи с этим, ЦК считает

необходимым дать некоторые дополнительные указания:

1. Постановление ЦК КП(б)У о фондах в колхозах на местах упрощают и искажают. ЦК еще раз предупреждает, что применение этого решения является делом, требующим большой гибкости, знания действительного положения в колхозах. Просто и механически вывозить все фонды в хлебозаготовку является совершенно неправильным и недопустимым!

Особенно это неправильно в отношении семенного фонда. Изъятие колхозных фондов и их проверка должна проводиться не огульно, не повсеместно. Нужно уметь выбирать колхозы с таким расчетом, чтобы там действительно обнаружить злоупотребления и скрытый хлеб.

Более ограниченное количество проверок, но проверок дающих серьезные результаты, разоблачающие саботажников, кулаков, их пособников и решительная с ними расправа окажут значительно большее давление на другие колхозы, где проверка еще не производилась, чем торопливая, неподготовленная проверка большого количества колхозов с незначительными результатами.

Нужно применять различные формы и методы этой проверки, индивидуализируя каждый колхоз. В ряде случаев выгоднее применять скрытую проверку фондов, не сообщая колхозу о проверке. Там, где заведомо известно, что проверка не даст серьезных результатов и нам не выгодна, лучше от нее отказаться заранее.

Вывоз хотя бы части посевного материала должен допускаться только в особо исключительных случаях с разрешения Обкомов партии и с одновременным принятием мер, действительно обеспечивающих пополнение этого фонда из других внутриколхозных источников. За самовольный вывоз хотя бы частично семенного фонда, Обкомы по отношению к РПК, а РПК по отношению к своим уполномоченным должны применять строгие меры взыскания и немедленно исправлять допущенные ошибки.

2. О применении репрессий, как к единоличникам, так в особенности против колхозов и колхозников, во многих районах уже сбиваются на механическое и огульное их применение, рассчитывая, что само по себе применение голых репрессий должно дать хлеб. Это неправильная и, безусловно, вредная практика. Ни одна репрессия без одновременного развертывания политической и организационной работы, необходимого результата нам дать не может, тогда как репрессии хорошо рассчитанные, примененные в отношении умело выбранных колхозов, репрессии доведенные до конца, сопровождаемые соответствующей партийно-массовой работой, дают нужный результат не только в тех колхозах, где они применяются, но и в колхозах соседних, не выполняющих плана.

Многие низовые работники считают, что применение репрессий освобождает их от необходимости вести массовую работу, или облегчает им эту работу. Как раз наоборот. Именно применение репрессий – как крайней меры воздействия – делает нашу партийную работу более сложной. Если мы, воспользовавшись репрессиями, применяемой к колхозу в целом, к правленцам или к счетоводам и другим должностным лицам колхоза, не добьемся сплочения наших сил в колхозе, не добьемся сплочения на этом деле актива, не добьемся действительного одобрения этой репрессии со стороны массы колхозников, тогда необходимых результатов в отношении выполнения плана хлебозаготовок мы не получим.

При смене правленцев в результате примененной репрессии должно быть обес-

печено улучшение руководящего состава колхоза не только с политической, но и с хозяйственной стороны.

В тех случаях, когда мы имеем дело с исключительно недобросовестным, упорным, подпавшим целиком под кулацкое влияние, колхозом, необходимо, в первую очередь, обеспечить поддержку этой репрессии со стороны окружающих колхозов, добиться осуждения и организовать давление на такой колхоз общественного мнения окружающих колхозов.

Все вышесказанное вовсе не означает, что репрессиями применено уже достаточно и что в настоящее время в районах организовали действительно серьезный и решительный нажим на кулацкие элементы и организаторов саботажа хлебозаготовок.

Наоборот, предусмотренные постановлениями ЦК репрессивные меры по отношению к кулацким элементам и в колхозах и среди единоличников, еще очень мало использованы и не дали необходимых результатов, вследствие нерешительности и колебаний там, где репрессия безусловно необходима.

Особенно в отношении единоличников, несмотря на то, что уже прошло 20 дней со времени издания инструкции СНК, репрессивные меры применяются чрезвычайно слабо и недостаточно. Наряду с этим, существующая практика и здесь вскрывает недостатки нашей партийной работы, неумение подкрепить применение мер инструкции СНК организацией общественного мнения единоличников, неумение организовать разоблачение кулацких и антисоветских элементов перед бедняцко-средняцкой массой, неумение отколоть на нашу сторону лучшую часть единоличников.

Применяя в отношении единоличников лишение права покупки товаров, сплошь да рядом даже не вывешивают в общественных местах списков хозяйств, подвергнутых этой репрессии, не делают применение репрессии к отдельным, умело выбранным, хозяйствам предметом обсуждения на собраниях единоличников для оказания давления на всех единоличников, не предупреждают о применении наиболее острых мер (например: натур.штраф, лишение усадебной земли и др.).

Только одновременное, наряду с суровыми репрессиями к кулацким элементам, развитие широкой массовой работы среди бедняков и середняков обеспечит сдачу хлеба единоличниками.

3. Борьба с кулацким влиянием в колхозах есть, прежде всего, борьба с воровством, с укрывательством хлеба в колхозах. Это борьба с теми, кто обманывает государство, кто прямо или косвенно, ведет работу против хлебозаготовок, кто организует саботаж хлебозаготовок. А между тем, как раз на это в районах обращается совершенно недостаточное внимание.

Проявлением кулацкого влияния считают только прямое кулацкое выступление, террористический акт или открытую кулацкую агитацию, а на наиболее распространенные, наиболее хитрые формы борьбы кулака внутри колхоза против хлебозаготовок, смотрят как на что-то незначительное, как на обыденное неизбежное явление. ЦК указывает парторганизациям на то, что эти формы кулацкого влияния приняли в настоящее время наиболее угрожающий характер. Беспощадно ударить по воровству, расхищениям, по составителям фальшивой отчетности, по утайкам, разоблачить их кулацкую сущность, показать в этом деле организующую руку классового врага, антисоветских элементов – является основной и решающей задачей партийной работы.

Против воров, рвачей и расхитителей хлеба, против тех, кто обманывает пролетарское государство и колхозников, одновременно с применением репрессий, мы должны поднять ненависть колхозной массы, должны добиться, чтобы и вся масса колхозников клеймила этих людей как кулацких агентов и классовых врагов.

4. Несмотря на указания ЦК, до сих пор организация хлебозаготовительной работы в районах поставлена из рук вон плохо. Вместо правильной расстановки сил по колхозам, а в отношении единоличников по селам, вместо серьезного и постоянного большевистского руководства хлебозаготовками из районного центра, продолжают бестолковые и безответственные разъезды руководящих работников района по селам. Вместо точной, правильной расстановки людей по отдельным колхозам, вместо посылки наиболее крепких товарищей в решающие колхозы, – продолжается расстановка партийных сил по принципу кустов, по сельсоветам, а не по определенным колхозам. Эта расхлябанность, отсутствие большевистского руководства и ответственности, прикрываемая с внешней стороны кипучей работой и беспомощною суетней – должна быть немедленно ликвидирована.

ЦК считает ненормальным и вредным такое положение, когда в районах и областях вся хлебозаготовительная работа выполняется только партийным аппаратом, когда партийный аппарат непосредственно и от своего имени выполняет различные административные функции (наложение штрафов, аресты, раскрытие ям и т.д.), а советский аппарат в это же время совершенно бездействует и не исполняет своих прямых обязанностей, не несет никакой ответственности.

Исходя из этого, ЦК считает необходимым, чтобы в районном центре постоянно оставалось два ответственных руководящих работника (по партийной и советской линии) и необходимый советский аппарат, без которого невозможно наладить оперативное руководство работой, учет и реагирование на все недостатки и прорывы.

ЦК еще раз указывает всем парторганизациям на решающее значение организационной работы для обеспечения полного выполнения плана хлебозаготовок.

Без серьезной постановки организационной работы, не может быть настоящего большевистского руководства хлебозаготовительной кампанией.

СЕКРЕТАРЬ ЦК КП(б)У [підпис]

ДАЖО, ф.П-122, оп.11, спр.46, арк. 154-158. Копія. Друкований машинопис.

196.

Витяг з протоколу засідання комісії Політбюро ЦК КП(б)У щодо вилучення хліба у 1933 р.

16 грудня 1932 р.

І. Об установлении зон и шкал по изъятию хлеба на 1933 год.

1. Установить для разработки шкал изъятия с га по хлебному налогу 4 нижеследующие зоны на Украины: Полесье, Лесостепь, Степь и Южная Степь. В соответствии с этим разработать 4 шкалы.

2. Не считать возможным, строить шкалу с учетом скотообеспеченности каждого отдельного хозяйства. Установить дополнительное ольгочивание на скот колхозам, имеющим общественный скот; в отношении же не обобществленного скота

необходимость стимулирования роста животноводства учитывается при разработке общей шкалы по зонам.

3. Основную шкалу строить для колхозов, обслуживаемых МТС, имея при этом в виду, что часть валового сбора они сдают в порядке натуральной платы за работу МТС. Для колхозов, не обслуживаемых МТС, установить другие, более повышенные нормы изъятия по каждой зоне в отдельности.

4. Поручить комиссии в составе т.т. Степанского – председатель, Григорьева, Рашина, Гиллера, Левинштама и Пионтковского, на основе обмена мнениями и в соответствии с данным постановлением установить зоны и разработать 4 шкалы в двух вариантах. Один вариант из расчета на план хлебосдачи по крестьянскому сектору в 355 млн. пуд. и второй – 315 млн. пуд., проведя по второму варианту пропорциональное уменьшение ориентировочного плана хлебосдачи по областям.

Срок работы три дня.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ КОМИССИИ:

	Весь селянський сектор	Колхозы	Индивидуалисты	МТС
Винница	36,5	20,0	8	8,5
Киев	32,5	19,1	6	7,4
Харьков	75	58,4	8	8,6
Днепропетровск	89	74,7	2,1	12,2
Одесса	84	69,3	1,9	12,8
АМ ССР	5	3,2	0,6	1,2
Донбасс	33	28,3	0,4	4,3
	355	273,2	27	55

Распределение районов по зонам.

Районы первой зоны:

1. Вінницька М.Р.	15. Ново-Ушицький
2. Бердичівська М.Р.	16. Оринінський район
3. Антонінський район	17. Полонський район
4. Городоцький район	18. Проскурівський район
5. Грицівський район	19. Славутський район
6. Деражнянський район	20. Смотрицький район
7. Дунаєвецький район	21. Солобковецький район
8. Заславський	22. Старо-Костянтинівський район
9. Затонський район ¹	23. Старо-Ушицький район
10. Кам'янецький район	24. Теофіпольський район
11. Летичівський район	25. Бабчинецький район ²
12. Ляхівецький район	26. Шепетівський район
13. Меджибізький район	27. Юринецький район
14. Михампільський	28. Ярмолинецький район

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.5381, арк.34-37. Оригінал. Машинопис.

Примітки:

¹ Сучасний Віньковецький р-н Хмельницької обл.

² Сучасний Чемеровецький р-н Хмельницької обл.

197.**Інформаційний лист Славутського райкому КП(б)У про негативні настрої в колгоспах**

1932 р.

Цілком таємно

Шестдесят пять колхозов из восьмидесяти трех в районе хлебом не обеспечены. Из области есть телеграмма о присылке хлеба для колхозов, но пока хлеб еще не получен.

На почве хлебных затруднений и проникающими из соседних районов Ярунского и других сведений о массовом выходе из колхозов усилилась кулацкая агитация за выход из колхозов. В селе Радушеве кулачество распускает слухи, что Соввласть замалчивает убийство тов. Сталина тов. Ворошиловым. Близка, мол, уже перемена власти, поскольку имеется постановление Англии и Франции о ликвидации у нас колхозов. Под влиянием этой агитации 15 человек Радушевского колхоза приготовились к выходу из колхоза, о чем носят заявления в кармане и об этом говорят. Кулачество нагнетает – некоторые приходят на колхозные постройки с целью опознания своего лесоматериала, который у них был взят при ликвидации их имущества. Кулаки в Радушевке в количестве 9 человек все вместе подали в с/с заявление о возвращении им ликвидированного у них имущества. Распространяются слухи, что имущество скоро будет возвращаться его первоначальным собственникам т.е. кулакам. Колхозники активисты на вылазку классового врага отвечают растерянностью. В пограничном селе Татаровка колхозница Корсун Ярина во время полевых работ вышла на границу и увидела по ту сторону работающих селян стала им кричать – Дайте нам хлеба, мы умираем с голода.

Для обеспечения массовой работы на селе, подготовки к уборочной кампании, ликвидации прорыва по мобилизации средств, реализации займа и проведения месячника дорожного строительства, РПК отослал весь городской партактив.

Секретарь РПК

/КОТЛЯР/

*ДАХМО, ф. Р-1826, оп.3, спр.13, арк. 124. Копія. Машинопис.***198.****Витяг з інформаційного листа Славутського райкому КП(б)У про випадки голодування в районі**

1932 р.

Внаслідок перевірки роботи Килікіївського партосередку, виявилось перекручення лінії партії та порушення революційної законності окремими активістами по відношенню окремих громадян. Наприклад: незаконні допроси, нанесення побоїв, тощо. По цій справі арештовані та притягнуті до відповідальності 4 чол. В числі арештованих знаходиться секретар КОМ осередку ГУТМАН, який з лав комсомолу вилучений, голова колгоспу – КУЛАКОВ, який з лав комсомолу вилучений та голова кооперації, якого вилучено з лав партії. Крім того, секретар партосередку тов.

ОЛІЗАРКО, який знав про ці дії та замовчував цю справу в партії теж вилучити та віддати під суд.

Вся робота громадських організацій перевіряється. Справа буде розбиратись на місці в наказовому порядку. Постанова бюро РКК по Килікіївській справі буде розбиратись на всіх парт. осередках.

ПРО ОКРЕМІ ВИПАДКИ ГОЛОДУВАННЯ В РАЙОНІ.

В деяких селах та колгоспах району (Данюки, М.-Скнит, Кривин, Нетішин, Клепачі та інші) мається наявність випадків захворювань на ґрунті голодування. Таке положення утворилося, внаслідок часткового розбазарювання харчів, кепського відношення до роботи окремих колгоспників та відсутності хліба на приватному ринку, головне недоїдання припадає на сім'ї, де мала трудоспособна сила та велика сім'я. Бюро РКК дало директиву в основу допомоги покласти організацію громадського харчування та організацію дит'ясел при кожному колгоспі, куди також втягнути дітей тих одноосібників в яких немає наявності харчів. Крім того організується районний фонд допомоги крайне нуждаючимся колгоспникам та одноосібникам в розмірі 1 тисячі центнерів хлібних культур та картоплі для посилення роботи дит'ясел збираються гроші в кількості 15000 крб., які мусять бути використані в переважній більшості, та в першу чергу для підтримки дітей радгоспників та індивідуальників, які залишились без харчування. Крім того Ліспромхім повинен використати на роботі підлітків з цих сімейств для роботи в лісі, з обов'язковим організуванням громадського харчування та житла на весь літній сезон.

ПОЛІТНАСТРІЙ.

В районі помічається багато випадків з боку населення в зв'язку з недохватом хліба. В низці колгоспах помічається тенденція окремих колгоспників розгромити колгоспівські амбари (Довжки, М.-Скнит, Хвоцівка, Піддубці, Потереба). Особливо ця тенденція помічається з боку жінок.

Куркульська агентура посилює агітацію про близість війни з Польщею та Японією, про зміну влади, тощо.

СЕКРЕТАР РПК

/ОСПОВ/

*ДАХМО, ф. Р-1826, оп.3, спр.13, арк. 57. Копія. Машинопис.***199.****Заява члена колгоспу с. Крупця Лаврука П. Т. до прокурора Славутського району по питанню неправомірного обкладання м'ясо та хлібоподатком**

1932 р.

Сприводу того що Я вступив до колгоспу ще в 1931 р. працюю і зараз, а сестра моя вступила 1932 року і теж зараз працює в колгоспі. Семня бідняцька землі було 2 десят 25 соток худоби 1 корова і більше небуло нічого, душ було 3 де вдвох вступили до колгоспу а одного члена семі Який не вступив до колгоспу і в цей час займався хуліганством, за що забрано міліцією засуджен. Коли було с/р нараховано м'ясозаготівлю то с/р нараховувала на одного того члена семі Якій був по закол-

госпом і внього худоби ніякої не було Якому було дано повідомлення коли міліція арестовувала то він повідомлення не дав для мене і не знав чи мені потрібно здавать м'ясозаготівлю і мені с/р нічого не казала, але ж 3/VI числа 22 року в 12 годин ночі прийшов голова бувший с/р Бувкуненко і члени с/р Марчук Дмитро де прийшли і сказали щоб Я здав корову в м'ясо заготівлю і коли Я сказав що Я корови неповиду ночью то вони сами забрали корову до с/р рано в 8 год ранку мій батько Лаврук Терешко з'явивсь до с/р аби корову повернуть, виконать м'ясозаготівлю де просидів до 12 годин дня коли з'явилися голова с/р і уповноважений від РВК Буньківський мій батько звернувся до їх аби корову повернули і добровільно виконать м'ясозаготівлю таки заявили що вже пізно, і корови не повертають, де корову зараз відправили. Я з батьком звернувся до голови РВК аби моя корова була повернута.

ДАХМО, ф.Р-1061, оп.1, спр.98, арк.9. Копія. Машинопис.

200

Заява мешканки с. Красностава Шпринці Ліберман до голови Славутського райвиконкому про голод

1932 р.

Мой сын уже служит в РККА 1 год и 5 месяцев и он всё время [...], а тепери тим семьям червоноармейским которые только служат по 2 месяца дают каждый месяц хлеба, а мне не дают. Когда я захожу со слезами на глазах почему мне не дают хлеба, они смеются – издеваются и отвечают для нас это само счастье что он служит в Червоной Армии. Пожалуйста обратите внимание на меня потому что я уже опухла из голода и холода. Даже лошади привезти дрова на расстоянии 1 версты не хотят дати. Для коровы соломы и половы не дают. Это он всё так делает за то что я еврейка и он большой Антисемит голова нашего колхоза. Пожалуйста дайте ваше распоряжение. Я уже не в силах голодать.

Просители Либерман Шпринця по ей личной просьбе расписался Либерман Зуся. Моё семейство состоит из 2 душ. Пожалуйста не забывайте про меня.

ДАХМО, ф.Р-1061, оп.1, спр.83, арк.35-35зв. Оригінал. Рукопис.

1933

201.

Спецдонесення Славутського управління райміліції щодо замаху на вбивство голови Хвощівської сільради

15 січня 1933 р.

СЕРИЯ «К»
СОВ. СЕКРЕТНО

Сообщаем, что в ночь на 10 января 1933 года, в часа 4, в с. Хвощевки в момент когда Председатель Сельсовета тов. ФЕДОРЕНКО Ефрем Иванович проводил проверку квартир, подозреваемых в содержании беглецов-кулаков, во время прохода через огород 2-е неизвестных напали на ФЕДОРЕНКО Е. И. и ножами нанесли ему несколько легких телесных повреждений.

ФЕДОРЕНКО от нападающих сбежал и последних не опознал. По делу задержанных в качестве подозреваемых гр-н с. М. Правутин ТЫДЛАЧКА Иван Степанович, 41 год, чехословак, середняк, единоличник, от него изъят как вещественное доказательство пиджак со следами крови на полах и плечах.

ЗАГОРУЙКО Степан Ефимович, 32 лет, единоличник, не судился, крупный середняк, к нему систематически были применены беспорядные взыскания по сельскохозяйственным кампаниям.

Следствие по данному делу производится. *О результатах сообщим дополнительно.*

НАЧАЛЬНИК РАЙМИЛИЦИИ [підпис] /ВОВЧЕНКО/
П/УПОЛНОМОЧЕННОГО С/ЧАСТИ [підпис] /ШАПОВАЛОВ/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.330, арк.101. Оригінал. Машинопис.

202.

Заява мешканця м. Славуті М. Зельднера до Славутської КК РКІ про голод

19 січня 1933 р.

Прошу дать мне возможность получить хлеба в Славутского рабоч[его] кооператива. Я инвалид по труду, герой труда проработал в цеху фаянсового завода 55 лет. Один сын умер в Красной Армии, другой работает в настоящее время в Лесной кооперации. За пару рублей, что получил из кассы Госстраха не хватает на жизнь, очень страдаю, то я считаю, что РСИ разберётся в этом и не даст мне голодать [...].

Считаю что Вы не дадите мне голодать.

[підпис]

РСІ

Ввиду того что у нас распределения хлеба имеется всего 30 кг., а инвалидов числится до 600 чел. и по силе возможности мы выдаём [в] первую очередь более нуждающимся как тов. Зельднер.

Голов[ний] страх[овий] а[гент] [підпис]
22.I.33 р.

ДАХМО, ф.Р-1061, оп.1, спр.83, арк.42-42зв. Оригінал. Рукопис.

203.

Протокол засідання Хоростоцької Секції РСІ з приводу скарги жительки села Смолій Параски

22 січня 1933 р.

Протокол ч.2

Засідання Хоростоцької Секції РСІ, що відбулося 22.I.33 р. в присутності Демидюка, Шикора М., Ромейка Віктора та Савчука Євтуха.

Слухали: Заяву гр-м Смолій Параски.

Ухвалили: Картопля, яка схоронилась у громадянки Смолій Параски була не її, а Столярчука Матвія, який злосно ставиться до всіх міроприємств радянської влади, так картоплезаготівлі не виконав ні фунта, а переховав у вище згаданої громадянки. Данна гр-м мала своєї посадженої картоплі лише 0,06 га, врожай з якої вона вже употребила до своїх потреб, а решту що залишилась ще закопана в стосі. Бригада знаходила картполю у Столярчука Матвія, яка ще знаходилась з картоплею, що забрали у Смолій Параски. Крім цього до с/р подана заява проте, що картопля Столярчука переховується в Смолій П. де акт був перевірений і вдруге перевірений Секцією РСІ. А тому заява Смолій без підставна і неправдива – відшукана картопля 31 пуд. записана на Столярчука М. яка дійсно переховувалась.

Голова секції [підпис]
Члени [підписи]

ДАХМО, ф. Р-1061, оп.1, спр.83, арк.31-31зв. Оригінал. Рукопис.

204.

Витяг з протоколу загальних зборів Берездівського українського колгоспу щодо чистки від куркулів

5 лютого 1933 р.

Із протокола загальних зборів Берездівського укр[аїнського] колгоспу що відбулися 5/II 1933 року за № 9 на зборах було 240 чол. в президію було обрано Маркова Г., Єфімова, Дягель Г., Крулікович Ст., Дейнека Оксеня, Пацаловський. Голова зборів Марков Г., секретар Прилуцький, був голова Славутської КК РСІ т. Козятко.

§2. Слухали: Про самочистку колгоспу від куркульсько-ворожого елементу.

Ухвалили: Констатувати що н[аш] колгосп є засмічений куркульсько-ворожим елементом, а тому загальні збори Берездівського укр[аїнського] колгоспу з великою

радістю дає відсіч слідувачим куркулям.

Савчук Мифодій. Син куркуля, розкуркулений в якого батька вислано за межі України мав 20 га землі мав постійних робітників та сезонних мав власну молотарку, січкарню цей куркуль протисався до колгоспу якого треба вилучити з колгоспу без права вступу до колгоспу.

Згідно: Секретар [підпис] /Корсун В./

ДАХМО, ф. Р-1061, оп.1, спр.83, арк.46. Засвідчена копія. Рукопис.

205.

Витяг з інформаційного зведення Наркомзему УСРР про неспроможність колгоспів Вінницької області створити весняний посівний фонд

8 лютого 1933 р.

Вінницька обл. Вінницька область на 30 січня засипала 77,8 % потрібної кількості насіння. Причини, що призвели Вінницьку область до відставання, – ті, що й у Київській [Через те, що значне число районів відразу ж не переключилося на мобілізацію насінневого фонду, не скрізь ще організовано справжню боротьбу за насіння, з розбазарюванням посівфонду, боротьбу зі споживацькими тенденціями та куркульським саботажем].

Поряд з цими відсталими районами є передові, що унаслідок розгорнутої масово-політичної роботи, внаслідок непримиренної боротьби з куркулем та його агентом, закінчили повністю утворення посівного фонду. Це такі райони: Орининський, Солобківський, Старокостянтинівський, Вінницький, Славутський.

Славутський р-н. У колгоспі с. Гута навколо утворення посівфонду працювали майже усі колгоспники, тому-то тут посівфонд повністю утворено. Не послаблюючи темпів, колгосп мобілізував на перечищення насіння також усіх колгоспників. Закінчують також ремонтувати реманент, і про коня тут дбають – знеосібку ліквідовано, за кіньми догляд. У Хвощівському колгоспі, закінчивши засипку посівфонду, зразу ж розпочали перечистку його.

ЦДАВО України, ф. 27, оп. 14, спр. 73, арк. 9-12. Копія. Машинопис.

206.

Витяг з оперативного наказу ДПУ УСРР №2 про необхідність остаточної ліквідації повстанського підпілля

13 лютого 1933 р.

Совершенно секретно.

Організований саботаж хлібозаготовок, осеннього сева, організоване масово-воровство в колхозах і совхозах; терор в отношении наиболее стойких, выдержанных коммунистов и активистов села; переброска на Украину осенью прошлого года десятков петлюровских эмиссаров, распространение к[онтр]-р[еволюционных]

петлюровских листовок, в особенности на Правобережье, и анализ агентурных материалов – говорили за безусловное существование на Украине организованного к[онтр]-р[еволюционного] повстанческого подполья, связанного с закордоном и иноразведками, главным образом польским Главштабом.

Оперативным приказом от 5 декабря 1932 г. перед органами ГПУ Украины была поставлена основная и главная задача – немедленного прорыва, вскрытия и разгрома к[онтр]-р[еволюционного] повстанческого подполья и нанесения решительного удара по всем к[онтр]-р[еволюционным] кулацко-петлюровским элементам, активно противодействующим и срывающим основные мероприятия советской власти и партии на селе.

С целью немедленного прорыва и вскрытия к[онтр]-р[еволюционного] подполья в ГПУ УССР была организована Ударно-Оперативная группа, которая за это время успешно развернула ряд дел и вскрыла контрреволюционное повстанческое подполье на Украине, охватившее до 200 районов, около 30 жел-дор. станций и депо и ряд пунктов приграничной полосы.

В процессе ликвидации установлена связь подполья с закордонными украинскими националистическими центрами (УНР, «УВО» и УНДО) и польским Главштабом.

Вскрыта крупная шпионская сеть, внедрившаяся в Разведорганы, промпредприятия, транспорт и объекты оборонного строительства, ЭКУ ГПУ УССР вскрыта контрреволюционная организация в сельском хозяйстве Украины, связанная с аналогичными к[онтр]-р[еволюционными] организациями в Москве, других частях Союза и с закордоном.

Анализ ликвидированных за это время дел говорит за то, что в данном случае мы столкнулись с единым, тщательно разработанным планом организации вооруженного восстания на Украине к весне 1933 года с целью свержения советской власти и установления капиталистического государства, так называемой «Украинской независимой республики».

Достигнутые успехи не исчерпывают стоящих перед нами задач по разгрому к[онтр]-р[еволюционного] подполья на Украине.

В связи с необходимостью окончательной ликвидации к[онтр]-р[еволюционного] повстанческого подполья к началу сева, своевременного улавливания и ликвидации других возможных новых к[онтр]-р[еволюционных] формирований и нанесения своевременного решительного удара по организаторам срыва мероприятий по севу

ПРИКАЗЫВАЮ:

I. По севу

§ 1.

Для выполнения ближайшей основной и главной задачи, стоящей перед всеми органами ГПУ Украины – обеспечения весеннего сева – необходимо, в первую очередь, немедленно организовать работу районного аппарата, правильно применить и полностью провести в жизнь мой приказ от 5-го декабря 1932 г. в части организации чекистской работы в районах, а также приказ ОГПУ № 0045 об оперативных задачах работников ГПУ при ПО МТС.

§ 3.

Перед райаппаратами поставить следующие конкретные задачи:

а) Своевременное агентурное выявление и арест всех организаторов саботажа сева и всех мероприятий, связанных с проведением этой важнейшей хозяйственно-политической кампании;

б) Решительная борьба с инициаторами, организаторами массовых выездов из сел.

Обращаю внимание начальников областных отделов и райорганов, что борьба с этим явлением не должна ни в коем случае ограничиваться мероприятиями административно-технического и судебного порядка. Основной упор должен быть взят на выявление организующей роли петлюровско-эсеровского подполья.

в) Мобилизация всей агентуры и осведомления на выявление скрытого, утаенного хлеба в ямах, черных амбарах, отходах и др. тайниках. Весь выявленный хлеб сдавать в государственный семфонд, ведя сданному хлебу специальный учет;

г) Обеспечение хранения и сохранности семфондов, установить персональную ответственность соответствующих лиц. Всякие попытки разбора семфондов, расходовании их не по назначению, порча и приведение в негодность семян должны в корне ликвидироваться. Дела на виновных передавать в Судебную Тройку ГПУ УССР;

д) На основе строгого делового и оперативного контакта совместно с Зам. Нач. ПО по ГПУ при МТС очистить МТС, МТМ, колхозы и совхозы от всех проникших в них кулацко-петлюровских и др. элементов, подрывающих их изнутри и «организуемых массовое воровство и хищение государственного имущества, колхозной собственности».

Выявлять и оперативно устранять все причины, тормозящие ремонт и приведение в готовность машинно-тракторного парка и тягловой силы к весенней посевкампании и своевременный завоз горючего и смазочных материалов.

е) Обеспечена проведения своевременных мероприятий по единоличному сектору как-то: сбор сельсоветами семян, проведение агроминимума, борьба с организаторами саботажа сева, разбазариванием рабочего скота и т. д.

ж) Через агентуру и осведомление продолжать выявление всех к[онтр]-р[еволюционных] повстанческих организаций и активных к[онтр]-р[еволюционных] одиночек. Всех выявленных немедленно арестовывать.

II. По повстанчеству

§ 1.

Начальникам Областных Отделов в 10-тидневный срок закончить и оформить дела низовой повстанческой периферии, в частности, «Пришелец», «Сок-Мовисты», «Вызволенцы», «Неугомонные», которые передать для слушания на Судебную Тройку ГПУ УССР. По этим делам оставляются лишь те из проходящих по ним, которые могут своими показаниями помочь вскрытию дополнительных связей с другими организациями, выявлению новых участников, руководящих центров и нитей, ведущих закордон. Все эти арестованные должны концентрироваться в Областных Отделах.

§ 2.

При развороте и ликвидации всех повстанческих организаций, в особенности низовки, основное внимание сосредоточить на выявление оружия, для чего выделить специальные группы по изъятию оружия не только у участников организаций, но и в районах их деятельности. Ни одно показание о наличии оружия не оставлять без оперативной реализации.

Представленные с мест данные об обнаруженном и изъятом, даже при далеко недостаточной работе в этом направлении, нарезном оружии в течении декабря-января в количестве 3.500 единиц свидетельствуют о значительном наличии оружия в районах и селах, в особенности, Киевской и Черниговской областей и пограничной зоне.

§ 3.

Ликвидируемая «Украинская Военная Организация» – «УВО» заслуживает самого серьезного внимания и требует боевых оперативных темпов по ее дальнейшей ликвидации и разгрому. Организация имеет широкую сеть повстанческих ячеек в районах и селах всех областей Украины; охватила ряд учреждений, промышленных предприятий, ВУЗ'ов, Научно-исследовательских институтов; вела широкую шпионско-разведывательную и повстанческую работу и имеет связи в отдельных воинских частях и учреждениях.

Особое внимание обратить на членов «УВО», проникших в партию и прибывших из закордона с фиктивными партийными билетами братских компартий, которые, как установлено следствием, являются наиболее активными организаторами подполья, шпионажа и диверсии.

§ 4.

Преобладание в составе закордонных руководящих центров (УНР) быв. эсеров, наличие эсеров и УПСР'ов среди участников и активных организаторов вскрытого подполья, характер программных и тактических установок вскрытых организаций требуют особо тщательного внимания и выявления роли и участия эсеров, как идеологов, руководителей и организаторов подполья.

В процессе разработки и следствия по всем делам обязательно точно устанавливать политическое прошлое и партийную принадлежность всех проходящих по делам и разработкам участников.

Особо тщательно разрабатывать связи всех бывш. эсеров и УПСР'ов, как местные, так и закордонные.

Обращаю внимание Начальника ВИННИЦКОГО Облотдела тов. СОКОЛИНСКОГО на разработку дела «КИЕВЛЯНЕ» и Начальника ДОНЕЦКОГО Облотдела тов. ГРОСМАНА – на разработку «КАЗАКИ», по которым активно проходят эсеры. Дела эти развернуть в максимально короткий срок, поставив себе задачей выявление их периферии, связей с другими группами и руководящими центрами.

§ 8.

Начальнику ВИННИЦКОГО Областного Отдела т. СОКОЛИНСКОМУ обратить особое внимание на вскрытие и ликвидацию подполья «УВО» на территории области. По имеющимся данным широко распространенного и имеющего непосредственные связи с закордоном.

В этом отношении заслуживают внимания ликвидированные дела «ВЗРЫВ», «СВЯЗИСТЫ», «ИНТЕЛЛИГЕНТЫ», которые представляют собой часть подполья «УВО» на Подолии.

§ 12.

Всем Областным Отделам форсировать следствие по делу к[онтр]-р[еволюционной] повстанческой организации в сельском хозяйстве Украины (ТРАКТОРОЦЕНТРА).

Основной упор взять на разгром повстанческой низовки, конкретное выявление связей с закордоном, обнаружение листовок, скрытого оружия и документацию

выявленной подрывной работы.

Отмечая успешный разворот следствия в Одесской и Днепропетровской областях, предлагаю всем Начальникам Областных Отделов, особенно Киевского, Винницкого и АМССР, немедленно усилить темпы следствия, обеспечив в кратчайший срок полную ликвидацию к[онтр]-р[еволюционного] повстанческого подполья.

§ 13.

Отмечаю слабость оперативной работы в пограничной полосе.

Начальникам Пограничных Отрядов пересмотреть все имеющиеся материалы по повстанчеству, шпионажу, диверсии в погранполосе и выделить для их ликвидации и разработки опытных квалифицированных оперативных работников.

Начальникам ВИННИЦКОГО и КИЕВСКОГО Облотделов все материалы о повстанчестве в погранполосе передавать пограничным отрядам с соответствующими ориентировками для разворота на месте.

§ 14.

Учитывая, что по ликвидированным повстанческим делам вскрыт ряд фактов участия отдельных групп студенчества в к[онтр]-р[еволюционных] организациях, Начальникам Областных Отделов обратить внимание на всемерное усиление агентурной работы в ВУЗ'ах, особенно по Киеву, Каменец-Подольску, Днепропетровску, Харьковку и Одессе.

§ 15.

Для своевременной ликвидации возможной переброски из закордона на территорию Украины эмиссаров, вооруженных групп и отдельных агентов иноразведок и закордонных контрреволюционных центров, направляемых для организации подполья, активизации к[онтр]-р[еволюционных] элементов и групп и организации диверсионных и террористических актов, всем Начальникам погранотрядов максимально усилить охрану границ, привести в полную боевую готовность ман[евренные] группы пограничных отрядов. Начальникам Пограничных отрядов и Облотделов принять меры к самой тщательной фильтрации агентурно-следственным путем всех нарушителей границ, задержанных в погранполосе, на территории областей и жел. дорогах.

Особому Отделу максимально активизировать работу закордонной агентуры.

§ 16.

Начальникам Областных Отделов, Пограничных Отрядов и ДТО вести самую жесткую борьбу с уголовным бандитизмом на обслуживаемых ими территориях с тем, чтобы окончательно его ликвидировать к весне, при этом иметь в виду попытки к[онтр]-р[еволюционных] кулацких и повстанческих элементов использовать уголовный бандитизм в политических целях.

§ 17.

Обращаю особое внимание всех Нач Облотделов на необходимость самой решительной и жесткой борьбы с террористическими актами на селе. Во всех случаях теракты расценивать исключительно как акты политического характера.

Отмечая значительное количество случаев, когда лица, совершавшие теракты, нами не обнаружены, подчеркиваю, что ни один случай терпроявлений не должен оставаться не раскрытым.

§ 18.

Для борьбы с бандитизмом на селе, для охраны социалистической собственно-

сти широко использовать Милицию, деятельность которой в общей нашей работе, как в городе, так и на селе, должна быть полностью отражена, что имеет огромное значение для воспитания оперативно-боевых кадров Рабоче-Крестьянской Милиции.
§ 19.

Всем Начальникам Областных Отделов максимально обеспечить обслуживание воинских частей, обратив особое внимание на тщательную агентурно-следственную разработку всех нитей вскрытых к[онтр]-р[еволюционных] организаций, ведущих в армии, на родственные связи активных участников к[онтр]-р[еволюционных] организаций в армии. Тщательно разрабатывать армейское окружение, в особенности в приграничных гарнизонах и оборонном строительстве, где связь с селом и местным населением в силу ряда объективных условий более тесная.

Особого внимания заслуживают районы тер[рористических] формирований, пораженные повстанчеством, с точки зрения принятия своевременных мер против проникновения в армию повстанческих тенденций.

Подчеркиваю необходимость тщательного расследования и разработки всех случаев пропажи, хищения и бесхозяйственного хранения оружия и боеприпасов.

Особоуполномоченный на Украине

Зам. Пред. ОГПУ

/В. БАЛИЦКИЙ/

ГДА СБ України, ф.9, оп.1, спр. 666, арк. 56, 58-62, 63 зв. Друкарський примірник.

207.

Витяг з додатку до протоколу про розподіл держсортфонду по сортообміну

17 лютого 1933 р.

Назва району	Розподіл в центнерах						
	Ячмень	Овес	Просо	Кукурудза	Бобові	Вика	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Антонінський	1034	629	-	-	616	138	2417
6 Волочиський	1100	375	16	-	1000	250	2741
10 Городоцький	729	350	-	36,24	629	-	1744,24
11 Грицівський	678	678	29,2	-	270	95	1757,20
12 Деражнянський	1535	810	27	-	1125	127	8625
15 Дунаєвецький	754	350	-	14,5	432	65	1615,5
17 Заславський	791	532	-	-	-	-	1373
21 Кам'янецький	533	317	-	71,5	-	-	951,75
27 Любарський	205	-	55,75	-	907	323	2090,75
28 Лятичівський	1100	453	82	-	972	175	2782
31 Меджибізький	138	-	-	-	544	-	682

36	Н.Ушицький	560	39	21,33	85	600	253	1563,33
39	Полонський	113	-	26,37	-	224	20	333,67
40	Проскурівський	887	275	27	-	1030	194	2383
41	Славутський	340	645	27,33	-	594	477	2083,33
45	Ст.Костянтинівський	678	-	-	-	508	27	1013
46	Ст. Ушицький	621	114	-	85	63	-	883
47	Теофіпільський	1227	453	34,50	-	600	294	2608,5
55	Чемирівецький	961	227	53	29	270	189	1729
60	Шепетівський	452	227	-	-	290	18	987
64	Ярмолинецький	700	227	-	-	500	-	1427

ДАХмО, ф.П-323, оп.1, спр.68, арк. 110-111. Оригінал. Машинопис

208.

Заява мешканця с. Берездова М. Савчука про безпідставне виключення його з колгоспу

18 лютого 1933 р.

На початку листопада 1930 року я став добровільно на роботу будівельником в Берездівськ[а]м Укр[аїнськ[а]м] колгоспі ще не будиши членом такого, де працював до весни 1931 року вивчаючи життя колгоспне. Життя в колгоспі мені дуже вподобалося, а тому 10 березня 1931 року я вступив членом до Берездівського Укр[аїнського] колгоспу в якому працював з великим зусиллям аж до цього часу при чому в минулому 1932 році сам виробив 340 трудоднів.

5 лютого цього року мене з колгоспу вилучено мотивуючи, що син куркуля, що мав найману працю постійних та сезонних робітників.

Зазначену мотивіровку та вилучення мене з колгоспу рахую за несправедливе по слідуєчим причинам, а саме: Працював я у свого батька не як син, а як найміт, при рижніх знущаннях з приводу того, що батько був одружений вдруге. Сам я не куркуль, бо відділений від батька Третейським судом ще в 1909 році, на що маю документи. Землі за мною весь час рахувалося 5 га з садибою за яку я виплачував звичайні податки і рази не платив ні експорту, ні надвишкі. Після одруження я зовсім відійшов від батька, пішов до людей в сусіди, бо хати в мене не було послі зробив в хліві хатину де живу і до цього часу. Сім'я моя складається з чотирьох їдців з них двоє малих дітей старшому 4 роки, жінка, що завжди хвора і я. До цього часу поховав шестеро дітей через що тоже потерпів велике горе.

З батьком ніякого зв'язку не мав, а навпаки весь час жив з ним в дуже поганих відношеннях, про що відомо всім людям. Найманою працею теж не користувався.

Вступивши в колгосп я коні, с/г реманент та клуню усупільнив і працював в колгоспі сумлінно нічого за мною поганого не помічалось і не мав ні від кого ніякого виговору. В літній період під час уборочної кампанії був хворий про що маю справку від лікарів, но все ж такі на роботу ходив хоч і можливо було.

Вилучивши мене з колгоспу в мене забрали весь хліб який я заробив в колгоспі, а також зібране з моєї садиби просо та квасоллю корову яку заведено в м'ясозаготівлю

не дивлячись на те, що м'ясозаготівля в мене була виконана по другий квартал 1933 року, залишивши мене з двома малими дітьми та хворою жінкою без нічого.

Зазначаючи про вище указане прошу КК РСІ перевірити цю справу та відмінити незаконне виключення мене з колгоспу, а також про повернення мені забраного в мене хліба та квасолі в чим я зараз крайне нуждаюсь.

Прохач М. Савчук

ДАХМО, ф.Р-1061, оп.1, спр. 38, арк. 45-45зв. Оригінал. Рукопис

209.

Витяг з доповідної записки секретарям ЦК КП(б)У С. Косіору та П. Постишеву про голод в районах Вінницької області

17 березня 1933 р.

Совершенно секретно.

ПОЛОЖЕНИЕ НА СЕЛЕ

Общие размеры и характер голодания

За последнее время факты продовольственного затруднения недоедания и голодания в селах, местечках и городах известные ЦК – приняли более широкие размеры. По материалам, которые имеются сейчас в распоряжении Обкома и ГПУ в области за последнее время зарегистрировано значительное количество новых районов, сел и местечек. Факты голодания начали регистрироваться в январе месяце, приняли больший характер в феврале и уже значительно увеличились в марте месяце.

В настоящее время по неполным данным размеры голодания представляются в таком виде. Голоданием поражены 27 районов с количеством 180 населённых пунктов. [...].

Характеристика состава голодающих

Точных, совершенно проверенных данных по области относительно всего состава голодающих мы не имеем. По данным районов, в числе голодающих имеется значительное количество колхозников.

Преобладающим среди голодающих колхозников являются колхозники-лодыри, имеющие совершенно незначительное количество трудодней и по существу не работавшие в колхозе. Однако имеется много колхозников, которые имеют большое количество трудодней в колхозе.

Анализ материалов о причинах голодания колхозников, имеющих большое количество трудодней, показывает, что среди них мы имеем различные причины, которые в основном сводятся к следующему:

1) Колхозники, имеющие большое количество трудодней, но испытывающие продовольственную нужду в силу бесхозяйственного состояния колхоза, приведшего к обесценению стоимости трудодня.

2) Колхозники, имеющие большое количество трудодней, получившие хлеб в количественном отношении, удовлетворяющем их нужды, но приведшие к большим затруднениям в силу неправильной кулацкой политики выдачи авансов (разбазари-

вание большого количества хлеба на общественное питание), в результате чего колхозник на руки получил незначительную натуральную часть.

3) Колхозники, имеющие большое количество трудодней, но многосемейные, с малым количеством трудоспособных на семью. Есть случаи, когда в отдельных колхозах, благодаря исключительно бесхозяйственному ведению дел, колхозники получали по 400-500 грамм на трудодень.

Есть ряд случаев, когда добросовестно работающие колхозники, имеющие большое количество трудодней, голодают, благодаря тому, что в семье – 1 трудоспособный при большом количестве едоков.

Факты голодания и недоедания в отдельных селах этих районов в провакационных целях использует кулачество, петлюровщина, церковники и иные контрреволюционные элементы.

По материалам, имеющимся в Обкоме, за последнее время значительно оживилась контрреволюционная деятельность этих элементов, которые пытаются факты голодания использовать для контрреволюционной агитации и дезорганизации среди колхозников...

Продовольственное положение в городах и местечках

Такое положение в ряде сел и колхозов усугубляется еще исключительно тяжелым положением со снабжением в городах и местечках области, где за последнее время резко увеличились случаи заболевания безбелковой отечностью и смертности.

Общественное питание

По 9-ти организациям ГРК охвачено 50,9 тыс. человек или 33%, по линии ЗРК охвачено 1700 человек или 40%. Резкое ухудшение рабочего снабжения нашло свое выражение и в общественном питании. Централизованное снабжение в общественном питании занимает 3%, а по отдельным продуктам к минимальной потребности: мука – 37%, крупа – 15%, жиры – 5%, рыба – 3%, мясо – 0%. Твердой подсобной продовольственной базы на предприятиях не имеется. План по децзаготовкам выполнен крайне неудовлетворительно, в результате чего мы имеем: удорожание обедов и резкое понижение качества их, в частности калорийности.

Кустари. Тяжелое продовольственное положение привело к снятию кустарей со снабжения. Из 29 000 кустарей по области работают в промартелях 23 000. Линией общественного питания Облпромхарчсоюзом охвачено 6280 человек и около 2000 охвачены столовыми при артелях, таким образом общественным питанием, т.е. обедом без хлеба охвачено 8208 чел., остальная часть кооперированных кустарей – 14 000 человек ничем не снабжается.

Отсутствие собственной продовольственной базы усугубляет положение общественного питания, которое привело к большим убыткам, что частично покрывается системой кооперации, а также к ухудшению качества обедов.

Решение ЦК КП(б)У и СНК об уравнивании кустарей, работающих в артелях погранполосы в области снабжения с рабочими не выполнено. Наоборот, в 1-м квартале 1933 года положение еще ухудшилось и со снабжения были сняты и та часть кустарей, которые немного снабжались. В ряде районов, Бердичев, Винница, Могилев, Проскуров, есть случаи, когда кустари приходя на работу в артель не могут работать из-за слабости, истощенности на почве недоедания.

Еще хуже положение деклассированной бедноты, в частности еврейской, в ме-

стечках области, среди которой отмечены немало случаев опухания на почве недоедания и смертности.

Поступление хлеба на рынок в области в связи с объявлением свободной торговли остается незначительным, и пока ни в какой мере не смягчает продовольственных трудностей в городах и местечках. Сейчас в связи с наступлением распутицы, а следовательно и сокращением подвоза положение в городах еще более ухудшается.

Мероприятия помощи

В целях оказания продовольственной помощи нуждающимся районам Обкомом предприняты следующие мероприятия. В соответствии с директивами, данными Обкомом на места развернута работа по оказанию социалистической взаимопомощи между колхозами, мобилизация ресурсов питания как внутри колхозов, так и у колхозников, а также путем проведения децентрализованных заготовок (хлеба, картофеля, мяса, жиров, овощей) с прикреплением нуждающегося района к району находящемуся в более благополучном состоянии.

Внутрирайонная соцпомощь. Материалы районов о количестве мобилизованных в колхозах и у колхозников продовольственных ресурсов сейчас лишь начинают поступать в Обком. По неполным данным, поступающим из районов, на местах уже приступили к оказанию помощи, путем изыскания продуктов на месте. [...].

Организация детского питания. В соответствии с директивами Обкома развернуты по линии Красного Креста пункты детского питания на 6000 детей, с тем, чтобы до 1-го апреля развернуть дополнительную сеть еще на 4000 детей. В первую очередь включены районы, оказавшиеся в особенно тяжелом продовольственном состоянии. Внутри районов детское питание организуется в особенно нуждающихся селах с тем, чтобы в том селе, где организуется детское питание, было бы охвачено не менее 100 детей. Обслуживание детей будет производиться в основном силами колхозниц.

Норма продуктов на одного ребенка в следствии незначительных ресурсов установлена: хлеба пшеного – 100 грамм, сахара – 25 грамм, повидла – 20 грамм, мяса – 30 грамм, жиров – 20 грамм.

Для питания детей нами уже мобилизовано из скудных фондов области следующие продукты: муки – 18 тонн, сахару – 4,5 тонн, картофеля – 25 тонн, круп – 6 тонн, повидла – 3,5 тонны. Что касается необходимого количества жиров и мяса для питания детей, то за отсутствия таковых в настоящее время выдача не производится.

Во вторую очередь до 1 апреля намечено открытие дополнительной сети на 4000 детей. [...].

Усиление общественного питания в городах и оказание продовольственной помощи районам. Для усиления питания в городах и помощи районам нами использован картофель, оставшийся от отбора в количестве 1000 тонн. Указанный картофель распределялся следующим образом: 363 тонны – для общественного питания городов и предприятий пограничной полосы, 290 тонн для нуждающихся районов, 200 тонн для питания детей по линии Красного Креста, в резерве оставлено 147 тонн. Кроме картофеля, изыскано и распределено для общественного питания: повидло – 50 тонн, солений – 150 тонн.

Организация диетпитания на промпредприятиях. В промцентрах области, где имеются случаи заболевания на почве недоедания среди рабочих, организованы диетические столовые для усиления питания: Бердичев на 150 чел., Полонное Бум.

фабрика – 150 чел., Дзержинск. фаянсовый завод – 100 чел., Славута – 75 чел., Тульчин – 50 чел., Могилев – 50 чел. В этих местах для детей рабочих организованы дополнительные ясли на 150 детей, детсады на 200 детей и школьные завтраки на 500 школьников. Облстрахкассой отпущено в эти районы 300 мест в Дома Отдыха.

Децентрализованные заготовки. Кроме указанных мероприятий, проводится работа по децентрализованной заготовке. Проведение децентрализованных заготовок возложено на потребкооперацию. В прикрепленные районы для децзаготовок командированы ответственные руководители районного исполнительного комитета, также 3-5 колхозников из района находящегося в тяжелом продовольственном положении.

Установлен план децзаготовок хлеба в размере 2000 тонн, картофеля 2700 тонн, мясных продуктов 200 тонн, жиров 75 тонн. В целях обеспечения проведения децентрализованных заготовок и стимулирования их, намечено использовать наличие имеющихся товаров. Однако, указанные товары являются как по ассортименту, так и по ценам неудовлетворительными.

Децентрализованная заготовка проводится путем прикрепления района к району, а именно: Литинский – Деражнянскому, Любарский – Ярмолинецкому, Немировский – Староконстантиновскому, Копайгородский – Теофипольскому, Тростянецкий – Затонскому, Махновский – Заславскому, Липовецкий – Городокскому, Брацлавский – Антонинскому, Станиславчикский – Ярмолинецкому, Калиновский – Славутскому.

В мероприятиях по проведению децзаготовок намечено для стимулирования внеочередной отпуску дефицитных товаров тем колхозам, которые продают свои сельскохозяйственные продукты в порядке децзаготовки.

Организация трудовой помощи. Наряду с оказанием продпомощи развернута работа по использованию излишней рабочей силы колхозников-единоличников, наиболее нуждающихся районов на работы в совхозах, на лесные разработки и на дорожное строительство. План использования рабочей силы намечен следующий. Излишек рабочей силы по особо нуждающимся районам составляет 114 607, используется в пределах области 43 633, вывозятся за пределы области 42 300, используется на дорожном строительстве 6 929 и остается еще неиспользованными 21 745 человек.

Проводящиеся в настоящее время мероприятия не могут обеспечить хотя бы минимально потребную помощь районам оказавшимся в исключительно тяжелом продовольственном состоянии. Отсутствие продовольственных ресурсов для оказания продовольственной помощи районам, необходимого ассортимента промтоваров для стимулирования децзаготовок, средств для финансирования децзаготовок ставит область в исключительно тяжелое состояние.

В центре внимания своей работы по оказанию продовольственной помощи нуждающимся Обком ставит мобилизацию продовольственных ресурсов в колхозах и у колхозников, с широким применением взаимопомощи между колхозами как внутри районов, так и между районами. Однако, возможности особо пораженных районов в этом отношении чрезвычайно ограничены, в силу этого Обком Партии вынужден поставить перед Центральным Комитетом Партии вопрос о немедленном оказании продовольственной и материальной помощи. Помощь должна выразиться в следующем:

1) Оказание помощи порядком ссуды нуждающимся районам. Отпустить сверх

того, что уже намечено постановлением Политбюро в порядке ссуды 2700 тонн хлеба, 50 тонн крупы, 35 тонн сахара, в счет аванса контрактантам свеклосеющих колхозов, 2,5 тонн подсолнечного масла.

2) Отпуск хлеба трактористам в районах находящихся в тяжелом положении. Из-за отсутствия каких бы то ни было возможностей выделить ресурсы для питания трактористов в тяжелых районах, что может сорвать сев в этих районах, необходимо независимо от помощи, оказываемой районам, специально выделить фонд хлеба, исходя из расчета наличия 2479 трактористов по 25 МТС пораженных районов 132 тонны хлеба по 600 грамм хлеба в день.

3) Для детского питания. Мероприятия по питанию детей в количестве 10 000 являются в данное время абсолютно недостаточными. Необходимо как минимум увеличить питание детей до 20 000 ежемесячно на протяжении 3-х месяцев. Отпущенные для питания детей постановлением политбюро от 13 марта 15 продукты в размере муки 150 тонн, сахара 15 тонн, крупы 7 тонн, консервов 15 тыс. банок (и совершенно не отпущено жиров) является совершенно не достаточным и Обком ставит перед ЦК вопрос о дополнительном отпуске продуктов на 20 000 детей в размере недостающего количества.

Указанные мероприятия по дальнейшему разворачиванию детского питания требуют дополнительных ассигнований по линии Красного Креста 1000 000 рублей, просим дать указанные ЦК УЧХ об отпуске этой суммы.

4) Децентрализованная заготовка. По линии децзаготовок Обком просит о следующем. Весь хлеб, который будет заготовлен в порядке децзаготовок в количестве 2000 тонн оставить в распоряжении области для оказания помощи особо нуждающимся районам и городам. Намеченный нами план децзаготовок картофеля в количестве 2750 тонн ни в коем случае не обеспечивает минимальной помощью районы, нуждающиеся в этом. Поэтому необходимо имеющийся заготовленный в централизованном порядке 15 038 тонн картофеля, не вывезенный еще, оставить в области как для нужд оказания продовольственной помощи районам, так и для посева.

Потребность в картофеле для обеспечения посева по колхозному сектору составляет:

площадь посева	необход. посевмат.	наличие посевмат.	процент обеспечения	не хватает посевмат.
68 000 га	108 800 т.	29 265 т.	26,9%	79 535 т.
по единоличному сектору:				
92 000 га	147 200 т.	19 663 т.	12,9%	138 137 т.
итого по селянскому сектору:				
160000 га	256 000 т.	48 328 т.	-	207 672 т.

Для облегчения области как семенным, так и продовольственным картофелем, необходимо снять с области все обязательства по вывозу картошки за пределы области, как в порядке централизованных, так и децентрализованных заготовок.

Для успешного проведения децзаготовок как хлеба, так и картофеля необходимо отпустить не централизованных фондов промтоваров на сумму 1 200 000 рублей следующего ассортимента: сапог – крестьянской обуви на 400 000 руб., железа на

200 000 руб., стекла на 200 000 руб., мануфактуры (сел. асорт.) на 400 000 руб. Из наличных фондов в области мы сможем использовать на децзаготовки только мануфактуру, если будут выполнены планы завоза. Для финансирования децзаготовок необходимо 526 000 рублей в качестве краткосрочного кредита.

5) О мерах к улучшению снабжения рабочих и кустарей. Учитывая, что основные контингента рабочих области снабжаются хлебом за счет мерчука, поступление коего в связи с распутицей, половодьем и отсутствием нефти на мельницах, чрезвычайно уменьшилось, необходимо значительно усилить снабжение области хлебом из централизованных ресурсов. По этому вопросу Обком послана в ЦК специальная докладная записка. Наркомснаб необходимо обязать усилить завоз продуктов питания из централизованных ресурсов в основные города области для усиления общественного питания рабочих основных предприятий.

Необходимо обязать хозяйственные организации и Банк принять меры к немедленной ликвидации задолженности рабочим по заработной плате.

По линии Учстрахкасы необходимо отпустить 700 000 рублей для помощи рабочим и 1000 сверхплановых путевок для посылки рабочих в Дома Отдыха.

Для помощи кустарям необходима решительная помощь средствами и продовольственными продуктами для общественного питания по линии промкооперации и Промстрахкасы.

Наркомснаб должен немедленно провести в жизнь решение ЦК КП(б)У о приравнивании к рабочим в отношении снабжения кустарей артелей погранполосы.

6) Открытие маслобоек и снабжение жирами. Для облегчения положения со снабжением жирами, а также использования отходов для кормления конского поголовья, Обком считает необходимым разрешить открытие маслобок в районах.

7) О ликвидации денежной и натуральной задолженности колхозам со стороны хозорганов. Необходимо обязать хозорганизации (Сахаротрест, Маслотрест, Спиртотрест, заготовительные организации) в 2-х недельный срок полностью ликвидировать всю как денежную, так и натуральную задолженность колхозам (патокой, жомом, сахаром и жмыхами).

Эпидемическое состояние. Положение Винницкой области усугубляется тем, что в настоящее время по области, особенно в г. Виннице эпидемия тифа-сыпного и брюшника приняла угрожающие размеры. По области за январь и февраль заболело сыпным тифом 1046 человек. Принимаемые до сего времени меры в части развертывания больничной сети, наличие лечебного персонала и снабжение больных является абсолютно недостаточным. Помощь, которую мы просим, необходимо еще и для того, чтобы соответствующим образом улучшить снабжение больных в больницах. Наличие врачебного персонала является абсолютно недостаточным, поэтому нам необходимы врачи, а также увеличение ассигнований на противоэпидемические мероприятия в сумме 500 000 рублей. Необходимо еще 300 врачей. Отпустить 35 тонн мыла, 6 000 комплектов белья, 500 штук дезинсекторов, нефти в количестве 25 цистерн для обеспечения работы электростанции и водопровода.

Детская беспризорность и нищенство

В связи с создавшимися тяжелыми продовольственными условиями в последние два месяца резко повысилась детская беспризорность, подкидывание детей, также резко увеличился рост нищенства. Беспризорники и нищенствующий элемент является основными разносчиками тифа.

Обком просит по линии Наркомздрава и Наркомпроса отпустить средства на дополнительную организацию коллекторов, домов ребенка и патронажа детей на 2000 детей в сумме 500 000 рублей.

Секретарь Винницкого обкома КП(б)У /В. Чернявский¹/

ДАВО, ф. П-136, оп. 3, спр. 69, арк. 12-25. Копія. Машинопис.

Примітка:

¹ **Чернявський Володимир Ілліч** (1893-1937) – українець. Член РСДРП(б) з 1911. З 1920 секретар Київського, Полтавського губкомів КП(б)У. З березня 1921 заст. голови Вінницького продовольчого губкомітету, начальник оргінструкторських відділів Вінницького та Катеринославського губкомів КП(б)У (1921-1923). Прокурор Одеської округи (1925-1927). Член ЦК КП(б)У з 1927, секретар ЦК КП(б)У (1930-1932). З січня 1932 секретар Дніпропетровського, а з жовтня по 1937 – Вінницького обкому та міському КП(б)У. Арештований і розстріляний в 1937.

210.

Витяг із доповідної записки Вінницького обкому КП(б)У до ЦК КП(б)У про продовольчі труднощі в області та заходи щодо надання допомоги голодуючому населенню

18 березня 1933 р.

Продовольственное положение в городах и местечках

Такое положение в ряде сел и колхозов усугубляется еще исключительно тяжелым положением со снабжением в городах и местечках области, где за последнее время резко увеличилось случаи заболевания безбелковой отечностью и смертности....

Общественное питание. По 9 организациям ГРК охвачено 5 тыс. человек, или 33 %, по линии ЗРК охвачено 1,7 тыс. человек, или 40 %.

Резкое ухудшение рабочего снабжения нашло свое выражение и в общественном питании. Централизованное снабжение в общественном питании занимает 3 %, а по отдельным продуктам к минимальной потребности: мука – 37 %, крупа – 15 %, жиры – 5 %, рыба – 3 %, мясо – 0 %.

Твердой подсобной продовольственной базы на предприятиях не имеется. План по децзаготовкам выполнен крайне неудовлетворительно, в результате чего мы имеем: удорожание обедов и резкое понижение качества их, в частности калорийности.

Кустари. Тяжелое продовольственное положение привело к снятию кустарей со снабжения. Из 29 тыс. кустарей по области работают в промартелях 23 тыс. Линией общественного питания облпромхарчсоюза охвачено 6280 человек, и около 2 тыс. охвачены столовыми при артелях, таким образом, общественным питанием, т. е. обедом без хлеба, охвачено 8208 человек, остальная часть кооперированных кустарей – 14 тыс. человек – ничем не снабжаются.

Отсутствие собственной продовольственной базы усугубляет положение общественного питания, которое привело к большим убыткам, что частично покрывается системой кооперации, а также к ухудшению качества обедов.

Решение ЦК КП(б)У и СНК об уравнении кустарей, работающих в артелях

погранполосы, в области снабжения с рабочими не выполнено. Наоборот, в I квартале 1933 г. положение еще ухудшилось и со снабжения были сняты и та часть кустарей, которые немного снабжались. [...].

Еще хуже положение деклассированной бедноты, в частности еврейской, в местечках области, среди которой отмечены немало случаев опухания на почве недоедания и смертности.

Поступление хлеба на рынок в связи с объявлением свободной торговли остается незначительным и пока ни в какой мере не смягчает продовольственных трудностей в городах и местечках¹. Сейчас в связи с наступлением распутицы, а следовательно, и сокращением подвоза, положение в городах еще более ухудшается.

Мероприятия помощи

В целях оказания продовольственной помощи нуждающимся районам обкомом предприняты следующие мероприятия.

В соответствии с директивами, данными обкомом на места, развернута работа по оказанию социалистической взаимопомощи между колхозами, мобилизация ресурсов питания как внутри колхозов, так и [у] колхозников, а также путем проведения децентрализованных заготовок (хлеба, картофеля, мяса, жиров, овощей) с прикреплением нуждающегося района к району, находящемуся в более благополучном состоянии. [...].

Внутрирайонная соцпомощь. Материалы районов о количестве мобилизованных в колхозах и у колхозников продовольственных ресурсов сейчас лишь начинают поступать в обком. По неполным данным, поступающим из районов, на местах уже приступлено к оказанию помощи изыскания продуктов на месте. [...].

Межрайонная соцпомощь. Внутри области организована семенная соц-помощь колхозами районов благополучных колхозам районов, находящихся в тяжелом положении, в размере 9450 ц.

Организация детского питания. В соответствии с директивами обкома развернуты по линии Красного Креста пункты детского питания на 6 тыс. детей, с тем чтобы до 1 апреля развернуть дополнительную сеть еще на 4 тыс. детей. В первую очередь включены районы, оказавшиеся в особенно тяжелом продовольственном состоянии.

Внутри районов детское питание организовывается в особенно нуждающихся селах с тем, чтобы в том селе, где организуется детское питание, было бы охвачено не менее 100 детей. Обслуживание детей будет производиться в основном силами колхозниц.

Норма продуктов на одного ребенка вследствие незначительных ресурсов установлена: хлеба печеного – 100 г, сахара – 25 г, повидла – 20 г, круп – 30 г, картофеля – 150 г, овощей – 20 г, мяса – 30 г, жиров – 20 г.

Для питания детей нами уже мобилизовано из скудных фондов области следующие продукты: муки – 18 т., сахара – 4,5 т., картофеля – 25 т., круп – 6 т., повидла – 3,5 т.

Что касается необходимого количества жиров и мяса для питания детей, то из[за] отсутствия таковых [в] настоящее время выдача не производится. [...].

Усиление общественного питания в городах и оказание продпомощи районам. Для усиления питания в городах и помощи районам нами использован картофель,

оставшийся в количестве 1000 т. Указанный картофель распределен следующим образом: 363 т. – для общественного питания городов и предприятий пограничной полосы, 290 т. – для нуждающихся районов, 200 т. – для питания детей по линии Красного Креста, в резерве оставлено 147 т. Кроме картофеля изыскано и распределено для общественного питания: повидла – 30 т., солений – 150 т.

Организация диетпитания на промпредприятиях. В промцентрах области, где имеются случаи заболевания на почве недоедания среди рабочих, организованы диетические столовые для усиления питания: Бердичев – на 150 человек, Полонное – бумфабрика – 150, Дзержинск – фаянсовый завод – 100 человек, Славута – 75 человек, Тульчин – 50 человек, Могилев – 50 человек.

В этих местах для детей рабочих организованы дополнительные ясли на 150 детей, детсады на 200 детей и школьные завтраки на 500 школьников.

Облстрахкассой отпущено в эти районы 300 мест в дома отдыха.

Децентрализованные заготовки. Кроме указанных мероприятий, проводится работа по децентрализованной заготовке. Проведение децентрализованных заготовок возложено на потребкооперацию. В прикрепленные районы для децзаготовок командируются ответственные руководители районного исполнительного комитета, 3-5 колхозников из района, находящегося в тяжелом продовольственном положении. [...].

Секретарь Винницкого обкома КП(б)У /Чернявский/

ЦДАГО України, ф. 1, оп. 20, спр. 6275, арк. 49-53. Оригінал. Машинопис

Примітка:

¹ 17 лютого 1933 р. РНК СРСР і ЦК ВКП(б) дозволили комерційну торгівлю хлібом у Вінницькій, Київській областях і АМСРР.

211.

Постанова бюро Вінницького обкому КП(б)У про заходи допомоги колгоспникам і одноосібникам, що не мають засобів харчування

18 березня 1933 р.

Окрема тека

Бюро Обкому визначає абсолютно незадовільну роботу РПК в справі організації допомоги селам та колгоспам, що знаходяться в тяжких продовольчих утрудненнях. В районах не організовано мобілізації внутрішніх ресурсів колгоспів, а також взаємодопомоги поміж колгоспами для допомоги колгоспникам.

Водночас райпарткоми не викривають ворожої роботи контрреволюційних куркульських і ледарських елементів, які розгортають ворожу роботу навколо випадків голодування окремих колгоспників та одноосібників.

Провокаційна робота ворожих елементів не знаходить рішучого опору і місцями під впливом ворожої агітації ця робота призводить частину колгоспників до «голодного психозу».

Бюро Обкому категорично пропонує райпарткомам негайно розгорнути громад-

ську роботу навколо мобілізації харчових ресурсів, та районними заготівельними організаціями, як особливо і в першу чергу мобілізації харчових ресурсів в середині самих колгоспів у колгоспників. Робота в цьому напрямку насамперед повинна бути скупчена в організації допомоги дітям по школах, дитяслах, дитсадках тощо.

Допомога, насамперед, повинна бути скерована у відношенні тих чесних колгоспників, які, маючи багато трудоднів, через погане господарювання в колгоспах, або неправильний розподіл наслідків господарювання опинилися у важкому продовольчому стані.

Водночас треба організувати допомогу через колгоспи і інші організації колгоспникам і одноосібникам-біднякам і середнякам. Розгортаючи допомогу дійсно нужденним колгоспникам і одноосібникам, РПК повинні розгорнути широку політичну роботу по боротьбі з ворожими вилазками контрреволюційних і куркульських елементів, надаючи нещадний опір намаганням класових ворогів, дезорганізувати підготовку до весняної посівкампанії провокаційними вчинками навколо окремих фактів голодування поміж колгоспників і одноосібників.

Поруч з підсиленням уваги і реальної допомоги справі харчової допомоги дійсно нужденним в цьому, особливо родинам червоноармійців і червоних партизан, треба негайно широко розгорнути трудову допомогу нужденним господарствам колгоспників і одноосібників, шляхом першочергового притягнення їх до роботи так в колгоспах, як в радгоспах, на лісових і шляхових роботах тощо. [...].

2. ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ДЕЦЗАГОТІВЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОДУКТІВ В РАЙОНАХ

Для організації децзаготівель с/г продуктів (хліб, картопля, м'ясо, овочі, жири) прикріпити найбільш потрібуючі допомоги райони до благополучних в такому порядку:

Літинський р-н	До Деражнянського
Любарський	До Ляхівецького
Немирівський	До Ст. Константинівського
Копайгородський	До Теофіпольського
Тростянецький	До Затонського
Махнівський	До Заславського
Липовецький	До Городокського
Брацлавський	До Антонінського
Станіславчицький	До Ярмолинецького
Калинівський	До Славутського

Децентрализована заготівлі сільськогосподарських продуктів провадити по лінії споживкооперації.

Запропонувати Райпарткомам районів, що потребують допомоги негайно відрядити в райони, до яких їх прикріплено, відповідальних представників для організації закупок.

Зобов'язати РПК благополучних районів надати всебічну допомогу районам, що потребують цієї допомоги.

3. ПРО ЗАГОТІВЛЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОДУКТІВ В РАЙОНАХ В ОБЛАСНИЙ ФОНД ДОПОМОГИ

Встановити завдання заготовити в обласний фонд допомоги 2000 тонн хліба, 2700 тонн картоплі, 200 тонн м'ясних продуктів і 75 тонн жирів. Заготівлю зазначених продуктів покласти на споживсистему під персональну відповідальність т. ГОРЛОВСЬКОГО, якому негайно взяти ці заготівлі під своє безпосереднє керівництво.

Керівництво операціями по закупці хліба та відповідальність в цій справі покласти на т. КОЛЯДИНЦЕВА, встановивши 15-е квітня остаточним терміном заготівлі 2000 тонн хліба.

ОВК визначити райони заготівлі зазначених продуктів, а також забезпечити заготівлю потрібними фондами промкрану та коштами на проведення закупочних операцій.

4. ПРО НАДАННЯ ДОПОМОГИ РАЙОНАМ І МІСТАМ КАРТОПЛЮ, ДЛЯ ПІДСИЛЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ТА ДИТ. ХАРЧУВАННЯ.

Встановити для зазначеної мети 2000 тонн картоплі, головним чином, за рахунок переборки заготовленої картоплі. З цієї кількості відпустити для підсилення громадського харчування в містах – 363 тонн, для районів – 290 тонн та для харчування по лінії УЧХ – 200 тонн. Решту картоплі залишити в резерві.

Встановити в 2-х денний термін для відвантаження цієї рознарядженої картоплі.

Зобов'язати РПК та МПК надіслану картоплю використовувати поступово лише в тих селах та колгоспах, де найбільш спостерігаються факти голодування, надаючи допомогу лише тим, хто дійсно гостро її потребує.

Попередити РПК про відповідальність їх за розбазарювання не за призначенням продовольчих фондів, відпущених для допомоги харчування дітей і дійсно нужденним колгоспникам і одноосібникам. [...].

5. Облвиконкому протягом 2-х днів розробити пляни організації трудової допомоги районам, де розповсюджено факти острого недоїдання. В цьому плані передбачити кількість працездатних колгоспників і одноосібників, яких треба притягати до роботи в радгоспах, на лісових і шляхових роботах. Цей плян подати на затвердження спеціальної комісії по організації допомоги, що її виділено постановою Бюро Обкома.

Секретар обкому КП(б)У /В. Чернявський/

ДАВО, ф. П-136, оп. 3, спр. 71, арк. 53-55. Копія. Машинопис.

212.

Постанова бюро Вінницького обкому КП(б)У про затвердження норм обов'язкової поставки зерна державі

19 березня 1933 р.

Цілком таємно

Затвердити подальшу до норм обов'язкової поставки зерна державі одноосібними господарствами по окремим районах, згідно:

1	Антонінський	5%	15	Славутський	10%
2	Волочиський	5%	16	Солобковецький	10%
3	Дунаєвецький	8%	17	Ст.Костянтинівський	8%
4	Лячівський	6%	18	Ст.Ушицький	8%
5	Меджибізький	8%	19	Теофіпольський	9%
6	Чемирівський	5%	20	Чечельницький	5%
7	Полонський	7%	21	Шепетівський	7%
8	Проскурівський	7%	22	Ярмолинецький	8%
9	Смотрицький	7%	23	Антонінський	6%
10	Юринецький	9%	24	Городоцький	10%
11	Грицівський	8%	25	Деражнянський	6%
12	Заславський	9%	26	Ляховецький	10%
13	Затонський	8%	27	Михалпільський	9%
14	Ново-Ушицький	8%	28	Орининський	10%

СЕКРЕТАРЬ ОБКОМУ КП(б)У

ДАХМО, ф. П-323, оп.1, спр.68, арк. 181. Оригінал. Машинопис.

213.

Витяг з проекту постанови бюро Славутського райкому КП(б)У про стан постачання вчителів

27 березня 1933 р.

Бюро РПК відмічає: нестерпно бездушне канцелярсько-бюрократичне ставлення до справи постачання вчителів з боку Голови РСС т. Топінко та Райпостачвідділом т. Прилуцького, що полягає, як правило, у систематичному затриманні наявних учительських пайків від 15 до 40 днів. Використання учительських пайків не за призначенням (маневрування нарядами учительського постачання) з одержаного 1070 кгр. цукру для вчителів за квартал, вчителям міста видається 280 кгр. за три м-ці, а вчителям села 95 кгр. за два м-ці, решту 293 кгр. затримано.

В результаті такого брутального ставлення до вчителів, велика кількість учительства борошно за липень одержали з запізненням на 20-30 днів, а крупу одержують з запізненням на 25 днів зокрема такі села: Перемишль, Вутки, Клепачі, Хвошівка, Крупець, Хоровець, Мухарів, Кам'янка та інші. За серпень м-ць станом на 25 /VIII – всі учителі району пайка не одержали.

Райпостачвідділ знаючи указаний стан з постачанням вчителів обмежуються лише передачею формальних рознарядок – РСС і МРК. Не контролюючи і не вживаючи жодних заходів перед РСС і МРК, щоб пайок вчителям видавався своєчасно.

Щоб надалі всунути такий стан з постачання вчителів і забезпечити повне виконання постанов партії й Уряду, то своєчасне постачання учительства, Бюро РПК ухвалює:

1. Зав. Райпостачвідділу т. ПРИЛУЦЬКОМУ, Зав. РВНО т. МАЙБРОЦЬКОМУ з одержанням від Обл. постачу нарядів учительського постачання, рознаряджати

протягом доби.

2. Голові РСС т. ТОПІНКО, Голові Міськробкоому т. ГОНЧАРУКУ з одержанням рознарядок на видачу вчительських пайків, протягом для міста 2-х днів, а для села 3-5 днів, доводити пайки вчителям на місце їх роботи.

Зокрема постачання на Серпень м-ць – борошно, крупу, цукор, мило видати повністю до 1-го Вересня, і повернути недоданні пайки за 1-ше півріччя 1934 року в кількості //

3. Парторгам, головам Сільрад, колгоспів та Спож. т-в – комуністам своєчасно забезпечувати підводами для одержання вчительських пайків.

4. Маючи на увазі, що Обл. постач, зокрема на Липень – Серпень м-ці спустив наряди вчительського постачання з запізненням на 20 днів брутально порушує постанову ЦК і Обкому КП(б)У, довести про це до відома Обком КП(б)У.

5. т. ТОПІНКО бездушне бюрократичне ставлення до постачання вчителів – оголосити суворо догану і попередити, коли повторяться ще такі випадки з постачанням вчителів РПК т. ТОПІНКО вилучать з партії і притягнуть до судової відповідальності, Зав. Райпостач т. Прилуцького і голові РВК т. ГОНЧАРУК попередити, що коли надалі буде таке канцелярсько-бюрократичне ставлення до постачання вчителів, РПК притягне до суворої партійної відповідальності.

Райпрокуророві і Райпостачвідділу виконання цієї постанови взяти під безпосередній догляд, суворо контролюючи стан вчительського постачання і на випадок виявлення винних у несвоєчасному постачанні вчителів, винних притягати до суворої держ. відповідальності.

Зав. РВНО т. Майбродському, Голові РК сп. Робос т. Редько своєчасно організувати постачання вчителів, інформувати про це РПК.

ДАХМО, ф. П-364, оп.1, спр.418, арк. 46. Оригінал. Машинопис.

214.

Постанова бюро Вінницького обкому КП(б)У про заходи щодо «ослаблення продовольчих труднощів в окремих районах області»

29 березня 1933 р.

1. Обком вважає, що в низці районів області, де утворився важкий продовольчий стан серед окремих колгоспників і одноосібників, більшість РПК, РВК районів не знають справжнього становища в селах, не зуміли своєчасно вжити запобіжних заходів, припустили в роботі розгубленість та елементи панічності.

РПК, РВК цих районів не зуміли своєчасно викрити провокаційних вчинків, що їх розповсюджують контрреволюційні елементи, діяльність яких скерована на роздмухання голодних настроїв, не вжили рішучих заходів боротьби з носіями цих провокаційних чуток, а навпаки, в окремих районах керівні робітники самі піддаються панічним настроям, не притягають до суворої партійної відповідальності членів партії, що не проявляють потрібної більшовицької твердості, класової пильності та чуйності.

В більшості цих районів РПК та РВК майже нічого не зробили, щоб мобілізу-

вати ресурси на місцях, організувати середрайонову, міжколгоспну допомогу, мобілізувати партійну організацію на боротьбу з труднощами. Замість цього вони стали на шлях очікування допомоги виключно від області й фактично не стали на чолі ініціативи окремих колгоспів та громадських організацій в справі мобілізації продовольчих та фінансових ресурсів на місцях.

Райони, де провадиться децзаготівля продуктів для районів, які опинилися в тяжкому продовольчому стані, замість спільними силами допомогти ліквідувати продовольчі труднощі, чинять одвертий опір децзаготівлям та самозаготівлям.

Обласні організації (УповзаготРПК, Облпостач, Облспоживспілка, Укрплодоовоч та інш.) не проявили потрібної більшовицької настирливості в справі організації децзаготівель, зокрема Облспоживспілка проявила цілковиту бездіяльність, не мобілізувала свій апарат. Не виконано попереднє завдання Обкому в справі децзаготівель в той час, коли були забезпечені товаровими фондами, фінансуванням для переведення децзаготівель.

Обком ухвалює:

Зобов'язати РПК, РВК активізувати партійну організацію та громадськість на розгортання місцевої ініціативи у використанні усіх можливостей для мобілізації місцевих ресурсів, попередити, що покладання на допомогу виключно з області зриває справжню організацію допомоги. Основним джерелом мобілізації харчових ресурсів повинна бути соціалістична взаємодопомога поміж колгоспами, мобілізація харчових ресурсів у колгоспників, безпосередня заготовка харчових продуктів (хліба, круп, картоплі, м'яса тощо) – районними організаціями через споживчу кооперацію, для чого треба провести мобілізацію по колгоспах грошових ресурсів на сплату всіх видатків по організації допомоги й харчуванню.

Разом з цим, запропонувати всім організаціям (Заготзерно, Цукротрест, Бурякотрест та інш.) на протязі максимум 10 днів перевести повні розрахунки та ліквідацію заборгованості з колгоспами та колгоспниками. Зобов'язати РПК негайно виявити заборгованість колгоспів та забезпечити переведення розрахунків з колгоспами.

Доручити КК-РСІ організувати спеціальний догляд за виконанням цієї постанови всіма господарчими організаціями. Доручити ОблКК-РСІ всіх винних в невиконанні цієї постанови передавати, згідно постанови ЦК КП(б)У в ЦК КП(б)У Доручити тт. КРИВОМУ та КУШАКІВСЬКОМУ через 3 дня представити в Обком список організацій, за якими лічиться заборгованість.

Зобов'язати всі РПК та РВК широко використати досвід ряду районів, де колгоспи, колгоспники й одноосібники за рахунок їхніх корів забезпечують щодня для харчування дітей по 1/2 шклянці молока на одну дитину, для харчування дітей в дитяслах, школах та дитмайданчиках. В потрібних випадках видати в районах постанови РВК,

Визнати, що децзаготівля с/г продуктів (мяса, картоплі, хліба, жирів тощо) є значним джерелом постачання та допомоги районам, що опинилися в тяжкому продовольчому стані.

Виходячи з цього, запропонувати т. КОЛЯДІНЦЕВУ, ТЕТИКУ та ГОЛУБЧИКУ взяти під свій безпосередній догляд та керівництво децзаготівлю с/г продуктів, згідно з затвердженим Обкомом пляном, встановивши щоденний оперативний контроль за його виконанням. Зобов'язати цих товаришів по лінії своїх систем командирувати відповідальних робітників для допомоги районам, де провадиться децзаготівля.

Зобов'язати РПК, РВК тих районів, де проводиться децзаготівля, забезпечити дійсну всебічну участь та допомогу у виконання плянів децзаготівель.

5) Поставити як одно з основних завдань в справі полегшення продовольчих труднощів максимальне використання вільної торгівлі хлібом, яка надана Вінницькій області.

Відмічаючи низку фактів обмеження вільного продажу колгоспами, колгоспниками та одноосібниками хліба, запропонувати РПК і РВК негайно усунути будь-яке обмеження вільного продажу.

Доручити головам РВК та Облуповзагот РНК виявити колгоспи, що мають лишки хліба так в самому колгоспі, як і у колгоспників та зв'язати з ними колгоспи, що потребують допомоги із тих або інших районів, відповідно до встановленого пляном прикріплення району до району, для складання між ними угод на продаж на пільгових умовах деякої кількості хліба в порядку допомоги. В тих випадках, коли колгосп колгоспу продає хліб на пільгових умовах, цей продаж стимулювати дефіцитним пром[исловим] крамом.

б) Встановити, що вся допомога, в тому числі й одноосібним господарствам, повинна проходити через колгоспи й радгоспи. В першу чергу, повинна бути організована допомога колгоспникам, які мають велику кількість трудоднів, не одержавши по тим чи іншим причинам достатню кількість хліба, особливо багатосімейним.

Щодо одноосібників провести розподіл їх на три групи:

I-ша група – господарства, які за їх згодою мають бути прийняті до колгоспу, причому прийом провадити, не вимагаючи внесення їми насіння.

II-га група – трудящі одноосібники, що з будь-яких причин не бажають вступити до колгоспу – прикріпляти на роботу до радгоспів, з підписанням ними контрактційного договору й через радгоспи надавати їм тимчасову проддопомогу до повного розвороту весняних робіт, а потім видавати харчування за проведену ними роботу. Зайву робочу силу, крім цього, використати на інших роботах – шляхобудівництво, лісові розробки та інш.

3-тя група – нетрудовий паразитичний елемент, спекулянти, куркулі, особи без певних занять, які вперто не бажають працювати – висилати, подавши попередні списки до ДПУ.

7) Відмічаючи зовсім незадовільний стан обліку наданих від області мобілізованих і витрачених харчових ресурсів по районах – покласти персональну відповідальність на голів РВК, завести чіткий облік харчових ресурсів та своєчасно надсилати ведомости до ОВК.

8) З метою надання допомоги в містах та містечках вважати за потрібне провести слідуючі заходи:

а) Зобов'язати МПК та РПК негайно приступити до розгортання децзаготівель та заключення умов з колгоспами в районах, які відведені та прикріплені до відповідних підприємств.

б) Організувати використання зайвої робітничої сили, особливо в містечках на с/г роботах (в радгоспах), шляхове будівництво, лісорозробки та інше.

в) Зобов'язати Облпромспілку провести низку заходів щодо поліпшення громадського харчування по підприємствах промкооперації шляхом організації децзаготівель та вишукування місцевих ресурсів.

9) Обком рішуче попереджує РПК, що в подоланні продовольчих труднощів

центральне завдання полягає в тому, щоб проявити максимальну ініціативу шляхової мобілізації внутрішніх ресурсів, організації децзаготівель, внутрішньої та міжколгоспної допомоги мобілізації фінансових ресурсів. Особливо в умовах прикордонної парторганізації повинні організувати нещадний опір контрреволюційній провокації та намаганням контрреволюційних елементів використати окремі випадки продовольчих труднощів для дезорганізації колгоспників організувати нещадну боротьбу за встановлення твердого порядку, ліквідацію в районних центрах та селах паразитичних елементів, попрошайництва. Обком вимагає від РПК поруч з організацією справжньої допомоги нуждаючимся в продовольчій допомозі, організувати рішучу боротьбу з контрреволюційними, провокаторськими елементами та притягти до найсуворішої відповідальности комуністів, які не дають таким рішучого більшовицького відпору.

Секретар обкому КП(б)У

/В. І. Чернявський/

ДАВО, ф. П-136, оп. 3, спр. 71, арк. 68-70. Копія. Машинопис.

215.

Витяг з протоколу засідання Райземкомісії Славутського району

25 квітня 1933 р.

Були присутні: Т.т. Цибульський – Зав. РЗВ; Борисюк – Райзем; Панько – Райагроном; Чикригін – Дитректор МТС; Московка – Голова РПБ.

Голова тов. Цибульський, Секретар тов. Островський

СЛУХАЛИ: I. Листування матеріали на громадян, які зривають роботу по посівкампанії

II. КЛЕПАЦЬКА С/Р

СЛУХАЛИ: 1) Степанюк Василь Прокопів

УХВАЛИЛИ: 1. Постанову с/р затвердити, відібрати від гр. Степанюка В. П. 7,38 га землі в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 2) Герасимець Михалко Андрій

УХВАЛИЛИ: 2) Постанову с/р. затвердити, землю 3,43 га відібрати у гр. Герасимця М. А. в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 3) Радзівілюк Олексій Мусіїв

УХВАЛИЛИ: 3) Постанову с/р. затвердити, землю 5,35 га відібрати у гр. Радзівілюка О. М. в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 4) Дзюблюк Федір Тимофіїв

УХВАЛИЛИ: 4) Постанову с/р. затвердити, землю 5,35 га відібрати у гр. Дзюблюка Ф. Т. в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 5) Каус Людвік

УХВАЛИЛИ: 5) Постанову с/р. затвердити, землю 7,65 га відібрати у гр. Кауса Людвіка в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 6) Гересимець Мокрена

УХВАЛИЛИ: 6) Постанову с/р. затвердити, землю 7,38 га відібрати у гр-ки. Гереси-

мець Мокрени в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 7) Крохмалюк Філімон

УХВАЛИЛИ: 7) Постанову с/р. затвердити, землю 5,73 га відібрати у гр. Крохмалюка Філімона в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 8) Пархомчук Левка

УХВАЛИЛИ: 8) Постанову с/р. затвердити, землю 3,36 га відібрати у гр. Пархомчука Левка в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 9) Здрачук Петро

УХВАЛИЛИ: 9) Постанову с/р. затвердити, землю 4,37 га відібрати у гр. Здрачука Петра в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 10) Мархайчук Гнат

УХВАЛИЛИ: 10) Постанову с/р. затвердити, землю 7,38 га відібрати у гр. Мархайчука в користування колгоспу.

ІІІ. ЛИСИЦЬКА С/Р

СЛУХАЛИ: 1) Матвійчук Віктор Іванів

УХВАЛИЛИ: 1) Постанову с/р. затвердити, весь польовий наділ землі 2,10 га з засіяною площею озимини відібрати у користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 2) Глушон Павло Костів

УХВАЛИЛИ: 2) Постанову с/р. затвердити, весь польовий наділ землі 6,85 га з засіяною площею озимини відібрати у гр. Глушона П. в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 3) Дмитрук Остап Степанів, всю польову землю 5,50 га з засіяною площею озимини відібрати у гр. Дмитрука О. С. у користування колгоспу.

УХВАЛИЛИ: 3) Постанову с/р. затвердити.

СЛУХАЛИ: 4) Захарчук Левко Хомів

УХВАЛИЛИ: 4) Постанову с/р. затвердити, всю польову землю 5,55 га з засіяною площею озимини відібрати у гр. Захарчука Л. Х. у користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 5) Ковальчук Охрем Василів.

УХВАЛИЛИ: 5) Постанову с/р. затвердити, землю 2,75 га відібрати у гр. Ковальчука у користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 6) Кузьмінчук Тарас Ф.

УХВАЛИЛИ: 6) Постанову с/р. затвердити, землю польову й садибну відібрати у гр. Кузьмінчука Тараса разом з озимим засівом в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 7) Кузьмінчук Ничипор Тарас.

УХВАЛИЛИ: 7) Постанову с/р. затвердити, всю землю з озимим засівом відібрати у гр. Кузьмінчука Ничипора Тарас. в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 8) Левейчук Іван Іванів.

УХВАЛИЛИ: 8) Постанову с/р. затвердити, всю землю з озимим засівом відібрати у гр. Левейчука І. І. в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 9) Лелях Марійка.

УХВАЛИЛИ: 9) Постанову с/р. затвердити, всю землю з озимим засівом відібрати у гр-ки Лелях Марійки в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 10) Миколайчук Заська Левк.

УХВАЛИЛИ: 10) Постанову с/р. затвердити, землю без озимого посіву відібрати у гр. Миколайчук З. Ф. в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 11) Матвійчук Грицько К.

УХВАЛИЛИ: 11) Постанову с/р. затвердити, землю відібрати без озимого посіву у гр-на Матвійчука Г. К. в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 12) Матвійчук Пилип

УХВАЛИЛИ: 12) Постанову с/р. затвердити, землю польову відібрати у гр. Матвійчука П. в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 13) Мовчанець Петро

УХВАЛИЛИ: 13) Постанову с/р. затвердити, всю землю польову та садибну з озимим засівом відібрати у гр. Мовчанець Петра в користування колгоспу. Просити ОблВК санкціонувати висилку за межі області гр. Мовчанець Петра.

СЛУХАЛИ: 14) Олинюк Микита

УХВАЛИЛИ: 14) Постанову с/р. затвердити, всю землю польову та садибну з озимим засівом відібрати у гр. Олинюка Микити в користування колгоспу та просити ОблВК санкціонувати висилку гр. Олинюка *Микити* за межі області.

СЛУХАЛИ: 15) Процюк Дмитро П.

УХВАЛИЛИ: 15) Постанову с/р. затвердити, всю землю польову та садибну з озимим засівом відібрати у гр. Процюка Д. П. в користування колгоспу та просити ОблВК санкціонувати висилку гр. Процюка Д. П. за межі області.

СЛУХАЛИ: 16) Олинюк Ярина

УХВАЛИЛИ: 16) Постанову с/р. затвердити, всю землю разом з озимим посівом відібрати у гр-ки Олинюк Ярини в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 17) Олинюк Анна

УХВАЛИЛИ: 17) Постанову с/р. затвердити, всю землю 2.00 га разом з озимим посівом відібрати у гр-ки Олинюк Анни в користування колгоспу та просити санкції ОблВК про висилення Оленюк Анни за межі області.

ІV. ГЛИННИЦЬКА С/Р

СЛУХАЛИ: 1) Веремійчука Артема.

УХВАЛИЛИ: 1) Постанову с/р. затвердити, землю польову та садибну відібрати у гр. Веремійчука Артема в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 2) Шевчука Федора.

УХВАЛИЛИ: 2) Постанову с/р. затвердити, землю польову та садибну відібрати у гр. Шевчука Федора та передати в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 3) Веремейчук Микола.

УХВАЛИЛИ: 3) Постанову с/ради затвердити, землю польову та садибну відібрати у гр. Веремейчука Миколи в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 4) Семенюк Микола.

УХВАЛИЛИ: 4) Постанову с/ради затвердити, землю польову та садибну відібрати у гр. Семенюка Миколи в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 5) Седея Олександра.

УХВАЛИЛИ: 5) Постанову с/р. затвердити, землю польову та садибну відібрати у гр. Седея Олександра в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 6) Веремійчука Ониська.

УХВАЛИЛИ: 6) Постанову с/р. затвердити, землю польову та садибну відібрати у гр. Веремійчука Ониська в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 7) Добринчука Йосипа.

УХВАЛИЛИ: 7) Постанову с/р. затвердити, землю польову та садибну відібрати у гр. Добринчука Йосипа в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 8) Щура Якіма.

УХВАЛИЛИ: 8) Постанову с/р. затвердити, землю польову та садибну відібрати у гр. Щура Якіма в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 9) Окуневська Софія.

УХВАЛИЛИ: 9) Постанову с/р. затвердити, землю польову та садибну відібрати у гр-ки Окуневської Софії в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 10) Голібівського Гаврила.

УХВАЛИЛИ: 10) Постанову с/р. затвердити, землю 6,22 га польову та садибну з озимим посівом відібрати у гр. Голібівського Гаврила в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 11) Павлюка Юхима.

УХВАЛИЛИ: 11) Постанову с/р. затвердити, землю польову та садибну з озимим посівом, всього 3,79 га відібрати у гр. Павлюка Юхима в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 12) Васьковський Марьян.

УХВАЛИЛИ: 12) Постанову с/р. затвердити, польової землі 1,04 га відібрати у гр. Васьківського Марьяна в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 13) Курста Валерій.

УХВАЛИЛИ: 13) Постанову с/р. затвердити, 0,61 рільної землі у гр. Курсти Валерія відібрати в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 14) Хоменко Василь.

УХВАЛИЛИ: 14) Постанову с/р. затвердити, землю 2,44 га у гр. Хоменко Василя відібрати та передати в користування колгоспу.

СЛУХАЛИ: 15) Горобець Якіліна.

УХВАЛИЛИ: 15) Постанову с/р. затвердити, землю 4,42 га у гр. Горобець Якіліни відібрати в користування колгоспу.

V. ПЕРЕМИШЕЛЬСЬКА С/Р

СЛУХАЛИ: 1) Калюжний Федір.

УХВАЛИЛИ: 1) Постанову с/р. затвердити, землю, рільну й садибну у гр. Калюжного Федіра відібрати в користування колгоспу. Просити ОблВК санкціонувати висилку такого в далеку місцевість Союзу.

СЛУХАЛИ: 2) Скрипнюк Марія Климовна.

УХВАЛИЛИ: 2) Постанову с/р. затвердити, землю, рільну й садибну у гр-ки Скрипнюк М. К. відібрати в користування колгоспу. Просити ОблВиконком санкціонувати висилку такої в далеку місцевість Союзу.

VI. НЕТИШІНСЬКА С/Р

СЛУХАЛИ: Про накладення штрафу за ухилення від засипки посівфонду на гр[омадян] Нетішінської с/р: 1) Панасюка Федора Павлового – 200 крб.; 2) Юзепчука Андрія Нечипорового – 250 крб.; 3) Степанюка Василя Гордійового – 600 крб.; 4) Поліщука Михалка Терешкового – 150 крб.

УХВАЛИЛИ: Постанову с/р. затвердити, доручити в 24-х годинний термін штрафи взискати.

VII. КРАСНОСТАВСЬКА С/Р

СЛУХАЛИ: Про накладення штрафу за ухилення від посівної кампанії та розбазарювання посівматеріалу слідуючими гр[омадянами]: 1) Мамика Івана – 3000 крб.; 2) Данильчука Володимира – 1500 крб.; 3) Романюка Прокопа – 2100 крб.; 4) Бабіча Тимофея – 3150 крб.

УХВАЛИЛИ: Постанову с/р. затвердити, доручити штраф негайно стягнути.

VIII. НАГАЧІВСЬКА С/Р

Листування – матеріали с/р.

СЛУХАЛИ: Про позбавлення користування землею за ухилення від посіву слідуючих громадян Нагачівської с/ради: 1) Турка Павла; 2) Щасливого Микити; 3) Ковальчука Оверка Йосипового; 4) Рибачук Євдоху; 5) Мирончук Малашку; 6) Ковальчук Мариську; 7) Мирончук Хариту; 8) Маринюк Уляну; 9) Чаюна Леона; 10) Бондарука Данилу та Васьківського Романа.

УХВАЛИЛИ: Постанову с/р. затвердити всіх вище перелічених гр-н позбавити землі в користування колгоспу, крім того у гр-на Васьківського Романа конфіскувати засоби виробництва та тяглову силу й передати в користування колгоспу..

IX. ГОРИЦЬКА С/Р

СЛУХАЛИ: Листування – матеріали с/ради про позбавлення користування землею за ухилення від посіву громадян: 1) Панасюка Аврама Денисового; 2) Захарчук Малашки Артем.; 3) Панасюка Пилипа Серг.; 4) Самчука Матвія; 5) Самчука Артамона; 6) Юрчука Ярему Михалкового.

УХВАЛИЛИ: Постанову с/р. затвердити, всіх вище зазначених гр-н лишити землі та передати в користування колгоспу. [...]

ГОЛОВА
СЕКРЕТАР

/ЦИБУЛЬСЬКИЙ/
/ОСТРОВСЬКИЙ/

ДАХМО, ф.Р-1061, Оп.1, спр.98, арк.310-315. Копія. Машинопис.

216.

Заява жителя с. Волиця Остапа Теслюка до Славутської райКК про незаконне вилучення землі та худоби

27 квітня 1933 р.

В том заявляю что личным счетам меня з бывшим председателем села Вульки Слав. району Мирончуком Феодосієм Івановичем да его друзьями по выпивке что были сельактивом Мирончук Конон Іванович 3 Мирончук Михаил Онуфреевич Мирон Владимир Кондратович 5 Клемчук Григорий Аврамович 6 Костюк Прокофій Данилович 7 Костюк Михаил Артемович зав. Вульковской школой Ожинский в 1929 году меня лишили права голоса да в 1931 году по ихней инициативе я был арестован в Славутском 20-м погранотраде где велось следствие около пяти месяцев и все их показанія на меня были ложные, меня после следствия, меня освободили домой но в то время когда я седел под стражей выше указанные товариши подшили мне незаконной экспорт и мое хозяйство розобрано. Хозяйство мое состояло из пяти десятин земли, хата, клуня, корова, свиня, воз, плуг, 3 жилезные бороны, 5 душ семі. Никаких машин у меня небыло, наемной силой я не пользовалсь, а экспорт лиш потому мне дали да лишили права голоса что я нихотел войти в контакт с выше упомянутыми товаришами, а имено преследовал ихни незаконные действия в селе как активистов что они проделывали в селе грабили кооперацію также сыпунт и в колгоспе сыпунте. Клепчук Григорій крал пшеницу что была найдена Комаром Іваном Сидо-

ровичом, украден был пас от молотарки колгоспу, пас кожаной метров 12 длиной. Просто все крал Костюк Прокоп и председельсчета Мирончук Феодосій мер никаких не принимали против таких действий я выступал на зборах также и публично чтобы я не мог выступать против них они меня лишили права голоса и хотели сослать на ссылку, а самой главной причиной является то что когда проходила чыстка совапарату то я выступил против замаскировавшегося в партію кулака Мирончука Владимира Кондратовича что был кандидатом партіи. Отец Мирончука Владимира до революції имел шеснадцать десятин земли Мирончук Владимир при вступлении в колхоз продал одну клуню, одну корову, воза, три лошади. До сформировки колгоспа у Вульке Мирончук Владимир занимался спекуляціей леса да контрабандой. При чистке совапарату я выступил против Мирончука Владимира, но Мирончук Владимир дядя родной пред сельсчета Мирончука Феодосія и за мое выступление против них Я лишон права голоса та обложен эспортом. Эспорт мне дали что уменя был батрак два года Шышко Иван Игнатович ето все ложно подделано Шышко у меня батраком небыл ни одного дня, а посему прошу вас спросить Шышко Ивана был ли он у меня батраком пусть председельсчета Мирончук Федор дасть договор батрака все мои выступления против них оказались вполне справедливыми где сейчас расследовал следственной орган и нашол занимаи дела и все выше упомянутые товариши арестованные, а дело в колгоспе пошло лучше при сем предоставляю свою афтобиографию посему прошу вашего распоряжения выяснит мое дело да надать мне права голоса чтобы я мог вступит в колгосп так как имевшигося у меня пят душ семіи землей обмежен.

Проситель Теслюк Остап Федоров

ДАХМО, ф.Р.-1061, оп.1, спр.98, арк.435. Копія. Машинопис.

217.

Витяг з протоколу засідання Славутської Комісії по розгляду скарг вилучених з колгоспів

28 квітня 1933 р.

Були присутні: Зав. РЗВ т. Цибульський

Голови колгоспів: В-Улашанівського т. Кухарчук, Перемишельського т. Фарбей.

Голова тов. Цибульський, Секретар тов. Островський

СЛУХАЛИ: І. Розгляд матеріалів Понорського колгоспу про вилучення за розкладницьку роботу: 1) Шиманського Талімона; 2) Бончука Федора; 3) Шулік Германа; 4) Шулік Гілька; 5) Ковальчука Дмитра; 6) Семенюка Юхима.

УХВАЛИЛИ: І. Постанову колгоспу затвердити, вищеперелічених гр-н вилучити. [...]

СЛУХАЛИ: 3. Розгляд матеріалів Нараївського колгоспу про вилучення за розкладницьку роботу: 1) По..... Михалка (на 1 рік), 2) Гаврилюк Маньку (на завше лише zostавити її дітей), 3) Дровак Павло (вилучити з жінкою), 4) Лопух Сак (вилучити на 2 роки), 5) Ковальчука Лукьяна (на один рік), 6) Маслика Дениса, 7) Панчука Потапа (не усупільнив реманенту), 8) Панчука Якова (на один рік), 9) Дзінорука Сака (на один рік); 10) Шила Микиту (на два роки), 11) Федорчука Грицька, 12)

Ковальчука Бориса (як кулака вилучити з сім'єю), 13) Іванова Юстина (кулак, вилучити, сім'ю zostавити), 14) Остапчук Ярина (дочка кулака, чоловік втік в Польщу, брат висланий), 15) Ковальчука Нечипора (син кулака, вилучити зі всією сім'єю), 16) Гьук Григор (син кулака), 17) Бучевський Степан (брат висланого кулака), 18) Тотерюк Івана (син твердоздатчика), 19) Заренюка Сидора (син кулака, рідня втекла в Польщу).

УХВАЛИЛИ: Постанову Нараївського колгоспу затвердити. [...]

СЛУХАЛИ: 6. Заяву гр. с. Жукова Ривіцької Олександрі О. про несправедливе вилучення її й її чоловіка з колгоспу.

УХВАЛИЛИ: 6. В клопотанні гр. Ривіцької О. О. відмовити.

СЛУХАЛИ: 7. Матеріали Жуківського колгоспу про вилучення з колгоспу: 1) Різника Янкеля (як бувш. спекулянта й не виходить на роботу), 2) Ковальчука Левка (кулак та нездача посівматеріалу), 3) Войтюка Івана Романового (кулак, крав горох), 4) Шпака Максима Іванового (мав батраків, вів агітацію проти бідноти), 5) Разіцького Володимира (був в петлюрах), 5) Ходаківського Юзька Вол. (кулак), 7) Ковальчука Федора Макс. (син бувш. крамника).

УХВАЛИЛИ: 7. Матеріали Жуківського колгоспу затвердити всіх вище перелічених гр-н вилучити з колгоспу. [...]

СЛУХАЛИ: 9. Заяву гр. с. Лисичого Левейчука Левка П. про несправедливе вилучення його з колгоспу.

УХВАЛИЛИ: 9. В клопотанні гр. Левейчуку Л. П. відмовити.

СЛУХАЛИ: 10. Матеріали Дідо-Горсько – Мощанівського к-спу про вилучення з колгоспу: 1) Крот Яків Яковів (член родини хуліганів, загнав пару коней, невиконував розпорядження).

УХВАЛИЛИ: 10) 1. Вилучити з колгоспу всю сім'ю Крота Я. Я. (постановою колгоспу затвердити).

СЛУХАЛИ: 10-2. Кидивин Йосип Йосипів (за крадіжку коней, за розкладницьку роботу, за хуліганство сина)

УХВАЛИЛИ: 10-2. Постанову колгоспу ствердити, Кидивина Й. Й. з колгоспу з сім'єю вилучити.

СЛУХАЛИ: 10-3. Полішка Йосип Йосипів (кулак, експлуатував батраків, розбазарив своє майно аби нездати в колгосп).

УХВАЛИЛИ: 10-3. Постанову колгоспу затвердити Полішко Й. Й. вилучити з колгоспу. [...]

СЛУХАЛИ: 13. Заяву гр. Печиводського колгоспу Захарчука Василя Іванового про неправильне скинення його з бригадирів і злочинні дії в колгоспі.

УХВАЛИЛИ: Доручити інструктору т. Сологубу негайно виїхати в колгосп й розслідувати цю справу й доповісти.

СЛУХАЛИ: 14. Заяву гр.с.Бачманівки Воротюка Михалка Михалкового про вилучення його з колгоспу.

УХВАЛИЛИ: 14. В клопотанні гр.Воротюку М.М. відмовити. Постанову колгоспу затвердити.

СЛУХАЛИ: 15. Матеріали Модестівського колгоспу Берездівської с/р. про вилучення з колгоспу шкідливого елемента: Гайєвського Йосипа.

УХВАЛИЛИ: 15. Матеріали Модестівського колгоспу затвердити.[...]

СЛУХАЛИ: 17: Матеріали Бачманівського колгоспу про вилучення шкідниць-

кого елементу з колгоспу: 1) Подригулю Дмитра (розбазарив колгоспну полову, а сіно своє продав і просив у колгоспу сіна), 2) Ткачука Карпа (вів ворожу агітацію), 3) Воротюка М. (в колгоспі не працював, а без дозволу колгоспу ходив на заробітки), 4) Ткачука Василя (експертник), 5) Самойлюка Євтуха (куркуль), 6) Душнюк Василь (б. твердоздатчик), 7) Мазур Андрій (підкуркульник, не хтів в колгоспі працювати). Одноразово довести всім цим гр-нам завдання, як одноосібним-господарствам.

УХВАЛИЛИ: 17. Матеріали Бачманівського колгоспу затвердити.[...]

СЛУХАЛИ: 19. Матеріали Мінківської с/р. про вилучення з колгоспу: 1) Гарієвського Андрія (як бувш. кулака, служив у кн. Сангушко), 2. Кушнірук Івана (не виконував розпоряджень к-спу, присвоїв реманент, мав зв'язок з кулаками), 3) Зайця Артема (твердоздатчик, вів розкладницьку роботу, загноїв скирди), 4) Андрощук Василь Трохимів (продав молоко й сливки) зі всією сім'єю).

УХВАЛИЛИ: 19. Матеріали Мінківського колгоспу затвердити, всіх вище перелічених гр-н вилучити з колгоспу.[...]

СЛУХАЛИ: 24. Матеріали правління Лисицького колгоспу про вилучення з колгоспу шкідливого елементу: 1) Кузьмінчука Євтуха (як чуждий ворожий елемент), 2) Матвійчука Йосипа Тарасового (експлуатував найману силу), 3) Самчука Володимира (кулак), 4) Каленюка Володимира М. (агітував проти посівкампанії), 5) Філонюка Охрима Прокопового (син кулака), 6) Ливейчука Левка Петрового (батько висланий на Сибір), 7) Яковчука Мартина (був. стражник), 8) Гамолюка Павла Петр. (син куркуля, батько висланий на Сибір), 9) Фелонюка Мефода (син куркуля, батько висланий на Сибір), 10) Стецюка Нестора Ів., 11) Стецюка Василя Федор.

УХВАЛИЛИ: 24. Матеріали лисицького колгоспу затвердити, всіх вище перелічених гр-н вилучити з колгоспу.

СЛУХАЛИ: 25. Теж матеріали Лисицького колгоспу про вилучення з колгоспу слідуєчих гр-н: 1) Стасюка Грицька Павлового (експлуатував найману працю, батьки були кулаки), 2) Стасюка Івана Павлового (син кулака, погано відноситься до роботи), 3) Созонюка Петра Охрімового (кулак, зривав хлібозаготівлю), 4) Сімчука Якова (самовільно брав коней й обробляв землю жінці-одноосібниці).

УХВАЛИЛИ: 25. Матеріали Лисицького колгоспу затвердити, всіх вище перелічених осіб вилучити з колгоспу.

ГОЛОВА /ЦИБУЛЬСЬКИЙ/
СЕКРЕТАР /ОСТРОВСЬКИЙ/

ДАХМО, ф.Р-1061, Оп.1, спр.98, арк.302-305. Копія. Машинопис.

218.

Постанова Бюро Вінницького Обкому КП(б)У щодо розподілу продовольчої допомоги по області

29 квітня 1933 р.

Суворо таємно. Підлягає негайному поверненню.

Обком указує РПК, що ця допомога повинна мати цільове призначення, і головним чином направлено в тому, щоб забезпечити успішне проведення весняного сіву. По тому ця допомога повинна бути оказана переважно тим із

дійсною нужаючихся колхозників і єдиноличників, які добросовісно учасвують в проведенні весняної посівної кампанії.

При видачі цієї допомоги, як колхозникам, так і єдиноличникам, головним чином виходить із того, наскільки вони виконують свої завдання по сіву, а також господарствам, які хоча активно ще не займаються сівом, але при отриманні цієї допомоги гарантують успішне їх проведення.

В цілях правильного використання отпущенних ресурсів на протязі весняної посівної кампанії і підготовки до уборочної кампанії використання продовольственої ссуди, провести в наступні строки і в наступних розмірах: в маі 45%, в іюні 30%, в іюлі 25%.

Предложить РПК в соответствии с этим немедленно составить план распределения по срокам, по сельсоветам и колхозам.

При этом обратить внимание РПК на то, чтобы ни в какой мере не допустить распыления этих продовольственных ресурсов, а сосредоточить их для выдачи наиболее пораженных в продовольственном отношении колхозам и селам, учитывая при этом, что определенная группа колхозников и єдиноличников занятых на обработке свеклы получают хлеб в порядке стимулирования.

Обязать РПК не позже как через 7 дней представить Облисполкому утвержденные в районе план распределения продовольственной помощи по селам и колхозам¹.

Обком устанавливает следующий порядок использования и распределения в районах отпускаемой им продовольственной ссуды и продовольственной помощи:

а) Продовольственная ссуда (рожь) отпускается на условиях возврата осенью 1933 года натурой. При этом административно-транспортные расходы государству начисляются в размере 10 пудов на каждые 100 пудов продовольственной ссуды.

Отпуск продовольственной помощи (просо, гречиха и др. культуры) отпущенной не в порядке ссуды, а в порядке продовольственной помощи, производится за плату по реализационным ценам Заготзерно.

б) РПК обеспечить при выдаче продовольственной ссуды колхозникам и трудящимся єдиноличникам, получение соответствующих обязательств, обеспечивающих возврат ссуды и оплаты натур. начислений 10% выданой ссуды.

в) Распределение внутри колхоза производится Правлением колхоза с привлечением бригадиров, под контролем Райисполкома.

Оказание продовольственной помощи єдиноличникам в селам производится комиссией в составе: пред[седателя] сельсовета, секретаря ячейки и уполномоченного районом.

Личную ответственность за правильное распределение и правильную выдачу ссуд єдиноличникам, несет председсельсовета.

Предупредить РПК и Райисполкомы о том, что они несут строжайшую ответственность за использование отпускаемой продовольственной ссуды не по прямому назначению и отвечают за неправильное использование её, как за растрату государственного имущества.

Предоставить районам право, особенно там, где продовольственная ссуда отпускается небольшими партиями, организовать выдачу продовольственной ссуды и помощи не зерном, а и мукой, путём организации перемола зерна и выдачу её через местные кооперативные организации. Оплату гарцевого сбора производить не натурой, а деньгами.

Селам и колхозам, у которых имеется тяжелое состояние с тягловой силой, организовать помощь вывозки зерна силами районных организаций.

Предложить РПК и Райисполкомам мобилизовать транспорт и в первую очередь автомашины для вывозки и доставки помощи в колхозы и Сельсоветы.

Предложить директорам МТС беспрепятственно отпускать грузовики для вывозки хлеба.

Предложить секретарям РПК и пред.райисполкомов обеспечить точную отчетность по всем получаемым и распределяемым продовольственным ресурсам, установив ежедекадную отчетность РИК'ов перед Облсполкомом о расходовании выдаваемой продовольственной ссуды.

Предупредить РПК и РИК'и о том, что эта продовольственная помощь районам исчерпывает все ресурсы области и районы не должны рассчитывать на какую-либо дополнительную помощь. Поэтому районы обязаны организовать экономное расходование и правильное использование этих отпускаемых продовольственных ресурсов по прямому назначению.

Эта помощь должна быть так использована, чтобы ликвидировать продовольственные трудности как путём правильного использования её, так и безусловного разворота работы по максимальной мобилизации всех внутренних ресурсов как среди колхозников, так и единоличников, развёртывании дец.заготовко и оказания помощи нуждающимся колхозникам и единоличникам.

Эта огромнейшая помощь, оказываемая ЦК партии на ограниченных хлебных ресурсах страны должна быть всемерно использована районными парторганизациями для решительной ликвидации продовольственных трудностей в районе.

Отсутствие настойчивого проведения этого не экономное расходование и неправильное использование этой помощи – Обком будет рассматривать как неспособность по большевицкому преодолевать трудности, как преступную расстрату государственных ресурсов.

Обком обязывает РПК политически использовать оказываемую ЦК продовольственную помощь колхозникам и единоличникам и вызвать этим большой производственный подъём для ускорения темпов и успешного завершения посевной кампании.

СЕКРЕТАРЬ ОБКОМА КП(б)У [підпис] /В. Чернявский/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.363, арк.24-25. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ На полях документу зазначено перелік сіл по Славутському р-ну що потребують продовольчої допомоги: Бачманівка, Манятин, Великий та Малий Правутини.

219.

Інформаційний лист Славутського райкому КП(б)У до Вінницького обкому КП(б)У про голод серед робітників

квітень 1933 р.

Тасмно

Про переведену роботу по колдоговірній компанії по Славутській Фарфурні.

При переведенні колдоговірної компанії на Фарфурні трикутником заводу було проведено слідууючу парт[ійно] КСМ проф[спілково] жін[очу] масову роботу:

Єдині партдні, наради партторгів, цехові збори осередків, наради КСМ за участю позапартійної молоді, комсомольські цехові збори, Пленуми Завкому, конференція, семінари профактиву, цехові робітничі та жіночі збори, переводилась також робота по даному питанню по вечірнім школам які маютьяся при заводу, проведено масовий вечір, випускались листівки, стінгазети та інш.

В наслідок вищезазначеної роботи добилися що стан роботи значно покращав, було організовано ще 7 ударних цех[ових] бригад – умивальний цех та радіаторний, бригади які виконують план по умивальникам на 10%.

Зменшено брак та бій на 11%, ливарний цех зменшив брак нижче норми. Було перезаключено 350 нових соцумов. Зменшено прогули до 0%. Організовано 5-ть субот та недільників.

Поширено ясла та дітсадок на 55 дітей, та організовано їдальню для ударників на 50 чоловік.

Поруч з вище переліченою роботою позитивного характеру малась незначна кількість антирадянських виступів, так напр:

В цеху ширпотребу, одна спекулянтка побила навмисно 200 шт. горшків (знято з роботи та передано до суду).

Два комсомольці ремонтного цеху виступали й казали – «та на чорта нам цей завком, договір все одно нічого не дасть, що нам договір, люди пухнуть з голоду, хліба не має, біля горна вмирають, а їм договір» (знято з роботи).

Мається й гарний настрій. Так, наприклад:

Старі робітники заводу казали – «Розробим недобой, а завод з прориву витягнемо». 198 чол. ударників об'явили себе дати допомогу агрокомбінату та інш.

СЕКРЕТАР СЛАВУТСЬКОГО РАЙПАРТКОМУ [підпис] /Мотенко/¹

ДАХМО, ф. П-364, оп. 1, спр. 361, арк. 18. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ **Мотенко Ю. П.** (1903-?) – українець. Освіта: курси марксизму-ленінізму при ЦК КП(б)У (1935-1936). Член КП(б)У з 1924. З 1918 по 1919 слюсар на Харківському скляному заводі. В 1919 мобілізований до ЧА. З 1920 по 1923 слюсар кооперативної майстерні та на цукровому заводі с. Тростянець Харківської губ. В 1924 голова Тростянецької райпрофспілки. З 1925 секретар Тростянецького сільського осередку КП(б)У та осередку КП(б)У цукрового заводу (1925); секретар райкомів КП(б)У – Тростянецького (1925-1927) та Миропільського (1927-1930) Сумської окр., Джулинського (1930-1933), Славутського (1933), Янушпільського (1933-1935), Муровано-Куриловецького (1936-1939), Могилів-Подільського (1940-1941) Вінницької обл. Одночасно в 1933 інструктор Вінницького обкому КП(б)У.

220.

Заява жителя с. Кривин Леонова П. І. до Славутської РайРСІ з проханням повернути йому відібране майно

Не раніше травня 1933 р.

Працюючи на Полянській папірні в мехмайстерні слюсаром з 1922 року до цьо-

го часу, обов'язки покладені на мене виконув чесно. Із маєткового стану мається одна хата на моїм утриманні 2 душі сім'ї із продуктивної худоби не мається нічого. В минулому році була одна свиня котру забив в листопаді місяці. При нараховуванні м'ясозаготівлі на 4-й квартал 1932 року та на 1933 рік сільрадою мені було вручено повідомлення для здачі Державі мяса в кількості 45 кг. Виконав я в 4 му кварталі минулого року 10 кг. Останнього мяса належного мені для видачі виконать я не відмовлявся, а лише те що до того часу не мав змоги. 26/IV цього року с/р. було зроблено у мене опись майна за невиконаних мною в 1 му квар. 12 кг. мяса Визнаю винним цю помилку з свого боку, то завдяки тому що не малі змоги із-за відсутности коштів, так-як у мене своїх харчів для прожиття не мається одержую паек лише 16 кг. борошна, а все останнє купую на приватньому ринку. Другого дня після опису майна себто 27/ IV мною було виконано всю належну мені кількість м'яса на весь 1933 р. тобто 35 кг. 28/IV с/р було накладено на мене штраф в сумі 300 крб. 29/ IV Забрано у мене слідує майно та харчі: 10 фунтів сала з м'ясом, один пуд житнього борошна, 5 пудів картоплі, шкіряну тужурку, швейну машину, 18 метр. краму, 2 кожухи і один кожух жіночий критий сукном. Забране у мене вище згадане майно та харчі мені невідомо із яких миркувань, так як м'ясозаготівлю виконав повністю разом за весь рік. Приймаючи на увагу, що забрали у мене весь одяг і харчі, що залишився з своєю сем'єю без одягу та голодний, що не маю змоги ходити на фабрику до праці. Прошу розглянуть мою заяву і дати розпорядження до с/р аби останні повернули забране все вище згадане.

Прошу не оставить мої заяви без уваги.

Прох. П. Леонов

ДАХМО, ф.Р-1061, оп.1, спр.98, арк.322-322зв. Оригінал. Рукопис.

221.

Витяг з постанови Вінницького обкому КП(б)У щодо надання допомоги сільським активістам

3 травня 1933 р.

Отпустить из заготовленных в порядке децзаготовок 1500 пудов хлеба, для выдачи нуждающимся в тяжелых в продовольственном отношении запасах сельским активистам, в первую очередь председателям сельсоветов, секретарям партийных ячеек и отдельным нуждающимся председателям колхозов и секретарям сельсоветов. Хлеб отпускается за плату по ценам заготовленным в порядке децзаготовок. Предложить РПК и РИКа на протяжении 2-х дней, распределить этот хлеб, имея ввиду оказание помощи, не всем сельским активистам и не во всех селах, а действительно нуждающимся. На протяжении пяти дней представить в Облисполком отчет распределения и расходования этого хлеба. Предупредить РПК, об ответственности за использование хлеба по прямому назначению. Предложить Облпотребсоюзу тов. ГОЛУБЧИКУ немедленно произвести разнарядку хлеба. [...].

ДАВО, ф. П-136, оп. 3, спр. 71, арк. 105-106зв. Копія. Машинопис.

222.

Витяг з постанови Вінницького обкому КП(б)У щодо надання допомоги кустарям організованим в артлі

3 травня 1933 р.

Сов. секретно. Подлежит немедленному возврату.

1. Отпустить Славутскому району 135 пудов хлеба для оказания помощи нуждающимся кустарям местечка.
2. Установить, что выдача этого хлеба в районе производится Райисполкомом в первую очередь нуждающимся кустарям организованным в артели Промсоюза и в отдельных случаях кустарям-одиночкам.
- Хлеб отпускается за плату по реализационным ценам Заготзерно.
- Обязать Райпартком и Райисполком выдачу производить ни к каком случае поголовно всем кустарям, а действительно нуждающимся, установивши строгий контроль за правильным расходованием хлеба.
3. Предложить РИК представлять каждую декаду Облисполкому отчет о израсходовании хлеба.
4. Предложить Заготзерно немедленно разнарядить по районм этот хлеб.

СЕКРЕТАРЬ ОБКОМА КП(б)У [підпис] /В. Чернявський/

ДАХМО, ф. П-364, оп.1, спр.363, арк.22. Копія. Машинопис.

223.

Витяг з протоколу засідання бюро скарг Славутської РайКК РСІ

5 травня 1933 р.

СЛУХАЛИ: Скарга Паньчука Овсія, з с. Печиводи про те, що його не правильно обмежила сільрада землею.

УХВАЛИЛИ: В зв'язку з тим, що ПАНЬЧУК Овсий, під час хлібозаготівлі закопував в землю зерно та гноїв його, а також не виконував завдання по весняній посів кампанії 1933 року за що було обмежено його землею, а тому в проханні ПАНЬЧУКА, відмовити.

БЮРО СКАРГ [підпис] /КОЗЯТКО/

ДАХМО, ф. Р-1061, оп.1, спр.98, арк.250. Засвідчена копія. Машинопис.

**Витяг з інструкції для партійно-радянських працівників,
усіх органів ОДПУ, суду і прокуратури про ліквідацію
одноосібного господарства, перехід до нових методів
боротьби з класовими ворогами**

13 травня 1933 р.

Тамно. Не для друку

Отчаянное сопротивление кулачества колхозному движению трудящихся крестьян, развернувшееся еще в конце 1929 года и принявшее форму поджогов и террористических актов против колхозных деятелей, создало необходимость применения советской властью массовых арестов и острых форм репрессий в виде массового выселения кулаков и подкулачников в северные дальние края.

Дальнейшее сопротивление кулацких элементов, вредительство в колхозах и совхозах, вскрытое в 1932 году, широко распространившиеся массовые хищения колхозного и совхозного имущества потребовали дальнейшего усиления репрессивных мер против кулацких элементов, воров и всякого рода саботажников.

Таким образом, три последних года нашей работы в деревне были годами борьбы за ликвидацию кулачества и победу колхозов.

Подводя итоги, мы можем теперь сказать, что позиции единоличного хозяйства уже преодолены во всех основных районах СССР, колхозы стали повсеместной и господствующей формой хозяйства в деревне, колхозное движение укрепило прочно, полная победа колхозного строя в деревне обеспечена.

Теперь задача состоит уже не в том, чтобы отстоять колхозную форму хозяйства в ее борьбе против частной формы хозяйства, ибо эта задача уже разрешена с успехом. Теперь задача состоит в том, чтобы пойти навстречу растущей тяге единоличных трудящихся крестьян в колхозы и помочь им войти в колхоз, где только и могут они уберечь себя от опасности обнищания и голода.

ЦК и СНК СССР считают, что все эти обстоятельства создают в деревне новую благоприятную обстановку, дающую возможность прекратить, как правило, применение массовых выселений и острых форм репрессий в деревне.

ЦК и СНК считают, что в результате наших успехов в деревне наступил момент, когда мы уже не нуждаемся в массовых репрессиях, задевающих, как известно, не только кулаков, но и единоличников и часть колхозников.

Правда, из ряда областей все еще продолжают поступать требования о массовом выселении из деревни и применении острых форм репрессий. В ЦК и СНК имеются заявки на немедленное выселение из областей и краев около ста тысяч семей. В ЦК и СНК имеются сведения, из которых видно, что массовые беспорядочные аресты в деревне все еще продолжают существовать в практике наших работников. Арестовывают председатели колхозов и члены правлений колхозов. Арестовывают председатели сельсоветов и секретари ячеек. Арестовывают районные и краевые уполномоченные. Арестовывают все, кому только не лень и кто, собственно говоря, не имеет никакого права арестовывать. Не удивительно, что при таком разгуле практики арестов органы, имеющие право ареста, в том числе и органы ОГПУ, и особенно милиция, теряют чувство меры и зачастую производят аресты без всякого

основания, действуя по правилу: «сначала арестовать, а потом разобраться».

Но о чем все это говорит?

Все это говорит о том, что в областях и краях имеется еще не мало товарищей, которые не поняли новой обстановки и все еще продолжают жить в прошлом.

Все это говорит о том, что, несмотря на наличие новой обстановки, требующей перенесения центра тяжести на массовую политическую и организаторскую работу, эти товарищи цепляются за отживающие формы работы, уже не соответствующие новой обстановке и создающие угрозу ослабления авторитета советской власти в деревне.

Похоже на то, что эти товарищи готовы подменить и уже подменяют политическую работу в массах в целях изоляции кулацких и антиколхозных элементов административно-чекистскими «операциями» органов ГПУ и милиции, не понимая, что подобная подмена, если она примет сколько-нибудь массовый характер, может свести к нулю влияние нашей партии в деревне.

Эти товарищи, видимо, не понимают, что метод массового выселения крестьян за пределы края в условиях новой обстановки уже изжил себя, что выселение может применяться лишь в частичном и единичном порядке и лишь к главарям и организаторам борьбы против колхозов.

Эти товарищи не понимают, что метод массовых и беспорядочных арестов, если только можно считать его методом, в условиях новой обстановки дает лишь минусы, роняющие авторитет советской власти, что производство арестов должно быть ограничено и строго контролируется соответствующими органами, что аресты должны применяться лишь к активным врагам советской власти. ЦК и СНК не сомневаются, что все эти и подобные им ошибки и отклонения от линии партии будут ликвидированы в кратчайший срок.

Было бы неправильно думать, что наличие новой обстановки и необходимость перехода к новым методам работы означают ликвидацию или хотя бы ослабление классовой борьбы в деревне. Наоборот, классовая борьба в деревне будет неизбежно обостряться. Она будет обостряться, так как классовый враг видит, что наступили последние дни его существования, и он не может не хвататься с отчаяния за самые острые формы борьбы с советской властью. Поэтому не может быть и речи об ослаблении нашей борьбы с классовым врагом. Наоборот, наша борьба должна быть всемерно усилена, наша бдительность всемерно заострена. Речь идет, стало быть, об усилении нашей борьбы с классовым врагом. Но дело в том, что усилить борьбу с классовым врагом и ликвидировать его при помощи старых методов работы невозможно в нынешней новой обстановке, ибо они, эти методы, изжили себя. Речь идет, стало быть, о том, чтобы улучшить старые способы борьбы, рационализировать их и сделать наши удары более меткими и организованными. Речь идет, наконец, о том, чтобы каждый наш удар был заранее подготовлен политически, чтобы каждый наш удар подкреплялся действиями широких масс крестьянства. Ибо только при подобных способах улучшения методов нашей работы можем добиться того, чтобы окончательно ликвидировать классового врага в деревне...

ДАХМО, ф.П-323, оп.1, стр.67, арк. 207. Оригінал. Машинопис.

225.**Витяг з доповідної записки Вінницької обласної оздоровчої комісії про голод та смертність в районах області***17 травня 1933 р.***I. Общая характеристика**

По области охвачено продтрудностями 38 районов, 431 сельсовет с общим количеством 26 тыс. 895 хозяйств, из них: 12 тыс. 885 – колхозных, 11 тыс. 770 – единоличных (некоторые районы сообщают об общем количестве хозяйств, не разделяя по секторам) – с количеством лиц 120 тыс. 903 человека.

Если сравнить вышеуказанные цифры с теми данными, которые были даны на 30 апреля (33 района было охвачено продтрудностями, 385 сел, 24 тыс. 690 хозяйств, 103 тыс. 698 человек), то отмечаем дальнейший рост охвата продовольственными трудностями районов области.

III. Состояние отдельных погранрайонов

За последнее время получены сведения о случаях голодания части погранрайонов области, а именно: Мур-Куриловецкий – с охватом 7 сел с общим количеством голодающих 450 человек, из них – 300 детей; Проскуровский район – охвачено продтрудностями 21 сельсовет (из общего количества 57 сельсоветов) – 90 хозяйств, 755 человек, из них – большинство детей; Славутский район – 4 села, 117 семейств. Ново-Ушицкий район 11 сельсоветов (количество хозяйств и лиц районом не указано), Каменецкий район – 11 сел, 50 хозяйств, 170 чел.

V. Смертность

На 15 мая зарегистрировано 8 тыс. 985 случаев смертности по области (по данным 10 районов). [...].

VI. Детская беспризорность

По неполным сведениям (Облздравотдела и Облнаробраза), насчитывается: до 4 лет – 1 тыс. 338 детей, от 4 и выше – 3 тыс. 500. В целях борьбы с беспризорностью расширяется существующая сеть детдомов и открывается 4 новых детдома.

Ответственный секретарь областной оздоровительной комиссии [підпис] /Гуревич/
ДАВО, ф. П-136, оп. 3, спр. 80, арк. 81-82. Оригінал. Машинопис

226.**Витяг з постанови Вінницького обкому КП(б)У щодо надання продовольчої допомоги Проскурівському та Славутському району***19 травня 1933 р.*

Цілком таємно. Подлежит немедл. возврату в Обком

Отпустить в порядке продпомощи для нуждающихся колхозников и единоличников в соответствии с решением Обкома от 29 апреля 1933 г. за плату (по реализа-

ционным ценам Заготзерно) Проскуровскому району 180 пуд. и Славутскому району 150 пуд. хлеба.

Предложить РПК использовать эту помощь в соответствии с решением Обкома от 29 апреля 1933 г.

СЕКРЕТАРЬ ОБКОМА КП(б)У [підпис] /Р. Бегайло¹/
ДАХМО, ф. П-364, оп. 1, спр. 363, арк. 93. Оригінал. Машинопис.

Примітка:

¹ **Бегайло Роман Олексійович** (1894 – 1937) – поляк. Освіта: вищі курси ЦК КП(б)У. Член РСДРП з 1917. З 1930 по 1932 голова Українського комітету профспілки залізничників. З липня 1932 парторг КП(б)У на Катеринославській залізниці. З жовтня 1932 другий секретар Вінницького обкому КП(б)У. З 1934 по 1937 – член ЦК КП(б)У. Арештований у 1937. Розстріляний у 1938.

227.**Заява жителя с. Миньківці Сергія Шевчука про незаконну конфіскацію будинку та землі***25 травня 1933 р.*

Я користувався садибною землею з 1905 року по ісплікації землевпорядження. 1924 року рахується за мною в розмірі га заяку, сплачую весь час податок за що від мене в 1933 році сільрадою відібрана садиба і наділена кулаку Левчуку Василю, який має теж 0,50 га якого вилучено із колгоспу тосамо – мене як кулака 1932 року поскільки незнаю наяких підставах відбирають від мене садибу, і я звиртався до голови сільради т. Пасічника аби міні пояснив який завжди відповідає я маю часу свою землю яка у мене єсть ярового посіву 1 га я засіяв своєчасно тому прошу К.К.Р.С.І. Аби розібрали мою заяву і допомогли міні довідатись на яких підставах відібрали садибу наділили кулаку а мене залишили без садиби.

прохач Шевчук Сергій

ДАХМО, ф. Р.-1061, оп. 1, спр. 98, арк. 498. Копія. Машинопис

228.**Витяг з протоколу засідання бюро Вінницького обкому КП(б)У щодо затвердження розподілу продовольчої допомоги***29 травня 1933 р.*

Совершенно секретно.

Предоставить продпомощь по реализационным ценам Заготзерно таким районам в пудах: Мур. Куриловцы – 800, Проскуров – 1200, Славута – 500, Ст. Ушица – 200, Чемировцы – 500, Бершадь – 500, Волочиск – 200. Категорически запретить использовать помощь, выдаваемую колхозам на общественное питание и выдавать

нуждающимся колхозникам на руки.

Поручить т. Торчинскому реализовать продпомощь, предназначенную районам на июнь месяц, причем районам, коим выдано в мае дополнительно 10% за счет июньских норм, засчитать на июль с таким расчетом, чтобы в июне выдать этим районам 30%. Предложить Облсполкому наметить мероприятия по одновременной выдаче продпомощи низовому сельскому активу на июль месяц. Все материалы о фактах и неправильности использования несвоевременного получения и вывоза из пунктов Заготзерна передать ОблКК для привлечения виновных к ответственности.

Поручить т. Левинзону¹ составить проект письма всем Райпарткомам по вопросам использования продпомощи и усиления персональной ответственности Секретарей РПК за правильное расходование получаемых средств и своевременного распределения по селам.

Секретарь обкому КП(б)У

/В. И. Чернявский/

ДАВО, ф. П-136, оп. 3, спр. 71, арк. 144-144зв. Копія. Машинопис.

Примітка:

¹ Левинзон М. Л. (1901-?) – еврей. Член РСДРП (б) з 1918. В 1934 – секретарь Винницкого обкому КП(б)У. Член ЦК КП(б)У з 1937. В квітні 1938 арештований. Розстріляний.

229.

Доповідна записка начальника прикордонного загону військ ДПУ до начальника 20 Славутського прикордонного загону про продовольчі труднощі на ділянці загону

Не раніше 30 травня 1933 р.

Имеющиеся у нас материалы свидетельствуют, что продзатруднениями охвачена значительная часть участка отряда; при чем цифра семейств и населенных пунктов охваченных данным явлением систематически возрастает.

Наличие продзатруднений по отдельным напунктам характеризуется следующими фактами, а именно:

с. М-Правутин: В средних числах апреля совершенно не имели хлеба питались различными суррогатами, а иногда и падалью 22 семейства единоличников-средняков и бедняков; колхозников 4 семейства из них одна семья активиста колхозника.

с. Селичев: Острые продзатруднения имеют 30% всего населения села.

с. Б-Правутин: Продзатруднениями охвачено 97 семей, из них 65 семейств колхозников совершенно не имеют хлеба и питаются различными отходами, половой и т.п. В количестве этих семейств 9 семейств красноармейцев, которые испытывают продзатруднения в равной мере с другими лицами.

Кроме этого острые продзатруднения испытывают 142 семьи единоличников из них особенно острые затруднения имеют 52 семьи.

По селу имели место 19 случаев смертельных исходов в результате продзатруднений.

с. Манятин: В связи с продзатруднениями имели место случаи людоедства (1 факт) голодает более 60 семейств зарегистрировано 7 смертельных исходов.

Кроме этого значительно поражены продзатруднениями с наличием смертельных исходов, опухших семейств и т.п. следующие села р-на:

с. Коломля – зарегистрированы ежедневные смертельные случаи в результате продзатруднений.

с.с. Потереба, Поддубцы, Тростянец, Крупец – поражены значительно.

с.с. Гута, Бачмановка, Корчик, Романины – подавляющее большинство населения испытывает продзатруднения.

[В] тождественном положении находятся с.с. Яблонька, Хутор, Нараевка, Понора, Хвощевка, (Коммуна и колхозов) Нитишин, Соловье, Полянь, Комаровка.

Всего по грубым подсчетам охвачено данным явлением 24 населен. пункта не включая сел лесного участка р-на где также имеют место случаи значительных продзатруднений. [...].

Необходимо отметить, приведенные факты относятся к средним числам мая м-ца, почему таковые не исчерпывают все случаи продзатруднений в р-не.

В основном в связи с ростом продзатруднений среди населения участка отряда значительно вырос %% эмиграционно настроенных, при чем не только отдельных лиц и семей, но и целых групп населения (с.с. Должки, Клепачи, Понора и ряд других).

Подавляющее большинство эмиграционно настроенных свои настроения и действия поясняют так:

«В течении м-ца, полтора переживем в Польше, а затем хотя и перебросят нас обратно то будет уже новый хлеб»

Наряду с этим отмечаем что рост эм[миграционных] тенденций и прорывов за кордон идет за счет соц[иально] близких нам прослоек.

За апрель, май прорвалось за кордон 18 середняков единоличников и 3 колхозника, эмиграционно настроенных 45 семей из них: середняков хозяйства которых частично ликвидированы за не выполнение посевкомпаний и т.п. 22; середняков единоличников 12, колхозников 11. (В указанные цифры не включаются одиночки).

Репрессивными мерами принятыми в отношении эм[миграционно] настроенных до известной степени предотвращены случаи систематических массовых прорывов за кордон, но не ликвидировано данное явление в целом, в силу того, что эм.настроениями охватывается значительная часть населения находя в этом исходные точки хотя-бы временно устранения переживаемых продзатруднений.

Продолжаем отмечать случаи, когда население отмеченных населенных пунктов занимается поисками трупов павшего скота, мясо которых употребляет в пищу.

Анализируя данные выполнения посевной кампании указанных населенных пунктов, мы фиксируем значительный % невыполнения планов, а именно:

	Наименование населенного пункта	%% выполнения по колхозу	%% выполнения по единоличникам
1.	Манятин	57	9
2.	Б-Правутин	69	8,9
3.	Селичев	79	2,7
4.	М-Правутин	58	13
5.	Романины	98	20

6.	Нараевка	89	22
7.	Хоросток	91	35

Общий план по району на 30/V-33 выполнен: по колхозам обслуживаемым МТС – 102.3%; по колхозам не обслуживаемым МТС – 98.3%; по единоличному сектору – 50.9%.

Всего по крестьянскому сектору выполнено плана на 80.9% причем в эту цифру выполнения плана внесено 4710 га клевера посева 32 года.

Зам. Нач. Отряда О/Ч [підпис] /Дергачев/
Уполномоченный СПО [підпис] /Микеев/

ДАХМО, ф. П-364, оп.1, спр.363, арк.2-4. Оригінал. Машинопис.

230.

Доповідна записка секретарю ЦК КП(б)У М. Попову¹ щодо продовольчих труднощів у районі

2 червня 1933 р.

Совершенно секретно

Сейчас район переживает продовольственные трудности в особенности в единоличном секторе, из числа 92 населенных пунктов голодает 22-а села: а именно – Манятин, Бачмановка, М-Праутин, Селычев, Коломле, Поддубцы, Татаровка, Тростянец, Потереба, Хвощовская коммуна, с. Хвощовка, Горица, Романины, Нараевка, Крупец, Гута, Варваровка, Краностав, Яблоновка, Хоросток, где зарегистрировано около 500 опухших от недоедания. Также зарегистрировано 19 случаев смертности. Имелся один случай людоедства (Манятин).

Всего по грубым подсчетам голодающих сел 82, не включая сел Лесного участка района, где также имеют место случаи значительных продзатруднений.

Приведенные факты заболеваний относятся к средним числам мая м-ца.

В основном в связи с ростом продзатруднения, среди населения пограничных сел, вырос процент эмиграционно-настроенных, при чем не только отдельных лиц и семей, но и целых групп населения. Село Должки, Клепачи, Понора и др. Подавляющее большинство эмиграционно-настроенных свои настроения и действия поясняют так: «в течении месяца-полтора переживем в Польше, а затем хотя и перебросят нас обратно, то будет уже новый хлеб».

Наряду с этим отмечаем, что рост эмтенденций и прорывов за кордон идет за счет социально близких нам прослоек. За апрель-май прорвалось за-кордон 18 середняков-единоличников и 3 колхозника; эмиграционно-настроенных 45 семей, из них – середняков, хозяйства которых частично ликвидированы за невыполнение и упорство в вопросе посевкампании – 22, середняков-единоличников – 12 и 11 колхозников. В указанные цифры не включаются одиночки. Репрессивными мерами, принятыми в отношении эмнастроения, до известной степени предотвращены случаи систематических, массовых прорывов за кордон, но не ликвидировано данное явление в целом, в силу того, что эмнастроениями охватывается значительная часть населения, находя в этом исходную точку, хотя бы временного устранения пережи-

ваемых продзатруднений. Продолжаем отмечать случаи, когда население отмеченных населенных пунктов, занимается поисками трупов павшего скота, мясо которых употребляет в пищу.

Основная причина, что район, в особенности эти 22 села очутились в таком тяжелом продовольственном затруднении – это то, что единоличники в прошлом году много своей площади не досеяли и к тому же их постиг недород.

Низкая урожайность, все это привело сейчас район к тяжелым продовольственным затруднениям. Для того, чтобы эти села вывести из тяжелого продовольственного затруднения, а также поддержать остальные села, колхозы хлебом с тем, чтобы обеспечить уборку сена, прополку – необходимо иметь продовольственную помощь не менее 500 центнеров хлеба. Уже о казанная помощь Обл. Парткомом, какую мы получили в количестве 100 с лишним центнеров не обеспечивает тех потребностей, какие имеются в районе, связанные с очередными работами, прополка, уборка сена и начало уборки хлеба. Сейчас в большинстве колхозов общественное питание на исходе и есть много колхозов, где уже закрылось общественное питание.

СЕКРЕТАРЬ СЛАВУТСКОГО РАЙПАРКОМА [підпис] /Мотенко/

ДАХМО, ф. П-364, оп.1, спр.363, арк.5-9. Оригінал. Машинопис.

Примітки:

¹ **Попов Микола Миколайович** (1891-1938) – росіянин. Освіта: Харківський та Московський ун-ти (не закінчив). Член РСДРП (меньшовики) з 1906, РКП(б) з 1919. Секретар Харківської міськради РСДРП (1908-1909). З 1911 по 1917 на засланні в Іркутській губ. З 1917 член Харківської ради (1917-19), член ЦК РСДРП (меньшовики) (1917-19). З 1919 співробітник Наркомату закордонних справ РРФСР на Закавказзі. З 1920 в Україні: секретар Харківського губкому КП(б)У, редактор друк. органу ЦК КП(б)У – газети «Комуніст» (1920-21, 1925-26). Заст. зав. агітпропвідділом ЦК РКП(б) (1924, 1928-29). Ректор Інституту марксизму при ЦК КП(б)У (1924-26, 1933-37). З 1925 зав. агітпропвідділом ЦК КП(б)У. Член: ЦК КП(б)У (1925-30, 1933-37), Оргбюро ЦК КП(б)У (1925-29, 1933-37), ЦК КПЗУ (1926-27). З 1929 зав. агітпропвідділу Московського міському ВКП(б). Член редколегії газети «Правда» (1929-33). З 1933 в Україні: секретар ЦК КП(б)У (1933-37), член Політбюро ЦК КП(б)У (1936-37), 3-й секретар ЦК КП(б)У (1937). Арештований в 1937. Розстріляний в 1938.

231.

Інформаційне зведення Славутського райкому КП(б)У про труднощі з продовольством по району, смертність людей від голоду

12 червня 1933 р.

Совершенно секретно
до ЦК КП(б)У
Вінницького обкому КП(б)У

Продовольственные затруднения, особенно в единоличном секторе, по состоянию на 12-е июня с/г., по сравнению с состоянием на 2-е июня, о котором мы Вам сообщали, значительно увеличилось; из числа 92 населенных пунктов района – го-

лодает население в 40 селах, а именно: Манятин, Бачмановка, М-Правутин, Селычев, Коломле, Поддубцы, Татаровка, Тростянец, Потереба, Хвощовская коммуна, с.Хвощовка, Горица, Романины, Нараевка, Крупец, Гута, Барбаровка, Красностав, Яблонька, Хоросток, Б-Правутин, Хутор, Жуков, Бесидки, Волица, Довжки, Клепахи, Лисичье, Марачевка, Мирутин, Нагачевка, Нетишин, Пашуки, Б.Скнит, Стриганы, Репище, Кутки, Хоровица, Понора. Есть отдельные села, где голодает около 100 дворохозяйств на село: Манятин, Барбаровка, М-Правутин, Б-Правутин, Бачмановка и т.д. Общее количество опухших от недоедания установлено, по неполным данным по 40 населенным пунктам, до двух с половиной тысяч человек. Установлено количество смертных случаев, по неполным данным, от недоедания 180 человек.

Продпомощь, назначенная для нашего района на июнь месяц в количестве 3-х тысяч пудов, получена 13-го июня и распределена по селам. Несвоевременное получение продсуды не дало возможности смягчить продзатруднения в районе, в особенности в пораженных селах, в результате чего население питается травой, шавлем, отбросами с винокурного завода (брага). Есть отдельные случаи хищения зеленого хлеба, который употребляют на питание: Б. Правутин, М. Правутин, Манятин и др. Кроме того, есть случаи, что население употребляет для питания трупы павшего скота: Бачмановка, Хоровец, а с Аннопольской салотопки группой голодающих трупы забраны насильно и распределены между собой по частям.

Переживаемые продзатруднения в районе среди населения пограничных сел увеличили, по сравнению с состоянием на 2/VI, процент эмиграционно настроенных. За май и июнь месяцы ушло в Польшу, в районе Клепахи – Довжки, 7 семейств. Основная причина, что район очутился в таком тяжелом продовольственном затруднении, особенно в селах, – это то, как мы указывали в информсводке от второго июня на имя секретаря ЦК КП(б)У тов. Попова, что единоличники в прошлом году много своей площади не засеяли, к тому же, постиг недород – низкая урожайность, а также плохое планирование, все это привело сейчас район к тяжелым продовольственным затруднениям. Фондов для общественного питания в колхозах, за исключением нескольких колхозов, для проведения прополочной, сеноуборочной кампаний нет.

Под видом религиозных убеждений, кулацкие и антисоветские элементы пытались активировать свою деятельность путем целой системы провакаций, рассчитанных на организационное сплочение масс верующих, расширение материальной базы церкви, прямых контрреволюционных целей, построенных на массовом возбуждении религиозного фанатизма. 2/VI с/г. в с. Миньковцы, Славутского района, из районов Заславского, Шепетовского, с разных сел группами начали являться преимущественно женщины, якобы для освящения церкви и для поклонения святому Антонию, прибыло в с. Миньковцы за 11 число свыше 100 человек; путем массово-розяснительной работы о том, что никакого религиозного торжества в Миньковцах нет, 70 с лишним человек удалось возвратит обратно, остальные 30 человек решило остаться.

Одновременно с этим, в ночь на 12-е июня в помещении церкви были обнаружены после осмотра запертой церкви на замок ДИКАЛЮК Анна Степановна – жена ключника церкви, БОРЗУНОВА Анна Ивановна – бывшая монашка и СТОЛЯР Горпина Акимовна – середнячка-единоличница. Ключи от церкви хранились у ДЕКАЛЮК А. Других ходов и возможности проникнуть в церковь, кроме дверей, закрытых по заявлению ДЕКАЛЮКА им лично на замок, нет, следовательно в действиях Декалюка усматривается определенная цель, умысел; установлено также, что в цер-

кви готовилась пища. Для установления личности и социального положения прибывших из других районов, которые принимали активность в смысле привлечения окружающего населения – задержано 19 человек, из них 16 женщин, от 25 до 40 лет. Разъяснительная работа вокруг этой кулацкой агитации продолжается.

Выделенные нам на июнь 3000 пудов хлеба розпределены, в первую очередь, для пораженных недоеданием сел, это дает нам возможность смягчить продзатруднения, особенно в поражающих селах; однако эта помощь в 3000 пудов для нашего Славутского района не разрешает те затруднения, которые переживает и будет переживать до уборочной компании Славутский район.

СЕКРЕТАР СЛАВУТСКОГО РАЙПАРТКОМА [підпис] /Мотенко/

ДАХМО, ф. П-364, оп.1, спр.363, арк.15-16. Копія. Машинопис¹
ЦДАГО України, ф.1. оп.20, спр.6276, арк.52-53. Оригінал. Машинопис.

232.

Інформація начальника Славутської райміліції до секретаря Славутського райкому КП(б)У та начальника опервідділу Вінницької облміліції про надання допомоги у зв'язку з продовольчими затрудненнями

13 червня 1933 р.

Серія «К». Совершенно секретно. Лично.

По полученным у нас сведениям в селах: Корчик и Романины ввиду продовольственного затруднения имеется значительная часть селянства, которое голодует и находится в опухшем состоянии, а именно:

Село Корчик

- 1) ГАВРИЛЮК Петр Хомич – бедняк, на иждивении 3 души.
- 2) ГОРКАВЛЮК Иван – середняк-единоличник, на иждивении 5 душ.
- 3) ПАЕВСКИЙ Василий – вновь вступивший колхозник семья из 7 душ в опухшем состоянии.
- 4) КРУТОЙ Иван – член колхоза умер от голода, семья из 3-х душ накануне смерти.
- 5) ВАСИЛИК Семен – середняк-единоличник, семья из 7 душ, все опухшие.
- 6) ОКСЕНЧУК Тодох – середняк-единоличник умер. Семья из 5 душ накануне смерти.
- 7) НЕТИТЧУК Татьяна – беднячка, вдова, единоличница семья из 5 душ, в опухшем состоянии.
- 8) АНДРОЦУК Охрем – середняк-единоличник, 6 душ семьи в опухшем состоянии.
- 9) ФЕДОРЧУК Афанасий – середняк-единоличник, семья из 4 душ, в опухшем состоянии.
- 10) КОНДРАТЮК Ефим – середняк-единоличник, семья из 10 душ все в опухшем состоянии, накануне смерти.
- 11) ШАХРАЙ Йосиф – середняк – семья из 3 душ, в опухшем состоянии.
- 12) ПАСЕЧНИК Александр – семья из 3-х душ, все в опухшем состоянии.
- 13) ВЕРШЕЛА Терентий – середняк-единоличник семья из 7 душ, все в опухшем

состоянии.

14) ТУРИНСКИЙ Самуил – бедняк умер с голода, семья из 5 душ, все в опухшем состоянии и на кануне смерти

15) ДАНИЛЮК Лукаш – середняк-единоличник, семья из 3 душ, все в опухшем состоянии

16) ПИЛЮТА Семен – бедняк, 4 души, полное отсутствие каких либо продуктов питания.

Село Романины

1) САБОТОВИЧ Прокофий – вновь вступивший член колхоза, семья из 6 душ, все в опухшем состоянии.

2) ЗВЕДЕНЮК Василий – вновь вступивший член колхоза, семья из 4-х душ лежит в опухшем состоянии.

3) НЕВЕРКОВСКИЙ Эмильян – вновь вступивший член колхоза, семья из 2-х душ лежит в опухшем состоянии.

4) МАКАРЧУК Эмильян – вновь вступивший член колхоза, семья из 5 душ вся лежит в опухшем состоянии.

5) СЕРГЕЙЧУК Федор – член колхоза, семья из 5 душ вся лежит в опухшем состоянии.

6) АТАМАН Никалай – бедняк-единоличник, семья из 5 душ лежит в опухшем состоянии.

7) НИТИТЧУК Герасим – вновь вступивший член колхоза, семья из 2-х душ лежит в опухшем состоянии.

8) НЕВЕРКОВСКИЙ Никалай – член колхоза, 4 души, лежат в опухшем состоянии.

9) ЦИХАНОВСКИЙ Антон – вновь вступивший член колхоза, 5 душ лежит в опухшем состоянии.

10) ЖЕМБРОВСКИЙ Марцин – вновь вступивший член колхоза, 4 души лежит в опухшем состоянии.

11) ДЕМЧУК Агафия – член колхоза, семья из 6 душ лежит в опухшем состоянии.

12) КОТЛЯР Зусь – вновь вступивший член колхоза, семья из 6 душ в опухшем состоянии.

По существу выше изложенного просим Вашего распоряжения через соответствующие организации на предмет оказания помощи указанным выше селянам.

НАЧАЛЬНИК РК МИЛИЦИИ [нідпис] /ВОВЧЕНКО/
УПОЛНОМОЧЕННЫЙ О/Ч [нідпис] /ВЕРЕЩАК/

ДАХМО, ф. П-364, оп.1, спр.363, арк.13-14. Копія. Машинопис.

233.

Заява жительки с.Цвітоха Станіслави Крутої до Славутської райКК про незаконну конфіскацію худоби

15 червня 1933 р.

Прошу я Славутської Районої контрольної комісії обратіть вніманіє на мою заяву. Я є дружиною Крутого Петра, лісника, котрий служить 32 года, жалование получаєт малое, 60 рублей у месяц, імеєт ізживенців 6 душ. Но я імею по перша мужа кото-

рий вбитий но войне. Чотири души дітей і розбітий дом, и сарай, і земли 2.47 гектара. Но скота ніякого вміня небыло, так я собі викорміла змаленьких тільонок вола.

33 года маю месяце пошла вполе сеять і пріехала домой и ввечер пріходят по посевкампаній Луцюк із брегади Колгоспа і забирают воли і зервалі мене із посевкампанії так я хожу ежедневно і прошу дайте мне чим посеять так міня гонят і говорят что воли не твої. То я подала заяву до вас то ви мне разрешілі воли забрать. Так я воли забрала і посеяла свою землю котору я мала, а котру забрал колгосп так міня не замен нідалі так я ходіла і говорила в сельраду дайте мне на замен так председатель сказал етот кусочок можеш сеять. Но когда Луцюк забрал вола а етот кусок сам засеял так я йду обратно прошу дайте мне где-нибудь посеять тогда бил Луцюк і председатель і сказал что нінада вже сеят ми тібя разсеям.

А січас оні мне шють недосев за которій я за собой нічувствію і наложіл на меня 500 рублей штрафу но я іго уплатіла, а січас оні пристають забирают мою землю в колгосп и разрушают мою разбіту хату і сарай. Іщо міня шють висилку і суд за воли что я продала волі проданих в Чомодих іщо 20 Квитня но внас бил договор то как я посею землю (так здам 20 Травня так я что імела засеяла і здала).

Но мне очен больно что в нас есть много людей что імеют по 10 десятин землі і нісеют і спродают свої лошаді і штраф ніплотят і им зато нічего нет. А доміня бедной прістають самі незнаю чево нідають мне обработивать вполе вгороде і говорат хоч обработивай хоч нет всьоравно пойдьот в колгосп.

Так я прошу вас обратіте вніманіє дайте какое распоряденіє чтоб я могла пріступіть до обработкі землі.

Просітільница Крута Станіслава

ДАХМО, ф.Р-1061, оп.1, спр.98, арк.436. Копія. Машинопис.

234.

Заява контролера Полянської ошадкаси №35 Гуменюка Г. А. про звільнення з роботи через голод

18 червня 1933 р.

Прошу в третій раз щоб звільнили мене з роботи поскільки я не получаю пайка ніякого працюю рік. Я член колгоспу де мене правліня к-пу знімає из цієї роботи в колгоспе пид час уборошной компанії, на моє место є домібілізований красноармієц, кандидат партії, який може працювати в ошадкаси, яго видвигало бюро ко[олгос] пу на зав Райошадкасой. Банчик нехочє мене видпустити де говорит що я тебе посажу коли нехочєш працювати, а коли я просив щоб мені видавали муку то Банчик сказав що я с тобой про паек на хочу говорити працюю голодний, а ні, то посажу, но я заявляю, що після цього до роботи невихожу. Він немає права заставити голодного працювати, бо хто робить той повинен їсти. Я просив що б мені дали отпуск, бо вторік невикористав и цього року ні, но тоже недає. По цьому прошу щоб до мене не мали дила коли я попередив. Голодному працювать немона.

18/VI 1933 р. [нідпис]

ДАХМО, ф.Р-1061, оп.1, спр.98, арк.429. Копія. Машинопис.

235.**Витяг зі спецповідомлення СПВ ОДПУ щодо продовольчих утруднень в ряді районів України***23 червня 1933 р.*

По сообщению ГПУ УССР, в ряде районов областей Украины продолжают отмечаться продовольственные затруднения [...].

Контингент голодающих, в основном, колхозники, главным образом, многосемейные хозяйства и выработавшие небольшое количество трудодней, и единоличники-многосемейные и не занимавшиеся в последнее время сельским хозяйством. В целом ряде районов фиксируются невыходы на работу отдельных групп колхозников, истощенных от недоедания. В отдельных колхозах отмечены волынки, сопровождаемые групповыми требованиями колхозников об оказании помощи, выдачи хлеба и организации общественного питания.

В районах, пораженных острыми продзатруднениями, распространены случаи людоедства, трупоедства, употребления в пищу падали и разных суррогатов. Если в феврале, марте и первой половине апреля по Украине было зарегистрировано 206 случаев людоедства в 166 населенных пунктах 76 районов, то с 15 апреля по 1 июня, по неполным данным, зарегистрировано 315 случаев людоедства по 201 населенному пункту 66 районов. Случаев трупоедства на 15 апреля было отмечено 113, на 1 июня – 368. Убийствам с целью людоедства подвергаются, главным образом, дети [...].

В пограничной полосе продзатруднения отмечаются по многим населенным пунктам. По неполным данным, в Ярунском, Славутском, Волочискском, Каменец-Подольском, Немировском, Ново-Ушицком, Дубоссарском, Каменском, Слободзейском и Ново-Одесском районах продзатруднениями охвачен 71 населенный пункт, где количество голодающих достигает 15 тыс. человек. На почве голода в селах, непосредственно прилегающих к границе и демаркации, зафиксированы случаи опухания от голода и смерти, причем в отдельных местах они приняли распространенный характер. По некоторым населенным пунктам пограничных районов отмечены случаи людоедства, питания падалью и разными суррогатами. Получили распространение нищенство и воровство. В ряде пограничных сел заметно усилились эмиграционные тенденции среди отдельных групп колхозников и единоличников. В мае на участке 20-го погранотряда было зарегистрировано 13 прорывов с 27 прорвавшимися; на участке 23-го погранотряда – 4 с 20 прорвавшимися¹.

Пом. нач. СПО ОГПУ /Люшков/

*ЦА ФСБ РФ, ф.2, оп.11, спр.56, арк.198-202. Оригінал. Машинопис.***Примітка:**

¹ 23-й Червонозоряний прикордонний загін Молдавської прикордонної округи розташовувався в м. Ліпкани.

236.**Заява жителя с. Баранне Шишука М. Ф. до голови Вінницької обласної прокуратури з приводу обкладання податком та конфіскації майна***30 червня 1933 р.*

Сприводу того що я обіжаюсь насвою сельраду що вона неправильно постановила общыта міне допоследнего в 1931 році не покласу а заличный щота забралы с хаты 2 кровати. Розібрали 2 сарая. Я здав 1 корову и 100 пуд картошкы и за 20 пуд хлиба захотівши и за это все грошы остались пръзіселі рад я уплатыв налоги 86 уплачено само обкладаня 86 р було штрафу 60 руб на це у мене маюця квитанцій шо все уплачено було не уплачалась одно равзови збор и наттактора но и небуло повидомленя сказано шо за это обіишло за заготівлю спокоино проишов 1932 годъ 1933 роци в апреля без усякого повидомления прышло 4 чоловика и роскыдають мою хату колы я спросыв защо то говорятъ за 1931 год це шо выше прописано шо забрано то ныма неде опісано давъ я заяву домесного прокурора то запрытив хату розбіраць я живу у хати но она без крышы но селі рада категорічно заявила шо схаты вібіраіся но я некуда біднякъ.

Батько міи служивъ у помещыка я лично тоже служив я пас свиней своему общіства 5 лет в 1910 році купил 1/2 десятины земли на 1/2 жив до 1918 года после получив ше 3 десятины посмерті батька а 1922 роци получив снетру 1-десятины осадьбы и прожив даного я щого время на 4.65 д.с. и сами всевремя нахожусы настроят ж.д. П.Г.Г. у Казатіне.

Я прошу обласного начальства обратить вниманія не оставитъ моеи прозьбы и мого труда шобя мог хотя остатся у хати ипосіть города согласно повидомленія 55 соток Такак я чоловик біднякъ отроди и досего часу шо скажуті полностью зборы даже не в идному сели но и в окрестности несколько сіль могут сказаті шо всю жізню я по багатшых ходывъ молотыть и служить малым и старым и працію на строительстве муляром маю 6 детей выганяють схаты заличные ацытовъ нечуствою некакои правда шо стимы людямы которы сеи часъ у нас находятся в управе малысь діла шо до ходыло досуду и то пиро воны меня хотяты изжитъ як ворога но это вполне на правільно прошу обратіть вніманіе на мою прозбу.

Просителі Шишук

*ДАХмО, ф.Р-1061, оп.1, спр.98, арк.47-472. Копія. Машинопис.***237.****Витяг з протоколу №42 засідання Колегії Вінницької обласної контрольної комісії КП(б)У в справі Славутської парторганізації***5 липня 1933 р.*

СЛУХАЛИ: Справа Славутської організації.

ДЗЯБЧЕНКО Олександр Олександрів, народження 1902 р., член партії з 1925 р. п/к № 663217, робітник, українець, освіта нижча, в Черв[оній] Арм[ії] не служив,

парткар – мав догану від РПК в 1933 р. за складання знижених планів весняного сіву. Працює Зав[ідуючим] РЗВ, зараз працює інструктором обозів ЛТМ.

12/III-33 р. пленум РПК та РайКК за бездіяльність в керівництві РЗВ, куркульський саботаж у весняній сівбі, зменшення плану на 2417 га та розбазарювання по колгоспах 80 ц[ентнерів] посівматеріалу виключено з лав партії.

(Доп[овідав] т. Бухало, Дзябченко присутній)

УХВАЛИЛИ: Ураховуючи, що т. Дзябченко визнав свої помилки, що штампував відомість спеціалістів і ураховуючи, що він сигналізував про куркульське кубло в районі – рішення РПК і РайКК від 12/III-33 р. про виключення з лав партії ВІДМІНИТИ, т. Дзябченко оголосити сувору догану.

ЗАСТ. СЕКРЕТАРЯ ПАРТКОЛЕГІЇ ВІН. ОБЛ. КК КП(б)У
[підпис] /ЖУНДОВСЬКА/
ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.363, арк. 30. Оригінал. Машинопис

238.

Повідомлення секретаря Славутського райкому КП(б)У до Вінницького обкому КП(б)У про політичний стан в районі

6 липня 1933 р.

Сов. Секретно

Славутський район за последнее время переживает продовольственное затруднение, всего населенных пунктов пораженных продзатруднениями до 50 из общего количества 92-х, однако нужно отметить, что та помощь которая была оказана Обкомом КП(б)У н[ашему] району в Июне месяце прод[овольственной] ссудой в размере 5650 пудов и назначенных на Июль месяц 5500 пуд смягчило остроту трудностей которые переживал Славутский район.

Кулацкие контрреволюционные элементы которые пытались использовать для контрреволюционных целей прод[овольственные] затруднения которые переживал район после оказания помощи колхозникам и единоличникам прод[овольственной] ссудой и проведения массовой политической работы, получали решительный отпор.

Оказанная прод[овольственная] ссуда району, хорошие виды на урожай, массовая политическая работа проведенная колхозниками и единоличниками дали возможность, что политико-моральное состояние колхозников и единоличников значительно улучшилось и эм[игрантское] настроение значительно уменьшилось.

Нужно отметить, что за последнее время мы имеем ухудшение связанные с прод[овольственными] затруднениями которые переживает деклассированная беднота местечек Красностав, Берездов, Аннополь, Славута. Для оказания помощи детям деклассированной бедноты организовано Славутским КДБ питательный пункт на 180 детей. Взрослое население вовлекается в трудовые процессы артели, колхозы, на производства.

За последнее время имеем случаи, что семьи рабочих в особенности много-семейные на Фаянс. Заводе опухают, по одному только Фаянс. заводу 15 семей рабочих опухших, нормы хлеба для снабжения рабочих и для иждивенцев малые 600 грам. для рабочего и 200 для иждивенцев этим рабочим семьям была оказана по-

мощь через органы Соцстраха посылка в Дома Отдыха санатории и т.д. однако это не разрешает вопроса трудностей которые переживают рабочие в связи с плохим снабжением.

Для укрепления колхозных ячеек и проведения партийно-массовой работы в колхозах-селах с Райцентра послано на работу в села согласно постановления ЦК КП(б)У «О работе колхозной ячейки» 44 члена партии организовано 10 (новых ячеек). В связи с подготовкой парторганизации к чистке и посылка людей на укрепление колхозных ячеек дала возможность улучшить партийно-массовую работу в колхозах – селах увязывая с выполнением хозяйственно-политическими кампаниями решительной борьбы с кулачеством, очистки колхозов от кулацкого и антисоветского элемента и мобилизации масс на подготовку к уборочной и хлебозаготовительной кампании.

Состояние руководящих кадров района совершенно не удовлетворительно, Райисполком не укомплектован, всего есть только 2 работника – председ[атель] райплана, зав. райфо, культурно-политический уровень работников очень низкий в особенности работников Зем. Отдела, тов. Цыбульский зав. РайЗемОтделом, член партии с 1918 года по чистке партии переведен в кандидаты не мог ответить на самые элементарные вопросы которые ему были заданы комиссией по чистке.

По чистке партии исключен из партии тов. ЧУХРАЙ – пред[седатель] райисполкома ВОЗНЮК из зав. Наробраза как кулак из партии исключен, МАЙ редактор полгазеты за скрытие своего соц. происхождения из партии исключен, зам. Райзема СОЛОМОНЮК из партии исключен, агитмас РПК МЕЛЬНИК из партии исключен и т.д.

Все это требует немедленной помощи району крепким культурно-политически развитыми имеющими опыт практической работы работниками для укрепления партийного и соваппарата в районе, в первую очередь Райзем отдела Райисполкома Инспектуру Наробразования.

Очень большую помощь району оказал Политотдел МТС который укомплектован крепкими полит[ически] развитыми имеющими практический опыт работы большевиками, колхозы МТС планы сева перевыполнили (выполнен план на 105%) партийно-массовая работа в районе деятельности МТС на значительно высшем уровне чем вне района деятельности МТС, значительно лучше поставлена работа с колхозниками и единоличниками в районе деятельности МТС.

СЕКРЕТАРЬ РПК [підпис] /МОТЕНКО/
ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.361, арк. 10-11. Оригінал. Машинопис

239.

Повідомлення Славутського відділку райміліції секретарю Славутського райкому КП(б)У про загрозу зриву збиральної кампанії

17 липня 1933 р.

СОВ-СЕКРЕТНО
ЛИЧНО

По имеющимся у нас сведениям подготовка к уборочной кампании по едино-

личному сектору находится в угрожающем состоянии, как отсутствие тягловой силы, а также рабочей людской силы, которая находится в истощённом состоянии.

Сообщаем выше изложенное для принятия мер с В[ашей]/стороны.

ПОМ НАЧ РК МИЛИЦИИ [нідпис] /ШИНКАРЕНКО/
ЗА УПОЛНОМОЧЕННОГО О/Ч [нідпис] /КИСЕЛЬЧУК/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.330, арк. 54. Оригінал. Машинопис

240.

Витяг з повідомлення СОЧ 20 СПЗ ДПУ секретарю Славутського райкому КП(б)У про стан колгоспів Славутської ділянки

17 липня 1933 р.

Совершенно Секретно

[...]

По состоянию на 28 июня 1933 г.

[...]

Администрирование:

В Селичевский колхоз в Славутский р-он были приняты бедняки – КОЛОМЕЙЧУК Тимофей, ЯГОДА Фома, ЯГОДА Филимон, ВОРОБЕЙ Иван, ПРОКОПЧЕНКО Никита, ПРОКОПЧЕНКО Настя, однако на почве личных интересов по «категорическому» настоянию секретаря Райкома ЛКСМ – СЛОБОДЕНЮКА, данные лица все были исключены из колхоза.

(Материал передан в КК РКИ и проинформирован Секретарь РПК)

Аналогичный факт грубого администрирования имел место и в колхозе с. Пашуки, Славутского р-на.

Пред. колхоза ЛИПСКИЙ без всяких причин исключил из колхоза бедняков – НЕТИКШУ Петра и ФЕДОРЧУКА Григория.

Несмотря на решение сельсовета о принятии последних в колхоз – ЛИПСКИЙ категорически отказался. После расследования данного факта установлено, что исключение данных бедняков из колхоза являлось на личных интересах пред. колхоза ЛИПСКОГО.

(Материалы переданы в КК РКИ и проинформирован секретарь РПК'а).

[...]

Засоренность:

В Берездовском совхозе, Славутского р-на, засоренность антисовчуждым элементом приняло большие размеры. Так, например, кулак ДЕДАЕВИЧ, бежавший с высылки, работает бригадиром. Кулак с. Дьякова – ГЕРУС Александр, работает табельщиком и ряд других кулаков устроились на подобных работах, кроме этого имеется большое количество лиц прибывших с различных мест Украины не имеющие совершенно никаких документов.

(Материал передан в милицию)

Факты засоренности отмечены в колхозе с. Соловье, Славутского р-на. Так, например: пред. колхоза ГОНЧАРУК Степан, контрабандист, в прошлом активно переправлял в Польшу краденных лошадей, МУКОСЕЙ Василий завхоз колхоза, в прошлом крупный контрабандист, ЧЕРНЯВКО Мария – кулачка, член правления колхоза, БРЯНСКИЙ Борис, брат которого выслан как кулак. Все эти лица между собой тесно связаны систематически проводят пьянки на квартире кулачки ЧЕРНЯВКО, одновременно производя хищения колхозного зерна.

(Материал передан в КК РКИ и милицию).

Аналогичные факты засоренности вскрыты и по ряду колхозов Славутского и Ярунского р-нов, как то с. Хвощевка, Комаровка, Корищице.

Антисоветская агитация:

Единоличник-середняк РОШКО Захар – с. Средняя Деражня, Славутского р-на, в прошлом активный контрабандист, участник вольтынок 1930 г., пользуясь моментом продзатруднений в селе, среди крестьян ведёт антиколхозную агитацию, заявляя: «Чудак тот, кто вступает сейчас в колхоз. Помрешь от голода, сейчас все колхозники голодные и скоро откажутся работать. Они скоро буду друг друга есть и к тому же в этом году колхозы будут распускать, т.к. они себя не оправдали».

(Взят на первичный учёт).

17 июня с.г. ПОЛИЩУК Тимофей, житель с. Яблоньки, Славутского р-на, исключен из колхоза за антисоветскую агитацию и вредительство, среди группы колхозников говорил: «Что Вы работаете, одинаково хлеба не получите, до урожая в Славутском р-не вымрет на 50% населения, уже сейчас 20% погибло. Разве сейчас работать в колхозе, теперь советский человек не проиживёт, бери, грабь, что только возможно, иначе пропадешь».

(Материал приобщён к обработке).

КОЧУБЕЙ Николай – Пилиповский колхоз, Славутского р-на – антисоветскую агитацию проводимую среди крестьян увязывает с предстоящей кампанией с хлебосдачей Государству: «В этом году хотя и будет хороший урожай всё равно хлеба не придётся кушать, Государство всё заберёт, хлеб пойдёт туда, где сидят наши головки, а мы как голодали, так и будем голодать».

(Материал приобщён к обработке).

Член колхоза с. Комаровки – МАРТЫНЮК Корней, крестьянин, середняк, среди колхозников говорит: «Посеять то мы посеяли, а вот кто будет наш хлеб кушать – вот это вопрос. В крайнем случае нам его не видать. Нас как давили голодом, так и будут давить. Правительство уже не знает, что над нами сделать, уже последнюю шкуру с нас содрало».

(Взят на первичный учёт)

ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ СПО [нідпис] /ЛАПОШИН/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.364, арк.221-223, 225-226. Оригінал. Машинопис.

241.**Повідомлення СОЧ 20 СПЗ ДПУ секретарю Славутського райкому КП(б)У про телеграму Вінницького обкому КП(б)У щодо забезпечення продпайками співробітників міліції**

18 липня 1933 р.

Серия «К»

Доношу 18 часов 18/VII – 33 р. из Винницкого обкома партии за подписью т. БЕГАЙЛО получена телеграмма № 423 в которой сообщается, что поступающие в Обком материалы свидетельствуют о том, что РПК не реализуют полностью продовольственных нарядов на месте.

Не получают пайка милицейские работники – голодают, допускают незаконные действия, дезертируют.

Категорически предлагается проверить снабжение органов милиции, заслушать доклады на бюро НАЧАЛЬНИКА раймилиции.

Обеспечить полностью реализацию наряда.

Телеграмма адресована секретарю РПК, Начальнику ГПУ и Начальнику Милиции.

АДЬЮТАНТ ОТРЯДА 20 [підпис] /СЕМЕНЕНКО/
ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.364, арк.227-228. Оригінал. Машинопис.

242.**Повідомлення СОЧ 20 СПЗ ДПУ секретарю Славутського райкому КП(б)У про порушення розподілу продовольчої допомоги в с. Янушівка**

20 липня 1933 р.

Секретно

Несмотря на категорическое предупреждение о правильном распределении соцпомощи семьям нуждающимся в таковом, нами отмечены безобразные факты распределения соцпомощи по колхозу с. Янушовки.

25/VI с/г. Янушевским колхозом было получено 8 центнеров продпомощи для крайне нуждающихся бедняков-колхозников и семей красноармейцев. Однако данная продпомощь была роздана кулацкой части села, хозяйства которых распроданы и лицам, совершенно не нуждающимся в продпомощи, а именно: АРТЕМОВ Михаил – получил на одного члена семьи 4 кило, и 27/VI с/г. 8 килограмм, в то время как ударнику с 10 членами семьи ЧАБАНУ Василию, выдали всего 10 килограмм продпомощи, вследствие чего было вызвано большое недовольство колхозной массы на подобного рода распределения продпомощи.

Сообщая об изложенном факте, просим принять соответствующие меры для приведения виновных к ответственности.

ЗАМНАЧПОГРАНОТРЯДА 20 [підпис] /ДЕРГАЧЕВ/
ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННИЙ СПО [підпис] /ЛАПОШИН/
ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.365, арк.1. Оригінал. Машинопис.

243.**Повідомлення СОЧ 20 СПЗ ДПУ секретарю Славутського райкому КП(б)У про порушення розподілу продовольчої допомоги в с. Цвітоха**

20 липня 1933 р.

Секретно

27/VI – с/г. с[ельсоветом] села Цветоха, была получена мука на предмет раздачи нуждающимся семьям. Для распределения таковой была создана комиссия из предс[едателя] с[ельсовета] ПОЛИЩУКА, предколхоза ТКАЧУКА Митрофана (о последнем Вас информировали, как о разложившемся) и РЯБИЦКОЙ Ксении.

При распределении продпомощи данная комиссия не исходила из расчёта выдачи помощи крайне нуждающимся семьям, вследствие чего продпомощь в первую очередь кулакам – МАРУШКЕВИЧУ Дмитрию, который систематически проводит а[нти]с[оветскую] агитацию среди крестьян за развал колхоза и невыход на работу, однако, несмотря на это, МАРУШКЕВИЧ получил 6 килограмм продпомощи, в то время, когда беднячке ВЛАСЮК Екатерине, опухшей с голоду, в соцпомощи было отказано.

Сообщая об изложенном факте, просим принять необходимые меры, на привлечение виновных к ответственности.

ЗАМНАЧПОГРАНОТРЯДА 20 [підпис] /ДЕРГАЧЕВ/
ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННИЙ СПО [підпис] /ЛАПОШИН/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.365, арк.2. Оригінал. Машинопис.

244.**Повідомлення СОЧ 20 СПЗ ДПУ секретарю Славутського райкому КП(б)У про порушення розподілу продовольчої допомоги в с. Ганнопіль**

20 липня 1933 р.

Секретно

За последнее время нами выявлена целая серия фактов, преступного распределения продпомощи, выделенной для остро нуждающихся семей. Однако, созданными комиссиями для распределения продпомощи, нами по прежнему вскрываются преступные факты, заключающиеся в выдаче продпомощи антисоветски-чуждому элементу, лицам остро не нуждающимся в таковой и т.п. Так например: полученная продпомощь для колхозников еврейского колхоза с. Анополь, созданной комиссией распределялась между спекулянтами, пролезшими в колхоз, лицами антисоветски настроенных, вредителями и т.п.

Одним из ярких примеров неправильного распределения продпомощи, может служить следующий факт:

ФЕРДМАН Айзик Гершкович – получил 8 килограмм, Эльберт Эндя – 8 килограмм, ВЕЛИТИК Хава – 6 килограмм, ГРОБДРУК Давид – 6 килограмм, ФУРМАН

Эля – 10 килограмм, – все перечисленные лица в прошлом занимались активной спекуляцией, перепродажей продуктов и т.п.

Сообщая об изложенных фактах, просим принять немедленные меры на предмет привлечения виновных к ответственности.

ЗАМНАЧПОГРАНОТРЯДА 20 [нідпис] /ДЕРГАЧЕВ/
ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ СПО [нідпис] /ЛАПОШИН/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.365, арк.3. Оригінал. Машинопис.

245.

Повідомлення СОЧ 20 СПЗ ДПУ голові Славутської КК РСІ про порушення у колгоспі с. Хвоцівка

20 липня 1933 р.

Серия «К»

Среди колхозников с. Хвошовки, Славутского р-на, на почве недоброкачественной выдачи пищи, изготавливаемой в столовой колхоза, имеется целый ряд нездоровых настроений, впоследствии могущие вылиться в нежелательные последствия.

Поваром столовой колхоза является КОЧ Иосиф, в период гражданской войны бывший повар в одном из петлюровских отрядов, с момента восстановления госграницы, систематически занимался к[онтра]/б[андной] деятельностью вместе со всей женой.

Неоднократно имелись факты, когда КОЧ опаздывает с приготовлением пищи, чем вызывает недовольство среди колхозников. 11/ VII – с/г. КОЧ Иосиф и Магазионер БУЛАН Савва, в прошлом инвалид, сорвали работу в колхозе. Несмотря на то, что все колхозники вышли в этот день на работу, КОЧ и БУЛАН не приготовили завтрака, в следствии чего колхозники отказались идти на работу сгрести клевер. На возмущение колхозников БУЛАН заявил, что «не подохнете, можете поработать итак без завтрака, я забыл выдать продукты». Работа в этот день была сорвана. В этот же день во время обеда колхозницей ЦЫМБАЛЮК Ульяной было обнаружено в борще две мыши, которые положив на стол, начала кричать, что Советская власть кормит не мясом, а мышами.

10 Июля – заболел колхозник НЕСТЕРУК Георгий, каковой упал в столовой и не мог подняться. В это время явился пред[седатель] колхоза РОМАНЕЦ, начал на него кричать, что он симмулирует и т.п. Когда НЕСТЕРУКУ была оказана медпомощь и выяснилось, что тот серьёзно заболел, РОМАНЕЦ в присутствии колхозников выразился «вы скоро все подохнете, от такого питания, будете знать, что называется Советской властью».

РОМАНЕЦ – член партии, с колхозниками чрезвычайно груб, о проделках КОЧА и БУЛАНА – хорошо осведомлён, но не принимает никаких совершенно мер. Кроме того КОЧ всегда приготовливает отдельно хороший обед РОМАНЦУ.

9/VII – с/г. РОМАНЕЦ получил от зав. Центроспирта местечка Берездова две бутылки водки, за что последнего РОМАНЕЦ распорядился отвезти на колхозных лошадях в Берездов; одну бутылку водки РОМАНЕЦ дал ПОЛИЩУКУ Онуфрию, как отвозившего зав. Центроспиртом, а оставшуюся бутылку, РОМАНЕЦ распил в

пекарне колхоза с бригадиром ЯСИНСКИМ.

Обо всех этих безобразиях, подробно знают колхозники ЦЫМБАЛЮК Мойсей, ГАВРИЛЮК Андрей, ДАНИЛЮК Демьян и др.

Сообщая об изложенных фактах, просим принять соответствующие меры; о результатах сообщите нам.

ЗАМНАЧПОГРАНОТРЯДА 20 [нідпис] /ДЕРГАЧЕВ/
ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ СПО [нідпис] /ЛАПОШИН/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.365, арк.4. Оригінал. Машинопис.

246.

Повідомлення СОЧ 20 СПЗ ДПУ секретарю Славутського райкому КП(б)У про охорону врожаю

20 липня 1933 р.

Совершенно Секретно

Погранотряд ГПУ сообщает, что в некоторых селах зафиксированы случаи начала сбора урожая – незрелого хлеба, в частности несколько таких случаев имели место по селу Красноселка.

В последние дни усиливаются случаи срезки колосьев. Это явление имело место в том же селе Красноселка, Хоровце, Красноставе, Яблоновке, Корчик, Янушевке и др.

ЗАМНАЧПОГРАНОТРЯДА 20 [нідпис] /ДЕРГАЧЕВ/
ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ СПО [нідпис] /ЛАПОШИН/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.365, арк.5. Оригінал. Машинопис.

247.

Повідомлення Славутського райвідділку міліції про продовольчі затруднення по с. Цвітоха

24 липня 1933 р.

СОВ. СЕКРЕТНО

Лично.

СЕКРЕТАРЮ СЛАВУТСЬКОГО РПК

Положение с продовольственным вопросом по селу Цветоха как в соц-секторе, так и в индивидуальном на сегодняшний день в тяжёлом состоянии, о чём ниже сего приводим анализ о состоянии опухших семейств.

№	Фамилия, имя и отч.	членов семьи	Соц-положение
1	ШИМАНСКИЙ Адольф Карл.	6	бедняк
2	ПОТАПЧУК Иван Акимович	6	средняк
3	ГЕЛЬТ Илья	3	бедняк
4	ТКАЧУК Екатерина	2	среднячка

5	ТКАЧУК Параскевия	2	беднячка
6	ОСТАПЧУК Параскевия	4	колхозница
7	ТКАЧУК Маринка	2	беднячка
8	ТКАЧУК Палажка	4	беднячка
9	ВЕРЕМЕЙ Александр	2	бедняк
10	ЛЕВЧУК Зотий	5	бедняк
11	ЯРОЩУК Василий	2	колхозник
12	ЯРОЩУК Степан	3	бедняк
13	ВЛАСЮК Иван Ильич	8	бедняк
14	ДЕМЧУК Филипп	8	бедняк
15	ТКАЧУК Пётр Петрович	6	бедняк
16	ОСТРОВСКИЙ Иосиф	4	средняк
17	ДЕМЧУК Евг. Арх.	4	бедняк
18	СМИЧОК Петро	5	бедняк
19	ДЕМЧУК Аркадий Лук.	7	колхозник
20	БОНДАРУК Иван Яковлевич	4	средняк
21	ПУЦ Михаил	5	бедняк
22	ДЕМЧУК Василий Иванович	3	средняк
23	ДЕМЧУК Иван Лукич	3	средняк
24	МАРУШКЕВИЧ Василий	3	бедняк
25	РЫБИЦКИЙ Зотий Павл.	2	бедняк
26	МАРУШКЕВИЧ Юрий Иванович	3	бедняк
27	МАРУШКЕВИЧ Григорий П.	4	бедняк
28	МАРУШКЕВИЧ Ирина Васильевна	4	беднячка
29	МАРУШКЕВИЧ Иван Игнатьевич	3	средняк
30	РОИК Семен Дмитриевич	3	бедняк
31	БОНДАРУК Феодосий	3	беднячка
32	МАРУШКЕВИЧ Юрий Дмитр.	4	колхозник
33	МАРУШКЕВИЧ Дмитрий П.	2	средняк
34	КУЛЕША Домка	4	беднячка
35	НИКИТЮК Павлович	5	средняк
36	ТЕРЛЕЦКАЯ Пелагея	1	беднячка
37	ВЛАСЮК Иван Клим.	5	средняк
38	ВЛАСЮК Михаил Васил.	4	бедняк
39	ТАРАСЮК Домка	2	беднячка
40	МАЗЯР Татьяна	3	среднячка
41	ПОТАПЧУК Роман Иосиф.	6	средняк
42	СЕРЕДИЮК Василий	5	средняк
43	ТКАЧУК Роман Мих.	1	бедняк
44	СИДОРУК Василиса	2	беднячка
45	КАБАРЧУК Анна	4	беднячка
46	БОНДАРУК Ефим	4	бедняк
47	ВЛАСЮК Анна	4	беднячка

48	МАРУШКЕВИЧ Андрей Юрьевич	3	бедняк
49	ФАРБЕЙ Елена	3	беднячка
50	РЕБИЦКИЙ Михаил	3	средняк

Приводя указанный анализ со своей стороны ставим в известность о необходимости оказания соц-помощи хлебом через соответствующий орган [*по Вашему усмотрению*].

НАЧАЛЬНИК РК МИЛИЦИИ [підпис] /ВОВЧЕНКО/
 УПОЛНОМОЧЕННЫЙ О/Ч [підпис] /ВЕРЕЦАК/
 ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.330, арк.55-55 зв. Оригінал. Машинопис.

248.

Повідомлення Славутської райміліції про порушення закону хлібоздачі керівниками господарств

4 серпня 1933 р.

В[ЕСЬМА] СРОЧНО

30-го июля с/г. Дятиловский колхоз произвел первый обмолот 3 копы ржи от которой намолочено 3 центн. 26 кг.

Предколхоза СУДАК без всякого на то постановления правления, зерно от первого обмолота роздал колхозникам, чем подорвал трудовую дисциплину и выход на работу колхозников для своевременной уборки урожая.

3-го августа с/г СУДАК дал распоряжение колхозникам снять с 50 коп верхние снопы, перемолотить и зерно сдать на пункт ЗАГОТЗЕРНО и в результате сдано лишь 4 центн. и 67 кг и того же дня СУДАК отправил в Берездовскую мельницу 5 центн. ржи для перемола на общественное питание, а сам поехал по делам в МТС чтобы привозили зерно из мельницы, что было и сделано.

Своими действиями СУДАК создал неудовольствие среди колхозников, он хотел сделать хорошо, а его привлекают к ответственности.

3-го августа с. г. выездом специального работника милиции произведена проверка обмолота и всего намолоченного оказалось 21 центн. 60 кг, но сколько обмолочено коп сведений не имеется.

Из намолоченных 21 центн. 60 кг – 4 центн. 67 кг сдано на пункт ЗАГОТЗЕРНО, роздано колхозникам – 3 центн. 26 г остаток 13 центн. 69 кг.

При проверке наличия 2 центн. недостает. Кроме этого обнаружено в клуне – 88 кг ржи, нигде не заприходованной.

На ряду с этим выявлено, что СУДАК допускал прием в колхоз кулаков, как ЯКИМЧУКА Петра Александровича, которого назначил бригадиром полевой бригады.

Все злоупотребления со стороны СУДАКА выкрыто и подтвердились, который привлечен к судовой ответственности по 97 ст. УК.

Дознание закончено и в порядке 102, ч. 2 ст УПК направлено на расследованию следователю.

СУДАК Федор Емельянович по соц-положению – середняк.

При колхозе находится парторг ВАСИЛЮК Нестор, который знал о всех преступлениях СУДАКА и на все с последним соглашался.

НАЧАЛЬНИК РК МИЛИЦИИ [підпис] /ВОВЧЕНКО/
ЗА УПОЛНОМОЧЕННОГО С/Ч [підпис] /КИСЕЛЬЧУК/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.330, арк.82. Оригінал. Машинопис

249.

Постанова Народного комісаріату юстиції УСРР «Про боротьбу з нелегальним помолом зерна»

15 серпня 1933 р.

Постанова РНК УСРР з 22 липня 1933 р. «Про порядок помолу на с/г млинах» зобов'язує облвиконкоми, які акуратно виконують свої зобов'язання щодо здачі хліба Державі, безборонний перемол свого зерна для споживання на найближчих до них с/г млинах.

Щоб запобігти розбазарюванню врожаю від одноосібників і ухилення їх від зобов'язань перед державою, цією ж постановою встановлюється порядок, за яким одноосібники можуть проводити помол лише при наявності довідки Сільради і в розмірі, не більш як 30-40 ф. зерна для їдця на місяць.

Лінією уповноваженого Комітету Заготівель Сільгосппродуктів на Україні, – вживається заходів до розгортання достатньої мережі млинів, не виключаючи водних та вітряних, що утворює всі можливості для повного забезпечення потреб людності.

Органи Прокуратури повинні взяти під свій нагляд точне виконання наведеної постанови Раднаркому УСРР з одного боку, а з другого боку вести рішучу боротьбу з випадками таємного нелегального помолу.

На забезпечення цього НКЦ ПРОПОНУЄ:

1. Забезпечити нагляд за тим, щоб вся помічена мережа млинів була відкрита для обслуговування потреб людності.
2. Службових осіб, що припускають бездіяльність у відкритій потрібній мережі млинів, або ламання встановленого постановою Раднаркому порядку помолу на с/г млинах, притягається до відповідальності, як за службові злочини;
3. Приватних осіб, що провадять нелегальний помол, не виключаючи випадків помолу на ручних жорнах і в ступах притягати до відповідальності за арт. 129 Кримінального кодексу.
4. В цій боротьбі треба звернути як найбільшу увагу на заходи профілактичного характеру, не припускаючи масового застосування судової репресії. Цей наголос на заходах профілактичного характеру в жодному випадкові не повинен приводити до м'якотілості в боротьбі з нелегальним помолом, особливо зараз, коли з самого початку треба зупинити розвиток злочину.

Народній комісар юстиції та Генеральний Прокурор Республіки: - /Михалик¹/
Член Колегії – Зав. Оргунстру: - /Розвадовський²/
Згідно: Секретар. [підпис]

ДАХМО, ф.Р-1826, оп.1, спр.528, арк.10. Завірена копія. Машинопис.

Примітки:

¹ **Михалик Михайло Васильович** (1889-1937) – українець. Освіта: юрфак Харківського ун-ту (1916). З 1919 член Київського ревкому. В 1920 – пом.ком. військ Галицької ЧА. З липня 1920: голова Київського губтрибуналу, губпрокурор. З 1925 голова Верховного суду УСРР, заст. наркома юстиції, заст. ген.прокурора УСРР. З 1931 по 1933 голова президії Укоопспілки. Генеральний прокурор УСРР та нарком юстиції (1933-35). Член ВУЦВК та ЦВК СРСР. Арештований в 1936. Розстріляний в 1937.

² **Розвадовський Е. Ф.** (1890-?) – росіянин. Освіта: вища. Член РСДРП з 1919. З 1920 зав. відділом у прокуратурі Українського ВО, помічник та заст. прокурора Найвищого суду УСРР. З лютого 1933 зав. орг. та спец. відділами Наркомату юстиції УСРР.

250.

Відомості про ситуацію у Славутському районі станом на 20 серпня 1933 р.

20 серпня 1933 р.

1. Всіх сільрад в районі – 65 і населених пунктів – 92, національних сільрад з них єврейських – 3, польських – 3 і 1 чеська.

2. Всього населення в районі налічується – 102451 чол., з них дорослих – 51380, дітей – 40570, старих та інвалідів – 10501.

3. З загальної кількості населення – 102451, живуть в місті Славуті – 11137 чол., з них дітей до 7 років – 1855, дітей від 8 до 16 років – 1001, разом дітей – 2856, старі та інвалідів – 1716, працездатних налічується – 6562 чол.

[м. Славута:]

З загальної кількості працездатних – 6562 чол. зайнято на підприємствах (штатні робітники) – 3743 чол., зайнято на підприємствах (сезонні) – 250 чол., зайнято кустарними організаціями – 481 чол. Службовців – 275, зайнято в с/господарством – 500 чол., декласованих – 750 чол., інвалідів – 563 чол.

4. З загальної кількості дітей – 2856 охоплено дит-яслами, дит-площадками, дит-будинками – 802 дит., а саме: Дит-площадка польск. ФЗС – 50 дит., Дит-площадка Укр. ФЗС-№р2 – 50, піонер-лагер – 65 дит., Дит-площадка КДБ – 87 дит., Дит-площадка кустарів – 75 дит. Дит.площадка поліклініки – 15 дит., Дитсадок – 80, ясла Тартак №1 – 35, ясла фаянс-заводу – 40 дит., Дит-Будинок ім. Крупської – 52 дит., Дит. Будинок ім. Петровського – 56 дит., Дит. Будинок безпритульних КДБ – 47 дит., пітательний пункт КДБ – 160 дит. Разом охоплених дітей складає до загальної кількості дітей м. Славуті 31%.

5. Населення району по національності розділяється так: українців – 82686 чол., росіян – 1265 чол., євреїв – 10461 чол., поляків – 7004 чол., німців – 274 чол., чехів – 771 чол., разом – 102451 чоловік.

6. З загальної кількості всього населення району – 102451 чол. живе в сільських місцевостях – 91314 чол., з них дорослих – 46808 чол., дітей – 37714, старих-інвалідів – 6692 чол., загальної кількості працездатних – 46708 чол. працює на сезонних роботах (Лісорозробка і торфорозробка) в м. Славуті – 1750 чол., з них колгоспників – 1024 чол., і одноосібників – 726 чол.

7. В районі колгоспів налічується – 84 і в них колгоспників – 38764 чол. З них працездатних – 20893 (в тому числі жінок) – 1039 чол. і підлітків – 1971, з них з загальної кількості працездатних зайнято в сільському господарстві в час збиральної кампанії чол. Зайнято на різних роботах як відхідники – 1024 чол., залишається вільних робочих рук.....чол.

Непрацездатних в колгоспах налічується – 17871 чол. З них дітей – 15171, і старі – 6700 чол.

З загальної кількості дітей – 37714 (колгоспних і одноосібників) охоплено оздоровчою кампанією і яслами – 3999 дітей, переважно колгоспників, з них охоплено яслами – 3444, дит-садками ДД м. Анополь – 50, Піонер-табором – 75 діт., Дит-площадками – 430 діт., що складає – 9.9% охоплення дітей з загальної кількості.

Національних колгоспів в районі налічується – 7, з них євр. – 2, польські – 3, чеських – 2, в них налічується колгоспників – чол. з них працездатних..... чол., непрацездатних чол., в тому числі дітей чол., з загальної кількості працездатних по нацколгоспах буде зайнято в період збиральної кампанії чол., лишку робочих рук.... чол.

8. З загальної кількості сільського населення – 9314 чол. одноосібних господарств – 8000, в них населення – 54552 чол. З них працездатних – 36290 чол., дітей – 11100, старих та інвалідів – 7162 чол.

Одноосібне населення зв'язане з с/господарством – 49950 чол. На відхідних роботах – 726 чол. Не зв'язаних з с/господарством – 3982.

В період збиральної кампанії працездатних одноосібників буде зайнято ____ чол. і вільних робочих рук ____ чол.

9. ПРОДОВОЛЬЧІ ТРУДНОЦІ

По колгоспах потерпілих від голоду – 4520 сімейств, з них гостро нуждаючих – 2527 сем., гостро голодуючих і опухлих – 2135 чоловік, померлих – 229 чол.

З загальної кількості одноосібних господарств – 800 потерпілих голодуванням – 4306 сімей, з них гостро-нуждаючих – 2788 сем., опухлих – 3422 чол., померлих – 689 чол.

Одержано продовольчої допомоги від держави 1742 ц. хліба, який розподілений на 8935 сімейств або 31372 чол., що припадає на одного чоловіка 5.6 кг., а коли взяти пересічно до загальної кількості населення району то припадає допомоги 1.7 кг.

Діти:

Всіх дітей (колгоспних і одноосібників) в районі налічується 40570 душ, з них охоплено яслами, дитсадками, майданчиками і дитбудинками 4801, залишається не охоплено 35769 і коли забезпечити їх хлібом 59% тобто 17884 з розрахунку на одну дитину по 100 гр. хліба терміном 10 днів то треба 179 ц.

Одноосібники:

Що торкається дорослого населення і коли взяти за основу, те що в кожному одноосібному господарстві пересічно буде працювати 2.5 працездатних чоловіка що охопить 20000 чол. а всіх є працездатних 36290 таким чином залишається 16290 не зайнятих в час уборочної кампанії (старі, хворі, інваліди та інш.) і коли дати допомогу з розрахунку по 400 гр. хліба на день і терміном на 10 днів то треба 652 цент.

Колгоспники:

Колгоспників голодуючих – опухлих налічується 2135 чол. і коли з них відняти 427 що увійшли до загального рахунку дітей плюс тисячу чоловік будуть зайняті

на уборочній (громадське харчування) то залишається голодних 708 чол. яким треба дати хліба по 400 гр. на день протягом 10 днів то треба хліба 28 ц. Разом треба продовольчої допомоги 859 центнерів.

Всіх колгоспників налічується 38764 чоловіка, з них працездатні 20893 чол. з яких буде зайнято на уборочній компанії чоловік плюс 1139 чол. буде зайнято на підприємствах в порядку трудової допомоги і залишається не заняті робочих рук ... чол. та плюс до них старих (інвалідів хворі та інші) 6700 чол. що разом складає чоловік яким потрібна продовольча допомога з розрахунку по 400 грам на день терміном на 10 днів то треба хліба ... ц. І всього продовольчої допомоги протягом 10 днів треба дати ... ц.

По лінії оздоровчої компанії зібрано на 20/VII – 6994 карб. Замість контрольної цифри 11 тисяч (підприємствами та організаціями).

Наслідки перевірки комісії по відбиранню земель з боку сільрад.

1. По 13 селах, що комісія перевірила обмежених господарств виявлено 890 і відібрано землі сільрадами 1401 га, з них засіяно озиминою 351 га. Комісія повернула 70 середняцьким господарствам на площі 363,29 га з них озимини 102,73 га. По трьом сільрадам Пр[икордонна] Улашанівка, Потереба, Д[ідова] Гора перекручувань по відбиранню землі не виявлено. Перекручувань в розподілі проддопомоги 16 селах не було.

АГІТМАС РПК'а /Косік/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.419, арк. 1-3; спр.318, арк.15-17. Оригінал. Машинопис.

251.

Витяг з повідомлення СОЧ 20 СПЗ ДПУ секретарю Славутського райкому КП(б)У про збирання врожаю та хлібопоставки

17 вересня 1933 р.

Совершенно Секретно

[...]

Жалобы на тяжесть хлебопоставки. с. Корчик, Славутского р-на:

Со стороны ряда единоличников этого села имеются жалобы на тяжесть хлебопоставки, многие высказывая это заявляют, что они план хлыбопоставки не будут иметь возможности выполнить даже в том случае, если сдадут Государству весь свой хлеб, это положение они мотивируют тем, что имели большой недосев хлеба.

СПРАВКА: Единоличники Корчинского сельсовета недосеяли 102 га, кроме того на территории сельсовета есть большая гибель посевов от замочек.

Такие жалобы и раньше и за последнюю пятитдневку особенно отмечены со стороны единоличников:

Хутор – недосев 42 га и гибель от вымочки, Романов – недосев по сельсовету 76 га, Манятин – недосев 260 га, В. Правутин – недосев 153 га, а также по селу Бачмановка и М. Правутин, где недосев имеется также в значительных размерах.

Стремление к сокрытию хлеба. с. М. Правутин, Славутского р-на:

Средняк-единоличник – Остапчук С. Г. в разговоре с другими единоличниками, в плоскости недовольства на тяжесть хлебопоставок заявил: «Надо хлеб спрятать и не дать в заготовку, нам ничего не сделают зато останется хлеб».

(Ориентирован председатель сельсовета)

[...]

Антисоветская агитация. с. Комаровка, Славутского р-на:

Колхозник из середняков – ГОНЧАРУК Лукьян Викторович будучи в группе колхозников: МАРТЫНЮКА Филиппа Акимовича, КОВБЫ Ивана Максимовича, КОВБЫ Кирилла Иосифовича, по вопросу хлебопоставки говорил: «Власть существует для того, что бы и в этом году оставить нас без хлеба, теперь у нас много панов и по этому плохо, если бы все организовались и сделали перечистку, тогда было бы лучше».

с. Плоское, Славутского р-на:

Единоличник СТЕПАНЮК Емельян Маркович в беседе с ФЕДОРЧУКОМ Алексеем и ЗИНЬЧУКОМ Леонтием Адреевичем – высказался так: «На Украину дополнительно наложили 51 миллион цент. хлеба, в скором времени этот хлеб будет разверстан, постановление партии и Правительства о поставке хлеба без всяких встречных планов, просто для блезира».

В том же селе находится в отпуску студент одного из Киевских высших учебных заведений – ЛАМП Юрий Иванович, который распространяет слухи о то, что в Киеве значительная часть населения вымерла от голода.

(В отношении ЛАМПА сообщено Киевскому Областному отделу ГПУ).

с. М. Правутин, Славутского р-на:

Колхозник из середняков – ТКАЧУК Василий являющийся руководителем по скирдовке хлеба, среди колхозников свой бригады, во время направления хлеба в скирды говорил: «Зачем нам работать в то время, когда нас не кормят. Надо отказаться от скирдования, пусть хлеб гибнет от дождя, тогда власть будет знать до чего она довела людей. Смотрите сколько у нас имеется хлеба, а колхозники будут голодать, т. к. Государство хлеб всё равно заберёт, при Соввласти хорошо не жили и не будем жить».

с. Печиводы, Славутского р-на:

Колхозница из бедняков, хорошо работающая в колхозе – ТРОФИМЧУК Харитина, во время направления хлеба на заготовительный пункт грузовиками машинно-тракторной станции, среди других колхозников высказалась: «Опять приехали для того, что б забрать хлеб и оставить нас голодными, говорят , что в этом году много хлеба, но вот у нас его забирают».

Аналогичное настроение в колхозе с. Печиводы имеет место и со стороны ряда других колхозников.

Антисоветская агитация в связи с хлебопоставкой, за последнюю пятидневку отмечена и в селах – Кутки, Полянь, Манятин и Жуков.

НАЧАЛЬНИК ОТРЯДА /ВОРОНОВ/
ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ СПО [підпис] /ЛАПОШИН/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.364, арк.63-68. Оригінал. Машинопис.

252.

Лист СОЧ 20 СПЗ ДПУ голові Славутської КК РСІ про порушення в с. Полянь

17 вересня 1933 р.

Совершенно Секретно

В распоряжении Погранотряда имеются данные о том, что председатель правления колхоза с. Полянь – ФОРСЮК Иван, а равно секретарь партячейки, грубо обращаются с колхозниками, всячески их оскорбляют, ругают матерными словами.

На колхозных собраниях, секретарь ячейки запугивает колхозников.

Имеют место ряд случаев, когда в столовой общественного питания колхоза остаются обеды. Но колхозникам их не дают, счетовод колхоза ФОРСЮК Антон пытался указать правлению колхоза на эти ненормальности, но председатель – ФОРСЮК Иван предупредил счетовода, что он за это будет снят с работы.

11 августа с.г. был такой случай, когда около 30 женщин, под руководством бригадира РЫБАЧЕНКО Матвея Мойсеевича, производили перетруску клевера, эти женщины работу полностью закончили к 6 часам вечера, после чего возвратились в колхоз, несмотря на то, что работа была закончена, секретари партячеек ГРИНЧУК и МИЩЕНКО угрожали колхозницам штрафами и исключением из колхоза, по этому поводу со стороны женщин отмечены большие недовольства.

18.VIII с.г. в колхозе работали рабочие Полянской бумфабрики, которые перестав работать разошлись, рабочий БУГАЙЧУК Григорий заявил, что рабочие не хотят работать в следствии плохой пищи, секретарь ячейки МИЩЕНКО БОГАЙЧУКУ в присутствии колхозника ПИЛИПЧУКА Петра Лаврентьевича и других – заявил: «Работать заставим, не то дело дойдёт до того, что будем бить», присутствовавший при этом конюх ШПАК Корней колхозникам заявил: «Люди добрі, це буде настояща паньщина».

24.VIII с.г. колхоз производил скирдование пшеницы, когда начался небольшой дождь, никаких мер принято не было, а 12 подвод, на которых колхоз доставлял хлеб для скирдования, в течении 2-х суток находились под дождём.

27.VIII с.г. имел место случай, когда колхоз должен был произвести помол зерна на муку для авансирования колхозников, в течении дня разыскивали пред. сельсовета КОРЧАНОВА для того, чтобы получить у него справку на предмет помола ржи, КОРЧАНОВ пьянствовал у жительницы с. Полянь – ПАНЧУК Феклы (спекулянтки) чем задержал помол ржи.

Сообщая о изложенном, Погранотряд просит по затронутым моментам принять необходимые меры, о результатах таковых просьба нам сообщить.

ЗАМНАЧОТРЯДА /ДЕРГАЧЕВ/
ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ СПО [підпис] /ЛАПОШИН/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.364, арк.76. Оригінал. Машинопис.

253.**Інформація помічника уповноваженого прикордонного загону ДПУ Попова про організацію збиральної кампанії в с. Нараївка**

Не раніше жовтня 1933 р.

Уборка урожаю в колхозе Нараївка проходила с большими потерями, главным образом за счет лобогреек, последние в достаточном степени приспособлены не были, давая излишнюю резку колосьев, помимо этого не были приспособлены зерноуловители, вследствие чего потеря урожая от лобогреек выражается в 5-6 пудов с га. Помимо этого собирался урожай в ручную – косами, которые в свою очередь давали в среднем потери до 5 пудов с га, что в итоге выражается – 455 пудов потери.

Сбор колосьев по вине правления колхоза организован не был. Во время обмолота урожая акты не составлялись и точно установить количество обмолоченного хлеба невозможно. Контроль в процессе обмолота отсутствовал. Также само отсутствовал контроль при приемке хлеба. Хлеб взвешивался в мешках на которых сбрасывалось 5 фунтов зерна. В процессе самой приемки были случаи, когда в амбарах стоял хлеб в мешках по целым суткам не принятым, отмечены факты когда магазином Семенюком хлеб принимался на «глаз» хлеб, принимал без всякого учета, что и не отрицает сам Семенюк. Хлеб ссыпался в 2-х амбарах, находится в удовлетворительном состоянии.

При проверке соломы было установлено наличие обмолоченного зерна, а также в полове имелись подобные явления. По не точным подсчетам не обмолоченного гороха и уже пропавшего имеется около 50 пудов, имеется не обмолоченного жита.

Хлеб на сыпной пункт свозился таким порядком: лица ответственного за вывозку хлеба – не было, ответственные выделялись в момент самого увоза на пункт. Имелись случаи, когда при сдаче овса у Ковальчука Романа не хватило 100 кг. Магазином Семенюк Федор рассказывает, что им был отправлен в заготовку 1 мешок овса с землей, им же был случай отправки гороха на сыпной пункт в сыром виде, какой принят не было. Зная об этом правление колхоза никаких мер к привлечению к ответственности не предпринято. Расходование зерна фуража крайне безобразно. Факты хищения получили распространенный характер, так например: конюх Опанасюк из конюшни отвез домой мешок овса. Бригадир Лопуж Авраам разрешал конюхам брать послед в котором имелось на 50% чистого овса, и какой отдавался лошадям без всякого учета.

Колхоз заключив договор с Аннопольской сапожной мастерской про пошивку обуви для колхозников вместо того, что бы заплатить деньгами, как это было указано в договоре, было уплачено 25 п. зерна. Состав правления колхоза подобран не трудоспособный, совершенно отсутствует счетная работа в колхозе, делопроизводство запущенно, с колхозниками еще не рассчитались за 1931 год, трудодни зачастую пишутся не верно. Финансовое состояние колхоза не подается учету. Кассира в колхозе нет, все деньги принимал сам пред. колхоза Федорук, а денежные документы учитывал и сохранил член правления Поначевный.

Имеющиеся бухгалтерские книги помазаны, расчеркнуты, ведутся с большими ошибками, неверностями. Установить точное количество растроченных обществен-

ных средств и не рационального использования таковых – не возможно.

Все правление колхоза систематически пьянствовало. Инициатором пьянок являлся председатель колхоза Федорук, последний устраивал пьянки в раскулаченных женщин Ковальчук Маланьи и друг.

Сельхозинвентарь находится в безобразном состоянии. Весь разбросан по двору на половину в снегу. Имеющийся навес не используется. Ответственного лица за инвентарь нет. Из имеющихся 42 повозок годных для эксплуатации только 10, ремонт инвентаря совершенно не производится.

Конского поголовья имеется 79 штук. Лошади ни за кем не закреплены. Уход со стороны обслуживающего персонала лошадей самый безобразный, ночью конюха на конюшне не дежурят, наблюдение в ночное время за лошадьми, возложено на сторожа, находящего на дворе колхоза. Корм выдается несвоевременно и полностью не выдается положенное количество фуража. Зернофуражем конский состав не обеспечен на весен. посевную кампанию.

В колхозе имеется 5 коров, уход за которыми также плохой.

Соцсоревнование и ударничество в колхозе отсутствует. Выходы на работу за 4 квартал колхозников составляет 60.7%, борьба с прогулами со стороны правление колхоза отсутствовала.

Участие колхоза в колхозной торговле выражается только в продаже – 2000 кг яблок, незначительное количество овощей, 100 п. картофеля и 30 п. фасоли.

Стоимость трудодня выражается в 48 коп. деньгами, 250 грамм пшеницы, 590 грамм жита, 1364 грамма ячменя, 312 грамм гороху, 64 грамма гречихи, 138 грамм проса и 1365 грамм картофеля.

Общая посевная площадь под яровой клин составляет в 33 г. 210 га против 330 га – 32 г. Зяблевая вспашка выполнена на 99%, по индивидуальном сектору 20 %. Причинами невыполнения является частая посылка подвод индивидуальников по требованиям сельсовета. Колхоз семенным фондом обеспечен из расчета – овса 9 пудов, ячменя 9 пудов, проса – 3 пуда, гороху – 12 п., гречихи – 16 п. 15 ф., вики – 9 пудов, конопли 9 пудов, льна 9 пудов и картофеля 90 пудов на один га.

В отношении обеспеченности посев. материалом единоличного сектора, сельсовет не имеет никаких данных. В разговоре с отдельными единоличниками выяснилось, что у некоторых не имеется совершенно посев материалов. При колхозе созданы следующие фонды: учительский – жита 13 пудов, просо 2 п. 10 ф., картофеля 13 пудов, взаимопомощи – жита 176 кг, пшеницы – 68 кг, ячменя – 292 кг, гороху – 96, проса – 42, гречихи – 28 и картофеля – 410. Страхового фонда – ячменя – 12 цен., овса 16 цен., гороху – 10 ц., проса – 6 ц., гречихи – 11 ц., картофеля – 64, вики – 380 кг, фасоли 44 кг и льна – 180.

Общественного питания – зерновых культур – 90 п., крупяных – 22 п., бобовых – 10, капусты – 20 п., огурцов – 15.

Инвентарем колхоз обеспечен, однако хранится как выше указано безобразное. К ремонту хотя и приступлено, однако ремонт идет самым медленным темпом. При распределении промтоваров в кооперативе отмечены факты самоснабжения пред. Кооператива Ющуком и приказчиков Бондарчуком, которые, мало того что сами снабжаются в неограниченном количестве продуктами и промтоварами, снабжали своих близких родственников.

На виду с этим отмечены факты, когда Ющук и Бондарчук имели тесную связь

с раскулаченными женщинами, с которыми систематически пьянствовали и рас- транжировали промтовары.

Работа ответственных организаций отсутствует за исключением работы Осоа- виахима, каковая хотя и изредка, но проводит занятия.

Учительского персонала в с. Нараевке имеется 3 человека. В общественной жизни села не участвуют за исключением одного учителя, который только принимает участие в ревизионной комиссии.

Колхоз имеет в своем распоряжении мельницу, последняя разрешения на по- мол не имеет, но по разрешению пред. Сельсовета Несипа и пред.колхоза Федорука, помол производился, на которой мололи, как колхозники, так и индивидуальники с которых брали гарцевый сбор и последние по своему усмотрению.

Часть гарцевого сбора была израсходована на уплату рабочим за постройку школы, а часть пошла на свои личные нужды.

По заявлению магазинера Семенюка Федора, им было выдано из колхозного хлеба Несену 3 пуда муки, по распоряжению пред. колхоза – Федорчука. Магази- ром сельсовета Оверчуком Сергеем, при приеме хлеба у индивидуальников, имелись факты обвешивания в размере нескольких килограмм, в результате чего Оверчук накопил у себя такого хлеба около 5 пудов, из которого 4 п. 17 ф. муки было взято Несеным, а позже и Ющукон 2 пуда.

Нараевской кооперацией было снято урожая с 9 га, однако какое количество неизвестно. Учета нет никакого. Заведовал этим урожаем Несен. Помимо этого На- раевской школой было засеяно 2 га. Проса, с которых был снят урожай и по распо- ряжению Несена, этот урожай был передан в колхоз, для какой цели он был передан установить невозможно.

Выдавая в неограниченном количестве картофеля для корма лошадей, конюха пользовались этим случаем, растаскивали последний. Об этом отлично знал и пред. колхоза и полевод Шуль, однако никаких мер предотвращению не предпринято. Та- кое же самое положение с выдачей корма обстоит и со свиной кормой, расход не контролируется, нигде учет не ведется.

ПОМ. УПОЛНОМОЧЕННОГО СПО [подпись] /ПОПОВ/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.364, арк. 402-404. Оригинал. Машинопис.

254.

Відомість про хлібопостачання колгоспами Славутського району Ганнопільської МТС у 1933 році

10 листопада 1933 р.

Назва Колгоспів	Разом	Обмолочено		План хлібопоставок	План Натуроплати	Здано		Скільки роздано на трудодень	Скільки припадає на трудодень	Кількість трудоднів		Розмір наданої скид- ки по хлібу пен.
		Центнерів	Гектарів			Хлібопоставку	Натуроплату			По плану		
	28959	2453	253	435	458-02	448	304-92	1520	4-900	23564	21528	92
Глинники	527,99	4189	427	1074	-	1100	732-48	1600	3-200	52560	38612	-
Понора	380,64	3265-93	353	793	386-98	80931	403-61	2260	-	27744	20376	-
Нараївка	426-74	2989	317-24	640	368-19	65434	386-19	2100	3-834	28389	29828	-
В. Скнит	590-32	3676-93	237-52	1005	421-06	1025	421-06	2600	5,400	41118	39163	-
Родки	306-2	2317-92	239-12	605	304-89	61550	308-25	2	-	21785	32854	61
Довжки	1093,67	5280-62	613-	1742	613-89	17863	613-89	1,300	6	33583	69554	161
Головлі укр	617-73	4953	487	1131	446-11	1154	464	2,45	5	60041	48985	-
Хоняков	397-88	3178-06	354	759	368-80	759	313-32	1,560	-	37243	35000	-
Прикорд. Улашановка	4175,50	4106	418-54	779	279-52	79636	279-52	3,900	-	87626	25888	90
Потереба	321-64	2320	218	558	182-61	558	214-96	2,700	4-100	27835	23511	-
Хоросток	427-23	3976-45	412-30	802	549-89	802	549-89	2,670	4	39242	24500	54
Вулька	378-58	3163	329	595	240-11	607	240-11	3,150	5,327	-	21240	-
Губельці	421-09	3178	354	683	261-23	70943	265-82	3,650	3,289	34900	84852	-
Лисиче	789-60	4783	480-40	1501	496-38	1531	497-68	2,720	4,374	55982	45992	-
Сьомаки	711,56	5930-74	529-97	1151	411-20	117364	411-20	2,250	4,600	65961	49953	-
Ногачівка	333,17	2195	255-59	523	347-92	523	304-36	1,800	3	17663	21283	62
Дятилівка	258-11	1780	213-75	410	313-13	407	176-	0,500	2,700	21900	16500	37
Дяків	644-22	3706	410	1125	937-62	936	573	1,088	4,100	44254	26677	45
Березд укр.	817,70	3895	403	1301	810-44	1331	610-20	1,950	2,5	68975	53890	190

Березд. Евр.	224,26	1652	201,50	354	163-88	362	128-94	7,700	-	13568	13570	52
Кіліків	1072-67	6340	690	1490	1240-40	1527,24	950	2,140	-	59740	82000	377
Клепачі	829-53	6044	564	1335	549-60	1363-33	549-62	2,500	4	65256	62064	163
М. Скниг	273-51	2365	240	468	241-81	480-97	242-05	4	4	18000	14581	-
Печиводи	577-59	3648	374	891	502-89	89373-	503-82	3,120	5-300	43092	37294	146
Кутки	550-86	3644	349	1016	310-50	1036	310-52	2,840	5	50337	14742	-
Плоска	894-82	2910	289-47	827	232-18	848-	232-18	2,400	7	24000	23000	-
Миругин	586-80		344	324	446-27	843	232	2,350	6	37473	26108	143
Мухарів	840-32	4610	546	1174	751-52	1202	490	1,750	4	52000	44887	240
Жуків	639-15	4024-71	502-05	1090	551-19	1133-55	551-36	-	6,260	29407	41123	-
Янушевка (Іванівка)	1015-43	7880	784	1810	679-02	1791	621	3	7-300	75020	59721	-
Досін	203-56	2041	205-77	439	133-88	468	135-86	2,500	4	24000	18217	-
Соснівка	386-90	2407	250	581	299-03	592	224	4	5-500	18500	15892	-
Бачманівка	544-77	3109	382	796	558-93	796-83	404-13	2,100	4	30000	42000	267
Разом	18589-41	128823-32	13267-64	31239	15897-03	31766-88	13926-59	-	4,400	1376721	1194865	2370

Певно: [підпис]

ДАХмО, ф. П-364, оп.1, спр.418, арк. 19. Оригінал. Машинопис.

255. Витяг з повідомлення СОЧ 20 СПЗ ДПУ секретарю Славутського райкому КП(б)У про стан колгоспів Славутського району

20 листопада 1933 р.

Совершенно Секретно

[...]

Хищения. Славутский р-н:

В колхозе с. Киликиев, за последнее время кражи колхозного хлеба приняли систематический характер. Так, например: за последнее время колхозниками НОВАКОМ, СОЛОВЬЕМ, БОРЕЕМ Архимом украдено из магазина 4 п. 20 ф. ржи, во время погрузки для помола. Колхозник ВАСЮК П. – середняк от молотилки украл 45 кг овса, колхозник ШАВЛА Михаил украл 33 кг. При отправке овощей в Славуту украдено 2 мешка буряков, во время молотбы пшеницы спрятано в солому 50 кг, во время отправки хлебосдачи в Славуту украдено 50 кг ржи.

Вследствие того, что правление колхоза незаготовило мешко-тары, овес ссыпали в кучу около молотилки и после того, когда стали его забирать в магазин – оказалось недостачи 15 цент. овса.

Конюхом ШАВЛАЕМ украдено больше 40 кг овса, каковой был выдан для корма лошадей.

(По всем перечисленным фактам милицией и Политотделом МТС приняты необходимые меры).

[...]

А[нти]/с[оветская] пропаганда. с. Романово, Славутского р-на:

Колхозник с. Романово, Корчицкого сельсовета – ПИЛЮТА Семен зажиточный середняк, член правления колхоза заявил, что он теперь отлично знает, что он себе представляет слово торгсин, а затем стал расшифровывать:

«Т – товарищи.

О – объединяйтесь.

Р – рабочих

Г – грабует

С – Сталин.

И – изнемогает

Н – народ.

И вполне правильно потому, что у нас народ на половину обессилили, от такого героя как Сталин и мне кажется, что рабочие тоже начнут объединяться».

с. Кутки, Славутского р-на:

Житель с. Куток – ХОМИЧ Иван Григорьевич, баптист, среди единоличников вел агитацию о невступлении в колхоз «власть большевиков привела до гибели и мы в этом году окончательно погибнем, с каждым днём жизнь становится всё хуже и кто только перенесёт эти большевистские издевательства и грабежи, тот только тогда способен жить».

ХОМИЧ Иван имеет тесную связь с баптистской группой с. Зубовщины, где он является их просветителем.

с. Тростянец, Славутского р-на:

Пред. колхоза с. Тростянец – ЯРМОЛЮК Захар в тесном кругу близких товарищей заявил: «Колхозный строй ровно ничего хорошего не даст и существование последних будет не долго, потому что с каждым годом становится ясная картина невозможности ведения сельского хозяйства коллективным путём». После чего начал приводить ряд фактов несостоятельности колхозного строя, которые по его словам ничего положительного не дают, а только противопоставляют крестьян против Соввласти и правительства, к тому же, добавляет ЯРМОЛЮК, земля в следствии наших больших темпов засевов вырабатывается с каждым годом, дает чрезвычайно низкий урожай, что также отразится на существовании колхозов, и бесомненно, говорит ЯРМОЛЮК, что не за горами то время, когда партия снова издаст закон о переходе на индивидуальное х-во.

Необходимо указать, что ЯРМОЛЮК будучи пред. колхоза, среди колхозников авторитетом среди последних не пользуется.

м. Славута:

Присланный из Славутского Райземотдела в с. Плоское землемер ПИЛКОВОДСКИЙ, в беседе с крестьянами заявил: «В Польше работают ветряки, там хлеб мельят, а у нас даже последние ветряки поломали, надоело уже так жить, уже решили бы окончательно или колхозы или не колхозы. Сейчас колхозники почти все измороены и, если посмотреть на крестьянина Польши и крестьянина СССР, то у польского крестьянина рубаха лопається от жира, а у нашего кроме костей нет ничего и только потому, что нет чего кушать».

Ясное дело, что при объявлении войны наши колхозники пойдут на половину против Правительства».

Необходимо указать, что ПИЛКОВОДСКИЙ религиозный и, когда заходит на квартиру крестьянина и видит икону, говорит, что это настоящий украинец, крестьянин, который не потерял ещё совести.

с. Поддубцы, Славутского р-на:

Счетовод кооперации с. Поддубцы, член колхоза КОТИГОРОХ Федот, в беседе с крестьянами говорит: «Хотя мы существуем уже 16 лет, но из обнищания никак не вылазим, только потому что коммунисты захватили власть в свои руки. Набивают себе карманы, а народ по прежнему остаётся голодным. Сейчас везде говорят о том, что колхозники должны быть зажиточными, но с этого ничего не выйдет, это только одни крикливые лсова. Хотя бы скорее была волынка как в 1930 г. нам бы тогда за коллективизацию больше бы не приходилось бы думать».

Засоренность. с. Крупец, Славутского р-на:

В колхозе с. Крупец, пролезли лица социально чуждые, как например: ПОЛИЩУК Иван по уличному «ГОЦ», бывший активный контрабандист, проявляет недовольство, Иван БЕЗНОСЫЙ – контрабандист, брат которого выслан за к[онтра]/б[андную] деятельность.

Аналогичное положение засоренности имеет место и в колхозе с. Зубовщина, когда по инициативе пред. колхоза МАТВЕЙЧУК Марии в колхоз приняты кулаки – САВЧУК Федор Кононович, САВЧУК Ульянов Кононович, ИЩУК Тихон Филипович, МАТВЕЙЧУК Павел Данилович, САВЧУК Михаил, ИЩУК Иван Гордеевич и другие, эти лица систематически среди колхозников заявляют, что до тех пор пока

колхозы существуют, колхозникам хлеба вволю не будут давать и не видать им зажиточной жизни, т. к. не видать им своих ушей и, придётся в конце концов умирать голодной смертью.

Принимая в колхоз кулаков, МАТВЕЙЧУК Мария выдает им справки как беднякам колхозникам, которые эти справки предъявляют на получение паспорта.

(Данный материал и ряд других преступлений, нами сообщено в РПК и КК РКК для принятия соответствующих мер).

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ СПО /СВИДТ/
ПОМУПОЛНОМОЧЕННОГО СПО [підпис] /ПОПОВ/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.364, арк.24-25, 29-30, 33. Оригінал. Машинопис.

256.

Звіт про роботу органів юстиції Славутського району в сільськогосподарських та інших кампаніях

з першого січня по третє грудня 1933 р.

УЧАСТЬ В ЗАКІНЧЕННІ ХЛІБОЗАГОТІВЛІ 1932 РОКУ

У 1933 році за не здачу хлібозаготівлі від 1932 року сесіями НарСуду з участю Прокуратури було заслухано 64 справи. Ці справи майже всі заслухані на селах. По цим справам засуджено 64 чоловіка, з них: куркулів – 2, твердоздавців – 28 та контрактантів – 34.

В час розгляду справ, судово-слідчі бригади проводили також на селах масово-роз'ясовчу роботу та популяризацію радянського законодавства.

УЧАСТЬ У ВЕСНЯНІЙ ЗАСІВ. КАМПАНІЇ

Справ, зв'язаних з весняною засів. кампанією розглянено 110. По ним засуджено 110 чоловік, з них куркулів 2, твердоздавців 36 та контрактантів 51, які в хлібозаготівельній компанії, органи Юстиції Славутського району не лише переводили свою роботу шляхом судової репресії, а також переводили масову роз'яснювальну роботу в селах.

БОРОТЬБА ЗА ЗРІЗУВАННЯ КОЛОСКІВ

Справ цієї категорії розглянено 88. Виїзними сесіями безпосередньо в селах. Цих справ розглянено 62. В більшості звинувачення по цим справам були розкулачені та обмежені землею куркулі.

УЧАСТЬ У СВОЄЧАСНОМУ ВИКОНАННІ ХЛІБОЗДАЧІ 1933 РОКУ

Роботу свою органи Юстиції Славутського району щодо участі у своєчасному виконанні хлібоздачі 1933 року побудували на підставі постанов Партії та Уряду, а саме: не захоплюватись масово-судовою репресією, займаючись більше масово-роз'ясовчою та профілактичною роботою.

Таким чином, при виїзді на села, виїзна сесія не зразу приступала до підбору злісного здатчика хліба, щоб такого судити, а не менше 2-х день переводили масово-роз'ясовчу роботу, перевіряючи роботу Сільради та актив села на кутках. Застосування цих методів праці дало такі наслідки, що за всю кампанію хлібоздачі 1933 року заслухано лише 11 справ самих злісних нездатчиків хліба, з них: куркулів – 5, твер-

доздатчиків – 4 та контрактантів – 2. Після винесення вироку судово-слідча бригада не від'їжджала зараз же з села, а залишалась там ще 1-2 дні для того, аби популяризувати та розтлумачити населенню вирок та добитись зламу щодо поживавлення хлібоздачі і в тих селах, де побувала судово-слідча бригада, темпи хлібоздачі збільшилися і ті села виходили передовими.

УЧАСТЬ В ІНШИХ КАМПАНІЯХ

Справ за розкрадання посів. матеріалу розглянено за 1933 рік – 52.

За не здачу мясоподатку – 14 справ. За розбазарювання мірчука – 5 справ та за спекуляцію сільськогосподарчими продуктами – 13 справ.

За знищення та за калічення коней – 88 справ, 4 справи за поломку тракторів.

ЗА ЗМІЦНЕННЯ РЕВ. ЗАКОННОСТІ

Органи Юстиції Славутського району на зміцнення ревізаконності провели відповідну масово-роз'ясовчу роботу та у випадках грубого викривлення ревізаконності, порушували кримінальні справи, з яких, як характерні, наводимо наступуючі:

САМОСУДИ: По с. Пузирьках

Навесні цього року, коли почастишали крадіжки по селу, актив села на чолі з Секретарем Партячейки т. МИСЛІНИМ вночі зробили засаду для того, щоб спіймати злодіїв і піймавши КОВАЛЬЧУКА, СИЩУКА та інш. і коли КОВАЛЬЧУК після знущання намагався втікати, то «актив» пострілом з рушниць поранили його, а потім, затримавши КОВАЛЬЧУКА, почали ізбивати такого прикладами, а потім в неприємному стані занесли його у хлів, де він і помер.

Справа ця розглянута НарСудом і МИСЛІНА засуджено до позбавлення волі на 6 років, інш. «активістів» – від 3-х до 4-х років позбавлення волі.

По с. Пашуки

Члени сільради ЛІПСЬКИЙ Франц та ПЮРО Михалко, а також «актив» села в особі КОНДРАТЮКА Андрія, ЛІНСЬКОГО Івана та БОНДАРА Данила, спіймавши уночі злодіїв з краденим кабаном ОСТАПЧУКА Дмитра, МАКСИМЧУКА Андрія, та МАКСИМЧУК Ольгу, завели таких в колгоспну канцелярію, там їх ізбивали до неприємності і коли такі приходили у чувство, то їх брали і мотузками за різні частини тіла підвішували до стелі для того, аби добитись від них зізнання, щодо різних крадіжок по селу. Коли це не помагало, вони тоді клали їх на землю, а їм на груди дошку та зверху по дошці танцювали.

Нарсудом їх засуджено: ПЮРО та КОНДРАТЮКА на 4 роки, ЛІПСЬКОГО Ф., ЛІПСЬКОГО Івана та БОНДАРА до одного року прим. праці.

По с. Кам'янка

Голова Сільради СТАДЮК та його замісник КОЗІЙЧУК двічі побили гр. ДЕНИСЮКА Федора та його дружину, перший раз за те, що нібито підозрювали, що він ДЕНИСЮК украв корову у гр. БОНДАРЮКА, а другий раз за те, що він не виконав м'ясозаготівлі.

Справа ця знаходиться в Нарсуді Славутського району і днями буде заслухана.

НЕЗАКОННЕ ВИЛУЧЕННЯ ТА ПРОДАЖ МАЙНА ТА ІНШІ ВИКРИВЛЕННЯ

По с. Янушівка

Голова Сільради ВАРОМЛЮК, Голова колгоспу ОКОЙКО та Секретар Сіль-

ради ЛЕВУНЕЦЬ, продаючи майно куркульських господарств, склали фіктивні торговельні листи на меншу суму, ніж виручено від продажу і різницю грошей привласнювали собі. Крім того, як встановлено слідством по справі, робили вилучення майна не тільки що у кулацьких господарствах, а і у бідняцьких та сімей Червоноармійців і велику кількість цього майна привласнювали собі. Так, у гр. МОЛОШИНА вилучили, якими на сплату податків, кабана, вагою біля 10 пуд., такого по належності не здали, а закололи та використали для себе.

По селу Губельці

Секретар Партячейки ОЛЕЙНИК, уповноважений Сільради ГАВРИЛЮК та бригадир по молотьбі БОРЩУК в час молотьби хліба одноосібниками на червоному току, займались різними зловживаннями. За дорученням ОЛІЙНИКА та ГАВРИЛЮКА, БОРЩУК крав у селян намолочене зерно, це зерно потім продавали і за виручені гроші пиячили. Коли ж хто не будь з селян заявляв про це ГАВРИЛЮКУ або ОЛІЙНИКУ, то його заарештовували та тримали у льоху до кількох днів для того, щоб він не розповсюджував цих їхніх дій. Так, гр. ОЛЬШАНІВСЬКОГО за те, що він заявив що у нього на червоному току украдено мішок пшениці, його посадили до льоху, тримали його там троє суток без води та харчів і коли такий там же у льоху упав у непритомність, лише тоді його випустили.

Крім того, накладали на селян незаконні штрафи, якими за невиконання тих чи інших податків, ці штрафи ні Сільрадою, ні РНК не затверджувались і стягнені гроші привласнювали собі у свою користь.

Справа ця розслідуванням закінчена і передана до Нарсуду для заслухання.

ПОРУШЕННЯ РЕВ. ЗАКОННОСТІ ЩОДО ВІДБРАННЯ ЗЕМЛІ ТА ШТРАФУВАННЯ ЗА НЕВИКОНАННЯ АГРОМІНІМУМУ

По с. Тростянець

За невиконання агромінімуму було оштрафовано гр. ЖОГЛО Дениса в 500 карб. та забрано у нього за не сплату штрафу корову та інше майно. Цю корову Сільрадою було продано Голові колгоспу за 200 карб. На подану ЖОГЛОЮ заяву, Прокуратурою було подано протеста до Президії Славутського РВК з тих мотивів, що ЖОГЛА по соц. стану МАЛОМІЩНИЙ середняк, що він чесно виконував всі господарчо-політичні компанії, що навесні цього року, він частину своєї землі обсіяв сам і замість того, щоб Сільрада допомогла йому обсіяти решту землі, вона навпаки, його оштрафувала, вилучила майно та обмежила землею.

Президія РВК протест Прокуратури задовольнила цілком, штраф з ЖОГЛИ знято та все майно йому повернуто.

По с. Губельці

Гр. ЗАХАРЧУКА теж за невиконання агромінімуму було оштрафовано в 150 карб. та цей штраф з нього стягнуто. Переведеною перевіркою Нарслідчим на місці встановлено, що ЗАХАРЧУК навесні цього року свою землю обсіяв, що за нарядом Сільради він ще крім своєї землі, сіяв землю гр. КОМАРУ з тою умовою, що КОМАР буде годувати його коней і коли ЗАХАРЧУК вже зорав КОМАРУ 3 га землі, тоді останній відмовився годувати коней. Сільрада замість того, щоб вжити відповідних заходів до КОМАРА без всяких підстав, порушуючи всі законодавства, оштрафувала ЗАХАРЧУКА. Прокуратурою 3/ХІ було подано протеста до Президії РВК; протест

Прокуратури задоволено. Штраф з ЗАХАРЧУКА знято та гроші йому повернуто.

В ГАЛУЗІ ПЕРЕВІРКИ ПРАВИЛЬНОСТІ ОБМЕЖЕНИХ ЗЕМЛЕЮ

З розглянутих 358 господарств, що були обмежені землею навесні ц.р., Райкомісія на чолі з Дільничим Прокурором постановила повернути землю та вилучене майно С-Г господарствам. Обмеженні господарства розподілились: куркулів 268, середняків 384, бідняків 6. Постановлено повернути землю та майно: середнякам 198 та біднякам 6. У групу середняків включені і господарства, яким було доведено тверде завдання, чому за їх міцністю господарств та злісним відношенням до виконання с/г політичних компаній в більшості в поверненні землі та майна відмовлено.

Для зміцнення революційної законності, виконуючи останні постанови Партії та Уряду щодо цього, Прокуратурою зроблено 11 доповідей (на Поширеному пленумі РВК, на зльоті груп сприяння РСІ, на зльоті колгоспників ударників в м. Аннополі, в с. Коломлі, Жукові та інш.). Одноразово переведено перевірку правильності штрафування в трудових по колгоспам: Коломлі, Жуків, Селичів, М. Скнит, Полян тощо, де при перевірці були виявлені найгрубіші порушення штрафної політики, а саме: за порушення труд. Дисципліни штрафували по 2 по 3 рази, перевищуючи кількість штрафів трудовими, ніж це передбачено законом (штрафували по 10-20 трудовнів) (с. Селичів). В с. Жукові майже 50% всіх членів колгоспу було за ті чи інші порушення оштрафовані. Ці всі викривлення прокуратурою на місцях виправлялись.

Дальнішу свою роботу органи Юстиції направили на організацію низових органів Юстиції – організацію груп сприяння прокуратурі при колгоспах, організація сигнальних постів та колгоспних і виробничих судів. Цю роботу прокуратура намітила закінчити до 20/ХІІ б.р. для чого мобілізовано весь оперативний склад робітників Юстиції, яких прикріплено до відповідних сел для переведення цієї роботи.

ДАХМО, ф. П-364, оп.1, спр.419, арк. 112-117. Оригінал. Машинопис.

257.

Повідомлення СОЧ 20 СПЗ ДПУ секретарю Славутського райкому КП(б)У про стан продовольчого забезпечення низових ошадних кас

11 грудня 1933 р.

Совершенно Секретно (ЛИЧНО)

Состояние низовых сберкасс нашего р-на катастрофическое. Некоторые из них (Кривин, Берездов, Полянь) накануне развала.

Работники низовых сберкасс систематически оставляют работу. Как факт, нами отмечены следующие случаи: за 1933 г. из Кривинской сберкассы ушло два работника, из Полянкой сберкассы – 2 работника, из Аннопольской сберкассы – 1 работник, второй же заявляет, что тоже уйдёт, если не будет обеспечен продпайком. В Берездовской сберкассе – 1 работник, второй же тоже заявляет об уходе, если не будет снабжён продпайком.

Вполне установлено, что в большинстве периферийных сберкасс, на почве того,

что часто меняются работники – царит хаос в счетоводстве и в отдельных случаях (Кривин) имеются факты растраты.

Такое явление вызвано не [не] чуткостью и не вниманием по отношению к низовым сберкассам со стороны Районных организаций, т.к. работники низовых сберкасс действительно находятся в плохой материальной обеспеченности.

По этому вопросу неоднократно Райсберкассой ставился вопрос перед Зав. Райснабом ТУПИНКО о выделении соответствующего количества продуктов для 7-ми работников сберкасс работающих на периферии, но ТУПИНКО от снабжения данных людей отказался, мотивируя тем, что продуктов для них в Райснабе нет.

Кроме этого мы также отмечаем недовольство на почве экономической необеспеченности работников Райсберкасс, где 4 работника получают по 300 грамм хлеба и 3 человека по 400 грамм хлеба в сутки, между тем, работникам Райсберкасс известно, что, согласно распоряжения области, – работники сберкасс экономически обеспечиваются наравне с итееровскими работниками. По этому вопросу, т.е. о том, что работники Райсберкасс обеспечиваются итееровскими пайками – имеется также распоряжение в Райснабе у тов. ТУПИНКО, но последний категорически отказался выдавать пайки, в связи с чем работники Райсберкасс высказываются о том, что пайки принадлежащие им забирают ответственные работники.

Сообщая об изложенном, со своей стороны считаем, что данный вопрос имеет сугубо серьёзное значение, каковой необходимо срочно разрешить в плоскости удовлетворения пайками работников сберкасс, поскольку от этого зависит чёткая и бесперебойная работа сберкасс периферии. Кроме того удовлетворение пайками работников низовых сберкасс даст возможность стабилизировать и изжить текучесть людей, а отсюда и повышение их квалификации.

О принятых Вами мерах по затронутому вопросу – просим нас уведомить.

ЗАМ НАЧ ОТРЯДА [підпис] /ДЕРГАЧЕВ/
УПОЛНОМОЧЕННИЙ [підпис] /СВИДТ/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.364, арк.15. Оригінал. Машинопис.

258.

Витяг з повідомлення СОЧ 20 СПЗ ДПУ секретарю Славутського райкому КП(б)У про негативні настрої серед сільської інтелігенції

16 грудня 1933 р.

Совершенно Секретно

[...]

ФАКТИЧЕСКИЙ МАТЕРИАЛ

По учительству. Составлен по материалам СПО, Славутского Погранотряда ГПУ.

По состоянию на 15.ХІІ. 33 г.

[...]

Антисоветская агитация. с. Полянь, Славутского р-на.

Группа учителей Полянкой школы собравшись вместе в количестве 6 человек, завели разговор на политическую тему. В разговоре учитель ГОЛЯКОВ Дмитрий

Павлович, 1912 г. рождения, по соц. положению колхозник середняк высказался:

«У нас в СССР должна вспыхнуть вторая революция, потому что власть до этого довела. Америка заключила с нами договор ддя того, что бы забрать весь хлеб, что бы люди ещё больше умирали с голоду».

Другой учитель ГОЛУШКО Дмитрий Акимович, 1909 г. рождения, по соц. положению крестьянин-бедняк, прибывший из Одессы, поддерживая разговор заявил:

«Наши газеты врут, когда пишут о безработице в капиталистических странах, там этого вовсе нет, а хотя и есть безработица, то живут гораздо лучше чем у нас рабочие».

Подвергая критике закон о зерно-поставке Государству, он же сказал: «ЛЕНИН говорил что бы взять у крестьян излишки хлеба, а СТАЛИН забрал весь хлеб и заставил умирать народ с голоду».

Зав. школой ЛИТВИНЕЦ Георгий Владимирович сказал, что такие разговоры проводились неоднократно и, когда секретарь партячейки ГРИЩУК пытался разъяснить неправильность взглядов названных выше лиц, то они заявили: «Мы уже переубедились и нас нечего агитировать».

(В отношении ГОЛЯКОВА и ГОЛУШКО заведена первичная обработка).

Связь с кулачеством и притупление классовой бдительности. с. Семаки, Славутского р-на:

Зав. школой ПРИТУЛЬСКИЙ Ясон Наварович, 1888 г. рождения, крестьянин, середняк, связался с кулаками и стал фактически их агентом.

Недавно он женился на дочери распродавшего кулака к тому же содержит у себя её брата. Свой поступок расценивает таким образом: «Мы идём к безклассовому обществу и через пару лет моя жена будет также членом безклассового общества, так что незачем говорить о кулаках. К тому же она больше работает чем бедняки, и если бы все также были, то скорее можно было бы построить социализм».

В практике своей работы ПРИТУЛЬСКИЙ Ясон затушёвывает принципы классовой борьбы. За период пребывания в с. Семаках никогда не говорил ученикам о классовой борьбе. Слово кулак для него является нетерпимым. Себя он окружил классово-враждебными лицами. Для приготовления завтраков в школе – нанял кулачку из соседнего с. Ногачевки. У ПРИТУЛЬСКОГО всё время проявляется интерес зажиточного. Бедняк по его мнению не имеет ничего, потому что он лодырь. Богатый нажил добро трудом, а потому он ценный человек.

Свое женитьбой ПРИТУЛЬСКИЙ окончательно подорвал авторитет. Культурно-массовой работы не проводит, в колхозе помогает работать за трудодни.

8.XI.33 г. ПРИТУЛЬСКИЙ явился в класс на занятия в нетрезвом виде. Дети это заметили, что повлекло за собой окончательную потерю авторитета ПРИТУЛЬСКОГО в детском коллективе.

Разъясняя среди детей вопрос о соц. соревновании ПРИТУЛЬСКИЙ говорит, что социальное соревнование воспитывает индивидуальников, оно не только не полезно, но даже и вредно. В квартире Зав. школой ПРИТУЛЬСКОГО нередко устраивают коллективные пьянки.

(Материалы переданы в КК РКК).

Отсутствие классовой бдительности. с. Хоровец, Славутского р-на:

Учитель Хоровецкой семилетки - КОВАЛЬЧУК Илья Емельянович, 1911 г. ро-

ждения, по соц. положению бедняк, колхозник, не проводит занятий в школе в духе непримиримой борьбы с кулацким элементом.

Дети 4 группы, руководителем которой является КОВАЛЬЧУК Илья заявляют, что кулаков у нас нет, религия не вредит соцстроительству, никаких врагов за границей не имеется. В школе дети старших групп на определённом отрезке времени занимались пением а[нти]с[оветских] песен, что является ярким примером влияния классового врага. Содержание этих песен сводится к следующему:

«Жито и пшеницу везут за границу, ячмень и овёс вывозят в МТС, послед и полу сдали в столову» или ещё тот же текст на украинском языке:

«Жито та пшеницю здали Пилсудському за границю, ячмінь та овес забрав МТС, а кужель та полу сдали на столову».

Эти песни продолжали повторять ученики долгое время, чего учительский коллектив не мог обнаружить, что говорит о притуплении классовой бдительности среди учительского коллектива названной школы.

(Проинформировали РКВ'а и РКИ).

[...]

Грубость. с. Плоское, Славутского р-на:

Учительница СМОЛЯР Доба обратилась к пред[седателю] колхоза МИРОНЧУКУ с просьбой выдать ей со столовой колхоза продукты как и всем другим учителям, находящимся в селе. В ответ на это МИРОНЧУК выгнал её из канцелярии колхоза, называя её всякими нецензурными словами. Не выдержав такой грубости и к тому же за отсутствием продуктов, и не желая быть голодной, – СМОЛЯР выехала из села бросив работу и поступила на ту же работу в другое село.

(Проинформирован РПК'а).

ОПЕРУПОЛНОМОЧЕННЫЙ СПО [нідпис] /ЛАПОШИН/
ПОМУПОЛНОМОЧЕННОГО СПО [нідпис] /СКОТНИКОВ/

ДАХМО, ф.П-364, оп.1, спр.364, арк.5-8, 10, 13. Оригінал. Машинопис.

259.

Список ворожих елементів вилучених з колгоспів по селах Губельці, Крупець, Кривин, Іванівка та Великий Правутин

1933 р.

	ПІБ	село	За що вилучено
1.	Пашинського	Янушівка	Як панського агента, якій мав зв'язок з гайдамаками
2.	Молошин Ф.М.	--//----	Мав найману працю та грубо відносився до колгоспників
3.	Карпієць М.О.	--//----	Як бывшего петлюрівця
4.	Прокопчук І.П.	--//----	За кражу колгоспного майна
5.	Ковальчук Т.	--//----	За халатне ставлення до коней

1.	Борщук Г.Ф.	Губельці	Як куркулів, що роблять шкідництво в колгоспі
2.	Шумлянського В.	--/--	--/--
3.	Шагату М.	--/--	--/--
4.	Стасюка П.	--/--	--/--
5.	Шагату К.	--/--	--/--
6.	Шушківського С.	--/--	--/--
7.	Блажинську Фр.	--/--	--/--
8.	Косіка Й.	--/--	--/--
9.	Гаврилюка І.	--/--	--/--
10.	Васьківського А.	--/--	--/--
11.	Свірчевську Я.	--/--	--/--
12.	Міхайлевського Т.	--/--	--/--

1.	Касієв Ш.	Кривин	Як торговця та арендатора цегельного заводу
2.	Дорущука О.	--/--	Як куркуля, що користувався найманою силою
3.	Копанецький	--/--	Як куркуля, що мав с/г машини
4.	Гехт Шимон	--/--	Як бувшого торговця та експлуататора найманою працею

1.	Поліщук І.	Крупець	За кражу зерна з колгоспу під час уборочної кампанії мав сезонну найману працю. Вороже-куркульський елемент.
2.	Тарасюк А.	--/--	Мав дві ступи з кінними приводами, січкарню, мав найману працю, вороже-куркульський елемент
3.	Поліщук К.	--/--	Мав молотарку, бувший твердоздатчик, бувший експортер, сім'я бандита, вороже-куркульський елемент
4.	Семенчук М.	--/--	Прогульщиця-симулянтка, має всього 17 трудовнів
5.	Пляцко Н.	--/--	Як члена сім'ї спекулянта до Революції і під час революції
6.	Сосонюк Денис	--/--	Як петлюрівця (сам признався) вороже-куркульський елемент
1.	1 чоловік	Великий Правутин	--/--

Берездів та Модестівка вилучено 19 господарств на яких справа знаходиться в прокуратурі.

ДАХмО, ф.Р-1061, оп.1, спр.98, арк.210. Копія. Машинопис.

1934

260.

Витяг із спецповідомлення заступника голови ДПУ УСРР З. Кацнельсона¹ генеральному секретарю ЦК КП(б)У С. Косіору про голодування населення Вінницької області

4 січня 1934 р.

Поступающие с мест материалы отмечают наличие продовольственных затруднений в отдельных районах Украины. [...].

ФАКТИЧЕСКИЙ МАТЕРИАЛ

... Винницкая область

Ряд колхозов Улановского, Янушпольского, Шаргородского, Любарского, Дзержинского, Шепетовского, Казатинского, Ляховецкого, Славутского, Летичевского, Проскуровского районов испытывают продзатруднения. Колхозам на трудодень выдается менее 2 кг., посевматериалом эти колхозы не обеспечены.

Заслуживает внимания наличие продзатруднений в отдельных пограничных районах. В Каменецком, Орынинском, Чемеровецком, Старо-Ушицком и Ново-Ушицком районах учтено 1175 семейств колхозников и 770 семейств единоличников, не обеспеченных продуктами питания, а также 2490 семейств колхозников и 1340 семейств единоличников. У которых имеющихся запасов хлеба хватит на 1-2 месяца.

ВРИД начальника 3 отделения СПО ГПУ УССР
[підпис] /Карпейский/

ЦДАГО України, ф.1, оп.20, спр.6571, арк. 5, 17, 20. Засвідчена копія. Машинопис.

Примітка:

¹Кацнельсон Зиновий Борисович (1892-1938). – єврей. Освіта: гімназія, 4 курси юридичного ф-тету Московського ун-ту (1915), 1 курс Лазаревського ін-ту східних мов (1916), Московська школа прапорщиків (1917). Член РСДРП з 1917. З 1917 комісар з особливих доручень при штабі Московського ВО. Слідчий Військового контролю, старший слідчий Особливого відділу ВЧК (1918-1919). В 1919 нач. Особливого відділу 3-ї армії, заст. нач. Особливого відділу Південно-Західного фронту. В 1920 – нач. Особливого відділу 12-ї армії, заст. нач. адміноргану ВЧК. З 1921 повноваж. представник ВЧК в Північному краї, голова Архангельського губЧК, нач. Особливого відділу охорони північного кордону. З вересня 1922 нач. економічного відділу ДПУ/ОДПУ, з 1923 – нач. адмін-фінансового управління ВРНГ СРСР. З 1925 – повноваж. представником ОДПУ в Закавказзі, головінспектор військ ОДПУ та нач. відділу прикордонної охорони. З 1926 – нач. Головуправління прикордонної охорони та військ ОДПУ, нач. Вищої прикордонної школи ОДПУ. З 1929 – заст. повноваж. представника ОДПУ в Північно-Кавказькому краї. З 1930 член правління Держбанку СРСР, заст. повноваж. представника ОДПУ в Московській обл. З 1933 в Україні: нач. Харківського облвідділу ДПУ, заст. голови ДПУ УСРР (1934), заст. наркома внутрішніх справ УСРР. З 1937 заст. нач. ГУЛАГу, нач. Дмитлаг, заст. нач. будівництва каналу Москва-Волга. Арештований в 1937. Розстріляний в 1938.

261.**Лист секретаря Вінницького обкому КП(б)У
В. Чернявського першому секретарю ЦК КП(б)У С. Косіору
про виселення «паразитичних елементів» з території
області***10 квітня 1934 р.**Совершенно секретно*

Обком уже ставил перед ЦК вопрос о необходимости очистки пограничных районов от всяких паразитических, бродяжнических элементов, являющих прекрасной базой для контрреволюционной и шпионской работы на границе.

На территории пограничных районов Винницкой области проживают компактные массы бродяжнических, нищенствующих и паразитирующих элементов, не связанных с сельским хозяйством и лишенных хозяйственных перспектив.

В основном, эти элементы состоят из семей репрессированных кулаков, исключенных из колхозов за подрывную работу, вернувшихся из ссылки. Немалую часть в их числе составляют группы единоличников, хозяйства коих основательно подорваны. В колхозы не вступают, на работу не идут, ждут государственной помощи. Этот контингент лиц, не связанных никакими трудовыми процессами, составляет основную массу терпевших и терпящих продовольственные затруднения за последние пару лет и даже сейчас в 1934 г. Это вызывает нездоровые настроения среди колхозников пограничных сел. Поэтому нам приходится оказывать им помощь учитывая близость границы. Всего ориентировочно таких семей по 14-ти районам первой зоны около 3000.

Многие из них, осев в селах, непосредственно прилегающих к границе, будучи оторванными от трудовых процессов являются базой для работы противника на нашей стороне, распространителями антисоветских настроений, провокационных слухов и эмиграционных тенденций. Только по 10-ти районам первой зоны, зарегистрировано линией ГПУ таких 1700 хозяйств, не имеющих никаких средств к существованию. За последнее время увеличился рост уголовных и террористических проявлений в пограничных районах.

Анализ имеющихся материалов свидетельствует о росте этих проявлений за счет активизации враждебной деятельности деклассированных элементов. Участились факты поджогов, грабежей, совершенные раскулаченными и репрессированными элементами. Дальнейшее пребывание в пограничных районах этой компактной массы выбитых из хозяйственной колеи, не имеющих хозяйственных перспектив, безусловно отрицательно влияли на политическое состояние границы.

В целях оздоровления колхозов и сел пограничных районов, главным образом, населенных пунктов, находящихся непосредственно на границе, по нашему мнению необходимо разрешить выселение этих элементов из пограничных районов.

Просим поставить этот вопрос перед ЦК ВКП(б).

Секретарь обкома КП(б)У /В. Чернявский/
ДАВО, ф.П-13, оп.7, спр. 4, арк.90-91. Копія. Машинопис.

262.**Витяг з доповідної записки заступника наркома юстиції
УСРР І. Слинько щодо роботи прокуратури республіки по
боротьбі з викривленнями під час розподілу прибутків в
колгоспах***13 квітня 1934 р.***III. Борьба с извращениями в начислении трудодней**

При записях трудодней было выявлено много случаев прямых злоупотреблений в виде уравниловки, когда не учитывалось количество и качество работы, проделанной каждым колхозником, явно неправильной, преувеличенной или приуменьшенной, записи трудодней лицам из корыстных побуждений или иных видов. [...].

Когда в результате отмеченных неправильностей были приняты меры к исправлению и излишне начисленные трудодни снимались, то некоторые колхозы в самое это исправление допустили извращение, став на путь или общего уменьшения у колхозников или даже снятия трудодней у лучших колхозников.

Так, по Винницкой обл. в прокуратуру поступили сведения о том, что правление колхоза с. Кутки Славутского района списывает трудодни у колхозников, заработавших их много. В результате расследования выяснилось, что правление колхоза после сбора урожая 1933 г. информировало колхозников и районные организации, что на трудодни в колхозе приходится 5,6 кг зерна. Когда же были произведены точные расчеты для расплаты с колхозниками, то выяснилось, что эта информация была неверна, так как на трудодни приходится лишь 2,2 кг. Поэтому с целью увеличения стоимости трудодня правление стало на путь уменьшения количества трудодней лучших колхозников.

Облпрокуратура по этому поводу возбудила уголовное преследование.

Зам. народного комиссара юстиции
и генерального прокурора республики /И. Слинько/
ДАРФ, ф.8131, оп.11, спр. 171, арк.90-96зв. Оригінал. Машинопис.

1935 – 1936

263.

Лист першого секретаря ЦК КП(б)У С. Косіора та голови РНК УСРР П. Любченко з проханням зменшити план хлібоздачі по деяким районам Вінницької області

14 червня 1935 р.

На совещании с секретарями обкомов и председателями облисполкомов по установлению годового плана хлебоздачи Винницкой обл. задание по колхозному сектору было снижено на 1 млн. пуд. против проекта Комитета заготовок.

В пределах этого миллиона пудов мы просим разрешить снизить ставки по хлебоздаче для следующих шести пограничных районов Винницкой обл.: Славутского, Шепетовского, Берездовского, Плужинского, Заславского, Дзержинского и для пяти районов с высокими ставками, но хозяйственно до сих пор крайне отсталых: Янушпольского, Старо-Синявского, Улановского, Махновского и Полонского.

Снижение ставок просим произвести в следующих размерах (см. приложение), а Дзержинский район, где ставка всего 0,6 и северную часть Славутского района, где ставка 0,4, граничащие с районами Киевской обл., освобожденными от хлебоздачи, просим освободить от хлебоздачи.

Такая форма использования предоставленной ЦК для Винницкой обл. скидки будет наиболее эффективной.

[підпис] /Косіор/

[підпис] /Любченко/

Приложение.

Снижение ставок хлебоздачи для пограничных районов Винницкой обл.:

Название района	Ставка	Размер снижения ставки	Общее снижение
Берездовский	1,2	0,5	63 307 пуд.
	1,7		
Шепетовский	1,2	0,5	62 330 пуд.
	2,1		
Полонский	0,9	0,5	74 845 пуд.
	2,4		
Плужанский	0,9	0,3	77 653 пуд.
	2,1	0,7	
Заславский	1,9	0,5	68 069 пуд.
Янушпольский	2,0	0,5	75 334 пуд.
Старо-Синявский	2,4	0,5	70 450 пуд.
Улановский	2,2	0,5	103 721 пуд.
Махновский	2,4	0,5	69 534 пуд.
Дзержинский	освободить от поставок		65 444 пуд.

Славутский	от средне районной нормы снизить на 0,5 ц	86 444 пуд.
		817 131 пуд

ДАРФ, ф.5546, оп.82, спр.44, арк.379-380. Оригінал. Машинопис.

264.

Довідка про політичну ситуацію у Берездівському районі станом на 25 червня 1935 р.

25 червня 1935 р.

Совершенно Секретно

Берездовский район граничит с Польской границей. Ряд сёл непосредственно расположены в черте Польской границы.

В период гражданской войны на территории Берездовского района были Польские и петлюровские формирования отдельных частей в порядке мобилизации, а равным образом имело место и добровольное вступление в антисоветские армии с целью борьбы против Соввласти.

С восстановлением Советско-Польской границы, ряд сел как расположенных непосредственно по границе так и тыловые села Берездовского р-на были поражены контрабандной деятельностью, в особенности с.с. Киликиев, Дяков, Кутки, Хвощевка, Беседки, Манятин, Яблоновка, Берездов, Селичев.

Несмотря на ряд проведенных операции по выселению быв. активных контрабандистов по территории района, все же значительное количество их проживает и по настоящее время.

В период гражданской войны на территории р-на оперировала политическая банда возглавляемая неким СОКОЛОВСКИМ, банда охватывала главным образом с.с. Яблоновка, Горица, Манятин, В-Правутин и частично Красностав.

В 1930 году на почве к[онтр]-р[еволюционных] кулацких агитации по ряду сел р-на имело место женские волынки (Беседки, Корчик, Пашуки, Киликиев, Манятин, Яблоновка).

В 1929-30 году оперировала политическая банда в составе 5-7 человек, возглавляемая известным террористом КУЧЕРОМ жителем с. Манятин. Эта банда была организована КУЧЕРОМ по заданию Польской разведки.

В 1932 году жителем с. Дяков ЛЕВЧУКОМ Петром, кулак, была организована уголовная банда в количестве 7 человек, которая систематически занималась вооруженными грабежами. После ее ликвидации в том же году была организована другая уголовная банда возглавляемая неким МОРОЗ Василием. В состав банды входило местное кулачество.

В 1933 году в с. Манятин Берездовского р-на с целью провокации о продзатруднениях был выявлен случай людоедства, т. е. мать зарезала свою 8-ми летнюю дочку. При обыске у ней было найдено значительное количество спрятанного хлеба и других продуктов.

На протяжении 33-34 года по с.с. Селичев, Кутки, Зубовщина было сильно развито сектантское движение, которое сильно сказывалось на организационном укреплении колхозов т. к. сектанты вели а[нти]-с[оветскую] агитацию за не выход на

работу, не выполнение государственных обязательств и т.д.

На протяжении 1935 года на территории Берездовского района никаких банд-группировок, террористических актов и к[онтр]-р[еволю-ционн]ых проявлений не зарегистрировано. Однако не обходимо отметить, что в период Весенней посевной кампании, а равным образом реализации займа имели место со стороны а[нти]-с[оветского] элемента агитации направленные к попытке срыву. Однако поддержки со стороны колхозной массы не имели. В настоящее время фиксируются случаи агитации против выполнения хлебопоставок Государству.

НАЧ[АЛЬНИК] РАЙОТДЕЛЕНИЯ НКВД [нідпис] /СВИНКОВ/

ДАХМО, ф.П-34, оп.1, спр.22, арк. 26-27. Оригінал. Машинопис.

265.

Довідка про голод в селах Славутського району

Не пізніше 1935 р.

ШИНКАТУК Федора, член колхоза с 1930 года, в прошлом беднячка, в 1934 г. выработала 15 трудодней, душь семьи имеет 3. ЯРМОЛЮК Мария, член колхоза с 1930 года, в прошлом беднячка, имеет выработанных 46 трудодней. ДАВИДЮК Мария, член колхоза с 1930 года, в прошлом беднячка, имеет выработанных 74 трудодней, имеет 5 душь семьи. ГОЛЮК Лафира, член колхоза с 1930 года, в прошлом беднячка, имеет выработанных 68 трудодней, душь семьи 4. РЫЖУК Марта, член колхоза с 1930 года, в прошлом беднячка, выработала 261 трудодень, душь семьи 4 и остро нуждающихся 22 человека.

По колхозу села М-Правутина имеется опухших 4 хозяйства и остро нуждающихся 29 хозяйств.

По колхозу села Дятиловки имеется опухшая КУЗЬМЮК Мотря, член колхоза с 1935 года, в прошлом беднячка-вдова. Остро нуждающихся в хлебе имеется 25 хозяйств из коих 6 хозяйств для покупки хлеба продали своих коров. Среди этих нуждающихся имеется один ударник КОВАЛЬЧУК Назар, котоый имеет 7 душь семьи, выработал 500 трудодней.

По колхозу села Хвощовки имеется опухших от голода 25 чел., и остро нуждающихся в продпомощи 38 человек. Продпомощи в прошлом получили 35 цен.

Среди опухших и остро нуждающихся имеются также ударники.

По колхозу села Мухарева опухших и полуопухших имеется 15 человек. ДЗЕХ Иван Михайлович, член колхоза с 1932 года, в прошлом середняк, имеет выработанных трудодней 93, душь семьи 5. ЗВОЗКО Ониська, член колхоза с 1931 г., имеет 3 души семьи, вдова, трудодней не имеет. ЗУБАРЕЦ Иосиф, член колхоза с 1932 года, 6 душь семьи, в прошлом середняк, имеет выработанных 42 трудодня. МАРТЫНЮК Антон Васильевич, член колхоза с 1930 года, имеет выработанных 3 трудодня, в прошлом бедняк и т.д. Всего нуждающихся в продпомощи 39 человек.

По колхозу села Киликиева остро нуждающихся и полуопухших имеется 9 человек, как, например, МИХАСИК Исидор, в прошлом середняк, выработал 462 трудодня, имеет 9 душь семьи. МАРХАЙЧУК Мария, в прошлом беднячка, выработала 192 трудодня, имеет 2 души семьи. КРАВЧУК Андрей, в прошлом середняк, выра-

ботал 284 трудодня, душь семьи имеет 5 и друг. Всего нуждающихся имеется 28 чел.

По колхозу села Пашуки опухших не имеется, но имеется остро нуждающихся 12 хозяйств-колхозников и 5 хозяйств единоличников.

По колхозу села Красностав опухших не имеется, кроме детей МАГДИ Фёдор и ЖИГАДЛО 2 детей по 10-11 лет. Остро нуждающихся в хлебе 30-40 человек.

Имеется тенденция у нуждающихся колхозников ухода с колхоза на заработки. За короткий период времени на отходничество пошло 40 чел.

По колхозу с. Яблоновка остро нуждающихся хозяйств колхозников имеется 12.

В колхозе села Плоска остро нуждающихся хозяйств имеется 23, а хозяйств, которые не имеют хлеба, имеется 27.

По колхозу села Селичев остро нуждающихся, которые на сегодня не имеют хлеба, имеется 11 хозяйств.

По колхозу с. Зубовщина колхозников которые нуждаются в хлебе имеется 5 хозяйств.

По колхозу села Горицы полуопухших имеется 8 человек и остро нуждающихся в хлебе 35 человек.

По колхозу села Дякова нуждающихся в хлебе имеется 20 человек и остро нуждающихся которые не имеют ни хлеба, ни картофеля 3 хозяйства.

По колхозу села Красноселки имеется нуждающихся в хлебе 12 чел. и остро нуждающихся 2 хозяйства.

По колхозу села Бесидки остро нуждающихся имеется 10 хозяйств и которые нуждаются в хлебе 12 хозяйств.

Отмеченные нами продзатруднения и в большинстве своём относятся к колхозникам, которые в прошлом выработали мало трудодней и колхозников вступивших в колхоз в 1935 году, а также колхозов которые получили меньше чем одно кило на трудодень.

Для оказания продпомощи нуждающимся колхозникам, колхозы, а равным образом сельские организации не располагают абсолютно никакими фондами.

На почве продзатруднений имеются факты хождения почти ежедневно по 200 человек одновременно в г. Новоград-Волынский, Шепетовка, Славута для покупки хлеба, который приносят до пуда хлеба домой.

На почве продзатруднений также отмечены выкапывание высадков-свеклы для употребления на пищу, а также кражи картофеля, муки и других продуктов в с.с. Красностав, Горица, Печиводы и Гута.

Кроме того имеет место уход из колхоза на заработки, а также и единоличники в с.с. Кутки, Красностав, Горица, Яблоновка и Плоска.

В последствии продзатруднений имеют место, со стороны к[онтр]-р[еволюционного] элемента, антисоветская агитация против колхоза, как, например, в колхозе села Бесидки колхозница РАВЧЕНЮК Марина, в прошлом середнячка, говорила «РАБОТАТЬ РАБОТАЕШ, А [НА] ТРУДОДНИ НИЧЕГО НЕ ПОЛУЧАЕШ. ВСЁ РАВНО НЕ ДОЖИВЁШ [ДО] ТОГО ВРЕМЕНИ ЧТОБЫ ПОЛУЧИТЬ ХЛЕБ, ПРИЙДЁТСЯ В КОЛХОЗЕ УМЕРЕТЬ С ГОЛОДУ» аналогичные разговоры ведёт РАБЧЕНЮК Домка Стефановна и КРАВЧУК.

Врид. НАЧАЛЬНИКА Р/О. НКВД. [нідпис] /СПИВАК/

ДАХМО, ф. П-34, оп.1, спр.22, арк. 24-25. Оригінал. Машинопис.

ДОДАТОК: Витяг з Відомостей про склад Славутського райкому КП(б)У

29 травня 1931 – 5 березня 1932 рр.

№	Прізвище, ім'я та по батькові	р.к. нар.	нац-сть	Соц. стан	Освіта	парт-стаж	посада	попередні посади
член Бюро райкому КП(б)У								
1	Осіпов С. І.	1895	укр.	селян.	нижча, заоч. КУ	1920	секретар райкому КП(б)У	секретар райкому КП(б)У
2	Данилюк О. Г.	1899	укр.	робітн.	нижча	1926	зав. оргвідділом РПК	зав. оргвідділом РПК
3	Котляр І. Д.	1898	євр.	служб.	нижча	1925	зав. культпроп. відділом РПК	пропагандист ОПК, зав. агіт-мас відділом РПК
4	Ортенберг О. Н.	1902	євр.	служб.	-	1928	зав. культ-проп. відділом РПК	
5	Чухрай	1888	укр.	селян.	нижча	1920	голова Райвиконкому	голова Райвиконкому
6	Воронов	1897	рос.	робітн.	військ.-	1926	начальник СПВ ОГПУ	начальник СПВ ОГПУ
8	Макух А.	1897	укр.	робітн.	нижча, заоч. рай-партшкола	1925	зав. дитячим будинком	робітниця Будфарфору
12	Коломійцев	-	укр.	робітн.	нижча	1927	Редактор газети «Прикордон-на правда»	Редактор газети «Прикордон-на правда»
13	Дзябченко	-	укр.	робітн.	вища	1925	зав. агіт.-мас відділом РПК	голова Райколгоспспілки, секретар райкому КП(б)У
14	Вінокур Д.	-	євр.	робітн.	нижча	1925	голова Райпрофради	райінспектор праці
члени Райкому КП(б)У								
15	К'ярк	-	латиш	робітн.	нижча	1919	директор лісозаводу	директор лісозаводу

16	Семенюк	1907	укр.	селян.	нижча	1929	народний суддя	жінінспектор РПК, член Бюро РПК
17	Жинський	-	євр.	робітн.	нижча	1924	директор Будфарфору	директор Будфарфору
18	Рудківський	-	укр.	робітн.	нижча	1924	голова міськоради м. Славути	заст. голови райвиконкому
19	Гутік	-	білор.	сселян.	нижча	1922	зав. пунктом Союзхлібу	голова Райспоживспілки
20	Корнійчук	-	укр.	селян.	середня	1925	зав. земвідділом РВК	голова Райкоопспілки
21	Шевченко	-	укр.	робітн.	нижча	1927	зав. цегельнею	голова РайКНС
22	Маліновський	-	поляк	селян.	нижча, рай-партшкола	1928	Зав. обозом ЮЗА	курси партактиву
23	Янулік	-	укр.	робітн.	Ком. Ун-т	1920	голова РайКК	голова РайКК
24	Міклош	-	поляк	робітн.	нижча а ок-рпартшкола	1922	голова РР ОСО	зав. лісоскладом
25	Бойко	-	укр.	робітн.	нижча	1917	зав. млином	зав. пивзаводом
26	Шимасюк	-	укр.	робітн.	нижча	1924	зав. сектором пропаганди РПК	голова споживтовариства
27	Якубчик	-	білор.	робітн.	нижча	1927	секретар РайКК	нач. адмінвідділу
члени Фракції Райпарткому								
28	Колежук	-	укр.	служб.	нижча	1927	зав. інформвідділом РВК	зав. ошадкасою
29	Гопанок	-	укр.	сел.	середня	1920	зав. РайНО	зав. Н/О
30	Михайлюк	-	укр.	служб.	нижча	1926	Зав. спецбюро РПК	Зав. Окрсільбуряк
31	Топінко	-	укр.	робітн.	нижча	1929	Райснаб	голова Райспоживспілки
32	Сопранюк	-	укр.	служб.	нижча	1929	секретар РВК	секретар РВК
33	Вінокур Д.	-	євр.	робітн.	нижча	1925	голова Райпрофради	райінспектор праці
34	Гжевняк	-	поляк	робітн.	нижча	1928	зав. нацвідділом РВК	завгосп лікарні

35	Грабовець	-	укр.	селян.	середня	1921	голова Райколгоспспілки	секретар РПК
36	Соломенюк	-	укр.	селян.	нижча	1931	зав. оргвідділом Райколгосп-спілки	інструктор Окрколгосп-спілки
37	Боярчук	-	укр.	селян.	середня	1920	голова Райкоопспілки	член правління Окркооп-спілки
38	Завгородній	-	рос.	робітн.	нижча	1925	зав. заготвідділом Райкооп-спілки	інструктор Райкоопспілки
39	Олейнік	-	укр.	робітн.	нижча тех-лісова	1920	директор ліспромгоспу	Зав. лісозаводом
40	Дуднік	-	укр.	селян.	нижча	1926	голова Райспоживспілки	зав. агт-проп відділом РПК
41	Суріс	-	євр.	робітн.	нижча	1927	голова Робкоопспілки	зав. жінорг відділом РПК
42	Прімак	-	євр.	робітн.	нижча	1930	голова громадськ. харчування	головицеп СГЛР
43	Будига	-	укр.	селян.	нижча	1930	зав. заготвідділом Райспожив-спілки	голова сільради

керівники підприємств та установ

44	Родін	-	євр.	робітн.	нижча	1925	директор банку	вантажник
45	Кручак	-	літов.	робітн.	нижча	1928	зав. плодоовочевою базою	робітник Будфарфору
46	Іванов	-	рос.	робітн.	нижча	1920	директор МТС	
47	Ланський	-	рос.	робітн.	середнч	1929	нач. заліз. станції Славути	нач. заліз. станції Славути
48	Яцун	-	укр.	робітн.	нижча	1925	голова правління спілки інва-лідів	голова артлі шевців
49	Грінблаг	-	євр.	кустар	середня	1929	голова текстильної артлі	голова текстильної артлі
50	Штарк	-	німець	робітн.	нижча	1926	голова артлі смолярів	голова артлі смолярів

ЦДАГО України, ф. 1. оп. 20, стр. 4596, арк. 5; стр. 4695, арк. 99; стр. 5819, арк. 178-183; .

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Адаменко – 277
Акулов І. О. – 149
Алексєєв М. О. – 244, 263, 265, 276, 284, 285
Андрощук О. – 353
Андрощук Т. – 338
Андрушко – 211
Артемов М. – 362
Артемчук – 25, 213
Атаман М. – 354
Афанасьєв – 204
Бабійчук – 25, 213
Бабійчук О.М. – 268
Бабіч Т. – 334
Багінський – 126, 136, 173, 174, 177, 181, 238, 239
Базан – 254
Бак – 48
Баланчук – 54
Балдер – 25-27, 181, 186, 187, 195, 197-199, 202, 205, 206, 213-216, 227, 228
Балицький В. А. – 22, 32, 35, 70, 71, 73, 74, 76, 77, 83-86, 92, 95, 314
Банчик – 355
Барнацька В. – 270
Батенко Г.Н. – 252
Бегайло Р. О. – 347, 362
Безносий І. – 380
Беленченко – 193
Белявій Я. С. – 171
Березин – 149
Березюк – 274
Бершеда А.Т. – 136
Бершеда М.І. – 136
Бершеда О.І. – 136
Бессараб – 77
Бещук П.А. – 253
Білоус – 125
Бистрих М. М. – 83, 84
Блажинський Ф. – 388
Бондар Д. – 382
Бондарук Д. – 335
Бондарук Є. – 366
Бондарук І.Я. – 366
Бондарук К. К. – 253
Бондарук О. Х. – 255
Бондарук Ф. – 366
Бондарук Ю. – 291
Бондарчук – 100, 254
Бондарчук, приказчик – 375
Бондарюк – 382
Бончук Ф. – 336
Борев – 27, 199, 205, 217, 238-240
Борей А. – 379
Борисюк – 179, 181, 331
Борзунова А. І. – 352
Бортник М. А. – 229
Бортніков – 180
Борщук Г. Ф. – 383, 388
Боярчук – 257
Бреги – 232
Брега О. – 223
Брега Я. – 223
Бродер – 198
Бродецька А. – 270
Брянський Б. – 361
Бубнов – 45
Бувкуненко – 306
Бугайчук Г. – 373
Будунов – 123
Бузель – 136
Булан С. – 364
Буньківський – 58, 59, 162, 306
Бурік – 112
Буров – 62, 63
Буслов – 284
Бухало – 358
Бухарін М. – 12
Бухтійчук – 137
Буценко – 149
Бучевський С. – 337
Вайзберг В. Б. – 248
Вакалюк – 278
Варомлюк – 382
Василик С. – 353
Василішин С.І. – 136

Васильєв В. Ю. – 10
 Василиук – 119, 122, 141, 142, 174, 245, 285
 Василиук Н. – 368
 Васькевич – 204
 Васьківський А. – 388
 Васьківський М. – 334
 Васьківський Р. – 335
 Васюк П. – 379
 Вдовіченко – 108
 Вдовиченко – 134, 204
 Вейцер І. Я. – 88
 Велітік Х. – 363
 Веремей – 366
 Веремейчук М. – 333
 Веремійчук А. – 333
 Веремійчук О. – 333
 Верещак – 289, 354, 367
 Верхогляд Н. – 268
 Вершела Т. – 353
 Вінокур – 198, 200
 Вірник – 171, 182, 195
 Вихованець Т. – 9
 Вишняков П. – 266
 Власюк Г. – 366
 Власюк І.І. – 366
 Власюк І.К. – 366
 Власюк К. – 363
 Власюк М.В. – 366
 Вовченко – 39, 288, 289, 307, 354, 367, 368
 Войтюк І.Р. – 337
 Войтюк С. – 278
 Вознюк – 359
 Воробей І. – 360
 Воронов – 134, 138, 173, 187, 230, 372
 Воротюк М.М. – 337, 338
 Ворошилов К. Є. – 281, 290, 304
 Габронський – 215
 Гаврилук – 124, 383
 Гаврилук А. – 365
 Гаврилук М. – 336
 Гаврилук П. Х. – 353
 Гаврилук І. – 388
 Гавчук І. К. – 10
 Гаєвський І. І. – 247, 248
 Гаєвський Й. – 337

Гаєвський М. А. – 251
 Гамолук П.П. – 338
 Гарієвський А. – 338
 Гезимчук М. Ю. – 253
 Гельт І. – 365
 Герасимець М.А. – 331
 Герасимчук Х. – 268
 Гересимець М. – 331
 Герус О. – 360
 Гехт Ш. – 388
 Гілас – 233
 Гільбург – 284
 Гіндзбург – 191
 Гиллер – 303
 Гладуняк І. В. – 10
 Гладушевський – 254
 Глашанець Д. – 9
 Глезер – 139
 Глушон П.К. – 334
 Гнатюк – 54, 292
 Голібівський Г. – 334
 Голубчик – 329, 342
 Голушко Д.А. – 386
 Гольцетін – 31, 281
 Голюк Л. – 394
 Голяков Д.П. – 385, 386
 Гончарук – 328
 Гончарук Л.В. – 372
 Гончарук С. – 361
 Гопанюк – 199
 Горбунов – 149
 Горкавлук І. – 353
 Горловський – 326
 Горобець Я. – 334
 Горощук – 55, 171
 Горяной – 284
 Григорьев – 303
 Григорук – 259, 260
 Гринько – 142, 165, 166
 Грищук – 386
 Грінчук – 166, 174, 181, 182, 189, 206, 211, 213, 224, 373
 Гробдрук – 125
 Гробдрук Д. – 363
 Гросман – 312
 Гроссман – 189, 230

Груша – 124, 125
 Гудим – 125, 166, 180
 Гуз – 233
 Гулий – 149
 Гуляєв – 78, 81, 91, 97
 Гуменюк Г. – 38
 Гуменюк Г. А. – 355
 Гуменюк О. – 271
 Гуменюк Я. С. – 271
 Гуранский – 296
 Гуревич – 346
 Гутік – 25, 123, 189, 198, 206, 227, 228
 Гутман – 256, 304
 Гьок Г. – 337
 Давидюк М. – 394
 Давидюк М. І. – 251
 Данелюк – 169, 170, 194, 206, 217, 274
 Данильчук В. – 334
 Данилюк Д. – 365
 Данилюк Л. – 354
 Данілов В. – 10
 Дацюк – 209
 Дворніченко – 274
 Дегтяров – 149
 Дедаєвич – 360
 Дейвіс Н. – 8
 Дейнека О. – 308
 Демидюк – 308
 Демчук А. – 354
 Демчук А.Л. – 366
 Демчук В.І. – 366
 Демчук Є.А. – 366
 Демчук І.Л. – 366
 Демчук П. – 366
 Денесюк Г. И. – 56, 78, 81
 Денесюк М. – 223
 Дениковський А. М. – 250
 Денисюк Ф. – 21, 382
 Дергачев – 260, 350, 362-365, 373, 385
 Держинський Ф. – 12
 Дзех І. М. – 394
 Дзінорук С. – 336
 Дзюблюк Ф.Т. – 331
 Дзябченко О.О. – 174, 175, 181, 182, 189, 199, 213, 217, 357, 358
 Дикалюк А. С. – 352

Дмитрук О.С. – 332
 Добринчук Г. П. – 272
 Добринчук Й. – 333
 Добринчук П. – 272
 Дубровін – 293
 Добровичський – 108, 126, 127, 160, 161, 167, 174, 175, 183, 187, 194, 200, 207, 218, 257
 Дорушук О. – 388
 Дровак П. – 336
 Дубінін – 123
 Дубовіцький – 108
 Дудник – 149
 Душнюк В. І. – 255
 Душнюк В. – 338
 Дягель Г. – 308
 Д'ячук Л. – 269
 Євдокимов Є. Г. – 60, 73
 Єремій Г. Є. – 249
 Єфіменко – 108
 Єфімов – 308
 Екель – 228
 Ельберт Е. – 363
 Жаркевич – 123-126, 138, 174
 Жембровський М. – 354
 Жердіновський – 125, 138
 Жигadlo – 395
 Жигневський – 100
 Жігінас – 142
 Жогло Д. – 383
 Жундовська – 358
 Завальнюк К. – 11
 Завгородній – 111, 193-195
 Загоруйко С.Є. – 307
 Засць А. – 338
 Зайцев – 50
 Зайцев Ф. І. – 149
 Закіров – 268, 270
 Залеский – 85
 Запорожець І. В. – 106
 Заренюк С. – 337
 Захарчук – 191, 383
 Захарчук В.І. – 337
 Захарчук Н. С. – 253
 Захарчук Л. Х. – 171, 332
 Захарчук М.А. – 335

Зведенюк В. – 354
Звозко Н.Г. – 252
Звозко О. – 394
Звоско – 245
Здрачук П. – 332
Зельднер М. – 36, 307
Зіньків – 244, 245, 274
Зіньков С.Л. – 251, 252
Зіньчук Л.А. – 372
Золотаренко – 97
Зонгер Я. М. – 89
Зошук – 275
Зубарец Й. – 394
Іванов – 106
Іванова Ю. – 337
Іванюк – 227
Ільченко – 124, 125, 183, 196, 199, 214
Іщук І.Г. – 380
Іщук Т.П. – 380
Іванюк П. – 271
Ігнат'єв – 278
Ільюк А. Д. – 188, 189
Ільюк Д. – 188
Ільюк П. – 188
Кабарчук Г. – 366
Каган – 138, 266
Каганович Л. М. – 7, 30-35, 149
Калитко С. – 11
Каленюк В.М. – 338
Калюжний Ф. – 334
Канцельсон З. Б. – 389
Карлсон К. М. – 20, 60, 61, 74, 77, 79, 90
Карпейський Я. Л. – 389
Карпієць М. О. – 387
Карпюк – 227
Касієв Ш. – 388
Касьянчук – 217
Каус Л. – 331
Кашенець – 136
Кв'ятковський Л. Г. – 12, 118
Кейсер Г. З. – 249
Кенов – 63
Кидивин Й.Й. – 337
Кисельчук – 360, 368
Клемчук Г. А. – 335
Клепчук Г. – 335
Клишиц К. Ф. – 275
Клишиц М. – 275
Клімент'єва – 208
Ковальчук – 100, 382
Ковальчук А. Б – 9
Ковальчук Б. – 337
Ковальчук Д. – 336
Ковальчук І.Є. – 386, 387
Ковальчук К. К. – 171
Ковальчук Л. – 336
Ковальчук Левко – 337
Ковальчук М. – 335
Ковальчук Маланья – 375
Ковальчук Назар – 394
Ковальчук Нечипор – 337
Ковальчук О.В. – 332
Ковальчук О.Й. – 335
Ковальчук Р. – 374
Ковальчук С. Ф. – 9
Ковальчук Т. – 387
Ковальчук Ф.М. – 337
Ковба І.М. – 372
Ковба К.Й. – 372
Ковтун – 63
Козійчук – 383
Козятко – 268, 270, 308, 343
Колежук – 27, 178, 182, 212, 220, 222, 226, 227
Коломейчук Т. – 360
Коломієць – 174, 186
Коломійцев – 191
Колядинцев – 326, 329
Комар – 383
Комар І. С. – 335
Кондратюк А. – 382
Кондратюк Є. – 353
Кондратюк С.Ю. – 270
Коновалов – 124, 125
Копанецький – 388
Копчук – 212, 226
Копчун – 262
Корбель – 200
Корешняк Я. П. – 292
Корнейчук – 26
Корнійчук – 166, 167, 173, 174, 176, 179, 180, 182, 193, 194, 196, 205

Корсун В. – 309
Корсун Я. – 304
Корсунський – 284
Корчанов – 373
Косік – 39, 91, 371
Косік Й. – 388
Косіор С. В. – 22, 24, 29, 34, 356 37, 63, 70, 74, 77-79, 83, 85, 90-92, 111, 223, 232, 240, 296, 316, 389, 390, 392
Костельбойм – 232
Костюк М. А. – 335
Костюк П. Д. – 335
Костюк П. – 336
Костюк С. – 171
Котягорох Ф. – 380
Котляр – 28, 116, 174, 194, 304
Котляр З. – 354
Коцюбайло Л.К. – 137
Коч Й. – 364
Кочубей М. – 361
Кравченко М. П. – 10
Кравчук – 395
Кравчук А. – 394
Крамор – 246
Кривий – 329
Крот Я.Я. – 337
Крохмалюк Ф. – 332
Крулікович С. – 308
Крута С. – 354, 355
Крутий П. – 354
Крутой І. – 353
Кудрицький Б.Л. – 253
Кузьмінчук Є. – 338
Кузьмінчук Н.Т. – 332
Кузьмінчук Т.Ф. – 332
Кузьмюк М. – 394
Кулаков – 256, 304
Кулеша Д. – 366
Кульчицький С.В. – 10, 30
Курков – 48
Курста В. – 334
Кухарук – 336
Кухарчук – 207
Кучер – 100, 393
Кушаківський – 329
Кушаков – 116
Кушнар'єв – 160
Кушнірук – 285
Кушнірук І. – 338
К'ярік – 112, 137
Лавренюк – 172, 173
Лаврук П. Т. – 305
Лаврук Т. – 306
Ламп І. – 372
Лапошин – 260, 361-365, 372, 373, 387
Лациба В. П. – 10
Левантюк – 292
Левасюк О. – 292
Левинштам – 303
Левінзон М. Л. – 348
Левінчук – 191
Левосюк – 201, 292
Левунець – 383
Леунец О. – 278
Левейчук І.І. – 332
Левейчук Л.П. – 337
Левчук В. – 347
Левчук З. – 366
Левчук П. – 393
Лелях К. – 221
Лелях М. – 332
Ленін В.І. – 6, 12-14, 386
Леонов П. І. – 341, 342
Леплевський І. М. – 61, 74, 77
Лещенко – 173, 174, 187, 189, 190, 193, 213-215
Ліберман З. – 306
Ліберман Ш. – 33, 306
Лінн В. – 10
Лінський І. – 382
Ліпський – 360
Ліпський Ф. – 382
Лісовик – 284
Літвінець Г.В. – 386
Ліщук Г.А. – 252
Ливейчук Л.П. – 338
Лобачев – 149
Лобеко – 246
Лозицький В. С. – 10
Ломов (Оппоков) Г.І. – 149
Лопуж А. – 374
Лопух С. – 336

Лукашук – 187, 205
 Лукашук Г. Д. – 248
 Луцюк – 355
 Любченко П. П. – 21, 33, 76, 77, 149, 392
 Люшков – 238, 356
 Магді Ф. – 395
 Мазур А. – 338
 Мазяр Т. – 366
 Май – 359
 Майброцький – 327
 Майоров (Біберман) М. М. – 149
 Макеенко – 289
 Макаруч – 277
 Макаруч Є. – 354
 Макієско – 284
 Максимчук А. – 382
 Максимчук О. – 382
 Малінецький А. – 269
 Мамик І. – 334
 Мамончук – 292
 Маннінг Р. – 10
 Маргуліс – 257
 Маринюк У. – 335
 Маркевич – 190
 Марков – 284
 Марков Г. – 308
 Мартинчук – 163
 Мартинюк – 83, 86, 88, 112, 123, 156
 Мартинюк А. В. – 394
 Мартинюк Кузьма – 188
 Мартинюк Корній – 361
 Мартинюк П. А. – 372
 Марушкевич А. Ю. – 367
 Марушкевич В. – 366
 Марушкевич Г. П. – 366
 Марушкевич Д. – 363
 Марушкевич Д. П. – 366
 Марушкевич І. В. – 366
 Марушкевич І. Г. – 366
 Марушкевич Ю. Д. – 366
 Марушкевич Ю. І. – 366
 Мархайчук Г. – 332
 Мархайчук М. – 394
 Марчук – 245
 Марчук Д. – 306
 Маслик Д. – 336

Матвейчук – 298
 Матвейчук П. Д. – 380
 Матвейчукова – 255
 Матвійчук – 270
 Матвійчук В. І. – 332
 Матвійчук Г. К. – 332
 Матвійчук Й. Т. – 338
 Матвійчук М. – 380, 381
 Матвійчук П. – 333
 Матеюк Д. П. – 250
 Махлай – 245
 Махно Н. – 15
 Маєров – 149
 Медведєв – 221
 Меламед – 29
 Мельник – 121, 126, 129, 134, 136, 137, 141, 165, 169, 170, 193, 211, 224, 233, 359
 Мельник І. З. – 249
 Мельнічук – 214, 215
 Мельнічук З. Т. – 269
 Мельничук І. П. – 10
 Мешанінов – 143
 Мещевцев – 179
 Мікеєв – 350
 Міклаш – 268
 Міронюк – 133
 Міронюк К. Я. – 136
 Міронюк М. Я. – 136
 Мірошніченко – 54, 58, 91
 Міхалевський Т. – 388
 Мішин Д. – 268
 Міщенко – 373
 Миколайчук З. Л. – 332
 Мирон В. К. – 335
 Мирончук – 387
 Мирончук В. К. – 336
 Мирончук І. С. – 282, 283
 Мирончук К. І. – 335
 Мирончук М. – 335
 Мирончук М. О. – 335
 Мирончук Ф. І. – 335, 336
 Мирончук Х. – 335
 Мислін – 382
 Михайличенко Г. М. – 10
 Михалик – 368
 Михалюк – 249-252, 254, 255

Михасик І. – 394
 Мовчанець П. – 333
 Молдовер – 266
 Молотов В. М. – 27, 31-34, 148
 Молошин Ф. М. – 383, 387
 Молчанов – 238
 Морговський А. М. – 250
 Мороз В. – 40
 Московка – 331
 Мотенко Ю. П. – 39, 40, 341, 351, 353, 359
 Мох Л. – 134
 Музика – 165
 Мукосій В. – 361
 Муніч – 193
 Мурашова – 107
 Мусієнко – 281
 Наклонов – 63
 Наронін – 24, 49, 158
 Неверковський Є. – 354
 Неверковський М. – 354
 Недавні – 63
 Недзвядовський – 197, 227
 Несен – 376
 Несип – 376
 Нестерук Г. – 364
 Нетикша П. – 360
 Нікитчук – 204
 Никитчук – 291
 Нититчук Г. – 353, 354
 Никитюк П. – 366
 Новак – 379
 Новальківський – 142, 217, 218, 223
 Новосадов – 285, 292
 Нурінов О. – 19, 149
 Оверчук С. – 376
 Оденцов О. В. – 36, 149
 Ожинський – 335
 Окойко – 285, 382
 Оксан – 191
 Оксенчук Т. – 353
 Окуневська С. – 334
 Олейник – 383
 Олендер – 119, 122
 Олинюк А. – 333
 Олинюк М. – 333
 Олинюк Я. – 333

Олізарко – 256, 305
 Олійник – 221, 383
 Олійник Ю. – 11
 Ольшанівський – 383
 Опанасюк – 374
 Опанасюк Б. В. – 288
 Опойко – 245
 Орлов М. В. – 248
 Ортенберг – 124, 125, 139
 Осадча Г. Г. – 10
 Осінін – 266, 278
 Осіпов В. А. – 30, 88, 108, 111, 112, 115-117, 121, 125, 126, 129, 134-137, 139, 141, 148, 160, 161, 163, 165, 173, 175, 181, 183, 185, 187, 190, 193, 194, 199, 200, 204-207, 211, 217, 218, 224, 233, 234, 236-239, 247, 256-259, 263, 264, 267, 271, 274, 286, 299, 305
 Остапчук Д. – 382
 Остапчук П. – 366
 Остапчук С. Г. – 372
 Остапчук С. П. – 253
 Остапчук Ю. – 171
 Остпачук Я. – 337
 Островський – 165, 198, 203, 214, 215, 222, 227, 228, 331, 335, 336, 338
 Островський Й. – 366
 Ошаровський – 82
 Павлюк Ю. – 334
 Павлюковський – 161
 Паєвський В. – 353
 Паламарчук – 123-126, 139
 Панасюк А. Д. – 335
 Панасюк П. С. – 335
 Панасюк Ф. П. – 334
 Панчук М. Л. – 269
 Панчук П. – 336
 Панчук Ф. – 373
 Панчук Я. – 336
 Панько – 331
 Паньчук О. – 343
 Пархомчук Л. – 332
 Пасечник А. – 353
 Пасічник – 347
 Пацаловський – 308
 Пашинський – 387

Пашкевич – 268, 270
 Перевізний – 171
 Перловський – 24, 158
 Петлюра – 253
 Петренко В. І. – 10
 Петрійчук – 291
 Петровський Г. І. – 21, 32, 292, 293
 Пілководський – 380
 Пилипенко – 22, 82, 88, 89
 Пилипчук П.Л. – 373
 Пилюта С. – 354, 379
 Пиріг Р. Я. – 10
 Пискун Г. – 270
 Пілсудський – 387
 Піонтоковський – 303
 Пірожок І. У. – 248
 Пляцко Н. – 388
 Погребной – 116, 118, 122, 131, 138, 143, 144, 161
 Подкидиш П. – 292
 Подкур Р. Ю. – 10
 Подригуля Д. – 338
 Полішко Й.Й. – 337
 Поліщук – 49, 133, 363
 Поліщук В. Л. – 171
 Поліщук І. – 9
 Поліщук І., селянин – 388
 Поліщук Іван – 380
 Поліщук І.Є. – 136
 Поліщук К. – 388
 Поліщук М.Т. – 334
 Поліщук О. – 364
 Поліщук Т. – 361
 Полоз – 149
 Поляков В. В. – 149
 Поночовний – 374
 Попадюк – 180, 201, 202, 213, 215
 Попов М. М. – 39, 350, 350, 374, 376, 381
 Порайко В. І. – 149
 Постишев П. П. – 35-37, 149, 316
 Потанов – 122, 131, 138, 143, 144
 Потапчук – 204
 Потапчук І.А. – 365
 Потапчук Р.Й. – 366
 Походзіло – 142
 Прилуцький – 308, 327
 Примак – 175
 Присяжнюк – 62, 63, 73
 Пригульський Я.Н. – 386
 Приходько – 62
 Прокопченко М. – 360
 Прокопченко Н. – 360
 Прокопчук І. П. – 135, 387
 Прокоф'єв І. С. – 249
 Процюк Д.П. – 333
 Пуц Г. – 134
 Пуц М. – 366
 Пюро М. – 382
 Рабальченко – 266
 Рабченюк Д. С. – 395
 Равченюк М. – 395
 Радай-Рай – 161
 Радзівілюк О.М. – 331
 Радчук – 171
 Разіцький В. – 337
 Райціс – 214
 Раковський Х. – 15
 Распутний – 88
 Рахліс П. М. – 266, 278
 Раціцкій – 143
 Рачковський – 278
 Рашин – 303
 Ребицький М. – 366
 Реденс С. Ф. – 36, 296, 298
 Редько – 328
 Реферт – 74
 Рибаченко М.М. – 373
 Рибачук Є. – 335
 Рижук М. – 394
 Рибицький З.П. – 366
 Ривицька О.О. – 337
 Різник Я. – 337
 Рімар – 191
 Родин – 212, 226
 Розвадовський Е. Ф. – 368
 Роїк С.Д. – 366
 Романец – 364
 Романюк – 207, 231
 Романюк П. – 334
 Ромейко В. – 308
 Рошко З. – 361
 Рудківський – 123, 193, 195, 299

Рудюк – 202
 Руцький М. – 9
 Ручкін – 96
 Рябіцька К. – 363
 Саботович П. – 354
 Савчук А. – 171
 Савчук Є. – 308
 Савчук К.М. – 251
 Савчук М. – 34, 36, 309, 315, 316
 Савчук Михайло – 380
 Савчук У.К. – 380
 Савчук Ф. – 53
 Савчук Ф.К. – 380
 Савчук – 171, 202
 Самойлюк Є. – 338
 Самчук – 99
 Самчук А. – 335
 Самчук В. – 338
 Самчук І. – 254
 Самчук М. – 335
 Сангушко – 250, 338
 Свідерський – 245
 Свідт – 381, 385
 Свірчевський Я. – 388
 Свінков – 394
 Сегаловіч – 159, 161-163, 167
 Седея О. – 333
 Семененко – 362
 Семенов С. І. – 149
 Семенчук М. – 388
 Семенюк – 174, 215
 Семенюк М. – 333
 Семенюк С.В. – 251
 Семенюк Ф. – 374, 376
 Семенюк Ю. – 336
 Середюк В. – 366
 Сергейчук Ф. – 354
 Сімчук Є. І. – 171
 Сімчук Я. – 338
 Сидорук В. – 366
 Сищук – 382
 Сконтинів – 189
 Скорик – 92
 Скотников – 387
 Скрипник М.К. – 334
 Скрипник М. О. – 149
 Слинько І. – 391
 Слободенюк – 360
 Слободянюк П. Я. – 10
 Слюсарчук – 226
 Смичок П. – 366
 Смолій П. – 308
 Смоляр Д. – 387
 Созонюк П.О. – 338
 Соколинський Д. М. – 53, 312
 Соколовський – 393
 Сокорій С. – 292
 Соловей – 379
 Сологуб – 337
 Соломенюк – 27, 224, 228, 359
 Сосонюк Д. – 388
 Сосонюк С.О. – 269
 Співак – 395
 Ставцев – 257
 Стадюк – 382
 Сталін Й. В. – 6-8, 16-18, 20, 29-32, 34-37, 93, 94, 281, 290, 304, 379, 386
 Стасюк Г.П. – 338
 Стасюк І.П. – 338
 Стасюк М. Х. – 279
 Стасюк П. – 388
 Стеклов – 240, 249-252, 254, 255
 Степанов – 97
 Степанський – 303
 Степанюк, партієць – 106
 Степанюк, куркуль – 209
 Степанюк В.Г. – 334
 Степанюк В.П. – 331
 Степанюк О.М. – 372
 Стецюк В.Ф. – 338
 Стецюк Н.І. – 338
 Столяр Г. А. – 352
 Столярів – 191
 Столярчук М. – 308
 Строганов – 232
 Строганов В. А. – 240
 Суботін – 142
 Судак Ф. Є. – 367, 368
 Сукачев – 89
 Тараненко – 149
 Тарасюк А. – 388
 Тарасюк Д. – 366

Терлецька П. – 366
 Теслюк О. Ф. – 34, 335, 336
 Тетик – 329
 Тидлачка І.С. – 307
 Ткаченко О. – 171
 Ткачук В. – 338
 Ткачук Василь – 372
 Ткачук Карп – 338
 Ткачук Катерина – 365
 Ткачук Маринка – 366
 Ткачук Митрофан – 363
 Ткачук Палажка – 366
 Ткачук Параскевія – 366
 Ткачук П.П. – 366
 Ткачук Р.М. – 366
 Товстюк І. П. – 252
 Топінко – 327, 328
 Торчинський – 284, 348
 Тотерюк І. – 337
 Трофимчук Х. – 372
 Тупінко – 385
 Туринский С. – 354
 Турка П. – 335
 Українець М. – 272
 Фарбей – 336
 Фарбей О. – 366
 Федоренко Є.І. – 307
 Федорук – 374-376
 Федорчук А. – 353
 Федорчук Григорій – 360
 Федорчук Грицько. – 336
 Федорчук О. – 372
 Фелонюк М. – 338
 Фердман А.Г. – 363
 Філонюк О.П. – 338
 Форсюк А. – 373
 Форсюк І. – 373
 Фрадкін З. Л. – 249
 Фрідман – 87
 Фурман Е. – 363
 Хайлов – 123
 Хатаєвич М. – 33, 34
 Хвиля – 22
 Хвищук – 270
 Ходаківський Ю.В. – 337
 Хоменко – 174
 Хоменко В. – 334
 Хомич І.Г. – 379
 Хомич О. С. – 288
 Храневіч – 133, 134
 Цибульській – 331, 335, 336, 338, 359
 Цимбалюк М. – 365
 Цимбалюк У. – 364
 Цихановський А. – 354
 Чабан В. – 362
 Чаюн Л. – 335
 Чередник – 293
 Черник – 49
 Чернишов – 183, 186, 189, 194, 204, 217, 232
 Чернов М. А. – 46, 47, 150
 Чернозуб – 92
 Черноус Х. – 189
 Чернушенко – 124
 Чернівко М. – 361
 Чернявський В. І. – 32, 36, 322, 324, 326, 331, 340, 343, 348, 390
 Черняк А. М. – 282
 Чикидовський – 62, 63, 73
 Чикригін – 331
 Чикрин – 204, 291
 Чобіток – 245
 Чубар В. Я. – 31, 36, 149
 Чухрай – 186, 187, 193, 194, 203, 205, 214-217, 222, 228, 238, 256, 359
 Шавло М. – 379
 Шагату К. – 388
 Шагату М. – 388
 Шаповалов – 307
 Шаталін Є. П. – 10
 Шатюк – 292
 Шахрай Й. – 353
 Шашко П.З. – 269
 Шіян – 274
 Шевченко – 147, 189, 191, 228, 229, 230
 Шевчук – 231
 Шевчук С. – 347
 Шевчук Ф. – 333
 Шикора М. – 308
 Шило М. – 336
 Шиманський – 27, 228
 Шиманський А.К. – 365

Шиманський Т. – 336
 Шимасюк – 274
 Шинкаренко – 360
 Шинкатук Ф. – 394
 Шишко І. І. – 336
 Шишук М. Ф. – 357
 Шорохов – 63
 Шпак К. – 373
 Шпак М.І. – 337
 Шпарук П.Д. – 268
 Шліхтер О. – 18, 149
 Штихно – 62
 Шулік Герман – 336
 Шулік Гілька – 336
 Шуль – 376
 Шумлянський В. – 388
 Шустер – 227
 Шушківський С. – 135, 217, 388
 Щасливий М. – 335
 Щур Я. – 334
 Юзепчук А. – 120, 334
 Юрчук Я.М. – 335
 Юхновський М. – 19
 Ющук – 375
 Ягода – 73
 Ягода Филимон – 360
 Ягода Фома – 360
 Якір Й. Е. – 149
 Якимчук П. О. – 367
 Яковчук М. – 338
 Янулик – 175, 186, 194, 199, 205, 206, 217, 246, 274
 Янушевський – 97
 Янчук Т. – 204
 Ярмолюк – 188
 Ярмолюк З. – 380
 Ярмолюк М. – 394
 Ярославенський – 50
 Ярощук В. – 366
 Ярощук С. – 366
 Ясінський – 365
 Ястремський – 165

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Америка – 247, 386
 Молдавська АРСР – 60, 83, 84, 90, 92, 303, 313
 Англія – 281, 290, 304
 Аннопіль – див. Ганнопіль
 Аннопільський р-н – див. Ганнопільський р-н
 Антоніни – 266
 Антонінський р-н – 78, 85, 90, 101, 281, 283, 290, 303, 314, 319, 325, 327
 Бабанки – 242
 Бабанський р-н – 283
 Бабчинецький р-н – див. Чемерівецький р-н
 Баранне – 19, 22, 156, 162, 268, 357
 Барбарівка – див. Варварівка
 Барський р-н – 283
 Бачманівка – 24, 27, 30, 38-40, 181, 207, 220, 223, 226, 232, 264, 337, 338, 349, 350, 352, 371, 378
 Бердичівська округа – 72, 78, 84, 90, 92, 94, 216, 235
 Бердичівський р-н – 283, 303
 Бердичів – 238, 239, 317, 318, 324
 Берездів – 21, 26, 27, 36, 51, 52, 81, 85, 91, 97, 161-163, 184, 191, 207, 212, 220, 221, 226, 253, 308, 315, 337, 358, 360, 364, 367, 377, 384, 388, 393
 Берездівський р-н – 13, 392, 393, 394
 Бершадський р-н – 278, 283
 Бершадь – 347
 Бесідки – 81, 85, 207, 212, 220, 226, 352, 393, 395
 Білоцерківська округа – 84, 150
 Брацлавський р-н – 150, 283, 319, 325
 Бронниці – 260
 Варварівка – 19, 22, 30, 39, 78, 124, 128, 133, 134, 156, 165, 200, 203, 234, 236, 264, 350, 352
 Варшава – 14
 Вачів – 133, 136, 145, 146, 184, 185, 299
 Великий Правутин – 21, 27, 29, 38, 82, 185, 207, 220, 221, 247, 260, 348, 349, 352, 371, 387, 388, 393
 Великий Скнит – 21, 81, 220, 230, 234, 352, 377
 Вінниця – 10, 243, 244, 260, 261, 266, 285, 303, 317, 321
 Вінницька обл. – 10, 11, 30, 33, 34, 37, 39, 242, 243, 260, 265, 279, 289, 290, 295-297, 309, 313, 316, 321, 322, 330, 346, 389-392
 Вінницька округа – 60, 84, 92, 93
 Вінницький р-н – 283, 303, 309
 Віньковецький р-н – 278, 284, 303, 319, 325, 327
 Волинська округа – 60, 83, 84, 90, 92
 Волинь – 290
 Волиця (Волька, Вутка) – 21, 26, 27, 34, 81, 83, 212, 220, 221, 237, 275, 282, 327, 335, 352, 377
 Волочиськ – 347
 Волочиський р-н – 283, 314, 327, 356
 Вороновицький р-н – 283
 Гайсинський р-н – 283
 Ганнопіль – 26, 34, 50-52, 55, 95, 184, 203, 211, 212, 218, 220, 227, 228, 275, 299, 352, 358, 363, 370, 374, 384
 Ганнопільський р-н – 13, 20, 23, 24, 48, 53, 58, 73, 75, 78, 79, 81-86, 90, 91, 97, 100, 106, 118, 128, 133, 134, 139, 140, 157, 162, 226
 Глинники – 26, 27, 161, 163, 184, 212, 220, 221, 226, 233, 334, 377
 Голики – 21, 22, 81, 133, 134, 156, 203, 270
 Головлі – 19-21, 26, 50, 51, 79, 81, 143, 147, 163, 211, 212, 220, 226, 269, 377
 Гонорів – 266
 Гориця – 20, 29, 39, 85, 98, 191, 200, 207, 260, 335, 350, 352, 393, 395
 Городоцький р-н – 84, 284, 303, 314, 319, 325, 327
 Гриців – 242
 Грицівський р-н – 78, 284, 303, 314, 327
 Губельці – 21, 81, 97, 165, 246, 377, 383, 387, 388
 Гута – 39, 199, 309, 349, 350, 352, 395
 Данюки – 305
 Деражнянський р-н – 84, 284, 303, 314, 319, 325, 327

Джулинський р-н – 284
 Дзержинськ – 318, 324
 Дзержинський р-н – 284, 389, 392
 Дідова Гора – 19, 128, 211, 212, 337, 371
 Дніпропетровськ – 149, 303, 313
 Дніпропетровська обл. – 313
 Дніпропетровська округа – 84, 150
 Дніпропетровський р-н – 150
 Довжки – 25, 98, 99, 184, 191, 197, 204, 207, 220, 223, 254, 256, 269, 272, 291, 305, 349, 350, 352, 377
 Донбас – 30, 116, 224, 228, 265, 303
 Донецьк – 228
 Досін – 26, 27, 78, 219-221, 226, 378
 Дубоссарський р-н – 356
 Дунаївці – 260
 Дунаївецький р-н – 284, 303, 314, 327
 Дяків – 20, 26, 97, 138, 169, 200, 220, 360, 377, 393, 395
 Дятилівка – 78, 367, 377, 394
 Жмеринський р-н – 284
 Жуків – 21, 26, 30, 55, 56, 59, 79, 81, 133, 161, 164, 185, 220, 221, 226, 234, 236, 245, 258, 259, 299, 337, 352, 372, 378, 384
 Запорізька округа – 150
 Запорізький р-н – 150
 Заслав – див. Ізяслав
 Заславський р-н – див. Ізяславський р-н
 Затонський р-н – див. Віньковецький р-н
 Зиновіївська округа – 60, 150
 Зиновіївський р-н – 150
 Зубівщина – 21, 53, 78, 81, 143, 255, 379, 380, 393, 395
 Іванівка – 24, 28, 57, 91, 97, 157, 163, 226, 244-246, 278, 279, 285, 362, 365, 378, 382, 387
 Ізюмська округа – 84
 Ізяслав – 139, 170
 Ізяславський р-н – 18, 35, 73-75, 85, 91, 128, 133, 209, 278, 284, 303, 314, 319, 325, 327, 352, 392
 Іллінецький р-н – 284
 Іршики – 277
 Казахстан – 20
 Калинівський р-н – 38, 284, 319, 325
 Каменецька округа – 60, 84, 90, 92
 Каменський р-н – 356
 Кам'янецький р-н – 284, 303, 314, 346, 356, 389
 Кам'янець-Подільський – 260, 313
 Кам'янка – 187, 203, 220, 252, 253, 298, 327, 382
 Каховський р-н – 238
 Київ – 22, 92, 156, 260, 303, 313, 372
 Київська обл. – 259, 260, 309, 312, 313, 392
 Киликиїв – 26, 27, 51, 56, 57, 99, 142, 162, 184, 191, 200, 210, 220, 221, 251, 255, 256, 304, 305, 378, 379, 393, 394
 Клепачі – 21, 25, 27, 29, 79, 81, 191, 197, 201, 226, 256, 258, 259, 263, 264, 285, 292, 298, 305, 327, 331, 349, 350, 352, 378
 Козятин – 357
 Козятинський р-н – 284, 389
 Колом'є – 18, 19, 22, 26, 39, 100, 111, 114, 128, 144, 147, 156, 162, 164, 207, 208, 212, 220, 231, 255, 349, 350, 352, 384
 Комарівка – 19, 133, 146, 147, 169, 186, 200, 203, 349, 361, 372
 Копайгородський р-н – 284, 319, 325
 Коритище – 361
 Коростенська округа – 60, 90, 92, 94, 103
 Корчик – 19, 24, 26, 39, 100, 120, 123, 126, 128, 144, 181, 206, 207, 220, 226, 254, 349, 353, 365, 371, 379, 393
 Кошерівка – 156
 Красилів – 266
 Красилівський р-н – 78
 Красносілка – 98, 200, 253, 365, 395
 Красностав – 25-27, 33, 39, 51, 52, 55, 56, 91, 143, 169, 185, 191, 197, 207, 220, 221, 237, 306, 334, 350, 352, 358, 365, 39, 395
 Кременчуцька округа – 84, 150
 Кременчуцький р-н – 150
 Криворізька округа – 50, 150
 Криворізький р-н – 150
 Кривин – 19, 99, 113, 120, 121, 123, 124, 163, 164, 177, 182, 205, 208, 209, 226, 227, 234, 236, 255, 256, 271, 305, 341, 384, 385, 387, 388
 Крижопільський р-н – 284

Крим – 232
 Крупець – 19, 27, 39, 53, 109, 126, 128, 138, 162, 200, 207, 220, 221, 231, 237, 269, 305, 327, 349, 350, 352, 380, 387, 388
 Кубань – 13
 Кунів – 209
 Куп'янська округа – 150
 Куп'янський р-н – 150
 Кутки – 27, 208, 213, 226, 288, 352, 372, 378, 379, 391, 393
 Ленінград – 30, 148, 193, 228, 265
 Лепесівка – 228
 Летичівський р-н – 284, 303, 314, 327, 389
 Липовецький р-н – 274, 284, 319, 325
 Лисиче – 21, 27, 81, 96, 167, 170, 220, 221, 236, 237, 254, 332, 337, 338, 352, 377
 Лісостеп – 302
 Літинський р-н – 284, 319, 325
 Любарський р-н – 216, 284, 314, 319, 325, 389
 Ляхівецький р-н – 75, 77, 78, 85, 216, 284, 303, 325, 327, 389
 Малий Правутин – 26, 27, 38, 39, 220, 221, 226, 251, 253, 307, 348-350, 352, 371, 372, 394
 Малий Скнит – 21, 58, 81, 200, 202, 221, 256, 305, 378, 384
 Манятин – 21, 29, 38-40, 79, 81, 97, 100, 187, 191, 200, 207, 220, 260, 298, 348-350, 352, 371, 372, 393
 Марачівка – 100, 184, 234, 352
 Маріупольська округа – 150
 Маріупольський р-н – 150
 Махнівський р-н – 284, 319, 325, 392
 Меджибізький р-н – 278, 284, 303, 314, 327
 Мелітопільська округа – 60, 150
 Мелітопільський р-н – 150
 Миколаївська округа – 60, 103, 150
 Миколаївський р-н – 150
 Мирутин – 27, 55, 98, 106, 137, 185, 200, 220, 221, 251, 263, 352, 378
 Михалпільський р-н – 84, 284, 303, 327
 Мінківці – 19, 24, 115, 116, 128, 163, 174, 181, 187, 263, 269, 282, 285, 338, 347, 352
 Могилів-Подільський – 265, 266, 317, 319, 324
 Могилівська (Подільська) округа – 60, 84, 92, 94
 Могилівський р-н – 284
 Модестівка – 247, 337, 388
 Моїв – 266
 Монастирищанський р-н – 284
 Москва – 12, 21, 30, 31, 148, 265, 310
 Мощаниця – 337
 Муровані Курилівці – 347
 Муровано-Куриловецький р-н – 278, 284, 346
 Мухарів – 21, 25, 27, 28, 56, 57, 79, 81, 188, 197, 200, 226, 244, 245, 251, 252, 274, 299, 327, 378, 394
 Нараївка – 21, 39, 83, 84, 96, 99, 200, 336, 337, 349, 350, 352, 374, 376, 377
 Немирівський р-н – 278, 283, 319, 325, 356
 Нетішин – 19, 22, 26, 76, 86, 99, 100, 120, 156, 185, 200, 208-210, 212, 256, 305, 334, 349, 352
 Новий Кривин – 211
 Новоград-Волинський – 395
 Ново-Водолазький р-н – 238
 Ново-Одеський р-н – 356
 Новооскольський р-н – 30
 Ново-Ушицький р-н – 283, 303, 314, 327, 346, 356, 389
 Ногаївка – 21, 26, 27, 79, 81, 207, 220, 221, 335, 352, 377, 386
 Одеса – 303, 313, 386
 Одеська обл. – 313
 Одеська округа – 60, 90, 92
 Олексійський р-н – 238
 Оратівський р-н – 283
 Оринінський р-н – 281, 283, 290, 303, 309, 327, 389
 Пашуки – 21, 24, 81, 181, 185, 191, 352, 360, 382, 393, 395
 Первомайська округа – 150
 Первомайський р-н – 150
 Перемишль – 19, 26, 27, 128, 144-147, 212, 221, 226, 237, 254, 268, 327, 334, 336
 Петриківський р-н – 84
 Печиводи – 21, 26, 27, 78, 81, 98, 212, 221, 251, 254, 269, 337, 343, 372, 378, 395

Пилипівка – 361
 Південна Україна – 14
 Північн. Кавказ – 14, 17
 Піддубці – 21, 26, 27, 30, 39, 58, 81, 98, 163, 211, 220, 221, 234, 256, 258, 305, 349, 350, 352, 380
 Піщанський р-н – 278, 283
 Плисків – 242
 Плисківський р-н – 240, 283
 Плоска – 21, 79, 81, 372, 378, 380, 387, 395
 Плужанський р-н – 21, 73, 74, 76, 81, 82, 85, 86, 98, 128, 134, 140, 392
 Плужне – 74, 76, 81, 99, 209
 Поволжжя – 14
 Погребище – 242
 Погрибещенський р-н – 283
 Поділля – 10, 312
 Полісся – 302
 Полонне – 242, 260, 318, 324
 Полонський р-н – 78, 85, 91, 101, 226, 303, 315, 327, 392
 Полтавська округа – 84, 150
 Полтавський р-н – 150
 Польща – 40, 75, 80, 81, 96, 98, 121, 129, 131, 137, 138, 141, 146, 188, 189, 229, 232, 248, 256, 259, 263, 264, 299, 305, 337, 349, 350, 352, 361, 380
 Полянє – 19, 22, 109, 113, 147, 156, 163, 186, 205, 209, 255, 298, 341, 349, 355, 372, 373, 384, 385
 Полянський р-н – 283
 Понора – 21, 78, 81, 86, 207, 214, 215, 226, 247, 336, 349, 350, 352, 377
 Потереба – 26, 30, 39, 96, 207, 212, 214, 215, 226, 256, 258, 270, 298, 305, 349, 350, 352, 371, 377
 Правобережна Україна – 14, 28, 30, 48, 310
 Правутин – 965
 Прикордонна Улашанівка – 27, 207, 213, 221, 371, 377
 Проскурів – 317, 347
 Проскурівська округа – 60, 83, 84, 90, 92
 Проскурівський р-н – 278, 281, 283, 290, 303, 315, 327, 346, 347, 389
 Пузирки – 21, 78, 79, 81, 97, 98, 382
 Радошівка – 109, 128, 133, 156, 165, 200, 203, 221, 299, 304
 Рівки – 78, 99, 223, 377
 Ріпища – 19, 120, 200, 352
 Родки – див. Рівки
 Романіни (Романів) – 39, 128, 203, 254, 265, 349, 350, 352-354, 371, 379
 Росія (РСФСР) – 6, 12, 29, 30
 Рудне, хутір – 54
 Селичів – 29, 39, 51, 56, 143, 169, 170, 207, 260, 296, 348-350, 352, 360, 384, 393, 395
 Середня Деражня – 361
 Сибір – 7, 13, 18, 20, 97, 160, 338
 Сивки – 203
 Синява – 181
 Сільце – 19, 22, 26, 128, 129, 156, 169, 203, 207, 212, 259
 Славутський р-н – 9, 13, 18-22, 24-29, 31, 35, 37-40, 54, 73-76, 79, 82, 85, 86, 90, 99, 108, 116, 117, 119, 121, 128, 131, 140, 146, 147, 156, 158, 159, 161-164, 170, 171, 177, 183, 188, 216, 222, 228, 229, 232, 235, 238-240, 246, 248-251, 253, 258, 267, 271, 274, 278, 281-283, 290, 292, 296, 298, 303, 305, 309, 315, 319, 325, 327, 331, 335, 343, 346, 347, 351-353, 356, 358, 360, 361, 364, 369, 371, 372, 376, 379-382, 385-387, 389, 391, 392, 394
 Славута – 27, 37, 85, 87, 88, 100, 110, 111, 124, 125, 128, 135, 139, 169, 177, 182, 183, 193, 194, 220, 226, 228, 229, 235, 242, 260, 266, 293, 299, 307, 318, 324, 340, 341, 347, 358, 369, 379, 380, 395
 Слободзейський р-н – 356
 Смотрицький р-н – 284, 303, 327
 Солобківецький р-н – 284, 303, 309, 327
 Соловки – 97
 Солов'є – 22, 76, 86, 99, 125, 156, 210, 212, 257, 268, 349, 360
 Соснівка – 219, 378
 Сталіно – див. Донецьк
 Сталінська округа – 84
 Станіславчицький р-н – 284, 319, 325

Старо-Синявський р-н – 392	Хмельницька область – 9-11
Старо-Ушицький р-н – 284, 303, 315, 327, 389	Хмельницький – 10
Стара Ушиця – 347	Хоняків – 21, 81, 99, 229, 377
Старо-Костянтинівський р-н – 216, 277, 284, 303, 309, 315, 319, 325, 327	Хоняківські Поруби – 21, 81
Степ (Південний Степ) – 302	Хоровець – 40, 49, 143, 185, 191, 203, 207, 216-218, 223, 226, 234, 270, 327, 365, 386
Столипінське – 96	Хоровиця – 22, 128, 129, 146, 156, 207, 259, 352
Стригани – 19, 22, 26, 79, 128, 146, 156, 212, 223, 237, 263, 352	Хоросток – 26, 27, 39, 98, 191, 220, 221, 226, 236, 268, 308, 350, 352, 377
Судилківський р-н – 78, 248	Хорошево – 98
Сумська округа – 60, 84	Христинівський р-н – 284
Сьомаки – 52, 163, 377, 386	Хутір – 19, 24, 25, 109, 123, 135, 144, 145, 168, 181, 191, 197, 200, 248, 263, 349, 352, 371
Татарівка – 21, 39, 81, 99, 163, 304, 350, 352	Цвігоха – 26, 128, 144, 146, 187, 191, 203, 212, 226, 354, 363, 365
Теопільський р-н – 73, 78, 284, 303, 315, 319, 325, 327	Центральна Україна – 14, 20, 28, 30
Теплицький р-н – 284	Чемирівці – 347
Тиврівський р-н – 284	Чемирівецький р-н – 284, 303, 315, 327, 389
Тростянець (Тростянка) – 21, 39, 81, 254, 349, 350, 352, 380, 383	Чернігівська обл. – 312
Тростянецький р-н – 284, 319, 325	Чернівецький р-н – 284
Тульчин – 242, 318, 324	Чечельницький р-н – 284, 327
Тульчинська округа – 84, 92, 94, 103	Чорнокали – 207, 269, 270
Тульчинський р-н – 240, 284	Чуднівський р-н – 284
Томашпіль – 242	Шаргородський р-н – 284, 389
Томашпільський р-н – 284	Шевченківська округа – 60, 150
Україна – 230, 238, 250, 259, 295, 296, 297, 302, 309, 310-314, 356, 360, 368, 389	Шевченківський р-н – 150
Уланівський р-н – 284, 389, 392	Шепетівка – 75, 76, 395
Улашанівка – 19, 21, 81, 96, 99, 111, 116, 144, 207, 268, 270, 275, 336	Шепетівська округа – 13, 18, 20-22, 49, 53, 54, 58, 60, 72-74, 77-80, 82-86, 88, 90-92, 94-96, 100, 103, 106, 112, 156
Ульянівка – 252	Шепетівський р-н – 35, 128, 216, 284, 303, 315, 327, 352, 389, 392
Умань – 266	Юринецький р-н – 284, 303, 327
Уманська округа – 150	Яблунівка – 39, 165, 167, 169, 206, 207, 234, 264, 349, 350, 352, 361, 365, 393, 395
Уманський р-н – 150, 284	Ямпільський р-н – 284
Франція – 281, 290, 304	Янушівка – див. Іванівка
Харків – 22, 32, 59, 72, 74, 75, 77, 149, 156, 185, 292, 303, 313	Янушпільський р-н – 216, 284, 389, 392
Харківська округа – 103, 150	Японія – 232, 256, 263, 305
Харківський р-н – 150	Ярмолинецький р-н – 284, 303, 315, 319, 325, 327
Хвощівка – 39, 48, 181, 191, 200, 207, 226, 236, 256, 305, 307, 309, 327, 349, 350, 352, 361, 364, 393, 394	Ярунський – 304, 356, 361
Херсонська округа – 60, 77, 98	
Хмельницький р-н – 278, 284	

**В серії
« ACTA HISTORICA SLAVUTIENSIS »
видано**

Vol. I – Берковський В. Г. Студії з історії Славутчини. – Київ: Унів. вид-во Пульсари, 2008. – 232 с.

Vol. II – Славута. Заснування та походження. Збірник документів / упорядкування, передмова та коментарі В. Г. Берковського. – Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2012. – 66 с.+ 24 іл.

Vol. VII – Колективізація та голодомор на Славутчині / упорядкування, передмова та коментарі В. Г. Берковського. – Хмельницький: ПП Цюпак А.А., 2013. – 416 с.

до друку готуються

Vol. III – Джерела з історії Славутчини / упоряд., передм. та комент. В. Г. Берковського.

Vol. IV – Описи православних церков Славутчини (друга половина XIX ст.) / упоряд., передм. та комент. В. Г. Берковського.

Vol. V – Джерела з історії Славутчини. XIX – початок XX ст. / упоряд., передм. та комент. В. Г. Берковського.

Vol. VI – Славутчина у визвольних змаганнях 1917-1921 рр. (документи та матеріали) / упоряд., передм. та комент. В. Г. Берковський.

Vol. VIII – Джерела до історії партизан Славутчини / упоряд., передм. та комент. В. Г. Берковського.

Vol. IX – Нариси з історії сіл Славутського району / за ред. В. Г. Берковського та В. А. Чумак.

Vol. X – Берковський В. Г. Історія рідного краю: Славута та Славутський район. Навчальний посібник із історичного краєзнавства.

**Запрошуємо до співпраці у виданні книг серії
«ACTA HISTORICA SLAVUTIENSIS» меценатів, добродіїв,
а також усіх кому не байдужа історія рідного краю**

**За детальною інформацією звертатися за адресою
vberkovski@gmail.com
+38 (095) 677-52-77**

Документальне наукове видання

*Державний комітет архівів України
Центральний державний архів вищих органів влади та управління України
Центральний державний архів зарубіжної україніки
Український інститут національної пам'яті
Центр дослідження історії Поділля
Інституту історії України НАН України
Славутська міська рада*

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ ТА ГОЛОДОМОР НА СЛАВУТЧИНІ
Збірник документів

упорядкування, передмова та коментарі
Владислава Берковського

Художнє оформлення
Валерія Напіткіна

Надруковано
з оригінал-макета автора

Формат 60x84/16
Ум.друк.арк 25.5
Наклад 100 шт. Зам. № 30/2013

Видавець і виготовлювач ФОП Цюпак А.А.
м. Хмельницький, вул. Ломоносова, 17, тел. 067 3932668.
Свідоцтво про державну реєстрацію видавців, виготівників
та розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ХІЦ №019 від 25.02.2002 р.